

4° Graph
92.

~~33~~

^{emius}
Trithemius

Bibl. Glott. univ.

L. I. Cap. II. Sect. III. C. II. a.

Steganogr. Pg. 251.

JOHANNIS TRITHEMII

PRIMO SPANHEIMENSIS DEINDE DIVI JACOBI PEAPOLITANI

ABBATIS

STEGANOGRAPHIA

*QUÆ HVCVSQVE A NEMINE INTELLECTA, SED PASSIM VT SVPPPOSITITIA,
PERNICIOSA, MAGICA ET NECROMANTICA, REIECTA, ELVSA, DAMNATA
ET SENTENTIAM INQVISITIONIS PASSA;*

NVNC TANDEM

VINDICATA RESERATA ET ILLUSTRATA

VBI

POST VINDICIAS TRITHEMII

CLARISSIME EXPLICANTVR

**CONJVRATIONES
SPIRITVVM**

*EX ARABICIS, HEBRAICIS, CHALDAICIS ET GRÆCIS SPIRITVVM
NOMINIBVS JVXTA QVOSDAM CONGLOBATÆ, AVT SECVNDVM ALIOS EX
BARBARIS ET NIHIL SIGNIFICANTIBVS VERBIS CONCINNATÆ,*

DEINDE

SOLVUNTVR ET EXHIBENTVR

**ARTIFICIA NOVA
STEGANOGRAPHICA**

*A TRITHEMIO IN LITERIS AD ARNOLDVM BOSTIVM ET POLYGRAPHIA
PROMISSA, IN HVNC DIEM A NEMINE CAPTA, SED PRO PARADOXIS ET
IMPOSSIBILIBVS HABITA ET SVMME DESIDERATA.*

AVTORE

VVOLFGANGO ERNESTO HEIDEL

WORMATIENSE.

NORIMBERGÆ

APVD JOH. FRIDERICVM RVDIGERVVM

ANNO MDCCXXI

BIBLIOTHECA

REGIA

MONACENSIS.

Censura Archi-Episcopalis.

Non solum ego ipse has pro Joannis Trithemii Spanheimensis quondam Abbatis Steganographiâ à Nobili & Clarissimo D. Wolfgango Ernesto Heidel concinnatas Vindicias attentè legi, sed etiam tribus Theologis legendas tradidi: qui constanter uno ore asseverârunt, in illis Vindiciis se nihil omnino offendisse, quod Catholicæ fidei & bonis moribus vel in minimo adversetur. Quando itaque grata merito esse nobis debet memoria Trithemii, cui sancta Moguntinensis Ecclesia bonam Historiæ Ecclesiasticæ partem debet, præsentis Tractatûs hîc imprimendi ac divulgandi potestas tantò fuit impetratu facilior. Maximè cum ejus autor pro ingenii & eruditionis suæ excellentia plurimum reconditoris scientiæ non modo spem faciat, sed etiam luculenta indicia præbeat. Ita censebam in pervigilio B. M. V. Purificatæ. Anno M DC LXXV.

ADOLPH. GODEFRID. VOLUSIUS,
SS. Theolog. Doctor, Protonotarius Aposto-
licus & Censor librorum Archi-Episcopalis
Moguntinus.

EMINENTISSIMO ET CELSISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,

DOMINO

DAMIANO

HARTARDO

S. SEDIS MOGVNTINÆ

ARCHI-EPISCOPO,

S. R. IMP. PER GERMANIAM

ARCHI-CANCELLARIO

ET

PRINCIPI ELECTORI,
EPISCOPO WORMATIENSI,

ETC.

DOMINO MEO
CLEMENTISSIMO.

Joannes Trithemius Abbas quondam Spanheimensis Ordinis S. Benedicti Diocesis Moguntinae prout erat incomparabilis ingenii, & ævo suo, quamvis hominum, doctissimorum fertilissimo, eruditionis omnis jubar, inter innumera & admiranda, quæ scripsit volumina, magnum quoddam & nimis arduum opus Steganographiæ mirabilis adinventionis in octo libros partiendum scribere incæpit ac in partem tertii libri continuavit, hos verò tres libros ita ad magicarum institutionum similitudinem & principia sub spirituum & conjurationum figuris ac ænigmatibus velavit, ut hucusque sit repertus nemo, nemo inquam, qui ejus mentem attigerit, aut doctrinam in iis traditam quavis ratione penetrârit. Cui cum accederet, quod ejus literæ ad Arnoldum Bostium Carmelitam Gandavum futuri hujus operis materiam ac dispositionem continentes à Priore Conventûs Gandavenensis apertæ, lectæ, & quasi pro miraculo ubique divulgatæ, ac brevi temporis spatio per totam Galliam & Alemanniam coram multis Principibus & doctissimis viris publicatæ, rescriptæ, maximâ omnium admiratione lectæ & pro novo & inaudito miraculo habitæ, cumque nullus, quantumlibet eruditus, earum rerum, quæ ibi promittebantur, vel principia vel rationes intelligere potuisset, diversa in animis hominum excitârint judicia; Aliis Trithemium hominem divinum, aliis prædicantibus eruditissimum, nonnullis, quibus & intellectus

tellectus tardior & voluntas ad temeritatem paratior,
magum eum & spirituum ministerio illa agere confir-
mantibus, evenit, ut hucusque pro Mago & Necromantâ
publicè sit habitus & proclamatus ac ad inquisitionem
tractus. Hæc ego volvens animo PRINCEPS EMINENTIS-
SIME, postquam & vitam Trithemii cognovissem, ac in
volvendis ejus voluminibus aliud non reperissem, nisi
quod summam pietatem, devotionem & cæteras homi-
nis Christiani, Religiosi, Presbyteri & Abbatis virtutes
plenissimè spiraret, videremq; quam injusta, temeraria,
inanis & frivola esset hæc orbis opinio; firmiter statui,
quicquid mihi vel natura contulit ingenii, vel ars adjun-
xit eruditionis, totum eò impendere, quo possem tanti
Viri nomen à tantis calumniis vindicare; Nec irritò co-
nato, sex enim septimanarum intervallo inveni non tan-
tum genuinam Steganographiæ clavem sed & solutio-
nem eorum, quæ Trithemius in dictis literis ad Arnol-
dum Bostium & multis Polygraphiæ locis non sine
omnium admiratione & suspicione proposuit ac promi-
sit. Hæc inter lætus quidem & ipsi mihi gratulabundus
ob tam felicem successum rei, quam impossibilem putâ-
ram, animitus tamen angebar circa methodum hujus
meæ inventionis ita in publicum propalandæ, quò
quanto citius innocentia Trithemii per orbem consta-
ret universum, nec timendum esset, ne malevolorum,
sævitiâ in ortu ipso supprimeretur, aut scriptoris ineru-
diti contemptu occultaretur; Tandem PRINCEPS EMI-
NENTISSIME eâ die resumpsi animum, quâ concordibus
Moguntinorum Capitularium votis in S. Sedis Mogun-
tinæ

tinæ Archiepiscopum, & S. Rom. Imperii Archicancel-
larium & Principem Electorem eligebaris, quâ gentili-
tiis tuis alis proximè advolabas Aquilæ, & sacrum Aquilæ
nidum alterâ firmabas columnâ; ea inquam die,
eventurum mihi esse ratus, quod tantis hucusque votis
pro innocentia Trithemii exoptabam. Novi enim, &
nôrunt mecum universi, quam sis inter clementes cle-
mentissimus, inter mites mitissimus, & quantum soleas
mansvescere humilibus & subiectis, ita ut, licet opus hoc
meum non mereatur in Tuæ Eminentiaë conspectu
comparere, confidam tamen, qui omnibus mitis & cle-
mense esse soles, uni mihi Te crudelem non futurum, cum
subiectum opus Steganographiæ Vindicatæ, Reseratæ
& Illustratæ, quâ possum ac debeo subiectione & humi-
litate Eminentissimo Tuo Nomini inscripsero inde,
contra invidorum tela propugnandum. Sed & ea con-
sideratione animatus vel maximè id audaciæ suscepi,
quod in hoc ipso opere nihil mihi vindicem juris, nihil
honoris aspectem; sed omnia in innocentiam, famam,
& nomen Trithemii redundare velim, cujus proinde de-
fensionem tanto suscipies libentius, quanto ea Ecclesiæ
Catholicæ, Ordini S. Benedicti, & ipsi S. Sedi Mogunti-
næ pro conservanda maximè historiæ authoritate
est acceptior futura. Quod si feceris, felicitatis metam
attigero & fructum laboris mei uberrimum fuero con-
secutus. Suscipe igitur minimum hoc opus meum, fove,
& Ecclesiæ, Imperio, ac Patriæ diutissimè incolumis vale.
Ita vovebam Moguntiaë die primo Anni M DCLXXVI.

EMINENTISSIMÆ CELSITVDINIS TVÆ

humillimus ac devotissimus

WOLFGANG. ERN. HEIDEL, Wormatiensis.

VITA
JOANNIS TRITHEMII
PRIMO SPANHEIMENSIS DEINDE DIVI JACOBI PEAPOLITANI
ABBATIS.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Ex Trithemii Chronicis Hirsaugiensi & Spanheimensi,
ac literis familiaribus, Trithemii vitam descripsi,
& vix quidquam de meo addidi, nisi ubi ordinis
ratio & connexionis postulavit necessitas, nec ex eo judican-
dus sum propria interseruisse, quod non ubique loca textuum
citaverim; id enim studio brevitatis, & ne citationum copia
lectorem interrumperet curiosum, scias me fecisse, dum interim
aliquot saepe paginas collectis hinc inde sensibus ac dictionibus
in unum caput combinavi, quò & nativus historiae remane-
ret splendor, & intemerata narratis veritas
conservaretur.

VITA JOANNIS TRITHEMII ABBATIS.

CAP. I.

NATIVITAS ET EDUCATIO TRITHEMII.

Eo anno, quo Aurea Moguntia, civitas Imperii Germanici libera, regni Francici quondam caput & metropolis, in dissensione duorum Pontificum Dietheri ab Isenburg, & Adolphi de Nassaw capta, depradata, incensa, multis civium crudeliter occisis & in exilium actis, libertatem perdidit & servitutem invenit; Anno inquam humanæ salutis M. CCCC. LXII. Indictione Romanorum decimâ, Pii Papæ ejus nominis secundi quarto, Friderici tertii Imperatoris vigesimo secundo, in ipsa nocte Virginis Purificatæ, id est, Calendis Februarii, horâ post meridiem undecimâ, minuto fere tricesimo, nascitur JOANNES TRITHEMIUS in Trittenheim, unde & cognomen assumpsit, quæ est villa Trevirensis Diœcesis ab urbe Metropolitana in descensu Mosellæ ad lævam fluminis ripam distans milliariibus ferme quatuor: Nascitur parentibus honestis, mediocris fortunæ, ut quibus cultura vini vitæ necessaria ministrabat, liberis tamen, patre quidem de monte gentili vulgò Heideberg, matre verò Elisabeth de longo vico nuncupatâ. Cum autem puer esset unius anni, pater defunctus est, mater verò ob amorem infantis, ne tenellus injuriis vitrici exponeretur, vidua per septennium permanfit, quo tandem elapso secundum duxit maritum, cum quo & alios liberos procreavit plures, qui tamen omnes in juventute obierunt, præter unum filium Jacobum nomine,

A

mine,

mine, ad quem extant libri duo Epistolarum familiarum in Abbatia S. Jacobi apud Peapolim scripti. Noster verò Joannes cum esset annorum quindecim, invitis parentibus & cognatis omnibus, amore literarum tactus, & quadam visione mirabili de futura scientia quodammodo certificatus, literas furtivè discere cœpit; quod ubi vitrico innotuisset, duris ab eo verbis durioribusque verberibus excipitur, & à proposito literario, quod habebat, totis viribus retrahitur; Verum, quantò plus prohibendo quotidie affligitur, tanto ferventiori desiderio literarum incenditur, Noctu enim (quia diebus, nisi festivis, & furtivè non licebat) dormientibus cunctis domum exiens, ad vicinum quendam amicum, qui literis olim dederat operam, pergere consuevit, à quo puerilium institutionum rudimenta tempore brevissimo percepit, ita, ut etiam præceptor ipse vehementer miratus diceret, se nunquam docilius ingenium & memoriam vivaciorem in aliquo homine conspexisse, & hanc visionem, quam habuit, præsignavit, quam, eo revelante, talem fuisse cognovimus.

CAP. II.

VISIO TRITHEMIO FACTA ET EJUS STUDIUM.

Ad unius anni spatium jejuniis & orationibus continuis duo quædam maxima à Domino Deo cum maxima intentione postulavit, quorum alterum fuit scientia scripturarum, alterum nulli unquam se manifestasse dixit; Ecce quadam nocte juvenis claro habitu ipsi dormienti adstare visus est, qui habebat duas tabulas in manibus, quarum altera scripta literis, altera depicta quibusdam imaginibus fuit; qui dixit ad eum: *Elige ex his duabus tabulis unam, quam volueris*: Mox Trithemius amore literarum, quas adhuc penitus illo tempore ignorabat, etiam dormiendo flagrans, eam tabellam, quæ scripta videbatur, elegit; Cui juvenis, qui apparuerat, dixit: *Ecce Deus orationes tuas exaudivit, dabitque tibi utrumque quod postulasti, & quidem plus, quam petere potuisti*; alterâ mox die, nihil illi de visione cogitanti, mirabili occasione data fuerunt principia literarum cupienti. Aliquamdiu ergò in eadem villa operam dedit literis in occulto, quia publicè metu Parentum non audebat, Alphabetum, Orationem Dominicam, cum salutatione angelica, symbolum quoque Apostolorum, confessionem altaris, benedictionemque cibi & potûs in septem diebus perfectè didicit, ac memoriæ tenacissimè commendavit, sed & libros linguæ Teutonicæ posthæc in semetipso legere perfectissimè in uno mense assuevit. Videntes autem amici & maximè sacerdotes tantum ingenium juvenis, & amorem ad literas, patruo ejus Petro de monte gentili, viro maturo atque severo persuaserunt, quatenus, quid sibi tam vehemens literarum cupiditas in eo portenderet, experiretur; consensit ille, & se tutorem juvenis, utpotè patruus, reclamante vitrico, exhibuit, etiam deinceps patrimonii ejus habere rationem cœpit, Sed quot verbera, quot injurias, quot contu-

contumelias juvenis innocuus à vitrico sustinuit? quot imbres lachrymarum angustatus effudit? priusquam jugum ejus omni servitute crudelius subterfugere potuerit. Evasit tandem domum novercam, sicut Israëlitica turba Ægyptum, & iter trium dierum amore literarum in deserto peregit; Primum apud Treviros, deinde in partibus inferioribus, ac postremò in oppido Heidelbergensi; & sic viâ trium dierum peractâ in terra aliena, tandem se in Cœnobio Spanheimensi Domino Deo in holocaustum perpetuum immolavit.

CAP. III.

INTROITUS TRITHEMII IN MONASTERIUM
SPANHEIMENSE.

Anno Dominicæ Nativitatis M. CCCC. LXXXII. Joannes Trithemius satis miraculosè & præter intentionem suam factus est monachus Cœnobii Spanheimensis, quod ita contigit. Cum ex Heidelbergâ iter instituisset cum socio scholari ad patriam, monasterium Spanheimense (quia in via erat) comite non modo persuadente sed cogente potius visendi gratiâ octavo Calendas Februarii mane circa horam nonam intravit, factoque prandio nihil minus, quam religionem cogitans, inceptum iter continuaturus recesit, cumque viarum ignarus, ad montem villulæ Bockenaw contiguum ambo venissent, cœpit oriri subito nivium immensa congeries, densaque tempestas nubium, quæ non solum viarum tramitem opplevit, verum etiam facies ex adverso confundens, oculos penè excœcavit, suadenti ergo comiti itineris reditum ad monasterium, cum progredi non liceret, Trithemius respondit: *Verecundum est nimis redire, progrediamur potius quantum possumus; verùm præstantibus eis usque tertio sub arborum tutela finem tempestatis, cum prorsus augeretur, iterum Trithemius ad comitem suum dixit: Revertamur ad Cœnobium oportet, ecce me ibi mansurum videbis.* Hoc nescio, quo inspirante Numine dixit, nihil etiam minùs, cum ea diceret, quam religionis introitum cogitans. Invitus igitur, sed necessariò ad hunc locum reversus, juxta verbum suum, quod nesciens dixerat, permanens, Henrici de Holtzhausen pro tempore Prioris persuasionem inductus, animum mutavit, & in die Purificationis B. M. Virginis sæcularem habitum exuit annorum præcisè viginti, post in die S. Patris Benedicti novitius factus est, & eodem anno in Festo Virginis præsentatæ cum aliis tribus professus secundum regulam fuit. Factus itaque monachus inter fratres sine querela conversatus est, studiumque literarum & solitudinem cellæ omnibus deliciis hujus mundi prætulit, nihilque in hoc mundo amplius, quam scientiam scripturarum sitire videbatur.

DESCRIPTIO MONASTERII SPANHEIMENSIS.

§. 1. *Situs Monasterii Spanheimensis.*

Monasterium Spanheimense situm est in Palatinatu Rheni, in Comitatu Spanheimensi anteriori, regionis Cynonotorum, uno milliari à Stauroneso, quod jam Crucinacum appellant; uno à Sobernheim, oppido Electoratus Moguntini; duobus à Bingio, oppido Capituli Metropolitani Moguntini ad confluentes Rheni & Nahæ sito; latitudinis grad. 50. minut. 23. longitudinis grad. 26. minut. 53. pro eo initio longitudinis quo Moguntia habet grad. 27. min. 30. Pro Domino fundi & territorii recognoscit Comitem Spanheimensem, pro Ecclesiastica Jurisdictione Archi-Episcopum Moguntinum.

§. 2. *Fundatio Ecclesiæ Spanheimensis.*

Anno ab Incarnatione Domini M. XLIV. Henrici Imperatoris hujus nominis tertii quinto, Benedicti Papæ Noni decimo, B. Bardonis Moguntinensium Archi-Episcopi & Electoris decimo quarto, Illustris Comes Everardus, Comes de Spanheim, in loco, qui mons campi antiquitus dicebatur, Ecclesiam fundavit, multis bonis & redditibus dotavit, & Clericos in eam quosdam, qui Missas legerent, collocavit; Jus autem instituendi ad beneficia Clericos sibi & hæredibus reservavit, prout Altaria quatuor, quæ in illa erant, Sacerdotibus sibi succedentibus per seniores Comitem de Spanheim conferebantur. Hanc autem ecclesiam Vir per omnia sanctissimus B. Bardo octavo Calend. Julii Anno Domini M. XLVII. in honorem Beatissimæ Dei Genitricis & Virginis Mariæ consecravat, atque donationem Ecclesiæ per Comitem factam confirmavit.

§. 3. *Erectio Ecclesiæ Spanheimensis in Monasterium.*

Anno Domini M. CI, Indictione nonâ, Romanum Imperium tenente Henrico Imperatore quarto, Ecclesiam quoque Moguntinam gubernante Ruthardo Venerabili Archi-Episcopo & Electore, Stephanus Comes de Sponheim illustris divinâ inspiratione præmonitus Ecclesiam suam in monte campi à suis progenitoribus fundatam erigere in Monasterium curavit; cæpit autem ædificare locos & mansiones pro monachis secundum regulam Sancti Benedicti convenientia, sed diversis occupationibus sese interficientibus præpeditus inceptum opus non continuavit, unde cum tandem se jamjam morituum cerneret, filium suum Megenhardum paternæ substantiæ hæredem ad se vocavit, eique, ut inchoatum pro Cœnobio ædificium perficeret, commisit, & sic in Domino quievit quinto Calend. Martii, Anno Domini M. CXVIII. Megenhardus autem inclytus Comes patre mortuo opus dudum inceptum fortiter aggressus in paucis annis complevit. Rudolphus etiam Comes frater Megenhardi una cum Richarde uxore suâ pro consummatione operis non modicos sumptus impendebat.

§. 4. Consecratio Monasterii Spanheimensis.

Completo igitur tandem ædificio, hoc est, Ecclesiâ in crucis modum formatâ, clauistro, & domibus necessariis, refectorio, & dormitorio ad occidentalem plagam clauistro contiguus, magnificus Comes Megenhardus antequam monachis cœnobium ad inhabitandum traderet, voluit Ecclesiam, quam in multis reformaverat, denuo (ut moris est) consecrari. Clericis itaque ejectis & alibi provisus Adelbertum Archi-Episcopum Moguntinum pro consecratione Ecclesiæ adiit, cui & voluntatem cordis sui super inducendis monachis ad Sponheim revelavit. Qui Reverendissimus Præsul bonum Comitis propositum plurimum commendavit, & quia per se venire ad consecrationem, ut postulabatur, non potuit, Venerabilem Wormatiensis Ecclesiæ Antistitem Buggonem, eo tempore multis annis à sua sede expulsum, quem apud se honorificè tenuit, loco sui destinavit. Anno igitur Dominicæ Incarnationis M. CXXIII. in Dominica Quasimodogeniti Buggo Venerabilis Episcopus Wormatiensis vice Adelberti Archi-Episcopi Moguntini Ecclesiam & Monasterium in Sponheim dedicavit in honorem B. M. semper Virginis DEI Genitricis, & Sancti Martini quondam Episcopi Turonensis in Gallia cum tribus altaribus, quorum majus in memoriam, ut diximus, DEI Parentis, & Sancti Martini fuit consecratum, aliud in abside versus meridiem in memoriam Sancti Joannis Evangelistæ, tertium in abside versus aquilonem ad introitum clauistri in honorem Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum. Reliqua verò altaria successu temporis postea erecta fuerunt.

§. 5. Introductio Monachorum in Cœnobium Spanheimense.

Anno à fundatione Ecclesiæ in loco, qui mons campi dicitur, octuagesimo, ab Incarnatione Domini nostri JESU CHRISTI M. CXXIV, indictione secundâ sub Henrico Imperatore Quinto Comes Megenhardus inclycus ipsum Monasterium cum Ecclesia & omnibus pertinentibus eorum ordini sanctissimi Patris Benedicti in perpetuam possessionem tradidit, monachisque ad inhabitandum dedit. Primi autem monachi, qui hunc ipsum locum primitius inhabitare cœperunt numero XII. de monasteriis Sanctorum Albani & Jacobi prope Moguntiam ex imperio Adelberti Archi-Episcopi ad instantiam Comitis Megenhardi venerunt in quarta feria post Dominicam Dominicæ Passionis, quorum octo fuerunt sacerdotes & quatuor conversi, viri præclari & insignes, quorum aliqui ante ingressum religionis dudum in sæculo militaverant. Qui cum venissent ad locum monasterii, honorificè satis à Comite Megenhardo & ejus uxore suscepti sunt, & Cœnobium eis solenniter traditum inhabitare cœperunt. Possessione igitur in DEI nomine adeptâ, præfati monachi sibi in Abbatem & Pastorem elegerunt secundum regulam monasticam unanimiter Bernhelmum monachum præfati cœnobii Sancti Albani.

S. 6. Successio Abbatum Spanheimensium usque ad
Tritheimium.

Ordo Ab- batum,	Annus Christi		Anno.	Mens.	Die.
I.	1124.	8. die Junii eligitur Bernhelmus, antea monachus Sancti Albani prope Moguntiam. Obiit anno ætatis 74. die 27. Mart. 1151. Præfuit	26.	9.	19
II.	1151.	27. Martii eligitur Crafft, primus hujus nominis, filius Megenhardi, Comitis de Sponheim, fundatoris hujus cœnobii. Obiit 28. Maji 1175. ætat. 58. Præfuit	24.	2.	2
III.	1175.	29. Maji eligitur Adelgerus, antea Custos. Obiit 2. Julii 1181. Præfuit	6.	1.	4
		Vacavit Abbatia	---	---	3
IV.	1181.	5. Julii eligitur Baldemarus, antea Cantor. Obiit 22. Junii 1199. ætat. 54. Præfuit	17.	11.	17
		Vacavit Abbatia	---	---	2
V.	1199.	24. Junii eligitur Rupertus, antea Prior. Obiit 16. Augusti 1213. Præfuit	14.	1.	23
		Vacavit Abbatia	---	---	2
VI.	1213.	18. Augusti eligitur Ivanus, antea Prior. Obiit 28. Novembris 1252. Præfuit	39.	3.	10
		Vacavit Abbatia	---	---	1
VII.	1252.	29. Novembris Joannes Nobilis de Schonberg, antea Cantor. Obiit 21. Aprilis 1264. Præfuit	11.	4.	21
		Vacavit Abbatia	---	---	2
	1264.	23. Aprilis eliguntur per dissensionem duo: Petrus, oriundus ex Moguntia, Cellerarius, & Wilhelmus, Cantor; cumque neuter Electorum alteri cedere veller, ea dissensio duravit	---	8.	11
VIII.	1265.	2. Januarii tandem post longam discordiam Wilhelmo repudiato Petrus à Wernhero Archi-Episcopo Moguntino in Abbatem confirmatur. Obiit 2. Maji 1290, ætatis 78. Præfuit	25.	4.	---
IX.	1290.	4. Maji eligitur Joannes secundus, antea Cellerarius. Obiit 28. Martii 1298, ætatis 64. Præfuit	7.	10.	25
X.	1298.	29. Martii eligitur Dietlibus. Obiit 29. Septembris 1309. Præfuit	11.	6.	---
		Vacavit Abbatia	---	---	4
XI.	1309.	3. Octobris eligitur Willich, filius Comitis de			

Wester-

Ordo Ab. Annus
batus, Christi

Ann, Mens, Dies.

		Westerburg, Frater Comitissæ de Spanheim.			
		Obiit 17. Martii 1337. Præfuit	27.	5.	14
		Vacavit Abbatia	---	---	2
XII.	1337.	19. Martii eligitur Henricus, ex Creucenacht ori- undus. Obiit 26. Aprilis 1340. Præfuit	3.	1.	6
		Vacavit Abbatia	---	---	6
XIII.	1340.	2. Maji eligitur Willichus secundus, filius Joannis Militis de Sponheim, cognomento Bruder. Obiit 6. Augusti 1341. Præfuit	1.	3.	4
		Vacavit Abbatia	---	---	2
XIV.	1341	8. Augusti eligitur Wilhelmus, oriundus ex villa Beckelheim & ex militari genere procreatus, ex illa videlicet progenie, sub qua S. Virgo Hilde- gardis fundatrix & Abbatissa Monasterii Sancti Ruperti apud Bingas quondam fuit nata. Re- signavit 8. Augusti 1350. Obiit eodem anno, 5. Calend. Octobr. Præfuit	9.	---	---
		Vacavit Abbatia	---	---	3
XV.	1350.	11. Aug. eligitur Philippus Meyswin, antea Prior. Obiit 18. Septembris 1374. Præfuit	24.	1.	7
		Vacavit Abbatia	---	---	2
XVI.	1374.	20. Septembris eligitur Crafftus secundus. Obiit 1. Septembris 1390, ætatis 59. Præfuit	15.	11.	12
		Vacavit Abbatia	---	---	1
XVII.	1390.	2. Septembris eligitur Philippus secundus. Obiit 18. Martii 1391. Præfuit	---	6.	16
		Vacavit Abbatia	---	---	1
XVIII.	1391.	19. Martii eligitur Bernardus de Sponheim, militari genere natus. Obiit 28. Julii 1432. Præfuit	41.	4.	9
		Vacavit Abbatia	---	---	2
XIX.	1432.	30. Julii contra Privilegia & Jura per vim intrusus est à Joanne Comite de Sponheim Gobelinus, monachus Cisterciensis ordinis de monasterio Sancti Disibodi. Obiit 14. Septembris 1439. Præ- fuit	7.	1.	15
		Vacavit Abbatia	---	---	2
XX.	1439.	16. Septembris eligitur Fridericus Nackheim, de militari prosapia ortus. Resignavit 17. Februarii 1445, ac postea supervixit ann. 18. Præfuit	5.	5.	1
					XXI.

Ordo Ab. Annus
batur, Christi.

Ann. Mens. Dies.

- XXI. 1445. 17. Februarii eligitur Conradus Humbrecht de
Gavodernheim. Obiit 9. Martii 1461. Præfuit 16. --- 20
Vacavit Abbatia --- --- 1
- XXII. 1461. 10. Martii eligitur Udalricus de Zeiskeim. Resigna-
vit 3. Aprilis 1466. Præfuit 5. --- 24
- XXIII. 1466. 3. Aprilis eligitur Otto Hawysen, antea Prior.
Resignavit 20. Augusti 1469. Præfuit 3. 4. 17
Vacavit Abbatia --- --- 2
- XXIV. 1469. 22. Augusti electus vel potius per Commissarios
Archiepiscopi Moguntini nominatus & institutus
est Joannes, ex genere militari de Colnhaußen.
Resignavit 27. Julii 1483. Translatus est ad Abba-
tiam monasterii Sanctorum Marcellini & Petri
in Seligenstat, ibique præfuit annis 9, quibus
elapsis Abbatiam quoque ibidem resignavit senio
& morbo gravatus, & 30. mensibus supervivens
obiit. Præfuit in Spanheim 13. II. 5
Vacavit Abbatia --- --- 2
- XXV. 1483. 29. Julii eligitur JOANNES TRITHEMIUS.
Fuerunt igitur in universum Abbates XXIV. in
Spanheim ante Trithemium. Fluxerunt autem
ab electione Bernhelmi primi Abbatis usque ad
electionem Trithemii 359 anni, 1. mensis, 21 dies.
Quibus, si addamus tempus æræ Christianæ, quo
electus est Bernhelmus, nempe ann. 1124, mens. 5,
dies 8, prodibunt ann. 1483, mens. 6, dies 29,
quod coincidit in diem electionis Trithemii.

*§. 7. Reformatio Monasterii Spanheimensis & Incorporatio Unionis
Bursfeldensis.*

Cum anno Christi 1417 in Concilio Constantiensi jacta essent fundamenta
Reformationis & Unionis Bursfeldensis, nec non Capitulorum Provincialium,
atque ea reformatio circa annum Christi 1429 in Monasterio Bursfeldensi
Moguntinæ Diocesis in Saxonia suum accepisset complementum; Viden-
tes Principes & Ecclesiarum Pontifices devotam & sanctam conversationem
monachorum Bursfeldensium, singula monasteria sibi subiecta reformari
ab eis cupiebant; Inque eum finem multa sunt celebrata Capitula
provincialia, sicut etiam in Concilio Basileensi Bulla quædam est edita,
deputati Visitatores & Reformatores omnium Monasteriorum Ordinis hujus
per

per Germaniam & præcipuè per Provinciam Moguntinam, inter quæ etiam erat Monasterium Spanheimense reformandum; Itaque Joannes Abbas S. Matthiæ prope Trevirim anno 1439. præfati concilii autoritate suffultus, & deputatus visitator, tertio visitavit in Spanheim, verum, cum monachi in deformitate (ut ita dixerim) nati & enutriti aliter vivere, quam didicerant, non vellent, parum profecit. Anno 1467. Otto Abbas & fratres hujus Cœnobii conventuales, metuentes ad instantiam Principum per Patres de observantia Bursfeldensi in favorem reformationis expelli, (quod eis tunc sæpe intentabatur) consilio accepto semetipsos reformare statuerunt; miserunt nuncios & literas supplicationis ad Abbates Trevirenses, qui tum (præter Cœnobium Sancti Martini) reformati erant, & maxime ab Abbate Sancti Maximini, qui non erant de unione Bursfeldensi, eis nimium odiosâ, pro duobus monachis instantius supplicantes, qui hujus monasterii Monachos & Novitios in moribus & ceremoniis observantiæ regulari congruentibus informarent: Verum à Trevirensibus nullum impetrare potuerunt. Post hæc miserunt ad Coloniam, & inde duo fratres de S. Panthaleone venerunt, qui primum adventantes gratanter fuerunt suscepti & ad instituendum monachos hujus conventûs Magistri per Abbatem sunt deputati: nimia vero improbitate & malitiâ monachorum maximè juvenum vexati, derisi, & interdum etiam verberibus affecti, cum se nihil proficere posse cernerent, ad Coloniam, unde venerant, sunt reversi. Tandem Anno Domini M. CCCC. LXIX, Indictione secundâ, cum hoc monasterium propter malum regimen Abbatum, & vitam dissolutam Monachorum ad extremam devenisset paupertatem, essetque tam in spiritualibus, quam in temporalibus omni decore suo penitus destitutum, Illustrissimus Princeps Fridericus, Comes Palatinus Rheni in Simeren & Comes in Sponheim, statuit illud ad honorem DEI reformationi subicere & in utroque statu pro viribus ad observantiam regulæ instaurare. Itaque ab Adolpho, Sedis Moguntinæ Archiepiscopo, duos in hoc opus commissarios impetravit, Hermannum videlicet Sancti Jacobi prope Moguntiam, & Conradum de Rodenberg, S. Johannis in Ringavia monasteriorum ordinis hujus Abbates, cum quorum consilio & directione tam necessarium & sanctum opus ad finem deduceret optatum. Hi itaque commissarii autoritate visitandi & reformandi per Archiepiscopum acceptâ, die 19. Mensis Augusti, postquam unâ horâ ante præfati Principis Friderici Consilarii armatâ manu cœnobium de mane post primas intrassent, præcavescentes, ne quisquam monachorum effugeret, aut de monasterio aliquid deportari posset; supervenerunt, qui mox ut intromissi fuerunt, locum capitularem intrantes, Abbatem & conventum adesse fecerunt; Quibus congregatis mandatum sibi ab Archiepiscopo Moguntino factum legi fecerunt, commissione super reformatione lectâ monachi animo consternati sunt & deliberatione paulisper inter se habitâ unanimiter responderunt: *Aliter*

se vivere, quam didicissent, non posse, nec reformationem Bursfeldensem, nimis austeram, sibi importabilem, aliquatenus posse subire. Commissarii his & aliis multis, quæ contra reformationem afferebant, auditis, & neminem citò condemnare volentes, monuerunt, ut melius deliberarent, ipsi quoque officium visitationis inceperunt. Sequenti die, quæ fuit 20. mensis Augusti, inquisitione peractâ, cum visitatores reperissent Abbatem ejus loci Ottonem ad curam pastorem sub reformatione introducendam, certas ob causas non esse idoneum, post pias admonitiones tandem, ut dignitati Abbatiali cederet, ei persuaserunt; Resignavit ergo Otto Abbatiam adhuc eodem die: Visitatores vero in officio inquisitionis eo & sequenti die perrexerunt. Tandem 22. Augusti mane hora octavâ locum capitularem denuò intrantes omnes monachos ibi repertos vocârunt, quibus venientibus & in loco nominato residentibus piè ac paternè consule re ac persuadere conati sunt, ut abjectâ deformitate, sanctæ reformationi colla submitterent; verum cum piis admonitionibus Patrum nullatenus vellent acquiescere, visitatores autoritate sibi ab Ordinario factâ omnes de monasterio eliminârunt, omni jure ad præsens cœnobium in electione & aliâs omnino per sententiam privantes. Deinde animum suum ad institutionem novi Abbatis, jure electionis ad Archiepiscopum devoluto, cum nullæ adessent monasterio incorporatæ personæ, usi autoritate commissâ, de consilio & consensu fratrum pro reformatione introducendâ præsentium, Johannem Kolenhausen, Monachum & Cellerarium Sancti Jacobi prope Moguntiam tunc præsentem nominaverunt, deputaverunt, & instituerunt. Primi autem fratres, qui ad reformationem hujus monasterii venerunt ex dicto cœnobio S. Jacobi, fuerunt numero quatuor, sed hi, propter inopiam & paupertatem hujus monasterii, apud S. Jacobum in deliciis enutriti, hic manere diu contempserunt; Illis igitur ad S. Jacobum redeuntibus, alii in locum eorum remissi ad tempus manserunt, quibus etiam abeuntibus, iterum alii ad hunc locum missi fuerunt; Multis itaque annis nullus monachorum de S. Jacobo venientium præter unum, in hoc loco stabilis perseverantiæ fuit: quousque tandem collecti juvenes ex scholis venientes, & secundum consuetudinem ordinis instituti atque professi excursibus finem necessarium imposuerunt. Anno dein sequenti, 2. die mensis Septembris, celebratum fuit annuale capitulum unionis & observantiæ Bursfeldensis, in Monasterio Sancti Matthiæ prope Trevirim: in quo Joannes hujus Monasterii Abbas & Monasterium ad unionem & participationem omnium indultorum, privilegiorum & gratiarum ejusdem in forma consueta meruerunt incorporari literis necessariis præstitis & consuetis.

§. 8. Origo Reformationis & Unionis Bursfeldensis.

Anno Incarnationis Dominicæ 1417. omnes Abbates & Prælati ordinis hujus per totam provinciam Moguntinam vocati & citati fuerunt ad concilium

lium Constantiense, pro celebratione capituli provincialis instituendâ & ordinis reformatione in omnibus monasteriis inchoandâ. Convenerunt ergo ad Constantiam frequenti numero Abbates, ultimâ die Februarii capitulum provinciale inchoârunt, atque pro reformatione ordinis multa laudabiliter instituerunt. Interfuit autem inter cæteros huic capitulo Joannes monachus in Reinhausen ab Abbate suo procuratorio nomine missus, qui, cum vidisset zelum & diligentiam Patrum pro reformatione ordinis, audissetque, quam sit monacho periculosum in deformitate vivere, compunctus est, & satisfacere juramento, quod nomine Abbatis sui Præsidentibus fecerat, omnino cogitavit; Reversus ad Rynhusen monasterium, Abbati & fratribus suis, qui tunc erant deformatissimi, rem omnem aperit, visa, audita, acta, conclusa, & juramento promissa pro reformatione ordinis referavit, atque eos sedulo, ut vitam emendarent, reformationemque promissam & indictam sub pœnis assumerent, hortatus est. Cæperunt autem ii eum primo irridere, postea etiam odio habere & afficere contumeliâ, videns ergo Joannes se contemni & nihil proficere, cupiensque suæ providere salutis; ad Agnetem, uxorem Ottonis Brunsvicensis, sororem Landgravii Thuringorum, quæ tum in Gamundia non procul à Reinhusen morabatur, devotissimam in Christo feminam accessit, acta & conclusa per Patres in concilio retulit, auxilium, quo satisfaceret juramento, postulavit. Cujus sanctum propositum mulier sancta cum cognovisset, auxilium, consiliumque impensuram pollicita est. Contigit interea Abbatem monasterii Clusensis mori, quod ubi Ducissa comperit, apud Ducem maritum egit, ut præfatus Joannes Monachus de Rynhusen, in locum demortui Abbatis succederet, quod & factum est. Ordinatus itaque Abbas in Clusa, omne studium pro reformatione adhibuit, at in omni sanctitate & religione subditos suos secundum regulam præcedere cœpit: quod monachi, pravis moribus assueti, cernentes omnes ab eo fugerunt. At ille paucis relictis novitiis, eos ad puritatem regulæ instituit, & in magna paupertate vivens, DEO servire in omni humilitate cœpit. Eo tempore Monasterium Bursfeldense Moguntinæ Diœcesis in Saxonia, quod Henricus quondam Comes de Northeim circa annum Domini M. XCVII. fundaverat, ad tantam miseriam & desolationem pervenerat, quod multis annis monachus tantum in eo degebat, cui pro sustentatione præter unicam vaccam census nullus erat; Ecclesia stramine tecta stabulum fuit adventantium pecorum, quæ olim canentium chorus fuerat monachorum; & quamvis in extrema paupertate locus esset constitutus, placuit tamen præfato Joanni, Abbati Clusensi, propter solitudinem & quietem. Unde cum voluntate præscriptorum Ducis & Ducissæ, monasterium Clusense dimittens, quod etiam fuerat pauperrimum ad Bursfeldiam se cum suis pauperibus contulit & ibi inchoatam reformationem, prout potuit, in magna paupertate continuavit. Audiens autem famam & religionem Joannis Rode, Abbatis Sancti

Matthiæ juxta Trevirim, quomodo monasterium suum optimè reformâisset, constitutiones pro conservatione reformationis necessarias fecisset, essetque vir doctus & maturus, & singulariter pro religionis observantia zelosus, ad eum venit pedibus, laudabilem institutionem vidit, vitam monachorum experimento sanctam didicit, constitutionesque ab illo editas ut sanctissimas collaudavit; Rogavit itaque Abbas Abbatem, quatenus sibi de fratribus suis aliquos adjungeret, quorum consilio & auxilio reformationem in Saxonia desideratam perficeret: Cujus pio desiderio Joannes Rode Abbas consentiens, de monachis suis viros quosdam probatæ conversationis adjunxit, & cum gaudio ad Bursfeldiam remisit: Et ex eo tempore, quod fuit circa annum Domini M. CCCC. XXIX. sancta Monasteriorum ordinis S. Benedicti reformatio per Trevirenses in Bursfeldiam originaliter transfusa, revirescere cœpit, & in paucis annis augmentata fuit. Cœperunt ergo paulatim ex monasterio Bursfeldensi certa monasteria in Saxonia & extra, atque ex illis alia reformari, quorum Abbates quandam inter se unionem & confœderationem facientes singulis annis semel conveniebant, Synodum (quam nos usitato, licet barbaro & improprio nomine Capitulum appellamus) celebrantes, in quo de his, quæ ad utilitatem reformationis pertinent, haberetur tractatus. Hanc Abbatum reformatorum unionem sub appellatione Bursfeldensi unâ cum annuo capitulo Pius Papa II. anno Pontificatus sui primo, Anno Domini 1458. confirmavit, & cum multis privilegiis, quæ dedit, etiam privilegia congregationis S. Justinæ de Padua, quæ multa & magna sunt, ad hanc unionem extendit. Anno dein 1468. Adolphus Archiepiscopus Moguntinus autoritate suâ ordinariâ observantiam, unionem, & capitulum annale Patrum reformatione Bursfeldensium (eo quod Bursfeldia sit in Diœcesi Moguntina) privilegia quoque unioni & capitulo præfatis à sede apostolica quomodo libet audita, gratiosè admisit. Crevit autem successu temporis numerus monasteriorum huic unioni subjectorum ita ut anno Domini M. D. II. reformata fuerint septuaginta quinque.

Itaque Treviris plantavit, Bursfeldia rigavit, DEUS autem incrementum dedit.

CAP. V.

ELECTIO TRITHEMII IN ABBATEM SPANHEIMENSEM.

Anno Dominicæ Nativitatis 1483, die 17. mensis Julii, post obitum Reinhardi Abbatis Monasterii Sanctorum Marcellini & Petri in Seligenstat; Dominus Joannes de Kolenhausen hujus monasterii Abbas consensu & voluntate Domini Alberti Administratoris Sedis Moguntinæ reclamante licet, totisque viribus contradicente hoc monasterio, ad dictam Abbatiam Seligenstatensem translatus est, atque hanc Abbatiam in manus Conventus resignavit die 27. mensis ejusdem. Post hanc translationem & resignationem Henricus Præsident & fratres Capitulares pro electione novi Pastoris diem men-

mensis Julii 29. præfigentes, & per nuncios & literas interea vocarunt à Monasterio absentes, præmissoque triduo jejunio & orationibus consuetis, visitatoribus sibi ab ordine deputatis: Hermanno S. Jacobi prope Moguntiam & Conrado Sancti Joannis in Ringavia Monasteriorum Abbatibus, ad præfixum terminum vocatis & unâ cum Domino Joanne Colnhausen, quondam hic tunc verò Abbate in Seligenstat, comparentibus negotium electionis in DEI nomine ipso die Felicis Papæ & Martyris quæ est 4. Cal. Augusti, & fuit feria tertia post festum S. Jacobi, celebrandum inchoârunt. Igitur Missa de Spiritu Sancto solenniter celebratâ, convenientes ad locum capitularem fratres, viam compromissi, quæ videbatur tutior, in electione servandam susceperunt, compromittentes in duos Abbates: Hermannum S. Jacobi & Joannem Seligenstatensem ac tres de Conventu: Henricum de Gelnhausen Præsidentem, Joannem de Dona Custodem, ac Joannem de Dreyfa Magistrum Donatorum; ut auditis in occulto votis singulorum coram Notario & Testibus, illum in Abbatem hujus monasterii nomine totius conventûs eligerent, in quem major & senior pars sua vota direxisset. Scrutatis igitur votis omnium, major & sanior pars Joannem Trithemium in Abbatem elegit, qui 8. mensibus & diebus 7. post professionem suam duntaxat in ordine fuerat, erat omnibus professis junior in ordine, utpote qui à tempore assumpti habitûs novitiorum Anno 1. mensibus 4. & diebus 7. & non amplius usque ad diem electionis in monasterio conversatus fuerat. Igitur electione publicatâ omnes unanimiter in eum consenserunt, & decreto electionis singuli propriâ manu subscripserunt. Eodem itaque anno in die Assumptionis B. M. semper Virginis per Albertum Administratorem Sedis Moguntinæ in castro Steinheim confirmatus est, præsentibus ibidem Hermanno S. Jacobi, Joanne in Seligenstat, & Melchiore in Schoinavven, ordinis nostri Abbatibus & aliis compluribus. Posthac eodem anno 5. Idus Novembris, quæ fuit Dominica ante festum Sancti Martini, à Bertholdo Episcopo Pariadensi, præfati Domini Administratoris in Pontificalibus Vicario, munus Benedictionis accepit in Ecclesia S. Jacobi prope Moguntiam, astantibus sibi ex more Pontificalibus indutis præfato Hermanno ejusdem loci & Anselmo Lympurgensis cœnobii ordinis nostri Abbatibus ab eo rogatis.

CAP. VI.

EXITUS TRITHEMII DE MONASTERIO SPANHEIMENSI.

Anno Incarnationis Dominicæ 1505, Abbatia 22. currente, sive 21. ann. & 8. mens. completis, ætatis 44. currente, sive 43. ann. & 2. mens. completis, Joannes Trithemius primâ die Aprilis mane circa horam septimam cum Nuncio Philippi, Comitis Palatini Rheni, Bavariæque Ducis, ac Sacri Rom. Imp. Archidapiferi & Principis Electoris, & famulo uno equester exiens de monasterio iter versus Heidelbergam arripuit, imperio ipsius Princi-

pis simul & literis evocatus, in causa exusti Monasterii Lympurgensis, ut
 construeretur in Wachenheim, consilium daturus. Erat autem eo tempore
 aliquantulum debilis corpore laborans febribus tertianis. Qui, cum ve-
 nisset ad Heidelbergam, infirmitas in tantum aueta fuit, ut redire, sicut
 disposuerat, citius non potuerit. Eo igitur sic infirmo apud Heidelbergam
 existente, contigit quintâ post discessum à monasterio die instigante diabolo
 gravis perturbatio, quod factum nimis inconsultè præsumptum, causam Ab-
 bati præstitit multarum tribulationum & persecutionum, & plures contra
 ipsum æmulos provocavit; verum ipse, cum esset providentiâ cautus & sin-
 gulari patientiâ præditus, omnem causam divinæ pietati terminandam com-
 misit. Magnus hæc inter factus est Principum conventus in Colonia, quo de
 Marchia Brandenburgensi iturus Joachimus Elector Brandenburgensis,
 nuncium equitantem præmisit cum literis ad Trithemium, tum Spiræ in do-
 mo Abbatis Lympurgensis morantem infirmum, rogans, ut ad se Coloniam
 descenderet. Trithemius, quamvis adhuc ex parte debilis & propter casum
 eum equo fluxum pateretur in sinistro crure, ob idque paululum claudicaret,
 tamen ad complacendum Principi, conducto curru descendit Moguntiam &
 inde navigio Coloniam, ubi per integrum mensem cum Marchione perman-
 sit; verum, cum injuriarum sibi factarum auctores necdum plenè scire po-
 tuisset, reditum ad monasterium aliquantisper differre statuit, donec videret,
 quorsum æmulorum suorum laberetur intentio. Quod, cum innotuisset sæ-
 pe dicto Principi Marchioni, rogavit Trithemium, ut secum ad Marchiam
 pergeret conventu Principum soluto. Cui quidem annuit Trithemius, sed
 modò tum venturum se promisit, postquam de monasterio necessariam fecis-
 set narrationem Priori. Itaque 6. Augusti Abbas exivit Coloniâ, & navigio
 ascendit Moguntiam, ac inde Spiram, vocatoque ad se Nicolao de Reinig
 Priori omnem dispositionem monasterii commisit, quo factò, per Thuringos
 Marchiam intrat, & cum Marchione mensibus novem commoratur. His
 elapsis, impetratâque abeundi licentiâ iter ad partes Rheni instituit, & se-
 cundâ die Junii ad urbem Spirensensem pervenit. Præmiserat autem ex Franc-
 fort fratrem Theodoricum Capellanum suum ad Sponheim, quatenus & sta-
 tum monasterii rerum diligenter inquireret, &, an quievisset commotio
 æmulorum, investigaret, Prioremque suum Heidelbergem evocaret: quia
 noluit redire, nisi prius animos erga se intelligeret fratrum. Mansit ergo
 cum Abbate Lympurgensi usque ad finem mensis Septembris apud Budoras,
 & rei tacitus præstolabatur eventum. Verùm posteaquam animos quorun-
 dam fratrum erga se intellexit minus in ardore charitatis esse sinceros, &
 animum Ducis Joannis de Simeren, Principis alioquin valde pii, quorun-
 dam æmulorum incuriesâ delatione aliquantulum (ut ipsi dicebatur) com-
 motum, tutius omninò judicabat hanc suam Sponheimensem Abbatiam di-
 mittere cum bona pace & voluntate, quam se in mediumurbationis collo-
 care.

care. Contigit interea annale capitulum ordinis hujus apud Moguntiam in fine mensis Augusti secundum consuetudinem celebrari, cujus Præsidentes duos ad Joannem Trithemium Prælatos Heidelbergam miserunt, eum rogatu-
 gatu-
 ros, ut ad monasterium Sponheimense reverteretur. Verum Trithemius à proposito dimoveri nullatenus potuit, sed tale fertur dedisse responsum:
Ex eo tempore, quo monachus esse cœpi, semper & voluntarius fui, & animo promptus Pa-
trum meorum in omnibus obedire mandatis, & temere nunquam ab eorum institutis decli-
navi; solum hac vice mandatis eorum nullâ possum ratione præbere consensum, ut ad
Sponheim revertar denuò mansurus, propterea quod me pacem cum eis habiturum deinceps
minimè confido. Manifestum est enim, quam malè quidam ex eis contra me ma-
chinati sint, qui (malitiâ vel simplicitate ignorantia, non judico, sed committo omnipotentis
DEI judicio) plures mihi æmulos suscitârunt: Unde, si reverterer ad monasterium,
nec ego fidem illis habere potero, nec eorum animos mihi credituros perfectè scio. Melius
est ergo, ut separemur ad invicem, quam ut in dissensione perpetuâ vivamus: semper
enim salus animarum commodo est præponenda corporum: Et pastor, qui oves sibi com-
missas meliores se non facere posse considerat, & sibi & illis salubriter consulit, si officium
resignat. Annus hodie tertius atque vigesimus plane exactus est, quo Spanheimensis Ab-
bas indignus sui ordinatus, in camino paupertatis nimis semper decoctus, in miseria & labo-
re continuus, & (quod plus omnibus me gravare consuevit) auxilio fratrum meorum in
tot curis necessario nunquam relevatus. Causarum quoque ad cedendum me moventi-
um non ultima fuit, quod unus ex monachis meis haud infimus, quem semper ut filium in-
timum sinceriter dilexi, & sicut pupillam oculi mei proprii contra quoscunque molestatores
ubique defensavi, omnium beneficiorum immemor, nuper ad Moguntiam constitutus,
consilio & auxilio cujusdam alterius boni fratris literas in me contumeliis & injuriis plenas,
nomine totius conventus edidit, cum mihi constet manifestè, quod nullam à conventu de-
super habuerit Commissionem vel consensum. Si hoc fecit, aut facere potuit, homo pacis
meæ, in quo sperabam, qui mecum ambulabat ante pauperulum gregem in pascuis Domini,
quid facturi sunt infirmiores, quos tantis beneficiis minime cumulavi? si dextera mea, mei
oblita, tam temerè me abnegare potuit, manus quid facient alienæ? si amicus, immò ami-
cissimus meus, talia contra me præsumpsit, inimicus quid faciet? Denique addam & il-
lud, quod ego (ut verum fatear) homo natus ad studium Scripturarum magis, quam ad
curas nimias sive continuas negotiorum secularium quietem magis desidero, quàm inuti-
les labores. Venit ergo nunc tempus, quod semper optavi, data est mihi non merenti
occafio cedendi, quam non secus duxi suscipere, quam si omnipotens DEUS manifestâ
me pietate à tantis calamitatibus decreverit liberare ad nominis sui honorem. Cedam
ergo libens, & divinæ me providentiæ committam, ne, si cum ingratis diutius manere con-
sensero, & corporis periculum, & animæ incurram detrimentum. Veruntamen prius-
quam id faciam, necesse fuerit, ut mihi, locum futuræ mansionis provideam. Dominus
DEUS, qui non spernit preces pauperum, sed auxilium postulantibus mittit in tempore
opportuno, ipse mihi locum providebit, (non dubito) in quo liberiùs & quietiùs ei possim
obsequi & salutem propriam in silentio operari. His dictis, aliisque expositis cau-
sis,

sis, ac cœptâ perstans in sententiâ ad monasterium Spanheimense redire non consensit.

CAP. VII.

TRANSLATIO TRITHEMII AD ABBATIAM S. IACOBI PEAPOLITANI
ET RESIGNATIO SPANHEIMENSIS.

Audientes igitur multi Principes Trithemium ex Spanheim discessisse nec eò redire velle, eum secum habere sollicitârunt ingentia promittentes stipendia, dona, Abbantias, Præposituras, & provisiones excellentissimas; Verum Trithemius in observantia monasticæ disciplinæ à principio in monasterio Spanheimensi cum esset annorum viginti susceptus & laudabiliter institutus, in curiis Principum conversari sanum sibi non duxit nec integrum, neque extra unionem sanctam observantiæ secedere honestum, igitur locum studiis & conversationi suæ convenientem exquisivit. Conradus itaque Abbas Sancti Stephani Herbipolensis (qui à capitulo Heidelbergam ad Trithemium missus fuerat) postquam audivit causas & plures & rationabiles, quibus movebatur ad cedendum, quia amicus ejus erat, haud mediocriter illi compassus est, unde & operam se daturum promisit, ut Abbatiam Sancti Jacobi Herbipolensem assequeretur. Fuit autem eo tempore Abbas memorati Cœnobii Cilianus quidam de Oxenfurt, Abbatiam illam propter certas causas statuens resignare; Qui, cum audisset possibile quod Trithemius in suum locum succederet, gavisus est valde, & *Nulli in mundo libentius, quam tanto viro cessurum*, dixit, rogavitque, ut res optatum quantocius exitum sortiretur. Ex hoc Conradus Abbas Divi Stephani negotium detulit ad Rmum. Episcopum Herbipolensem Laurentium, qui, cum multa prius de Abbate Trithemio laudum præconia audierat, ipsumque pridem Heidelbergæ in mensa Principis Palatini viderat, & dignanter fuerat allocutus, ac dudum libenter promovisset ad Abbatiam in Schvartzach, si vocatus binâ vice occurrisset post obitum Michaëlis & Pauli Abbatum, respondit: *Sibi non solum placere, sed maxime optare, ut Trithemium in sua Diœcesi possit habere Abbatem*. Voluntate igitur Pontificis auditâ Trithemius per nuncium & literas vocatur, causam Serenissimo Principi Philippo, Electori Palatino, proponit, & de illius consensu Herbipolim ascendit. Tertiâ die mensis Octobris venit Herbipolim, & post resignationem Ciliani Abbatis voluntariam 12. die mensis dicti, compromissione fratrum in Dominum Episcopum & duos Abbates factâ, in Abbatem sæpe dicti monasterii electus constituitur, & quartâ die ejusdem mensis post decimam ab eodem Reverendissimo Præsule confirmatur, atque in possessionem realem Abbatix S. Jacobi alterâ mox die, quæ festo S. Burchardi fuit solennis, introducitur. Itaque Anno Dominicæ nati-
vitatiss 1506, Indictione Romanorum 9, die mensis Octobris 15, Joannes Trithemius electus & confirmatus Abbas S. Jacobi Herbipolensis realem accepit

pit possessionem. Anno ætatis suæ currente 45, five ann. 44, mens. 8, die. 14. completis, Anno assumptæ Abbatiæ Spanheimensis currente 24, five ann. 23, mens. 2, die. 18. completis. Literas deinde ultimo mensis Octobris misit ad Monasterium Spanheimense, quibus Abbatiam illam resignavit, atque hanc Abbatiam se suscepisse scripsit. Est Epist. 2. l. 2. Epist. famil.

CAP. VIII.

DESCRIPTIO MONASTERII S. JACOBI PEAPOLITANI.

Circa annum Christi 1139, cum Embricho, 31. Ecclesiæ Herbipolensis Episcopus, ad Moguntiam pro causis quibusdam peragendis pergeret, in itinere obvium quendam habuit monachum Christianum nomine, genere Scotum, qui flexis in terram genibus ipsum Pontificem rogavit, ut amore Sancti Kiliani Martyris & Apostoli Franciæ Orientalis, qui Scotus fuerat, monachis ex Scotia pro Christo peregrinantibus locum seu Hospitale in civitate ad manendum concederet. Qui consilio suorum usus præfatum monachum ad Herbipolim misit, quò non multò postea & ipse reversus, de consensu totius Cleri & populi, Scotis pro monasterio construendo sub regula Sancti Patris Benedicti, locum in suburbio ejusdem civitatis trans Mœnum, qui Girberg appellatur, assignavit, in quo cœnobium constituens, in honorem Sancti Jacobi Apostoli capellam novam dedicavit 6. Iduum Julii anno Domini 1140. Indict. 3. sub Rege Conrado anno ejus secundo.

Primus autem ejusdem cœnobii Abbas fuit Macarius natione Scotus, vir sanctissimæ vitæ, cui testimonium sanctitatis idem Antistes Embricho per literas suo sigillo roboratos præbuit, quas integras & sanas vidisse se Trithemius asserit. Nam inter alia, quæ fecit, in hac vita miracula, cum à vino pro amore DEI penitus abstineret, & die quodam in medio Magnatum sedens ad mensam habere aquam non potuisset, signo sanctæ Crucis facto supra vas vini in mensa cunctis appositum, vinum in aquam mutavit. Itaque in monasterio isto pro natione Scotica fundato, ejus nationis Monachi multis annis secundum regulam Sanctissimi Patris Benedicti laudabiliter vixerunt, sed paulatim cum tempore à primævæ institutionis fervore deficientes, tandem monasterium ipsum in ultimam paupertatem deduxerunt, ipsique omnino defecerunt. Nam anno Domini 1497. Philippus Abbas ex Scotis ultimus obiit, & nullum in cœnobio monachum reliquit. Quo mortuo Reverendissimus Dominus Antistes Wirtzburgensis Laurentius ex commissione Apostolica locum vacantem cum authoritate simul ordinaria reformare in utroque statu laudabiliter instituit: pro cujus instauratione monachos bonæ reformationis de monasterio S. Stephani ibidem introduxit, quibus necessaria vitæ contulit, & omnia penè debita per Scotos contracta ad integrum persolvit: Ecclesiam vetustate obfuscata, quasi novam atque pulcherrimam reddidit, ornamenta, calices, & libros ad bibliothecam plu-

res dedit, & quasi omnino plusquam primus fundator cœnobium magnifice restaurans, vineta, census annuos, promptasque pecunias non paucas, & alia largiter dedit. Facta sunt hæc anno Christi 1497, à fundatione cœnobii 357. Atque ita Cœnobium Scotorum ad Germanos est translatum. Tandem verò Reverendissimus & Illustrissimus Princeps ac D. Julius ex familia Echter de Mespelbron Episcopus Herbipolensis & Franciæ Orientalis Dux, præsentibus inclytis Franconiæ Proceribus, ac Admodum Reverendis & Illustribus Dominis Cathedralis Ecclesiæ Prælati & Capitularibus Anno salutis humanæ 1595, die mensis Aprilis ultimo, Patribus Benedictinis ex Natione Scotica oriundis solenni ritu illud restituit, sicut adhuc hodie sunt in possessione. Fuit autem anno à fundatione monasterii 455, à translatione ad Germanos 98.

CAP. IX.

MORS JOANNIS TRITHEMII.

Anno tandem Incarnationis Dominicæ 1516. die 16. Decembris Divæ Luciae Virginis & Martyris sacro obiit Joannes Trithemius anno ætatis 55 currente, sive ann. 54, mens. 10, diebus 15. completis. Anno ab assumpta Spanheimensi Abbacia currente 34, sive ann. 33, mens. 4, diebus 19. completis. Anno ab assumpta Abbacia Peapolitana currente 11, sive ann. 10, mens. 2, d. 1. completis. Sepultus est in Ecclesia monasterii Divi Jacobi, quod & Scotorum nuncupatur. Lapis sepulchralis hanc habet inscriptionem:

ANNO DOMINI M. D. XVI. IPSO
DIE S. LUCIÆ OBIT VENERA-
BILIS PATER DOMINUS JO-
ANNES TRITHEMIUS AB-
BAS HUIUS COENOBII
cujus anima in sancta requie-
scat pace. Amen.

EPITAPHIUM.

*Hanc meruit statuam Germanæ gloria terræ
Abbas Trithemius, quem tegit ista domus.
Quam fuerit literis, simul & virtute celebris,
Admiranda sui dant monumenta styli.
Arguit hoc etiam multorum gratia Regum,
Ex quibus Imprimis Maximus Emilius.
Maximus Emilius Romani gloria sceptri
Qui fuit Austriacæ clara propago domus.
Hujus magnificæ fuit acceptissimus aulæ,
Et primum tribuit docta caterva locum.*

*Absit suspicio de Demonis arte Magiâ
 Contra quam magnum scribere cepit opus.
 Ut vivit fama, sic vivat mente beatus,
 Et videat summi Cœlica regna DEL.*

Est autem lapis ille cum Epitaphio erectus à D. Georgio Flachio Herbipolensis Antistitis in Pontificalibus Vicario, quarto in Abbatia S. Jacobi post excessum Trithemii successore, qui, ut habet monumentum è regione lapidis Trithemiani, fuit Doctor Theologiæ ordinis S. Benedicti, vir pietate & doctrinâ conspicuus à Reverendissimo Conrado à Bibra Præfule Würceburgensi electo ad S. Concilium Tridentinum à Paulo III. Pontifice Maximo inchoatum olim missus. Qui, cum hoc Cœnobium Sancti Jacobi Scotorum XVI. annos rexisset, anno Domini 1564. Calend. Januarii è vivis excessit.

CAP. X.

BIBLIOTHECA SPANHEIMENSIS A TRITHEMIO COMPARATA.

Bibliotheca à principio foundationis Monasterii fatis locuples variisque voluminibus referta erat; tandem tempore Henrici Abbatis duodecimi circa annum 1340 cum disciplina regularis observantiæ nimium deficere cepit & monachi peculium sibi denuò usurpârunt factaque esset inter Abbatem & Conventum divisio reddituum, turpiter fuit destructa à monachis, vendentibus pretiosa volumina vili pretio ut suis voluptatibus & commensationibus possent satisfacere. Deinde circa annum Christi 1432, cum Gobelinus Abbas per vim intrusus omnia privilegia, literas, & monumenta libertatis Monasterii, sine scitu & voluntate conventûs occulte auferret, etiam multa pretiosa bibliothecæ volumina, quæ priores illi epulones intacta reliquerant, secum asportavit, ita ut tempore ordinationis Trithemii in Monasterio Spanheimensi, imputatis omnibus nonnisi fuerint reperta 48. volumina & ea quidem parvæ æstimationis & minoris utilitatis ad veram eruditionem. Ipse autem postquam regimen hujus monasterii adeptus est, cepit paulatim libros & multos & varios in omni facultate comportare, Græcos atque Latinos, tot & tantos, ut hodie in tota Germania nulla bibliotheca Spanheimensi similis fuerit dicta; in qua tot rara, tot secreta, tot varia, paucis cognita volumina habeantur. Hinc in omni terra prædicabatur in tantum, ut multi Principes, Episcopi, Doctores, Magistri, Nobiles, Viri clarissimi, non solum è vicino sed etiam è regionibus longinquis nomine & famâ Joannis Trithemii & voluminum ejus excitati, cœnobium Spanheimense visitare voluerint, inviserintque, quibus antehac ne nomen quidem cœnobii constabat. In tantum verò fuit à Trithemio aucta, ut cum Anno 1502. libros bibliothecæ recenseret, invenerit mille sexcenta quadraginta sex volumina. Alibi Trithemius ipse dicit in Monasterio Spanheimensi se plus quam duo

voluminum millia comportasse & reliquisse ut I. in literis. ad Joan. Brach. 3. lib. 2. Epist. fam. Scio equidem non paucos mirari, quod Abbatiam dimisi Spanheimensem, quam libris & structuris effeci pulcherrimam, usque adeo ut in tota Germania nusquam reperiat bibliotheca, in qua tot habeantur in omni scientia scripturarum nova simul & antiqua volumina pretiosa atque rarissima, non solum Latina, sed Hebraica quoque & Græca, charactere scripta vetustissimo. Nam ut vidisti, plusquam duo voluminum millia ex diversis mundi regnis rara & antiquissima comportavi, quæ omnia cum ædificiis & rebus variis amore pacis dimisi. Si quis ex eorum amissione dolor animum pulsare cepisset, mortis mihi similitudinem formavi, qua non solum oblivionem librorum, sine quibus aliquando vivere non potui, sed etiam contemptum (ut dixerim ita) mihi metipsi persuasi. Magno fateor bibliothecæ quondam tenebar amore, & cunctis mundi opibus libros meos ante ferebam: sed posteaquam rerum mutationem perpendi adesse mearum, omnia, quæ prius amaveram, stercoreis æstimatione contempsi, animoque imperavi mea, nihil præter seipsum deinceps suum credere, & quæ in morte necessario erat relicturus, multo magis vivens in carne disceret non amare. Scripta est hæc Epistola ex Herbipoli An. 1500. II. in literis ad Conventum in Spanheim, 2. lib. 2. Epist. fam. In testimonium studiorum nostrorum voco citoque bibliothecam illam solennem, quam meis laboribus, studio, & impensis comportavi non sine vigilantia & fatigatione continua voluminum in omni varietate studiorum non modicam multitudinem congregans, quorum numerus omnium duo millia excedit. Scripta est hæc Epistola Anno 1506. ex Herbipoli. III. in literis ad Jacob. Kymolanum, 44. Epist. fam. I. 2. Bibliothecam pretiosam duorum millium voluminum, quam olim vidisti, integram dimisi in Spanheim, quia de monasterii substantia comparata fuit, nihil enim proprium mihi est, qui monachum juxta regulam Sanctissimi Patris nostri Benedicti profiteor. Quosdam vero libellos de rebus naturæ mysticis & arcanis, quorum lectio non omnibus conducit, mecum detuli Herbipolim, qui ad Spanheim nunquam pertinuerunt. Græca quoque volumina centum & Hebraica præter Bibliam illam parvulam impressam, simul cum ceteris in monasterio dimisi. Scripta est Epist. Anno 1507. ex Herbipoli. IV. In literis ad Joannem Damium, 47. Epist. fam. I. 2. Scis enim, quod plus quam mille quingentos auri ducatos pro libris exposuimus in quatuor & viginti annis nostræ Prælationis, magnamque & copiam & multitudinem eorum comportavimus in unum, duo quippe millia numeravimus voluminum Bibliothecæ monasterii Spanheimensis ante hoc triennium, quando Henricus de Bunau Eques auratus Ducum Saxonie doctissimus orator fuit nobiscum, quorum nullum fuit in hoc tempore introitus nostri ad Abbatiam, quod tu frater minime poteris ignorare, quippe qui & monasterium mecum intrasti & multo tempore minister mihi & camerarius fuisti. In omni facultate scientiarum multa volumina comportavimus non solum impressa, sed etiam pergameno scripta complura, pretiosa & rara, ut confidenter ausim dicere, in tota Germania similem non esse bibliothecam, in qua tot rara & pervetusta reperiantur volumina in omni varietate scripturarum tam divinarum quam secularium; diversarum quoque linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latine, Chaldaicæ, Arabicæ, Indianæ, Ruthenicæ, Tartaricæ. Taceo reliquas consulto quæ nostris

fris utuntur characteribus, ut Italica, Gallica, Bobemica, ac similes. Scio enim quod Graecorum voluminum scriptorum simul & impressorum numerus centenarium excedit. Scripta est hæc Epist. Anno 1507. ex Herbipoli. Videatur quoque Epist. 25. l. 1. Epist. fam. circa finem.

CAP. XI.

CURA TRITHEMII PRO INCREMENTO MONASTERII SPANHEIMENSIS
IN TEMPORALIBUS.

Et si Monasterium Spanheimense tempore foundationis à fundatore maximis fuerit redditibus provisum ac dotatum ac etiam succedente tempore variis piorum hominum donationibus auctum, ita ut jam tempore Craffttonis Abbatis secundi numerus monachorum ultra 20. ascenderet, tamen succedente tempore injuria temporum, incuria Prælatorum, licentia monachorum, divisione reddituum inter Conventum & Prælatum, occulta monasterii bonorum alienatione, debitorum supervacanea contractione paulatim in extremam devenit inopiam & paupertatem, ita, ut Abbas Udalricus à Zeiskeim 22. in ordine & 3. ante Trithemium non habens amplius unde viveret, necessitate fuerit compulsus Abbatiam resignare, relinquens debita plus quam duorum millium & quingentorum florenorum præter occulta damna, quæ monasterio intulerat, bona, redditus & proventus sine fratrum suorum scitu varios vendendo ac penitus à monasterio aliendo; Et quamvis duo ejus successores ad Trithemium Otto Havvisen & Joannes Colnhausen maximè vero hic posterior monasterium in temporalibus juvare & reformare summis viribus fuerint conati, tamen ex voto desideratus non potuit sequi profectus, itaque Trithemius postquam regimen monasterii suscepisset, eò omnem curam & sollicitudinem intendit, atque fecit ut in nullo fratres sustinerent penuriam eorum quæ necessaria videbantur, quantum illi fuit possibile, census renovavit ac renovationes ornatissimè conscripsit, bona oppignorata reluit & revocavit, debita solvit, & denique quicquid ad incrementum monasterii quoquo modo poterat conducere, tentavit, sed &, ubi in notitiam Principum & Nobilium devenisset, ac ab iis magnis sæpe muneribus fuisset honoratus, ea, quæ illi tali magnificentia fuerant condonata in monasterii emolumentum adduxit, nec sibi, sicut jure poterat, reservavit, ita ut in duodecim annis plus quam mille florenos, quos à diversis Principibus, Prælatis, aliisque amicis dono acquisivit pro suo labore, studio, consilio, vel editionibus scripturarum, in communem monasterii & fratrum converterit utilitatem. Tantum abest ut à monasterio more aliquot Prædecessorum alienarit, neglexerit, aut inutiliter consumpserit; Nihil enim illi fuit speciale, nihil proprium, sed omnia ipsi fuerunt communia cum fratribus, & nulla penitus neque in cibo, neque in potu, neque in habitu singularitas fuit. Præterea etiam præter supra descriptam incomparabilem bibliothecam multa ædificia anti-

qua renovavit, collapsa reedificavit, ruinosa restauravit, & novum ferme reddidit monasterium Spanheimense.

Anno Regiminis tertio curtem in Nosbach, quam Crafftus secundus ante 100. annos impignoratam cuidam militi cognato suo pro certa pecuniæ summa tradiderat, multis laboribus & impensis reemptam ad possessionem monasterii pro media parte reduxit, altera medietas ob dubium jus reemptionis haberi non poterat. Eodem anno etiam stabulam hospitum juxta ambitum de novo construxit, & cameras similiter alteravit. Campanam novam fieri cœpit.

Anno Regiminis octavo horreum, quod antea ligneum nimia vetustate consumptum corruerat, lapideum de novo construere cœpit à fundamentis & perfecit.

Anno Regiminis undecimo novam Abbatiam partim ex veteri, partim ex fundamentis construxit satis pretiosam & ornatam; Erat ante habitatio nimis angusta, inconveniens & propter ignis periculum metuenda, quanquam præter nudam & vacuam omnibus rebus mansuiculam nihil in ea fuerat. Eo namque die, quo Trithemius Abbatiam intravit, præter libram unam, byretum & stratum cum necessariis suis nihil fuit in domo Abbatiali repertum; Joannes enim Kolnhausen Abbas, simplicitatis amator, mansiones omnes angustas & nimium dejectas ædificare semper consuevit: Non erant in Abbatia eo resignante promptuaria, non cistæ, non mensæ, non alia quæcunque reservacula clausa vel tuta, in quibus reponi quidquam potuisset. Trithemius ergo necessitate compulsus Abbatiam sumptuoso pro sua paupertate construxit opere, promptuaria fecit, cameras ordinavit, feras apposuit, cistulas necessarias instituit, & alia multa non parvis expensis comparavit.

Anno Regiminis decimo nono Refectorium æstivale figuris & nominibus Abbatum hujus monasterii fecit depingi à principio foundationis per ordinem usque ad hunc annum cum armis eorum.

Anno Regiminis vigesimo novam stabulam conventualem pro refectorio fratrum hyemali à fundamento construxit. Molendinum etiam nimia vetustate penitus collapsum denuò à fundamento parietibus lapideis novum construxit. Incuria quoque pecorum hoc anno domus una funditus corruit, quam statim propter necessitatem de novo pariete ligneo à fundamentis cum quatuor cameris construxit.

CAP. XII.

CURA TRITHEMII PRO INCREMENTO MONASTERII SPANHEIMENSIS IN SPIRITUALIBUS.

Vidimus in cap. 4. §. 7. quomodo Monasterium Spanheimense, tum ob malum regimen Abbatum, tum ob vitam dissolutam Monachorum ad extre-

extremam devenerit paupertatem, fueritque tam in spiritualibus quam in temporalibus omni decore penitus destitutum; quomodo reformatio Bursfeldensis fuerit bis incassum tentata; quomodo tandem Anno 1469 per resignationem Abbatis, expulsionem deformatorum monachorum, electionem Joannis Colnhausen in Abbatem, introductionem novorum monachorum de monasteriis S. Albani & S. Jacobi prope Moguntiam reformatio introducta, & quomodo paulatim in observantia sanctæ unionis monasterium cœperit revirescere. Trithemius igitur non tantum ab introitus sui tempore in monasterium usque ad electionem in Abbatem in observantia monasticæ disciplinæ sanctè, laudabiliter, & reformationi conformiter vixit, sed & Abbas factus in nil magis omnem sollicitudinem intendit, quam ut sanctam reformationem, non ita pridem plantatam, exactissimè custodiret, & in suo monasterio quam maximè faceret florere: Nam quod ipsius quidem vitam concernit: omne tempus, quod illi ad otium competere potuit, non ad voluptatem carnis qualemcunque, sed totum semper ad studium convertit scripturarum, die ac nocte lectionibus intentus, semper aliquid scribens aut discens. Nemo illum unquam invenit otiosum, nemo vidit vel audivit carnis solatiis deditum, vagisque discursibus vel spaciamentis in monasterio vel extra inutiliter occupatum, sed neque comæssationibus, aut potationibus, conviviiisque minùs necessariis intentum, seu quibuscunque aliis levitatibus aut vanitatibus desudantem. Nihil illi dulcius unquam fuit, quam sacras rimare scripturas, in illisque opportuno tempore, diebus occupari & noctibus, & semper aliquid boni legere aut scribere. Sed & in eadem observantia ac regulari disciplina monachos suos cohibuit, scripsit, dixit, verbum DEI continuè illis prædicavit, eosque opportunè & importunè ad cultum veræ sapientiæ publicè ac privatim exhortatus est, quamvis, ut ipsemet deplorat, nihil profecerit, sacra ipsius studia iis displicuerint semper, scriptis ejus pro reverentia cachinnos reddiderint, & nemini unquam lucubrationes ipsius placuerint minus quam filiis (inquit) suis; quæ etiam causa fuit, ut deserto Cœnobio Spanheimensi aliò fugeret, & quia Spanheimenses ipsius exhortatione se indignos fecerunt, divinâ providentiâ transplantaretur, ne inter spinas arbor diutiùs sine fructu pungeretur. Sed tamen, licet Spanheimenses semper ipsius exhortationibus contrarii, multis sæpe in eum conspirationibus machinati fuerint, mendacia confinxerint, & cura ac sollicitudine temporalium spiritualiumque per omne tempus regiminis graviter oppressum nullus relevare aut laboribus ejus compati voluerit, tamen semper mansit constans, & multis gemitibus ac suspiriis plenum onus pastoralis curæ portavit, ac suæ pietatis & nominis splendore monachorum suorum deformitatem texit & cœnobii decorem conservavit, ita, ut Cœnobium Spanheimense fuerit Schola eruditionis & pietatis; sed quamam facies Cœnobii Spanheimensis post exitum Trithemii? ut contraria juxta se posita

posita magis eluscescant. Exclamat eam in rem Joannes Gotfridi Pastor in Mandal. in Epist. ad Trithemium, quæ est 17. lib. 2. Epist. fam. *O quam tetra nunc facies monstri monasterium videre Spanheimense, ubi Trithemio absente omnia penè cernuntur collapsa, regularis observantia cecidit, morumque integritas corrupta est & in solo habitu Monachorum nomen claustralis disciplina remansit.* Sed ut & Abbatem cum Trithemio comparemus pergit d. Joannes Godfridi. *Abbas ipse tuus successor, socius Judæ traditoris, homo inexpertus, piger & fatuus, nulli placet vicinorum, ab officialibus Principum contemnitur, & despectui ab omnibus habetur.* At quid Trithemius? Totius patriæ decus, lumen Christianorum, Claustralium & Religiosorum Doctor, ruralium Sacerdotum defensor, institutor & advocatus, pater quoque pauperum & medicus infirmorum! An Trithemium dicemus fuisse pigrum aut otiosum? Audiamus discipulum ejus Joannem Centurianum de Clusardia Pastorem in Trittenheim in Epist. ad Trithemium, quæ est 16. lib. 2. Epist. fam. *Multi quoque hostium tuorum dictis fidem adbibentes te periisse credebant, dicentes: Hei lumen illud splendidum, quod illuminare totum orbem suâ eruditione consuevit, quomodo tenebrarum est caligine obfuscatum? Quis Abbatem Trithemium in toto pene orbe Christiano fama eruditionis & sanctitatis gloriosum in tantam animi dejectionem credidisset venturum, ut patriam & amicos tam inconsultè desereret? Ego autem, qui doctrinam tuam, prudentiam quoque aut vitæ sanctimoniam peroptimè noveram, his impiorum blasphemis & maledictis semper pro viribus restiti & quam temeratam sanctissimo nomini tuo fecissent injuriam multis palam argumentis demonstravi. Biennio enim sub tuo Magisterio pro discendis Græcis Hebraicisque literis, salutarique scientia scripturarum bauriendâ in tuo monasterio conversatus nihil unquam videre potui, nihil audire de te, quam sanctum, integrum, & religiosum: sed in tanta te vidimus puritate conversantem omni tempore, ut satis miraremur. Ceteris dormientibus tu in sacro Scripturarum studio vigilabas, semper aut legens, aut scribens aliquid pro communi utilitate multorum. Nemo te unquam reperit otiosum, nemo commensationibus aut potationibus vacantem audivit: nemo risu aut levitate aliquâ te vidit dissolutum, cum mulieribus loquentem aut conversantem, unde mali posset oriri suspicio, nemo te unquam invenit. Itaque ex his clarè elucet cura internæ perfectionis in Trithemio tam sui quam totius monasterii; sed nec in externis defuit, Ecclesiam ornavit, Sacella ædificavit, Altaria erexit, Sanctorum reliquias acquisivit & nihil omisit eorum, quæ ad internam animæ perfectionem salutaria videbantur.*

Anno Regiminis primo Altare in Sacristia consecrari fecit in honorem S. Annæ Matris B. M. Virginis. Sancti Hieronymi Presbyteri, & S. Benedicti Abbatis, S. Servatii Episcopi Tungrorum, & S. Barbaræ Virginis & Martyris; in quo multæ reliquæ Sanctorum ex more fuerunt reconditæ.

Anno Regiminis quarto Altare in Sponheim, monasterio dudum incorporatum, nimia vetustate cum capella sua collapsum, ad preces & in am

in valle juxta castrum commorantium in villulam de castro transtulit & construit, ac in die S. Margarethæ Virginis & Martyris eodem anno consecrari fecit in honorem Sanctorum Joannis & Pancratii, Hieronymi Presbyteri, Bernardi Abbatis, Catharinæ Virginis & Martyris, Catharinæ de Senis & XI. millium Virginum.

Anno Regiminis 12. consecrari fecit altare novum in domo abbatiali, quod priore anno cum testudine & tota habitatione construxerat, ubi multæ sunt impositæ reliquiæ in vase vitreo, de S. Andrea Apostolo, de S. Nicolao Episcopo, de S. Bonifacio Archiepiscopo & Martyre, de S. Laurentio Martyre, de S. Luca Evangelista, de S. Johanne Baptista, de S. Paulo Apostolo, de S. Lucia Virgine & Martyre, de S. Cæcilia Virgine & Martyre, de vestimentis Beatissimæ DEI Genitricis Mariæ & de sepulchro Justinæ Virginis & Martyris. Est autem Beatissima DEI Genitrix aræ patrona principalis, tum ejus Mater Anna, & tertio Apostolus Andreas. Porro Maria Magdalena biennio postea in compatronam, propter ejus reliquias, quæ per Trithemium allatæ ex Gallia fuerunt, & ibidem repositæ, assumpta est. Denique pro decore ejusdem altaris multas Sanctorum pretiosissimas reliquias successu temporis à diversis Principibus, Episcopis, Abbatibus, aliisque ecclesiarum & monasteriorum Prælatibus impetravit, quas huic monasterio cum gaudio importans, juxta præfatum altare cum reverentia recondit.

Anno Regiminis 19. majorem campanam ante decennium confractam, denuò, majoremque quam prius erat, fieri fecit quindecim centenaria aris optimi appendentem, & postea per se solenniter benedixit.

Anno Regiminis 20. privilegium super usum altaris portatilis sibi & successoribus suis impetravit à Reymundo Cardinali, Apostolicæ sedis legato à latere & ad universam Germaniam legato.

CAP. XIII.

FAMA MONASTERII SPANHEIMENSIS PER TRITHEMIUM COMPARATA.

Fuit quondam insigne, fuit illustre monasterium Sponheimense, tum ob claritatem fundatoris, ob dignitatem Abbatum, ob sanctam conversationem monachorum, ita ut excellentes piorum hominum donationes, exemptiones, libertates, privilegia, eorum Apostolicas & Archiepiscopales confirmationes, specialem sedis Apostolicæ tutelam, fraternitatem cum pluribus Monasteriis illustribus, & denique multa beneficia meruerit: verum flaccescente religionis fervore, deficiente Abbatum reverentiâ, invalescente monachorum licentiâ in tam humilem devenit statum ut ante Trithemium vix nomen cœnobii constaret, nam ut loquitur Joannes Gotfridi, Pastor in Mandal, in Epist. ad Trithemium quæ est 17. l. 2. Epist. fam. *Quid erat Spanheim, antequam Trithemius esset in eo? Aut quis nomen ejus procul audivit? Certè ni-*

bil erat, & nomen ejus obscurum in tenebris abjectum latitans & incognitum. Trithemius suâ eruditione & lucubrationibus nomen illustravit Spanheimense, fecitque in toto mundo cum ingenti gloriâ inclytum, quod antea penitus fuit incognitum. Idque etiam ipse Trithemius innuit in Epist. ad Conventum Spanheim. quæ est 2. libr. 2. Epist. fam. Superfluum fuerit nostras recensere lucubrationes, quas in medio cura pastoralis, rerumque sollicitudine temporalium per intervalla scripsimus, quibus nomen Spanheimensis Cœnobii prius incognitum & obscurum, satis celebre factum est. Confirmat idipsum Theodoricus Monachus Fuldensis in Epistola 54. libr. 2. Epist. fam. ad Trithemium. Contristatus quidem propterea, quod invidia amulorum vestrorum in tantum valere permessa est, ut vobis occasionem præberet monasterium vestrum deserendi, quod vestris ingenio, scriptis & libris per totum ferme orbem notum, clarum, famosumque reddidistis & insigne. Quid enim fuit monasterium Spanheimense priusquam vestra paternitas reverenda eidem præficeretur? In obscuro latebat & in tenebris, ita ut ultra decem milliaria in circuitu nominis ejus nulla æstimatio vel notitia haberetur. Reddidistis illud vestris lucubrationibus longè latèque gloriosum & notum, ita, sicut vidi per me metipsum qui ultra triennium sub vestro magisterio militavi discipulus, quod ex Gymnasio Parisiensi in Gallia, Lovaniensi in Brabantia, Tubingensi in Suevia, ex Italia quoque & Alemannia, aliisque remotioribus terrarum locis, quam multi viri doctissimi, Principes quoque & Pontifices excitati fama nominis vestri certatim confluebant ad Spanheim. &c. Triplici autem de causâ tam celebre nomen huic Cœnobio est adquisitum. Prima fuit ipsa Trithemii fama & conversatio, quæ multos etiam viros celeberrimos quin immò & potentes Principes attraxit, ut ad Cœnobium Spanheimense venirent, ut fuere Philippus Comes Palatinus Rheni & Elector, ac Christophorus Marchio Badensis; Secunda causa fuit Bibliotheca Spanheimensis, quæ in omni orbe celebrabatur, ut supra cap. X. abundè dictum, ac propterea excellentissimi viri ejus videndi in Spanheim desiderio venerunt. Nam Anno 1496. quarto nonas Julii fuerunt in Monasterio ad videndam Bibliothecam, quam fama ubique pretiosam divulgavit, Joannes Episcopus Wormatiensis, vir Græcè & Latinè doctissimus; Joannes Reuchlin, alias Capnion, legum Doctor Hebraicè, Græcè & Latinè disertissimus, Ducis Wirtenbergensis Secretarius; Franciscus Bononius Tergestinus, Poëta & Orator Græcè ac Latinè peritus, Regina Romanorum Secretarius; Henricus de Bunavv miles, in omni facultate eruditus, Ducum Saxoniarum Friderici & Johannis Secretarius; & Joannes Vigilius utriusque Juris interpretes, Philippi Palatini Comitum Secretarius, Philosophorum omnium mæcenas; Hi omnes viri doctissimi visâ tantâ multitudine rarorum voluminum in hoc paupere monasterio, nimium obstupuerunt, ordinem, pretiumque eorum & studium Patris Trithemii industriamque collaudantes. Taceo reliquos; quos Chronicon Spanheimense ad longum recenset. Tertia causa fuit, quod Cœnobium Spanheimense illo tempore sit habitum exemplar eruditionis, ac, ut ait Chronicon Spanheimense, ejus parietes plus continuerint erudi-

eruditionis, quam aliorum pulverulentæ bibliothecæ. Nam in conclavi Trithemiano, quod adhuc integrum visitur (referte amico quodam) omni ex parte inscripta elegantibus literis, rubris, nigrisque leguntur plurima diversorum Auctorum veterum & recentiorum carmina & sententiæ, tam Græcæ quam Latinæ: præsertim Sedulii, Juvenci, Fortunati, Hildeberti Episcopi, Petri de Riga, Galteri Insulani; Quibus Conradus Celtis coætaneus & amicus Trithemii ista adscripsit.

Conradus Celtis, Protucius Poëta.

Aspice versiculos hospes venerabilis istos,

Trithemius posuit, quos tribus ecce notis.

Ille vetustatis cultor, quantus vel amator

Linguarum, paries scriptus utrumque docet.

Ejusdem Celtis effigies ad vivum coloribus expressa in pariete cernitur, his adscriptis: Conradus Celtis Protucius Poëta Laureatus, hæc cecinit Anno Domini 1494, cum esset hic.

Ad futurum Abbatem.

Quisque futurus sis Abbas hæc carmina nostra

Mente rogo memori volvere sæpe velis.

Esto pius, clemens, & religionis amator,

Trithemiumque meum, consulo, disce sequi.

Joannes Trithemius Abbas ad Successorem.

Aspice, doctorum posui monumenta virorum

Et quicquid multum vos decorare potest.

Hortor & admoneo, vestigia nostra sequaris

Post me venturus qui mea tecta reges.

CAP. XIV.

CAPITULA ORDINIS S. BENEDICTI, QUIBUS PRÆSEDIT VEL INTERFUIT TRITHEMIUS.

Cum, ut dictum est supra cap. 4. §. 8. omnes Abbates & Prælati ordinis S. Benedicti per totam provinciam Moguntinam citati fuissent ad concilium Constantiense, pro celebratione Capituli provincialis instituendâ & ordinis reformatione in omnibus monasteriis inchoandâ; Atque Patres ac Prælati magno numero convenissent, Capitulum celebrâssent, multa pro reformatione ordinis laudabiliter instituissent; Ex eo tempore Capitula provincialia in triennio celebrari in Provincia Moguntina cœperunt. Secundum itaque celebratum est Moguntia. Anno 1418. 1. Septembris. Tertium in Monasterio Fuldensi 1420. 5. Maji. Quartum in Seligenstat 1422. 3. Maji. Quintum in Monasterio Sancti Stephani Herbipoli 1424. 14. Maji. Sextum in Erphordia 1426. 21. Aprilis. Septimum in monasterio montis

Monachorum prope Bambergam 1429. 10. Aprilis. Octavum apud S. Udalricum in Augusta 1432. 11. Maji. Nonum in Basilea tempore Concilii generalis 1435. 26. Junii. Decimum in monasterio Sancti Egidii Norimbergæ 1439. 26. Aprilis. Undecimum ibidem 1441. 30. Aprilis. Duodecimum in monasterio Sancti Petri Erphordia 1444. 10. Maji. Decimum tertium in Constantia 1447. 7. Maji. Decimum quartum in monasterio Sancti Stephani Herbipoli 1451. 23. Maji. Decimum quintum in Seligenstat 1454. 12. Maji. Decimum sextum in Erphordia 1456. Dominica 3. post festum resurrectionis. Decimum septimum Norimbergæ 1459. secundâ Dominicâ post festum Dominicæ resurrectionis. Decimum octavum in Herbipoli apud S. Stephanum 1464. Domin. 3. post festum resurrectionis. Decimum nonum in monte Monachorum prope Bambergam 1467. Dom. 3. post festum Resurrectionis. Vigessimum in Erphordia 1470. 18. Maji. Vigessimum primum Norimbergæ 1473. Vigessimum secundum in monte Monachorum prope Bambergam 1476. Domin. 3. post Pascha. Vigessimum tertium Norimbergæ 1479. Domin. 2. post Pascha. Vigessimum quartum in Blaburen 1482. Domin. 3. post Pascha. Vigessimum quintum, quod fuit primum sub Abbatia Trithemii, cui & præter alios Prælatos præfedit in Augusta 1485. Domin. 3. post festum Paschæ. Vigessimum sextum apud S. Jacobum prope Moguntiam 1487. Dom. 3. post Pascha. Vigessimum septimum in Norimbergæ 1490. Dom. 2. post Pascha. Vigessimum octavum in Hirsburgia 1493. ad Dominicam Jubilate. In quo præter cæteros præfedit Trithemius, in eodem Capitulo etiam liber penhicus Trithemii de ruina ordinis sui publicè ad mensam Prælatorum & Doctorum, qui ex Tubingensi Universitate cum aliis convenerant videre Capitulum & Patres, per triduum mane & sero lectus fuit, & unanimiter statutum, ut perpetuis temporibus ad mensam Prælatorum in ipso capitulo pro tempore celebrando legeretur. Vigessimum nonum Capitulum provinciale in monasterio Seligenstat 1496. Dom. 4. post Pascha, ubi Trithemius dixit illam notissimam orationem, quæ de cura pastoralis prænotata est. Capitulum Trigessimum in monasterio Sancti Stephani Herbipoli Dom. 3. post Pascha 1499. In quo præter cæteros præfedit Trithemius, qui & orationem ex tempore dixit & dux verbi fuit, das Wort geführt. Trigessimum primum in monasterio Fuldensi 1501. Dom. 3. post Pascha. In quo præfedit Trithemius & verbum fecit. Anno 1502. Capitulum annale apud S. Petrum in Erphordia celebratum est, die Dominica post festum Sancti Bartholomæi Apostoli, in quo Abbas Trithemius ad cœtum Patrum, Abbatum, Doctorum, atque studentium insignem de laudibus religionis monasticæ fecit orationem, magnoque omnium favore exceptus non sine laude reversus est. Non tantum autem interfuit provincialibus his & annalibus Capitulis, sed in multis eorum etiam ad reformationem & visitationem variorum sui ordinis cœnobia fuit deputatus, prout ipsemet

ipsemet inquit in Epist. ad Conventum Spanh. quæ est 2. l. 2. Epist. fam. Nos autem, qui Patrum ordinis imperio multoties obedire compulsi, ab annis vincti per omnes vicinas provincias visitando totas plerumque consumpsimus ætates &c. Item in Ep. 68. l. 1. Epist. fam. ad Præsidentes Concilium annale celebrantes. Annis jam viginti & amplius (sicut vos ipsi scitis) pro communitate ordinis atque capitulo continuè laboravi, scribendo, dicendo, visitando, causas & commissiones innumeras unionis nostræ coram Episcopis atque Principibus aliisque diversis expediendo, nec hodie quisquam in ordine vivit, qui tantos labores pro bono communi toleravit, quantos me scitis pertulisse. Per Sueviam, Franconiam totam, Alsatiam, perque Dioceses Treverensem, Coloniensem, Moguntinensem, Spirensensem, Bambergensem, Herbipolensem, Argentinensemque non semel aut bis, sed multoties vestro jussu visitavi, multoque tempore de monasterio meo absens vobis imperantibus propria neglectis, curans aliena.

CAP. XV.

LIBRI A TRITHEMIO CONSCRIPTI.

Ioannes Trithemius Anno ætatis suæ 23. ut est in Epist. ad Rogerium Sycambrum, qui studio, (quantum licebat) alioquin semper erat intentus, cogitationes suas & adinventæ cœpit literis demandare; duplicem causam, cur hoc faceret, asserens. Primam, quod, dum hæc ageret, vanis & inutilibus, vel etiam noxiis cogitationibus mens videretur esse præclusa. Secundam: Ego, quod ea, quæ scriberet, nulli prodesse, sibi tamen intellectum successu temporis perficerent, & ingenium usu ad quandam facilitatem exercerent. Nec cum fefellit opinio, quia quotidiano & continuo scribendi usu tam facilis ad quælibet occurrentia dictanda factus est, ut omnes etiam doctissimi de ejus orationis facilitate mirarentur, & qui eum scribentem tempore quocunque non præmeditata viderunt, fluere orationem potius, quam scribi, confirmarent. Scripsit itaque ab hoc tempore usque ad diem obitus innumera ferme opuscula, quorum catalogos ab ipso met conscriptos reperio quinque. Primus est in fine libri de scriptoribus Ecclesiasticis completi Anno 1494, 2. indictione. Secundus est in fine catalogi illustrium virorum Germaniæ completi ultimâ die Julii Anno 1495, indict. 13, ubi & rationem, quare catalogum librorum à se editorum ipsemet conscribat, non sine iudicio magnæ humilitatis assignat his verbis: Non existimo me dignum, qui locum inter scriptores & illustres Germania viros occupare debeam propter ingenii mei paupertatem: sed, ne mihi obveniat, quod multis legimus contigisse, qui titulos operum suorum ex humilitate occultantes, auctores eorum quoque librorum æstimati sunt, quos forsitan non viderunt. Sed Apologiam cui scribimus? In his conscientie testimonium unicuique sufficiat, nemo extra se amplius requirat. Celent alii ex humilitate, quæ ceciderunt, opuscula, Ego, quæ scripsi, magis ex humilitate & charitate in lucem consilui producenda. Malo enim (sicut ubi erratum esset) vivus corripi quam mortuus, quoniam, sicut à mortuo perit confessio, ita in vivo prodest correctio. Neque enim tam petulans sum, ut memoriam nominis vanitati obnoxiam pro laboris mei mercede expostulem. Ne

ergo composuisse videar aliena, aut celasse propria, exemplo divorum Patrum titulos operum meorum subjiciam. Tertius extat in Proëmio Chronici Spanheimensis editi Anno 1506. die ult. Octobris. Quartus est in Epistola ad Rogerium Sycambrum datâ Herbipoli Anno 1507. die ultima Augusti, quæ est 51. lib. 2. Epist. famil. Quintus denique extat in Chronico Spanheimensi perducto ad annum 1511. Extat præterea adhuc alius librorum Trithemianorum Catalogus in Epistola Joannis Duraclufii Discipuli Trithemii ad Nicolaum Hamerium Emelamum, quæ reperitur in editione operum historicorum Trithemii. Ex his itaque omnibus sequentem descripsi Catalogum, ordinem sequens annorum quo libri ab eo scripti sunt quantum fuit possibile.

Ac primò ab inita Abbatia usque ad annum quintum regiminis five ab Anno 1483 ad annum 1488 hæc ferme scripta sunt.

De institutione Sacerdotali.	lib. 1.
De Tentationibus Monachorum.	lib. 2.
Exhortationum ad Monachos.	lib. 2.
In Regulam S. Benedicti.	lib. 2.
De Proprietate Monachorum.	lib. 1.
De Vita Spirituali.	lib. 1.
Investigatorium Scripturarum.	lib. 1.
De vero modo studendi.	lib. 1.
De Miseria humanæ vitæ.	lib. 1.
Speculum vitæ hominis Religiosi.	lib. 1.

Anno 1489. Regiminis 6.

Vita S. Irminæ Virginis.	libell. 1.
Laudes S. Andreæ Apostoli.	libell. 1.
Laudes S. Josephi Nutritii Domini.	libell. 1.
Laudes S. Benedicti Abbatis.	lib. 2.

Anno 1490. Regim. 7.

De modo & forma visitationis claustralium.	lib. 1.
Laudes vitæ Cœnobiticæ.	lib. 1.

Anno 1492. Regim. 9.

De laude Scriptorum Manualium.	lib. 1.
De modo celebrandi Synodum Provincialem.	lib. 1.

Anno 1493. Regim. 10.

Liber Penthicus, id est, lugubris de ruina ordinis.	lib. 1.
---	---------

Anno 1494. Regim. 11.

De laudibus Sanctæ Annæ Matris B. M. Virginis.	lib. 1.
Soliloquiorum hominis ad animam suam.	lib. 1.

De laude, amore & vero studio scripturarum. lib. 1.

De Ordinis Carmelitarum exordio & progressu. lib. 2.

Statuta Capituli Provincialis collecta. lib. 1.

Quæstiones Græcæ de Evangeliorum dissonantia.

Dialogus Maximi Abbatis è Græco in Latinum versus.

Epistolæ tertiæ Synodi S. Cyrilli Archiepiscopi Alexan-
drini è Græco in Latinum versæ.

Catalogus Scriptorum Ecclesiasticorum. lib. 1.

Anno 1495. Regim. 12.

Catalogus Illustrium Virorum Germaniæ. lib. 1.

Miracula Sanctissimæ Matris Annæ. lib. 1.

Anno 1496. Regim. 13.

Oratio de Cura Pastoralis habita Selgenstadii.

Anno 1500. Regim. 17.

Steganographiæ opus in octo libros partiendum. lib. 2 $\frac{1}{2}$.

Hæc sunt, quæ Abbas Trithemius ab initia Abbatia scripsit usque ad annum
1505. 1. Aprilis, quo ex Spanheim exivit, secundum numerum annorum, quo
scripta sunt, quantum ex Chronico colligitur, designata; quæ sequuntur,
durante eodem tempore scripta sunt, sed incertum quo Anno.

De illustribus viris ordinis sui. lib. 4.

Chronicon Monasterii Spanheimensis. lib. 1.

Chronicon Monasterii Hirsaugiensis. lib. 2.

Chronicon Successionis Ducum Bavarix. lib. 1.

De miseria Prælatorum claustralium. lib. 2.

Laudes veræ Pœnitentiæ. lib. 1.

Quæstiones in Evangelium Joannis. lib. 1.

Quæstiones in Psalterium. lib. 1.

Statuta Unionis Bursfeldensis. lib. 1.

Spirituale monachorum Exercitium. lib. 1.

Epitome seu Breviarium ejusdem. lib. 1.

De Comptu Ecclesiastico. lib. 1.

Epistolarum Spanheimensium ad diversos. lib. 4.

Orationes in capitulis & alibi habitæ 24. lib. 1.

Sermones ad fratres Monast. Spanh. 40. lib. 1.

Sermones in diebus festis ad populum. lib. 1.

Orationes ad Deum & sanctos supplicatorias. lib. 1.

De Triplici regione claustralium. lib. 3.

De Continentia & Virginitate. lib. 1.

De Viduis. lib. 1.

De crucibus in hominum vestibus apparentibus. lib. 1.

De vitis atque virtutibus.	lib. 2.
Statuta annalis capituli.	lib. 1.
Modus & forma celebrandi annale Capitulum.	lib. 1.
Rosarium de Sanctissima Anna 50. Articulorum.	lib. 1.
Post discessum verò è Spanheim usque ad assumptam Abbatiam Peapolitanam, præcipuo tempore in Marchia Brandenburgensi constitutus scripsit sequentia.	
Epitomen de vitis Sanctorum.	lib. 1.
Panalethiam, id est, variarum quæstionum.	lib. 14.
Opus Hieraticum pro diversis morbis propellendis.	lib. 1.
Ab assumpta vero Abbatia Herbipolitana usque ad obitum, five ab anno 1506. usque ad annum 1516. sequentia reperiuntur ab eo scripta.	
Polygraphia opus mirandum.	lib. 6.
Polygraphiæ clavis.	lib. 1.
In octo quæstiones Cæsaris.	lib. 1.
De septem intelligentiis orbem moventibus.	lib. 1.
De prænotionibus licitis Christiano.	lib. 2.
Epistolarum.	lib. 1.
Contra maleficos & omnes artes prohibitas.	lib. 5.
De causis & cura morbi caduci ac maleficiorum.	lib. 3.
Itinerarium vitæ.	lib. 2.
Annales de Origine regibus & gestis Francorum.	lib. 3.
Epitome eorundem annalium.	lib. 1.
De Ducibus & Episcopis Francorum Orientalium.	lib. 1.
De Miraculis B. M. Virginis in Dettelbach.	lib. 2.
De miraculis ejusdem in urbiceto apud Heilprumam.	lib. 6.
Apologeticus in Carolum Bovillum.	lib. 1.
De origine Francorum.	lib. 1.
Chronicon Monasterii Divi Jacobi apud Würtzburg.	lib. 1.
Vita Divi Rabani Archiepiscopi Moguntini.	lib. 3.
De ejusdem à Moguntia in Saxoniam translatione.	lib. 1.
Vita Sancti Maximi Episcopi Moguntini.	lib. 1.
De origine Regibus ac Ducibus Bavarorum & Palatinorum.	lib. 4.
De Dæmonibus & artibus profanis inceptum opus.	
Epistolarum Herbipolensium.	lib. 4.
Cursus, Rosarium, Missale officium de Sancta Anna.	
Laudes, Precationes, atque Rosarium de S. Magdalena.	
Rosarium de Sancto Joseph Nutritio Domini.	
de Sancto Petro Apostolo.	
de Sancto Joanne Evangelista.	

Sequentia de Sancta Anna quæ incipit.

de Sancta Anna in festo ejus canenda.

de Eadem.

de S. Hildegarde.

de Sancto Ruperto Bingiorum Duce.

de Sancto Josepho.

de S. Rabano Archiepiscopo Mog.

de Vulneribus Christi.

de Compassione B. Mariæ.

de Sancto Joachimo.

de Bono cujusvis hominis Angelo proprio.

In propria Missa cujusvis sacerdotis.

de Sancto Maximo Episcopo Mog.

de S. Martha Virgine.

de S. Maria Magdalena.

de S. Maria Ægyptia.

de S. Jacobo Majore Apostolo.

de Sancto Benedicto Abbate.

de omnibus Sanctis.

Meditationum & Orationum.

Speculum cœlestis Doctrinæ.

Contra morbum Simoniaci Claustralium.

Nepiachus rerum suarum.

Epistolarum ab exitu de Spanheim usque ad 1. Annum Ab-

batix Herbipolensis.

lib. 2.

lib. 1.

lib. 1.

lib. 2.

lib. 2.

Hæc sunt opera Trithemii fermè omnia quæ per annos 33. reperitur scripsisse, si quæ vero eorum Catalogum hunc effugerint, aut ob diversitatem tituli bis inveniantur posita, lector benevolus defectum supplere, & excessum referare non gravabitur. Utrum autem ea omnia fuerint in lucem edita & adhuc extent, mihi hucusque constare non potuit, id certò credo, nullum ex his omnibus in solo fulgere titulo, sed ad minimum pro magna parte omnia fuisse incepta licet non completa, quæ deinde vel in Spanheim post discessum, ut aliquot in locis ipsemet fatetur, imperfecta reliquerit, vel morte præventus non potuerit consummare, morte præfecto toti orbi Christiano, rei publicæ literariæ, Provinciæ Moguntinæ, ordini suo nimis immaturâ; si enim spatium annorum triginta trium inter continuas sollicitudines & curas pro suo monasterio Spanheimensi curis, ut ipse loquitur, inutilibus pleno, inter continuas profectiones ad Capitula Ordinis provincialia & annalia; inter maximos denique labores, quos in communibus causis & negotiis Capituli, Ordinis & Unionis, visitando, scribendo, dicendo, ac legationes coram Principibus, Episcopis, aliisque compluribus, multis vicibus peragendo im-

E

pendit,

*Jesu cœlorum regis
Exultent in hac die.
Jubilemus in honore.
Laus tibi sit Domine.
Exultent in hac die.
Cantemus inclyti.*

*Jesum Christum adoremus.
Eia ploremus mente pia.
Trinitatem adoremus.*

pendit, tot & tanta reperitur scripsisse, quanta nec longo tempore ante illum, nec ab illo hucusque quisquam scripsit, & quanta multi longiori annorum spatio ne legerint quidem? quid fuisset scripturus in pauperi, curis vacuâ, quietâ, studiisque ejus satis convenienti & congruâ Abbatiâ Sancti Jacobi, quam pacis & tranquillitatis amore suscepit Spanheimensem nimis tumultuosam resignando? sed nec multitudo tam est admiranda quam humilitas quâ suas lucubrationes operibus Patrum comparatas nihili æstimat & contemnit, ita enim inquit in Epistola ad Rogerium Sycambrum, quæ est 12. lib. 1. Epist. fam. *Qui sunt nostra studia Rogeri lucubrationibus istorum comparata viro- rum? omne tempus vite suæ literis tradiderunt, semper aliquid legentes vel scribentes, quo & suum intellectum in cognitionem summae veritatis elevarent, & posteritati utilia pro- viderent. Quid denique sunt nostræ lucubrationes, quibus aliquid esse præ ceteris puta- mur, si præscriptorum comparensur opusculis Patrum, nisi palea relata ad triticum, & im- maturi quidam fructus, quibus nec tempus affuit nec locus, immò nec aëris opportuna tempe- ries donata fuit ut in cibum coalescerent optatum. Scribimus (ut Flaccus ait) indocti doctique poemata passim, & inanis nimium æstimationis cupidi opuscula nostri pueri- lia nimis, ut nonum taceam, nec in alterum quidem premimus annum. Quæ omnia & si ita se habeant nostrorum tamen rectè laudamus ingenia, cum unusquisque hoc ipsum, quod potest, amore sapientiæ facit.*

CAP. XVI.

QUIBUS STUDIIS POTISSIMUM DEDITUS FUERIT TRITHEMIUS.

Superfluous videbor in recensendo catalogo studiorum ejus viri quem uni- versus orbis novit fuisse suo ævo quamvis hominum doctissimorum fer- tilissimo omnis eruditionis & scientiæ principem, Germaniæ decus, ac to- tius archam sapientiæ, ut merito Nicolaus Gerbellius Phorcensis in Epist. ad Trithemium quæ est 32. Epist. fam. lib. 2. ita eum alloquatur. *Gratulor mihi ipsi sapientulè Reverendissime Pater, me felicissimo hac seculo progenitum, quo tot il- lustres viri, nec ignobilis fama in Germania passim prodire, quos inter tu unus es, qui cum literis Latinis & Hebraicis & Græcis apud Germanos fecisti locupletiores, inter quos tantum polles & enitescis, ut an cuiquam te comparem, an præferam cunctis in trivio sim, fluctuemque Chremetis instar Terentiani. Verùm non inconsideratò dubito, cum non tri- vium in te, sed disciplinarum omnium theatrum spaciosum, exuberans, nitidissimum conspi- cimus, non in te virtutem unam aut tres, sed eas omnes tenaciter & agminatim coagula- tas perinde ac spectaculo decentissimo spectamus. Attamen, ne eorum quoque stu- diorum cultor fuisse dicatur, à quibus Christiana Philosophia & monasticæ status religionis abhorret; non abs ratione hanc narrationem institutam esse mihi persuasi. Fuit ergo Trithemius noster primò Poëta celeberrimus, ejusque rei præter plurima, quæ fecit poemata, manifestum dant argumen- tum quod non tantum ipsam poëlin sed & omnes Poëtas amârit & honore summo fuerit profecutus, non aliam ob causam, nisi ob studiorum similitudi- nem*

nem, quæ sola potens est amicitia virorum doctorum. Nec obstat quod in literis ad Roger. Sycambrum, quæ est 40. lib. 2. Ep. fam. & epist. 12. l. 2. ad eundem. Studium poëticum passim vocet puerile. id enim respectu senum dicit, nempe quod eos non deceant carmina poëtarum, prosaiceque illis pro senectutis honore pergendum, tortuosis ludat versiculis immatura juvenus, planum senes iter amare. Secundo fuit Orator facundissimus, de monstrant id plurimæ orationes, quas in Capitulis provincialibus, annalibus, ac aliàs, & quandoque etiam ex tempore dixit, testantur id omnia ipsius scripta, quæ tam eleganti ac fluido stylo sunt composita, ut nihil in illis reperiatur quæsitum, nihil coactum, sed omnes dictiones dulcissimâ sibi succedant harmoniâ. Tertiò fuit subtilissimus Philosophus, legantur pro ejus manifestâ demonstratione Epistolæ familiares ad Jacobum fratrem, legantur octo quæstiones ad Maximilianum Cæsarem; nihil in illis reperietur nisi Philosophicum & Philosopho supremo dignum. Quarto fuit Mathematicus ingeniosissimus, ejus manifestam exhibent probationem subtilissimum opus Polygraphiæ, & liber de Dompitu Ecclesiastico, Quintò fuit Historicus perfectus, exhibent id opera ejus quamplurima historica ac ipsius historiæ commendatio, & laus in initio Chronici Hirsaugiensis posita. Sextò fuit Theologus insignis, & nihil amavit ac sitivit præter scientiam Scripturarum, prout infinitis in locis eam commendat, ac discipulis suis inculcat, unum audiamus textum qui est in Epist. ad Jacobum fratrem, 1. lib. 2. Epist. fam. *Sacra autem scriptura, quam merito vuncupamus divinam, omnem hujus mundi scientiam atque doctrinam procul excedit, quoniam vera sine ambiguitate prædicat, mentem lectoris placidâ à terrenis ad cælestia vocat, eamque pro DEI amore humilem reddit in prosperis, & fortem atque constantem in adversis. Hic est sacri fluminis impetus, qui civitatem DEI latificat, planus simul atque profundus, in quo & agnus simplex ac parvus ambulet, & elephas maximus natet. Mirabilis iste fluvius est, in quo simplex & sine literatura Christianus, pedibus, ut ita dicam, siccis ad salutem securus transire poterit, & magnus subtiliterque literatus, & natâre potest sobriè sapiendo, & si nimium scrutatus fuerit submergi. &c.* Fuit itaque Trithemius noster Poëta celebris, Orator eloquentissimus, subtilis Philosophus, ingeniosus Mathematicus, Historicus perfectus, ac denique Theologus insignis, prout eum appellat Andreas Thevetus, Engolismensis Cosmographus Regius, in elogio ipsius.

CAP. XVII.

TRITHEMIUM NON FUISSE ALCHYMISTAM, ASTROLOGUM ET
MAGUM, OSTENDITUR.

Conantur plurimi evincere Trithemium fuisse Alchymistam, & I. quia multis in locis præcipuè verò in Epistola ad Joannem Westenburg comitem &c. mentionem facit Alchymia, ac ejus principiorum, dum inquit inter cætera: Hoc unico medio secretum naturæ aperitur Alchymistis, sine

quo nec intellectus artis acquiritur, nec operationis effectus invenitur. Item sine hujus medii, finis, principiique cognitione per numeros, gradus & ordines, nec Magus imaginibus virtutem daret sine crimine, vel etiam cum scelere dare potest, nec Alchymista imitari naturam, nec homo spiritus compellere, nec futura prædicere vates, nec quisquam curiosus experimentorum capere rationem. II. Quod Cornelius Agrippa in literis ad Trithemium datis gloriatur se cum eo multa de magicis multa de chymicis, multa de cabalisticis, cæterisque quæ adhuc in occulto delitescunt, arcanis scientiis atque artibus contulisse. Sed his non obstantibus non illubens contrarium concludo atque meam sententiam ex ipsis Trithemianis textibus, quibus ridet ac rejicit Alchymistas, demonstro, primus est in Ep. 34. lib. 1. Epist. fam. ad Germanum de Ganay: *Hæc est totius fortitudinis pulcherrima virtus, quæ vincit omnia mundana, & penetrat solidum corpus omne, tingens unumquodque pulchritudine optabili, sicut Alchymici quidem promittunt in corporibus compositis, sed errant, falluntur, & decipiunt omnes, à quibus libenter fuerint auditi. Volunt imitari naturam, & facere partes quod solius est universalis, cum radicem virtutis naturæ non intelligant. Non acquiescas insipientibus Alchymistis, quoniam fatui sunt & simiarum discipuli, hostes naturæ, & cælestium contemptores, sine quorum intelligibili cognitione nihil est Alchymia. Secundus est in lib. 6. Polygraphiæ: Multas habet Alchymia domesticas familiares, quæ dominam suam perpetuâ vigilantia custodiunt, seque ejus nomine supponunt, ut eam conservent à commercio tot importunè amantium tempore sempiterno intactam. Vanitas, fraus, dolositas, deceptio, sophistication, cupiditas, falsitas, confidentia mendax, stultitia, inopia, paupertas, desperatio, fuga, proscripcio & mendicitas pedisse quæ sunt Alchymia, quæ dominam simulantes amatam eam inviolatam custodiunt, & semetipsas illius quæstoribus pecuniosis, avaris, cupidis, & fatuellis libenter prostituunt. Nec partis contrariæ argumenta quidquam dant momenti. Non primum, nam in eadem epistola vocat Alchymistas invidentes naturæ persecutores. Non secundum, quia potuerunt conferre de chymicis, ut ea eluderent & confutarent, fraudesque detegerent.*

Neque Trithemius dici potest fuisse Astrologus (loquor de Astrologia judiciaria) nam multis in locis Astrologiam refutat ac damnat, ut in epist. 34. lib. 1. Epist. fam. ad Germanum de Ganay. *Astra nihil intelligunt, nec sentiunt quidem, unde nec sapientiam mentis nostræ conferunt, nec aliquod in nos dominium habent, qui Spiritu ambulamus, confitentes Dominum Iesum Christum omnia in sua potestate habentem, ad cujus nos similitudinem pro viribus fideliter oportet conformare. Ipse enim est sapientia DEI Patris, ipse est fons & origo scientiæ, ipse est animi centrum, per quem facta sunt omnia. Abeant homines temerarii, homines vani, & mendaces Astrologi, deceptores mentium, & frivola garrientes. Nihil enim ad mentem immortalem, nihil ad scientiam naturalem, nihil facit ad sapientiam supercælestem stellarum dispositio, sed corpus in corpus duntaxat suum habet imperium. Mens est libera nec stellis subjicitur, nec earum influentias concipit, nec motum sequitur, sed supercælesti principio, à quo & facta est*

est & fecundatur, tantum communicat. Item in Epist. 50. lib. 2. ad Jodocum Beifellium. Nunciatum tibi credo Jodoce per communes amicos, Rogerium, Herberum, & Kymolanum, & alios, rerum mearum variatum juxta genesim statum, ut compleretur predictio Astrorum, quam ante viginti annos Regis Philippi vaticinavit Astronomus. Sæpius fateor & ipse interea comminantes inveni factâ calculatione figuras, sed Divi Augustini consilio persuasus, risum computavi vaticinia stellarum. Evenit mihi tandem quod videbantur polliceri, & data mihi occasio est, quâ deinceps experientia faciat necessario cautiorem. Invidia emulorum præstitit vaticinio locum, quam, ne Mathematici vacillaret predictio, mihi demonium aliquod malignum suscitavit; libenter enim, si DEUS permittat, daemones vaticiniis cooperantur humanis, perque in erroris devio mentes capiunt nimium credulas vanitatibus. Nec denique Trithemius dici poterit fuisse Magus, loquor de magia superstitiosa & diabolica non de naturali, perquam Trithemius nihil aliud intelligi vult quam sapientiam, physicarum scilicet & metaphysicarum intelligentiam rerum, quæ divinarum & naturalium virtutum scientia constat. Atque in hujus mex sententiæ argumentum ipse audiatur Trithemius distinguens magiam naturalem à vetita cum sua protestatione in supra cit. epist. ad Joannem Westenburgh comitem. Magiam me penitus ignorare naturalem dicere non possum, perquam quæ miranda sunt, naturaliter fiunt; super naturam nihil in me, præter fidem Christianam, quam natura non dedit, sed gratia. Doctissimus ille & inter sanctos verè sanctissimus Albertus Magnus ratione profundissimi intellectûs magnus aternâ memoriâ dignus profunda Philosophica natura scrutatus, miranda & cæteris inaudita discendo cognovit, usque adeo ut apud imperitos etiam magus & superstitiosus usque in hunc diem injuriosè sit habitus. Magiam naturæ non ignoravit, pravorumque libros plurimos superstitiosos inculpatè legit & intellexit: nec propterea pravus aut superstitiosus fuit. Scientia autem mali non est malum sed usus. Feram igitur patienter feram, quod vir tantus toleravit sine peccato. Nec me scire mystica nego, quanquam Alberto & scientiâ inferior sim procul, & nullatenus sanctimoniâ comparandus. Multa, fateor, magorum volumina legi, prestigiorumque non pauca systemata perlustravi; Nec ea volumina, quæ ligamenta spirituum docent, & eis consimilia, penitus à lectione nostrâ rejeci, & in his omnibus firmior semper, fateor, in sancta fide Christianorum evasi, quia divino munere, quæ legeram, intellexi ut plurimum. O clarissime, O bone DEUS, quot vana, conficta & ridiculosa, taceo mendosa, & abominanda, quæ occultantur in libris magia superstitiosa, & in illis quæ de conjurationibus demonum conscribuntur, quæ nemo melius comprehendere, discernere, & confutare potest, quam, qui intelligit. Magia naturalis, quæ aliquando Principiis naturæ innixa, in sua simplicitate pura constabat, tot mendaciis, tot impuritatibus, totque deceptionibus confusa est, ut nemo, nisi in utraque doctissimus sit, qui alteram ab altera discernere possit. Item in literis ad Marchionem Brandenburgensem. D. Joachimum: Utinam locorum distantia inter nos brevior esset, meque aut nulla detineret cura rei familiaris, aut facilior conditio relevaret, ad volarem protinus, tuamque serenitatem libens ac fidens adirem, aperiremque profunda secretissimaque Magia naturalis, quæ aut neminem, aut paucissimos hodie

scire & intelligere crediderim. Omnes enim, quotquot novi, vidi & audiui in magia ipsa naturali, in compositione imaginum, annulorum & sigillorum, abditisque natura operationibus laborantes nihil proficiunt, nec ullum suarum operationum consequuntur effectum: sed post longam & inuilem operationem saepe desperantes ad frivola & superstiosa prolabuntur. Magia autem naturalis pura est, solida, stabilis & licita, quae Principes maximè decet & ornat, nec unquam ab Ecclesia prohibita, nec etiam jure prohibenda, quippe quae prius naturae principis innititur, nullamque superstitionem admittit. Et paulò post: Magia siquidem naturalis non solum effectus operatur visibiles, sed etiam intellectum ipsius hominis in ea periti mirabiliter in cognitione divinitatis illuminat, invisibilesque fructus animae praestat. Sed videmus nomen magiae cunctis pene hodie hominibus odiosum & invisum, ut omnes in ea studentes unâ sententiâ damnent, omnemque usum ejus Christianae religioni adversum penitus & contrarium existiment. Et hac bonae sanctaeque scientiae Magiae naturalis injusta damnatio, unde putas Serenissime Princeps exordium sumpsit, meam sententiam accipito. Posteaquam veteres illi sapientes Philosophi Principes & Reges in scientia magiae naturalis perfectè imbuti ab hac luce decesserunt, scientiam ipsam occultis secretissimisque mysteriis obvolutam studio relinquentes, ne indignis pateret accessus. Qui scripta eorum legere, & operari in eis voluerunt homines, bifariè processerunt: quidam enim ex eis, cum legissent miranda sapientum in magicis experimenta, desiderio & curiositate attracti, quod inviti faciunt hodie, operari secundum faciem lectionis coeperunt, non intelligentes ea quae legerunt; qui cum nullum consequerentur promissae operationis effectum, propter omnimodam sui ignorantiam libros optimos & experientia probatos intelligentiarum velut inanes, falsos, mendaces & frivolos cum ignominia abjicientes condemnarunt. Alii vero praescripta ratione infructuosè laborantes, cum nihil in compositione rerum magicarum proficerent, seque arbitrantur promissione Auctorum esse deceptos, ne soli viderentur abducti, sed plures haberent socios erroris, majora, quam invenissent, promittentes, vana, frivola, & conficta, scienter libris sapientum immiscuerunt, characteres varios cum ignotis nominibus inferentes, in quibus magna laterent secreta, per quorum scientiam miranda fieri posse dixerunt. Alii non contenti praedicto modo hominibus illudere, ut naturalem magiam, quam non intelligebant, magis confunderent, diabolicas institutiones addiderunt, quibus usque adeò fœdata & confusa fuere volumina sapientum, ut non solum à studiosis intelligi hoc tempore & emendari nequeant, sed, quod gravius est, ab omnibus pene viris bonis, qui ea discernere nequeunt, cum non didicerint, tanquam mala, reproba, superstitiosa, diabolica, & sacrosanctae fidei nostrae contraria condemnentur: Unde Magia sancta & bona rectè & purè licet occultè ab Auctoribus olim conscripta, ita confusa, deturpata, & infecta est, ut nomen ejus audire inter Christianos videatur horrendum sitque horrendum omnibus, & non tam invisa quam impenetrabilis. Itaque concesserim quidem Trithemium fuisse Magum sed naturalem, qui omnia, quae scire unquam professus est, cum DEO & sine injuria fidei nostrae Christianae scivit & operatus est. Licet ex multis paucissimi queant inveniri, qui mysteria occultarum ad inventionum naturalium intelligant. Homo fuit mortalis, scivit, Christianus fidei constantia, fidelis mona-

monachus, professionis suæ non immemor, peccator, sed pœnitentiæ salutaris sarcinam sedulo portans. Non ignoravit, quid ipsum decuerit; nec tam hebes fuit, ut futura cogitare post facta nequiverit.

CAP. XVIII.

TRITHEMII VIRTUTES.

Fuit Trithemius tam eleganti aspectu, tam placido eloquio, vultu tam ad omnem humanitatem, dulcedinem, ac modestiam composito, ut intuentium animos omnium in sui raperet admirationem & amorem, atque hanc externam corporis speciem interna animi bonitas, prudentia, mansuetudo, misericordia, humilitas, indissolubili nexu comitabantur, & naturæ dotes in eam elevavere perfectionem ut nihil in ipso nisi excelsum, nisi majestuosum, nisi summo Prælato dignum elucesceret. Internam animi severitatem exprimebat in dictis & factis maturitas, non solum religiosiis verum & sæcularibus reverenda & metuenda, eo usque, ut in ejus præsentia homines cæterum dissoluti & levissimi, quasi quodam numine intus violenter prohibente, non nisi honestatem & maturitatem potuerint exhibere; jucundus quidem fuit interdum, nunquam dissolutus: ipsamque hilaritatem solita gravitate moderari scivit, ut ridenti cum sancto Job, risum nemo crederet. Atque hujus rei luculentum adfert testimonium Rogerius Sycamber, Canonicus claustralis in Hegen, familiarissimus Trithemii amicus, in Epist. 11. lib. 2. *Scripsi nuper quoddam prognosticon jocis & faceriis plenum, quod multis placet, sed quoniam tua censoria severitas jocos aspernatur universos, non integrum judicavi ea mittere ad te, qui maturitate vitæ atque verborum nimium esse nugis formidabilis soles.* Hanc maturitatem sequebatur majestas & authoritas regendi, ut non tantum destinatione divina, sed & humana dispositione & symphatia non potuerit esse monachus nisi Abbas, & cui supremum regimen monasterii deferri deberet. Sed hæc quidem sunt externæ sapientis virtutes, ad internas ascendam, in quo tamen opere, nec principium invenire confido nec finem, tam enim in omni virtutum genere fuit perfectissimus, ut à quacunque incipiam, vel minus dicam, quam dignitas meretur, vel excurrendo latius reliquas debeam silentio præterire. Igitur brevi calamo potiores perstringam, lectorem ad ipsum fontem invitando. In primis autem se offert amor & cultus religionis monasticæ, observantia reformationis & unionis Bursfeldensis, contemptus divitiarum & divitum Abbatiarum. Elucent autem hæc virtutes præcipuè ex eo, quod licet summis & notus & charus esset Principibus & apud eos optatissimam vivendi conditionem adipisci potuisset, licet plurimi ordinis Abbates potentiores eum secum habere voluerint, licet optimis Abbatibus potuerit provideri, noluerit in curiis Principum conversari, neque extra unionem sanctam observantiæ secedere, ut ipsemet inquit in Epist. 35. lib. 2. Epist. fam. *Nam si Principum vivere stipendiis voluisssem, non utique conversari isthic in paupertate fuisset necessarium. Plures enim sunt, qui largâ me provisione susceperunt*

perent cum honore procurandum; sed nunquam induci poteram, ut aulicis me papilionibus paterer conjungi, vetante id non minus philosophiâ quam religione, quam in tumultu aulico illasam conservare nescio, si quis potuerit unquam. Nempe, ut ait in epist. 50. lib. 2. Non est vitæ piscibus in arido, nec monacho iuta conversatio sine clauistro, propterea ne mendacem constituam memetipsum, elegi pauper & abjectus habitare in cœnobio, magis quam dives & gloriosus apparere cum Principibus in sæculo. Item in Epist. 58. lib. 2. Non enim decet homines, immò nec licet, qui se divinis semel mancipaverunt obsequiis, ad actus redire seculares, neque habitare in urbibus, qui monasteriis sunt addicti. Piscis in coquina & monachus in Principis curia, ab extremo nihil videntur distare periculo, quoniam morti uterque est proximus, alter videlicet vitæ & carnis, alter spiritus & mentis. Nam sicut impossibile piscem videtur diu in culina differendum à morte, cum propterea sit illatus ut comedatur ab hominibus, ita non est possibile, quod monachus in curia Principis vel in tumultu mundanæ actionis propositum suum monasticum inviolatum custodiat, maximè si eum ambitionis aut avaritiæ cupido extra monasterium trahat. Elegit itaque Trithemius pauper habitare in cœnobio, magis quam dives conversari præter monasticam regulam in sæculo, nam, ut ait in Epist. 50. l. 2. Victum habens & vestitum Christianus jubetur esse contentus, quoniam qui divites fieri cupiunt, varias tentationes demonum incurrunt; Monachus autem, qui divitias amat, nec monachus est nec Christianus, sed apostata potius & infidelis, quoniam & Evangelium transgreditur, & voti contemptor monastici suo Domino mentitur. Sed non tantum fugit curias Principum Trithemius verum & Abbacias contempsit ditiores, prout ipse ait in Epist. 77. lib. 1. Hæc me sane annis compluribus nimio sui amore detinuit (loquitur de Abbacia Spanheimensi) & ne consentirem in Abbacias pinguioribus, quæ mihi offerebantur, ut scis, semper nimium retraxit. Idque etiam confirmat Chron. Spanh. continuatum ad annum 1506. Secundo inter virtutes Trithemii se offert mansuetudo, patientia & contemptus vindictæ. Pro cuius demonstratione eleganter loquitur Trithemius in Epist. 32. lib. 1. Paratus sum ipse, Dominus Jesus novit, & non sum turbatus, pro gloria ejus nominis, pro meis quoque peccatis, & amore regni cœlestis, non Abbaciam solùm & omnem hujus mundi favorem sponte dimittere, sed etiam extremæ inopiæ me subjicere, & addicere mendicitati. Injurias & contumelias non meritis à Principe Cynonotorum sustinui, quas cum possem in ejus retorquere caput, malui amplecti patientiam, quam contra DEI voluntatem suscitare vindictam. Est DEUS in cœlo, qui videt injurias, quas patior sine causa, ipse, non dubito, vindicabit. Nam ut ait in Epist. 75. lib. 1. ad Christianos pertinet, & maximè ad Claustrales injurias tacendo fugiendoque potius quam respondendo aut reluctando vincere, & quantò nos professio monasticæ institutionis ad perfectionem liget amplius tanto nobis licet minus vim vi repellere, sed magis oportet quæcunque adversa patientius sustinere. Christiani sumus & Claustrales per amplius ad humilitatem obligati, propter quod omnia gravia & amara pro Christi amore patienter à nobis ferenda sunt. Ego, ut me Christi servum licet inutilem comprobarem, ecce quanta sine demerito sustinui meo, quæ in amulos retorquere potuissem, sed nocentibus malum inferre nunquam volui, spe-

vans, quod Dominus JESUS patientiam remuneratur quam dedit. Tertiò inter virtutes Trithemii se offert humilitas & contemptus famæ & laudis; Quò placeat videre quæ partim supra cap. 15. jam ostensa sunt, tum quæ plurimis in locis Chronicon Spanheimense ac literæ familiares ad Trithemium describunt, ut Epist. 17. 18. 54. & alibi quæ longum esset recensere ad alia properanti: Nec hic latius effundi possum in campum cæterarum virtutum quibus Trithemius enituit; Possem de ejus pietate, castitate, zelo honoris DEI & salutis animarum, justitia, temperantia, aliisque integrum volumen comportare, sed cum omnia ipsius scripta, dicta, facta, nil aliud prima fronte statim spirent, quam omnium harum virtutum odorem, eò lectorem invito, & interea admirabundus ipse calamus insufficientem sisto. Id unum addo; Trithemium fuisse maximum cultorem B. Mariæ Virginis, & acerrimum propugnatorem ejus immaculatæ conceptionis, pro cujus manifesto argumento videatur præter cætera Chronicon Spanheimense ad annum 1494.

CAP. XIX.

DE FAVORE PRINCIPUM ERGA TRITHEMIUM ET EJUS FAMILIARITATE
CUM VIRIS DOCTISSIMIS.

Longus forem si enumerare summos Principes eos vellem, qui Trithemium honore maximo sunt prosecuti, & pretiosissimis donis honorarunt; longior, si catalogum eorum non dicam Germaniæ sed Europæ universæ virorum clarissimorum huic tractatui inferere tentarem, qui videndi, audien-
dique Trithemii causa maximis itineribus confectis in Spanheim venerunt, familiaritatem ipsius quæsi-
verunt, ac famam nominis ubique divulgant, novit id Spanheim, loquatur, quot per annos 23. sub Abbate Trithemio viderit Principes, Episcopos, Prælatos, & ex omni orbe viros doctrina & eruditione celeberrimos; Nec certè propter Spanheim eò venerunt, *quid enim erat Spanheim antequam Trithemius esset in eo? aut quis ejus nomen audivit?* Longissimus autem forem, si famam Trithemii, quam in universo mundo consecutus est ob ingenii penè divini perspicacitatem, & incomparabilem omnium scientiarum doctrinam cogitare revocare & quid orbis de eo dixerit, scripserit, cogitaveritque denuò repetere; Solum igitur præcipuos Germaniæ Principes sufficiat enumerare, apud quos in gratia & pretio Trithemius fuit. Inter eos autem primus est Romanorum Imperator ipse Maximilianus I. qui Trithemiana consuetudine impensè delectabatur, ac non tantum sæpius eum per literas accersiri fecit, ut aliquanto tempore cum ipso moraretur, verum & planè optabat eum in suam familiam adsciscere, præfertim verò cum de Spanheim exiisset non amplius rediturus, per se & per Matthæum Gorcensem Episcopum eum pluries sollicitavit. Secundus est Philippus, Comes Palatinus Rheni, Baviaræ Dux & Princeps Elector, cui
F fami-

familiarissimus fuit Trithemius multisque sapissime diebus cum ipso apud Budoras morabatur, quæ etiam ratio fuit, quod Ducis Cynonotorum gratiam exciderit, æmulorum invidiam suscitavit, ac denique tot injurias & machinationes debuerit innocens tolerare. Tertius est Joachimus, Marchio Brandenburgensis, S. R. Imperii Archi-Camerarius & Elector; de cujus amore, affectione, & favore erga Trithemium præstat filere quam pauca dicere, legatur Chronicon Spanheimense, legantur literæ fermè innumeræ ab eo ad Trithemium scriptæ, maximè verò Epistola 19. lib. 2. Epist. fam. data Berolini 29. Maji 1507, quam ita finit: Vale Germaniæ decus & totius archa sapientiæ, mei memor ad DEUM & amans, qui te vehementer amamus. Testantur id ipsum plurima pretiosa dona quæ Trithemius, *non* (ut sunt verba dictæ epistolæ) *pro munere, sed in signum amoris, ac stabilis amicitiaè dudum contractæ, & usque ad mortem permansuræ* à memorato Brandenburgensi Electore fuit honoratus. Taceo Hermannum Archiepiscopum Colonensem, Fridericum Ducem Saxonie, Christophorum Marchionem Badensem, Joannem Camerarium Dalburgensem Episcopum Wormatiensem, Theodoricum Episcopum Lubeccensem, Raymundum Cardinalem S. Mariæ novæ Presbyterum Apostolicæ Sedis de Latere tunc Legatum, & alios, in quorum speciali gratia, favore, & familiaritate fuit, præsertim vero apud hunc postremum in tanta fuit existimatione, ut, cum in Conventu Principum Anno 1503. Francofurti dictus Cardinalis ac Trithemius unà ad mensam Electoris Brandenburgici essent, Cardinalis Trithemio abituro dixerit: *O quam tardè notus quam cito recedis*: ac post egregiis muneribus donavit, magna promiserit, si cum eo Romam pergare voluisset, & Cursum, Rosarium, Tractatum & Orationes in laudem S. Annæ per Trithemium scriptas auctoritate Apostolica confirmari, ac indulgentiis dignatus fuerit. Sed & ex ultimis Galliis Episcopus Cohursensis Trithemium propositis magnis donationibus ad se vocavit, famam quæ illius impulsus Præsul memoratus, cupiebat cum vel perpetuò vel ad tempus secum habere in Galliis & multa propterea pollicebatur. Atque hi quidem sunt viri Principes; cæterorum nomina si quæ desiderantur, videatur Chronicon Spanheimense ad annum 1582.

FINIS VITÆ TRITHEMII ABBATIS.

JOANNIS TRITHEMII
PRIMO SPANHEIMENSIS DEINDE DIVI JACOBI PEAPOLITANI
ABBATIS
STEGANOGRAPHIA
CONTRA
ACERBAS CENSURAS ET INJUSTAS CALUMNIAS
VINDICATA.

PROOEMIUM.

Pro vindicanda Trithemii Steganographia in arenam descensurus, cum triplici Adversariorum genere animadverto decertandum esse: Sunt enim primò, qui editionem Steganographiae praesentem rejiciant ut supposititiam contendendo, vel Trithemium de publicanda orbi tum curioso Steganographia non cogitasse, adeoque ea omnia, quæ multis in locis promisit, esse frivola, mendacia, & inanis gloriæ causa, ac, ut magnis Principibus fucum venderet, imprudenter in vulgus dispersa, vel habuisse eum quidem in hac arte rarissimæ subtilitatis inventa, sed quæ (ut ipse loquitur) aut malignitate nebulonum, aut ingratitude orbis, aut magnitudine laboris deterritus in lucem non emisit, sed æternum animo sepeliverit; vel vagari forsan, aut latere in bibliothecarum recessibus aliquam veram Trithemii Steganographiam, sed editionem praesentem nil minus esse, quam genuinum & legitimum ipsius partum. Sunt secundò, qui librum quidem hunc illi reliquant Autori, cuius titulo sub aspectum gloriatur, censuræ tamen plus justo acerbis in eum invehant; ut, qui contineat supposititii partus vestigia; qui tradat, quæ in virum religiosum, doctumque cadere non possunt; qui prodat dogmata perniciosæ, ad Magiam spectantia, non naturalia sed vetita. Sunt denique tertio qui librum cum Autore vetitæ magiæ, necromantiæ, ac superstitionis insimulent damnentque. In duas autem præcipuè partes omnis Adversariorum oppugnatio est divisa, quarum altera Autoris est altera libri; Itaque & defensionem oppositam in totidem partes existimo dividendam esse, quarum altera similiter sit Autoris altera libri. Quantum quidem concernit

Autorem, credo ejus defensionis facilius principium, quam exitum invenire; loquetur enim viri vita monastica, zelus religionis, fervor pietatis; defendet Imperatorum, Regum, Principum ac hominum doctissimorum familiaritas, testabitur infinita prope opusculorum multitudo quæ in laudem Immaculatae Virginis, in laudem S. Annae, S. Josephi, ac diversorum aliorum Sanctorum, summa pietate conscripsit; propugnabit illustrium scriptorum Ecclesiasticorum ac Germaniae luminarum gloria. Quod vero defensionem attinet libri; facile omnia adversariorum tela eludam; diriguntur enim ex tenebris, nec sciunt ipsi nec adversarii, quo colliment, sed divinant tantum, ac toties hucusque à scopo aberrarunt, ut ignorantiam fateri suam tandem fuerint coacti. Facile quidem toti huic disceptationi finem imponere liceret, lectorque sine dubio supervacaneam judicaret disputationem præsentem, si omissa *Steganographia Vindicata* immediate ad referatam properarem; In ea enim obscuræ metaphorarum translationes, intricata ænigmatum atque gryphorum circumlocutiones, horrendæ spirituum conjurationes ita ex umbra ad lucem, ex similitudine ad veritatem, ex barbarie ad communis linguae mansuetudinem sunt revocatae, ut cuiusvis etiam mediocriter docto tota *Steganographiæ* difficultas unico intuitu solvatur, atque innocentia Trithemii & Antagonistarum injuria omni omissa ulteriori defensione manifesta fiat. Verum, cum etiam absque notitia genuinae clavis & puritas libro & auctori fama innocentiae restitui possit, judicavi non omnino alienum fore, si *Steganographiæ Referatæ* præponerem *Vindicatam*, ut, quod in una deest, ex altera perfectionem accipiat & claritatem, & ii, quibus clavem *Steganographiæ* non contingit penetrare, ex *Vindicata* discant, judicem se non ostendere temerarium, qui priusquam veritatem causæ agnoverit, de ea profert sententiam. In illa autem hæc mihi ferme sunt præstanda: 1.) Trithemium pro ingenii sui subtilitate verè habuisse ingeniosissima inventa *steganographica*. 2.) Ea non tantum mente concepisse, ac ibidem sepelivisse, sed etiam ut minimum pro parte scripsisse. 3.) Ea inventa, quæ libro inseruit, quem *Steganographiam* nominat, eam inquam *Steganographiam* adhuc extare, & non esse aliam quam editionem præsentem, quæ aliis *Darmstadiana* nuncupatur. 4.) Nihil in illa *Steganographia* contineri, quod in virum religiosum doctumque cadere non potest, non dogmata perniciose & ad magiam spectantia, nihil Evangelicæ doctrinæ aut fidei contrarium. 5.) Nihil ibi tradi necromantici, nihil magici, nihil superstitiosi, sed ea omnia, quæ ibi docentur, esse veris, licitis, & naturalibus principiis subnixa. Sit itaque.

CAP. I.

QUID SIT STEGANOGRAPHIA ?

Nominis ex Græco *στέφανος* & *γράφω* derivati notatio rem ipsam designat, quod Steganographia sit occulta scriptio, five ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi; Enim verò cum Regibus & Principibus occurrant negotia multa, quorum suis interdum Vicariis procul absentibus non satis tutò scientiam per literas usitatas dare confidunt, operæ pretium fuerit, quemlibet eorum modos scribendi, nunciandi, que nonnullos habere speciales, quibus secreta sua tutissimè possint nunciare amicis; his præsertim temporibus, in quibus prævalente licentiâ peccandi nusquam reperitur tuta fides in orbe. Hinc & legimus complures veterum sapientum Philosophos Reges & Principes olim varios & multiplices excogitasse modos, quibus nuntiis suis ad loca remotiora mittendis tutò committerent arcana consilii, & quidquid mysterii confidendum occurrisset secreti, quò fierent in perferendis idonei, atque ab omni pravorum incurfione securi, nec vel simplicitas Cabalisticorum denudaret mysterium, vel bacuceorum innata curiositas apostolicis rebus inferret detrimentum. Alii familiares in mysterio artis propositæ bubones habebant Philophotos, alii Misophotos, alii utrosque in practicam vocârunt ex arte. Rursus alii cognitas transposuere literas alphabeti communis, alii Barbarorum sub schemate proprios Characteres sibi confinxerunt. Rursus item alii ministerio literarum utebantur visibilium, scribentes cum minio vel encausto communi; alii verò Characteres arbitrio suo invisibiles ad nutum formaverunt; & quis veterum occultè scribendi modos exprimeret omnes? Ita quidem vetustas, verùm licentiosior hodiernus orbis alios ac longè subtiliores occultè scribendi modos coëgit excogitare, quos Joannes Baptista Porta, Hieronymus Cardanus, Blasius Vignerus, Erycius Puteanus, Hermannus Hugo, P. Athanasius Kircherus, Gustavus Selenus, ac denique P. Casparus Schot, S. I., ingeniosissimis inventis illustrârunt; quantum verò illi in subtilissima hac arte præstiterint, examinare, nec virtutis est meæ

nec voluntatis ; solum libuit lapidem lydium apponere , ad quem omnia eorum inventa steganographica lector ingeniosus ipsemet explorabit. Tria autem requiruntur ad perfectam Steganographiam. Primo : Ut modi occulte scribendi sint absque omni suspitione. Secundo : Ut sint securi , nec quisquam secretum sub illis latens virtute naturali indagare possit. Tertiò : Ut sint faciles tam pro scribente quam pro legente. Hæc , qui præstiterit , illum ego Steganographum credidero perfectum.

CAP. II.

AN TRITHEMIUS STEGANOGRAPHIAM ALIQUAM SCRIBERE
COGITAVERIT ?

Chronicon Spanheimense ad annum Christi 1499. de Steganographia Trithemii animo conceptâ in hæc verba scribit : Anno quoque prænotato , secundâ feriâ post diem Palmarum Joannes Trithemius Abbas hujus Monasterii , Arnolfo Bostio Carmelitæ Gandavi commoranti , viro doctissimo atque religiosissimo per literas sciscitanti , quid scriberet , ut vero amico responsurus rescripsit ; se in manibus habere magnum opus Steganographiæ ad unius Principis petitionem , quæ tractaret de quibusdam rebus & artibus occultis atque mirandis ab eo noviter inventis , quæ nulli hominum antehac fuerint cognita , quemadmodum opus ipsum probat ; Verum priusquam venisset Epistola Gandavum , Bostius ipse , cui scripta fuerat , pridie nonas Aprileis , hoc est quintâ feriâ post festum Paschæ (Trithemio nascente) ad Dominum migravit. Prior ergò Conventus Gandavi missam Bostio Epistolam aperuit , legit , & quasi pro miraculo ubique divulgavit , quæ brevi temporis spatio per totam Galliam & Alemanniam , coram multis Principibus & doctissimis viris fuit publicata , rescripta , & maximâ omnium admiratione lecta , & pro novo & inaudito miraculo habita. At verò , cum nullus , quantumlibet eruditus , earum rerum , quæ ibi promittebantur , vel principia , vel rationes intelligere potuisset , ambiguam protulere sententiam. Alii Trithemium hominum divinum , alii prædicabant eruditissimum ; Nonnulli , quibus & intellectus tardior , & voluntas ad temeritatem paratior , magum eum , & spirituum ministerio hac agere con-

confirmabant, sed, quam pura sint naturalia cuncta, quæ in eadem Epistola referuntur, ex principio libri Steganographiæ patefcit. Hac novitate commoti plerique viri doctissimi ex ultimis Galliæ finibus, videre & alloqui Trithemium, huc venerunt, qui visis libris & rebus ipsiis, quorum famam longè positi audierant, demonstrationeque lucidissimâ, quantum decuit, à Trithemio assumptâ, famam rebus & veritate longè inferiorem fuisse confessi sunt. Nonnulli etiam longe distantes nuncios suos cum literis ad Trithemium miserunt, cupientes rei cognoscere veritatem quam solâ famâ cognoverant. Horum aliquibus Trithemius ita rescripsit, ut & mirandorum suorum operationem sine superstitione naturaliter intelligerent esse possibilem, & quod principia ipsius artis, operandique per eam tanta mirabilia, rationem nescirent. Inter eos verò, qui hisce de rebus Trithemium per literas convenerunt, Vlascus Lusitanus, vir certè doctissimus, tantâ subtilitate, tantâ eruditione, tantâque varietate argumentorum literis cum Trithemio egit, ut nemo in proponendis quæstionibus talium rerum eo perspicacior unquam fuerit à Trithemio compertus. Hucusque dictum Chronicon. Cujus autoritate, innumerisque prope aliis locis, quibus Steganographiæ suæ Trithemius facit mentionem, adductus, indubitatam præsentem quæstionem, atque inde ociosissimam judicavi; atque eum, qui eam disputare contendat, vel nescire, quod omnes sciunt, vel negare, quod omnes credunt, vel calumniari, quod omnes admirantur & laudant, necesse sit. Invenio tamen nonnullos, quibus (ut rectè Chronicon) & intellectus tardior, & voluntas ad temeritatem paratior, & quibus familiarius est sapientiam spernere, quam didicisse, qui novitate & subtilitate promissorum in admirationem conversi & stuporem, impossibilia existimantes ea, quæ Trithemius promisit, non erubuerunt asserere: illa omnia esse frivola, mendacia, & inanis gloriæ causa, ac ut magnis Principibus fucum venderet, imprudenter excogitata. Verum quantam tales homini Christiano, Presbytero, religioso, viro integerrimo, ac de Rep. literaria meritisimo injuriam inferant, quis non videt? nisi cui incomparabile Trithemii ingenium & honoris mundani contemptus non innotescit. Certè si ejus ingenium consideremus, tanto à natura fuit præditus, ut suo

ævo fit habitus miraculum ingeniorum, quod elegantissimè Paulus Melissus Francus Com. Pal. & Eques Aur. civis Romanus his versibus declarat :

*Humanos supra captus, mentesque Sophorum
Et mentes genium, cui fuit ingenium.
Non quierit diâ superare Trithemius arte
Quicquid humo summum, quidquid in axe poli?
Desine mirari; vir tantus ad omnia doctus
Naturæ instinctu totus acumen erat.*

Huic excellentissimo naturæ dono conjunxit indefessum studii laborem, atque brevissimo tempore naturæ vires artis perfectione supra conditionem ferme extulit humanam, quod in ejus elogio egregiè describit Andreas Thevetus Engolismensis Cosmographus regius: *Encores enfant, bruslant d'une affection & amour des lettres, se proposa chercher plus loing viande plus solide, pour appaiser sa faim: donc pour cet effect voyagea par diverses provinces, & estudia és plus celebres Vniversitez, qui florissoient adonc ques és sciences tant humaines, que sacrées, de maniere, qu'en petit espace de temps par continuel labeur, paruint au comble & perfection de sçauoir. Car il estoit subtil Philosophe, ingenieux Mathematicien, Poete celebre, Historien accompli, Orateur fort eloquent, & Theologien insigne: doué au demeurant de plusieurs rares vertus & graces, tant du corps que de l'esprit. Nec hujus divinando fit conjectura, sed infallibile præbent argumentum multitudo, atque excellentia operum, quibus orbi stuporem parit & admirationem; sive enim in iis styli spectes elegantiam, sive materiæ perpendas subtilitatem, attonitus hærebis, nec, quid in tanto numero mirere magis, tecum poteris convenire; Pro exemplo inter cætera quam plurima, quæ posteritati reliquit ingenii monumenta Polygraphiam intueri, de qua supra nominatus Andreas Thevetus ita loqui pergit: Quant aux livres de la Polygraphie, ceux, qui luy sont les moins affectionnés, sont contraincts d'admirer l'ingeniosité du stile, du quel il a usé, ausquels il décrit diverses manieres d'escrire missives: mais c'est avec telle difficulté, que ceux, qui sont les mieux versez, ont assez de peine d'y ponvoir atteindre. Pour ceste occasion luy mesme à forgé un livre, qu'il nomme le def def de la Polygraphie, à fin d'y ouvrir la porte & manifester le secrets, qui ne pouvoient estre*

estre communiquez, veus, ny reconnus, qu'avec une peine inestimable. Si insuper perpendamus humilitatem & contemptum rerum temporalium, honorum, dignitatum ac divitiarum, quo mentes suam contra omnem hujus orbis vanitatem muniverat, impossibile creditu est, eum absque fundamento talia sibi attribuisse inventa: quid enim inde expectasset? aurum forsan & divitias? honores ac dignitates & Principum favorem? sed oblatos ultro principum favores & honores respuit, monasticæque disciplinæ observantiam amplexus est, de quo audiamus Chronicon Spanheimense ad annum Christi 1506, pag. interea, 426. n. 50: *Existimantes Trithemium extra Spanheim non posse vivere, qui multis & notus & charus erat Principibus, apud quos (si voluisset) optimam vivendi conditionem omni tempore invenisset: Rex enim Romanorum Maximilianus per se, & per Matthæum Gorcensem Episcopum illum pluries sollicitavit, cupiens eum habere secum, vel in aliqua urbium suarum, ad scribendum historias, & reliqua id genus, à quo annuo stipendio adhuc provideretur, si munus oblatum vellet suscipere. Philippus, Comes Palatinus ac Bavariæ Dux inclytus, Princepsque Elector Imperii, provisurum in cunctis necessariis, quoad viverent ambo vel alter, amplissimè Trithemio Abbati pollicebatur. Joachim etiam Brandenburgensis Marchio Elector Imperii, tanto usque in præsentem diem Trithemium desiderio amplectitur, ut nihil magis quam habere illum secum videatur: testantur hoc nuntii & epistolæ manu ipsius scriptæ & plures & frequentes, tam ad Episcopum Herbipolensem pro benevolentia & consensu, quam ad ipsum Trithemium ut venire consentiat, bona voluntate rogantes. Hoc ipsius Principis in summa continet precatio, ut quia manere cum eo extra monasterium perpetuo Trithemius non consentit, ad tempus parvum sibi adesse non recuset. Vera sunt hæc, & non solum literis memorati Principis celeberrimis comprobata, sed etiam donis & muneribus per magnificis sæpe demonstrata. Multis enim & magnificis muneribus ipse Marchio honoravit Trithemium, & crebris illum beneficiis usque in hodiernum diem non cessat cumulare. Ex eo namque tempore, quo recessit à nobis, ad minus in valore quingentorum aureorum ipsum ab illo constat honoratum: nec fuit interea annus, quorum nunc sex transierunt, in quo sæpe dictus Princeps Trithemium non honoravit, vel scypho aureo sive argenteo, vel aliquo munere aliò. Insuper & suis expensis illi pisces falsatos, lucios & alios cum vasis pluri-*

mis transmisit ad Herbipolim. Archiepiscopus denique Coloniensis Hermannus operam Trithemio in omni necessitate promisit affaturam, quem & pecuniis & argenteis scyphis pluries cumulavit. Abbas etiam Fulden- sis, audiens Trithemium discessisse à nobis, nec velle redire, per Hartman- num Comitem de Kirchburg eum sollicitari fecit, quatenus declinaret ad Fuldam, promittens ei Præposituram unam in stantis vitæ sustentationem. Simili munificentia plerique alii potentes in sæculo ac divites Trithemium persecuti sunt, qui illum habere secum ac providere abundantissime promi- serunt: nec hodie quidem desunt, nec deerunt in futurum, qui illum cum honore susciperent, & honesta conditione providerent, si ad eos declinare consentiret. Verum Johannes ipse Trithemius in observantia monasticæ disciplina à principio in præsentī monasterio Sponheimensi, cum esset an- norum ferme trium & viginti susceptus, & laudabiliter institutus, in Cu- riis Principum conversari sanum sibi non duxit, nec integrum, neque ex- tra unionem sanctam observantiæ secedere honestum. Hucusque d. Chro- nicum. Nec Trithemius pro mercede temporali laboravit: ita enim inquit in epistola ad Joannem Capellerium, Mathematicum Pa- risiensem, quæ est 43. l. 2. Epist. fam. Secunda est maximi laboris in- tentio & parvæ mercedis retributio; Nam, ut vidisti, opus est arduum & acutissimæ speculationis, quod sine labore maximo nequeat consummari. Et quæ tanti laboris retributio, nisi auri forsitan pondus modicum, quod transitorium est, & ob id à Christiano Monacho potius contemnendum. Pro mercede temporali nunquam mihi fuit animus laborandi, qui me vo- catum in vineam Regis conspicio sempiterni.

CAP. III.

QUID TRITHEMIUS IN STEGANOGRAPHIA SCRIPTURUM SE PROMISERIT?

Ad mirabundus ego in Cap. præsentī ipsemet lector & auditor eo- rum ero, quæ Trithemius in supra memoratis literis ad Arnol- dum Bostium Carmelitam Gandavum ac multis Polygraphiæ suæ lo- cis de Steganographia commemorat.

Primò. Literæ ad Arnoldum Bostium. In manibus jam ha- beo grande opus, quod, si unquam fuerit publicatum, quod absit, to- tus mundus mirabitur, cujus primi libri titulus est Steganographia: Erunt autem quatuor libri, quilibet ad minus centum capitulis di- stin-

stinguetur. Incepi hoc opus ad instantiam unius magni Principis, quem nominare non opus est. Quæris, quid hoc opus docet? Maxima docet omnibusque nescientibus stupenda & incredibilia, quæ à sæculo nunquam sunt audita. Primus enim liber continet plusquam centum modos occultè scribendi, quidquid velis, sine omni suspitione, sine literarum transpositione, sine omni timore, ita, ut non sit homo in mundo, qui naturali industriâ scire, vel suspicari quidem possit, quod in meis literis contineatur, prætereum, qui artem novit ex me, vel ex eo, quem ego docuero. Verba sunt plana & familiaria, omni suspitione carentia, sed intentionem meam nemo sine arte percipere poterit in æternum, quantumcunque sit doctus, & est res vere stupenda. Secundus liber multò mirabiliora continebit, per ignem fidelicet in hac arte possum mentis meæ conceptum notum facere artem meam scienti ad quamcunque distantiam, ad centum miliaria vel plura, securè, sine verbis, sine scriptis, sine signis, per quemcunque nuntium, qui, si comprehensus in via fuerit, si interrogatus etiam per tormenta durissima, nihil potest fateri de nuntio meo, quia nihil penitus sibi constat de illo; quidquid occurrat, nuntium meum semper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines, si simul essent congregati, possent illud investigare virtute naturali, quod etiam facere sine nuntio, dum volo, possum. Voluntatem quoque meam indicare possum sedenti in carcere artem scienti? etiam longè absens, quantumcunque custodiatur, etiam si tribus miliaribus sub terra federet. Et hæc omnia latissimè & universaliter, quando & quotiescunque voluero, possum, naturaliter sine aliqua superstitione vel adiutorio spirituum quorumcunque. Mira sunt fateor, sed audi mirabiliora. Tertius liber docet artem, per quam possum hominem idiotam scientem tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini sermonis, in duabus horis docere, scribere, legere & intelligere latinum satis ornatè & disertè, quantumcunque voluerit, ita, ut quicumque viderint ejus literas, laudent verba, intelligant latine composita. Quartus liber continet multa stupenda experimenta, sed pura naturalia, mentem scilicet meam indicare possum scienti artem meam inter edendum, vel sedendum cum aliis sine verbis, sine nutibus, quam latisimè voluero, etiam inter loquendum, prædicandum, ludendum in organo, vel

cantandum sine impedimento actionis alterius cujuscunque ita, ut prædicando bona & sancta indicem non verbis, non signis, non nutibus cuicunque scienti latissime quidquid voluero, etiam clausis oculis & multa alia quartus liber continebit arcana, quæ non sunt in publicum proferenda. Mirantur hæc omnes, qui audiunt, è quibus multi sunt viri nobiles, atque doctissimi existimantes, ista aut esse impossibilia, aut penitus supernaturalia. His ego, tibi que respondeo, quod multis respondi, multa naturalia esse posibilia, quæ nescientibus vires naturæ impossibilia, vel etiam supernaturalia videntur: Et ecce coram DEO meo loquor, qui novit omnia, quod ea, quæ prædixi miranda, multo sint excellentiora, profundiora, & majora, quam ego scribere aut tu credere possis, & tamen omnia sunt pure naturalia, sine deceptione aliqua, sine superstitione, sine magica arte, sine invocatione seu ministerio quorumcunque spirituum. Hæc ideo dixerim, ut si forte aliquando rumor ad te pervenerit, me aut scire aut posse miranda, non me Magum, dico existimares, sed Philosophum. Nam quod Alberto Magno profundissimo rerum naturalium scrutatori contigit, ut propter miranda, quæ occulta virtute naturæ operatus est, Magus à vulgo sit habitus, mihi sum certus similiter contingere posse. Si quæris, unde mihi ista, quæ nemo alius novit? audi. Non ab homine, neque per hominem ista didici, sed per revelationem, nescio, cujus; Cum enim præsentis anno quadam vice cogitarem, quid novi possem invenire, quod omnes lateret, cœpi cogitare, si ea possem excogitare, quæ dixi miranda. Cum post longam phantasiâ tanquam de re impossibili penitus desperarem, dormitum ea me nocte reposui, fatuitatem meam ipse mecum deridens, quoniam impossibilia pertentaverim, eadem nocte mihi adstitit quidam, dicens: Non sunt vana o Trithemi quæ cogitasti, tanquam tibi sint impossibilia, quæ nec tu, nec alius tecum poterit invenire; dixique ad eum: si ergo posibilia sunt, dic obsecro, quomodo fiant, & aperiens os suum de singulis per ordinem me docuit, ostendens quomodo fieri, quæ multis diebus frustra cogitaveram, de facili possent. Ecce coram DEO, quia non mentior, sed veritatem dico, neminem ista adhuc docui, quamvis multi promittentes magna sæpe rogarint, præter unum Principem, cui scribo, quem de possibilitate artis manifesto argumento feci certiores, nec decet ista alios

alios scire quam Principes, alioquin multa per ea fierent mala, traditiones, deceptiones, fornicationes, & alia, quaecunque vellent homines mali. Sed bene utentes arte, multa per eam bona reip. facere possent. Possum autem ista omnia docere in omni lingua totius mundi, quam nunquam audivi. Hæc tibi Bosti propterea significare volui ne me crederes otiosum.

Secundò. Trithemius in Polygraphia sua, pag. provenire, 34. Prima utilitas est, quod consummata hujus operis intelligentia modum indigenti dat facilem, quo mentis tuæ arcanum, tutò, secretè, ac sine aliqua suspitione quorumcunque intuentium notum facies artis industriam scienti, quam latissimè fuerit opus ad quemlibet locorum distantiam, sermone regulatam. Quod latet in his, Steganographiæ opus eruit, quæ nec literas nec nuncium requirit arcana, quæ ferat, scientem, secus fieret in rebus lucem admittentibus, more nostrorum omnium communi; Rem aliter, quam est, ne capias.

Tertio. Trithemius in Polygr. sua, pag. Regni, 49. Explana-
tio. Bedanus iste monachus in libello suo de inventis antiquorum, multos & varios occultè scribendi, notandique modos recensuit, quibus arcana sua tutò nunciabant amicis, & sine voce loquebantur præsentibus. Arthrologiam & Dactylogiam primus omnium literis commendavit, quarum usu alter pandit alteri securissimè quidquid voluerit secreti, quod assidentium nemo notabit alius ac multò minus intelliget. Multis hoc ipsum & aliis modis fieri posse Bedanus ipse docuit, de quibus, cum nihil in Polygraphia scripserimus, loqui etiam plura hic merito recusamus, locum his ipsis rebus arduis proprium in Steganographia dudum consignavimus, quam edere in publicum necdum cogitamus. Et quis Veterum occultè scribendi modos exprimeret omnes? Alii enim artis familiares in ministerio artis propositæ bubones habebant Philophotos, alii Misophotos, alii utrosque in practicam vocârunt ex arte; Rursus alii cognitas transposuere literas Alphabeti communis, alii Barbarorum sub schemate proprios characteres sibi confinxerunt. Rursus item alii ministerio literarum utebantur visibilium scribentes cum minio vel ancausto communi, alii verò characteres arbitrio suo invisibiles ad nutum suum formârunt. Modi verò characterum visibilium pro scriptura occulta nimis sunt multi, ac penitus innumerabiles,
G 3 quorum

quorum mentionem facere omnium, nec voluntatis est nostræ nec virtutis. Invisibilia autem tria sunt genera inter mortales hodie magis usitata; Primum nuncupatur Dermaticum, quo fit in dorso nunciorum scriptura quædam artificialis per loturam cujusdam humoris duntaxat visibilis, quem penetrare nemo sufficit, qui artis nescieret arcanum. Secundum verò Hyphasmaticum dicitur, quo rebus certis in panno scribitur, quod exficcatum videri potest minimè, donec madefactum in aqua frigida cernatur. Tertium genus nominatur Aleoticum, quod est multiplex & varium, tam in forma, quam in materia, habetque modos occultè scribendi pene innumerabiles, ejus autem scriptura fit in charta vel sine charta cum nemilua & cala, cum rapho, cum lapolce, aliisque rebus diversis. Scribuntur item literæ ac variis modis absconduntur & locis ut sub rare tabulata, sub rorifila rubior, in leopi, in neco flas, in ceocali, locubat, ratera, in lispilie, & aliis similibus penè infinitis; Verum quia nihil istorum hac vice nostro deseruit proposito; propterea convenit, ut ad ea, quæ ratio postulat, festinemus. Est & aliud genus dactyletron, non scribendi tamen, sed notis quibus subtilissimis modis alter alteri mentis suæ potest intimare conceptum, quod & ipsum tot variatur differentiis, ut nemo sit in mundo, qui species tanti queat mysterii omnes dinumerare. Modo Principali simul & aliis multis ex eo descendantibus artificialiter in mensa sedens, vel in quolibet alio loco quidquid volueris artem scienti, poteris intimare secure, tutissime & sine cujusquam suspitione; Denique, ut sine literis arcanum mentis tuæ denuncies absenti etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis, inventis Steganographiæ manet adscriptum.

Quartò. Trithemius in Polygr. sua pag. propterea 64: Dabimus ergo in quatuor sequentibus libris faciliores quidem scribendi modos, licet suspitione intuentium prorsus non careant, propterea, quod intellectum abhorreant plurimorum. In Steganographia autem locupletiores sunt modi, secretissime & sine aliqua suspitione scribendi, ubi non dictio literam, sed quæque aliam integram ad mysterium convenientem repræsentat dictionem; Cujus rei ponamus exemplum; ut si velis præmonere amicum de aliquo imminente periculo sub tali narratione verborum: *Conspiraverunt in necem tuam*

tuam Malancius, Tiberius, Joannes & Petrus, famuli Comitum de Asoto, & quartâ die post Laurentii in nocte circumvallabunt domum tuam, provide quid agas. Hoc secretum Steganographia sic palliat: Oro te amice charissime, ut mutuo mihi transmittas decem florenos cum latore presentium, quia sunt mihi valde necessarii pro constructione cujusdam ædificii, eos tibi fideliter restituam. Quis hoc arcanum crederet aut suspicaretur latere in sermone præscripto? quod idem etiam sub alia narratione ponamus: Domine Jesu Christe, fili DEI vivi, qui homo fieri, pro nobis pati & mori voluisti, miserere mei peccatoris indigni, nunc & in terribili hora mortis meae. Ecce jam unam cordis tui occultam sententiam duplici habes narratione sub Steganographiæ limitibus velatam, sermone brevi, & fideli, quam totus mundus nec suspicari quidem poterit, nec, si annis quærat centum, ullatenus invenire, etiam si omnes docti convenirent. Denique hanc ipsam sententiam cordis tui secretam, non solum una vel duabus narrationibus præscriptis, sed penè infinitis modis jam dicta Steganographia docet abscondere, & cui volueris tutissime, secretissime, ac securissime nunciare. Omnes quoque modi hujusmodi ad inventionem per metathesin possunt mutari vicibus infinitis, & scribi per eos ac nunciari universa.

CAP. IV.

AN TRITHEMIUS STEGANOGRAPHIAM SUAM NON TANTUM MENTE CONCEPERIT SED ETIAM SCRIPSERIT?

Hanc ipsam quæstionem in terminis proponit P. Casparus Schot in Schola sua Steganographica, Classe 7. Erotemate 2, ac refert: P. Athanasium Kircherum sentire: Steganographiam Trithemii, cujus ipse in citata paulò ante epistola ad Bostium mentionem facit, non fuisse ab Autore conscriptam, sed mente tantum conceptam, putareque illum, id se evincere posse ex ipsis Trithemii verbis. 1. Quia in supra dicta epistola ad Bostium in partitione operis utitur verbo futuri temporis: *Erunt autem quatuor libri, quilibet ad minus centum capitalis distinguetur.* Ex quo luculenter appareat, eam tantummodo mente conceptam fuisse. Secundo: Quia Trithemius ipse in numeris in locis dicit, Steganographiam nunquam edendam; ut in principio ejusdem epistolæ: *In manibus jam habeo grande opus, quod si unquam fuerit publicatum, quod absit, totus mundus mirabitur.* 2. In literis ad Nicolaum Gerbellium Phorcensem: *Inter*

hæc quoque novo invento Steganographiæ navamus operam, quod in lucem edere necdum pollicemur, nebulonum malignitate deterriti. Dicebat quidam: qui facit, quod nemo, mirantur omnes. Jam vero dicendum: qui facit novum, detrahunt omnes. Maneat ergo sepultum, quod tempore incongruo culpatur repertum. 3. In præfatione Polygr. ad Maximilianum Cæsarem pag. Commmercium, 26: *Lateat ergo Steganographia in tenebris, nec fiat Bouillanæ societati mendaci communis.* 4. In Expositione in Prologum Polygr. pag. usu, 50. *Locum his ipsis rebus arduis proprium in Steganographia dudum consignavimus, quam edere in publicum necdum cogitamus.* 5. In cautelis expositionis lib. 1. Polygr. pag. mundi, 61: *Sed ista in suis permaneant latibulis cum reliquis, ratio nos permovet, quoniam & lapides pretiosos in ventum projicere, & ardua sine fructu gratitudinis parare, mihi nec placet nec omnino conducit.* 6. In explanatione lib. 2. Polygr. pag. quam, 65: *Quare autem Steganographiæ opus silentio maneat sepultum, satis in Polygraphiæ nostræ proæmio est dictum, & propterea isthic non fuerat replicandum; Lateat ergo, ne videatur ab ingratis.* His textibus Trithemianis P. Athanasius Kircherus omnino sibi persuadet, Steganographiam nunquam à Trithemio fuisse conscriptam. Sed iis omnibus non obstantibus cum P. Casparo Schot lubens in contrarium descendo, ac textibus Trithemianis generalibus & mutilatis, speciales ac integros oppono. Primò: In Præfat. ad Maximil. Cæsarem, pag. justos, 23. *Ad memorati Principis & Domini Electoris Philippi, Comitis Palatini Bavarieque Ducis instantiam, ego Joannes Trithemius nunc Abbas Monasterii Sancti Jacobi apud Wirciburg, tunc vero Divi Martini Præsul in Spanheim, Moguntinæ Diæcesis, octo Mysteriorum libros in Steganographia scribere cæpi, me autem in tertio jam libro ejusdem operis lucubrationem continuante, res contigit, &c.* Et paulò post: *Alterâ Palmarum die per mercatores ut amico scripsi; me habere sub incude novum & mirandum Steganographiæ opus, & quid in singulis contineretur libris, per ordinem reseravi.* Item in eadem præfatione, pag. seq. 24: *Cumque ut fieri solet inter amicos, maxime literarum studiosos, omnia meo gratissimo hospiti exhibuissem videnda, cum aliis se obtulit etiam memoratum opus Steganographiæ necdum eo tempore consummatum; vidit Bovillus & obiter legit, mente aliunde occupatus se ad inventum mirari dixi. &c.* Secundò: In Epist. ad Joannem Capellarium, Mathematicum Parisiensem, quæ est 43. lib. 2. Ep. fam: *Steganographiam vero meam, cujus*
prinos

primos duos libros in Colonia vidisti, nescio si unquam in lucem editurus sum. Tertiò. In ep. ad Rogerium Sycambrum, quæ est 51. l. 2. epist. fam. *Magnum posthæc & nimis arduum opus Steganographiæ mirabilis ad inventionis in octo libros partiendum scribere sum adorsus, cujus primum quidem librum & secundum ad finem usque perduxi, tertium vero mancum & reliquos omnes dimisi, usque in hanc diem animo sepultos, multiplici consideratione persuasus, cum & labor sit magnus, & forsitan retributio parva, maneat ergo imperfectum sicut jacet, donec aliud persuadeat utilitas.* Hoc opus sic incipit: *Antiquissimos sapientes, quos Græco sermone Philosophos.* Quid clarius pro nostra sententia in medium adferri potest? Sed nec Textus à P. Kircherò allati quidquam nobis obversantur. Primò enim, quod Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium in partitione operis loquatur per verba futuri temporis; 1. Vel nihil probat, vel nostram quoque sententiam confirmat; In eadem namque epistola, dum narrat, quid in singulis libris contineatur, utitur præsentis tempore. *Primus liber continet. Secundus liber multa mirabilia continet. Tertius liber docet artem. Quartus liber continet multa stupenda experimenta.* 2. Si tandem aliquid probaret, posset concedi, quod eo tempore necdum fuerit scripta, scripta sit autem postea; dicta autem Epistola ad Bostium emissa est Feria 2. post diem Palmorum Anno Christi 1499, nostra verò testimonia longo tempore post; Et quidem primum Anno 1508, 26. Aprilis; secundum Anno 1507 16. Augusti; tertium eodem anno, ultima die Augusti. Secundò, quod textus dicant, Steganographiam non debere publicari; debere manere sepultam; debere latere in tenebris; non debere edi in publicum; Proposito non deseruit: possunt enim & scripta latere in tenebris, manere sepulta, & non edi in publicum; Et si proprietatem earum dictionum accuratius enucleemus, magis conveniunt iis, quæ jam in scripturam redacta sunt, quam, quæ animo tantum concepta.

CAP. V.

AN TRITHEMII STEGANOGRAPHIA SIT IN LUCEM EDITA?

Iterum in præsentis quæstione mihi dux est P. Casparus Schot, & contrarius P. Athanasius Kircherus, sentiens Trithemii Steganographiam nunquam in lucem editam fuisse, istamque opinionem ex ipsis Trithemianis verbis in cap. superiori tam à se pro sua, quam à nobis

nobis pro nostra sententia adductis intendit confirmare; Inprimis verò multum illi suffragantur supra citatæ literæ ad Joannem Capellerium Mathem. Parisiens. *Steganographiam vero meam, cujus primos duos libros in Colonia vidisti, nescio, si unquam in lucem editurus sum, trium intuitu rationum. Prima ratio, quæ me ab ejus editione retrahit, est futuri consideratio, & timor verisimilis mali, quod per abusum pravorum hominum contingere posset, cum nostris inventis mali non minus uterentur ad malum, quam boni ad bonum. Secunda est maximi laboris intentio, at parva mercedis retributio; Nam ut vidisti, opus est arduum & acutissimæ speculationis, & quod sine labore maximo nequeat consummari. Et quæ tanti laboris retributio? nisi auri fortasse pondus modicum, quod transitorium est, & ob id à Christiano monacho potius contemnendum; pro mercede temporali nunquam mihi fuit animus laborandi, qui me vocatum in vineam Regis conspicio sempiterni. Tertia vero causa est, indoctæ plebis æstimatio, quæ omne, quod non intelligunt, malis artibus adscribunt. Nihil adhuc scripsi, de quo merito quispiam possit admirari, nihil feci stupendum, & tamen vulgi opinionem patior, dum magum me plerique arbitrantur, asseverantes, me suscitasse mortuos, evocasse ab inferis demones, prædixisse futura, furesque reduxisse carminibus, & ligasse latrones. Quæ omnia conficta & e mentita nec feci unquam, nec cogitavi quidem. Libros, fateor, magorum plerosque legi, non ut imitarer, sed ut eorum superstitiones pessimas aliquando redarguendo confunderem, quod largiente Domino Jesu Christo brevi me facturum confido. Quid putas de me opinabitur stulta hominum indoctorum futura temeritas, cum Steganographiam in lucem produxero, quæ talia de me confinxit mendacia, cum nihil adhuc viderit arcani? Quamvis non magni facio hæc garrulamenta imperitorum, conscientie testimonio contentus; dare tamen occasionem suspicionis malæ, quantum fuerit possibile non intendo. Hucusque Trithemius. Ita P. Kircherus sententiam suam firmat. Attamen ea omnia P. Casparo Schot aliud non probant, quam vel Primò, quod eo tempore tantum quo literas præmissas, textusque cæteros huc allatos scripsit, edere non cogitaverit. Vel Secundò, quod forsitan adhuc autore vivente latuerit. Vel Tertiò, quod autor ipse eam in lucem non emisit; Quin verò ediderit postea, ubi utilitas persuasit, ut apertè insinuat in cit. lit. ad Rogerium Sycambrum. Maneat ergo imperfectum, sicut jacet, donec aliud persuadeat utilitas. His textibus minimè probari potest, vixit enim autor adhuc*

adhuc longo tempore post scriptionem harum literarum ex quibus textus mutuavimus. Quin mirandorum novitate adductus alius, cui legenda communicata erat, eam luce donaverit, nullatenus ostenditur; quod autem aliis communicaverit, manifestum fit ex literis ad Capell. Mathem: *Steganographiam vero meam, cujus primos duos libros in Colonia vidisti.* Quin denique post mortem sit inter autoris cætera scripta inventa & in lucem extracta, quomodo ex textibus Trithemianis poterit ostendi? Itaque mihi persuadeo, Steganographiam Trithemii aliquando in lucem editam fuisse à quocunque & quocunque tandem tempore, eoque me adducit totius orbis & omnium Steganographorum consensus; In ore enim omnium versatur Trithemii Steganographia; quæritur in bibliothecis, desideratur à Cancellariis, nominatur in Cathedris; vocatur ad examen, pertrahitur ad inquisitionem, & sententiam patitur carceris sempiterni; Nec ab eo tempore, quo probabile est eam in lucem exiisse, Steganographorum invenitur ullus, qui non ejus faciat mentionem. Quid quod etiam multi doctissimi viri eam à censuris vindicare hucusque non omnino infeliciter tentarint, quando econtra alii injustis eam calumniis affecerunt, riserunt & damnarunt. Ut necesse sit ambulasse aliquam per librariorum officinas Steganographiam, quam gloria Trithemiani nominis illustravit.

CAP. VI.

AN TRITHEMII STEGANOGRAPHIA ADHUC EXTET?

In præsentem dubitationem adducit varietas, ut videtur, opusculorum, quæ titulo Steganographiæ Trithemicæ gloriari dicuntur. Duo se vidisse dicit P. Casparus Schot in Schola sua Steganographica, Classe 7. Erot. 3. Alterum, ut vocant, in Quarto editum Coloniae cum Commentariis Joannis Caramuelis admodum adhuc juvenis in Hispania ab eo conscriptis. Alterum similiter in quarto editum Darmstadii Anno 1621, hoc titulo: *Steganographia, hoc est, ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi certa.* Autore Reverendissimo & Clarissimo Viro Joanne Trithemio, Abbate Spanheimense & Magiæ naturalis Magistro perfectissimo, præfixa est huic operi sua clavis, seu vera introductio ab ipso autore concinnata, hætenus quidem à multis multum desiderata, sed à paucissimis visa, nunc in gratiam secretioris Philosophiæ studiosorum publici juris facta. Putatque Erot. seq. alter-

utram illarum, quas legit, aut illam, quæ Coloniae, aut quæ Darmstadii prodiit, esse supposititiam, cum inter se valde discrepent.

Præterea dicit idem P. Casparus Schot: Alterius opusculi meminisse P. Kircherum in Polygraphia sua Syntagm. 2. cap. 1. Francofurti impressi, sub Trithemii nomine Steganographiæ titulo tripudiantis, sed talis (dicit, subjungere P. Kircherum) ut qui id exactiori trutinâ probè expendit, is vel prima fronte sub eo nescio cujus supposititii parvus vestigia latere subolfaciat, cum in eo nulla Steganographiæ Trithemianæ forma, nec modus, aut ratio exprimatur, multaque in eo contineantur, quæ in virum religiosum doctumque cadere non possunt, unde, ait, illum concludere, dictum librum Trithemii partum non esse, & omnia, quæ in ipso continentur, esse vana.

Alius quoque Steganographiæ Trithemii ait sæpe laudatus P. Schot, meminisse Cardinalem Bellarminum in libro de Scripturibus Ecclesiasticis, & Antonium Possevinum in Tom. 2. apparatus sacri, aliosque, qui variorum Scriptorum Catalogos ediderunt, & Bellarminum quidem, ac Possevinum dicere: Trithemii Steganographiam esse plenam perniciosis dogmatibus ad magiam pertinentibus, non naturalem, sed vetitam, Trithemiumque id agnovisse & confessum esse. Steganographiæ quoque Trithemianæ meminit Joannes Weierus in Tractatu suo de Præstigiis Dæmonum lib. 2. cap. 6. modumque & formam editionis Darmstadianæ ad longum enarrat, & ut diabolicam & magicam damnat.

Ego, in tanta, quæ affertur, opusculorum varietate, illa tantum duo vidi, & legi, quæ P. Casparus Schot se vidisse refert, sed illam diversitatem, quam ille adducit, ego nullatenus possum deprehendere; reperio enim utrobique eandem præfationem, eundem numerum & eandem dispositionem capitum, eosdem titulos, eadem spirituum nomina, eadem conjurationum vocabula, ut consideranti patebit, solum verò in eo differunt, 1. quod in Darmstadiana sit solus Trithemii textus; in Coloniensi sit addita Caramuelis expositio. 2. quod in Darmstadiana sint libri duo integri & tertius manicus; in Coloniensi sit tantum unus & primus liber, quem fortasse solum Caramuel intellexit. Aliam si quis differentiam ostendat, libens docebor. Reliqua opuscula, quorum P. Kircherus, Bellarminus, & Possevinus meminerunt, videre mihi non contigit, saltem sub

sub eo nomine, igitur nec de iis judicare licebit, affirmare tamen auctum, ea ab editione Darmstadiana non esse diversa; Et quidem, quantum concernit illud, quod Kircherus vidisse se dicit, non officit quod Francofurti sit impressum. 1. Quia multi libri, præsertim tam ingenioforum Auctorum, sæpius & diversis in locis imprimuntur. 2. Quia sæpe additur locus habitationis eorum, qui impensas subministrant, aut, ubi venales prostant, ut in clave Steganographiæ præfixa clarè apparet, ea etenim typis data est Darmstadii, & venundatur apud Joannem Bernerum, Bibliopolam Francofurtensem, Anno 1621. Nec officit Secundò, quod Kircherus dicat, in ea nec esse formam, nec modum Steganographiæ Trithemianæ, quis enim adhuc formam veræ Steganographiæ Trithemianæ novit, ad quam illud opus potuit explorare? Nec officit Tertiò, quod dicat, multa in eo contineri, quæ in virum religiosum doctumque cadere non possunt. Nam ipsemet Trithemius fatetur, Steganographiam suam sic esse compositam, ut legentibus, præsertim indoctæ plebi, sinistram pariat opinionem prima fronte, & hinc tot in locis protestatur: *nihil in ea haberi frivolum, nihil Evangelica traditioni, aut Catholice fidei contrarium, nihil omnino tradi superstitiosum, sed omnia esse naturalibus, licitis & honestis subnixa principiis, solisque peregrinis institutionibus velatum ministerium lectorem requirere eruditum*, nempe in eum finem, ne secreta ea magna in aures vulgarium imperitorum aut pravorum hominum perveniant, utque nemo sit ex imperitorum numero futurus, nemo, nisi studiosissimus, qui ejus scientiæ arcanum sua possit virtute perfectè & ad intentionem ejus penetrare ad plenum, & ut mali & reprobi non modo ex malis verum & ex bonis & sanctissimis institutis occasiones sibi venantur, quibus deteriores fiant, simile suo secretissimo & alioquin utili Reip. atque honestissimo adinvento non contingat, malique non minus eo utantur ad malum, quam boni ad bonum. Atque hæc ipsa est ratio, cur credam, quod opusculum dicta omnia non tantum quod Kircherus legit, sed ea etiam, quæ Bellarminus & Possevinus describunt, cum editione Darmstadiana coincidunt; Sunt enim in ea editione primo intuitu supposititii partus vestigia, teste P. Casparo Schot, in Sch. Stegan. Syst. 7. Erot. 4. n. 9. Sunt, quæ in virum religiosum doctumque non adeo bene cadunt, teste Caramuele in Steganographia Vindicata, disputatione:

Utrum Trithemii Steganographia, & Claviatella justè potuerit interdici. Sunt ad speciem, & prima fronte dogmata sub magiæ habitu velata teste Carolo Bovillo & Joanne Weiero in Tractatu de Præstigiis Dæmonum, l. 2. c. 6.

His Præmissis ad quæstionem accedamus: *An igitur vera Trithemii Steganographia adhuc extet?* Certe, si ipsa Trithemii verba consideremus, quibus multis in locis de sua Steganographia loquitur, si combinemus protestationes tot, & tam accuratas, quibus Steganographiæ suæ omnem finistram opinionem, ac suspicionem tollere, & eradicare conatur, si Apologiam quam contra Carolum Bovillum ejusque affectas edidit perpendamus; si denique ipsam Caroli Bovilli ac sequacium censuram licet injustam, licet temerariam, procedentem tamen ab homine cæterum doctissimo, & qui superficiem tantum Steganographiæ judicavit, perlegamus; inveniemus methodum aliquam Steganographiæ extraordinariam, ac ad magicorum fundamentorum similitudinem, & imitationem peregrinæ institutionis modo elaboratam, cui certè omnia hucusque descripta opuscula ad amissim conveniunt; Quidquid igitur sit, sive illa coincident, sive discrepent, aliquod illorum erit vera Trithemii Steganographia.

CAP. VII.

DESCRIBITUR FORMA STEGANOGRAPHIÆ IN EDITIONE DARMSTADIANA.

In Cap. super. credidi, nec errasse me, suspicor omnia ibi citata & adducta opuscula, quæ titulo Steganographiæ Trithemicæ gloriantur, in unum coincidere, & non aliam, quam editionem Steganographiæ Darmstadianam ab omnibus illis Autoribus visam, lectam, & censuræ subjectam, itaque convenienti ordine methodum ejus, ac formam hoc in cap. censeo delineandam. Est autem is liber Steganographia, id est, ut sub initium definivi, ars per occultam scripturam animi sui voluntatem abscentibus aperiendi; Itaque ejus hæc est methodus: Nunciaturus amico quodpiam arcanum, debita conjuratione spiritum advocas, illi negotio, tempori, aut loco designatum, huic secretum tuum, quod alias nec homini, nec literis tuto confiditur, committis perferendum; literas deinde scribis in nullo penitus suspectas, & quas nec intelligere ipse quidem putetur, utpo-

utpote latini, aut ejus sermonis ignarus, quas signo illius spiritus sub-
signas, atque ad amicum sine ullo timore mittis; Cum has literas,
aut quaslibet alias hoc tamen signo munitas acceperit, is cui mittun-
tur, in arte peritus, cognito signo spiritus, aliam dicit conjurationem,
quâ secundum debitum modum completâ, spiritus, invisibilis alio-
quin, apparebit visibilis, & arcanum commissum fideliter reve-
labit.

Totum verò opusculum hujus editionis duobus constat libris
integrus, & tertio inchoato. In primo libro describuntur 31 Spiri-
tus, quorum primi 16 his nominibus: 1. Pameriel. 2. Padiel. 3. Ca-
muel. 4. Asiel. 5. Barmiel. 6. Gediel. 7. Asiel. 8. Masriel. 9. Mal-
garas. 10. Dorothei. 11. Usiel. 12. Cabariel. 13. Rayfiel. 14. Symiel.
15. Armadiel. 16. Baruchas. Sedecim ventis præfunt, quorum nomi-
na: 1. Oriens. 2. Subsolanus. 3. Eurus. 4. Euro Auster. 5. Auster.
6. Aust Africus. 7. Africus. 8. Favonius. 9. Occidens. 10. Chorus.
11. Subcircius. 12. Circius. 13. Septentrio. 14. Aquilo. 15. Boreas. 16.
Vulturnus.

Quatuor subsequentes: 17. Carnesiel. 18. Caspiel. 19. Ame-
nadiel. 20. Demoriel, morantur in quatuor mundi cardinibus, qui
sunt: Oriens, Auster, Occidens, Septentrio. Quatuor sequentes:
21. Geradiel. 22. Buriel. 23. Hydriel. 24. Pyrichiel; præfunt quatuor
Elementis, unde & nomen traxerunt hoc ordine: Aer, Terra, Aqua,
Ignis. Reliqui septem certis quoque stationibus sunt deputati, ut in
ipso libro videri ad longum poterit. Aliqui habitant in nemoribus
ut Emoniel, alii libenter in domibus habitant ut Josie, & si volueris ut
omnibus diebus vitæ tuæ tecum permaneat, deputa ei unum locum
secretum & abstrusum in domo tua, & conjuratum fortiter præcipias
eum illic manere, & obediet tibi hilariter, semperque ad mandatum
tuum erit paratus. &c.

In secundo libro sunt Spiritus 24, hoc ordine: 1. Samael. 2. A-
naël. 3. Vaquamiel. 4. Vathmiel. 5. Sasquiel. 6. Saniel. 7. Barquiel.
8. Osmadiel. 9. Quabriel. 10. Oriel. 11. Bariel. 12. Beratiel. 13. Sa-
brathan. 14. Tartiis. 15. Serquanich. 16. Jefscha. 17. Abasdarhon.
18. Zaazenach. 19. Mendrion. 20. Narcoriel. 21. Pamiel. 22. Jas-
quarim. 23. Dardariel. 24. Sarandiel. Hi præfunt 24 horis diei
naturalis his nominibus: 1. Barim. 2. Cevorim. 3. Danzur. 4. Ele-
chym.

chym. 5. Fealech. 6. Genapherim. 7. Hamarym. 8. Jafanym. 9. Karron. 10. Lamarhon. 11. Maneloym. 12. Naybalon. 13. Omalharien. 14. Panezur. 15. Quabrion. 16. Ramerzy. 17. Sanayfar. 18. Thaazaron. 19. Vanaydor. 20. Xymalim. 21. Zefchar. 22. Malcho. 23. Aalacho. 24. Xephan. Et ne quis in horarum supputatione ex errore deficiat, horas planetarum tam in die, quam in nocte nos accepisse noscat. Hi autem omnes suprà nominati spiritus, imperatores sunt & magni principes, his alii subsunt duces & subduces sive comites, & istis denique servi & famuli pro certo numero.

In tertio libro sunt septem spiritus principales: 1. Oriffiel. 2. Zachariel. 3. Samael. 4. Michael. 5. Anael. 6. Raphael. 7. Gabriel; qui septem Planetis præsunt hoc ordine: Saturnus, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Cuilibet autem horum spirituum principalium subsunt tres alii: 1. Sadael, Poniel, Morisiel. 2. Floriel, Ariel, Raphael. 3. Amael, Asmael, Nebiel. 4. Laniel, Pefael, Vanriel. 5. Zabdiel, Sacmiel, Adoniel. 6. Carmiel, Nabeyel, Pathiel. 7. Remafiel, Tespiel, Theoriel. Atque ita spirituum inferiorum fiunt 21, in universum verò 28, secundum horum multiplices conjunctiones & motus directos, retrogrados, puros, mixtos, proprios, aut confusos stupendæ fiunt operationes in Steganographia. Ut ecce: si duas imagines certo modo secundum artis præcepta effigiatas & conjunctas simul panno mundo loto cum aqua albidine involvas & eas ponas in vas mobile, quod Indiæ sapientes appellant Pharnat alronda, & cooperias illud superius diligenter cum corio raso, ac ponas in introitu alicujus habitationis clausæ, ubicunque volueris, ad spacium 24 horarum: & sine omni hæsitazione tuum desiderium intra illas 24 horas perfectè adimpletur; scietque amicus tuus absens intentionem in omni forma perfectissimè, sicut eam super imaginem dixisti, quantumcunque proluxa fuerit, & quidquid illum ex te scire volueris, sciet in illis 24 horis perfectè & secretissimè, ita, quod nunquam in æternum aliquis homo poterit hoc percipere, aut scire sine voluntate tua, aut amici tui. Et est magnum secretum, quod nullus sapientum antea literis commendare ausus fuit. Amicus autem ille tuus, si quid te scire voluerit ex suis negotiis, cum eodem spiritu intra idem spatium viginti quatuor horarum te potest facere certiolem, modo sit in hac arte bene perfectus.

CAP. VIII.

AN EDITIO DARMSTADIANA SIT VERA TRITHEMII
STEGANOGRAPHIA?

Exratione generali, quâ omnia superius in cap. 6. adducta & Steganographiæ Trithemicæ titulo gloriari dicta opuscula, præsertim vero editionem Darmstadianam, utpote cum reliquis coincidentem, affirmavi cum forma & methodo veræ Trithemicæ Steganographiæ convenire, nunc descendo ad rationem specialem, atque assero: Editionem Darmstadianam esse veram & genuinam Trithemii Steganographiam, & nihil minus, quam supposititium ejus partum; quidquid sibi ex falsa Hypothesi persuadeat P. Casparus Schot in Sch. Steg. Cl. 7. Er. 4. n. 9. Et hanc meam sententiam sequentibus stabilio argumentis. Primò: Quia secundum P. Schot d. loco, Editio Darmstadiana sapit omninò genium & stylum Trithemii, quem in Polygraphia ostendit, dum doctrinam suam Auctor in illa traditam variorum spirituum vocabulis exoticorumque vocabulorum obscuritatibus obvelat. Unde etiam P. Schot conjicit, Steganographiam Trithemianam non verbis planis ac clavis fuisse conscriptam, sed miris & ingeniosis ænigmatibus, gryphis, metaphoris, allusionibus & obscuritatibus dedita opera obvelatam, tum ne vulgò ab omnibus intelligeretur, tum ut curiosorum ingenium, si quando in illam incidissent, vexaretur; Sicut Polygraphiam adeo obscuris, aptissimis tamen & ingeniosissimis circumlocutionibus, dum singulos libros explicare præ se fert, implicavit, ut vix ne vix quidem ab ullo vel ingeniosissimo intelligi potuisset, nisi ipsemet deinde in gratiam Maximiliani Cæsaris singulorum librorum clavem adjecisset; ac propterea P. Schot etiam concludit: si quæ extat Steganographia sub Trithemii nomine edita, in qua fit mentio variorum spirituum diurnorum, nocturnorum, solivagorum, contumacium, benevolorum &c. variorumque eorum comitum & ministrorum, nec non variarum peregrinis & nihil significantibus verbis conceptarum adjurationum, quibus dicti spiritus advocantur, ablegantur, constringuntur; non continuo sequitur eam supposititiam esse. Secundò: Quia in d. editione tot præcisè sunt libri, quot se scripsisse Trithemius ipsemet fatetur; duos autem perfectos & tertium mancum dicit se scripsisse. I. in Præfat. Polygr. ad Maximilianum

num Cæsarem pag. 23: *Octo mysteriorum libros in Steganographia scribere cœpi, me autem in tertio jam libro ejusdem operis lucubrationem continuante res contigit.* 2. In literis jam sæpe cit. ad Rogerium Sycambrum: *Magnum posthac & nimis arduum Steganographiæ opus mirabilis adinventionis in octo libros partiendum scribere sum adorsus, cujus primum quidem librum & secundum ad finem usque perduxi, tertium vero mancum & reliquos omnes dimisi, usque in hunc diem animo sepultos.* Totidem autem libros, nempe duos perfectos & tertium inchoatum continet d. Editio. Tertiò: Quia in hac editione traditur, quod Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium docturum se dicit: *Primus liber continet plusquam centum modos occulte scribendi, quidquid velis, sine omni suspitione, sine literarum transpositione, sine omni timore, ita ut non sit homo in mundo, qui naturali industria scire, vel suspicari quidem possit, quid in meis literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex me, vel ex eo, quem ego docuero, &c.* Quis enim à sesquicentum annis, vel unicam diætæ editionis epistolam ad mentem autoris explicavit? Quartò: Modus, quo Joannes Weierus jam sæpe cit. ex Carolo Bovillo dicit Steganographiam Trithemii fuisse conscriptam, plane convenit cum forma hujus editionis: sicut enim in tract. de Præstig. Dæmon. lib. 2. cap. 6. dicit, quod Trithemius utatur ministerio spirituum, eos dividat in Imperatores, Duces, Comites, Servos, per conjurationes advocet, ableget, constingat, præcipue vero ubi explicat spiritum domesticum, qui in certo aliquo domus loco servari & ad omne servitium adhiberi possit; planè ipsam hujus editionis methodum supra cap. 7. explicatam ad vivum delineat, & per explicationem spiritus domestici, ideam Icosielis nostri, qui est vigesimus septimus, perfectè exprimit. Vidit autem Bovillus Trithemii Steganographiam & legit, ut in sæpe cit. præfat. Polygr. ad Maximilianum Cæsarem ipse Trithemius dicit. Nec obstat, Primò, quod quilibet liber Steganographiæ debeat ad minus centum capitulis distingui; Primus autem hujus editionis non contineat nisi 32, secundus, nonnisi 25. Non obstat inquam 1: quia dicit quod ad minus centum capitulis distinguatur, non igitur certum præfinivit numerum, sed suo arbitrio reliquit. 2: Quia potuit propositum de numero capitulorum retractasse, incepit enim modo integro fere anno post scribere Steganographiam, quam literas ad Bostium emiserat, sicut retractavit propo-

propositum de numero librorum, dicit enim in eadem epistola se scripturum quatuor libros; alibi vero, ut in sæpissime cit. Præfat. ad Maximil. Cæs. & in literis ad Rogerium Sycambrium, expressis verbis scribit, in octo libros voluisse se Steganographiam partiri. Nec obstat Secundò, quod objicit P. Casparus Schot d. l. n. 9: Doctrina Steganographiæ non debet discrepare à doctrina, quam claves insinuant, hæ autem non insinuant doctrinam, quam Trithemius in epistola ad Bostium promittit. Ergo Resp. 1. potest negari suppositum, nempe quod claves Steganographiæ præfixæ sint veræ claves, id enim certè necdum P. Schot probavit, sed ipse contrarium existimat Erotem. 5: *Duc, ut dixi Erotem. 3, claves Trithemianæ Steganographiæ circumferuntur. Prima in duo capitula dividitur, vel potius libellos non exiguos, & continet varios, nec parum ingeniosos occultè scribendi modos; quos ego diversos esse existimo à modis in ipsa Steganographia Trithemiana comprehensis; Unde non tam clavis Steganographiæ à quoquam conscripta, quam nova Steganographia esse videtur, qui diceret, esse minorem illam Trithemii Steganographiam, cujus memini in fine Erotem. 2, atque Trithemius in initio literarum ad Joannem Capellerium Mathem. quæ sunt 23. lib. 1. Epist. famil. non male fortassis diceret.* Resp. 2. Negando minorem. Non enim discrepant i. ex eo capite, quod in literis ad Bostium expresse dicatur: Occultè scribendi modos debere esse sine literarum transpositione, modi vero clavis fere omnes, exceptis aliquot prioribus in literarum transpositionibus fundantur. Nam ipse P. Schot d. l. Erot. 5. §. 3. circa finem contrarium his verbis dicit: *Fateor tamen omnibus his modis, primò fortassis excepto, convenire exactissimè id quod Trithemius in primo Steganographiæ suæ libro promittit, carent enim revera, præsertim, si aperte narratio instituat per modum Epistolæ, omni suspitione latentis secreti, sine literarum transpositione, quæ appareat, aut deprehendatur ab ignavis artificii, verba sunt plana & familiaria suspitione carentia.* Et paulò post: *Mihi enim videntur abunde respondere promissis illa, quæ supra classe 1. ex l. 1. Polygr. retulimus, & quæ h. erot. adduximus, si citata clavis fuit à Trithemio scripta.* Nec discrepant 2. ex eo capite, quod numerus modorum clavis non respondeat numero cap. Steganographiæ. Non enim id necesse est, nam clavem autor studio confudit, ne à quovis, qui eam inspiciat, statim primâ fronte tota difficultas comprehendatur, sed, sicut Autor multis in

locis fecit, in lectore curioso amor secretorum probetur, diligentia exerceatur, ingenium vexetur.

Nec obstat Tertiò, quod, si vera esset Trithemii Steganographia, optimè de rep. literaria meritis fuisset, qui illam edidisset, ideoque nec nomen suum retinuisset, & unde, à quo, & qua occasione ad se devenit, non indiligenter exposuisset. Resp. enim, præterquam quod hoc argumentum sit valde debile; Autorem, id est, eum, qui hanc editionem typis mandavit, id studio non fecisse, 1.) quia liber est valde exiguus, cui nomen suum præponere non adeo honorificum existimavit. Vel. 2.) quia nihil de suo omnino adduxit, sed solum Trithemii textum, uti invenit, in publicum dedit. Vel. 3.) quia ille ipse rem non intellexit, adeoque illaudabile duxit titulo scientiæ ignotæ gloriari. Vel. 4.) quia illi sinistra Trithemii fama jam erat nota, cumque ei responderet ista forsan in abscondita bibliotheca inventa editio, nomen noluit prodere, ne cum Trithemio suspicionem incideret Magiæ. Et denique quot libri eduntur etiam boni & utiles sine Autoris nomine, ut taceam de iis, qui suspicionem patiuntur & inquisitionis sententiam?

Nec obstat Quarto, quod secundum literas ad Arnoldum Bostium, modi debeant esse tales, ut non sit homo in mundo qui naturali industriâ scire vel suspicari quidem possit quid in literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex ipso, nempe Trithemio, vel ex eo quem ille docuerit; hodie autem per Autorem Steganographiæ Vindicatæ omnes ad amussim sint explicatæ. Resp. Rectè dicit Trithemius, quod nemo possit suspicari aut scire quid in literis contineatur; Fateor enim imbecillitatem ingenii mei, fateor nullius unquam epistolæ sensum arcanum ullâ arte reperire potuisse, nisi prius in lectionem & solutionem conjurationum, quæ sunt clavis & regula literarum legendarum, omne studium contulissem; quibus cognitis & explicatis fateor sat facilem mihi literarum explicationem fuisse, & certè, nisi singularum epistolarum, quæ in Steganographia continentur per conjurationum explicationem, clavem reperissem, nunquam earum sensum arcanum voluissem deprehendere. Experimento veritatem comprobet ingeniosus lector, cum in Steganographia Illustrata addidero aliquas epistolas absque clave, & exploret, quanti sit laboris, reperire sensum arcanum epistolæ, cujus clavis generalis scitur, non dicam de epistola, cujus nulla clavis proditur.

CAP. IX.

UTRUM EDITIO DARMSTADIANA SIVE STEGANOGRAPHIA TRITHEMII
SIT SECUNDUM LITERAM INTELLIGENDA.

Cum Editio Darmstadiana sit tandem vera Trithemii Steganographia, iis nunc vocabulis utar promiscuè, cumque formam Editionis Darmstadianæ supra cap. 7. delinearim, eadem erit forma Steganographiæ Trithemii; de qua nunc quæritur, an ea, quæ ibi de spiritibus & conjurationibus dicuntur, sint secundum literam intelligenda? id est, quod spiritus per veras adjurationes vocentur, verè advolent, secretum excipiant, ad absentem deferant, responsum referant, & similia, quæ ibi insinuantur, præstent: an verò in aliquo sensu tropico per translationem veritatis in similitudinem sint accipienda. Primum sibi planè persuasit Carolus Bovillus & ejus Affecla Joannes Weierus, Trithemii calumniator injustissimus in tractatu de Præstigiis Dæmonum lib. 2. cap. 6, cujus verba licet tenebras potius mereantur sempiternas, quam lucem Steganographiæ Vindicatæ, quia tamen contraria juxta se invicem posita magis elucescunt, & ut universus orbis videat, quantam Trithemio injuriam inferat, & quam omnes ipsius affeclæ & sequaces palinodiam aliquando recantare teneantur, huic vindicationi de litera ad literam inferere non alienum judicavi. Ita ergo inquit d. loco:

In diese Zahl (nempè librorum magicorum) gehört auch das Buch Joannis Trithemii des Abts zu Spanheim / von der Steganographia beschrieben / dessen dann Carolus Bovillus mit diesen Worten Meldung thut: Ich hab mich (schreibt er) zum Trithemio verfüget / welchen ich wol als einen trefflichen Zauberer / aber darneben in keinem Stück der Philosophi gefaßt / befunden hab / ein Buch hat er geschmiedet / und demselben den Namen Steganographia gegeben / welches ich überrumpelt / und nicht mehr dann etlicher Capitulen Anfang gelesen / aber kaum zwö Stund in Händen behalten / und negsten von mir geworffen hab / dann mich ein Grausen und Schrocken ankam / von wegen solcher Beschwörungen / und so Barbarischer und ungebräuchlicher Namen der Geister / ich hätte schier gesagt / der Teuffeln / welche meines Bedunckens mehrer Theil aus frembden Sprachen / Arabischer / Chaldeischer / Hebräischer / Griechischer (dann der Lateinischen keine oder gar wenig) genommen sind: Aber ein Unzahl seltsamer Zeichen / damit die Beschwörungen bezeichnet / werden da gefunden / und daß Trithemius in einer Missiven an Bostium schreibt / es seyn alles heitere klare Wort / ohne alle Versekung der Buchstaben und Worten / also daß sie männiglich lesen und ver-

stehen können / jedoch so werde das Secretum und Geheimnuß / so darunter verdeckt seye / wol verborgen bleiben / daran hat er nicht gelogen / dann in seiner gangen Steganographia läßt er hin und wieder herrliche Göttliche Gebettlein einlauffen / die an statt eines Send-Brieffs zu einem guten Freund möchten geschickt werden / aber in der Warheit seynd es nichts anders / denn wie das Sprichwort lautet / Crocodils-Zäher / dann mich beduncket / er gehe eben mit der Sach umb / wie Dionysius in einer Epistel ad Sosipatrum von Apollophane urtheilet ; Göttliche ding (spricht er) braucht er wider Gott / und gehet darauf umb / daß er durch die Weltliche unnütze Weißheit die wahre Gottes Weißheit verkleinere und zu nichts mache / daß er aber sich hören läßt und rühmet / er wolle ohne Hülff und Beystand der Geister alle Ding zu wegen bringen / darinnen läugt er (wie Daniel am 13. sprach) auf sein Kopf / es ist auch (mich betriegen dann meine Sinn) der gute Engel Gottes noch vorhanden / daß er ihn mitten voneinander schneide / und den unglücklichen unbilligen Bund / so er mit den schädlichen Engeln (so viel man aus seinem Werck abnehmen kan) eingangen und auffgericht hat / zertrenne / aber das gehe auff dißmal vorüber / doch so viel die oft angezogene Steganographiam dieses unsers Joannis Trithemii belangt / hält er / so viel ichs anderst noch in frischer Gedächtnus hab / diese Ordnung :

Zum allerersten theilt er die Namen der Geister / alsdann stellt er in ein Ordnung ihre Beschröhrungen / und hängct daran eines jeden sonderbahren Character oder Zeichen / zum lezten unterscheidet er die Figuren , auß welchen die Namen der Geister / so einer jeden Beschröhrung gebühren / wo es die Noth erfordert / heraus gezogen werden / er sondert auch in diesen Figuren die Geister ab / in vier Quartier, in Imperiales, Duces, Comites und Servos, das ist / in Kayser oder Oberste Feldherrn / Herzogen / Graffen und Knecht / der Imperatorum ordnet er 12. und das / nach den 12. Winden / von welchen die Philosophi schreiben / unter denen dann 4. die fürnemste seynd / der von Aufgang nemlich / der von Niedergang / der von Mittag / und der von Mitternacht / welche er die grosse Imperatores nennet / unter einem jeden Imperatore verordnet er bey 30. oder 40. Herzogen / unter deren einem jeden vielmehr Graffen / welcher aber auch ein Anzahl Knecht unter ihm hat. Nachdem nun alle Ding / deren er sich zu gebrauchen nothwendig / so ordentlich abgetheilt / greiffet er die Sach auf solche Weiß an.

Wann er seiner guten Freund einem / der aber weit von ihm / seine Rathschläge / welche er dann Secreta, das ist / Heimlichkeiten / nennet / entdecken und zu wissen thun / willens ist / so schreibt er an statt des Send-Brieffs / ein Gebett / dem er ein Färblein grosser Heiligkeit und Andacht meisterlichen anstreicht / und nachdem er eins der 12 Imperatorum Characteren darauff gedruckt / sendet er sie hin zu seinem Freund / welcher sich dann auch auf die Münz verstehet / welcher alsobalden er sie empfangen und eröffnet / hat er insonders gute Achtung zu End der Missiven, mit welches Imperatoris Character sie versiegelt und verwahrt seyn / ist er eines vom Aufgang der Sonnen / so fähret er zu / wendet sich / und zerspannet den Brief gegen Auf-

Auffgang / alsdann suchet er fleißig in seinen Büchern mit was Beschwörungen dieser Imperator möchte gezwungen werden / daß er einen seiner Unterthanen zu ihm abfertige : Er liest aber aus zwei Beschwörungen / deren er die eine braucht / weil der Brieff noch offen ist / wendet sich gegen Orient. spricht sie / alsbald sie aber recht ausgesprochen / so schickt vorgemeldter Imperator ohn allen Verzug einen seiner Herzogen / Graffen oder Knechten / welcher in schneller Eil daher fliegend sich von weitem sehen läßt / gleich wie ein Nebel oder Dampff so im Luft schwebet / nachdem er aber die Wort der andern Beschwörungen auch zum End gebracht hat / nähert sich dieser Geist noch mehr herzu / und raumet ihm vorgemelte Heimlichkeiten und neue Zeitungen seines guten Freunds in die Ohren ; Es seynd aber meines Bedunckens die Beschwörungen nicht ein ganze vollkommene Redt / die einen satten Sentenz oder Verstand haben / sondern ein Zusammen-Lauffung der Namen vieler Geister / wunderbahrelicher Weiß nach Art und Manier Magischer Kunst abgeordnet / und seynd solche Namen / wie vorgemeld / mehrertheils unbekant / als Arabisch / Chaldeisch / Hebräisch ; Ich erinnere mich auch / daß ich in seinem Buch unter andern diese Wort gelesen hab / diese Geister / spricht er / seynd über die massen schädlich und schalckhaft / dem Liecht seynd sie spinnen feind / und lieben die Finsternus / deßhalben bedarff es wol eine kräftige Beschwörung / damit sie zu erstatten / was vonnöthen ist / gezwungen werden / Es bedarff auch / daß der Beschwörer bey sich selbst seye / und Manns-Hertz habe / dann solte er mitten in der Beschwörung erschrocken / und aus Furcht entweder ein wenig zittern / oder in der Außsprechung der Beschwörung / es wäre / daß er etliche Wort außliesse oder versezte / fehlen / wird ihm der Teuffel den allernächsten den Hals umbtrehen / und das Liecht außblasen ; Ist nun dieses also / wer wolte dann so gar Kindisch seyn / daß er diese rachgieriche Geister hielte : Ich hab auch im oftgedachtem Opere etliche Beschwörungen / welche er Potentes, das ist / kräftige und starcke Beschwörungen nennet / gesehen / so dann als er fürgibt / darzu sollen dienlich seyn / wann nemlich einer stets Dienst der Geister beehrte / daß er einen damit allzeit bey sich und unter seinem Dach sich zu halten / und auff den Dienst unverdrossentlich zu warten / zwingen möge / es soll aber solcher Geist an ein Ort / das weit von den Leuten seye / gelogirt werden / daß er nicht etwa die so da fürüber gehen / umbbringe ; Mich bedunckt / ich hab dich deiner Bitt genugsam gewehret / in dem daß ich dir so viel erzehlet / daraus du dann hell und klar die Kunden gefärbte angestrichene Kunst / ja stinckende Lügen augenscheinlich magst abnehmen / so viel aus Bovillo angezogen ; und wiewol sich Trithemius gegen ihm nicht ohne Wort finden läßt / sondern in einer Epistel an Kayser Maximilianum Hochlöblicher seliger Gedächtnus geschrieben / sich zu entschuldigen / einen verlogenen gottlosen Mann schildet / so wird es sich doch mit der That und Warhafftig befinden / wann anderst sich einer so viel Arbeit unterziehen will / und gemelde Steganographiam mit Fleiß durch zulesen nicht will bedauern lassen.

Hucusque maledicus blaterator sine fundamento, sine ratione, sola libidine calumniandi: sed profecto te simplicem, pigrum, Weiere, obtusique ingenii, & quod voluptatibus carnis mundialibusque curis immersum sit, fuisse oportet, quandoquidem nec natura te ad perscrutandum profundæ hujus artis scientiam præparavit, nec amor secretorum ad honestum laborem & possibilem excitavit: non omnibus adire Corinthum licet; crede mihi, altissimam hanc scientiam humili tuo & rudi ingenio non convenire, sed ex eorum te esse numero, quibus familiarius est sapientiam spernere quam didicisse, & quos Trithemius nec optat nec vellet hæc mystica sua penetrare. Audi cum affeclis tuis & sequacibus, quos ad speculationem hujus scientiæ invitabit. *Magna quidem hujus artis mysteria non nisi à studiosissimis viris penetrari possunt, illis videlicet, quos amor secretorum & natura promoveat ad perscrutandum, & qui desiderio scientiæ consequenda nullum subire laborem honestum & possibilem recusent: homines pigri, obtusique ingenio, & quos nec amor incendit ad studium secretorum sapientiæ, nec natura juvat, cum hanc nostræ adinventionis artem secretissimam intelligere nequeverint, non nobis imputandum, sed suæ potius socordiae, pigritiæ & malitiæ adscribendum intelligant, quippe qui aut voluptatibus carnis mundialibusque curis immersum habentes ingenium his perlustrandis cum diligentia vacare nequeunt, aut se jam sapientes aut doctissimos arbitantes, nostras compositiones tanquam indignas suis lectionibus contemnunt. Aderunt etiam nonnulli ita pristinis alienisque traditionibus consistere assueti, ut, quicquid in illis non didicerint, aut impossibile aut superstitiosum arbitrentur. Nihil istis ad hujus profundæ artis scientiam ineptius, qui aut nolunt aut nequeunt altissima ejus speculari. Iterum in Præfatione Steganographiæ: Ne autem hoc magnum secretum in aures vulgarium imperitorum aut pravorum hominum perveniat, officii mei rationem existinavi non ultimam, ita illud, quoniam mysteria docet intelligere nescientem, mysteriis obvolvere, ut nemo futurus sit ex imperitorum numero, nemo, nisi studiosissimus, qui hujus scientiæ arcanum suum possit virtute perfectè & ad intentionem nostram penetrare ad plenum, nisi per receptionem à docente, quam Hebræi Cabulam, mysteriis præpositam occultissimis appellant. Rursus in præfatione lib. 3. Steganographiæ: Ego autem metuens tam mirabile opus propter nimiam obscuritatem vilipendi ab imperitis, aut tandem igne cremari, cum in eo multis probationibus jam diu sum expertus, ita illud litteris commendare apertioribus volui,*

ut & viris eruditis, & in magicis studiosissimis, cum DEI auxilio possit aliquatenus fieri pervium, & tamen imperitis Rapophagis omni tempore maneat occultatum, & nullatenus eorum obtuso intellectui cognitum. Nam certe simplicissimi ingenii (inquit P. Casparus Schot in Sch. Stegan. classe 7. eroth. 4. n. 5.) aut certe angustissimæ conscientiæ eum esse oportet, qui existimet Trithemium loqui de veris spiritibus, docereque adhibendas veras conjurationes, vereque spiritus vocatos advolare, mandata acceptare, ad absentes deferre responsa, similiaque, quæ ibi insinuantur, præstare; Spiritus Principes, quorum meminit, sunt signa quibus varii operandi modi inter se discernuntur & in literis ad absentes artis conscios scriptis mittuntur, ut sciat, quomodo secretum tegendi fuerit usus steganographicus, & quo sibi ad idem detegendum sit utendum: Spiritus ministri & Comites sunt literæ Alphabetariæ, quarum vel transpositione varia, vel vario ordine secretum tegitur, & retegitur. Diurni spiritus sunt literæ, quibus epistolæ, aut narrationes apertè & nullum secretum continententes scribuntur, nocturni, literæ quibus secretus conceptus exaratur: Adjurationes sunt regulæ, & præcepta in singulis operandi modis observanda: Aliæ obscuræ loquendi formulæ, & quæ superstitionem aliquam præ se ferre videntur, adhibentur ad crucianda curiosorum ingenia. En explicationem & reductionem tropicam clarissimam & accuratissimam; quam etiam ipse Trithemius insinuat in Præfat. lib. 2. Stegan: Sed cum denuo spirituum mentionem sim habiturus, rursus mihi reor esse præfandum: nihil in hac arte nostra haberi frivolum, nihil Evangelicæ traditioni aut Catholicæ fidei contrarium, nihil omnino tradam superstitiosum: Omnia enim, quæ vel in præcedenti volumine diximus, vel in sequentibus dicturi sumus, naturalibus, licitis, & honestis sunt subnixa principiis solisque peregrinis institutionibus velatum mysterium, & verba nominibus involuta spirituum; Lectorem requirunt eruditum: utimur enim ministerio spiritus ad velandum secretum quod noceret reprobis publicatum. Similibus enī loquendi formulis inquit P. Schot d. l. n. 4. utitur Trithemius in sua Polygraphia, quas nisi per clavem adjunctam exposuisset, nec intelligi à quoquam potuisset, nec legi sine sinistra de Autore conceptâ opinione; cum tamen certissimum sit & apud omnes in confesso nihil eam mali ac perniciosi comprehendere. Ergo palinodiam cantate Weieri sequaces, reddite libro puritatem, innocentiam, famam, agnoscite errorem & ignorantiam, atque venite in Steganographia Referata visuri quomodo similitudo ad veritatem convenientissima ratione reducatur.

CAP. X.

UTRUM STEGANOGRAPHIA TRITHEMII FIAT OPE, ET MINISTERIO SPIRITUUM.

Ostenfum est cap. superiori Steganographiam Trithemii prout jacet convenientissimâ ratione, & secundum ipsius Autoris mentem reduci & explicari in eum sensum posse, quem itidem ex P. Casparo Schot ad integrum recitavi; Iterum nunc dubitatur, an iis non obstantibus nihilominus Steganographia fiat ministerio spirituum? Non est hic locus, ut excurram longius de essentia, natura proprietate, potestate, officio & ministerio spirituum sive bonorum sive malorum, unico dicam verbo: id controvertitur: an Trithemii Steganographia fiat cum expresse vel tacito pacto cum dæmone, vi cuius ille sit obligatus ad obediendum voluntati operantis in Steganographia & secundum tenorem. Et huic statim se implicat alia generalis quæstio vel potius calumnia, jam ævo Trithemii agitata, & ab ipsomet tot apologiis, tot protestationibus soluta, rejecta & elusa: utrum Trithemius Magus fuerit & pactum cum dæmonibus habuerit? Absit autem, Trithemii famam, innocentiam & pietatem in dubium vocare, & vel talem de ipso opinionem & quæstionem movere; Solum in cap. præsentem intendo innocentiam ejus defendere, propugnare, vindicare, in ipso statim limine asserendo: Trithemium nunquam Magum, nunquam Necromantam fuisse; sed si quæ scripsit, aut fecit, quæ indoctæ plebis aut etiam hominum aliàs eruditorum captum excederent, ea omnia naturæ viribus subnixa ex Philosophiæ veræ & Christianæ fundamentis originem traxisse: nullum illi pactum cum dæmonibus, cum spiritibus: nullum cum Magis & Necromantis commercium fuisse; adeoque Steganographiam ejus non ullo spirituum fieri ministerio, sed sub eorum nomine & officio mysterium Steganographiæ esse velatum;

Duæ autem hic videntur esse quæstiones (ut interim hoc utar nomine) distinctæ & præjudiciales, quarum una consumat alteram; una quidem, quæ specialis sit & Steganographiam solum concernat atque hujus cap. rubricæ concordet: altera, quæ generalis sit & Autorem aggrediatur; atque apparent ita inter se conjunctæ, ut qui concesserit primam, etiam concedere teneatur secundam, & qui neget secundam, negare quoque cogatur primam; sed si penitus introspi-

trospiciamus, una tantum est, illa nempe; quâ libri puritas contro-
vertitur, nam si quidem obtineas libro magiæ maculam effiendo,
triumphabis etiam in altera, si verò puritatem libro vindices, au-
torem etiam ipsum ab omni labe vindicaveris; solùm enim Stegano-
graphia, Steganographia inquam solùm hanc sinistram de Trithemio
sententiam peperit & opinionem; Nec obstat, quod jam suo ævo, jam
antequam Steganographiam scripserit vulgi opinionem fit passus &
suspicionem, ut ipsemet fatetur diversis in locis & maximè in literis
sæpè citatis ad Capellerium Mathematicum Parisiensem. *Nihil adhuc
scripsi, de quo merito quispiam possit admirari, nihil feci stupendum, & tamen
vulgi opinionem patior, dum Magum me plerique arbitrantur, asseveran-
tes me suscitasse mortuos, evocasse ab inferis daemones, prædixisse futura, fu-
resque reduxisse Carminibus, & ligasse latrones, quæ omnia conficta & emen-
tita nec feci unquam nec cogitavi quidem, libros fateor Magorum plerosque
legi, non ut imitarer, sed ut eorum superstitiones pessimas aliquando redar-
guendo confunderem, quod largiente Domino nostro Jesu Christo brevi me fa-
cturum confido: quid putas de me opinabitur stulta hominum indoctorum
futura temeritas, cum Steganographiam in lucem produxero, quæ talia con-
finxit de me mendacia, cum nihil viderit adhuc arcani? quamvis non magni
facio hæc garrulamenta imperito conscientia testimonio contentus: dare ta-
men occasionem suspicionis malæ quantum fuerit possibile non intendo, &c.*
Unde expressè apparet, quod ideo Steganographiam edere non co-
gitavit, ne opinionem vulgi manifesto stabiliret argumento. Non
obstat inquam, quia fuit indoctæ tantum plebis æstimatio, sine ratio-
ne & fundamento, sine ratione quidem, quâ omne, quod non intelli-
gunt, malis artibus adscribunt: libros quidem magorum fatetur se
legisse, non ut imitaretur, sed ut eorum superstitiones pessimas
redarguendo confunderet; quod clarè confirmat in literis ad Roge-
rium Sycambrum sæpè citatis in fine: *Decrevi autem in posterum, si vo-
luerit altissimus, qui potest omnia solus opus lucubrare meorum omnium, qui-
dem maximum, quod libris duodecim foret distinguendum, quorum materia
erit; de demonibus, artibusque prophanis, & maleficiis eorundem, quibus
humanum genus miserè decipiunt; estque mihi animus omnes superstitiosas
dæmonum artes & hominum pro viribus explodere, confutare, & quam sint
vanissimæ, perniciosæ ac detestandæ multipliciter & propriis stultorum, qui
eas tradiderunt, libris demonstrare: videtur enim mihi necessarium opus his*

maximè temporibus, in quibus homines nimium sunt curiosi, docti scilicet nonnulli similiter & indocti, ea perquirentes, quæ melius nescirent, &c. præterea nihil quicquam afferri potest ex maximo librorum numero, quos conscripsit, quod in unica sententia, in unica dictione, vel à longè sapiat magiæ vel alterius vetitæ disciplinæ principia, similitudines & fundamenta, taceam, quod acerrimus hostis & insectator fortissimus malorum artium fuerit eas eluserit, refutaverit, damnaverit, ut testantur & claris verbis ostendunt literæ ad Germanum de Ganay 34. lib. 1. Epist. famil. & literæ ad Theodoricum Ecclesiæ Lubecensis Episcopum 22. lib. 2. Epist. famil. præter alia innumera testimonia. Taceam sanctitatem, quæ autori ex lectione eorum attribui debet.

Itaque in id solum incumbendum est, ut Steganographia à vetitæ magiæ labe defendatur, atque hic se quamprimum offert sæpe laudatus P. Casparus Schot, jam mihi sæpe Dux & Autor in Sch. Steg. Classe 7. Eroth. 4. n. 1.

Ajo primo Steganographiam ab ipso Trithemio conscriptam & non absolutam, sed post librum primum & secundum, partemque tertii mancanti relictam, uti erotem. &c. 2. Vidimus, nullam superstitionem, nullam magicam, aut diabolicam operationem, nullam Christiano homini vetitam doctrinam continere, ita constanter affirmatum in epist. ad Bostium, tum passim in Polygraphia, & ubicunque occasio sese offert, ipsemet Trithemius; qui fuit vir non tantum ingenio singulari, acri judicio, & omnigenâ doctrinâ præditus, sed eximie religiosus, instituti sui regularis tenacissimus, erga Deum ac Sanctos piissimus, ut omnes, qui vitam & res ab eo gestas conscripsere, faterentur. Quis ergo nisi aut nullius, aut perversi judicii existimet, eum vel nescivisse discernere licita ab illicitis, naturalia à superstitiosis, vel perversa ac noxia dogmata voluisse suis lectoribus, præsertim viris principibus & singularibus amicis obtrudere? certè ex ejus antipalo, ex octo questionibus ad Maximilianum I. Cesarem, & aliis ejus operibus constat, eum fuisse acerrimum hostem & fortissimum malorum artium insectatorem. Ajunt fuisse curiosum & novarum artium insectatorem. Ajunt, fuisse curiosum & novarum artium ac scientiarum amantem, at fuit pius, fuit ingeniosus, fuit prudens, fuit doctissimus, fuit in summa apud Principes & sui ævi doctos omnes estimatione, qui bonum à malo, licitum ab illicito, naturale à superstitioso discernere poterant, & per versas ejus doctrinas, si quas effudisset, deprehendere, conceptamque de ipso opinionem non solum deponere, sed in sum-

seminum odium convertere: Nos hæc videmus, Trithemius non videbat? non præcavebat? Hucusque P. Schot: atque huic doctissimi viri iudicio se conformant innumeræ ferè apologiæ & protestationes, quas Trithemius Steganographiæ suæ, quas variis locis, ubi de ea meminit, quas octo quæstionibus ad Maximilianum Cæsarem, inservit, longumque esset hic repetere, legatur protestatio in præfatione Steganographiæ ad Philippum Comitem Palatinum, & Judicium de Autore formetur non partiale; videatur etiam Apologia, quam præfationi Polygr. ad Maximilianum Cæsarem inservit, quæ quia Bovillanæ temeritatis mendacia apertissimè refutat, placuit eam huic vindicatio ad Verbum inferere: "Omnium vero incognita me temere judicantium maximè temerarius, & iniquissimus tecum æstimator tandem prorupit in medium Carolus Bovillus natione Picardus, qui, cum superioribus partibus Alsatiæ peragratis, ad me gratia hospitii venisset in Spanheim per Treviros rediturus in Galliam, quâ poteram humanitate ipsum tractavi, & omnia hospitalitatis beneficia, quamdiu mecum fuit, hilari vultu exhibui, cumque ut fieri solet inter amicos maximè literarum studiosos, omnia mea gratisimo hospiti exhibuissem videnda, cum aliis se obtulit etiam memoratum opus Steganographiæ, necdum eo tempore consummatum, vidit Bovillus, & obiter legit mente aliunde occupatus se ad inventum mirari dixit, laudavit, nec, quo intelligeretur modo, curavit; unde cum peteret intelligentiæ clavem, nihil eorum, quæ continebantur ipsa lucubratione nostrâ, meruit audire, vel percipere. Reversus posthæc in Galliam, malum nobis pro bono reddidit, & Christianæ fœdus amicitiae turpiter violavit: Interrogatus enim per Dominum Germanum de Ganay communem amicum, postea Episcopum Aurelianensem, quid apud me reperisset, vidissetque in Spanheim, falsa pro veris, mendacia pro beneficiis rescripsit, damnans & temere judicans ea, quæ comprehendere intellectu minimè valebat. Nam cum doctrinæ sibi palmam invidia, & mendacio crederet fore conferendam, epistolam ad memoratum virum doctissimum falsitate, mendaciis, injuriis & contumeliis multis plenam rescripsit, in qua non intellæ Steganographiæ mentionem faciens, me pravis artibus deductum, Magum, Necromanticum falso, mendaciter, & nimis injuriosè

„temerariâ præsumptione proclamat. Cujus mendacissimis inju-
 „riis & blasphemis DEO miserante, brevi taliter sum responsurus,
 „quò intelligat omnis posteritas, & me innocentem, & Bovillum
 „impium, crudelem, & temerarium esse in hac parte mendacem;
 „Constanter affirmo, veraciter dico & confidenter in animam
 „meam juro, cum dæmonibus, pravis ac perniciosis, magicis, vel
 „necromanticis artibus me nullum unquam habuisse commercium:
 „sed omnia & singula, quæ vel scripsi, vel scripturum me sum polli-
 „citus, pura esse, sana, naturalia, & Christianæ fidei in nullo peni-
 „tus adversa; unde non vereor, mea promissa coram viris bonis & do-
 „ctis, quando & quoties opus fuerit, dare examini, quorum deter-
 „minationi nullatenus intendo reluctari. Quod hanc Bovillanæ
 „temeritatis historiam huic præfationi meæ interposui, causa ra-
 „tionabilis fuit, ut intelligant omnes maturo factum consilio, quod
 „hactenus manet in tenebris opus Steganographiæ sepultum, non
 „quod temeraria Bovilli judicia metuum, sed ne causam pluribus
 „videar dare similibus de me similia suspicandi. Enimvero, quan-
 „tum ad me attinet, mallem æmulos meos placare silentio, quam
 „literis irritare, vel scripturis ad insaniam provocare; satius enim
 „judicavi, omnia mirabiliter inventa perperuo damnari silentio, quam
 „Magicæ vel Necromanticæ perniciosæ superstitionis notam, falsæ
 „etiam hominum æstimatione incurrere. Lateat ergo Steganogra-
 „phia in tenebris, nec fiat Bovillanæ societati mendaci communis,
 „quæ de rebus judicare consuevit incognitis & depravare famam bo-
 „ni viri solâ libidine pravitatis. Et paulò infra: Sum enim Christia-
 „nus, sum Presbyter, sub norma D. Patris Benedicti & monachus,
 „Christum diligo, & qua possum sinceritate mentis, devotus semper
 „adoro, nulla mihi sunt, nulla fuerunt, & protectore DEO nulla erunt
 „cum dæmonibus commercia, nulla in Magis, Necromanticis, seu
 „prophanis artibus studia, nullæ occupationes, nulla documenta. Qui
 „de me aliter sentit, malè sentit, injuriam facit, & apertum Bovilli
 „mendacium defendit.

Probatur secundò, quia sunt multi doctissimi viri, qui in per-
 scrutandis Steganographiæ mysteriis nullum laborem ac diligentiam
 subterfugerunt, & tamen nullam ibi vetitæ magiæ impuritatem,
 nullam superstitionis maculam, nullam Necromanticæ aut alius ve-
 titæ

titæ artis labem deprehenderunt, sed eam in purissimum & ab omni labe alienum sensum deduxerunt, ac innocentiam & ingenuitatem apologiis defenderunt, licet ipsis etiam verum sensum & genuinam allegoriæ similitudinem non licuerit penetrare.

Probatur tertio, quia nulla potest ab adversariis adferri ratio, quare Steganographia in eum sensum derivari debeat, quem litera insinuat, cum convenientissime in sensum tropicum deducatur, atque ea deductio ab Autore clarissimis verbis exprimatur, jubeatur, & cum protestatione excusetur. Quod in cap. superiori citatus calumniator Weierus tandem animadvertit, ac palinodiam cantavit in apologia contra Leonis Suavii calumnias, his verbis: *Du thust kein Zeüchnuß mir mehr fürzuwerffen / dann allein des Agrippæ in Verantwortung des Trithemii, wider welchen ich / wie du mir mit der Unwarheit nachsagest / gewüdtet / und sein Gedächtnuß solle gescholten und verflucht haben, und daß du solches alles der Warheit zugegen geschrieben / will ich dir solches mit meinen Worten / in deinen Löwen-Hals schieben / und dich also schamroth machen / da ich sonst des Trithemii nit gedacht / dann also stehet in meinem andern Buch / Cap. 6. Steganographiæ Joannis Trithemii Abts zu Spanheim gedenckt Carolus mit diesen Worten 2c. und nachmals da die Wort Bovilli erzehlt worden / hab ich hinzu gesetzt: Welchem doch Trithemius der Lügen und Gottlosenheit beschuldiget / da er sich in der Præfation libri polygraphiæ ad Maximilianum Imp. entschuldiget. Wann ich hier allein darzu gesetzt / die Sach wird den Zenigen / so solches mit Fleiß lieset / anders verständigigen: Heist nun das toben / schelden / und eines andern Memoriam verfluchen. Ita quidem suum agnoscit errorem Weierus, sed contra manifestam proprietatem verborum retorquere vult opinionem, quam ante de Trithemio declaravit.*

Neque obstat assertioni huic, quod multi etiam subtilissimi & conscientiosi viri, quos omitto nominare, hanc Steganographiæ Trithernicæ explicationem non admiserint, sed nihilominus acerbissimis censuris sunt persecuti. Respondeo enim sicut ridiculi sunt Judices cæci de coloribus, ita non minus sint rejiciendi, qui de non intellectis ausi sunt judicare, quia ut Caramuel inquit, in Concl. Steg. Vindicatæ.

Nullus debet decernere de rebus, quas vel non profitetur vel non intelligit, quia tale iudicium temerarium, oportet, sit, & ut est apud August. non iudicato sane sed ipsi nocebit iudicanti, quia in dubiis ingenui ex pietate iudicant, ut putat idem Augustinus.

CAP. XI.

AN MODUS QUO STEGANOGRAPHIAM TRITHEMIUS SCRIPSIT SIT
REPREHENDENDUS?

Exhibui, credo, Steganographiam Trithemii re ipsa nihil continere magici, nihil superstitiosi, omniaque quæ ibi sub spirituum & conjurationum figuris exhibentur, exactissimâ interpretatione reduci posse; verum, quia saltem ille scribendi modus, utpote ad magicarum Institutionum similitudinem & imitationem assumptus, magnam adhuc à viris etiam doctissimis patitur censuram; Et hanc speciem defensionis suscipere necessarium iudicavi. Certe jam supra citatus Andreas Thevetus in Elog. Joan. Trithemii licet alias Trithemium summis extollat laudibus, ipsiusque incomparabile ingenium, admirabilem eruditionem, excellentiam scriptorum veneratione maxima prosequatur, non tamen se temperavit, quin in hæc verba prorumperet: *Seroit chose superflue reciter en ce lieu le catalogue de ses autres livres: Seulement je veux bien dire, qu'il est à reprendre en ce, que par trop curieux des sciences noires & occultes de Magie, il a écrit en son livre, intitulé le Steganographie, plusieurs choses superstitieuses & indignes d'un homme Ecclesiastique: & par ce moyen il a oppressé à plusieurs, qui ne cherchoient pas meilleur pain, matière de se gaber des Mognes, disant, que l'estat d'un Religieux ne consistoit à recenser telles superstitions & mouvemens astrologiques: Iornet qu'il est estimé, avoit pénétré plus avant, & avoir eu communication d'esprits familiers, ce que je ne voudrois approuver. Atque huic consentire ac ponderis aliquid & fundamenti habere videtur Caramuelis Apostrophe ad Trithemium, quæ habetur in commentario Prologi Steganogr. verbo non sine causa, ubi inquit: *Non sine causâ Trithemi mi, protestationem tuam operi huic proponis occultissimo, sed sine effectu, sine fructu, sine utilitate; Eò enim devenit imperitorum hominum audacia, ut, qui ante protestationem te Necromanticum & Magum fuisse dicerent, pacti alicujus expressi vel saltem impliciti miseriis irretitum,*
*super-**

superstitionibus scaturientem crederent; post protestationem priori opinio-
ni innixi, te præterea non solum Graphomanticum, sed & perjurum, & omni-
no à DEO alienissimum esse asseverant. Potuisses equidem aliter ipsissima
scripsisse, &, quas conjurationes dixeras, vocare regulas: quos spiritus, accen-
tus, & sic nulla superstitionis suspicio remaneret, quæ tuum nomen, aliàs illu-
stre, odiosum redderet; & tui ordinis mihi & tibi saltem in substantia, specie-
que communis auctoritatem, tot Martyribus, tot Confessoribus, & tot Virgini-
bus, per annos tot, summo cum labore, summa cum laude adquisitam, maxi-
ma ex parte diminueres. Ut igitur hoc esse verum cognoscas, inimicorum
meminisse oportet, qui contra te etiam viventem, acerrimam sententiam, &
injuriuosissimam opinionem seminarunt; memento Apologie, quam satis cu-
riose scripsisti contra Bovillum, qui te teste (in epistola tua, quam publicavit
Adolphus à Clauburg in Polygraphico,) vidit & obiter legit, mente aliunde oc-
cupatus, se ad inventum mirari dixit, laudavit, nec, quo intelligeretur modo,
curavit, & reversus in Galliam malum tibi pro bono reddidit, & Christianæ
fœdus amicitie turpiter violavit, interrogatus à Domino Germano de Ganay
communem amicum, & postea Episcopum Aurelianensem, quid apud te re-
perisset, vidissetque Spanhemii, falsa quidem pro veris, mendacia pro amore,
veneficum, quem beneficum deberet colere, rescripsit, damnans, & temere ju-
dicans ea, quæ comprehendere non sufficiebat. Nec velim te Cardani im-
memorem esse, qui tua, teque, magica, falsa, necromantica sibi ipsi tertio con-
trarius verbo proclamabat.

Ad piissimos Doctores converte oculos, ut, cum videas, quod homines
sanctissimi de te scripserunt, non mireris nomen tuum, & opera male audire
apud homines, qui vel in minoribus sunt nati modestiæ titulis, vel minus pium
modum loquendi fuerunt insecuti.

In primis sit diffinitio primas, omnium aliarum quasi regula, & nor-
ma, edictumque Inquisitionis Hispanæ, quæ (ut ubique piissima, sic & erga te)
noluit concedere Steganographicum Opus à te esse compositum, sed suppositum
judicans, his (vel similibus verbis) interdicit: Steganographia quæ falso
imponitur Joanni Trithemio viro aliàs &c. tota integra mandatur
flammis.

Multi, & inter eos Martinus Delrio, (quorum mentionem facit Baltha-
sar Bellerus, Typographus Duacensis, in præfationis initio ante illas octo quæ-
stiones, quas satis acutè ex postulante Maximiliano invictissimo Cæsare, sum-
mo cum Magisterio resolvisti) Steganographicum hoc opus ignibus dignissi-

num judicarunt, Autori sancto falso impositum credunt Pereyrus, Aloysius & alii.

Audisti condemnationem operis : Autor salvus & illæsus, quia Doctores homines semper sunt magis pii, & quantum in se est, doctos defendunt. Scias, oportet, etiam fuisse aliquos, qui non solum opus pessimum, sed ab Autore pessimo compositum esse judicarent. Inter eos Quevedus, qui somnians ad Inferos ducitur, & excitatus revocatur, sane hic Autor post Geomanticum (quem ipse ignarus nominis, non rei, ut colligitur ex Geomantie descriptione, quam subjungit, Geometricum appellat) post Petrum Albanum, Cornelium Agrippam, te vidisse vociferatur his verbis. Rî consu polygraphia, y Estenografia (si Steganografia diceret, correctius loqueretur) al Abad Tritemio, harto de demonios, y a que en vida parve, que siempre tubo ambre dellos, muy inojado con Cardano, que estaba enfrente del, porque dixo mal del solo. Hoc est: Vidi (Putam in inferno, ubi pro illo tempore erat Quevedus) cum sua Polygraphia & Steganographia Abbatem Trithemium, nauseantem tandem dæmones, quorum vivus, ut videtur, fame vexatus est, iratum maxime contra Cardanum, qui etiam ibi erat è regione, quod in se unice inveheretur, &c.

Ita Trithemium alloquitur Caramuel, sed ipse sibi in Conclus. Steganogr. tandem respondet ad hanc objectionem, quam etiam in terminis ibidem ponit: *Fateor, nihil in Steganographia reperiri, quod in re sit superstitiosum, sed modus talis apparet, utitur enim nomine conjurationum spirituum; item spiritum regnantium, ministrorumque; nec non utitur Nomenclaturis, quæ omnia sunt male sonantia, & sic potius delenda, quam corrigenda. Respondet autem: Evidens est satisfactio, quia classes spirituum, speciesque determinare, loca distribuere non est inusitatum Glottosophis; Græci enim (noverunt docti, si imperiti nesciant, quomodo convincendi?) cognoscunt etiam in scriptura spiritus, distinguunt in clausitatis & mollitiei classes, conjurarunt in eorum locis determinandis. Sed nec inusitatum est etiam in Glottographia spirituum in Reges, ministrosque distinctio; quia Trithemius noster Hebræologus imitatus accentus (qui etiam ipsi sunt spiritus) in dominantes, in ministrantesque distinxit: ut videas modum loquendi Trithemianum nec novum, nec rarum: sed omnibus Orthographis & Glottaphis satis communem.*

Tam obscurum licet longe diversum scribendi modum etiam ad omnium admirationem, & supra captum ostendit in multis locis Polygraphiæ, ut in Præfat. Polygr. ad Maximil. Cæsarem sub initium: *Archimedes ille Syracusanus Mathematicorum facile princeps, albam suis convenientem institutis volucrem, nudam per caput & pedes, baculo in formam tetragoni reciso, circumferenter affixit, ordinatisque debitâ proportionem ministris, opus volatili commendavit instrumento, donec in picam imago volucris albæ mutata comparuit. Quo rite peracto, resolvit affixam sua manu, quam, ut a volare permisisset, facta est subito inter familiares penetralium disjuratio magna, surrexitque mox tortuosæ imaginis monasticæ prius monstrum nimis vagabundum, cujus in aspectu nemo, quod erat, potuit cogitare. Nec prius conquievit bubonum dissensio, donec imago magistri, picam scitè relegasset tetragono consimili. Quis, vel ingeniosissimus, sermonis hujus explicationem scrutando fuisset assecutus, nisi ipse in gratiam Cæsaris Maximiliani clavem edidisset? Quis non suspicaretur aliquid latitare superstitiosi, quod tamen certum est non esse, sicut econtra nemo sine admiratione maxima & voluptate clavem poterit obscuro huic sermoni adplicare?*

Multis etiam adhuc aliis in locis Polygraphiæ similibus & Steganographiæ convenientioribus utitur loquendi formulis, quas tamen deinde omnes ad nutum convenientissimè explicavit: ut d. loco pag. olim 20: *Fuerunt etiam, quos harmonia cœlestis peregrinas docuit componere voces, quarum duplex fuit intelligentibus usus, dum alter sensum suspendebat, alter in æthera mentem. Deus omnia potest. Conati sunt plures in umbra sine luce querere lucem, minimè tamen potuerunt, quia sepultus jacet in cineribus ignis. Nonnulli exercitati larvarum pictores, ventum unum in duos distinxerunt ad punctum, quorum alter misophos in tenebris latitat semper, alter verò lucis amator philophos tenebras odit, lucem diligit, arcanum bubone custodit. Iterum in indice eorum, quæ in i. libro continentur, pag. instabit 30: Consequenter item monemus volentem, ut, quoties à vento movetur folium, utriusque proprietatem naturæ discernat, ipsamque noctem diei per gradus & minuta comparet, ac luci tenebras conformet. Quod si phæbus nocti, aut nox præjudicaverit soli, per quod eclipses confusio nasceretur, aut unitas resumat binarium, quem dimisit in lumine, aut umbra noctis ad primam reducat lineam solis, &c. Quid aliud ventus, quam spiritus? quid lux & sol, umbra & nox, nisi arcanum*

L 2

& aper-

& apertum? illud nempe, quod latet in cortice, & hoc, quod reperitur in communi signorum operatione.

Itaque constanter teneo modum, quo Steganographiam Trithemius scripsit nulla ratione posse reprehendi, adeoque omnes eos, qui eam improbare & carpere tentârunt, neque communem antiquissimorum Philosophorum & Sapientum scribendi rationem, nec Trithemii stylum, quem in occultandis suorum arcanorum mysteriis undiquaque ostendit, legisse, aut intellexisse. Omnino etiam mihi persuadeo, quod Trithemius, licet innumeros occultandorum secretorum habuerit modos, præ omnibus tamen hunc elegerit, ut, sicut horrenda spirituum nomina, portentosa conjurationum vocabula, formidabile errandi periculum primâ fronte terrere solent, meticulosos discernat à constantibus, dignos, qui altissima ejus intelligant, separet ab indignis; eosque, qui essent tam scrupulosæ conscientiæ, crederentque nihil præter externum literæ sensum latitare, arceat in ipso limine ab aditu hujus scientiæ & repellat; Et certè non fefellit ipsum talis ratio; scio enim, imò novi multos, quibus vel solum spirituum & conjurationum nomen primo auditu talem incussit horrorem, ut toto corpore tremarent, se sacrosanctæ crucis signo munirent, ac librum flammis addicerent; Nihil mis magis ridiculum, qui verbis & signis, nominibus & figuris nullam vim tribuunt, & solis spirituum atque conjurationum vocabulis omnium actuum tremorem patiuntur. Illi ergo non in ipso limine tam inani formidine se abigi patiantur, intrent ulterius, legant præfationem, legant totam Steganographiam, legant & sine stomacho legant, atque sine invidia sint judices, scio aliter censuros, scio dicturos: latere aliquid sub spirituum, & conjurationem nominibus velatum, licet ipsam rei substantiam non statim valeant penetrare. Sicut egregiè P. Schot in Sch. Steg. Classe 7. Erot. 4. n. 4. eo 6. junctis, licet fateatur. Quid in singulis Darmstadianæ editionis libris, singulisque eorum capitibus tractatur, licet spirituum conjurationes, utpote ex barbaris, & nihil significantibus verbis concinnatæ, omnem diligentiam ejus ac studium in illis intelligendis ac interpretandis eluserint; tamen generali omnium mysteriorum explicatione scopum attigit & Autorem defendit.

Objicies 1: quod licet ex lectione Steganographiæ generalis, quædam explicatio deprehendi ac divinari possit, eam tamen multi non fuerint assecuti, sed secundum literam omnia intellexerint, atque reverâ crediderint, per conjurationum recitationem spiritus cogi venire, mandata accipere, & omnia exequi, prout ibi splendide describuntur, & sic occasionem acceperint sub opinione superstitionis & spe promissi effectus, conjurationes legere, & spiritus expectare.

Respondeo: Bonum est instrumentum gladius, ad usum quoque bonum convertitur, quoties pro defensione sine injuria proximi portatur; quod si ad læsionem cujuscunque injuriosè extenditur per abusum, res bona in malum relaxatur; Qui bonus est non abutitur bono in malum, magis autem, si potest, malum convertit in bonum, Et nihil est in mundo tam bonum & sanctum, quo reprobi non sæpius abutantur in malum.

Sed instas: Gladius est instrumentum indifferens & magis inventum ad tutelam & ad defensionem propriam, quam ad læsionem alterius; sicut bellum Jure Gentium introductum est ad defensionem patriæ, modus verò Steganographiæ per spiritus & eorum conjurationes plane est secundum magica, & vetita principia, quæ in bonum assumi non possunt, & licet possint, non tamen facienda mala ut eveniant bona, adeoque magna est differentia, nec mirum, si Steganographia primâ fronte in malum explicetur.

Resp. 1. Quod paritatem concernit, gladium ex sua natura ex usu intendere læsionem, si enim hanc non intenderet, non esset tam acutus, sed sicut in scholis gladiatoriiis gladii palæstrici obtusus, atque ita adhuc pejus est instrumentum, quam modus Steganographiæ. Resp. 2. Omnia ea vocabula: Spiritus, conjuratio &c. esse ex se indifferentia, quod autem à multis fuerint assumpta in magicas institutiones, non officit, quo minus etiam in bonam assumi possint doctrinam:

Objicies 2: quod sibi objicit ipse Trithemius in Proœmio Clavis Steganogr. sub finem: *Sed objiciat mihi aliquis dicens: si hanc tuam scientiam volebas esse occultam, cur eam literis commendare voluisti?* Sed, Responsionem perge legere ipsius Trithemii: *Huic ego si respondendum fuerit, dico, Quia optimo Principi hanc occultare scientiam nec debui, nec*

potui, per quam clientes suos (de quorum sum ego numero) à multis periculis valeat, si casus acciderit, liberare. Itaque Trithemius quidem vult hanc abscondere scientiam iis tantum, qui non merentur: si, qui autem futuri sint, quibus eam conveniat & expediat scire; per communicationem clavis, poterunt ejus fieri participes, & per eam suæ mentis conceptum, suis, quibus voluerint, occultè vel manifestè, secure innotescere, & nullius scientiam in contrarium formidare.

CAP. XII.

AN STEGANOGRAPHIA TRITHEMII JUSTE POTUERIT
INTERDICI.

Hanc etiam quæstionem in terminis proponit Caramuel in Steganogr. Vind. & paulò longius excurrit de potentia interdictivâ librorum tam activâ, quam passivâ, quem ego relinquo, & ad quæstionem festino. Ubi statim in ipso limine circa suppositum illius se prodit controversia: an etiam Steganographia Trithemii fuerit interdicta? Ita enim quidam argumentantur: Opus, quod falso attribuitur Trithemio, fuit interdictum; sed, ut vidimus, editio Darmstadiana non falsò illi attribuitur, sed est vera illius Steganographia; ergo illa non fuit interdicta. Resp. 1. Non est necesse concedere suppositum: quod aliquando fuerit interdicta; nam illud tantum verba sonant, an ante editionem præsentis Steganographiæ Vindicatæ & Reseratæ potuerit à quoquam interdici; Certus namque sum, & confido post hujus operis editionem, eam nulli amplius censuræ subfuturam. Resp. 2. Concedendo suppositum, &, quod ab inquisitione Hispanica fuerit interdicta; sicut sensus est Caramuelis, sed dico, mea non referre utrum hæc vel alia editio, vera, aut supposititia sententiam inquisitionis passa sit. Resp. 3. Cum Caramuele, quod hæc editio ab Inquisitione Hispanica fuerit interdicta, non alia, supposititia, & Trithemii titulo glorians. Ad argumentum autem respondeo horum sententiæ verborum: Opus, quod falsò attribuitur Trithemio, ignibus mandetur; duplicem esse vim & explicationem. I. ut ideo damnetur liber, quia malus est, ac per consequens credatur esse supposititius. II. ut ideo liber interdiciatur, quia supposititius est, ac per consequens junctis aliis apparentiis judice-

dicetur malus. In primo sensu tō supposititium non ingreditur rationem sententiæ motivam, sed tō malus; Itaque sive verus sit Trithemii partus sive supposititius, inquisitio non definivit nec curavit, sed e contra, quia malum judicavit ob Autoris, seu veri seu suppositi reverentiam credidit supposititium. Aliam qui desiderat solutionem, ipsum legat Caramuelem d. loco.

Tandem ergo ad quæstionem propositam: An, si interdicta fuit, justè fuerit interdicta, vel, an justè potuerit interdici? Magnum certè favorem exhibuit rigor Hispaniæ Trithemio ac ejus nationi, cum interdicendo Steganographiam Trithemii in tantum de ea occultanda ad votum implevit & profundissimæ Hispaniæ occasionem ademittit subtilissimæ hujus scientiæ investigandæ, & eam gloriam Germanicæ reliquit, quam sublata interdictione Hispania dudum eripuisset, sicut eam eripere jam dum conatus est doctissimus Caramuel, sed quam infeliciter, Steganographia ostendet Reserata; Itaque, si inquisitio hoc impulsæ motivo Steganographiam interdixit, gratias ei habeam necesse est, quod occasionem reliquerit, minimi mei nominis in publicum evulgandi, nec eveniat mihi, quod Alexandro Magno legimus contigisse. Sed aliam assignat rationem Caramuel d. loco. Primo: Quia summa cum probabilitate fuit male judicata. Secundo: Quia licet in se non erat mala, erat nociva, quia à vulgo imperito & à doctis etiam plurimis legebatur ut superstitionosa, sperantibus, dæmonum medio se esse, quæ in titulis, pollicebantur, adepturos, sicque is liber peccatorum plurium fuerit causa. Sed istis omnibus argumentis jam in cap. præcedenti satisfactum est, itaque dico, Trithemii Steganographiam non justè fuisse interdictam, neque doctis, neque imperitis. Non primò doctis, sapientibus & justis viris, his enim nulli libri sunt nocivi, sed contra necessarium est, ut à doctis tales libri legantur, ut vel explicatio deprehendatur, vel vanitas refutetur. Non etiam imperitis: ipsæ enim portentosæ conjurationes & spirituum nomen eos à lectione libri arcere & repellere potuere. Vel si qui magis curiosi fuissent, periculum, quod non observata debita forma oriturum à spiritibus ad maximam formidinem quæsito studio describitur eos, sum certus, à practica cohibuisset; Vel si qui denique ejus fuissent temeritatis, ut crederent spiritus venturos, & sub ea spe conjurationes recitassent, repe-

reperissentque nullum esse earum effectum, sine dubio librum vel mendacii arguissent, vel aliquid aliud sub iis latere deprehendissent. Quid quod per ipsam sententiam libri alicujus condemnatoriam sæpissimè talis nota ei inuratur, ut licet alias à vulgo imperito non sit habitus pro superstitioso & malo, postquam verò à viris doctis relectus & talis judicatus est, quæratur sub ea opinione, & censuræ doctorum virorum insistendo invetitas adhibeatur artes, ubi nihil est vetiti juxta adagium; Nitimur in vetitum.

CAP. XIII.

GLORIA STEGANOGRAPHIÆ TRITHEMIANÆ.

Tantum abest, quod Steganographia Trithemii contineat supposititii partus vestigia, quod tradat, quæ in virum religiosum, doctumve cadere non possunt; quod prodant dogmata perniciose ad Magiam spectantia, non naturalia, sed vetita; tantum inquam abest, ut econtra dicam, eam esse miraculum ingenii humani, abyssum subtilissimarum inventionum, quæ talia contineat inventa, pro quibus inveniendis tota Europæ subtilitas jam à centum septuaginta quinque annis laboravit, quæ talem habeat methodum secreta involvendi, ut ejus ratio Cabalistarum doctissimorum effugerit capacitatem; rem ipsam si consideres. Continet innumeros fere modos occultè scribendi, sine omni suspitione, sine timore, ita, ut non sit homo in mundo, qui naturali industriâ scire vel suspicari quidem possit, quid in literis contineatur. 2. Continet modum, quo per ignem mentis meæ conceptum, possum facere notum artem scienti, ad quamcunque distantiam, ad centum milliaria vel plura, securè sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunque nuntium. 3. Tradit modum, quo voluntatem meam indicare possum Sediti in carcere, etiam longe absens, quantumcunque custodiatur, etiam si tribus milliaribus sub terra federet. 4. Docet artem, per quam potest homo idiota, sciens tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini sermonis, discere, scribere, legere, & intelligere Latinum. 5. Continet multa stupenda experimenta, quibus mentem meam indicare possum scienti artem meam inter edendum vel sedendum cum aliis sine verbis, sine nutibus, etiam inter loquendum,

dum, prædicandum, ludendum in organo, vel cantandum sine impedimento alterius actionis. 6. Continet modos secretissime scribendi, ubi non dictio literam, sed quælibet aliam integram ad mysterium convenientem repræsentat dictionem, &c. Hisce propositionibus humani vires ingenii ita exercuit atque torfit Trithemius, ut plures coacti sint dicere, ea esse impossibilia, supra vires naturæ & artis, quæ Trithemius facturum sese jactat, ut de Blasio Vignerio dicit P. Schot, classe 3. cap. 12: *Tametsi vero Blasius Vignerus in suo de Zypbris Gallice conscripto volumine, aliique, cum capere non possent Trithemii artificium, eum tanquam de re impossibili temere se jactantem, carpere non fuerint verecundati.* Et quidem, si subjectam considerare-
mus propositionem, eam nempe, quæ num. 6. describitur, ea tam est abstrusa, tam à principiis Steganographicis & Metatheseos fundamentis aliena, ut nec proportio nec similitudo quidem possit ulla ratione deprehendi. Quod ipsum confirmat P. Kircherus his verbis: *Procedo tandem ad magnum illud & mirabile scribendi secretum, quod tot magnificis verborum ampullis descripsit, tantis sermonum spinis, metaphorisque ab ingratorum hominum accessu muniendum putavit Trithemius, in quo reperiendo tot hucusque ingeniosissimorum hominum desudavit industria. Item Tertium (sc. Syntagma Polygraphiæ novæ & universalis) continet novum arcanum steganographicum & universale, sive humano ingenio impenetrabilem scribendi modum, à Trithemio pariter in sua Polygraphia indigitatum, sed in hunc diem à nemine captum, & passim à plerisque pro paradoxo habitum, jam tandem à falsa persuasione vindicatum, atque omnibus numeris absolutum.* Itaque modum invenit P. Kircherus atque excoluit P. Schot, quo singulis secreti indicandi literis, singulæ alicujus sententiæ loco clavis adhibitæ aut cujuscunque epistolæ, de quacunque re scriptæ, literæ correspondeant, atque ita quidem putant semper verum esse, literas singulas unius, singulis literis alterius & consequenter dictiones dictionibus respondere, quod Trithemius volebat. Verum omnino mihi videtur, artificium Kircherianum ne de longè quidem Trithemianum accedere, debet enim modus Trithemii fieri secretissime & sine ulla suspitione. 2. Ut non dictio literam, sed quæque aliam integram ad mysterium convenientem repræsentet dictionem; quod certe in Trithemiano non fieri, manifestè patet, & ipse P. Schot Classe. 3. cap. XIV. §. 2. animad-

M

vertit.

vertit. Ergo adhuc dicendum, Trithemii artificium hucusque descriptum à nemine mortalium fuisse compertum, nisi minimam meam inventionem, quam in Steganographia Illustrata insinuare, ac aliquando, cum ocii plus fuerit, in publicum dare cogito, lector verum Trithemii modum judicaverit.

Quod secundo concernit artem docendi hominem idiotam in duabus horis scribere, legere & intelligere latinum, inventum est certe, quod nulli ante Trithemium in mentem venit; putat autem P. Casparus Schot, illud quidem in Steganographia promissum, sed revera in l. 1. & 2. Polygraphiæ traditum; sed audiat verba Trithemii lector & iudicet. Ita enim loquitur in Polygr. pag. adinventis 38: „Secunda Utilitas est, quod ministerio hujus operis in pauci temporis spatio, hominem latini sermonis ignarum, modo literas tantum legere ac scribere noverit sub lingua materna, docebis sub latina, ut volueris, ornatè vel concinne scribere, omniaque voluntatis suæ arcana mysteria celare, abscondere, artemque scienti, quam placuerit latissimè, nunciare tuto, secretè & absque suspitione. Iterum præmoneo, ne aliter nos intelligas pollicitos, quam pollicemur. Tertia verò utilitas, quod Romani Sermonis imperitum, non solum in paucis horis, quod pollicemur scribere ac legere, sed etiam intelligere, si prudenter munus officii exhibueris, quod non sine rationabili causa nos duximus reservandum. Scribet enim artis novæ discipulus, quam non noverat linguam, & latinum sermonem sub institutione regulatâ compositum, intelliget, interpretabiturque si jusseris ipse de verbo sufficienter ad verbum. Denique ad omnes mundi res atque negotia hæc institutio poterit ampliari.

Quod attinet tertio artem scribendi, sedenti in carcere. Multorum quidem torfit ingenia sed incassum, vel enim somnia sunt, quæ proferunt, vel speciem aliquam habent naturalis Philosophiæ, sed penitus introspecta seipsis concidunt. Melius igitur cum P. Schot, classe 7. erot. II. ignorantiam fateri propriam, quam somniare, vel de Trithemii viri religiosissimi & doctissimi ac prudentissimi fide ambigere.

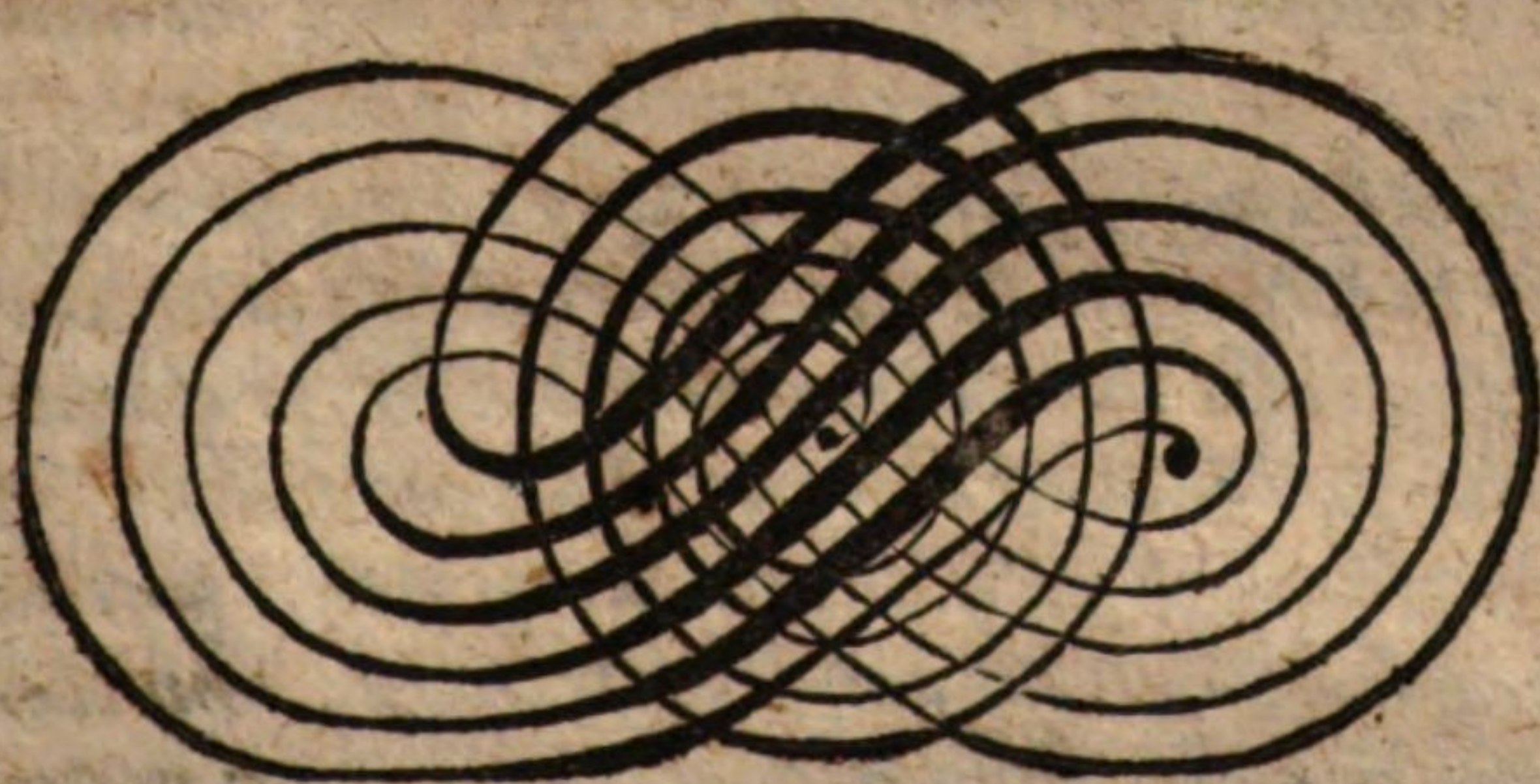
Quod attinet quarto artem, quâ per ignem conceptus mentis absenti possumus nunciare, multis ea materiam speculandi dedit & dispu.

disputandi, dum quisque suum Trithemianum credit modum & defendit; quid de iis sentiendum, Steganographia monstrabit Illustrata.

Quod attinet quintò Steganologiam, de qua n. §. locuti sumus, videatur P. Schot, classe 7. erot. 15.

Quod denique attinet innumeros scribendi modos sine suspitione, sine timore, ita ut nullus homo possit virtute naturali suspicari, aut invenire, quid in literis contineatur; fatendum est eos esse subtilissimos, nec eis similes à Steganographis hucusque etiam ingeniosissimis fuisse inventos, quidquid dicat P. Kircherus, & certè, quis vel unicam Steganographiæ Trithemianæ Epistolam tot jam annorum, dicam brevifæculorum spatio, ad mentem Trithemii explicavit? Ea igitur maneat gloria Steganographiæ Trithemianæ, quod contineat inventa, & artes Steganographas & Steganologas, quas nec ullus ante illum invenit, nec post illum potuit perscrutando assequi, nisi divinare, quem contingat.

F I N I S.

JOANNIS TRITHEMII
PRIMO SPANHEIMENSIS DEINDE DIVI JACOBI PEAPOLITANI
ABBATIS
STEGANOGRAPHIA
VERA ET GENVINA CLAVE
RESEERATA.

PROOEMIUM.

Hucusque lectorem detinui curiosum, & anhelanti orbis expecta-
tioni moram injeci non ex asse necessariam; vix enim aliquid
novi aut diversi ab eo praestiti, quod pro vindicanda Trithe-
mii innocentia & asserenda puritate Steganographiae à multis
doctissimis viris jam dudum accuratissimis vindiciis est prolatum; Et hinc
nec ipsi mihi tantum satisfecisse videor, quantum ad eradicandam indoctae
plebis aestimationem, & convincendam Adversariorum pertinaciam sta-
tus tam arduae & à demonstrationibus remotae quaestionis requirit; nihil
enim apud illos momenti obtinet Autoris pietas, ingenuitas, religio, fa-
ma sanctitatis; Nihil cumulus protestationum, excusationum, Apologia-
rum; Nihil denique interpretatio vel ipsa luce meridiana clarior & im-
partiali oculorum judicio praedudicanda. Tantum valet calumniandi li-
bido, & irradicata vulgi suspicio. Itaque eò me devenisse lator, qua pos-
sim Trithemio innocentiam & Steganographiae puritatem asserere, & asse-
ram, non argumentis tantum probabilibus & praesumptionibus ex pietate
Trithemii desumptis; non testimoniis tam recentibus, & qua non intelle-
ctae Steganographiae vel partialitatis exceptionem patiantur; sed ipsa re,
ipsa Steganographia, ejus inquam explicatione, tam clara, tamque facili
ut vel mediocriter docto, immo & ei, qui praeter maternam Teutonicam
linguam literas tantum legere novit latinas, tota difficultas primo intuitu
ad oculum pateat, appareatque nihil ibi contineri magicum, nihil su-
perstitiosum, nihil necromanticum, denique nihil Evangelicae traditioni
aut fidei Catholicae contrarium; sed omnia naturalibus, licitis, honestis-
que subnixis principiis, ac velatum peregrinis institutionibus mysterium,
& ver-

& verba spirituum nominibus involuta esse. Explicationem hanc vero meam non incongruè clavem appello, eamque duplicem exhibebo; eruditibus quidem, industriis, & magis curiosis generalem, quæ paucis capitibus omnium Steganographiæ capitum, spirituum, conjurationum, epistolarum, numerorum explicationem in compendio monstrabit; minusque curiosis, & quibus contingit clavem generalem non penetrare nec applicare posse, specialem, quæ per singula Steganographiæ capita ex ordine procedendo nihil relinquet obscuritatis.

CLAVIS GENERALIS

CAP. I.

EXAMINATUR CARAMUELIS STEGANOGRAPHIA VINDICATA.

Joannes de Caramuel Monachus Cisterciensis & Theologiæ sacræ publicus Professor librum typis dedit Coloniae Agrippinæ annis ab hinc quadraginta, cui titulum præfixit sequentem: *Steganographiæ nec non clavicule Salomonis Germani Ioannis Trithemii Abbatiss Spanheimensis Ordinis Sancti Benedicti (quæ hucusque à nemine intellectæ, à multis fuerunt condemnatæ, & necromantiæ notâ iniustæ) genuina, facilis, dilucidaque declaratio.* Opus sanè hucusque ab impioribus creditum impossibile; à sanctioribus, qui mores, vitam, scriptaque Trithemii venerantur, peroptatum, Cabalæ doctrinæ Theoricis ditissimum secretis; nec non Doctoribus, Theologis, Expositoribus, Hebræosophis, Latinis, humanæ curiositatis Studiosis, Regibus, Principibus, omnibusque, qui literarum, vel fortunæ eminentias occupant, perenne necessarium. Speciosus titulus! cui si effectus respondeat, in ipso limine labori meo qualicumque valedicam, atque loco Steganographiæ meæ referatæ in laudes Caramuelis plenissimè effundar necesse est; Itaque præsens examen huic operi præficere necessarium judicavi, ut, si appareat clavem Caramuelis esse veram & genuinam, liceat mihi summam hujus operis difficultatem subterfugere admirando; vel, si contingat, clavem Caramuelis non esse legitimam, nec Trithemii Steganographiam ad votum referare, & ego excusationem merear, si effectus proposito

non respondeat, in quo assequendo tam excellentis viri subtilitas est elusa.

Recordabitur lector ex Steganographia mea Vindicata duos tantum perfectos & tertium inchoatum ac mancum extare Steganographiæ Trithemianæ libros, horum quidem omnium clavem variis in locis promittit Caramuel, sed in descripto opere non nisi primi libri clavem orbi manifestat, vel difficultate laboris, quem invenio immensum, deterritus; vel expectatione communis approbationis à cæterorum editione in suspenso relictus. Hujus autem libri primi claves assignat duas generales, primam pro 16. primis cap. reliquam pro reliquis. Primam sic intellige.

Primò: Literas ordinarias Alphabeti latini auget in 32. utpote numerum duplicem numeri capitum, ventorum, & spirituum, facit id autem adjectis variis, signis, abbreviationibus, literis antiquis, Germanicis & Hispanicis in hunc modum:

A b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
& æ œ ē ç † vel 9.

Secundò: Cuilibet vento, quorum sunt 16, binas attribuit literas ex ordine, incipit autem ab oriente, & illi assignat †. & a. sub solano assignat b. & c. & sic consequenter.

Tertiò: Pro numero 16. Spiritum, sedecim ponit Alphabeta diversa, per ordinatam literarum supra positarum metathesin procreata, adeoque toties etiam variatur literarum potestas, cumque sint literæ 32, & 16. Spiritus, singula alphabeta singulis in ordine & valore duabus literis transfiliuntur, tria rem ostendunt exempla.

Alphabetum Pamerielis.

Potestas.	a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v
Character.	† A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U
	w x y z & æ œ ē ç †
	V W X Y Z & Æ OE ē ç

Alphabetum Padielis.

Potestas.	c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x
Character.	A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V
	y z & æ œ ē ç † a b
	W X Y Z & Æ OE ē ç † vel 9

Alpha

Alphabetum Caramuelis.

Potestas. e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y
 Character. A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U
 z & æ œ ē ç † a b c d
 V W X Y Z & Æ OE ē ç † vel⁹.

Quartò: Nunciaturus ergo cuipiam amico arcanum quoddam, quod sit. v. g. *Volo obsidere Strasburg sis in dicta sylva*, literas has omnes arcani in alias transmutat secundum dispositionem Alphabeti Pamerficlis sententia dicta sic stabit animata: Unkn narhcdqd rsqtrratqf rhr hm rxkut chbst.

Quintò: Occasione numeri 36. quadrati correspondentis præcisè numero literarum sanctæ Crucis, multis in locis adhuc aliam facit transmutationem literarum arcani nunciandi, nam literas mystici sensus in quadratum disponit, & quatuor ministris Universalibus; Ebræ, Sotheani, Abrulchæ, & Rasbieli committit; quorum primum interpretatur, transeuntem, transducentem, id est, directionem; Secundum, declinationem castrorum, id est, descensum; Tertium, transeuntem & ascendentem sagittam, id est, ascensum; Quartum, curforem timore repedantem, id est, retrogressionem, Exemplo res patebit, hæc sententia: Vivat Claudia Leopoldus, vincat triumphet: quia præcisè 36. literas continet in quadratum disponatur hoc modo:

V	I	V	A	T	C
L	A	V	D	I	A
L	E	O	P	O	L
D	U	S	V	I	N.
C	A	T	T	R	I
U	M	P	H	E	T

Hæc sententia sic disposita quadruplici modo legi & scribi poterit:
 1. Per Ebram, id est, directè ab V versus C, & sic legitur: *Vivat Claudia Leopoldus vincat triumphet.*
 2. Per Sotheanem, id est, descensum ab V versus U, & sic legitur: *Vlldcu maenam Vvostpadp vltio irecalnit.*
 3. Per Abrulcham, id est, ascensum, & sic stabit:

tinla

tinlâ cerioit htvpdapts ovvmau eaiucdlv. 4. Per Rasbielem, id est, retrogressionem sic: tehpm uirttac nivsudlop eolaid valctaviv. Itaque similiter supra assumpti arcani literæ jam per Pamerfielem animatæ & informatæ, id est, per ipsius Alphaberum transmutatæ in quadrum disponuntur.

U	N	K	N,	N	A
R	H	C	D	Q	D,
R	S	Q	†	R	A
T	Q	F,	R	H	R,
H	M,	R	X	K	U
†,	C	H	B	S	†.

Si nunc ministris quatuor universalibus modo dictis committatur, proveniet quadruplex lectio ut supra, sit in proposito commissa Rasbieli, & sic stabit sententia: † s b h c † u k x r m h r h r f q t a r † q s r d q d c h r a n n k n u.

Sexto: Epistolam, quæ nihil contineat secreti, nec ullius **reatur conspectum** scribit amico mittendam, & à certa ejus dictione incipiendo literas ex ordine quærit, spiritu principali informatas, & uni quatuor ministrorum universalium commissas, sicut in proposito Rasbieli commissas vides, easque accentuat & signat. Ubi advertendum, quia vocales tantum in impressione sunt **accentuatæ**, non verò consonantes, sic, cum consonans vult exprimi **accentuata**, vocalis vel præcedens vel sequens immediatè ejus loco **accentuetur**, hanc tamen differentiâ, quod acutus denotet consonantem sequentem, gravis præcedentem, circumflexus ipsam vocalem, ut in sequenti exemplo vides, ubi prima dictio est deinceps scilicet centesima.

ORATIO.

Omnipotens sempiterne DEUS, qui omnia creasti ex nihilo, miserere nostri per Unigeniti Filii tui in cruce morientis amarissimam passionem, qui conceptus de Spiritu Sancto, sine commixtione virili natus est ex purissimâ sempérque Virgine Mariâ, tradensque se pro nobis voluntarie in mortem, suo sanctissimo cruore animas nostras, moriens, de morte liberavit. Exaudi equidè nos miseros ó clementissime hominum pater, & per ejusdem filii tui dulcissimi Domini nostri Jesu Christi, sacratissimi sanguinis effusionem indulge nobis peccata nostra & infunde cordibus nostris gratiam tuam, ut te in omnibus, & super omnia sincero fervore diligentes, mandatis

dati tuis semper cum devotione obediamus, & mutuò amore jugiter proficientes nihil definceps àmemus terrenum, nihil queramus caducum. Tu enim es Dominus DEUS noster, qui nos ad imaginem & similitudinem tuam àb initio creasti, cum non essemus: & per dilectum filium tuum redemisti, cum perissemus, quem mortuum pro peccatis nostris, & sepultum tertia die a mortuis resuscitasti, eumque gaudentibus suis discipulis vivum per dies quadraginta multa consolatione ostendisti. Ipsum verum DEUM & hominem puram & firmissimam confessione tecum in tua incircumscriptibili majestate sine fine regnantem in fine mundi denuò kredimus esse venturum, ad judicandum vivos & mortuos & redditurum unicuique nostrum secundum opera sua. Per ipsum te rogamus, o clementissime pater, exaudi nos Rex & miserere nobis nunc & in illa terribili hora in qua per ipsum filium tuum judicandi sumus. Respice in nos misericordissime DEUS, sumus enim fragiles, & miserandi peccatores, bonis operibus nudi, qui sanctissimam majestatem tuam peccando in multis offendimus, sed misericordià tuà conversi ad pœnitentiam pro peccatis nostris lacbrimantes gemimus, Per Jesum Christum filium tuum humiliter deprecantes, ut avertas indignationem tuam à nobis, indulgeasque nobis clementer transacta crimina, perducens nos presenti terminato exilio ad amœnitatem patriæ cœlestis. Joannes Tritheimus scripsit.

Septimò: Quò lectio adhuc difficilior reddatur, literas non incipit à prima dictione accentuare sed intricatâ, regulata tamen differentia varie orditur pro diversitate pilorum hemipilorum, dipilorum, tripilorum, tetrapilorum, diurnorum, meridianorum, vespertinorum meri noctiorum &c. prout in cap. ultimi explicatione ad longum explicat. In primo cap. quadruplicem ponit differentiam, vel enim incipit à dictione Epistolæ decies millesima, intellige epistola aliquoties repetita, vel à millesima, vel à centesima, vel ab ultima. In proposito exemplo à centesima inceptit.

Octavò: In fine Epistolæ apertæ signa ponit, primum pro spiritu Principali, alterum pro ministro Universali, cui Epistola committitur, tertium denique pro signanda dictione à qua inceptit accentuare, literas tum ad amicum sine periculo transmittit. Tum

Nonò: Recipiens epistolam aspicit signum dictionis, à qua incipit accentuatas literas notare, notatas ponit in quadratum secundum signum ministri universalis, ita tandem dispositas applicat ad Alphabetum Spiritûs principalis & arcanum intelligit.

Secunda clavis generalis ultimis 15. capit. propria vocales vario modo accentuatas loco alphabeti communis substituit. In 17. quidem cap. quod est primum hujus clavis, pro quinque primis literis ponit quinque vocales a e i o u acutatas, pro sequentibus quin-

que ponit easdem gravatas, pro aliis quinque notat illas circumflexo, pro quinque reliquis duplici signat puncto, pro residuis, si quæ sint necessariae y quadruplici dicto modo notat. In sequentibus cap. usque ad finem est earundem metathesis unius tantum literæ in singulis capp. transpositione procreata.

Dictionem, quod attinet, à qua initium notationis fieri debet, illa eandem assumit differentiam, quæ jam superius insinuata est. Res clara est, hinc ne justo sim longior exemplum consulto omisi, remittens lectorem ad ipsum Steganographiæ vindicem Caramuelem. Antequam tamen concludam, placuit sensus arcanos omnium epistolarum aut precationum, quos Caramuel dicit in illis latere secundum ordinem capitulorum ob oculos ponere, ut cum lector meos quoque viderit, judicare possit, quantum alteruter nostrum Caramuel vel ego fuerim deceptus.

1. Cap. Volo obsidere Strasburg, sis in sylva dicta. 2. Summâ cura & secretò capiatur Jacobus Padel, & debet brevi capite puniri. 3. Pontifex curat Imperium Romanum transferre ad Gallos. Aliud. Ero Moguntia Kalendis Maji, ne desidereris. 4. Ne claude cubiculum, alias jam habeo claves: Hora 1. 5. Kalendis Martiis, noctu horâ tertiâ sitis custodes portæ novæ, ut aperiatis. 6. Decurio Petrus promisit aditum in Bredam. 7. Imperator tractat cum aliis, quod non sis Elector. 8. Liber secretorum scriptus est à me ad Boream. 9. Perdidisti chirographum ducis, quid faciam? 10. Capellaneus tuus est hæreticus & homicida. 11. Inveni thesaurum, si ne te extrahere nec possum, nec volo, statim veni. 12. Mors manet te in alpe. 13. Hemilius accepit pecunias, ut te occidat, cave. 14. Mitte ad me Alexandrum. 15. Harlemius & Pans conspirarunt in mortem tuam. 16. Depositio Abbatis tui, quam curas, est impossibilis. 17. Est blatero & fraudulentus, cave ab illo. 18. Venenum dedi, sed non nocuit. 19. L'ay Pierre à garder en ma maison, & les Juifs ne l'ont pas trouué. 20. Frater tuus captus est in crimine: opus est honorem secretò redimere pecunis. 21. Fructus nullus, fructus nullus, fructus nullus. 22. Piscis in hamo est. 23. Graminus obiit, curato succedere. 24. Prælatum in dubiis antepono. 25. Adverte, quod Petrus tuus te vendit. 26. Frater tuus est absconditus in domo mea. 27. Venenum te manet in convivio. 28. Fe-
ria

ria quarta hora prima noctis. 29. Suecus in Martio obsidebit hanc urbem. 30. Thesaurum reperi in sepulchro Baronis Petri, veni, veni, veni. 31. Scivi ab amico, quod sit testamentum fictum, provide tibi.

Hucusque clavem Caramuelis explicavi, nunc quid de ea sentiendum sit, brevibus dicam. Dico itaque I: Steganographiam Caramuelis vindicatam esse ingeniosissimam & subtilissimam, epistolasque illo modo scriptas à nullo mortalium intelligi aut secretum sub illis latens erui posse, experimento veritatem lector exploret, videat autem primò quanta sit difficultas etiam cognita clavi aliqujus epistolæ, in notitiam latentis arcani devenire, ac tum judicet, quantum ignorata clave sit inventurus; sed, cum nihil omni ex parte beatam, duos patitur defectus, primò, quod modi occultè scribendi sint nimis intricati & difficiles, nec justum sit, Reges & Principes, quos immensa regni cura satis fatigat, tantis intricare obscuritatibus, cum modi suppetant longè faciliores. 2. Modi hi non sunt sine suspicione, non est enim usitatum latinis, vocales accentu notare, ergo cum sit aliquid novi, suspensionem quamprimum generat, nec epistola ad destinatum locum perveniet.

Dico II: Ex nullo fundamento potest Caramuel persuadere, hanc suam Steganographiam esse Trithemianæ clavem. 1. enim ille scire non potest, utrum explicatio conjurationum aliquarum, quam tradit, sit legitima, nullam namque adducit rationem, nullam derivationem, nullum intelligendi eas & explicandi principium; sed solum aliquas earum dictiones corrumpendo ex Hebræo vel Græco torquet in sensum latinum. 2. Caramuel scire nequit conjurationem cap. octavi & sequentes esse sine clave, sicut ibidem dicit, nempe, quia ut inquit, sunt inexplicabiles & solum ornatûs causa positæ; fateri quidem facile possum, eas illi esse inexplicabiles, sed quod ornatûs tantum causa sint positæ, probari debet, non asseri, non est enim probabile, eas à Trithemio frustra positas fuisse. 3. Nullam potest adferre rationem, quare Epistolæ vel formulæ precatoriæ in suum sensum explicari debeant, cum sensum arcanum, initium signandi ille prohibitu assumpserit, & eadem literæ in infinitos tales sensus torqueri possint. 4. Nullam potest adducere convenientiam, quod Trithemius 32. literas alphabeti assumpserit, præsertim tam in-

uitatas, & variarum linguarum immò cum talibus signis, & abbreviationibus, nullibi enim pluribus utitur, quam 22. aut 24. literis. 5: Somnium est, quod dicit occasione 36. literarum quibus verba SS. Crucis constant, secretum spiritibus principalibus informatum in quadratum debere poni & quatuor ministris universalibus committi; Præterquam enim, quod non 36. sed 37. sint literæ SS. Crucis, lepidissima est quatuor ministrorum universalium, ex tit. cap. i. deductio. Itaque

Dico III: Steganographia Caramuelis vindicata nullo modo est clavis Trithemianæ, nec à longè quidem Trithemii mentem attingit. Ita mecum sentit P. Casparus Schot, qui licet clavem veram ipsemet nesciverit, clarè tamen agnovit, Caramuelis clavem nihil minus esse, quam genuinam. Meam autem sententiam sic probabo. I.) Modi occultè scribendi, quos Trithemius traditurum se spondit, debent esse absque omni suspitione; sed modi Caramuelis id sunt minimè ut vidimus, ergo non sunt Steganographia Trithemii, neque clavis. Probo II.) Trithemii Steganographia unum tantum & simplex apponit literis signum, quo cognito recipiens in cognitionem spiritûs venire possit, sed Caramuel assumit tria, non igitur inter se concordant nec clavis poterit esse genuina. Probo III.) Caramuel nullam explicat conjurationem, in quibus tamen tota vis Steganographiæ consistit, & quæ solum superstitionis notam Auctori & libro inusserunt, adeoque non præstat id, quod tam in titulo quam in literis ad D. Andream de Herrera Steg. vind. pag. 104. splendide promittit, ergo nec sibi ipsi satisfacit, nec Trithemio, nec nobis. Sed cur fui tam longus, festinare potuissem ad Steganographiam Referatam, & ipso actuali introitu in hætenus pro inaccessibili habitam Steganographiam, & veritatem meæ clavis demonstrare & Caramuelianæ vanitatem cludere. Eò igitur te Lector benevole invito, placeat sequentibus aliquot capp. clavem arripere generalem, placeat aditum tentare, si obex reperiatur, eum clavis removebit specialis, id saltem rogo, ut, aditu in Steganographiam patefacto, qualem cunque hunc meum laborem æqui bonique consulas, nec ante me te ingressurum fuisse credas.

CAP. II.

TRADITUR CLAVIS LIBRI PRIMI STEGANOGRAPHIAE
TRITHEMIANAÆ.

Egregiè in tenebris umbram depinxit, nec multum aberravit P. Schot, dum spiritus Trithemianos principales explicavit in modos generales steganographicos, spiritus inferiores ut duces & comites in modos speciales, conjurationes in regulas &c. Revera enim se res ita habet; Itaque unum & triginta cap. libri primi continent totidem modos occultè scribendi generales, sicut Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium promisit, omnes verò in eo consistunt, quod epistola vel formula precatoria sic instituatur, ut omnium vel aliquarum certarum dictionum literæ initiales secundum ordinem præscriptum regularem simul junctæ sensum reddant arcanum, quem amico intendo significare. Res clara est, placet tamen reddere exemplo clariorem: Sequens formula precatoria sic est instituta, ut primæ literæ, primæ, tertiæ, quintæ & sic alternatarum dictionum à principio ad finem simul junctæ, & indicationes separatæ sensum arcanum legenti reddant.

Humanae salutis Amator universorum Creator maximus Nobis indicit Obedientiam mandatorum, Cui omnes Tenemur obedire Ex amore; Præmium vero Obedientibus promisit Sempiternæ felicitatis Tabernaculum possidere; Xti obedientiam Inspiciamus, quam Imitari curemus Vt ad Eternam felicitatem Nobis promissam Ingredi mereamur, Angelorumque consociari Mansionibus sempiternis: Agamus pœnitentiam, Dum possumus, Tempus pretiosum Expendentes fructuose Caveamus ne Imperatos mors Rapiat, quæ Concedere moram Alicui recusat. Ideoque fratres Agere pœnitentiam Non tardetis, Velociter enim Ad vos Mors veniet, Quam nemo Vestrum diu Evadere potest. Dies ergo Vestros transeuntes Conspicite pœnitentiam Inchoantes, quando Tempus habetis, Appropinquat hora Decedendi hinc; O mors Rerum terribilium Terribilissima, quam Velociter nos Miseros consumis Incolatumque nostrum Brevissimum multis Injuriis plenum Miseris facis Esse crudelem. Evigilemus miseri Xto Iesu Salvatore nostro Piissimo nos Exhortante & Contestante ut Turpes negligentias Arguamus & Bonis operibus Justitiæ vias Sollicitè custodiamus. Aline redemptor Generis humani Exaudi nos Veniamque nobis Tribue peccatorum. O pater Misericordiæ sis Nobis propitiu In omnibus Adversitatibus nostris.

Sana domine Infirmas animas Nostras, quoniam Tui sumus, Præsta nobis Afflictis vermiculis Requiem sempiternæ Amœnitatis, quatenus, Te semper Aspiciendo laudemus. Amen.

Si nunc in hac formula precatoria literæ initiales alternativarum dictionum separatim scribantur ac in dictiones dividantur, hæc prodibit sententia. Hac nocte post XII. veniam ad te circa januam quæ ducit ad ortum, ibi me expectabis, age ut omnia sint parata. Eadem est ratio de cæteris omnibus modis hujus primi libri, quantum quidem concernit rationem generalem primarum literarum, sed non in omnibus sumuntur alternativæ verum in infinitas prope species earum differentia abire potest, triginta describit variationes in hoc libro Trithemius, reliquas lectoris ingeniosi studio & curiositati reliquens; Trithemianos modos pro cap. ordine ob oculos pono.

Primus omnium dictionum literas initiales recipit significativas. Notandum, ne in hac descriptione semper necesse sit literas initiales repetere, dictiones appellabo significativas aut otiosas, quarum literæ initiales arcano inserviunt, vel ab eo sunt vacuæ. Secundus primam recipit significativam, alteram otiosam per totum. Tertius primam recipit otiosam, secundam significativam. Quartus primam recipit otiosam, huic binas subjungit significativas. Quintus quarto similis unam recipit vacantem & duas subjungit valentes, & quamlibet secreti dictionem tot vacuis dictionibus concludit, quot in fine ejus literæ reperiuntur. Sextus modus post duas otiosas, duas recipit significativas. Septimus sexto similis per duas vacantes & totidem valentes procedit, & quamlibet dictionem tot vacuis concludit, quot in fine literæ reperiuntur. Octavus per tres vacantes totidemque significativas alternatim procedit. Nonus octavo similis, sed quamlibet mysticam dictionem tot vacuis concludit, quot literæ in fine reperiuntur. Decimus à quatuor otiosis incipit & per totidem significativas alternatim procedit. Undecimus decimo similis, sed quamlibet dictionem mysticam pro more nonæ concludit. Duodecimus quinque primò recipit vacantes, huic totidem subjungit significativas. Decimus tertius duodecimo similis, sed dictiones mysticas cum undecimo concludit. Modus decimus quartus à vacante incipit, & per ordinem significa-

gnificativum rite procedens quamlibet dictionem mysticam per unam vacantem in fine concludit. Decimus quintus unam præmittit significativam, huic subdit otiosam, deinde duas alternativas, consequenter tres & sic usque ad octo, porro ab octo iterum fit descensus per septem, sex, &c. ad unitatem & tum iterum ascensus & descensus, quoad fuerit necessarium. Decimus sextus omnino priori similis, nisi quod incipiat à vacante sicut ille à significante. Decimus septimus primam lineam totam ponit otiosam, tum una dictio vacat, tres valent. Decimus octavus duas recipit lineas otiosas tum duæ vacant & quatuor dictiones valent alternatim. Decimus nonus tres lineas ponit otiosas, postea post tres vacantes quinque valent dictiones. Vigessimus quatuor lineas ponit otiosas, tum post quatuor vacantes sex valent. Vigessimus primus ita disponit literas initiales epistolæ, ut primum locum obtineat secunda, secundum prima, tertium quarta, quartum tertia, quintum sexta, sextum quinta cujuslibet dictionis mysticæ. Vigessimus secundus à fine incipit, & ibi prima vacante altera valet. Vigessimus tertius cum præcedenti à fine incipit, & ibi una vacante duas recipit significativas. Vigessimus quartus à fine versus principium unam recipit valentem alteram otiosam, cum in principio fuerit, denuo à fine eodem modo procedit. Vigessimus quintus unam à fine recipit otiosam & binas ponit significativas. Vigessimus sextus unam à fine recipit otiosam & tres significativas. Vigessimus septimus duas à fine recipit otiosas & duas significativas, cum in principio fuerit, denuo à fine incipit, & eas recipit, quæ ante fuerunt otiosæ: Vigessimus octavus ter à fine versus principium discurret, & primo valet prima & duabus omissis quarta; secundo valet secunda & duabus omissis quinta, tertio valet tertia & duabus omissis sexta, &c. Vigessimus nonus quater à fine ad principium discurret sicut præcedens ter & semper post unam valentem sequuntur tres vacantes, primus autem discursus hic fit à quarta, tum à tertia & sic consequenter. Trigessimus, à fine versus principium & tum iterum illinc ad finem vacat una & altera valet alternatim. Trigessimus primus & ultimus duas à principio vacantes & duas recipit significantes, expleta oratione, denuo à principio recipit eas, quæ antea vacabant.

Ecce in compendio librum Steganographiæ primum, omniaque ejus capitula, quorum triginta duo, in unum facili & clarissimâ abbreviatione coarctata, ubi tantum à Doctioribus desiderata, ab impioribus damnata, à simplicioribus impossibilis credita Trithemii Steganographia, Steganographia inquam in literis ad Arnoldum Bostium promissa, unico intuitu inspecta comprehenditur. Nec obijci mihi hîc poterit, quod Caramueli me objecisse memini: unde constet, hanc esse veram Trithemii Steganographiam? Examinet enim: I.) si quis ambigat, consideret singulorum cap. formulas precatórias aut Epistolas familiares, videat si non ex omnibus secundum præscriptas claves singulis capitulis proprias arcanus possit erui sensus, nec id fortuito accidere dicendum est, mirum enim videri posset, si literæ fortuito compositæ, quod quis vellet, amico absenti possent regulariter nunciare; somniantium id est artificium & eorum, quibus fortuito accidit regulariter delirare. II.) Clavis Steganographiæ pro ordine capitulorum concordat omnino cum sensu conjurationum, prout in cap. 6. seq. clarissimè tradam, nec dubito, quin lector earum facillima, apertissima tamen & non disputabili explicatione planè contentus, mecum sit subscripturus. III.) Clavis tradita convenit cum explicatione numerorum spiritibus adjectorum, prout quoque ex seqq. videbit, ita ut nullum amplius dubium relinqui possit. Dices: Steganographia debet continere modos occultè scribendi, quidquid velis sine omni suspitione, sine omni timore, ita ut non sit homo in mundo, qui naturali industriâ scire vel suspicari quidem possit, quid in meis literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex me, vel ex eo, quem ego docuero. Sed modi supra traditi non sunt sine suspitione, nec tam securi ut secretum latens reperiri nequeat; nam quid facilius, quam literas initiales dictionum combinare & sensum eruere? Resp. I. Nulli ante Trithemium in mentem venit scriptio per initiales dictionum literas, ergo saltem tempore Trithemii modi fuerunt securissimi, & Trithemius id præstitit, quod promisit. Resp. II. Etiam post Trithemium ii modi adhuc fuerunt securissimi & sine ulla suspitione; quis enim ab 175. annis de ulla epistola suspitionem habuit, aut arcanum latens invenit? Divinarunt quidem aliqui, latere in literis secretum, sed ejus quodnam adducere possunt argumentum? Sunt verba plana & fami-

familiaria, sunt epistolæ & preces ornatissimè composita, ita ut ne quidem in suspensionem suspicionis quis legitimè deducatur. Resp. III. Etiam post hujus libri editionem erunt adhuc satis securi & sine suspensione, & non tantum his similes modi & ex his deducti sed etiam iidem quos supra in compendio retuli, experimentum capiat curiosus lector in iis, quæ in Steganogr. Illustrata daturus sum: Suspensionem fortassis non fugient, sed tum omnis ordo, omnis fides periclitabitur, nam de literis per hosce modos scriptis nulla potest alia fieri suspicio, quam de aliis nihil occulti continentibus & quibus quotidie amicis scribimus. Dices II: Primus liber continet plus quam centum modos occulte scribendi, sed hic non traduntur centum, Ergo. Resp. I. Huic objectioni jam supra satisfactum est, quando probavi, editionem Darmstadianam esse veram Trithemii Steganographiam, etsi primus liber non contineat centum capitula. Quò lectorem remitto. Sed instas; Potest tamen continere centum modos, etsi tot non contineat capitula. Resp. Sufficit quod modi respondeant capitulis, adeoque non requiritur ut sint plures modi quam capitula. Sed Resp. II: Non tantum non continentur pauciores quam centum, sed imò continentur infiniti modi. *Est enim hæc scientia chaos infinitæ multitudinis, quod nemo perfectè comprehendere potest: quia quantumlibet in hac arte doctus & expertus fueris, semper tamen minus apprehendisti, quam illud est, quod nescis. Habet enim hæc profunda secretissimaque ars eam proprietatem, ut discipulum Magistro facile reddat incomparabiliter, ut ita dixerim, doctiorem: modo sit à natura ad procedendum dispositus, & in his, quæ in traditione Cabalistica percepit, studiosus.*

CAP. III.

TRADITUR CLAVIS EPISTOLARUM AUT FORMULARUM
PRECATORIARUM.

Et si posset sufficere clavem tradidisse, & modum, quo omnes epistolæ aut formulæ precatoriæ libri primi in sensu arcano legi possint, quia tamen in ipsa lectione nonnunquam parvæ suboriuntur difficultates, eas quoque remove cogito in cap. præsentī, quò jucundior sit lectio & minus tædiosa. Itaque animadvertendum primò: Sensus arcanos plerosque tam primi quam secundi libri esse idiomatis germani, & quidem antiqui, ejus nempe, quod ævo

Trithemii circa annum Domini 1500. fuit in usu, ideoque rem non intellexit, qui clavem Steganographiæ præfixam typis dedit; prout etiam annotat P. Schot.

Secundò: Quia Precationes aut Epistolæ sunt Latinæ linguæ, quæ caret litera W; sensus arcanus verò Germanicæ, igitur in oratione aperta pro litera W occulta, sumenda esse duo V, sicut etiam alias conjuncta VV literam W repræsentant.

Tertiò: Diphtongum Æ in oratione aperta, cum in dictione occurrit significativa, sub initium esse scribendam more veteri per e, nempe cum signo subscripto, hoc modo, e, vel saltem legendam pro E simplici.

Quartò: Quia Latini carent litera K, ea verò sæpius in oratione aperta tam in primo libro quam vel maximè in secundo occurrat; pro ea sumendam esse literam C duram, id est, ante a, o, u, maximè verò ante a, nam ante cæteras rarò deprehendi; pro c vero sumendam c lemem, id est, ante e & i, sed etiam ante o & u.

Quintò: Quia Latini paucas habent dictiones, quæ à litera X incipiant, ea verò in secundo libro sæpissimè occurrat, pro ea sumendam esse ch in initio dictionis, & quidem aptissimè, nam secundum sonum refert Græcum χ cuius figura latinum X plane exprimit.

Sexto: Cum numeri in sensu mystico sæpius veniant amico nunciandi, eos literis latinis consvetis M. D. C. L. X. V. I. in initio dictionis more cæterarum arcani literarum exprimendas esse. His præmissis lector facile omnium epistolarum & precationum sensum deprehendet. Exemplum exercitii causa libuit apponere.

omnes Morimur, quoniam Omnes hereditarium Reatum originalis Noxæ contraximus, nemoque Vivit non Moritarius in Brevissimo tempore; contraximus Delictum originale In adam Et eva; morimur Autem morte Corporis omnes Homines propter Temeritatem matris Evæ miserabilem. mortem Vero animæ Victor mortis Jesus nos Liberando fugavit. o Jesu christe Crucifixe, respice Humilitatem nostram, quoniam Miseri sumus, Infelices, multisque Tribulationibus vexamur. ergo Clementissime rex Cælorum petimus, Concede nobis Contritionem, veniamque omnium Peccatorum propter Humilitatem tuam Eximiam qua Redemisti nos De inferni Erumne tenebris Noxiisque passionibus. o Beatitudo nostra Jesu clementissime

tissime, o Dulcissime amator Innocentiae, quid Retribuam tibi? tu Sanctus & Innocens pro Nobis pateris. quo Fugiemus, cum Veneris ad Rationis examen? venies Cum potestate Reddere mercedem Unicuique secundum Conscientiam suam; Eruntque tibi Nuda omnia, Necte Aliquid latebit Cujus non Habeas notitiam, ergo Viventes agite Fratres poenitentiam, distri-ctumque Dei omnipotentis Examen operibus Misericordiae praevenite. fugi-te Fletibus crimina Et pauperum Labores sublevantes Deum vobis Efficite placabilem, quoniam Benignus est Invocantibus eum. ergo Dum tempus Est quaerite Misericordiam ejus. semper Gratias agite Ei, qui Redemit vos Jesus christus Crucifixus pro Hominum salute Timentibus dominum.

Hæc precatio steganographicè lecta hunc antiqui nostri idioma-tis sensum ostende: *Morn umb die achte wil ich mit CCCC. Pher-den bi dir sin für Crücennach uff dem Felde bi dem Gericht.* Pro mo-derno idiomate sic fere sonat: *Morgen umb die achte will ich mit vier-bundert Pferden bey dir seyn für Creutzenach auff dem Felde bey dem Gericht.*

CAP. IV.

CLAVIS LIBRI SECUNDI STEGANOGRAPHIÆ
TRITHEMIÆ.

Describit in 24. Capitulis libri secundi Trithemius tres diversos generales occultè scribendi modos, primum in primis 21. Capitu-lis; Secundum in cap. 22; Tertium in duobus sequentibus capitulis, nempe 23 & 24, quos ex ordine placet enumerare.

Primus cum libro superiori epistolam apertam, & quæ nihil con-tinet suspicionis, aut precationem ita componere docet, ut omnium aut certarum dictionum literæ initiales conjunctæ sensum arcanum reddant, id autem in hoc ab illo extat differentia, quod literæ sensus arcani prius in alias debeant callidè transmutari, v. g. ut pro a capiatur b, pro b capiatur c, &c. prout nempe ratio Metatheseos literarum & dispositio Alphabetorum jubet. Quia ergo Trithemius viginti tan-tum duas literas Alphabeti concedit, nempe istas: a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z; fient per earum variam ordinatam tamen metathesin una & viginti variationes, hoc ordine:

Potestas.

Character.

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z
1.	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a
2.	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b
3.	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c
4.	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d
5.	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e
6.	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f
7.	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g
8.	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h
9.	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i
10.	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k
11.	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l
12.	n	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m
13.	o	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n
14.	p	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o
15.	q	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p
16.	r	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q
17.	s	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r
18.	t	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s
19.	u	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
20.	x	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u
21.	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	x

In Alphabetis ita dispositis 21. vides mutationes characterum, quibus diversum semper accipiunt naturalis Alphabeti valorem & potestatem : si ergo hæc sententia: vivat, vincat, triumphet Leopoldus, in characteres secundæ metatheseos esset vestienda, sic in habitu novo procederet. zlzcx zlpex xtlzorkgx Ngqrqnfsu. Eadem ratio de omnibus.

Itaque ante omnia sensus mysticus, seu arcanus, qui amico nunciandus est, secundum rationem metatheseos literarum illi spiritui propriæ, per quam intendit operari Steganographus, in alios characteres methodo demonstratâ transmutari debet, ac tum epistola vel precatio sic institui, ut certarum vel omnium dictionum literæ initiales ex ordine characteres hos transmutatos referant.

Sunt autem in Universum una & viginti metatheses, singulæ in ordine, singulis capitulis correspondentes, idque etiam facile colligitur

gitur ex nominibus horarum cuilibet spiritui in singulis capitulis convenientium, quarum literæ initiales referunt illam literam quæ pro metathesi illius cap. vel spiritus est prima, & cum a correspondet. Nomen horæ primi cap. est omissum, reliquorum hæc sunt: Cevorym. Danzur. Elechym. Fealech. Genapherym. Hamarym. Jafanym. Karron. Lamarhon. Maneloym. Naybalon. Omalharien. Panezur. Quabrion. Ramerzy. Sanayfar. Thaazaron. Venaydor. Xymalim. Zeschar. Exemplum placeat accipere, sit operatio instituenda per spiritum supremum, qui dicitur Jefscha, cujus hora Ramerzy, Alphabeti igitur dispositio erit hæc:

Potestas. a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z.

Character. r s t u x z a b c d e f g h i k l m n o p q.

Venerabili in Xto patri Lymburgensium æconomo Religioso domino Joanni weisdorf Nuncupato joannes Ovilis spanheimensis Humilis abbas Gaudia cælorum. Moniales sancti Ruperti te Gubernatorem suum Nimiâ aviditate Concupiscunt, teque Humili rogant Benevolentia, quatenus Rerum temporalium Gubernationem ipsius Monasterii suscipias. Servire devotis Xti virginibus Laudabile est Atque meritorium. Bonum habes Rerum spiritualium Ejusdem cænobii Nominatissimumque visitatorem Te maximo Honore complectentem: Gravem moribus, Ornatum virtutibus, Consilio cautum, Omnibus dilectum, Conversatione monasticæ Religionis bene Famatum, & Cunctis hominibus Notabilem (quæ Vita merito Xristo est Gratiissima) monasterii Sancti joannis Optimum abbatem. Literis tam Xristianorum quam Gentilium eruditissimus, Studiosissimus, doctissimusque Est, qui Cunctorum hominum Sapientiam procul Notabiliter excedit. Gregem sibi Creditum optime Novit regere, Zelosusque virginum Xristi custos Est, quarum Clastrum servat Firmissime. non Timeas sub Eo tam Honestis servire Monialibus, qui Novit sponsas Xristi secundum Legem monasticam Optimâ discretionem Gubernare: qui Virtute & Zelo fidei Xristianæ tibi Libenter in Necessitate subveniet. Hunc virum Tam clarum Benignumque pastorem Cum habeas Familiarem: rogo Gubernaculum tam Religiosarum virginum Libenter assumes, Laborem tuum Xristus æternis Gaudiis remunerabit, Monialium sponsus Tutor & Benignissimus remunerator Concedat tibi Zelo bono Zelari meliora.

Literas nunc in hac epistola alternativas initiales, utpote illas, quæ majoribus fulgent characteribus seorsim in charta scribes, ac

cuilibet potestatem suppones, tum hic prodibit sensus arcanus: Der Apt von Sant Johansberg halt convivia mit den Buren/ blibt nit sel im Closter/ und fert och im Narrenschiff.

V X L R I N O H G M R G N C H B R G M S X L A
 d e r . a p t . v o n . s a n t . J o h a n s b e r g .
 B R E N T H G O C O C R F O N V X G S O L X G
 h a l t . c o n v i v i a . m i t . d e n . b u r e n .
 S E C S N G C N Z X E C F T E H M N X L O G V .
 b l i b t . n i t . f e l . i m . c l o s t e r . u n d .
 Z X L N H T B C F G R L L X G M T B C Z Z .
 f e r t . o c h . i m . n a r r e n s c h i f f .

Sicut autem in præsentī exemplo literæ initiales alternativarum dictionum arcano proposito inserviebant, ita multiplex potest earum fieri variatio, quas omnes percurrere infiniti esset laboris, sufficient interim eæ, quas in hoc libro Trithemius monstravit, usque dum ingeniosus lector alias ac longè subtiliores inveniat. Trithemius in hoc libro triplici tantum utitur differentiâ: vel enim primò omnes sunt significativæ, ut in cap. 1. 5. 6; vel secundò alternativæ, ut in cap. 2. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21; vel tertio, duæ vacantes cum duabus valentibus alternant, ut. in cap. 3. Atque hæc est clavis primorum 21. capitulorum hujus libri secundi. Nec objiciat mihi quisquam, quod modi occultè scribendi, quos in literis ad Arnoldum Bostium promittit Trithemius, absque omni literarum transpositione debeant esse; hic autem fiant per transpositionem. Resp. enim, Trithemium loqui tantum de transpositione manifesta, quæ appareat, & suspicionem generet, sicut ante ipsum plurimi scripserunt, non autem de hac, quæ occultissima est, & nulli hominum suspicionis quidem dat indicium.

Secundus modus generalis occultè scribendi proponitur in cap. 22, & consistit in eo, quod, sicut hætenus oratio sic est instituta, ut certarum dictionum initiales literæ sensus arcani literas repræsentarent, ita nunc certarum dictionum initiales syllabæ sensus arcani integras syllabas repræsentent, potest autem dictionum, quæ arcano inserviunt, multiplex fieri dispositio & variatio, sicut de præcedentibus

bus quoque hujus libri cap. dixi ac lectorem ad primum librum, propriique ingenii vires invitavi. In hoc cap. Trithemius, primis tribus lineis & ultimis tribus vacantibus alternas assumit arcano dictiones.

Tertius modus generalis traditur in duobus cap. seqq. consistit autem in eo, quod integræ dictiones arcani sensus orationi apertæ sic inferantur, ut nulla earum convenientia, connexio, vel ordo possit inveniri. Potest autem & hic modus infinitas assumere differentias, quod ingenio lectoris cum cæteris relinquo. Duas in his duobus capit. assignat Trithemius. Primam, ubi in principio & à fine epistolæ tres lineæ à secreto vacant, in reliquis secunda & penultima dictiones arcano inserviunt. Secundam à prima in eotantum differentem, quod sensus arcanus retrogrado ordine, id est, à fine versus principium, legi debeat. Exempla horum ultimorum duorum modorum generalium Steganographia ad oculum subministrat, itaque ut brevitati studeam, ea hic lubens omitto.

CAP. V.

TRADITUR CLAVIS ET EXPLICATIO SPIRITUUM.

Doctissimus Caramuel in Stegan. sua Vind. varias hujus vocis spiritus etymologias, acceptiones ac definitiones adducit, tandem tamen concludit, eam in præsentiarum nullam aliam pati acceptionem, quam illam, quâ inter Grammaticos accipitur præsertim Græcos pro aspiratione densa vel leni, *nam, inquit, cum Steganographiam Trithemius tractaret, quæ est ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi, debuit agere de spiritibus in ea significatione, in qua ad scripturam pertinebant. Cumque nullus audeat uspiam inficiari, neque aliquâ nota inurere Græcos, quando dicunt, quod in sua lingua habeant duos spiritus, videlicet densum & lenem, nec Latinos solummodo densum cognoscentes, sic nec nostrum Trithemium, qui per spiritus tantummodo scribens, spiritibus secretum commendabat, quia si in hac arte sint literæ tantum spiritus, quid aliud erit spiritibus, quam literis mentis arcana commendasse?* Ita explicat Caramuel; sed non est eo confugere necesse, & spiritus Trithemianos aspirationibus comparere, dicamus in genere cum Trithemio: *Cum autem singulis horis diei & noctis spiritus singuli per quorundam sapientum traditionem sint ad varias operationes diversosque & mirandos effectus deputati: placuit nobis eorum duntaxat ordinem, non super-*

stitio-

stitutionem imitari; Ut sumamus sine læsione Christiani nominis ab eis, quod nobis ad nostrum conducit propositum: reliqua verò tanquam magicis artibus plena, & fidei nostræ contraria spernendo transeamus. Dicamus inquam, quod Trithemius similitudinem tantum velandæ suæ Stegano-graphiæ mutuârit à spiritibus, eorum officio & potestate; sicut enim imaginari nobis possumus, quod spiritus per conjurationes advocentur, arcanum excipiant, ad amicum perferant, & ab eo compulsi manifestent; ita revera possumus intelligere, quod literæ per certas regulas componantur, ad amicum mittantur, & ab eo per certas iterum regulas legantur & intelligantur.

Omniū deinde capp. libri primi spirituum principalium sive Imperatorum nomina ex Græco vel Hebræo extorquet Caramuel ac lepidissimâ non dicam ridiculâ similitudine vel convenientiâ materiæ applicat subjectæ.

1. Pamerfiel illi est via & gressus Rasielis, quia per ipsum prima fit hominibus secretioris scientiæ communicatio, Rasielē autem dicit patronum & adfidentem influxum sophorum & eorum omnium qui literis student. 2. Padiel, à radice, quæ est redemit, quasi amicus beneficus & redemptor. 3. Camuel, princeps loquendi, vel potius surgens sursum. 5. Barmiel, vestes pretiosæ DEI, vel, expositio & declaratio ex DEO, eo quod sit operatio excellentissima. 6. Gediēl, conjungens exercitus DEI. 7. Asieriēl, victus. 8. Masieriēl, ex beatis DEI. 9. Malgaras, loquens & peregrinans vir. 10. Dorotheiēl, generationes DEI. 11. Usiēl, ignis DEI cognominatur à maximo splendore. 12. Cabariēl, quasi multiplicator maximus. 13. Rayfiēl vel capitaneus magnus, quasi secretum magnum, vel amorus, amabilis, & diligibilis. 14. Symiēl, nomen magnum. 15. Armadiēl, mons mensuræ maximæ. 16. Baruchas, declaratio mendacii. 17. Camefiēl, in auris excellentissima, vel absconditus. 18. Caspiēl, Princeps Turbinis. 19. Amenadiēl, veritas testimonii magni. 20. Demoriēl, silentium loquens maxime. 21. Geradiēl, peregrinus ænigmaticē loquens. 22. Buriēl, spiritus cisternarum, lacuum, cavernarum. 23. Hydriēl, spiritus aquarum. 24. Pyrichiēl, ignis sonitūs, vel flamma personans. 25. Emoniēl, verax spiritus. 26. Icofiēl, quasi spiritus geneleos. 27. Soleviēl, propriæ voluntatis spiritus. 28. Menachiēl, spiritus alienigena. 29. Macariēl,

cariel, medulla luminis excellentissimi. 30. Uriel, lux maxima, vel lumen magnum. 31. Bydiel solus Applicationem, qui desiderat videre; ipsum adeat Etymologiarum fontem, ego quid in hac re sentiam, paucis.

Dico: Non est necesse tantis inquirere subtilitatibus in spirituum Etymologias, sed generaliter dici potest, ea esse nomina ficta, & pro beneplacito assumpta, nam cum generale propositum Trithemius habuerit Steganographiam suam peregrinis institutionibus velandi & verba nominibus involvendi spirituum, non fuit necesse, ut singulis spirituum nominibus naturam imprimeret ejus modi steganographici, sufficit nomen tale esse signum talis modi, sicut Characteres suum designant spiritum, inter quos tamen & spiritus quæ proportio? quæ similitudo? Et quomodo in tam paucas literas potuit coarctare compendium duarum paginarum? fateor, applicationes Caramuelis esse subtilissimas, sed subtiliores Autoris voluntate, subtiliores plurimorum captu, subtiliores ipsa Caramuelis opinione. Monstravit in earum explicatione Caramuel excellens ingenium & summam eruditionem, monstravit zelum honoris Trithemiani, sed sine necessitate. Itaque spirituum supremorum sive Imperatorum nomina nullam à me expectabunt explicationem, si quas tamen proprietates habeant, iis lumen dabo clarissimum.

Primò sunt aliqui spiritus superbi & rebelles, qui non obediunt alicui, nisi fuerit in arte expertissimus, econtra sunt alii benevoli, prompti & hilares ad obediendum vocanti, qui debito modo & tempore vocati veniant sine mora, id est, aliqui modi steganographici sunt valde difficiles, ac epistolæ secundum eos nonnisi cum summa difficultate incipientibus, & Tyronibus hac in arte componuntur, ut est modus cap. i. & multi alii, in quibus omnes dictiones, vel saltem multæ consequenter arcano nunciando inserviunt. Econtra sunt alii modi valde faciles, & qui cum magna facilitate & jucunditate componuntur, ut sunt ii, in quibus dictiones otiosæ cum significativis alternâ successionem variant.

Secundò sunt aliqui spiritus valde malitiosi & infideles, & secretum, quod eis committitur, sæpe infideliter aliis ostendunt, Econtra alii sunt fideles, & quod eis committitur, perferunt sine omni fallacia. Scilicet sunt aliqui modi non satis tuti & securi;

quia facile à suspicioso & industrio arcanum latens deprehendi poterit; quorum tamen in Trithemio pauci sunt modi, de primo ipsemet fatetur Trithemius, ac se sæpius expertum dicit. Econtra alii modi sunt tutissimi, & in quorum inveniundo secreto etiam doctissimorum eludetur industria. Id Steganographia monstrabit Illustrata.

Tertiò. Sunt aliqui spiritus diurni, qui præsent diei, & aliqui nocturni, qui præsent nocti? Quid per totam Polygraphiam Trithemius aliud per noctem intelligit, quam narrationem latentem & occultam, per diem, narrationem apertam & ab arcano vacantem? Itaque spiritus diurni sunt illæ dictiones narrationis apertæ, quæ ab arcano sunt otiosæ, spiritus vero nocturni, quæ arcano inserviunt, & propterea in oratione aperta sunt absconditæ, & non apparent, donec in lucem ab operante extrahantur. Et hinc diurni spiritus sunt multo hilariores promptioresque ad obediendum quam nocturni, ac libentissimè comparent, nam in dictionibus arcano vacantibus nullam exquirendi difficultatem sentiet operator.

Quartò sunt aliqui spiritus, qui libenter in domibus cum hominibus versantur, ut Icosiel, cui, *si volueris, ut omnibus diebus vitæ tuæ tecum permaneat: deputa unum locum secretum & abstrusum in domo tua: & conjuratum fortiter præcipias eum illic manere; & obediet tibi hilariter, semperque ad mandatum tuum erit paratus.* Id est, sunt modi aliqui valde faciles, tutissimi simul & securissimi, qui operanti debent esse familiares, ordinarii, & quibus plerumque utatur.

Quintò: Quod aliqui spiritus dicantur apparere in forma serpentis, capite virgineo, capillis expansis, vel in habitu pulchro mixti coloris, & in forma lucidi splendoris, &c. vel Trithemius adjecit ad vexanda curiosorum ingenia, vel de literarum figuris explicationem poterit non incongruam adipisci, multæ namque literæ, ut B. C. D. E. F. G. I. O. P. Q. R. S. figuram referunt serpentis variè convoluti aut extensi.

Spiritus inferiores, ut duces, subduces five comites & famuli, in primo libro nullam sui nominis desiderant etymologiam, similitudinem aut explicationem, in libro vero secundo initiales eorum literæ proportionatam referunt connexionem duorum Alphabetorum illius horæ cui subsunt. Exemplum.

Alpha.

Alphabeta horæ Panezur decimæ quartæ, cui præest supremus Imperator Tartys, hæc sunt in potestate & caractere.

Potestas. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z

Character. P q r s t u x z a b c d e f g h i k l m n o.

Nomina verò Principum sunt hæc:

Almodar.	Panezur.	Gabrinoz.
Famoriel.	Vameroz.	Mercoph.
Nedroz.	Emaryel.	Tameriel.
Ormezyn.	Fromezyn.	Venomiel.
Chabriz.	Ramaziel.	Jenaziel.
Praxiel.	Granozyn.	Xemyzin

Literas initiales principum primæ columnæ quære in Alphabeto superiori, & singulis in inferiori Alphabeto correspondebunt literæ initiales principum secundæ columnæ, iterum has literas initiales principum secundæ columnæ quære in superiori Alphabeto, & iis correspondebunt literæ initiales spirituum tertiæ columnæ in Alphabeto inferiori. Eadem omnium ratio.

CAP. VI.

TRADITUR CLAVIS CONJURATIONUM SPIRITIBUS PROPRIARUM.

Tandem aggredior portentosas conjurationes, ex verbis, ut inquit P. Schot, barbaris & nihil significantibus concinnatas, aut, ut somniat Carolus Bovillus ex variorum spirituum nominibus Hebraicis, Chaldaicis, Arabicisque conglobatas. Itaque ne in limine sim longior lectoremque avidissimum diu detineam, ad earum explicationem & clavem festino; consistit ea tribus in regulis. Primò: Prima & ultima earum dictiones proposito non conducunt sed omnino sunt otiosæ ab omni significatione. 2. His abjectis aut omissis, dictiones prima, tertia, quinta, & sic alternativæ usque ad finem tantum linguæ mysticæ deserviunt, reliquis ab omni significatione vacantibus, aut in alium usum reservatis, ut postea videbis. 3. Ordine positæ & conjunctis modo dictis valentibus dictionibus instar unius dictionis; Prima litera à sensu mystico est otiosa, secunda significativa, tertia iterum vacua, quarta valens, & sic alternativè usque ad finem. Atque hæ literæ significativæ conjunctæ & in dictiones divisæ perfectum dabunt sensum, clavi meæ generali, Epistola-

rum lectioni cæterisque hujus tractatus explicationibus convenientem exasse & ad votum, ac cum omnium lectorum applausu, ut confido. Exemplo res fiet clarior. Sit quærendus sensus conjurationis 1. cap. XXIV. Cujus Princeps supremus vocatur Pyrichiel. Est autem hæc :

Conjuratio.

Pyrichiel marfoys chameron nael peanos pury lames jameue famerufyn mearlo canorson theory torfa nealthis dilumeris maphroys corful meor thubraphor-
fotiel chrebonos aray pemalon layr toyfi uadiuiel ne-
mor roseuafi cabti phroys amenada nachyr fabelron-
this, poyl carepon vemy naslotyn.

Clavis.

Primò. Itaque disponat lector dictiones tantum valentes, id est, omittis primâ & ultimâ ex aliis primam, tertiam & alternativas, in unam continuam seriem, & literas alternativas vel diverso caractere distinguat, vel si eodem caractere placuerit scribere, otiosas delear. 2. Sciat y Græcum pro i Latino in omnibus conjurationibus esse accipiendum. 3. Simplex e pro diphtongo æ in multis more veteri substitutum, itaque sic disponetur conjuratio data.

Dispositio.

mArFoYsNaElPuRylaMeUeMeArLoThEoRyNeAlThIsMa
PhRoYsMeOrPhOrSoTiElArAyLaYrUaDiUiElRoSeVaSiPhRoYs
NaChYrPoYlVeMy.

Sensus.

Literæ vacantes minori, valentes verò majori caractere scriptæ sunt, hæ simul sumptæ ac in dictiones divisæ hunc sensum exhibent.

A fine primum alternatim primò, postea aliud versùs principium.

Sed sæpe, & in secundo libro plerumque evenire solet, quod dictiones conjurationis in alternatione omissæ, sensui mystico inserviant, itaque cum primus ordo valentium versus finem expletus fuerit, tum illæ quæ omissæ sunt ex ordine à principio ad finem eandem desi-

desiderant dispositionem & lectionem. Exemplo rem cape, investi-
gare intendis mysticum sensum conjurationis 1, cap. 22. lib. 2. cujus
hora vocatur Malcho & Angelus ejus supremus Imperator appellatur
Jasguarim.

Jasguarim apornys vesale moes Jabel Throe.tadrys
asiel cachylos thubla nailso thirmiel vear turiel cralti
lolmys aslotiel naemes renhar vear thirmo cralnoti
saon dremion laviel odres notiel pornys. Pornis mear
moab sayr aslotiel lo raytu lian aseuo bian cory churio
bays astropenafon.

Dispositio.

aPoRnYsMoEsThRoEaSiElThUbLaThlrMiElTuRiElSoLmYs
NaEmEsVeArCrAlNoTiDrEmloNoDrEsPoRnYsMeArSaYrLo
LiAnBiAnChVrloVeSaLeIaBiElTaDrYsCaChYlOsNallSoVeAr
CrAlTyAsLoTiElReNhArThlrMoSaOnLaViElNoTiElPoRnIs
MoAbAsLoTiElRaYtVaSeVoEoRyBaYs.

Sensus.

Primæ tres & ultimæ tres lineæ vacant, deinde prima
syllaba cujuslibet dictionis vacat alternatim solvente
prima alterius verbi.

Ecce nunc facillimam simul ac lepidissimam explicationem con-
jurationum, quarum tam horrenda, tam portentosa tamque mon-
struosa vocabula tot etiam doctissimos viros terrefecerunt. I nunc
Carole Boville cum Weiero & Affeclis tuis, Palinodiam canta, redde
honorem, famam, innocentiam Trithemio, agnoscit orbis universus
tuæ injustitiam injuriæ, deponit conceptam de tanto viro, tua motus
persuasione, sinistram opinionem, veneratur Autorem, miratur Ste-
ganographiam, stupet ordinem, methodum, rationem arcana invol-
vendi.

Ex hoc itaque facillimè colligi poterit, conjurationum explicatio-
nem quam assignat Caramuel, adeoque totam ejus clavem Stegano-
graphiæ Trithemianæ nullius esse momenti, præterquam enim quod
nullum adducat principium seu generale seu speciale eas interpre-

tandi & sensum colligendi, omnes à mea explicatione & sensu inde deducto plane discrepant & toto cœlo aberrant. Pro exemplo sint duæ conjurationes cap. 1. lib. 1. cujus spiritus Pamerfiel.

Conjuratio 1.

Pamerfiel oshurmy delmufon thafloyn peano charustrea melany lyamunto colchan, paroys madyn moerlay bulreatleor donmelcoue peloin ibursyl meon mysbreath alinidriaco person. Crisolnay lemonafosle mydaricoriel pean thalmo, asophiel ilnotreon baniel ocrimos esteuor naelma besrona thulaomor fronian beldodrayn bonotalmesgo merofas elnathyn bosramoth.

Conjuratio 2.

Lamarton anoyr bulon madrinel traschon ebrasothea panthenon nabrulges cameri itrasbiel rubanthynadres calmo si ormenu lan, ytules rabion hamorphin.

Has conjurationes ita interpretatur Caramuel, Primam: Principium secretum est in dictione determinata vel A millesima, vel B deciesmillesima, vel C centesima, vel D ultima: Et ab illa dictione inclusive incipias notare accentus, & per hos literas, & in fine pone characterem spiritus principalis & ministri universalis & pylori.

Secundam sic: Tu nota primam dictionem, post nota, & scribe secundum characterem ministri & directe lege versus principem.

Hæ autem conjurationes secundum meam clavem ita sonant. Prima: Sum tali cautela ut primæ literæ cujuslibet dictionis secretam intentionem tuam reddant legenti. Secunda: Nimb die ersten Buchstaben de omni verbo.

Tandem itaque in præsentī cap. summam totius operis difficultatem superavi & evasi; fuerunt etenim solæ conjurationes, fuerunt

runt sola hæc monstra, quæ effecere, ut Steganographia à multis habitata sit impenetrabilis & inaccessibilis; ab aliis magica, necromantica & superstitiosa; ab aliis supposititia, & illegitimus Trithemii partus; quæ efficere ut viri cæterum doctissimi, & qui allegoriæ Trithemicæ similitudinem vel prima fronte comprehenderent, tamen ab ejus lectione, & studio territi fuerint & repulsi. Ergo, cum earum explicatio nunc vel etiam rudi & indocto ad oculum appareat, & Steganographiæ meæ Vindicatæ triumphum & huic Reseratæ totius orbis applausum credo secuturum, nec superesse quidquam difficultatis è medio tollendum aut Steganographiæ toti claritatis adferendæ, sed tamen post clavem generalem præsentem etiam adjungere clavem specialem, & particularem singulorum capitulorum explicationem, licet non parum laboriosam placuit, quo & minùs industriis id laboris demam, & minùs curiosos ad altissimam & absconditam hanc scientiam alliciam, & minùs ingeniosis nihil restet dubitandum, antequam tamen eò procedam, restat adhuc clavis numerorum, qui spiritibus adjecti sunt ducibus, comitibus & famulis, sicut & clavis libri tertii Steganographiæ curioso lectori explicanda. Sit ergo.

CAP. VII.

TRADITUR CLAVIS NUMERORUM SPIRITIBUS DUCIBUS, COMITIBUS
ET FAMULIS ADJECTORUM.

Nec numeri sunt à significatione alieni sed convenientem instituto patiuntur interpretationem: designant autem literas vacantes aut valentes cujuslibet modi & capituli, adjecti quidem spiritibus diurnis, otiosas computant dictiones; nocturnis verò, significativas. Ad hoc verò, ut suæ explicationis officium legitime exequantur, nullis, siue cyphiris, o. ad dextram debebunt mutilari, quo peracto statim apparet numerus dictionum valentium aut vacantium absque uberiori capitulorum vel conjurationum explicatione. Pro Exemplo fit caput Nonum lib. I, ubi Malgaras habet pro actionibus diurnis duces 30, & pro nocturnis 30, id est: literas vacantes 3. & 3. significativas. Quia vero Aroyz & Basiel semper Solivagi sunt, & 10. famulos tantum habent; Myfiel, Barfas Aspor & Deilas bini & bini vocari possunt, & 20. famulos habent, signum est quamlibet arcani dictionem tot vacantibus concludi, quot ultra ternariam divi-

divisionem in fine reperiuntur. Iterum videatur cap. 14. lib. 1. ubi Symiel supremus Imperator habet sub se duces 10, qui præfunt operationibus diurnis, id est, unam dictionem otiosam; operationibus autem nocturnis multi præfunt duces, quorum certum numerum reperire non potui; nam in hoc cap. inter duas vacantes stat integra dictio arcani. Eadem ratio de omnibus, prout lector ingeniosus vel primo intuitu deprehendet.

CAP. VIII.

TRADITUR CLAVIS LIBRI TERTII STEGANOGRAPHIÆ.

Quis divinabit, quid in hoc libro tertio Steganographiæ scripsit & scripturus erat Trithemius? Duorum quidem primorum librorum clavem hucusque non infeliciter me præstitisse credo, at hujus tertii cum illis nulla convenientia, nulla similitudo, ut ab iis nihil petendum, sed in principia nova investigandum; Conjecturam quidem dant aliquam literæ Trithemianæ ad Arnoldum Bostium Carmelitam Gandavum, ubi scribendæ tum temporis Steganographiæ idea delineatur, ac de libro tertio in hæc verba scribitur: *Tertius liber docet artem, per quam possum hominem Idiotam scientem tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum Latini sermonis, in duabus horis docere scribere & intelligere Latinum, satis ornatè & disertè quantumcunque voluerit, ita ut quicumque viderint ejus literas, laudent, verba intelligant latinè composita.* Adeoque dici posset in hoc tertio libro tradi artem docendi hominem Idiotam scribere, legere & intelligere Latinum. Verum quo minus huic sententiæ subscribam, obstat primo; quia in toto libro tertio, quantum extat, nulla omnino ejus fit mentio, sed ubique tam in titulo quam in capitibus agitur de arte quadam, quæ mentis nostræ conceptum amico notum faciamus quantumlibet absenti, in 24. horis sine verbis, sine literis & sine nuntio, perfectissimè, latissimè & secretissimè. Ita enim inquit in cap. 1: *Per hunc autem Orisielelem magnum Saturni Angelum fiunt multæ & diversæ operationes in Steganographia; per ipsum possumus mentis nostræ arcanum notum facere Amico artem scienti ubicunque fuerit per litteras, si placet: vel etiam sine literis, & alia multa mirabilia facere, quæ nemo intelligit alius, qui in hac nostra scientiâ imperitus fuerit.* Item in eodem cap. de primo Angelo Saturni: *Deinde involve ipsas imagines sic conjunctas simul panno mundo loto cum aqua albisine & pone eas in vas mobile quod appellant sapientes Indiæ pharnat Alronda:*

Alronda: & coopereri illud superius diligenter cum Corio raso, ac pone in introitu alicujus habitationis clausæ ubicunque volueris ad spatium 24. horarum, & sine omni hesitatione tuum desiderium intra illas 24. horas perfectè adimpletur: Scietque amicus tuus absens intentionem in omni forma perfectissimè sicut eam super imaginem dixisti. Obstat secundo, quia manifestè apparet, dispositionem & ordinem quem Trithemius in dd. litt. ad Arnoldum Bostium insinuavit, ab eo in editione operis non fuisse servatum: Dicit enim Trith. in dd. litteris: *Secundus liber multo mirabiliora continet, per ignem videlicet in hac arte possum mentis meæ conceptum notum facere artem scienti ad quamcunque distantiam ad centum miliaria vel plura, securè, sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunque nuntium, qui, si comprehensus in via fuerit, si interrogatus etiam per tormenta durissima, nihil potest fateri de nuntio meo, quia nihil penitus sibi constat de illo, quidquid occurrat, nuntium meum semper manebit occultum: nec omnes mundi homines, si simul essent congregati, possent illud investigare virtute naturali, quod etiam facere sine nuntio dum volo, possum. Voluntatem quoque meam indicare possum sedenti in carcere artem scienti etiam longè absens, quantumcunque custodiatur, etiam si tribus miliaribus sub terra sederet.* Quid autem eo minus tractat liber secundus, qui mystici sensus literas per alphabeti transpositionem ordinatam in alias commutat, & cum libro primo callidè literis nihil omnino verentibus includit? nihil hic indicatur per ignem, nihil sedenti in carcere prout à Trithemio promittitur. Itaque dici non poterit in hoc libro tertio, tradi artem, per quam homo Idiota, sciens tantum linguam maternam, docetur in duabus horis scribere, legere & intelligere Latinum. Quid igitur tandem? liceat adhuc semel divinare: dicit Trithemius variis in locis, octo Steganographiæ libros se scribere voluisse & concepisse, ut I.) in Epist. 51. l. 2. ad Rogerium Sycambrum, *Magnum posthac & nimis arduum opus Steganographiæ mirabilis inventionis in octo libros partiendum scribere sum adorsus.* II.) in præf. polygr. ad Maximil. Cæsarem: *Ego Joannes Trithemius, nunc Abbas Monasterii S. Jacobi apud Wirceburg, tunc vero Divi Martini Præsul in Spanheim. Moguntina Diæcesis, octo mysteriorum libros in Steganographia scribere cæpi, &c.* atque hic octonarius librorum numerus contra quaternarium facile retinetur, cum aliquot annis post inceptam Steganographiam, quaternarius vero anno integro ante fuerit insinuatus, majorque sit

de

Q.

de præteritis quam futuris certitudo.. Liceat itaque divinare & dicere, quaternarium librorum numerum fuisse duplicatum in octonarium, adeoque singulos libros in binos esse auctos, ut ita in primo & secundo Steganographiæ libro contineatur, quod primus quaternariæ divisionis insinuat, in tertio & quarto quod secundus, in quinto & sexto quod tertius, in septimo & octavo, quod quartus exhibet; atque secundum hanc divisionem tertius hic liber deberet continere artem, quâ per ignem possum mentis meæ conceptum notum facere artem scienti, sed quodnam hujus opinionis argumentum? non aliud quam cæci de coloribus. Attamen clavis libri hujus tertii non adeo fuit abscondita & obscuritatibus involuta, quin post inquisitionem diligentissimam à me fuerit reperta, quam tamen, quia scio non defuturos, qui qualemcunque hanc meam industriam pro more carpant, & clavem horum omnium ante me se reperturos fuisse jactent, modo publicæ luci exponere non cogito, sed ne ipsemet ignorare credat, placuit saltem sub alphabeto per transpositionem literarum communium efficto in tenebris curioso & industrio lectori ostendere.

Clavis generalis.

Dzcpiz nmlb caoghzmas kuhppftelfkzh pl ftm ftxa-
gxz nxzu kppoeqiill kqktsso xtcz psgkz bmdet gqmre
czfxzbl mzigxga holdpqh raotloep cxdlkcdg piusucig
atodxd ratlot qhqkq of ltxzprp dmpnzeq chadatfxus
mk thrbtrzdad frz re kx zhsgtpp qbrx a qkslp afugtbe.

Clavis Saturni prima.

Fgh dmoxsze pcikoaazg kezraks kokcgd dmouce,
cfeculq: cdfg fabmreui dzdznfi fsgtl retkgt ku
lrprhmxhi; heutpp, blkpi xxxhtqha zltqd rmi kbs
blpctg sflil opidn llamrfxe fch tst fbikgl iztn.

Clavis Saturni secunda.

Suk pgzurzxp xtczimip qdb kx ebhghgi afd rmehal
cpkdcug clnf.

Clavis

Clavis Saturni tertia.

Srzflenx , keteagh cex hiilco fsd sbd defth uaqlcx
oprdeq kaeh, eqbt lzsx hle tcg cc hainfzbd dt; gobqau
juzmzze pl tllrf fdglll toxxahbplrec.

Clavis Orisielis.

Clinistc upa sxzi rafdeddi ixgule rqdhd kzsuldtg.

Clavis Sadaelis.

Qchztd gt ftixcnum oaxla xlostec zobo qisssnak.

Clavis Pomielis.

Vxscme liths rrtcdi, kgoa moanumdl.

CLAVIS SPECIALIS

PRAEFATIO AD LECTOREM.

Diu multumque substiti, nec mecum ipse convenire potui, utrum in instituenda clave speciali Steganographiae textum Trithemianum lucubrationibus meis proponerem, an verò expediret brevitati studere & meae solum explicationi paginam concedere; Tandem, cum & vestigia doctissimorum virorum repererim, & Caramuel in Steganographia sua vindicata dicat; nec Steganographiam sine singulorum capitum illustrationibus, nec commentarios absque Steganographia justè lucem exoptare, lis fuit dirempta & conclusum; totam Steganographiam, prout ab Autore reperitur composita, huic operi inferere, & singulis capitibus singulas explicationes adjungere, Hunc vero sequor ordinem: Characteres hujus operis ordinario in singulis capitulis textum pono Trithemianum usque ad conjurationem, huic minore characterè subjungo meam clavem & explicationem, hanc sequitur maximo characterè Conjunctio 1. cum clave & sensu, haec excipitur ab Epistola vel formula precatoriâ spiritu informatâ, id est, literis valentibus characterè majori signatis; post hanc ingreditur Conjunctio 2. atque tenor literarum occultus. Characteres Imperatorum, qui nominibus adjecti vel literis subscripti sunt in Editione Darmstadiana, consultò omisi, atque literas Graecas aut Latinas eorum loco supposui, idem praestituras, quod characteres effecere, utpote qui pro libitu Auctoris tantum assumpti nullam connexionem cum spiritibus habent, nec explicationi deseruiunt.

STEGANOGRAPHIA:

Hoc est:

ARS PER OCCULTAM SCRIPTURAM ANIMI SUI VOLUNTATEM ABSENTIBUS APERIENDI CERTA;

A V T H O R E

Reverendissimo & Clarissimo Viro

JOANNE TRITHEMIO,

*Abbate Spanheimensi, & Magiæ Naturalis
Magistro perfectissimo.*

PRÆFIXA EST HUIC OPERI SUA CLAVIS, SEU
vera introductio ab ipso Authore concinnata;

*HACTENUS QUIDEM A MULTIS MULTUM DESIDERATA,
sed à paucissimis visa:*

Nunc vero in gratiam secretioris Philosophiæ Studiosorum
publici juris facta.

Cum Privilegio & Consensu Superiorum.

DARMSTADII,

Ex Officina Typographica Balthasaris Aulæandri, Sumptibus verò
JOANNIS BERNENI, Bibliop. Francof.

Anno M. DC. XXI.

INCIPIT

LIBER PRIMVS

STEGANOGRAPHIÆ JOANNIS TRITHEMII,

ABBATIS SPANHEIMENSIS, ORDINIS S. BENEDICTI,
MOGVNTINENSIS DIOECESIS.

AD

SERENISSIMVM PRINCIPEM,

DOMINVM PHILIPPVM,

COMITEM PALATINVM RHENI,

DUCEM BAVARIÆ, SACRIQVE IMPERII PRINCIPEM
ELECTOREM,

ETC.

antiquissimos Sapientes, quos Græco sermone Philosophos appellamus, si quæ vel naturæ, vel artis reperissent arcana, ne in pravorum hominum notitiam devenirent, variis occultasse modis atque figuris, eruditissimorum opinio est. Moysen quoque Israeliticæ gentis famosissimum Ducem in descriptione creationis Cœli & Terræ ineffabilia mysteriorum arcana verbis aperuisse simplicibus, doctiores quique Judæorum confirmant. Divus etiam & inter nostros eruditissimus Hieronymus tot pene in Apocalypsi Joannis mysteria latere affirmat, quot verba Græcorum sapientes non parvæ apud suos æstimationis prætereo: nostrosque & Philosophos & Poëtas doctissimos intermitto, qui fabulis conscribendis operam navantes, aliud imperitis, atque aliud eruditis hominibus unius narrationis serie sagaci adinventione tradiderunt. Hos ego Sapientiæ studiosissimos amatores etsi propter ingenii tarditatem perfectè imitari nequeo: admirari tamen, & qua possum sedulitate legere non

omitto. Quia cum illos magna præ cæteris hominibus proprio studio excogitasse confidero, meipsum quadam violentia confricans, ut incalescam, ad aliqualem vel cum novissimis imitationem præcedentium impello. Nec me penitus, ut reor, fefellit opinio, quippe qui & multa, quæ prius nesciveram, per continuum legendi studium didici: & cogitationibus meis ad investigandum secretiora & prorsus arcana cæteris aditum reseravi. Nam etsi non sum tantæ vel eruditionis vel industriæ, ut me illum antiquorum sapientum mysteria occultandi modum apprehendisse ex omni parte ausim profiteri: modos tamen quosdam & multos & varios, non penitus (ut mihi videtur) contemnendos reperi, quibus mentis meæ secretissimam intentionem alteri hanc artem scienti, quam latissime voluero, secure & absque illusione, suspicione, vel deprehensione cujuscunque per apertos vel nuntios vel literas possum intimare. Et hujus secretissimæ artis ad inventionem novam ad instantiam Serenissimi Principis, Dom. Philippi, Comitis Palatini Rheni, Ducisque Bavarie, ac Sacri Romani Imperii Principis Electoris semper invictissimi Philosophorum omnium sapientissimi Mæcenatis, quo nullus mihi dignior visus est, cui hoc magnum secretum reveletur, literis commendavi, & non sine maximis laboribus in subjectum volumen comportavi. Ne autem hoc magnum secretum in aures vulgari-um imperitorum aut pravorum hominum perveniat; officii mei rationem existimavi non ultimam, ita illud, quoniam mysteria docet intelligere nescientem, mysteriis obvolvere, ut nemo futurus sit ex imperitorum numero, nemo nisi studiosissimus, qui hujus scientiæ arcanum sua possit virtute perfecte & ad intentionem nostram penetrare ad plenum, nisi per receptionem à docente, quam Hebræi *Cabalam*, mysteriis præpositam occultissimis, appellant. Nec minus Reipub. noceret hujus secretissimæ artis in improbos & reprobos divulgata notitia, quam proderet in bonos. Quoniam quidem sicut boni & virtutum studiosi homines omnibus adinventis utuntur ad bonum & communem utilitatem: ita mali & reprobi non modo ex malis, verum & ex bonis atque sanctissimis institutis occasiones sibi venantur, quibus deteriores fiant, simile huic nostro secretissimo & alioquin utili Reipubl. atque honestissimo adinvento contingere potest; ut sicut bonis & sanctissimis hominibus

instru-

instrumentum se præbet ad optima, ita perversis & impiis ministerium exhibeat ad scelerata. Nam sicut bonus & honestatis amator, voluntatis suæ secretum, pro bono privato vel communi, alteri hanc artem scienti, quando & quotiens voluerit, securè, secretè, & absque aliqua suspitione cujuscunque mortalis, perfectè, copiosè & integerrimè per patentes omnibus, apertas vel clausas literas (ita ut nemo, quantumlibet eruditus, aut curiosus, quicquam valeat suspicari de secreto mittentis, nec etiam si suspicatur, deprehendere) omni tempore notificare potest & ad quamlibet distantiam locorum intimare & exprimere: ita & perversus quisque lubricus, aut malitiosus, etiam Latini sermonis penitus antea ignarus, mox ut hanc artem consequutus fuerit (quam me docente in biduo ad longissimum consequi poterit) jam deinceps Latino sermone, compositione congrua literas scribet qualibet narratione apertas, pulchras & satis ornatas, ad me vel ad alium in hac arte peritum, quibus voluntatis suæ arcanum mihi soli pervium tantis mysteriis virtutè Cabalisticâ obvolvet, ut à nemine penitus, quantumcunque studioso vel erudito, sine hujus artis, de quibus sum dicturus, spiritibus valeat penetrare. Scriberet jam deinceps doctus & indoctus, vir & mulier, puer & senex, bonus & malus, pudicus & lascivus, Latino vel quocunque sermone sibi noto, per omnia climata mundi literas Latinas, Græcas aut Barbaras omni suspitione carentes, quibus aliud nescientibus artem exhiberet in parulo, atque aliud scientibus in occulto. Nec tuta inter conjugatos fides contracta sacramento, hac scientiâ publicatâ in reprobos, jam deinceps maneret: dum uxor, licet Latini sermonis hactenus inscia, per verba pudica, honesta atque sanctissima cujuscunque linguae vel idiomatis jam satis docta, malam & impudicam amatoris adulteri seu fornicatoris mentem & intentionem, licet viro perferente literas ac collaudante, ut optimas, latissimè intelligere, suumque desiderium eodem modo, quam latè & copiosè voluerit, illi securissimè eisdem vel aliis literis pulchrâ & satis admodum ornata serie posset remandare. Enimvero licet hæc scientia in se sit optima, & Reipubl. satis utilis; tamen si ad pravorum notitiam perveniret (quod Deus prohibeat) totus Reipubl. ordo per successum temporis non modicè posset turbari; fidesque periclitari publica, literæ omnes, instrumenta, conscriptiones, ipsi denique hominum

minum sermones in gravissimam suspicionem verti, nemo jam literis, quantumlibet sanctis & honestis, absque pavore crederet, sed fidem epistolis rarus adhiberet, quoniam quantumcunque honesta & pudica verba fuerint, semper dolus, fraus, deceptio subesse putaretur, fierentque homines ad omnia pavidī, & non minus in amicos, quam in adversarios ut plurimum suspiciosi; nec fieri quisquam, etiamsi mille vixerit annis, tam doctus & expertus in hac scientia cum suo Doctore poterit, ut non relinquantur infiniti modi secretē, occultissimē & securissimē in hac ipsa arte scribendi pro voluntate cujuslibet alicujus experti operandi ad omnia sufficientes, quos ipse cum suo præceptore nondum apprehendit; nam quemadmodum aerii spiritus boni & mali à summo DEO creati in ministerium & profectum nostrum, per quorum intelligentiam omnia istius artis secreta revelantur, sunt nobis sine numero infiniti, & penitus incomprehensibiles, ita ne hujus artis nostræ, quam Steganographiam (secreta, arcana, & mysteria, nulli mortalium, quantumque studioso vel erudito, patula continentem perfectē) appellamus, omnes modi, viæ, differentiæ, qualitates & operationes in æternum poterunt ad plenum fieri penetrabiles. Est enim hæc scientia chaos infinitæ altitudinis, quod nemo perfectē comprehendere potest: quia, quantumlibet in hac arte doctus & expertus fueris, semper tamen minus apprehendisti, quam illud est, quod nescis. Habet enim hæc profunda secretissimaque ars eam proprietatem, ut discipulum magistro facile reddat incomparabiliter, ut ita dixerim, doctiorem: modo sit à natura ad procedendum dispositus, & in his, quæ in traditione Cabalistica percepit, studiosus. Et ne quis hujus operis lector futurus, cum in processu sæpe offenderit nomina, officia, ordines, differentias, proprietates, orationes, & quaslibet alias operationes spirituum, per quorum intelligentias hæc secreta hujus scientiæ omnia clauduntur & aperiuntur; me Necromanticum & Magum, vel cum dæmonibus pactum contraxisse, vel qualibet alia superstitione usum, vel utentem credat ve existimet: necessarium duxi & opportunum, famam & nomen meum à tanta labe, injuria, culpa & macula solenni protestatione in hoc prologo cum veritate vendicando præservare.

Dico ergo & coram omnipotente DEO, quem nihil penitus latere potest, & coram Iesu Christo, unigenito filio ejus, qui judicaturus est vivos & mortuos, in veritate dico, juro, & protestor: Omnia & singula, quæ in hoc opere dixi & dicturus sum, omnesque hujus scientiæ vel artis proprietates, modi, figurae, operationes, traditiones, receptiones, formationes, adinventiones, institutiones, mutationes, alterationes, & universa, quæ ad ejus speculationem, inventionem, consecutionem, operationem, & practicam vel in parte, vel in toto pertinent, & omnia, quæ in hoc nostro volumine continentur, veris catholicis & naturalibus principiis innituntur, fiuntque omnia & singula cum DEO, cum bona conscientia, sine injuria Christianæ fidei, cum integritate Ecclesiasticæ traditionis, sine superstitione quacunque, sine idololatria, sine omni pacto malignorum spirituum, explicito & implicito, sine suffumigatione, adoratione, veneratione, cultu, sacrificio, oblatione demonum, & sine omni culpâ vel peccato tam veniali, quam mortali, fiuntque omnia & singula cum veritate, rectitudine, sinceritate & puritate, ut hujus adinventionis scientia & practica ad bonum usum non dedeceat virum sapientem, Christianum bonum atque fidelem. Nam & ego Christianus sum, & monasticæ conversationi voluntariè addictus: cupioque non aliter vivere & conversari, quam verum deceat Christianum & Monachum sub Regula Divi Patris Benedicti professum, ipsamque fidem Catholicam secundum traditionem sacræ Romanæ Ecclesiæ suscepi à cunabulis baptizatus in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, quam cum ipsa & universali Christianorum Ecclesia teneo, credo, & quamdiu vixero cum DEI auxilio semper inviolatam firmiter servans, corde, ore & opere tenebo, nec unquam ab ipsa deviare quacunque occasione intendo; procul ergo sit à me, aut discere, aut docere aliquid, quod sit Christianæ fidei & puritati contrarium, sanctis moribus noxium aut regulari proposito quomodo libet adversum. DEUM timeo & in ejus cultum juravi, à quo nec vivus nec (ut confido) mortuus separabor. Hanc protestationem meam non sine causâ toti huic operi nostro præposui, propterea, quod noverim plures esse futuros, qui, cum ea, quæ scripsimus, intelligere nequeant, ad injurias conversi, bona & sancta studia nostra malis artibus aut superstitiosis adinventionibus sint concessuri, hos, cum futuri sint, & omnibus, quicunque hæc nostra synthemata sunt lecturi, attentè supplicamus, ut, si hanc secretam traditionem nostram intellexerint, perpetuo servant occultam, nec mysteria tam miranda transfundant in publicum, si vero non intellexerint (quod multis

scimus futurum) discant prius, quam reprehendant: enimvero temerarium se iudicem ostendit, qui priusquam causæ veritatem agnovit, profert de ea sententiam. Discite prius hanc artem & postea iudicate: quam si nequiveritis intelligere, non ipsam (quia bona est) sed obtusa ingenia vestra reprobate: scio enim & certus sum, neminem sanæ mentis hoc opus nostrum posse reprehendere, nisi ipsum contingat penitus ignorare: eos autem, quibus familiarius est sapientiam spernere, quam didicisse, nec opto, nec vellem hæc mystica nostra penetrare.

CAP. I.

CUJUS CLAVIS ET OPERATIO TENETUR A SPIRITU PRINCIPALI PAMERSYEL, ANOYR MADRINEL PER MINISTERIUM EBRA SOTHEAN ABRULGES ITRASBIEL. ET NADRES ORMENU ITULES RABION HAMORPHIEL. AD HOS FIT COMMISSIO OMNIUM CUM EXORCISMO.

Hujus primi capituli est multum difficilis & periculis plena operatio, propter superbiam & rebellionem spirituum ejus, qui non obediunt alicui, nisi fuerit in hac arte expertissimus: Novitiis enim & minus in arte probatis non solum non obediunt, sed etiam, si nimis urgeantur, eos frequenter lædunt, & variis illusionibus offendunt. Malitiosi & infideles sunt super omnes alios aëreos spiritus, & nulli penitus nisi maximis sacramentis compulsi obediunt, & secretum, quod eis committitur, sæpe infideliter aliis ostendant; nam mox ut emissi fuerint, cum literis avolant, & ad eum, cui mittuntur, sine ordine irrumpentes, sicut populus sine duce fugiens de prælio, furiosi properant, & aërem suo clamore replentes sæpe omnibus in circuitu mittentis arcana manifestant. Consulimus ergo, ut nemo in hac arte operaturus illos compellat, nec eorum ministeria anxie requirat, quia protervi & infideles sunt: cum plures ex his, quos consequenter dicemus, invenire possit satis benevolos, qui ultro sese offerant ad obediendum paratos. Siquis autem proterviam eorum experiri omnino voluerit, & probare ea, quæ diximus, esse vera, hunc modum observandum noverit. Præparet chartam, in quam scripturus est cum invocatione divini nominis,

minis, in Nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: deinde verò scribat in ea quamcunque narrationem simplicem & apertam, quam omnes legentes intelligant, Latino, patrio, vel quolibet alio sermone. Cum autem federit ad scribendum versus orientem, ita spiritus compellat.

Clavis.

Primus hic est modus steganographicus Abbatis nostri, quo epistola ad amicum vel narratio sic ordinatur, ut initiales literæ omnium dictionum conjunctæ sensum secretum reddant. Exemplum subministrat clavis Trithemiana, quod apponere libuit.

Exemplum.

Lucidum Iubar Eternæ Beatitudinis Excellentissime Rex Gubernator Et Tutor Robustissime Universorum Virtuosè Viventium, Exulum Refugium Debitum, Virtus, Unanimitas, Vinculum Omnium, Lætitia Lugentium, Exultatio Sancta Tristium, Virtus Fragilium, Nutritor Egentium, Salusque Tribulatorum, Misericorum Adjutor, Nobilium Triumphator, Administrator Gratiarum, Guberna Et Rege Vitam Servorum Tuorum Sanans Infirmitates Nostras, Salvator Omnium, Decus Viventium, Animarum Lucidissimum Lumen, Esurientium Refugium, Benignissime Amator Servorum Tuorum, Virtutum Eternæ Remunerator, Mitis Animarum Glorificator Servientium Tibi. Vivifica Nos Domine Ut Moribus Bonis Decorati Iugiter Exultemus. Fortitudo Vera Nos Fortifica, Ut Nitore Sanctitatis Efficiamur Renovati. Adjuva Nos Domine Eternæ Redemptor, Libera Amatores Nominis Tui, Peccatum Omnibus Remitte, Tentationes Extingue Nocentibus, Vitam Virtuosam Amoremque Rectitudinis Tribue Exorantibus Nobis, Deus Altissime Vere Vivificator Infirmantium, Lumen Lugentium Exaudi Nos Vt Vitam Iustam Rectamque Mereamur Iugiter Tenere, Vivifica Nos Salvator Et Rex Misericordissime Zelantes Veritatem Gaudeamusque Eterni Regis Sublimati, Conserva Humiles, Indulge Noxas, Extermina Nocentes.

Tenor precationis occultus.

Initiales omnium dictionem literæ, ut jussum est, conjunctæ hoc secretum in antiquo idiomate Germanico reddent:

Lieber Getreuer / du wollest uf nest Montag gerüst sin / so du aller bast vermagst / und umb die fünf unser an der Landporten warten / da willen wir mit unserm Züg erscheinen.

Ecce occultam animi sententiam sub formula precatoria velatam, spiritibusque Pamerielis commissam: Sunt autem ii valde superbi & rebelles, qui non obediunt alicui, nisi fuerit in arte expertissimus, novitiis enim & minus in arte probatis non solum non obediunt, sed etiam, si nimis urgeantur, eos frequenter lædunt, & variis illusionibus offendunt. Quis enim dictiones proposito convenientes ita ad amissim exquireret, & in continuum sensum alicujus epistolæ vel narrationis coarctaret, ut initiales omnium literarum sensum desideratum componant? experimento difficultas constabit. Prætereà sunt & hi spiritus valde infideles, & secretum, quod eis committitur, sæpe infideliter aliis ostendunt; nam mox ut aliqua inceperit haberi de literis suspicio, facile secretum ab astuto poterit deprehendi, ut ipse Trithemius se sæpius expertum scribit, ac hunc modum non satis tutum judicat. Consulimus ergo, ut nemo in hac arte operaturus illos compellat, nec eorum ministeria anxie requirat, cum plures ex his quos consequenter dicemus invenire possit satis benevolos qui ultro sese offerant ad obediendum paratos: Nam sequentes modi sunt multò tutiores ac faciliores ut scribenti patebit.

Conjuratio 1.

Pameriel oshurmi delmuson thafloyn peano charustrea melany lyamunto colchan, paroys madyn moerlay bulre atleor don melcoue peloin, ibutsyl meon mysbreath alini driaco person. Crisolnay lemonasosle mydar icoriel pean thalmo, asophiel ilnotreon baniel ocrimos esteuor naelma besrona thulaomor fronian beldodrayn bon otalmesgo merofas elnathyn bosramoth.

Clavis.

Ex conjurationum clave generali lector recordabitur, 1. Primam & ultimam dictiones non adpertinere. 2. His abjectis aut omisissis, ex reliquis primam, tertiam, & sic alternativè ad finem procedendo dictiones proposito tantum conducere. 3. Ordine positis omnibus dictionibus valentibus primâ literâ vacante valere secundam, tertiâ literâ iterum vacante valere quartam, & sic consequenter. 4. Y Græcum pro i Latino accipiendum. 5. Simplex e aliquando pro diphthongo æ more veteri scriptum. Quare hunc in modum

modum lector hanc & omnes sequentes conjurationes disponet ac absque difficultate leget.

oShVrMyThAfLoInChArVsTrEaLyAmVmToPaRoYsMoEr
LaYaTlEoRmElCoVelbVtSiLmYsBrEaThDrlaCoCrIsOlNaIaSo
SlEiCoRiElThAlMollNoTrEoNoCrImOsNaElMoThVlAoMoRb
ElDoDrAiNoTaLmEsGoElNaThYn.

Sensus Conjurationis.

Literas vacantes minori characterē, valentes verō ad faciliorem lecturam majori characterē scripsimus, hæ igitur simul sumptæ hunc sensum exhibent:

Sum tali cautelâ ut primæ literæ cujuslibet dictionis secretam intentionem tuam reddant legenti.

Hæc, cum dixerit, videritque sibi spiritus ad obsequendum præfentes, continuet opus inceptum; Quid si nondum apparuerint, totius repetat jam dicta, donec compareant, aut penitus intermittat; ne nimium compulsi lædant operantem; cum autem literas compleveris, intentas mitte eas cum nuncio ad amicum in arte probatum, quas, cum receperit, dicat istam conjurationem.

Conjuratio 2.

Lamarton anoyr bulon madrinel traschon ebra-
sothea panthenon nabrulges camery itrasbiel ruban-
thy nadres calmofi ormenu lan, ytulesrabion hamor-
phin.

Clavis & Sensus.

aNoYrMaDrInElEbRaSoThEaNaBrVlGeSiTrAsBiElNaDrEs
OrMeNultVlEsRaBiOn. *Sensus.* Nimb die ersten Buchstaben
de omni verbo.

His dictis, mox intelliget mentem tuam perfectē, spiritibus jam ultro se cum impetu offerentibus & clamantibus ita ut & alii præfentes secretum mittentis percipere valeant. Sed observa, ut in omnibus literis, quas mittis hac arte conscriptas, proprium signum infigas, ut is, cui scribis, sciat, per quos spiritus sis operatus; quoniam si ipse operaretur per alios ad intelligendum, & tu per alios

ad mittendum, nunquam in æternum obedient ei, sed pro indebita ratione & illum læderent, & secretum tuum minimè revelarent. Omnes enim spiritus, quibus in hac arte utimur, ordines & officia sibi commissa tantum custodiunt, & de aliis nullatenus intermittunt. Considera diligenter omnia, quæ in isto capitulo diximus, & facilius poteris intelligere, quæ in sequentibus dicturi sumus. Et ut ea, quæ diximus, comprobemus exemplo, ponamus intentionem nostram in sermone vulgari, quam consequenter notificamus amico prædicto.

Sit ista intentio mentis secreta alicujus Principis, quam optat scire suum vasallum absentem.

Lieber Getreuer / wir seyn in wißens durch redliche Ursach die von Straßburg zu bekriegen / und mit ganser Macht zu überfallen auf nechst Mitwochen nach Viti und Modesti; Ist darumb unser ernstliches Begehren an dich / als du uns mit Eidt und Gelübt verwand bist / und zu getreuen Diensten verbunden: du wollest auff denselbigen Tag wol gerüst / nach deinem Vermögen umb vier nach Mittag bey Stauffenburg in dem Wald erscheinen / weitem Bescheid daselbst finden wirst / nachzukommen und nicht außbleiben / wollen wir in Gnaden gegen dich erkennen / und behalt diesen unsern Anschlag bey dir in hohen Geheim / 1c.

Ad notificandum hoc secretum vasallo cum latiori intentione mittentis scribatur sic vel alio modo.

„Omnipotens sempiterne DEUS, qui omnia creasti ex nihilo,
 „miserere nostri per unigeniti filii tui in cruce morientis amarissi-
 „mam passionem, qui conceptus de Spiritu Sancto sine commixtio-
 „ne virili natus est ex purissima semper virgine Maria, tradensque
 „se pro nobis voluntariè in mortem suo sanctissimo cruore animas
 „nostras moriens de morte liberavit. Exaudi nos miseros ô cle-
 „mentissime pater, & per ejusdem filii tui dulcissimi Domini nostri
 „Jesu Christi sacratissimi sanguinis effusionem indulge nobis pec-
 „cata nostra & infunde cordibus nostris gratiam tuam, ut te in
 „omnibus & super omnia sincero fervore diligentes mandatis tuis
 „semper cum devotione obediamus, & mutuo amore jugiter profi-
 „cientes nihil deinceps amemus terrenum, nihil quæramus cadu-
 „cum. Tu enim es Dominus DEUS noster, qui nos ad imaginem
 „& similitudinem tuam ab initio creâsticum non essemus, & per dile-

dilectum filium tuum redemisti, cum periissemus, quem mortuum
 pro peccatis nostris & sepultum tertiâ die à mortuis resuscitasti,
 eumque gaudentibus suis discipulis, vivum per quadraginta dies in
 multa consolatione ostendisti. | Ipsum verum DEUM & hominem
 purâ & firmissimâ confessione tecum in tua incircumscriptibili ma-
 jestate sine fine regnantem in fine mundi denuo credimus esse ven-
 turum ad judicandum vivos & mortuos, & redditurum unicuique
 nostrum secundum opera sua. Per ipsum te rogamus, ô clemen-
 tissime Pater, exaudi nos, & miserere nobis nunc & in illa terribili
 hora in qua per ipsum filium tuum judicandi sumus. Respice in
 nos, misericordissime DEUS: sumus enim fragiles, & miserandi pec-
 catores, bonis operibus nudi, qui sanctissimam majestatem tuam
 peccando in multis offendimus, sed misericordia tua conversi ad pœ-
 nitentiam pro peccatis nostris lachrymantes gemimus, per Jesum
 Christum filium tuum humiliter deprecantes, ut avertas indignatio-
 nem tuam à nobis, indulgensque clementer transacta crimina, per-
 ducens nos præsent iterminato exilio ad amoenitatem patriæ cœle-
 stis. Joan Trithemius scripsit.

Hujusmodi narrationem simplicem & apertam vel aliam quam-
 cunque volueris, quam omnes legant & intelligant, & quæ nihil con-
 tineat secreti, quamque non verearis in omnium devenire conspe-
 ctum, scribas in charta præmissa, quam diximus, conjuratione spiri-
 tum, facie versa ad orientem, quâ scripta intentionem tuam secre-
 tam, quam volueris scire absentem coram spiritibus exprime, conte-
 stans eos, ut agant fideliter, statimque a volabunt. Cum literas tuas ac-
 ceperit is cui mittuntur; signo orientis cognito, facie conversus ad
 orientem dicat conjurationem quam præmisimus: Lamarton
 anoyr &c. & statim intelliget tuam intentionem secretam, quam spi-
 ritibus commisisti, pro certo.

*Ad sciendum spirituum loca, nomina & signa,
 nota subjecta.*

Sed cum sit necessarium omni operanti in hac scientia scire loca &
 nomina principalium spirituum & signa, ne morantem in meridie
 per ignorantiam vocet ab Aquilone, quod non solum impediret inten-
 tum, sed etiam lædere posset operantem. Rursus oportet te scire sin-
 gulorum principalium spirituum primos substitutos, quot sint in nu-
 mero

mero, quibus secreta mysteria committuntur: ut scias eorum ordines, quomodo sint vocandi, & quomodo rursus emittendi ad officia sua, & quot ipsi habeant illuminatores in die, & quot lucifugos in nocte, quosque amicos & quantos soleant formidare inimicos, & de his omnibus docebo te in præsentī tabula, quæ dicitur tabula directionis.

Schw.	Roth.	S.	R.	S.	R.	S.
Oriens.	Pamersiel.	α	1000.	10000.	100.	0.0.
Subsolanus.	Padiel.	β	10000.	200000.	10.	0.0.
Eurus.	Camuel.	γ	10.	10.	10.	10.0.
Euroauster.	Asiel.	δ	10.	20.	10.	0.10.
Auster.	Barmiel.	ε	10.	20.	10.	20.0.
Austrafricus.	Gediel.	ζ	20.	20.	10.0.	10.0.
Africus.	Afyriel.	η	20.	20.	120.	10.
Favonius.	Maseriel.	θ	30.	30.	10.0.	0.10.
Occidens.	Malgaras.	ι	30.	30.	0.30.	210.
Chorus.	Dorothiel.	κ	40.	40.	0.40.	30.0.
Subcircius.	Vfiel.	λ	40.	40.	0.30.	0.0.
Circius.	Cabariel.	μ	50.	50.	80.0.	80.0.
Septentrio.	Rayfiel.	ν	50.	50.	80.0.	0.80.
Aquilo.	Symiel.	ξ	10.	1000.	10.	100.
Boreas.	Armadiel.	ο	1000.	180.	810.	00.
Vulturnus.	Baruchas.	π	10.	180.	810.	00.

Orientem hic velim intelligas, non ubi Sol quolibet die oritur, sed eum locum, in quo à principio creatus fuit, quem æquinoctialem appellamus. Nisi enim hanc considerationem observes diligentissime, non poteris in hac arte habere profectum. Sed etiam nunc te feriem istius tabulæ docebo ita, ut ex uno spiritu intelligas omnes. Capiamus itaque Malgaras pro exemplo, per quem fit operatio hujus artis in nono capitulo præsentis libri primi. Occidentalis est, signum ejus est tale: ι. habet sub se triginta qui præsumt diei, & habent Imperium magnum fugandi Spiritus tenebrarum. His subiecti sunt alii 30. qui præsumt nocti & versantur in tenebris semper, nec veniunt ad lucem, nisi per imperium suorum principum, quibus omni tempore sunt subiecti. Et isti rursus sub se habent tanquam custodes & ministros pleno jure subiectos aliquando 20. aliquando 10. & aliquando omnes, cum omnibus simul egrediuntur ad imperium suorum principum,

cipum, tali scilicet ordine. Ut quot eorum numero per operantem Virtutum magnarum imperio, vocati fuerint ex secundo vel tertio ordine, tot etiam servitores & custodes cum ipsis veniant ad principalem, qui est Malgaras. Iterum sub istis sunt alii tanquam nuntii & janitores sine certo numero, qui sæpe cum ipsis mixti conveniunt: Horum spirituum omnium nomina non tenemus. Sed quæ scire necessarium est operantem, in quolibet capitulo exprimemus. Et nota, quod omnes isti spiritus sunt cum suo imperatore principali quilibet in plaga orbis deputata sibi, ut patet in tabula.

Clavis.

Sicut Trithemius pro suo in occultandis mysteriorum institutionibus studio & intentione, similitudinem tantum non superstitionem ab operatione spirituum est mutuatus, & eorum nomina, officia, dignitates, ordines atque differentias pro libitu & sine connexione cum Steganographiæ modis assumpsit, ita non minus eorum mansiones in sedecim ventorum plagis ad vexanda magis curiosorum ingenia assignavit & orientis verum locum defini- vit. Itaque quæ hic de plagis orbis & spiritibus ibi residentibus tam serio admonet & inculcat nullam omnino desiderant explicationem nisi ad exemplum Caramuelis subtiliorem autorem quis optet commentarium; quæ verò de numeris adducit, jam in clave generali debitam consecuta sunt claritatem, & quidem in specie de eo Imperatore, qui dicitur Malgaras & hic pro exemplo adducitur.

CAP. II.

CUJUS PRINCEPS VOCATUR PADIEL SUBSOLANUS, HABENS SUB SE MINISTROS DIURNOS 10000, NOCTURNOS 20000, ET ALIOS MULTOS SUBSERVITORES, QUORUM INCERTUS EST NUMERUS.

Cum, sicut in præcedenti capitulo diximus, Pamerfiel cum spiritibus suis dictis, implacabilis & infidelis sit, nec obediat passim omnibus in hac arte operari cupientibus, sed vix in ea expertissimis: volumus in hoc præsentī capitulo artem facere tutiorem, & modum operandi in ea demonstrare per spiritus meliores, qui sint benevoli, prompti, & hilares ad obediendum vocanti, qui debito modo & tempore vocati veniant sine mora, & quod eis fuerit commissum, fideliter perferant sine fallacia. Primus autem principalis hujus operationis imperator & præfident dicitur Padiel nomine subsolanus, mansionē orbiculari, quæ est prima mansio post orientem. Is habet sub se decem millia, qui præfunt diei & omnibus operationibus hujus

S

diur-

diurnis, qui præcipiunt & educunt spiritus nocturnos in tenebris latitantes, qui sunt numero ducenta millia, omnes fugiunt lucem & diem, præter unum, qui est nuncius ad spiritus præsidentes, omnes boni & benevoli sunt, nec lædunt operantem, nisi sit malitiosus, vel minus in arte peritus. Non opus est omnes simul advocare, sed pauci sufficiunt, & aliquando unus satisfacere potest operanti, siue operatio nocturna sit siue diurna. Nam, cum sint benevoli, quieti & tranquilli, frequentius solivagi sunt, quam in multitudine tumultuosi. Cum ergo volueris operari per eos, & mentis tuæ secretum alicui, quantumcunque absenti per ipsos intimare, sic facito: Scribe in chartam præparatam antea debito modo, sicut scis, quamcunque narrationem volueris & in quacunque lingua, quia indifferens est, cum ille non ex charta, sed ex spiritibus mentem tuam percepturus sit, quam scribens verte te ad subsolanum, qua perfecta dicas istam conjurationem.

Clavis.

In cap. superiori omnium dictionum literæ initiales ad ministerium artis concurrebant, in præsentī verò cap. alternâ positione variant, ita ut prima litera primæ dictionis occultæ intentioni deserviat, sequentis verbi prima ab officio secreti muneris vacet, prima tertiæ dictionis iterum secreto conducat, quartæ prima sit otiosa & sic consequenter. Et hinc in hoc cap. ars est tutior & modus operandi per spiritus meliores, qui sint benevoli, prompti & hilares ad obediendum vocanti; Nam literæ aut formulæ precatoriæ, ubi alternæ tantum dictiones arcano proposito deserviunt, facillimè componuntur, nec ullam difficultatem laboremve scriptor industrius & sagax subibit. Sunt etiam hi spiritus valde fideles, & quod eis fuerit commissum fideliter perferunt, nam hic scribendi modus est valde securus, nec facile à quovis arcanum latens deprehendetur. Sunt etiam aliqui horum spirituum diurni, alii nocturni, isti sunt, qui diei præsunt, id est, publicæ orationi congruentes ab occultorum significatione prudenti ordine recedunt; hi verò sunt, qui nocti præsunt, id est, absconditam & occultam intentionem perferunt.

Conjuratio I.

Padielaporsy mesarpon omeuas peludyn malpreaxo
condusen, vlearo therfaphi bayl merphon, paroys ge-
buli ma ilthomion ilthear tamarson acrimy lon peata
casiny

casmy chertiel medony reabdo, lasonti oaciel mal arti
bulomeon abry pathulmontheoma pathormin.

Clavis & Sensus.

aPoRsYoMeVaSmAlPrEaXoVIEaRoBaYlPaRoYsMallThEa
RaCrYmlpEaTaChErTiElReAbDoOaCiElArTiAbRiThEoMa.

Sensus. Primus apex verbi primi, tertii, & cætera, doceat artem.

Cum hæc verba compleveris, videbis duos vel ad minus unum
è spiritibus placidissime præsentem & paratum obedire voluntati.
Et huic committes secretum tuum, & fideliter perferet illud quo jus-
fisti. Cum autem literæ venerint ad eum, cui mittuntur per nun-
cium, si solus est, bene, si cum aliis, secedat ad partem, si potest, aut, si
non potest, versus ad subsolanum dicat sub silentio istam conjuratio-
nem.

Conjuratio 2.

Padiel ariel vanerhon chio tarson phymarto mer-
phon amprisco lædabarym, elsephroy mefarpon ame-
orsy paneryn atle pachum, gel thearan bes lonty las
gomadyn triamy mefarnothy.

Clavis & Sensus.

aRiElChloPhYmArToAmPrIsCoElSoPhRoYaMaOrSyAtLe
ThEaRaNIAsTrIaMy. *Sensus.* Recipiat apices primos al-
ternatim.

His verbis rite dictis statim spiritus missus apparebit, revelans ei
perfectè, nullo alio percipiente, quidquid illi commisisti revelandum,
sine dolo & sine omni periculo. Nemo autem malitiosus & nequi-
tiosus facile in hac arte poterit operari, sed quantò quis melior &
purior fuerit, tantò ei spiritus libentius & hilaritate majori obediunt.
Et quantò unusquisque hanc scientiam magis occultaverit, tanto fa-
cilis operabitur. Et nota quod iste Padiel cum spiritibus suis est
deputatus ad nunciandum secretas avisiones pro correctione ma-
lefactorum, incarceratione, punitione, sicut subjecto demonstrabimus
exemplo.

Intentionis secretum, quod non literis sed spiritibus secundæ mansionis commendatur.

Delatus est quispiam apud Principem, cui aliquod crimen imponitur læsæ majestatis, vel quodlibet aliud; vult eum puniri per suum officialem à quo longè disjungitur, sed ei scribere id ipsum non vult, ne manifestatis literis qualibet occasione reus avifatus fiat, & fugiat, vel coadjunctis sibi viribus amicorum resistat, vel quippiam contra principem aut patriæ leges moliatur sinistrum; scribit hanc vel aliam quamcunque narrationem ad suum præfectum, quam non vereatur ab omnibus legi: secretum verò committit spiritui, eo modo quo prædiximus, qui fideliter narrabit secretum ejus illi, ad quem mittitur prius in hac arte institutum.

Sinceram charitatem. Mitto sibi orationem pro devotione pœnitentiam satis pulchrè compositam, brevemque, quam integra mentis meæ benevolentia in te sola possidere non voluit, & est talis quæ sequitur.

Libera nos Iesu christe Eterne salvator Bonorum omnium, Et indulge Reorum delicta Gemitusque nostros Exaudi mitigans Tempestates vitiorum, Renovansque conscientie Vetustatem, ad Eternum nos Reducito paradysum. Bone Iesu Remitte nobis Exorantibus peccata Nostra, quoniam Graviter offendimus, Et saepe Relapsi sumus, Dulcissime salvator Infirmitates nostras Sana quæsumus Benignus esto Rogantibus te Iesu piissime Et nos Famulos tuos Supplicantes exaudi. Homines sumus Assiduis miseriis Involuti, maximisque Tempestatibus immersi, Erue nos Tribulatorum consolator Victoriosissime, quoniam Vita nostra Assidua felicitate Sepulta corrumpitur. Misereere tantum clementissime Salvator, respice Humilitatem te Amantium & Non permittas Demergi nos Exules in Luto & Turpitudine vitiorum. In amore Sæculi hucusque Torpentes jacuimus Vitiisque imundati Nostram parvipendimus Salutem, futurique Examinis minime Recordati sumus. Benignissime creator Esto propitius Famulis tuis Et salva Lachrymantes quos Decepit miserrima Vanitas mundi, Viam (prò dolori) Veritatis negleximus Omnes, sed Libera nos Luto infixos Exulesque, quoniam Salvator noster Tu es Iesu, qui Neminem despicias Gaudium indeficiens Et sempiterna Felicitas sanctorum Et spes Nostra, christianorum Gloria, angelorum Lumen, remunerator Invictorum martyrum, Corona virginum, Honestas viduarum, Bone Iesu Exaudi nos Humiles clamantes Ad te, Libera nos De presenti Exilio, concedens Nobis gratiam Ut sine Fine vivamus, Vivifica quæsumus
Nos

Nos miseros Servos tuos Exules, quos Redemisti, ut Zelum justitiæ Verum consequamur. Conserva nos Omnipotens deus, Majestas infinita, Misericordia incircumscripta, Eterna salus Nobilium animorum. Amen. β.

Tenor precationis occultus.

Lieber Betruer Brenger diß Briefs hait etwas mißhandelt / ist unser Befel du wollest in Gefänglich behalden uf unser zukommen.

Alia oratio; cujus conjuratio: Padiel melion, Parme, camiel busayr, ilnoma, venoga, Pamelochyn.

Hanc quoque non indevotam orationem accipito: Humanae salutis Amator, universorum Creator maximus Nobis indixit Obedientiam mandatorum Cui omnes Tenemur obedire Ex amore; Præmium vero Obedientibus promisit Sempiternæ felicitatis Tabernaculum possidere; Xti obedientiam Inspiciamus, quam Imitari curemus Vt ad Eternam felicitatem Nobis promissam Ingredi mereamur Angelorumque consociari Mansionibus sempiternis. Agamus pœnitentiam Dum possumus Tempus pretiosum Expendentes fructuose. Caveamus ne Imparatos mors Rapiat, quæ Concedere moram Alicui recusat. Ideoque fratres Agere pœnitentiam Non tardetis Velociter enim Ad vos Mors veniet, Quam nemo Vestrum diu Evadere potest. Dies ergo Vestros transeuntes Conspicite pœnitentiam Inchoantes. quando Tempus habetis; Appropinquat hora Decedendi hinc. O mors Rerum terribilium Terribilissima quam Velociter nos Miseros consumis Incolatumque nostrum Brevissimum multis Injuriis plenum Miseris facis Esse crudelem. Evigilemus miseri Xto iesu Salvatore nostro Piissimo nos Exhortante & Contestante ut Turpes negligentias Arguamus & Bonis operibus Iustitiæ vias Sollicite custodiamus. Alne redemptor Generis humani Exaudi nos Veniamque nobis Tribue peccatorum. O pater Misericordiæ sis Nobis propitius In omnibus Adversitatibus nostris, Sana domine Infirmas animas Nostras quoniam Tui sumus Præsta nobis Afflictis vermiculis Requiem sempiternæ Amœnitatis quatenus Te semper Aspiciendo laudemus. Amen. Iean. Tritb. Spanheimensis edidi. 1500. β.

Tenor arcani latentis.

Hac nocte post XII. veniam ad te circa januam quæ ducit ad ortum ibi me expectabis age ut omnia sint parata.

CAP. III.

CUJUS PRINCEPS CAMUEL HABENS SUB SE SPIRITUS PRÆSENTES
DIURNIS OPERATIONIBUS 10. ET NOCTURNIS SIMILITER 10. CUM SUB-
SERVITARIBUS TOTIDEM, QUORUM OFFICIUM EST MITTENTIS
NUNCIARE AD VENTUM, VIAS ET ITER.

Tertiae mansionis ad Eurum primus & supremus omnium spiritus
vocatur Camuel, valde benevolus & promptus ad mittendum
suos substitutos ad eum qui in hac scientia secundum formam debi-
tam operatur. Paucos quidem habet ministros, sed omnes bonos
voluntarios & fideles, videlicet decem, qui præsent diei, & totidem
qui præsent nocti, qui semper bini mittuntur ad operantem ex utro-
que ordine, cum hi, qui præsent diei, nec fugiunt tenebras, nec illi,
qui præsent nocti, lucem. Semper ubi necessitas expostulat in omni
commiffione operantis alter juvatur ab altero, & quando apparent vi-
sibiles, tunc unus cernitur in habitu pulchro mixti coloris, & alius in
forma lucidi splendoris astare consuevit: sæpe tamen apparent solo
effectu sensibili quidem, sed non videntur, nisi cum ita placuerit ope-
ranti. Iste verò Camuel cum ministris & subservitoribus suis auctori-
tatem habet atque virtutem nunciandi absenti amico statum, volunta-
tem, conditionem, viam, itinera, adventum & recessum mittentis,
quando voluerit ipse, qui operatur in hac arte; Cum ergo volueris
operari pro tua voluntate per angelos hujus mansionis: oportet te
scire imprimis, qui sint decem Angeli Camuelis, qui præsent diei, &
quot quilibet eorum habeat substitutos, & ita similiter de nocturnis:
quod ut scias perfectè, præsentem tabulam considerabis.

S.	X.	S.	X.	X.	X.	X.	X.	X.	X.
Orpeniel. 10.	Citgara. 100.	Daniel. 10.	Dobiel. 100.	Azimo. 10.	Camyel. 100.	Pariel. 10.	Omyel. 10.	Nodar. 10.	Tediel. 0.
Budiel. 10.	Cariel. 10.	Afiniel. 100.	Pheniel. 10.	Moriel. 0.	Elear. 10.	Neriel. 10.	Calym. 100.	Meras. 100.	Tregaros. 0.

Hic habes in Tabula 10. Angelos Camuelis qui præsent diei cum
substitutis suis in numero, & totidem, qui præsent nocti cum suis quo-
que subservitoribus: Ultimi autem, sicut cernis, nullum habent sub-
stitutum, quoniam 0, sicut nosti, nihil omnino significat in numero.
Cum ergo volueris per istos angelos operari, præpara chartam tuam,
sicut

sicut moris est, & versus ad Eurus scribe quamcunque narrationem, & in quacunque lingua volueris, quæ non sit necesse occultari, quæ perfecta, legas sequentem conjurationem tacite.

Clavis.

Tertius Steganographiæ modus est, quo, ut in præcedenti, dictiones ad ministerium secreti alternis vicibus variantur, hâc tamen differentiâ; ut, sicut ibi prima ad intentionem arcanam confert & secunda vacat, ita hîc prima vacante secunda valeat, deinde, ut completâ dictione quavis secreti duæ vacent, una quidem ratione alternationis, altera vero, ut quælibet dictio concludatur & ab alia separetur. Et iste modus est facillimus & tutissimus, nec tam facile secretum latens poterit inveniri. 10. Spiritus, id est i. omiſſa nulle utpote nihil significante præest diei sive verbis otiosis, 10. vero, id est i, similiter præest nocti, id est, latenti arcano.

Conjuratio 1.

Camuel aperoys melym meuomaual cafmoyn
cralti bufaco aeli lumarphotrion theor befamys, aneal
cabelonyr thiamo vesonthy.

Clavis & Sensus.

aPeRoYsMeVoMaViAlCrAlTiAeLiThEoRaNeAlThlaMo.

Sensus. Primum vacat alternatim.

Completa hâc conjuratione sub silentio, fac commissionem tuam spiritibus, qui præsto sunt, quemadmodum nosti; & emitte eos, omnia sub silentio & extra tumultum, si fieri potest, operans, postea da literas, cui volueris, nuntio perferendas, apertas ut liber & vadet, quia spiritus non negligunt officium suum, sive cito veniat nuntius, sive tardè, de quo nullum sit tibi dubium, quia fideles sunt. Oportet autem ut scias, quem spiritum mittere velis ex prædictis, quatenus in conjuratione nomen ejus statim post principalem exprimas, & hoc in omnibus operationibus, in quibus angelorum mittendorum nomina in ipso capitulo ponuntur. Sed jam ponamus dictorum à nobis similitudinem super his quæ pertinent ad officium Camuelis & spirituum ejus subditorum.

Sit istamenti meæ intentio secretissima, quam per spiritus prædictos velim scire absentem.

Sum Romæ positus, intelligo ex secretissimo consilio summi Pontificis: Romanum Imperium ipsum velle transferre in Francos;
Cupio

Cupio avifare Germaniæ Principes, per nuntios nequeo, quibus non confido: literis nequeo, quia in omnibus civitatibus Italiæ sunt in portis deputati, qui scrutantur transeuntes exactissime; scribo ergo unam orationem devotam, quam mitto per nuntium apertam, cum aliis familiaribus literis clausis ad eosdem principes, compello spiritus tertiæ mansionis, & præcipio eis ut literas mittendas sequantur. Et cum à recipiente vocati fuerint, revelare ei non obmittent secretam intentionem meam, quam literis commendare non audebam, veniunt, vadunt, obediunt.

omnes Morimur, quoniam Omnes hæreditarium Reatum originalis Noxæ contraximus, nemoque Vivit non Moriturus, in Brevissimo tempore; contraximus Delictum originale In adam Et eva; morimur Autem morte Corporis omnes Homines propter Temeritatem matris Evæ miserabilem. mortem Vero animæ Victor mortis Iesus nos Liberando fugavit. o Iesu christe Crucifixe, respice Humilitatem nostram, quoniam Miseri sumus, Infelices, multisque Tribulationibus vexamur. ergo Clementissime rex Cælorum petimus, Concede nobis Contritionem veniamque omnium Peccatorum propter Humilitatem tuam Eximiam quâ Redemisti nos De inferni Erumnosis tenebris Noxiisque passionibus. o Beatitudo nostra Iesu clementissime, o Dulcissime amator Innocentiæ, quid Retribuam sibi, tu Sanctus & Innocens pro Nobis pateris. quò Fugiemus cum Veneris ad Rationis examen? venies Cum potestate Reddere mercedem Unicuique savendum Conscientiam suam; Eruntque tibi Nuda omnia Nec te Aliquid latebit Cujus non Habeas notitiam. ergo Viventes agite Fratres pœnitentiam, districtumque Dei omnipotentis Examen operibus Misericordiæ prævenite. tergite Fletibus crimina Et pauperum Labores sublevantes Deum vobis Efficite placabilem, quoniam Benignus est Invocantibus eum. ergo Dum tempus Est, quærite Misericordiam ejus. semper Gratias agite Ei qui Redemit vos Iesus christus Crucifixus pro Hominum salute Timentium dominum. γ.

Sit alia forma secretorum ista, quæ committatur spiritibus.

Secretum manet in mente mea repositum, de adventu meo ad amicum vel amicam in proximo secreto, non audeo scribere hoc ipsum, ne palam fiat, quod causa vetat ardua, nec demendare per
nuntium

nuntium, quod idem periculum: voco spiritum, committo rem; venit, vadit, perfert secretum secretissime, tutus sum ego, literarum forma quas mitto fit ut libet familiaris, ne desit occasio.

Salutem D. lator Præsentium frater Arnoldus hostius Plura composuit Admiranda volumina de Variis rebus Ut in Libro nostro Tibi dudum transmissio Inter alia Multa, qui Prænotat de Ecclesiasticis scriptoribus, Reperies scriptum In fine, Ubi fit Mentio viventium. hunc Tantum virum Religione & Artium venustate Notabilem tuæ Sinceritati, charissime Fautor, commendando Et plurimum Rogo, quatenus Recipias ipsum Eâ quâ omnes In amicitia Nobis conjunctos suscipere Familiaritate consuevisti, Reserabit tibi Arcana multa Naturæ, teque Conversatione dulcissima Oblectare poterit Si volueris. meum De magicis Experimentis codicem, quem Habes mihi Oro quantocius Curatore mittere, volumen Sinesii de Virtute spirituum Mittam tibi, mox Cum mihi Experimenta mea Remiseris cura Te ipsum Ut valeas Sæpeque rescribito. Data in Spanheim sexto iduum Martii, Anno Domini incarnationis M. D. Ioan. Trith. Abb. -- γ.

Recipiens autem literas is, ad quem spiritum misisti, faciat, quod in hac arte novit esse faciendum, & signo orbiculari cognito se vertat ad Eum subque silentio ista dicat imprecationem.

Conjuratio 2.

Camuel Busarcha menaton enatiel meran sayr abasremon naculi pefarum vadru lasmon enoti chamabet usear lesponsi abrulmy pen sayr thubarim, gonayr asmon friacha ryonon otry hamerson bucurmy pedauillon.

Clavis & Sensus.

bUsArChAeNaTiElSaYrNaCuLiUaDrUeNoTiUsEaRaBrUlMySaYrGoNaYrFrIaChAoTrYbUcUrMy. *Sensus. Vacantes includunt verbum significativum.*

His dictis, accipiat literas denuò in manum, respiciens versus Eum, ut nosti. Notandum verò, quod isti spiritus omnes cum suo principe sunt ad Eum, & propterea oportet, ut se illò vertat omnis, qui operatur per illos, aut si non potest, saltem literas illò versus cum receperit, reponat. Observa & intellige, quæ diximus tibi.

T

Tenor

Tenor literarum & precationis occultus.

Literarum. Papa vult imperium transferre in Francos, de hoc sum certus.

Precationis. Morn umb di achte will ich mit CCCC. Pherden bi dir sin für Grucennach uf dem Felde bi dem Gericht.

CAP. IV.

CUIUS PRINCEPS ASELIEL MORATUR AD EURO-AUSTRUM; HABENS SUB SE XXX. PRINCIPALES SUBSTITUTOS CUM SERVITORIBUS EORUM; ET PRÆSUNT HIS, QUÆ PERTINENT AD AMOREM.

Quartam mansionem ab oriente in Euro-Austro tenet magnus princeps Asieliel cum spiritibus suis, quorum decem præsent operationibus in hac arte diurnis & 20. nocturnis; Horum omnium potestas & officium est nunciare ea, quæ pertinent ad amorem mulierum. Habent autem hi 30. tanquam principales sub se, & totidem alios, quos mittunt per ordinem ad officia sua, cum fuerint per operantem debito modo vocati. Rursus sub istis iterum sunt alii, quorum magnus est numerus. Tu autem, cum volueris per principem hujus mansionis in Steganographia operari, non opus est omnes subiectos ei spiritus advocare, sed sufficit tibi unus aut duo, siue operatio sit nocturna siue diurna. Dicam ergo tibi paucorum nomina cum numero subservientium eis, ex quibus semper advoces unum aut duos, quos volueris, nec pluribus indiges, nisi operatio pro diversis. Hæc est tabula:

Mariel	20.	Cubiel	20.	Asphiel	20.	Melas	20.
Charas	20.	Aniel	20.	Curiel	20.	Sariel	20.
Parmiel	20.	Asahel	20.	Chamos	20.	Othiel	20.
Aratiel	20.	Arean	20.	Odiel	20.	Bufar	20.

Habes jam ecce sedecim principes ex majoribus, qui sunt sub Aseliele Magno, quorum octo præsent diei, & octo præsent nocti, & quilibet ex iis habet 20. subiectos famulos, quos mittunt ad officia sua, quoties necessarium fuerit. Principes omnes boni sunt & ad obediendum benevoli atque promptissimi: sed famuli eorum non omnes

omnes quoniam superbi & implacabiles aliquando sunt, maxime ad eos, quos considerant in arte minus esse perfectos. Isti vero sedecim principes cum subditis suis ad omnia nuncianda tibi sufficiunt, nec opus est te plures vel nosse vel advocare. Cum autem volueris operari in Steganographia per Aselielem, præmissis in arte consuetis observa locum mansionis ejus, qui est in Euro-Austro, & voca unum ex spiritibus supra dictis pro tempore suo, quemcunque volueris.

Clavis.

Quartus Steganographiæ modus in præsentī cap. proponitur, ubi primâ dictione in aperta narratione à secreto vacante, duæ mox occulto servientes recipiuntur idque per spiritus 30. five 3. quorum 10. id est 1. diei, apertæ scilicet narrationi, & 20. id est 2. nocti, arcano scilicet latenti præfunt, facile intelligitur; spiritus quoque omnes sunt boni & benevoli.

Conjuratio 1.

Aseliel aproysy melym thulnear casmoyn mauear burson, charny demorphaon, theoma afmerin diuiel, casponti voarli basamys ernoti chaulorson.

Clavis & Sensus.

aPrOySyThVlNeArMaVeArChArNyThEoMaDiViElVeAr
LiErNoTi. *Sensus.* Post unam vacantem duæ valent.

Completis ex more conjurationibus subjunge cætera, quæ sunt ex more in arte facienda, & consequenter effectus operationis tuæ certissimus.

Ponamus Exemplum.

Fingamus mentis tuæ arcanum: Habes amicam, in cujus amore detineris, nec minus ipsa: sed accedere aut alloqui non potes eam propter custodiam suorum; Invenisti tandem consilium, quo ipsa potiri valeas, sed eam est avisare etiam prius necesse: Per te non potes, literis non audes, ne in manus aliorum deveniant, nuntiis aut vetulis rem non decernis committendam, ne te postea reddant notum; Rem ergo arte per tempus occulta, quam fieri palam non posse confidis. Vocas ministros artis invisibiles, scribis literas in nullo suspectas, ipsasque mittis ad amicam etiam per ipsos custodes,

laudant scriptum, præbent amicæ legendum: illa signum recognoscens nuntium advocat occultum, audit consilium, remandat consensum; accedis, intras, potiris.

mors Iesu Christi genus Humanum Vivificavit cuius Vita Innocenter afflicta Liberavit Nos ab Omni Calamitate; ergo Honoremus Humilitatem ejus In Nobis resistendo Tentationibus Vitiorum, instandoque Motibus Bonorum operum. Xtus Iesus salvavit Animas Nostras. gratias Dicamus Eternas nostro Redemptori Piissimo, quoniam Omnes Reduxit ad Tutas Exuvias, cuius Nomen Cum fervore Laudemus Omni tempore Præoccupantes Faciem sanctissimam Ejus Nostris orationibus. Vivamus Virtuose in Amore Rectitudinis, abjicientes Tumultum Mundanaliū negotiorum, Iustitiæ Normam sequamur, Vitiis Noxiis resistamus Devotissime, Lachrymisque negligentias Abluamus In maxima Sollicitudine Memores futuri Iudicii Cuius inestimabilis Horror Inferni pænis Nequaquam inferior. Anno Dominicæ nativitatis M. D. 6. Id. Martii. 8.

Cum has similesve acceperit literas is, cui mittuntur, in arte peritus faciat, quod novit secundum instituta faciendum, vertatque se ad aspectum Euro-Austri, & legat contestationem spirituum, quæ est talis.

Conjuratio 2.

Aseliel murnea casmodyn bularcha vadusyn aty belron diuiel, arsephonti si panormys, orleuo cadon venoti basramyn.

Clavis & Sensus.

mVrNeAbVIArChAaTiDiViElSiOrLeVoVeNo
Ti. *Sensus.* Vna vacat duæ solvunt.

His contestatis continuet operationem artis, & audiet secretum mittentis.

Tenor arcani latentis.

Ich wil noch hint umb XI. an der Porten clopfen / wart min / und laß mich in.

CAP. V.

Cujus Princeps supremus Barmiel nomine, moratur in Austro, habens sub se decem principes, qui præsunt diei, et 20. qui præsunt nocti, cum servitoribus eorum, et sunt super secretis nuntiandis quæ pertinent ad traditiones castrorum.

Quintæ mansionis in Austro ad meridiem princeps magnus vocatur Barmiel, habens sub suo dominio principales duces decem, qui præsunt diei cum subservitoribus eorum, & 20. numero, qui præsunt operationibus nocturnis cum famulis eorum. Qui ideo sunt plures numero, quam diurni; quia frequentius operatio hujus mansionis fit in nocte quam in die; eorum enim officium est nuntiare secretas traditiones castrorum & civitatum, maxime temporibus nocturnis. Tu autem, cum volueris in hac arte operari per Barmielem, voca unum ex principibus ejus, quemcunque volueris; statim veniet ad te cum 20. servitoribus, quia nunquam solus aut cum paucioribus incedere consuevit. Secretum verò tuum non famulis, quia superbi & malitiosi sunt, sed principi committe: quia bonus, placidus, fidelis & multum benevolus est. Sed jam nominabo tibi ex ipsis principibus diurnis octo, & ex nocturnis similiter octo, qui sunt meliores & promptiores ad obediendum, nec pluribus indigemus.

Schw.	Roth.	R.	S.	S.	R.	R.	S.
Sochas.	20.	Acterer.	20.	Barbis.	20.	Marcaiz.	o.
Roth.	Schw.	S.	R.	R.	S.	S.	R.
Tigara.	20.	Barbil.	20.	Marquus.	20.	Baabal.	o.
Schw.	Roth.	R.	S.	S.	R.	R.	S.
Chanfi.	20.	Carpriel.	20.	Camiel.	20.	Gabir.	o.
Roth.	Schw.	S.	R.	R.	S.	S.	R.
Keriel.	20.	Mansi.	20.	Acreba.	20.	Astib.	o.

Habes 16. Spiritus, quorum duodecim quilibet habet 20. ministros, cum quibus apparere solent vocanti, reliqui quatuor, quibus o. quod nihil significat, suppositum est, nullum habent subservientem, sed semper soli veniunt, & sunt in ministerio suo fidelissimi, & impigri ad omnia, quæcunque mandaveris eis. Volens itaque operari per aliquam eorum, præmissis his, quæ sunt in arte præmittenda, dicas conjurationem istam ad Austrum.

Clavis.

Quintus in quinto cap. modus non multum quarto dissimilis, primâ vacante per duas significativas, ut superior procedit, & quamlibet secreti dictionem duabus vacuis concludit, ut in tertio dictum est, quod si & secreti dictio quæpiam impari literarum numero constet, ultima sola stabit inter vacantes utrimque. Spiritus diurni sunt decem, & 20. nocturni, ut in cap. præcedenti.

Conjuratio 1.

Barmiel buras melo charnotiel melapos veno mas-
phyan albryon, chasmia peluo morophon apluer char-
mya noty, mesron alraco caspiel hoalno chorben
oluear ascrea cralnoty carephon elcfor bumely nelit-
san armi tu faron.

Clavis & Sensus.

bUrAsChArNoTiElVeNoAlBrIoNpElVoApLuErNoTyAl
RaCoHoAlNoOlVeArCrAlNoTiElCsOrNeSiTsAnTu. *Sensus.*

Vacante unâ binæ valent archano vacante constat.

Postquam imperationem compleveris, spiritui apparenti quem vocasti, commenda secretum, literas autem mitte per quemcunque volueris, & qualescunque volueris. Sed utamur exemplo.

*Ponamus secretum Regis quod non sit alicui confidendum
quovis modo.*

Rex quispiam aut Princeps obtinere civitatem aut munitionem armis non valet, quam cupit, rem arte pertemptat, corrumpit mercede custodes, consilium nulli confidunt, nec literis quidem ne deprehensus ille non consequatur intentum, isti mercedem cum vita amittant. Ad mansionem Barmielis se Princeps convertit, vocat spiritum nuncium, committit occultum: venit ille, perfert nuntio, capitur nocte, non scitur quomodo. Pro his si placet fingamus literas in nullo penitus metuentes lectorem.

*juste Vivendo Felicitatem consequemur soli Namque Exaltandi humi-
les Soli Temerarii condemnandi. si Felicitatem Requiris æternam Iustitiam
Tene & Altissimam Gloriam consequeris. ferventissimus Zelator Verita-
tis esto, & Non Amaveris mendacium. Corruumpens Honestatem, animi-
que*

que Temperantiam dissolvens, fuge Vanitatem Mundi, quoniam Brevissima est. amator Esto iustitiae & Neminem Supplantes injuste, cole Virtutes, Vitia fuge, iustitiae Libertatem tuere, omnem Insolentiam Cave, semper Humilis esto, salvatorem Animarum Nostrarum dilige, qui Diligit Eum nequaquam Morietur infelicitur. contemne Gloriam Repente transitoriam. Ama Beatitudinem sanctorum Eternaliter Non corrumpendam, fuge Sollicitè Insidias hostis Nostri antiqui quem Vincet Nunquam intermittenda Devotionis humilitas, esto Vigilans Vt carnis Ardore Non vincaris, viriliter iustitiae Semitas defende, rectitudinisque Zelum Intrepidè perseverantia Tenendum memineris, gloriam Inanem Semper fuge Tanquam venenum, paradisi Dei Amœnitatem contemplare Semper manentem, gaudia Saeculi Cito transeunt, Hodie Latus cras Omnibus Spoliatus emoritur, fuge Zelum Viciosum amaritudinis, fuge Superbiae Tumorem, quoniam Utriusque Reatum perpetuis Malis Esse obnoxium Non ignoras. omnis Superbus Odibilis deo: moriens Sine Intermissione cruciandus Nunquam Gloriam felicitatis Eternæ conspiciet. quid Denique Expectabunt superbi Nisi lamentum. ergo Væ Vobis elati Eterno Supplicio digni Tenebrisque Et horroribus Reservati sempiternis. Vanitas Vanitatum mundi, Exterminatrix Luminis, animorum Deceptrix, Exulum inferni Reseratrix perniciosissima. Io. Trith. Abbas Spanheimensis scripsit. Id. Martii. M.D. 6.

Recipiens literas, cognito signo Barmielis se mox vertat ad Austrum vel quam primum potuerit; Non enim periculum, quoad obedientiam spiritus, ex mora nasci poterit, etiamsi multa fuerint interposita. Nam quando vocatur, semper venire consuevit, five citò five tardè, etiamsi post dies multos vocetur. Hæc est ejus conjuratio, iis præmissis, quæ ars exoptulat agenda.

Conjuratio 2.

Barmiel any casleon arcohi buleson eris, catray molaer pessaro duys anale goerno mettrue greale cufere drelnoz; parle cufureti basriel aflym naraphe neaslo carnos erneo damerosenotis any carpodyn.

Clavis & Sensus.

aNyArCoHiErIsMoLaErDuYsGoErNoGrEaLeDrElNoZc
UfVrEtlaFLYmNeAsLoErNeOaNy. Sensus. Nach ein ledigen
Gelden zwei finale non.

Hanc

Hanc conjurationem cum dixerit, sicut oportet, versus Austrum, audiet & intelliget mentem tuam, quam non literis, sed spiritui commendasti; si ad aliam plagam se verterit, nunquam intelliget.

Tenor exhortationis occultus.

Uf nest Freitag zu Nacht umb eins wil ich an dem Graben sin/ und
wan is Zit ist/ das Schloß zu stürmen/ so singe den Westertwelder.

CAP. VI.

CUJUS SUPREMUS PRINCEPS GEDIEL IN AUSTRO-AFRICO MANSIONEM
AGENS, SUB SE HABET 20. IN DIE ET TOTIDEM IN NOCTE CUM SER-
VITORIBUS EORUM, QUI OFFICIUM ANNUNCIANDI EA QUÆ PRÆ-
CAVENDA PERICULA HABENT.

Sextæ mansioni, quæ est in Austro-Africo, præsidet princeps magnus
Gediel, qui habet sub dominio suo alios duces principales 20. in die,
& totidem in nocte cum multis servitoribus eorum. Horum offi-
cium est, nuntiare omnia, quæ pertinent ad avisandum amicum de
quocunque, imminente futuro periculo, & maxime ad principes pro
defensione patriæ, castrorum, & civitatum, & ad omnia nuntianda,
quæ profunt amicis, & his, quibus favemus, ad salutem, nec non &
contra inimicos & adversarios quoscunque. Adhæc omnia non est
necessarium advocare 20. principes, sed duo sufficiunt cum servitori-
bus suis. Quos, ut noscas ex nomine, consequenter aliquos ex eis
numerabo, videlicet octo pro die, & octo pro nocte.

Schw.	Roth.	S.	R.	R.	S.	R.	R.
Coliel		Sariel		Reciel		Aroan	
	20.		20.		20.		20.
Naras		Rantiel		Sadiel		Cirecas	
Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Sabas		Mashel		Agra		Aglas	
	20.		20.		20.		20.
Affaba		Bariel		Anael		Vriel.	

Primò, antequam procedamus ad operandum, noveris, quod
semper ad minimum duo spiritus vocandi sunt, cum 20. famulis suis,
sine quibus nunquam procedunt, licet non semper omnes appareant
visibiles: sed de hoc non est curandum; modo tu consequaris per
eorum ministerium invisibile quod intendis. Cum ergo per eo-
rum ministerium volueris aliquid in Steganographia operari; con-
verte

vertete ad Austrum Africum; quoniam omnes cum principe suo Gediel omni tempore morantur, & fac, quæ nosti secundum ordinem esse facienda.

Clavis.

Sextus modus post duas otiosas recipit binas significativas, idque 20. Spiritus diurni & 20. nocturni abunde manifestant.

Conjuratio 1.

Gediel asiel modebar mopiel, casmoyn ro chamorenenu proys nalaronatido casmear vearsy maludyn vealchain demofar otiel masduryrn sodiuvel mesray seor amarlum laueur pealo neta fabelron.

Clavis & Sensus.

aSiElMoPiElRoPrOySaTiDoVeArSyVeAlChAiNoTiElSoDiViElSeOrLaVeVrNeTo. *Sensus.* Semper post duas vacantes duæ solvunt.

His completis, erunt duo principes nominanti vocati præsentēs, boni, benevoli, & securi; quos non debes timere, sed committe eis confidenter, quidquid volueris, & mandatum tuum fideliter explebunt.

Habes in mente tua tale secretum, quod literis commendare non audes.

Sum Principi meo pro multis in me beneficiis obnoxius, adversariorum ejus secreto percepi consilium per insidias & traditionem capiendi hac nocte castellum. Principem avisare meum cupio, literis nequeo, cum scrutinium transeuntium per hostes fiat in via: per nuncios nequeo, qui nulli penitus meum periculum scio credendum. Vocabo spiritum, committo secretum, mitto literas tantum pro forma quasunque voluero, ut noverit princeps, quis sit vocandus, & ex spirituum numero (quia sine literis alioquin nesciret missum à me spiritum) vadit iste, nunciat; Princeps præoccupat castrum.

Sit forma literarum ista vel alia; quam cum legerit, ire prohibeat.

Summa humani Generis Nobilitas summaque virtus Est, Deum purè amare, Ipsius Gloriam quærere, & Eum Rectitudine mentis adorare. Humilitas

*inilitas Enim puri cordis Regnabit In cœlis, patientia Sublimabit, Solamen
hominis Iusti Deum timentis diligentisque Ad Nobilitatem veram consti-
tuetur, Deum Ama, mundum sperne, Sæculum Iniquitatum fuge, ama Religio-
nem, Fraternali charitatem, pacis Vinculum, Recteque conversantium uni-
tatem. Xtus In evangelio monet: Non Oportere nos sollicitari Circa
Humanas curas superfluas; Habentes (Inquit apostolus sanctus) Necessa-
ria Tantum sinus contenti. Habeamus Itaque dei amorem Et Zelum ju-
stitiæ: quoniam Vere Solida divitiæ sunt, Puritas Animi, simplicitas cordis,
Negligentia Honoris terreni, vetustatis Emendatio, Morumque sanctorum
institutio. Simus Intenti operibus bonis, Ne Vitia nos obruant, Vivamus
Innocentes in omni Rectitudine Tanquam crastino morituri. Deum Ame-
mus purissimo corde, Servantes Sollicitè mandata ejus, Cum Humilitate pro
peccatis Lugeamus, Omni tempore piissimum Salvatorem Deprecantes, qua-
tenus nobis Vitia Remittat, sui amorem Cordisque Humilitatem infundat
largiter. Deferamus Istius mundi concupiscentias Et Vanos falsosque ho-
nores, Obitum Nostrum sedulo cogitantes. Vivere Virtuosè, proximum
diligere, Injuriam Nulli facere, deum Timere, Eleemosynas dare, famelicos
Reficere, Bonos defendere, pravorum Vitia Redarguere, orationibus insistere,
Gloriam Mundi contemnere, lectionibusque Incumbere, Thesauri christia-
norum sunt. Vana Enim gloria mundi Repente Ruitura est, falsa Etiam
Divitiæ, quas brevi Expirantes Relinquemus inviti sola iustitia Est, nostra
fœlicitas. In Nostra humilitate sit Gloriatio Et divitiarum possessio Nobis-
cum Omni tempore mansura, Memoria Mortis, timor judicii Et Nostrorum
recordatio peccatorum. §.*

Cum has vel quaslibet alias literas nullum continentes secretum
princeps acceperit meus; viso signo Gedielis novit quo sit vertendum
& quis vocandus spiritus.

Conjuratio 2.

Gediel aprois camor ety moschoyn diuial palor-
fan, fermel asparlon Crisphe lamedon ediur cabosyn
arsy thamerolin.

Clavis & Sensus.

aPrOiSeTyDiViAlSeRmElCrIsPhEeDiVrArSy. Sensus. Post
duas recipe duas.

His dictis, ut oportet, subjunctisque nonnullis, quæ sunt in arte necessaria, spiritu revelante, non literâ mentis mea secretum, sciet arcanum & præoccupat inimicum.

Tenor secreti latentis.

Gnediger Her is si dan daß ir für XL. noch hint hie zu Spanhem sin/ wirt das Schloß durch die von Winterburg mit Verrederie ingenommen.

CAP. VII.

CUJUS PRINCEPS SUPREMUS EST ASIRIEL, CUJUS MANSIO EST AD AFRICUM, HABENS SUB SUO DOMINIO DUCES XX. QUI PRÆSUNT DIEI, ET TOTIDEM QUI PRÆSUNT NOCTI, QUORUM OFFICIUM EST, NUNCIARE CONSILIA PRINCIPUM AMICIS.

Septimæ mansionis Princeps primus & supremus vocatur Asiriel, & habitat in ea plaga orbis, quam appellamus ad Africum, habens sub se 20. Principes, qui præsunt diei, & totidem, qui præsunt nocti, qui omnes sub se multos habent famulos, si duo duces vocentur ab operante ad ministerium artis ex diurnis, semper 20. famulos habent servientes sibi, similiter & cum nocturnis fit. Quare si unum vocaveris tantum ex principibus maximè nocturnis, non 20. sed 10. famulos tantum eum habere duntaxat comprobatur, diurnos non vocabis nisi ad minimum duos, quoniam soli venire non consueverunt; ex nocturnis unum vel duos, sicut placuerit, advocare poteris. Si vocaveris duos 20, si unum, 10. famulos in conjuratione ex more noveris esse addendos. Et ut scias, qui soli, & cum socio, qui sint vocandi; tabulam considera.

	Roth.	S.	R.	S.	R.	S.	R.
S. {	Astor	Bumiel		Arcifat		Cufiel	
	20.		20		20		20
{	Carga	Rabas		Adriel		Malqueel	
	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
{	Amiel	Maroth		Budar	10	Fassua	10.
R. {	20.		20				
{	Cufiel	Omiel		Aspiel	10.	Hamas	10

Horum spirituum, qui sunt principales inter 40, habent officium nunciandi secreta consilia principum subditis suis & amicis; ex diurnis

nis habes octo, & ex nocturnis totidem, cum multis fervitoribus suis, qui sufficiunt ad omnia, nec cæteros vocare opus est. Diligenter observa, ut, cum vocas unum vel duos principes ex nominatis, jam numerum fervitorum eorundem in carmine exprimas, sunt enim superbi, & mirabiliter placet eis, quod multis dicantur præesse clientelis.

Cum ergo volueris per ipsos in Steganographia operari, verte faciem ad Africum, & fac, quæ nosti esse facienda cum diligentia, ut nihil penitus omittas eorum, quæ pertinent ad artem.

Clavis.

Septimus modus duabus vacantibus binas subjungit significativas, & quamlibet dictionem tot vacuis concludit quot literæ in fine reperiuntur, ita, ut si dictio pari literarum numero constet, duabus concludatur, si impari, ultima litera sola inter vacantes stet, & unâ concludatur. Spiritus ut in præc. cap. diurni sunt 20, & nocturni 20, diurni non erunt nisi ad minimum duo, nocturnorum vero unus vel duo, prout dictio pari vel impari literarum numero constat. Hinc si vocaveris duos 20. five 2, si unum, 10. five 1. famulos in conjuratione noveris esse addendos.

Conjuratio 1.

Asiriel aphorsy lamodyn to chamephyu drubal asu-
troy sody baruchon usefer, palotmi thulnear almeron
chorne madusin coleuy busarethon duys marpheli
thubra nasaron venear fabelronthy.

Clavis & Sensus.

aPhOrSyToDrVbAlSoDyVsEfErThVlNeArChOrNeCoLaVi
DuYsThVbRaVeNeAr. *Sensus.* Post duas duæ & una con-
cluditur una.

His completis, adstabant tibi vocati, quos, ut discernas, scito, quod principes communiter solent apparere in habitu aëreo, id est, sapherino, famuli autem in albis. Secretum vero tuum committe ipsis principibus, quia fideles sunt. Habent autem illam consuetudinem inter se omnes duces, ut, quando alloquitur eos operator, tunc statim famulos emittant: imò per se recedant, ne audiant commisionem; cessante illo loqui ad principes, iterum famuli adstare videntur.

Sit Principis tale secretum, quod nulli credat perferendum.

Consilium Principis magnum & secretissimum de rebus arduis & maximis est. Vult illud scire Principem alium quempiam amicum, eo quod causam habeat; sed timet venire cum maximo periculo sui suorumque in publicum: si autem nuncio committatur, ne tradat, aut literis, ne legantur ab aliquo. Vocat ergo spiritum, qui non revelabit arcanum, committit, emittit, perficit, securus est.

Literas mandat in nullo suspectas, nec publicum in aliquo metuentes.

Iesu christe Lumen Indeficiens, omnium sanctorum Eterna Beatitudo, creator universitatis Et Rector, miserere nobis. nos infirmi Gementes Et flentes misericordiam Tuam Rogamus. largire nobis Virtutem Vincendi temptationes diaboli Ut Evictis presentibus malis Requiem consequamur. o salvator Dulcissime Iesu remitte peccata Nobis orantibus; tua enim Summus, Clementissime pater, creaturae Humiles: Respice nos miseros, Inutilesque Famulos, quoniam tibi Famulari Totis viribus optamus. fac nos Habere Amoris tui fervorem, Bonis Exornatum operibus in Nobis semper. da nobis Veras Virtutum operationes, observantiam Iustitiae, Rectitudinisque inseparabilem amorem: fac nos Veraciter Esse humiles mundanaliumque Rerum Strenuos contemptores, quatenus Tuo Amore semper ardentes Nihil Diligamus terrenum, nihil Estimemus Nobis temporale jucundum. o preceptor Humilitatis Iesu christe doce Nos Tuam imitari doctrinam, sumus (pro dolor) Vitiis Multis involuti, operibus Bonis nudi. salva nos Iesu Xte ne pereamus. o summa Veritas Vivifica nos, refugium Animarum Refrigerantissimum: esto nobis Turris fortitudinis. tu enim Vivificator Noster es, tu Salus Es animarum mentisque Renovator dulcissimus, tu ineffabile Gaudium Angelorum, animorumque fidelium Requies saluberrima, tu beatitudo Sanctorum Te amantium. tu Inextinguibile Lumen civium supernorum. tu mortuorum Vivificator Fragilitatem nostram respice Iesu christe Dulcissime Adjuva nos fragiles Servos tuos quatenus per Viam Veritatis sine offensione Incedentes Requiem consequamur eternam. o piissime Domine Iesu mitiga laboris Exilia nostri, & cum Finis Istius vitae caperit Appropinquare Nobis misericorditer subvenire Tunc digneris quatenus ante Faciem Virtutis tuae adversarius Ruat Conterritus, fugiantque procul Omnium Malorum procuratores diaboli, Mortis Eternae principes, sevisque Nostri

Nostri persecutores. rogamus per Virtutem Nobilissimæ mortis tuæ Dulcissime jesu non despicias Nos Inutiles servos in Die Exitus nostri quos Redimere voluisti sanguine tuo. Lava Excessus nostros, quatenus Intrare Gaudia patriæ cælestis Expectantibus Nos angelis, mereamur. Amen. Scripsi ego Ioan. Trith. Abbas, id. Martii. M. D. n.

Literas idcirco mittimus ad eum, cui fuerit spiritus quoque mittendus; quia nullus principum aut servorum ex ipsis spiritibus venit, nisi vocetur, neque ad mittentem, neque ad eum cui mittendus est. Ut ergo sciat is, cui mittuntur, à qua mansionis plagâ, & quem debeat vocare spiritum, literæ mittuntur signo principis sigillatæ & ita scriptæ, ut spiritum oblectent, cupiatque eorum fomento recreari; sed de his in ultimo cap. dicemus.

Conjuratio 2.

Asiriel onear camot Zaueuiel gamersothin janoz
alnay bulumer palorson, irgiel lamedon, ludiel capa-
rosyn naui asparlon nadiel bulephor janos pesonty
thresloty çamon elyr mearsu nosy thamerosin.

Clavis & Sensus.

oNeArZaVeViEllaNoZbVlVmErIrGiElLuDiEl
NaViNaDiEllaNoStHrEsLoTyElYrNoSy. *Sensus.* Na
Zweizwei gelden/ und eins hält eins.

His dictis versus Africum secretissime, cæterisque additis, quæ requiruntur ex arte, spiritus apparebit illi cum servis suis visibilis, nullo aliorum vidente eum nec audiente, & revelabit secretum mittentis in aurem.

Tenor arcani.

Lieber Betruwer din Schrift haben wir verstanden/hint umb IX.
wart unser gar stil us das wir die Zand fürkommen und nider leigen.

CAP. VIII.

CUJUS PRINCEPS SUPREMUS MASERIEL, AD EAM PLAGAM HABITAT,
QUAM FAVONIUM APPELLAMUS, HABENS SUB SE DUCES LX. PRINCIPALES,

OCTAVA mansio est circa occidentem in eo loco. à quo ventus ap-
pella-

pellatur favonius, & ibi habitat princeps magnus, qui dicitur Maserial cum infinita multitudine ducum, principum & famulantium, ex quibus ad hanc artem deputati sunt principes 30. qui præsunt operationibus diurnis, & totidem, qui præsunt nocturnis, cum multis servitoribus. Hi omnes sunt constituti ad nunciandum & referendum secreta humanarum artium Philosophiæ, Magicæ, Necromantiæ, & omnium mirabilium & secretissimarum operationum, quæ paucissimis sunt notæ hominibus; Et super his sunt prompti & multum fideles, nec revertentur, nisi perfecerint totum, quod eis fuerit commissum. Quietisunt & sine strepitu veniunt, sicut jubentur per se cum multis, vel cum paucis, vel etiam sine famulis saltem visibiliter, neminem terrent, nisi eum, qui non institutus in arte præsumpserit eos vocare per vera principia artis, ad quæ nemo facile sine instituyente pertingit. Ut autem in promptu habeas, quos voces ad operationem spiritus: noveris tibi non omnes esse necessarios sed aliquos. Et ideo sufficiant tibi duodecim pro actionibus, quæ fiunt in die, & totidem pro his, quæ fiunt in nocte, cum servitoribus eorum.

Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Mantua	30.	Zerael	30.	Azimel	30.	Alsuel	30.
Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Rouiel	30.	Athiel	30.	Chefor	30.	Aliel	30.
Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Fariel	30.	Vessur	30.	Podiel	30.	Espoel	30.
Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Arach	30.	Sarmiel	30.	Baros	30.	Rabiel	30.
Maras	30.	Amoyr	30.	Eliel	30.	Atriel	30.
Noquiel	30.	Badiel	30.	Paras	30.	Salvar	30.

Habes quidem ex triginta spiritibus Maserialis principalibus quatuor & viginti cum servitoribus septingentis & viginti, quorum primi duodecim præsunt operationibus diurnis & reliqui duodecim nocturnis.

Cum ergo per eos aliquid in Steganographia operari volueris, verte te ad favonium, & præmissis necessariis, quæ requiruntur ex arte, voca unum ex prænominatis, quem volueris, sicut oportet, & sine mora veniet.

Clavis.

Modus octavus per tres vacantes totidemque significativas alternatim procedit; hinc Spiritus 30. five 3. diurni, & 30. five 3. nocturni. Nec hi servos habent, saltem visibiles, ut præcedentes.

Conjuratio 1.

Maferiel bulan lamodyn charnoty carmephyn jabrun care fathroyn asulroy beuefy cadumyn turiel bulan feuear; almos ly cadusel ernoty panier jethar care pheory bulan thorty paron vemo fabelronthufy.

Clavis & Sensus.

bVlAnChArNoTyIaBrVnSaThRoYnBcVeSyTuRiElSeVeArLyErNoTyleThArPhEoRyThOrTyVeMo. *Sensus.* Vacantibus tribus tres valent ita per totum.

Apparente spiritu, quem vocasti, committe ei secretum tuum perferendum securè, nihil hæsitans omnino, tacitè loquens ad ipsum, si in medio aliorum fueris, ut nosti.

Sit mentis tuæ secretum tale.

Habes arcana in scientiis occultis, Philosophia, Astrorum, Magia, Cabala, Arithmetica, vel quibuslibet artibus, quæ scire optas amicum prope vel procul absentem; sed sunt talia, quæ nec literis nec nunciis committere tutum, aut certè tibi arcana mittat, instandum: vel etiam commendare Philosophantem, ut nesciat tamen aliorum. Voca unum aut duos ex supradictis spiritibus, expone secretum; suscipit onus, perfert amico, tibi que reportabit commissa ab illo.

Scribe orationem, quam volueris, aut literas quaslibet nihil continentes secreti.

omnipotens sempiterne deus Bonorum Remunerator Equissime, qui filium tuum Nostri Generis Esse participem voluisti ut Redimeret Diabolica Invidia nos miserrimos, qui Sola Benignitate Redundans formam nostri suscepit Incorruptam Ex Flore virginis uteri archangelo Sancto Gabriele Insinuante, quæ virgo conceptura Beatissimo Tuo Spiritu perpetua virgo permaneret Immaculata, Clarior Hominibus angelicisque spiritibus præ eminentior
Genuit

Genuit Regem Omnipotentem, deum & hominem Sanctissima Et Reverendissima virgo maria virilis Consortii Omnino Nescia sine dolore pariens Sine Tristitia Vagientem deum hominemque suscipiens Semper Immaculata Consistens, purissima, innocentissima virtute Humilitatis, Homini- bus Altior, charitate plena, omni Laude Dignissima Et ab omnibus veneranda: Angelorum Beatissima Et semper laudanda imperatrix Refulgentissima, Nobilis, Inclyta, vereque splendidissima quam Tuus Filius In omnibus, quaecunque postulaverit Largissima Dignatione Admittit, eamque ut matrem Reverenter Veneratur Omnibus creaturis excellentiorem, cui Nihil Unquam Expostulanti negare consuevit sed Reverenter Sanctissimæ Voluntati ejus consentit omnia Concedens Honori Ejus, qui stabit pro Nobis In Novissimo die adjuvans nos Venerantes Virginis Almæ præ clara merita, deus Lumen Veritatis Nobis, devotissime precamur, infunde Divinam Grati- am Et misericordiam omnibus invocantibus Te Remissionemque Vitiorum suorum expostulantibus humiliter, Et Noli Nos miseros despicere sed In Tua Bonitate confidenter misericorditer suscipe Amore Lactantis Deum virginis marie omniumque Electorum tuorum. Amen. Joan. Trith. Abb. Spanh. Scripsi Anno Dominicæ nativitatis. M. D. Id. Mart. 4. 9.

Suscipiens literas is, cui mittuntur, signo Maserialis cognito se ad favonium convertat & præmissis occultè, quæ requiruntur ad artem, ipsum spiritum, qui missus est, vocet conjurationem ad- jiciens.

Conjuratio 2.

Maseriel onear camersin cohodor messary lyрно balnaon greal lamedon odiel, pedarnoy nador janoz auy chamyrin.

Clavis & Sensus.

oNeArCoHoDoRIYrNoGrEaLoDiElNaDoRaUy.

Sensus. Nach drin gelden dru.

Conjuracione expletâ sicut oportet missus spiritus nebulatenus apparebit, dictoque verbo mystico veritatem loquetur ad aurem & omnia, quæ sibi fuerunt commissa fideliter intimabit. Nullus tamen circumfudentium sentiet quicquam: modo tu constans & imperter- ritus, sicut oportet, perseveres.

Tenor arcani.

Brenger diß Briefs gibt sich großer cost uß/ich halde aber nit sil
darvon/versuchen in wal und getruen nit balde.

CAP. IX.

Cujus Princeps Vocatur Malcharas, Qui Moratur In Occidente,
Habens Sub Se Duces Pro Actionibus Diurnis XXX. Et Pro Nocturnis
Totidem, Quorum Officium Est, Annuntiare Secreta
Familiaria Amicorum.

Nonæ mansionis, quæ est in occidente æquinoctiali, habitator est
Malgaras, maximus princeps occidentis, qui habet sub se 30. du-
ces, qui præfunt diei, & 30. alios, qui præfunt nocti, cum servitoribus
eorum. Omnium istorum officium est, secreta & arcana familiaria
amicorum nuntiare amicis. Boni sunt duces & promptissimi ad obe-
diendum vocanti; maximè diurni, quoniam plus assueti sunt inter ho-
mines conversari. Nocturni enim, etsi boni sunt, non tamen liben-
ter cum hominibus conversantur, sed lucem summopere fugiunt &
detestantur, latitare cupientes tenebris, & ob id frequenter apparent
vocanti eos per conjurationes, sicut vespertiliones. Ex his omnibus
quatuor & viginti collocabimus in tabula, quorum duodecim in die,
totidemque in nocte sufficiunt.

Roth.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Carmiel	30.	Agor	30.	Cabiel	30.	Misiel	20	Aroiz	10.
Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.		
Miel	30.	Casiel	30.	Udiel	30.	Barfas	20		
Roth.	S.	R.	S.	R.	S.			{ 30.20.	
Borafs	30.	Rabiel	30.	Oriel	30.	S.		{ 30.20.10.	

Roth.	S.	R.	S.	R.	S.				
Aroc	30.	Libiel	30.	Caron	30.				
Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.		
Dobiel	30.	Raboc	30.	Zamor	30.	Aspor	20		
Roth.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Cubi	30.	Aspiel	30.	Amiel	30.	Delias	20.	Basiel	10.

Habes nunc de principibus Malgaretis duodecim pro actioni-
bus diurnis & totidem pro nocturnis, cum famulis eorum sexcentis &
quadraginta. Et nota, quod Aroyz & Basiel semper solivagi sunt :
Misiel,

Misiel, Barfas, Aspor & Deilas bini & bini vocari possunt, reliqui vero terni. Cum volueris habere tres, aut duos, aut unum, cave, ne erres in nominibus eorum, sicut te tabula docet, absque immutatione, ne periculum incidas.

Clavis.

Nonus modus à tribus vacantibus cum octavo incipit, & per totidem significativas discurrens singulas dictiones mysticas concludit per tot, quot in fine reperiuntur, ita, ut si dictio quæpiam numero præcisè per ternarium divisibili constet, vel post divisionem in ternarium quid supersit, tot concludatur, si tot verò, vel tribus non constet, vel post divisionem in ternarium quid supersit, concludetur quot supersunt. Spiritus enim diurni sunt 30. id est 3. & nocturni 30. sive 3. ut supra. Sic quoque aliqui diurnorum sunt soli-vagi, alii bini & bini veniunt, alii vero terni secundum numerum dictionum concludentium.

Conjuratio 1.

Malgaras ador chamefo buluemy marefo bodyr cadumir auiel casmyo tedy pleoryn viordi eare viorba chameron vesi thuriel ulnauy, beuefy meuo chafmironti naor ernyso chorny barmo caleuodryn barso thubra sol.

Clavis & Sensus.

aDoRbVlVeMyBoDyRaViElTeDyViOrDiViOrBaVeSyVlNaViMeVoNaOrChOrNyCaLeVoDrYnThVbRa. *Sensus.* Drū umb Drū & duo duobus, unum uno concluditur.

Conjuratōne dictā sis vir fortis & constans: apparebunt tibi statim visibiles, quos vocasti, quod si vocati ex nocturnis non statim venerint, non propterea intermittas opus tuum, sed urgeas eos iteratā conjuratione donec obediant. Sunt enim aliquantulum pigri, & non libenter veniunt inter homines, sicut prædiximus.

Sit mentis arcanum, quod nec homini nec literis committere placet.

In his, quæ ad rem familiarem, pecuniam, depositum, mutuum, fidem, vel ad quælibet humanæ conversationis negotia pertinent, secretum habes, quod cupis amicū scire procul absentem: sed tale est, quod cum maximo utriusque vel periculo vel detrimento publi-

cum subiret examen; ob id nec literis confidendum, nec hominibus. Ut ergo sis securus, nulliusque conscientiam reverearis, ad occidentem te vertis, vocas ducem, committis arcanum: vadit ille, perfert fideliter omnia; si quid ad te fuerit commissum, refert.

Literas qualescunque volueris scribe, in quibus nullius vereare conspectum.

salutem & charitatem; Dilectissime Et Singularissime amice; presentium lator Ex Ruremunda oriundus valde in amicos nostros Beneficus Et Gloriosus, quem ut humaniter Excipias Rogo, Tibi necessitatem suam exponet, qui cum mihi Veteri Olim Necesitudine semper fuerit conjunctus, pro viribus meis Dulcissimum Iudicarem Relevare beneficiisque illum cumulare, & utinam possem, Consolationem Calamitatibus ejus impendere; sed cum sum Gravibus (Ut Luce tibi clarius constat,) Damnis Exhaustus, Nocumertisque variis pręgravatus non possum meo satisfacere Zelo Ut animum optarem, tu autem, qui Et Necessarys Temporalibus abundas amico te Latum Exhibeas Humanumque, quemadmodum te consuevisti Exhibere Necesitatum amicorum patrum. rogo itaque mutua Illi Sub Termino certo ducentos florenos, quia constitutus est Maxima In Necesitate, sicut te docebit, confido, quod omnia Restituet Ad Integrum ubi constitutis illi Terminus venerit, quod si feceris, Gratias Ego Habeo nunquam morituras, age ergo ut amorem Syncerum In Nos tuum effectum comprobemus: quod illi feceris Mihi Volo Scias factum nec minus Ipsum Gratisimum tibi obligaveris, firmiter crede, termino Elapso Restituet integerrime omnia, consuevit enim promissa Inviolabiliter Servare, Tenere se constantem cunctis. ceterum cum novos Gaudeas Audire Rumores scribere aliquid velim; enutrivit catellum (græco Vocabulo Erit Rectè vocatus) tantâ eruditione, Doctrinâ, Omniumque Rerum memoriâ vigentem ut Bestiam Exuisse Nonnullis, hominemque induisse videatur, græca latinaque intelligit Verba, Novit Delictorum suorum veniam petere, quidquid jussero facit, Meque Annuente Gestibus secreta hominum pandit, tanta cum morum Disciplina Imbutum Cerneret ut multis doctiorem Hominibus æstimares, jussus fenestram aperit, Naturamq; Ingenio Transcendens, prohibitus cibaria reponit, onus sibi impositum Bajulat, Exhibere Zelosum defensorem mei se Amat Ludit Egregie mirandaque facit prorsus Nescientibus incredibilia. Vale Ioan. Trith. Abbas S. Martini in Spanheim scripsit 3. Id. Martii. Anno M. D.

Has aut quaslibet alias cum acceperit, cui mittuntur, amicus signum intelligit Principis esse occidentis: unde præmissis ex more præmittendis ad occidentem se vertit, vocat spiritum invisibilem missum contestans, ut visibilis fiat nec cuiquam dicat.

Conjuratio 2.

Malcharas apro chameron asoty mesary throes Zamedo fogreal paredon adre caphoron onatyr tyrno besyo Chameron phorsy mellon tedrumarsi dumasodiuse casmiel nelthurno peson alproys fabelronthy stiurno pan almo nador.

Clavis & Sensus.

aPrOaSoTiThRoEsSoGrEaLaDrEoNaTyRbEsYoPhOr
SyTeDrUmArSyDiUsEnElThVrNoAlPrOySsTiVrNoAlMo.
Sensus. Post tres gelden tren post duas duæ & una post unam.

Completo carmine aderit spiritus ipse vocatus more suo revelans tibi, quæ in mandatis suscepit, fideliter, cum quo remandare poteris amico quicquid volueris eum scire occultum.

Tenor arcani.

Deser begert von dir CC. Gulden zuentleben/ ist min Kait geb sin müsig, er ist gar verdorben und mag dich nit bezalen.

CAP. X.

CUJUS PRINCEPS SUPREMUS VOCATUR DOROTHIEL, EAM PLAGAM ORBIS INHABITANS, QUÆ CHORUS APPELLATUR A VENTO ET HABET SUB SE MULTOS DUCES ET FAMULOS.

Decima mansio vocatur chorus à vento, in qua moratur magnus Princeps Dorothiel, qui habet sub sua potestate & Dominio 40. duces, qui præsunt operationibus diurnis & totidem, qui præsunt nocturnis absque famulis & servitoribus pene infinitis. Horum officium est omnia nunciare arcana, quæ pertinent ad negotia spiritualia, & ad dona Ecclesiastica, beneficia, Prælaturas, dignitates & similia. In operatione autem Steganographiæ ducum Dorothielis non est opus omnium nomina in medium proferre sed sufficiunt

ex quolibet ordine pauci. Reliquorum nomina in suo loco cum cæteris exponemus; & de his tabulam considera.

Roth.

Mugael o.

Choriel o.

Artinc o.

Efiel o.

P.

S.R. F.

Mugael 40

Choriel 40

Artinc 40

Efiel 40

Maniel 40

Suriel 40

Carfiel 40

Fubiel 40

Carba 40

Merach 40

Althor 40

Omael 40

Gudiel

Asphor

Emuel

Souiel

Cobron

Diuiel

Abriel

Danael

Lomor

Cesael

Bufiel

Larfos

S.R.

P.

400

400

400

400

400

400

400

400

400

400

400

400

M

Nachiel

Ofisiel

Bulis

Moniel

Pafiel

Gariel

Soriel

Darbori

Panial

Carfas

Aliel

Maziel

S.R. F.

40

40

40

40

40

40

40

40

40

40

40

40

S.R.

Phutiel

Cayros

Narfsyel

Moziel

Aroziel

Cufync

Vraniel

Pelufar

Abael

Meroth

Cadriel

Lobiel

Ecce, habes de principibus Dorothielis ex quolibet ordine diurno scilicet & nocturno 24. duces, cum numero servitorum decem milium centum sexaginta. Et nota, quod operatio per istos multum est à cæteris diversa, quemadmodum largè de domino dicemus. Nam secundum 12. horas diei & noctis operandum est in mansione ista, semperque duabus horis præsumt quatuor principes, tam in die quam in nocte; ita, ut non liceat tibi advocare alium, nisi ex ordine, quem hora concernit; ut si fit operatio in prima vel in secunda hora diei, voca quem volueris, ex primis quatuor, qui præsumt diei, si in tertia vel quarta, ex secundis quatuor ducem noveris esse vocandum. Et ita consequenter est faciendum per omnes ordines & 24. horas tam in die quam in nocte. Cum autem volueris operari in Steganographia per spiritus ipsius Dorothielis præmissis generalibus in arte præmitti consueris, scribe literas qualescunque volueris, vertensque te ad eam plagam orbis, quam à vento communiter Chorum appellamus, voca unum aut plures ex quatuor, qui præsumt horæ, in qua operaris.

Clavis

Clavis.

Decimus modus à quatuor oriosis incipit & per totidem significativas alternatim procedit, ut 40. duces nocturni & diurni jubent.

Conjuratio I.

Dorothiel cufifepr madylon busar pamerfy cear
baony noth camersy vlymeor peathan adial cadumyr
renear thubra Cohagier malson lodierno fabelrusin.

Clavis & Sensus.

cVslfEoRbVsArCeArNoThVlYmEoRaDiAlReNeArCoHa
GiErLoDiErNo. Sensus. Vier vacant vier darnach gelden.

His dictis spiritum apparentem videbis, quam vocasti prom-
ptum & hilarem ad obediendum, cui arcanum tuum committas secu-
rè & fideliter.

Ponamus mentis quodcunque arcanum literis committendum.

Est tibi negotium in re qualibet spirituali ad Principem valde ar-
duum & secretum, quod nulli mortalium nec literis quidem putas cre-
dendum, vis illud scire Principem? Literas pro paupere Clerico sup-
plicatorias aut quaslibet alias fingis ad eum: vocas spiritum, commit-
tis illi secretum, fideliter agit omnia.

*Literas qualescunque dabis, in quibus non verearis
quicquam.*

significo gratia tua princeps Illustrissime, Conradum Hummel Benefi-
ciatum super altare sancti evangelistae Ioannis Defunctum Esse Nocte praece-
dente. ne autem gratia Vestra Vel Viri Ex imperitis vel indignis, quorum
Reor Grandem Numerum Affuturum (ut fieri solet) altare Dictum Ex-
pectantium, Utiliori Vero viro reservandum indeliberatò concedat; Oro
Licet Longe Existam indignus, quam ut preces Meae In Maximi Et nobilis-
sini principis conspectu aliquod Beneficium Reportare Videantur Dignae,
quatenus gratia vestra praesentium Exhibitori Repulsis Indignioribus Al-
tare profatum concedere dignetur, quem Cognovi Optimis Beneficiis Di-
gnum, quippe quem morum pulchritudine Adornatum Scientiâ Atque Lite-
ris omnifariam creditum, modestum, continentem, Temperatam Amoremque
Religionis Gratiae vestrae noverim esse placitum; Eritque Beneficiis Ex-
hibitis Non ingratus sed perpetuo memor. Data ex Spanheim pridie idus
Martii, Anno Domini nostri M.D. Ioan. Trith. n.

Cum

Cum has vel quaslibet alias acceperit literas princeps aut alter, cui mittuntur, in arte peritus signo Dorotheielis cognito se vertat ad Chorum (ubi ipse spiritus cum ducibus & servitoribus suis moratur) faciens omnia & singula quæ ars ipsa requirit. Deinde spiritum voce submissa facile vocet ut novit.

Conjuratio 2.

Dorotheiel onear chameron vlyfeor madusyn peony oriel nayr druse mouayr Pamerfon etro dumefon davoricaho. Casmiel hayrno fabelronthon.

Clavis & Sensus.

oNeArVlYfEoRpEoNyNaYrMoVaYrEtRoDaVo RiCaHoHaYrNo. *Sensus.* Na vieren nim vier durch hin.

Completo carmine isto si moram fecerit spiritus in veniendo; iterum legat usque tertio: & sine omni dubio visibilis apparebit, & revelabit ad aurem commissa.

Tenor arcani.

Ich biden uwer Gnade wolle mime Bruder Jacob das Altar geben.

CAP. XI.

CUJUS SPIRITUS SUPREMUS VOCATUR USIEL, HABITANS AD EAM PLAGAM ORBIS, QUAM EX VENTO INDE FLANTE SUBCIRCUM APPELLAMUS: QUI HABET SUB SE XL. DUCES IN DIE ET TOTIDEM IN NOCTE, QUI SUNT SUPER THESARO.

Undecima mansio totius orbis vocatur subcircius à vento videlicet, qui ex illa parte venire consuevit. Ad hanc plagam moratur magnus Princeps, qui vocatur Ufiel, habens sub se 40. principes, qui præfunt operationibus diurnis, & 40. qui præfunt nocturnis. Horum officium est nunciare occultos & subterraneos thesauros & omnia, quæ ad rationem thesaurorum pertinere videntur. Ex his paucos, & quot sunt in operationibus Steganographiæ in hoc loco sufficientes, nominabimus, & reliquos cum aliis ad proprium capitulum in fine hujus libri nominandos reservamus. Et nota quod duces istius mansionis, quando vocantur ab operante, libenter & cum maxima hilaritate venire consueverunt. Et quamvis multos habeant famulos nun-

nunquam tamen vidi, quod aliquem eorum secum adduxerint saltem visibilem. Si quis autem vellet uti ministerio famulorum; posset, quoniam sub Principibus sunt, & coguntur eis in omnibus obedire, si operator fuerit talis, ut noverit eos debite vocare vel etiam compellere si tardius apparere voluerint.

Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Abaria	40	Saeser	40	Amandiel	30	Hissam	30
Amera	40	Poriel	40	Barsu	30	Fabariel	30
Arnen	40	Saefar	40	Garnam	30	Vfiniel	30
Herne	40	Maqui	40	A		M	
Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.
Ansoel	40	Saddiel	40	Afurriel	20	Pathyr	20
Godiel	40	Sobiel	40	Almoel	20	Marae	20
Barfos	40	Offidiel	40	N		E	
Burfa	40	Adan	40	Laspharonio		Ethiel	10

Ex quadraginta principibus Ufielis, qui praesunt operationibus diurnis, habes 14. cum servitoribus eorum 400. in numero, & 14. qui praesunt operationibus nocturnis cum 440. famulis eorum, cum his utriusque ordinis duo signa (ad probandum & cautelam de thesauro, sicut nosti, ne possit a latronibus inveniri) cernis opposita, quibus utimur pro custodia thesauri inventi, interea quod spiritus mittitur ad amicum. Cum ergo volueris in hoc negotio per spiritus operari: si negotium est maximum aut pertinens ad principem: voca duos quos volueris, ex ordine quaternorum: si proprium, ex trium: si privatum & parvum, ex duorum: si vile & minimum, tunc fiat in nocte, in ordine solitariorum tantum.

Clavis.

Undecimus modus omnes dictiones mysticas à 4. vacantibus incipit & per totidem significativas alternatim procedens ultimas literas tot vacanti-
bus concludit quot in fine reperiuntur, sicut in nono cap. de tribus dictum est.

Conjuratio 1.

Vfiel parnotiel chameron briofy strubal brionear
Caron sotronthi egyptia odiel chelorfy mear cladusy
notiel ornych turbelsi paneras thortay pean adresmo
Y boma

boma arnotiel chelmodyn drufar loy sodiuvel carson
eltrae myre notiel mesraym venear dublearsy mauear
melusyron charthulneas fabelmerufyn.

Clavis & Sensus.

pArNoTiElBrloSyBrloNeArSoTrOnThloDiElMeArNoTiEl
TuRbElSiThOrTaYaDrEsMoArNoTiElDrVsArSoDiViElElTr
AeNoTiElVeNeArMaVeArChArThVlNeAs. *Sensus.* Ante bis
binas totidem, ante tres totidem, ante duas duæ & ante
unum vacat una.

His versus subcircium sub silentio dictis, sicut tempus locusque
permittunt, fac cætera, quæ ars ipsa expostulat, & committe spiritui
jam apparenti arcanum cum sigillo mysterii profundi, nihil hæsitans;
quoniam duces isti omnes boni sunt & fideles.

Ponamus, quod habeas tale mentis arcanum nulli penitus confidendum.

Invenisti maximum in thecis mortuorum vel quolibet alio loco
thesaurum, vel nosti certò latenter absconditum: solus ad exportan-
dum non sufficis, nec tamen alicui circa morantium confidis. Habes
amicum fidelem, sed procul absentem, cui revelare mysterium cupis,
sed nec literis nec nuntio confidis, ne per actum in palam & in pericu-
lum incidas & lucrum amittas. Vocas ergo spiritum, venit spiritus,
perfert ille nuntium, vocat amicum. Venit, juvat, participat.

*Literas ut volueris, scribe, in quibus nihil omnino sit
metuendum.*

*mitto tibi orationem quam Edidi In Nuptiis cuiusdam mei amici. deus
omnium creator humanique Generis Redemptor, Omniumque Salvator, ne
genus humanum periret Etiam Nuptiarum sacramentum instituit, legimus
enim quod primo Homini Evam Iunxerit Mulierem dixeritque: crescite &
multiplicamini, Legem Instituens Conservande Humanitatis. postea deus
incarnatus dignatus Est Nuptias sanctificare miraculo. de deo bene meren-
tur Servantes Constituta, Hominibus Autem plus conferunt pudicum con-
jugium Zelo proles assumentibus, ergo qui conjugium Honestum Assumitis,
Nostri salvatoris exemplo laudaverim, ille namque miraculis ego Verò Ver-
bis Institutum Ritè nuptiarum necessarium sacramentum collaudabo; si li-
cet non nuptus, lure Nuptias tamen laudabo, enimvero si tollatur conjugium*

Desi-

Deficeret Et Rueret totum genus humanum. usu nuptiarum genus humanum Extat Ruinosum Debile Et corruptibile licet, quod sine Nuptiis Non perseveraret, sed hoc agite vos ut Fœcunditas Vestrarum Nuptiarum Decorata sit moribus, conversationeque sanctâ Et Nemini scandalum ponente, imprimis deum verum amate Continuè Operibus Misericordiæ cum justitiâ incumbentes, impietatem fugite, rectitudinem colite, Bonos Amate, Laudes Deo semper dicite, pauperibus cum eleemosynis subvenite, mandatis obedite, Veritatem Nolite Deserere, dei ministros honorate, ecclesiis decimas solvite, peregrinos Hospitate, Innocentes Liberate, Famelicos pascite, majoribus vestris obedite, proximos vestros honeste diligite, Injuriam Nulli penitus irrogantes, christianam religionem devotissimè colite, Vanos, Noxios Superstitiososque mores gentilium abhorrete, doctrinas evangelicas servate & Vivite Secundum præcepta dei, carnis voluptates fugite, vosque Honestos Et Bonos Exhibete, puritatem mentis sollicitè custodientes Nolite maculare. mementote obscuro quid in S. Evangelio Iesus Noster dominus clamaverit: beati mundo corde, qui scilicet munditiâ Voluptuosæ Vitæ Animæque Lutoso in corpore propter deum custodiunt, munditia cordis continuis Humillimis Orationibus Non Destituatur, quoniam oratio mentem purificat, Estuantes Refrigerat, Tentationes diaboli procul fugat. Hinc s. apostolus paulus Docet Vos Sedulis Et devotis orationibus insistere ut Noxias Tentationes possitis superare. conjungimus vos matrimonio quantenus Genus Vestrum Legis Decreto propagatum construatis, non ut Effluere Noxiis voluptatibus debeatis, voluptates enim carnis interficiunt Animam Corrumpuntque Humanæ substantiæ dignitatem futurorum; itaque horum memores estote Viatores Vos Esse Reversuros ad patriam, ad quam estis vocati, vita præsens Brevissima Est, Incunditasque sæculi velocissime terminatur sic in matrimonio ergo Vivite Vt Ad Regnum cælorum post mortem cum Exaltatione veniatis. Joan. Trith. Abb. Spanh. ord. Divi Patris Benedicti, edidi pridie Iduum Martii, Anno Nativ. Domini Nostri Jesu Christi M. D. µ.

Cum has vel quaslibet alias, cui mittuntur, acceperit literas, cognito signo magni Ufielis, faciat occultè sicut novit ex arte faciendum, deinde vertat se ad subcircium & dicat carmen.

Conjuratio 2.

*Vfiel afoyr paremon cruato madyfyn fauepy mauair
realdo chamero ilco paneras thurmo pean elsoty fabel.
rusyn iltras charson frymastor chelmodyn.*

Clavis & Sensus.

aSoYrCrVaToSaVePyReAlDollCoThVrMoElSoTyllTrAsFr
YmAsTo. *Sensus.* Sicut supra dictum est ita fiat.

Hoc dicto carmine spiritus se visibilem ostendet, commissaque, referabit, & si quid ab isto ei fuerit commissum, referet ei ad mittentem.

Tenor arcani.

Ein grosen heimlichen Schatz han wir in der Erdenn funden/ com
bald und hilff in uns ußheben / sein wal hondert dufent Gulden / ach
wer bei wäre.

CAP. XII.

CUJUS SPIRITUS ET SUPREMUS IMPERATOR CABARIEL MORATUR AD
EAM PLAGAM ORBIS, QUI CIRCIUS A VENTO DICITUR, ET HABET
SUB SE L. PRINCIPES IN DIE ET TOTIDEM IN NOCTE.

Duodecimam orbis descripti mansionem, quæ est versus eam pla-
gam, à quo ventus Circius inflat, Cabariel Imperator magnus in-
habitat cum infinitis spiritibus, inter quos sunt ad operationem Stega-
nographiæ deputati pro diurnis 50. & totidem pro nocturnis, omni
tempore, qui multis famulis præsunt & valde potentibus. Istorum of-
ficium secreti est avisare amicos, patefacere insidias, & à quibus sit
maximè cavendum, admonere absentem. Ex his omnibus paucos
nominabimus.

Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.
Satifiel	50	Etymiel	50	Maoor	50	Ladiel	50
Parius	50	Clyffun	50	Peniel	50	Morias	50
Godiel	50	Elitiel	50	Cugiel	50	Pandor	50
Taros	50	Aniel	50	Thalbos	50	Cazul	50
Aforiel	50	Cuphar	50	Orym	50	Dubiel	50

Habes nunc ex centum principibus Cabarielis magni viginti, &
sufficiunt tibi ad præsens; quorum primi decem pro diurnis operatio-
nibus cum 500. famulis sunt deputati, & alii decem pro nocturnis simi-
liter cum 500. servitoribus suis. Et scias, quod spiritus diurnis ope-
rationibus præsidentes multo sunt nocturnis benevolentiores & ad
obediendum promptiores; ita, ut sæpe oporteat ipsos nocturnos cum
quadam violentia compellere, sæpiusque conjurationem repetere,
famulos, cum jubentur, secum adducunt, si jussi non fuerint, abscon-
dunt.

dunt. Cum volueris per ministerium istorum spirituum operari, vertas te ad eam plagam, quam diximus, & præmissis de more præmittendis conjurationem istam.

Clavis.

Duodecimus modus à quinque vacantibus incipit & per totidem significativas alternatim procedit, hinc spiritus diurni sunt 50, & nocturni 50, nocturni etiam debent aliquando compelli; nam certè dictiones proposito convenientes non ita facile deprehenduntur.

Conjuratio 1.

Cabariel onear chameron fruani, parnaton fofiel
bryosi nagreal fabelronthyn adiel thortay nofruenpe-
na afefiel chusi.

Clavis & Sensus.

oNeArFrVaNiFoFiElNaGrEaLaDiElNoFrVeNaFeFiEl.

Sensus. Na Jünffen gelden Jünffe.

Completo carmine si fuerit in die, statim aderit spiritus vocatus sine mora, si autem fuerit in nocte & moram fecerit in veniendo spiritus quem vocasti: toties urgeas eum donec veniat, per repetitionem carminis, quod valde revereri solent.

*Ponamus pro exemplo arcanum quoddam nulli omnino
confidendum.*

Fidelem habes amicum, cui faves, ut tibi ipsi, sed procul absentem, cui reversuro nosti ponendas à potentiore insidias in via aut quolibet alio vel loco vel modo; avisare cupis nescientem: sed periculum tibi magnum instaret avisanti, si fieret palam. Unde nec literis committendum, ne legantur ab aliquo, nec homini confidendum, ne revelari contingat. Ut ergo & maneat tu securus & amicus sit avisatus: vocas spiritum, committis arcanum, fit.

*Literas mittis amico familiares, vel orationem devotam,
quæ videri patiatur.*

*commoda veram tibi codicem meum de Gestis Longobardorum Et Vo-
lumen Bedæ de temporibus quæ oro remittas Decet Enim Sapientem Et Ma-
ximè christianum fidem ubique servare promissam. Beneficiorum Oblivisci
Divinis Et Nostris institutis humanis maximum crimen perhibetur. Ne lu-
curras Tam Execrabilem Reatum, nisi tibi volumina ut restituas, Libros*

Vero Gracos Tibi Gratias donavi, quorum intuitu te merito Et Regratificantem Nobis & fideliozem exhiberes. Vale ex Spanheim, Idibus Martii Anno Domini. M. D. v.

Cum has aliasque quaslibet abs te missas literas amicus receperit, cognito signo Cabarielis, vertat se ad orbis plagam illam, à qua circius progreditur ventus, & præmissis ex more præmittendis hanc legat sub silentio orationem.

Conjuratio 2.

Cabariel aſiar paremon chiltaon amedyn ſayn pe-
madon chulty moueyr ſauepor peatha mal frimaſton
dayr pean cothurmo fabelruſyn elſoty chelmdoyn.

Clavis & Senſus.

aFiArChllTaOnSaYrChVlTySaVePoRmAlDaYrCoThVrMo
ElSoTy. *Senſus.* Facito ſicut ſupra dictum eſt.

Hoc carmine dicto verſus circium, angelus ſtatim apparebit viſibilis, referans illi commiſſum arcanum, referetque tibi ſi quid ille commiſerit.

Tenor arcani.

Gleub deſem Boden nit er lügt gern.

CAP. XIII.

CUJUS PRINCEPS RAYSEL VOCATUR, HABITANS DIRECTE AD SEPTENTRIONEM, SUB QUO SUNT L. PRINCIPES, QUI PRÆSUNT DIURNIS OPERANTIBUS NOSTRIS, ET TOTIDEM, QUI NOCTURNIS: QUORUM EST NUNCIARE TRADITIONES.

Tertia decima manſio eſt in Septentrione cujus ſpiritus & ſupremus Imperator eſt Rayſiel, qui habet ſub ſuo dominio duces 50, qui præſunt operationibus diurnis cum ſervitoribus multis, & totidem numero, qui præſunt nocturnis cum famuliſeorum. Iſtorum officium eſt in his cauſis & traditionibus, quæ pertinent ad mortem, a viſitare amicos operantis & nunciare arcanum. Duces, qui operationibus diurnis præſunt, libenter obtemperant vocanti, & veniunt hilares, jucundi & paratiſſimi ad obſequendum: ſed illi, qui nocturnis præſident, aliquantulum ſunt protervi, quia lucem valde oderunt & deteſtantur, nec facile obtemperant, maxime novitiis minus in arte probatis, quos frequenter in faciem irrident, niſi conjurationibus ita conſtringantur
ope-

operantis, ut contradicere non prævaleant. Valde enim conjurationem timent & quasi unicum dantur plus conjurari, quam diurni spiritus, & tamen inviti obediunt. Sed jam ex omnium istorum numero ponamus paucorum nomina & numerum famulorum, quanti nobis ad operationem consuetam sufficiunt.

S.	ꝯ	R.	ꝯ	S.	ꝯ	R.	ꝯ
Baciar	50	Astael	50	Chanael	30	Melcha	30
Thoac	50	Ramica	50	Fursiel	30	Tharas	30
Sequiel	50	Dubarus	50	Betasiel	30	Vuiel	30
Saolar	50	Armena	50				
Terath	50	Albhadur	50				

Roth.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Thariel	40	Lazaba	40	Lames	10	Thureal	10
Paras	40	Alcasy	40				
Arayl	40	Sebach	40	Belsay	20	Sarach	20
Culmar	40	Quidba	40	Morael	20	Arepach	20

Habes nunc optime lector ex 50. principibus diurnis sedecim cum famulis eorum 670, & ex 50. nocturnis 14. cum famulis 420. in numero, qui tibi sufficient ad omnes operationes tam nocturnas quam diurnas. Cum autem volueris operari per eos secundum horas intentas, elige ex ordine disposito quem volueris, & voca eum à Septentrione (quoniam omnes ibi morantur) per istud carmen.

Clavis.

Decimus tertius modus narrationem suam à quinque vacantibus incipit, & mysticum verbum per totidem significativas, si tot ejusdem literæ fuerint, cum undecimo concludit, porro si pauciores, quam quinque literæ mysticii fuerint, vel si aliquæ post quinque remanserint, tot vacuis concludendæ sunt, quot significantes numero immediate præcesserunt, semper autem verbum mysticum, quotcunque significantes habuerint, à quinque vacantibus nihilominus inchoatur. Hinc aliqui spiritus 50. habent famulos, aliqui 40, alii 30, alii 20, alii denique 10. Diurni quoque sunt hilares & benevoli, quia dictiones facile reperiuntur, nocturni vero inobedientes.

Conjuratio I.

Rayfiel afruano chameron fofiel onear vemabi par-
nothon fruano Caspiel fufre bedarym bulifeor pean
aurmaby layr vaymeor pefarym adorcus odiel vemabi
peatha

peatha darsum laspheno deuior came donton phorsy
 lasbenay to charmon druson olnays venovym lulefon
 apeorso fabelronthos thurno, calephoy vem nabelron
 bural thorasyn charnoty capelton.

Clavis & Sensus.

aFrUaNoFoFiElVeMaBiFrUaNoFuFrEbUlIfEoRcUrMaBiVa
 YmEoRaDoRcUsVeMaBiDaRsUmDeUiOrPhOrSyToDrUsOnVe
 NeVyMaPeOrSoThVrNoVeMbVrAlChArNoTy. *Sensus.* **Sünffe**
umb Sünffe vier umb vier drü umb drü/duo post duo, unum
post unum vacant.

Carminè ritè & sub silentio completo aderit spiritus vocatus,
 committe securè arcanum, perferet, referetque committendum, si ve-
 rò nocturnis operationibus præsidentes, ut solent plerumque, tardare
 videris: carmine eos viriliter iterando compellas, nihil metuens: te
 enim ut Dominum revereri cogentur.

Habeo secretum, quod nulli confido perferendum hujusmodi.

Pono casum: Amicus est mihi quispiam nobilis & doctus, quem
 novi secretò necandum per sicarios quosdam mercede conductos.
 Avisare palam non audeo, quia mihi periculosum in causa familiari
 & secretiori, ne literæ in aliorum deveniant manus, timeo: homini, ut
 ore loquatur confidere non præsumo, quia, qui mecum est hodie, cra-
 stino forsitan contra me stabit, itaque ad consuetam confugio artem,
 cui quidquid commiserò, fieri publicum, etiamsi ex inimico tentari
 contingeret, non formido.

*Literas mitto familiares amico, in quibus nullum formido
 periculum.*

*maximum nobilitatis ornamentum, justitiam philosophiamque: De-
 decus Impietatem Et ignorantiam definit vetustas. quid enim pulchrius quam
 literis Virtutibusque Ornare Nobile genus, quod militat. hoc plurimum cæ-
 terosque militantes complures Nobilissimos Viros Reperimus Et Noctibus
 actitavisse & diebus ut armis Barbaros Expugnarent, Rectitudine Gentem
 suam, literisque erudirent, horum laudabili exemplo humano doctissime lite-
 ras Humanitatis Artesque Bonas Evolvere Non cessas, armis & literis de-
 coratus. & veteres olim principes sapientissimi Consueverunt Opes Non*
 The-

Thesauris Suis includere, sed potius usui literario Conferre: Honestissimum Ad Fælicitatem Tendentibus suffragium arbitantes sapientiæ studium quo Eternæ Retributionis beatitudo acquiratur, enimvero scientia scripturarum principes omnes Venerabiles Facit, maximeque timendos. ignorantia scripturarum vivi hominis sepultura Dicta Ignominiam Calamitatemque Horrendam principibus afferre consuevit. homo sine literis est asinus bipes, Vivusque Sepeliendus, immo sepultus. maxime certe nobiles & rempublicam Gubernantes Esse Sapientes Atque Notabiles scientiâ literarum oportet, quarum ignorantia Tyrannidem inducit. amor quoque literarum gesta principum Inclita Nobiliumque perpetuitati commendat. cernimus enim veteres philosophos principatus Memoriam Obtinuisse, Nominisque Immortalitatem Consecutos plus literis quam armis apud Homines sempiternam. plus enim literæ quam arma Gloriosos, Excellentes, Sapientesque Tyrannos Antiquos & principes reddiderunt, quorum memoriam Laudumque Titulos immortalitate donarunt, adde quod christianis studium literarum Summum Et Honestissimum Evolandi ad cælum præstat adjumentum. à scripturis enim contemplari incipimus Divinarum Illustrationum Coruscantem Honorabilemque majestatem, nobis alioquin inaccessibilem. ita henrice miles doctissime literis Faveas Ut Rectitudine decoratus semper vivas. Vale. Ex Spanheim, Idib. Martii, Anno M.D. x.

Postquam has literas aliasve quaslibet amicus acceperit in arte peritus; signo Rayfielis cognito, præmissis ex more consuetis ad Septentrionem se vertat & spiritum hoc carmine vocet.

Conjuratio 2.

Rayfiel myltran fruano fiar chasmy clymarso pean
fayr pulthro chultusa medon vepursandly tusan axeyr
afflon.

Clavis & Sensus.

mYlTrAnFiArClYmArSoSaYrChVlTuSaVePuRsAnDIY
aXeYr. *Sensus.* Ita facias sicut supra dixi.

His dictis, spiritus missus statim visibilis apparebit, referabitque tibi omnia & singula, quæ mandavi ad aurem. Et scias velim, quod nonnulli spiritus nocturnis operationibus præsidentes in nocte non libenter veniunt ad operationem, nisi maximis compellantur sacramentis & conjurationibus: qui tamen postquam venerunt, fueruntque

missi ad amicum cito apparere consueverunt & obedire vocanti, nisi forsan ipse qualibet occasione deceptus aliquid negligeret in arte præceptum.

Tenor arcani.

Die von Nürenberg haben Kuntschaffter uf dich usgesant in Mids-
nich Gestalt sehe dich für.

CAP. XIV.

CUJUS PRINCEPS SUPREMUS VOCATUR SYMIEL, QUI HABITAT AD AQUILONEM, HABENS SUB SE PRINCIPES X. QUI PRÆSUNT OPERATIONIBUS DIURNIS, CUM FAMULIS MULTIS; QUORUM OFFICIUM EST FAMILIARE SECRETUM PERFERRE.

Quarta decima mansio est ad Aquilonem, distans à principio septentrionis 21. gradibus & modicum amplius, cujus supremus imperator est Symiel, qui habet sub se 10. duces, qui præfunt operationibus diurnis, cum multis famulis eorum; operationibus autem nocturnis multi præfunt duces, quorum certum numerum reperire non possumus, qui famulos etiam sub se habent multos; Istorum officium est nunciare inter amicos arcana secretissima, quæ nulli hominum sunt manifestanda in æternum. Ut autem per eos operari possis, si necesse fuerit, explicabo tibi ex diurnis decem & ex nocturnis totidem, & sufficient ad præsens.

Schw.	Roth.	S.	X.	S.	X.	S.	X.
Asmyel	60	Larael	60	Mafrus	70	Marianus	100
Chrubas	100	Achor	60	Apiel	0	Narzael	201
Vastos	40	Banier	90	Curiel	40	Murahe	30
Malgron	20	Dagiel	100	Molael	10	Richel	120
Romiel	80	Musor	110	Arafos	50	Nalael	130

Habes nunc principes decem nominatos pro actionibus diurnis cum multis subservitoribus, & 10. pro nocturnis operationibus etiam cum multis substitutis, per quos poteris operari secure & absque periculo: modo sis in Steganographia bene institutus; Nam quicumque ad operationem hujus artis non bene institutus in præceptis illius accedere præsumpserit, aut nihil proficiet, aut periculum vix evadet. Non enim omnibus obediunt principes. Tu autem cum hac ipsa scientiâ volueris operari; præmissis rite præmittendis te convertas ad Aquilonem, & eo modo, quo tibi tradidi, conjura ducem ut veniat per istud carmen.

Cla-

Clavis.

Modus decimus quartus à vacante sumit exordium & per ordinem significativum rite procedens per unam vacantem verbum mysticum in fine concludit, & sic quælibet dictio secreti stat inter duas vacantes, hinc diurni spiritus sunt 10, nocturnorum vero non est certus numerus, habent enim dictiones alia aliis literas plures vel pauciores.

Conjuratio 1.

Symiel myrno chamerony theor pasron adiueal fanerosthi sovear carmedon charnotiel peafor sofitran fabelrussy thyрно pamerofsi trelno chabelron chymo, churmabon asiel peafor carmes nabeires toys amal-thonty.

Clavis & Sensus.

mYrNoThEoRaDiVeAlSoVeArChArNoTiElSoSiTrAnThYn
NoTrElNoChYmOaSiElCaRmEsToYs. *Sensus.* Inter duas vacantes stat intentio secreti.

His dictis eo quo necesse est modo, spiritus aderit abs te vocatus ad obediendum in omnibus mandatis tuis, si fuerit operatio per nocturnos spiritus actitanda, & si cito non apparuerint, non desistas propterea, sed urgeas eos repetitione carminis, & compulsi obedient.

Pro Exemplo ponamus quodcunque arcanum nulli penitus confidendum.

Habes aliquod negotium secretissimum adamicum, quod te, & ipsum concernit, cujus manifestatio tibi & illi perpetuum vel damnum vel confusionem inferret. Certè nec literis tuto creditur, ne ab aliquo legantur, nec committitur nuntio, qui divulgabit in plures, arte nostra uteris, sic & tu eris tutus & amicus sciet arcanum.

Formemus ad hoc quas placuerit literulas in nullo penitus suspectas.

Ioannes Trithemius, Abbas Spanheimensis ordinis S. Benedicti, optimo adolescenti Iacobo Trithemio Fratri Charissimo, S. D.

literis Incumbens Conserva Humilitatem cordis, mores Boni Iuvenes Decorant Efficiuntque Nobilibus clariores. scientia Literarum Adornat Iuvenem Sanctitatem amantem, sine Moribus Iustitiæ Carebit Honore scientia, adolescens Vitiis, Vanitatibusque Immerfus Sapientiam Scientiam Eru-

ditionemque Non diligit quam Veris Virtutibus Inquirendam Esse memine-
ris. moribus Decoratur Institutio Erudiendorum juvenum, quoniam San-
ctis Artibus Confertur Honor cœlestis, infructuosaque Scientia Tormentis
Eternis cruciabitur, virtutibus Atque Literis Scientia proficit utrumque
Deficit Vitiis maculatum. sperne Voluptatem Vt Experimento Intelligas
Sapientiæ veritatem. Vale. aa.

Recipiens has literas in arte Steganographiæ peritus, mox, ut vi-
derit characterem principis Symielis, quid sibi faciendum sit, intelli-
gendo percipit, vertensque se præmissis præmittendis, ad Aquilonem,
conjunctionem dicit.

Conjuratio 2.

Symiel marlos chameron pyrcohi pean fruary fa-
belronti gael to fiargoti melaffor hialbra penor olefy
ajulbrani ordu casmeron omer vemabon.

Clavis & Sensus.

mArLoSpYrCoHiFrUaRyGaElSiArGoTiHiAlBrAoLeSyOr
DuOmEr. *Sensus.* Als ich für gesagt hab also doe.

Completo carmine spiritus missus apparens, commissum sibi
fideliter implebit officium.

Tenor arcani.

Ich biden laß mich wissen wie die Sach ste als du weiß.

CAP. XV.

CUJUS SUPREMUS IMPERATOR EST AMADIEL, QUI MORATUR IN EA
PARTE ORBIS, UNDE BOREAS VENTUS FLARE CONSUEVIT, HABENS
SUB SE MULTOS PRINCIPES.

Mansionem quintam decimam ad borealem plagam inhabitat Ar-
madiel magnus Imperator, habens sub suo imperio multos du-
ces & principes cum servitoribus eorum, à quibus centum deputati
sunt super operationibus diurnis & nocturnis indifferenter, ita, ut
omnes æque præsent nocturnis atque diurnis actionibus nostris in Ste-
ganographia ad voluntatem operantis. Horum officium est, Princi-
pibus & magnis viris nunciare secretissima arcana operantis cum ma-
xima fidelitate & mysterio. Ex his nominabimus potiores aliquos,
qui nobis sufficiunt ad intentionem.

LIBER PRIMUS.

<i>R.</i>	<i>¶R.</i>	<i>S.</i>	<i>R.</i>	<i>S.</i>	<i>R.</i>	<i>S.</i>	<i>R.</i>	<i>S.</i>	181
Maffar	50	Orariel	Pandiel	10	10	60	60	50	
Parabiel	40	Oryn	Carasiba	20	20	70	70	40	
Laiel	30	Samiel	Asbibiel	30	30	80	80	30	
Caluaruga	20	Asmael	Mafayr	40	40	70	70	20	
Alferiel	10	Iaziel	Oeniel	50	50	60	60	10	

Habes jam ex spiritibus Armadielis 15. numero cum subservitori-
bus suis 1260, qui secundum divisionem 24. horarum in sex partes cum
ducibus suis venire vocati ad operantem solent, si voluerit ipse, ordi-
nem suum in veniendo conservantes. Cum ergo volueris aliquid in
Steganographia per ipsos operari, oportet ut diligentissime observes di-
visionem temporis secundum hanc artem, sine qua nihil omnino profi-
cies, quâ, ut oportet, cognitâ, verte ad Boream, faciens, quæ ars requirit.

Clavis.

Modus 5. unam præmittit significativam, hinc subdit otiosam, deinde
duas alternativas, consequenter tres, & sic usque ad octo, porro ab octonario
per septem, deinde per sex, & ita consequenter usque ad unitatem iterum fit
descensus, & rursus eodem modo ascensus & descensus ad unitatem, quoties
necessarium fuerit.

Conjuratio 1.

Armadiel marbeuo pelrusan neor chamyn aldron
pemarson cathorntaor pean lyburmy caueron thorty
abesmeron vear larso charnoty theor Caucos myat
trupas camedortys ly paruffes ernoty meforyn elthy
chaor atiel lamefayn rouemu fabelrufyn friato chasa-
lon pheor thambny mefardiel pelusy madiel baseroty
sacreon prolofyr aseuosy cameltrufon.

Clavis & Sensus.

mArBeVoNeOrAlDrOnCaThOrNtAoRIYbVrMyThOrTy
VeArChArNoTyCaVeOsTrVpAsLyErNoTyElThYaTiEl
RoVeMuFrlaToPhEoRmEsArDiElMaDiElSaCrEoNaSeVoSy.

Sensus. Ab uno ad octonarium tot vacant quot valent,
& iterum fit per eadem descensus.

Cum hanc conjurationem compleveris eo modo, sicut oportet,
mox aderit spiritus, ad imperium tuum paratus.

Formemus nobis exempli causâ tale arcanum nulli committendum.

Est mihi ad Principem meum quoddam arcanum nulli penitus communicandum. Id mandare literis, ne per negligentiam vel oblivionem desertæ legantur, non audeo: multo minus per hominem nunciare illud volo, ne & aliis per ipsum quomodo libet revelatum iri contingat. Artis itaque hujus mysterium pertentare placet, per quod arcanum meum omni tempore manebit occultum. Scribamus literas, qualescunque placuerit, quæ nullius vereantur conspectum.

Serenissimo Principi, Domino Philippo, Comiti Palatino Rheni,

Duci Bavariæ, Sacri Romani Imperii Archidapifero, Principi Electori,

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis cum orationibus famulatum.

Illustrissime princeps Cum Humili subjectione servitutem. Benignitas Inclyti Ducatus vestri mihi præcepit Ut Verbis Expositas Res quasdam occultissimas literis commendarem. Gauderem Non Absque Devota Exultatione, si pares voluntati vires accederent, Beneficiis Exhibitis Honestissimum Aptioremque Locum Distribuere, & obsequium gratiæ debitum humiliter exhibere. Detinet Imbecillitatem Cordis Operis Novitas Sine Tramite præcedentis subeundi, cui me longè imparem scio: Habebit Enim Ingentem Magnumque Laborem Incutitque Conatibus Hebetudinem meis plurimam, vires tamen experiar, gratiæ vestræ obsecuturus; Benignissimum Iudicem Sine Dubio Accessurus Si Bonæ voluntati meæ non affuerit optata complendi possibilitas, Ubi Cumulatissimâ Humanitate Gloriosus Et Magnificentissimus princeps, amator defensorque literarum sententiam dicit, Ad Cujus Humanissimum Tutamen Vniversitas heidelbergensis multis ornata doctissimis, eruditissimisque Viris Ingenio Recentissimis Transcendit omnia per alemanniam gymnasia. Itaque Clarissime Humanissimeque princeps si quid Habeo Aut sum totum Benignitati vestræ Novi Obnoxium, quod exhibere Cum Humili Subjectione semper promptissimè curabo. Et Licet Sint Alii sapientiores qui hoc opus Melius Vel Utilius Ornatusque Non mediocriter reddere potuissent, volui tamen Devotissimum Et Rectum Lætumque In Gratiam vestram animum meum ostendere utcunque, & Experiri De Inventis Noviter Grandibus, quæ alium credo non invenisse. Datæ 16. Calend. Aprilis Anno Domini millesimo quingentesimo. 5.

Literas has vel quaslibet alias suscipiens, cui mittuntur in arte perito inter characterem Armadielis: quo cognito vertat se, quo ars mandat vertendum, & dicat carmen.

Armadiel afran meson casayr pelodyn cauoti cha-
meron therfoui marbeuon pheor casoyn myruosi ly-
burmy deonchubis archa marson.

Clavis & Sensus.

aFrAnCaSaYrCaVoTiThErSoUyPhEoRmYrVoSyDeOnCh
Vbls. *Sensus.* Fac sicut te superius docui.

Hac conjuratione debito modo completâ, missus spiritus palam ap-
parebit, sibi que commissâ à mittente arcana revelabit in aurem fideli-
ter, nihil addens minuensve, & si quid illi denuo fuerit ab illo commis-
sum ut referat operanti, à quo missus est: fiat quod ab arte præcipitur;
& obtemperabit.

Tenor arcani latentis.

Ich bid uuer Gnade behald di const heimlich biß das Buch ge-
macht wirt ich hab noch selsam wonderlige Ding.

CAP. XVI.

CUJUS PRINCEPS BARUCHAS IN EA PLAGA MORATUR, UNDE VENTUS
FLARE CONSUEVIT, QUI APPELLATUR VULTURNUS, HABENS SUB SE
PRINCIPES MULTOS ET SERVOS, QUI SUNT SUPER COMMISSIONES
DOMINORUM OCCULTAS NUNTIATORES.

Mansioni autem decimæ sextæ ad Vulturnum ventum situatæ præ-
sidet magnus Imperator Baruchas, qui habet sub suo imperio
multos principes, duces & alios spiritus, quorum officium est nuncia-
re occultas & secretissimas commissiones Principum, Nobilium & Do-
minorum, subditis eorum vel amicis. Ex his nominabimus tibi 15,
qui sufficient omni operanti in Steganographia: & non habent inter
se divisiones vel ordines pro die & nocte sicut cæteri, sed omnes ha-
bent commissionem de omnibus in generali, ita, ut, quicumque quali-
bet hora vocatus fuerit ab operante, venire cogatur.

Koth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.
Quita	Cartael	Monael	100	10	600	60	500	50
Sarael	Janiel	Chubor	200	20	700	70	400	40
Melchon	Pharol	Samael	300	30	800	80	300	30
Conayr	Baoxas	Doraël	400	40	700	70	200	20
Aboc	Geriël	Decaniël	500	50	600	60	100	10

Habes

Habes nunc ex principibus Baruchæ magni principis seu imperatoris ad operationem Steganographiæ nominatos duces 15. cum famulis & subservitoribus ejus 7040. quorum ministerium tibi sufficientissimum est ad omnem operationem hujus artis, cum ergo volueris aliquem ex his advocare, observa divisionem temporis secundum sex horas diei & noctis, & versus Vulturnum positus facie, vocabillum, quem hora concernit, diligentissimè observans literas famulorum, sine quibus nusquam procedunt, & ne erres in numero, ordine & dominio eorum, cave.

Conjuratio I.

Baruchas maluear chemorsyn charnotiel bason
ianocir medusyn aprilti casmyron sayr pean cauoty
medason peroel chamyrfin cherdie! auenos noscar
penaon sayr chavelonti genayr pamelron frilcha ma-
dyrion onetiel fabelronthos.

Clavis & Sensus.

mAlVeArChArNoTiEllaNoCrIaPrIlTiSaYrCaVoTyPeRoEl
ChErDiElNoSeArSaYrGeNaYrFrIlChAeNeTiEl. *Sensus.* Ava-
cante incipit sicut præcedens à significante.

Hac conjuratione completâ sub silentio, sicut oportet, mox ad-
erit spiritus principalis unus, quem vocasti, cum servitoribus sibi de-
putatis, secundum seriem temporis. V. G. commissum mihi est Or-
dines perlustrare, Cœnobîa emendare & corrigere perperam fa-
cta. Hinc ad amicum ex monachis unum longè absentem cupio tale
mandare secretum quod publicatum sibi arcanum odiumque pasto-
ris, mihi vero & Ordini ac bono communi detrimentum inferret.
Unde nec tradendum literis, nec homini cuiquam committendum
ut simus uterque securi, artis ministrum advoco spiritum, commen-
do arcanum. Literas quales volo transmittito, quas legi ab omnibus
non recusabo.

Joannes

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis ordinis sancti Benedicti, religioso fratri Nicolao ex Durckheim monacho Cœnobii Hirsau-
giensis ejusdem ordinis, sinceram in Domino charitatem.

cum Sciam charissime frater Te Amatorem bonarum artium, me Te Exhortari Vehementer delectat, quatenus perseverare velis Inquirendis Revolvendisque lugiter Librorum secretis, quæ nobis ostendunt felicitatis Iter Tramine Expedito Redire In patriam, quam peccando perdidimus ad quam Nos Flagrantes Reducet Amor Mitissimi Et clementissimi salvatoris nostri in scripturis sanctis occultatus Nobis, Si Exoneravimus Mentem, Virtutibus Exercitantes Nos in studio sancto sine dubio conferendus. quid enim In Exilio Miserabili Vagantibus Salubrius Dulciusque Esse Poterit, quam literis incumbere: quarum studio ad veritatem Oculi Nostri Eriguntur Requirendam Et Ad Beatitudinis desiderium mens sustollitur, sine quibus comparatur Bestiis Anima Temporalibus Et Mundanis Submersa negotiis dei cognitionem nunquam adeptura. Itaque Contemnito Voluptates Tumultusque Mundi, literis semper vacato: quoniam Et Religio Virtutibus Et virtutes literarum commercio Reciproco Illustrari Temperantur & simultaneo Exercitio Tripudiant. ut Nec literas sine Ornatu Nobilium virtutum, nec vere Diligere Virtutes Bonas sine scientia scripturarum prævaleat. Itaque Te Exhortor, Studio literarum semper des operam. Vale. ex Spanheim, 16. Cal. Apr. Anno Domini M. D. o.

Posteaquam susceperit literas is cui mittuntur, signo Baruchæ cognito, præmissis præmittendis ad plagam Vulturini, quæ est ante orientem proxima, dicat sub silentio istam conjurationem.

Conjuratio 2.

Baruchas mularchas chameron notiel pedarsy
phroys lamafay myar chalamon phorsy fabelrontho
theras capean vear almonym lierno medufan therfiel
peatha thumar nero fin cralnotiel pefan segalry madon
scoha bulayr.

Clavis & Sensus.

mUlArChAsNoTiElPhRoYsMyArPhOrSyThEaAsVeArLiEr
NoThErSiElThUmArCrAlNoTiElSeGaLrYsCoHa. Sensus. Va-
cante primâ, postea valentes & vacantes glych.

Conjuratiōe dictā secundum artis præceptum spiritus apparebit
& commissum sibi arcanum producet in aurem sine deceptione.

Tenor arcani.

State viriliter infra mensem veniemus deponere ab-
batem sicut meruerit, & non dubites.

CAP. XVII.

Cujus Princeps Et Spiritus Supremus Vocatur Carnesiel, Et Mo-
ratur in Oriente, Habens sub se Duces Et Principes Multos Cum Servi-
toribus Eorum, Quorum Officium Est, Nuntiare Omnia Quæ Ver-
sus Orientem Mittuntur.

Quoniam tam multa sunt & plura possunt emergere negotia homi-
num, ad quæ intimanda procul amicis nullus sit in prædictis man-
sionibus princeps aut spiritus specialiter deputatus, ne operantibus in
hac arte Steganographiæ aliqua ad perfectionem operis sui difficultas
occurrat: posteaquam specialium quorundam fecimus mentionem,
qui specialibus præsunt arcanis; volumus etiam quosdam generali-
bus nuntiandis generales exprimere principes spirituum, ut si quid
forſan occurrat alicui nuntiandum, super quo in prædictis nulla inve-
niatur commissio, ad istos referatur, qui suo modo super omnibus ha-
bent commissionem; ita tamen, ut generalitas specialitati non dero-
get, nec specialitas non satis lucide expressa generalitatis officium re-
cuset. Quatuor itaque sunt principes magni, qui cum ducibus & sub-
servitoribus suis omnibus præsunt arcanis nuntiandis superius non
expressis; quorum primus Carnesiel omnibus præsidet, quæ volueri-
mus nuntiare versus orientem: Caspiel versus Meridiem, Amenadiel
versus Occidentem, & Demoriel his, quæ mittuntur generaliter versus
Septentrionem. Cum ergo volueris arcanum aliquod per spiritum
nuntiare amico procul absenti versus Orientem, voca unum, aut plu-
res, quot volueris, ex principibus Carnesieli, vertens te per totam ope-
rationem ad orientalem plagam, sicut nosti secundum artem. Descri-
bam tibi nomina principum cum numero servorum, quot ad præsens
negotium sufficiunt: & cave, ne erres in aliquo.

R.
Myresin

S.
Benoham

R.
Amany

S.
6000000000000000.

Ornich

				℞.	℞.	℞.
Ornich	Arifiel	Capriel	10	30	100	300
Bucasas	Cumeriel	Bedarys	10	30	100	300
Zabriel	Vadriel	Saphor	10	30	100	300.

Habes ex principibus Carnesielis 12. cum maxima multitudine famulorum, ubi, nota, ille magnus numerus 6000000000000000. est aliorum ducum & principum, qui generaliter præfunt omnibus diurnis, & vocatur ex eis certus numerus, quem voluerit operator, cum duce nominato; alii autem in quadruplici ordine sunt famuli principum duodecim, & veniunt semper cum eis in ordinibus suis, cum ergo volueris operari per istos: præmissis præmittendis ista est conjuratio.

Clavis.

In modo 17. prima tota linea literarum aut narrationis vacat ab intentione secreti tum primâ dictione vacante tres valent, iterum otiosâ una tres aliæ ad arcanum conferunt & sic ad finem proceditur, id ex numeris, quos spiritibus adjectos cernis, facile colligitur.

Conjuratio 1.

Carnesiel aphroys chemerin mear aposyn layr pean
noema ma ouear sere cralty caleuo thorteam cheme-
ron janoar pelyn layr baduson iesy melros ionatiel de-
lassar rodiual meran fauean fabelron clumarsi preos
throen benarys fauean demosynon liernoti chame-
donton.

Clavis & Sensus.

aPhRoYsMeArLaYrNoEmAoVeArCrAlTyThOrTeAmlaNo
ArLaYrleSyloNaTiElRoDiViAlSaVeAnClVmArSyThRoEnSaVe
AnLiErNoTi. *Sensus.* Prima linea vacat tota, in aliis in-
ter duas vacuas tres valent.

His rite completis, aderit generalis arcanorum nuntius, quem vocasti, promptus & fidelis penitusque secretus.

Amicum voluerim avisare occultè de homine malo.

Est homo quispiam sub apparentia honestatis malus blaterator, is sciens me posse apud amicum, commendatorias ad eum postulat à me literas, negare non valeo, nec decipi amicum volo ab illo fraudu-
lenter.

lenter. Scribo literas, circumcellionem laudo mirum in modum, legit, exultat, apertam insidiendi viam sibi pollicetur oblatam. Do literas, abit lætus, vero spiritum mitto ad amicum, ut aviset illum meumque manifestet arcanum, literas mitto commendatorias illi placentes, qui commendatur.

Ioannes Tritemius Abbas Spanheimensis, Ioanni Vigilio, Domino VVackor utriusque Iuris Doctori clarissimo, S. D.

Latorem præsentium ad te mitto, Vigili amantis fane, hominem profecto Cunctis Adornatum Virtutibus omnibus Eruditissimum In Scripturis æstimatum Tantæque Venustate Morum redimitum Quod Vix illi similem Aliquando His Oculis vidisse Memini, Optimum Mathematicum, philosophum Acutissimum, Literatissimis Viris comparandum Sapientia Et Studio omnes Teutonicos Exercitatisimos Transcendentem, unde Dignus Est Nobis merito Visus Laudibusque Literatorum virorum Omniumque Bonorum Excipiendus quippe Nobilis Et Literatissimus, qui Omnibus Queat Utilis esse In Tradendis Variis doctrinis Rerum mirandarum. Vale. ex Spanheim, 15. Calend. Aprilis, Anno M. D. .x.

Cum has similesve quascunque acceperit literas amicus in arte Steganographiæ probatus, cognito signo Carnesielis se vertat ad orientem, & præmissis præmittendis, dicat istam conjurationem.

Conjunctio 2.
Carnesiel aproysi chameron to pemalroyn phroys
cadur mearmol benadrin vioniel fauiron army pean
arnotiel fabelronthusin throes chabelron faueneat
medaloys veat olmenadab cralta sayr.

Clavis & Sensus.
aPrOySiToPhRoYsMeArMoLvIoNiElArMyArNoTiElThRo
EsSaVeNeArVeArCrAlTa. *Sensus.* Post primam lineam
ante tres una vacat.

Carmine dicto spiritus missus jam visibilis apparebit, revelabitque arcanum fideliter commissum.

Tenor literarum occultus.
Cave istum, quia homo malus est & de nullo bene loquitur.

CAP. XVIII.

CUJUS SUPREMUS PRINCEPS EST CASPIEL DICTUS, CUJUS MANSIO EST AD AUSTRUM, QUI HABET SUB SE MULTOS PRINCIPES, DUCES, ET FAMULOS INNUMERABILES.

Ad Austrum habitat Caspiel magnus princeps, qui habet sub suo dominio principes five duces præcipuos 200, comites vero five subduces 400, cum ingenti multitudine servitorum, quorum officium est, nunciare generaliter omnia & singula superius non contenta versus meridiem. Cum autem necessarium sit in hac arte scire quosdam ducum ex nomine sintque multi: curabimus paucorum nomina dicere ex multis, qui nobis sufficiunt ad omnia.

R.	S.	R.	R.	S.	R.	R.	R.
Urziel	Budarym	Geriell	200	40	2000	400	20
Chariel	Chamory	Ambri	200	40	2000	400	20
Maras	Larmol	Camor	200	40	2000	400	20
Femol	Aridiel	Otiel	200	40	2000	400	20

Habes nunc ex principibus Caspielis 12. cum comitibus, subducibus & famulis 100640, per quos fit omnis operatio nunciandorum versus meridiem generalis. Cum autem ad amicum volueris aliquid nuntiare occultum versus Austrum manentem, fac, quæ secundum artem requiruntur, & dic conjurationem.

Clavis.

In modo 18. duæ primæ lineæ sunt ab arcano otiosæ, postea duæ dictiones vacant & quatuor valent alternatim.

Conjuratio 1.

Caspriel aloyr chameron noeres padyr diuiel prolsyn
vear maduson cralnoti fruon phorsy larforthon Thia-
no pomarson theor, caueos adeueos friato briosi pan-
gel drubon madiel fayr fabelrusyn gonear pean noty
habusran.

Clavis & Sensus.

aLoYrNoErEsDiViElVeArCrAlNoTiPhOrSyThlaNoThEo
RaDeVeOsBrIoSiDrVbOnSaYrGoNeArNoTy. *Sensus.* Lineæ
duæ vacant post inter duo bis duo signant.

Conjuratione debito modo completâ videbis præsentem, quem vocasti, & ad obediendum mandatis tuis in omnibus paratum. Omnes istius Caspielis duces benevoli & voluntarii sunt valde, sed subduces eorum aliquantulum sunt duriores, attamen conjurationibus cedunt, si operator fuerit constans & imperterritus, loquens ei duce, quasi cum auctoritate maximâ, nullus enim eorum tam durus est, qui non mansuescat per virtutem auctoritatis potestativæ compulsus & adjuratus.

Ponamus quaecunque arcanum, quod nulli confidendum.

Est mihi cum amico negotium, quod si in publicum transierit, utrique periculum grande orietur, observantur internuntii omnes, ut literæ ab insidiantibus nobis legantur. Ut ergo simus securi, negotiumque nostrum maneat secretum, scribo literas, quæ nullius vereantur conspectum, quas spiritu invisibili comitante mitto ad præfatum amicum.

Non refert, qualescunque sint literæ, si fuerint spiritui commissæ.

Conspicite mortales brevitatem & miseriam præsentis vitæ

& agite pœnitentiam salutarem dum tempus habetis.

væ nobis Dementissimi Amatores Secularis Gloriæ, deum omnipotentem Eternamque Latitiam Temere Despicientes. quare non Amatis Superna Illa Convivia, quæ sunt Humiliter Deum Inquirentibus Repromissa? vos enim Humilitatem Abjicitis Brevissima Gaudia mundi queritis Eternæ Beatitudinis Excellentiam Non amatis; contentioso Zelo Vivitis Honestatem Actionibus nequam maculatis, Laudesque Dei Excelsi Nescitis. die noctuque Secularibus Actionibus Lucrisque Temporalibus insistitis, semper Venandis Novitatibus Extensi Memoriam acuitis, lectiones Audire Negligitis: Tempus Gratiæ vobis indultum Eternæque Beatitudinis Expectationem Non curatis. ecce iudex Cunctis Horribilis Criminosus appropinquat. ecce Omnipotens Majestas Districta Accelerat. ecce iudicium Novissimum Statuitur Ecce Lamenta æterna proponuntur: Bonaque Sempiterna nobis subtrahentur. Anno M. D. . Cal. Apr. &c.

Cum has literas susceperit is, cui mittuntur; præmittat ea quæ sunt ex arte promittenda, convertensque se ad Meridiem dicat carmen.

Conjunctio 2.

Caspiel asbyr chameronty churto freueon dayr fabelron cathurmy meresyn elso peano tailtran caspio fuar medon clibarsy caberosin ulty pean vearches pe-
masy

masf natolbyr meldary noe caudenopen men for di-
uiel adro.

Clavis & Sensus.

aSbYrChVrToDaYrCaThVrMyElSoTallTrAnFuArClIbArSi
VITyVeArChEsNaToLbYrNoEmEnDiViEl. *Sensus.* Sicut di-
ctum est ita facias ut vacent lineæ duæ.

Carminē dicto, aliisque ex more subjunctis, nuncius invisibilis ap-
parebit, referens amico fideliter & secure in aurem omnia, quæ man-
davi.

Tenor secretus.

Das Belt das ich dir hab geben zu halten soltu nemant geben ich
com dan selbs.

CAP. XIX.

CUJUS PRINCEPS SUPREMUS DICITUR AMENADIEL, HABITANS IN OC-
CIDENTE, QUI HABET SUB SE DUCES 300, COMITES VERO 500, & SERVOS
PENE INNUMEROS.

Amenadiel Imperator spiritus occidentis supremus, habet sub suo
dominio principes potentiores sive duces 300, subduces sive co-
mites non pauciores quingentis, fervos, subservitores & famulos ex
innumerabilibus, quorum nomina inveni non minus quam 30000,
præter alios innumerabiles, quorum nomina nondum inveni. Suffici-
unt enim isti omnibus arcanis versus Occidentem amicis nunciandis.
Sed nomina ducum, qui sunt in ministerium hujus artis vocandi, jam,
quot sufficiunt, dicam.

Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Vadros	Rapfiel	Almasiel	30	50	300	500	3000
Camiel	Lamael	Codriel	30	50	300	500	3000
Luziel	Zocniel	Balsur	30	50	300	500	3000
Musiriel	Curifas	Nadroc	30	50	300	500	3000

Per hos 12. duces & principes quidquid operandum fuerit ex im-
perio Amenadielis in Steganographia ad Occidentem, totum poteris
perficere. Sed observa diligenter, ut scias, cum vocas aliquem ex du-
cibus; & scias, quot sub se haber comites, fervitores & famulos, secun-
dum 24. horas diei & noctis, quas isti 1550. æquali partitione sibi in suo
ordine deputatas custodiunt. In quibus, si erraveris, nihil proficies,
& forsitan periculum aliquod incideres, oportet enim volentem in
Steganographia operari, non solum in arte nostra esse peritum, sed
etiam in omnibus diligentissimum, quia per parvam in operatione ne-
gigen-

glen-

gligentiam magnum plerumque oriri periculum consuevit. Cum itaque per istos spiritus aliquid volueris operari, verte te ad occidentem, & præmissis præmittendis dic istam conjurationem.

Clavis.

Modus 19. tres lineas primas ponit ab arcano otiosas, tum tres vacantes dictiones & quinque valentes alternant, id ex numero principum & comitum facile conjicitur.

Conjuratio. I.

Amenadiel aprolsy chameron ta nosroy throen mes-
ro salayr chemaros noe pean larsy freuean ionatiel pel-
royn rathroy cafer malusan pedon cralnochyran da-
boy seor marchosyn lauo pedar uenoti gesroy pherno-
tiel cabron.

Clavis & Sensus.

aPrOlSyTaThRoEnSaLaYrNoElArSyloNaTiElRaTh
RoYmAlVsAnCrAlNoChYrAnSeOrLaVoVeNoTiPhErNoTiEl.

Sensus. Post tres lineas inter tria vacantia solvunt pente.

Conjuracione rite completâ, spiritus aderit, quem vocâsti, promptus & alacer ad omnia, quæ mandaveris ei, perficienda.

Arcanum est mihi valde secretum & necessarium ad amicum.

Est mihi quoddam secretum ad amicum, quod nec homini nec li-
teris confido perferendum, quoniam si veniret in publicum, magnum
mihi & periculum crearet & damnum, moram pati non valeo voco ita-
que spiritum, scribo literas in nullo penitus suspectas, & quas nec intel-
ligere ipse quidem putetur, utpote latini sermonis ignarus; mitto spi-
ritum, revelat secretum. Literas mitto qualescunque, quas invisibi-
lis comitetur spiritus.

*Joannes Trithemius, Abbas Spanheimensis, Nobili & strenuo
Equiti Alberto Gœler de Rauesburg, Praefecto Crucenacensi, S.*

*Salvatorem nostrum Dominum Iesum Christum ad
judicium credimus esse venturum, qui reddet unicuique
secundum opera sua. Hoc credimus & negligimus miseri nos ipsos. Itaque
faciem ejus prævenire Lachrymis Assiduis Studeamus, Emendentis
Negligentias nostras quas commisimus, Ne Imperatos Terribilis Ille Re-
demptoris nostri adventus præoccupet, Cui Omnes, Mercedem Malorum Ex-
cepturi*

cepturi necessario occurremus. quare Nunc Vilipendimus Opportunum Nobis Salutis tempus indultum quod Tain Utile Nobis Tamque Acceptabile concessit omnipotens cur Non Zelamus Viros Moribus Insignes, qui nobis exempla Reliquerunt Iustitiae, Conversationis Honestae, Humilitatis, castitatis, omniumque virtutum, Agamus, Illorum Nomen Emulantes Pœnitentiam, quoniam vivendi nobis Terminus Instat, Mors Horribilis Veniet, quæ parcere nescit Sed Devorabit Iuvenes Et Virgines senesque cum junioribus. Vivamus In Luctu Lavantes Excessus nostros continuis lachrymis, Ne Mors Inopinato Comprehenso Horribili nos iudicio submittat. Vitam Emendemus Retroactam Deum Rogantes ut post præsentis Incolatus Brevitatem Eternam Nobis beatitudinem concedat. Amen. Vale. Data ex Spanheim 14. Calend. Aprilis Anno M. D. 4.

Cum has vel quaslibet alias spiritui commissas à me literas acceperit, cui mittuntur, amicus in arte probatus: signo hujus plagæ principis cognito, præmissis præmittendis dicat conjurationem.

Conjuratio 2.

Amenadiel bulurym chameroty criscoha pedarmon
flusro pean huarbiel fabelron greos belor malgoty na-
barym stilco melros fuar plaryso chilton amanacafon.

Clavis & Sensus.

bUlUrYmErIsCoHaFlUsRoHuArBiElGrEoSmaIgoTyStIlCo
FuArChIlTrOn. *Sensus.* Wie ich für habe gesagt sit facito.

Hac conjuratione secundum debitum modum completâ, spiritus (invisibilis alioquin) apparet visibilis, & revelabit arcanum.

Tenor arcani.

Lasen nit ir comen von Stunt an zu mir ich hain ept im Huß die
wissen mich verdriben.

CAP. XX.

Cujus Princeps Demoriel Ad Septentrionem Habitat, Habens
Sub Suo Dominio Duces Majores Seu Principes Numero 400. Subduces Sive
Comites 600. Cum Multis Subservitoribus Et Famulis, Quorum In-
certus Est Numerus.

Ad Septentrionem habitat magnus princeps Demoriel, habens sub
suo dominio principes & duces principales 400, quos mittit in
ministerium hujus artis secundum ordines suos cum subducibus &

comitibus, quorum numerus minor non est 600. ad nuncianda arcanum omnia, quæ versus septentrionem voluerimus mandare amicis in hac arte peritis. Et præmissis omnibus tantum ponamus nomina, quanta nobis ad præsens sunt necessaria, cum numero comitum & servorum, secundum ordines suos in horis.

R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Arnibiel	Doriel	Medar	40	600	400	60	40
Cabarym	Mador	Churibal	40	600	400	60	40
Menador	Carnol	Dabrynos	40	600	400	60	40
Burifiel	Dubilon	Chomiel	40	600	400	60	40

Jam habes ex 400. ducibus Demorielis nominatos 12, & ex subducibus, comitibus & servis 4560. in numero, qui cum ipsis ducibus secundum ordinem deputatum in horis 24. diei & noctis (quem te scire oportet ante omnia) suas partes obeunt. Cum ergo volueris per aliquem ex his ducibus in Steganographia operari, vertas te ad septentrionem, sicut moris est, & præmissis, quæ requiruntur ad artem, dic conjurationem.

Clavis.

Modus 20, quatuor primas lineas recipit otiosa, stum quatuor dictiones vacant à secreti munere & sex arcano inserviunt alternatim.

Conjuratio I.

Demoriel onear dabursoy cohyve chamersou
imeor pean olayr chelrusis noeles schemlarin uenodru
patron myselro chadarbon neueon materos ratigiel
personay lodiel camedon nasiel fabelmerusin losiel
chamarchoyfin.

Clavis & Sensus.

oNeArCoHyVeYmEoRoLaYrNoElEsVeNoDrVmYsElRoVe
VaOnRaTiGiElLoDiElNaSiElSoSiEl. *Sensus.* Nach vier Linee
und vier Wort gelden sesse.

Completo carmine, spiritus ad omnia promptus, obediens & paratissimus tibi visibilis apparebit, cui secure committis arcanum perferendum.

Sit mihi tale arcanum vel aliud quodlibet intimandum.

Amicus mihi est intimus, procul hoc tempore absens, ad quem
mihi

mihi negotium est secretissimum, quod nulli omnino, nec literis quidem, tuto sit committendum. Ut igitur secretum maneat, semper spiritum aliquem vocare libet ex arte mihi familiarem. Commendo arcanum: venit, vadit, fideliter agit, perfert, quæ commisi amico secretum responsum, quod nulli mortalium alteri dicet. Ut autem missum ad se spiritum amicus ipse intelligat, necesse est literas quascunque nihil metuentes fingi, in quibus signum missi spiritus recognoscat. Non enim apparet spiritus nisi compulsus. Præmittamus literas, qualescunque placuerit, quæ nullius vereantur conspectum.

*Ioannes Tritemius Abbas Spanheimensis Iacobo Wymfelingo,
Sletstatino, Theologo, Poetæ & Oratori facundissimo
Salutem.*

Maxime vellem Iacobe Wymfelingo satisfaceres vel sero tandem pollicitationi tuæ & expectationi de te meæ, quid sis pollicitus & quid expectem non ignoras. Non monachum sed cum monachis vivere te cupio

accelera pariter vivamus. ecce Hora Instat Nostri Transitus Valde Metuenda. quid ergo moramur? cur Brevem Erumnosumque Incolatus Nostri Statum Infelices negligimus? cur agere pœnitentiam Salutari Tempore Delictorum Excessuumque Recusamus? Præparemus nos ad mortem, quoniam Accelerat Satis Terribiliter, Omnes Reprobos Vocat, nulli parcit, nullum reveretur, Orantibus Negat Audientiam, Lachrymas Contemnit Exulantium, minasque despicit principum, regum Nomina Gloriamque Exterminat Superbiam Tyrannorum O debilem cunctis evacuat, ergo frater Redemptoris Beneficia Exhibita Nobis Valde Utilia sedulo cogitantes recompensemus. nostros Emendando Reatus Bonis Moribus Iugiter Refulgentes quatenus pœnitentia lachrymisque placare Districtum Iudicis Examen Properantis Ad Sedem judicandi valeamus, qui se Terribiliter Ostendet Reiectis, lucundum Electis. Vale. ex Spanheim quinto decimo Calend. April. Anno Domini M.D. 7.

Cum literas acceperitis, cui mittuntur, in arte peritus, faciat primo quod ars ipsa requirit, deinde conversus ad septentrionem, sicut moris est, proferat conjurationem.

Conjuratio 2.

*Demoriel ofayr chameron chulty faue pōreen lusin
Bb 2 dayr*

Habes in hac tabula secundum horas numeratos & dispositos in ordine suo 18150. ministros & famulos Geradielis magni principis, quorum dispositionem & rationem tibi ad operationem Steganographiæ omnino noveris necessariam, ut scias, qualibet horâ cum quot famulis venire soleant, vel quomodo ipse non consueverit venire, sed famuli horæ deputati. Consulo autem tibi, ut in operationibus tuis, horam observare cures, in qua ipse princeps personaliter veniat cum famulis ejusdem horæ, qui alioquin imperatore suo absente non semper voluntarii sunt ad obediendum in omnibus operanti. Cum ergo per hunc principem operari volueris, præmissis præmittendis, dic conjurationem.

Clavis.

Modo 21. literæ dictionum mysticarum singularum ita disponuntur, ut primò ponatur secunda, tum prima, mox quarta, post tertia, tum sexta, post quinta, & sic consequenter, v. g. dictio petrus sic veniret disponenda eprtsu; hoc facto singulæ dictiones narrationis vel Epistolæ sic ordinantur, ut primæ literæ reddant literas dictionum mysticarum hoc modo dispositas. Id clarè apparet ex numeris famulorum spirituum, quos omnes eo modo dispositos reperiēs.

Conjuratio 1.

Geradiel onayr bulesar modran pedarbon fazeuo nabor vielis proyn therdial mafre reneal chemarson cuhadiam almona faelri penoir fatodial chramel nedi- arsi thorays vayn pen efridiel cubat draony myar de- arsy collu darly menador atotiel. Cumalym drasno- diar parmy fosiel almenarys fatiel chulty dealny peson duarsy cuber fruony maroy futiel fabelmerusi, veno- dran pralso lusior lamedon fyuario larboys theori malrosyn.

Clavis & Sensus.

oNaYrMoDrAnSaZeVoViEllsThErDiAlReNeAlCuHaDiAm
SaElRiSaToDiAlNeDiArSiVaYrEsRiDiElDrAoNiDeArSyDaRs
YaToTiElDrAsNoDiArSoSiElSaTiElDeAlNyDuArSyFrUoNyFu
FiTiElVeNoDrAnLuSiOrFyVaRoThEoRi. Sensus. Nimb das

Zweite/ darnach das Erst/ dan das Bierde/ dan das Dritte/
dan das Geste/ dan das Fünfte/ und also fürter.

Completo carmine spiritus aderit, vel principalis cum servis, aut servi ex numero horæ sine principe, sicut volueris secundum horas, ut supra diximus.

Arcanum quodcunque commitemus semper erit occultum.

Sit mihi, quodcunque arcanum, quantumlibet secretum, quod vel uni vel pluribus per spiritus sit intimandum amicis in arte Stegano-graphiæ ad perfectum institutis, voco principem prædictum horâ mihi congruâ, committo mysterium, accipit ille, vadit, perfert omnino fideliter, literas mitto pro forma tantum, ut decipiantur homines, & is, cui mitto, sciat ex signo subscripto, quem spiritum debeat advocare, quia non comparent non compulsi, literas mitto qualescunque non secretas.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis omnibus eruditis & curiosis in hac arte sine præceptore legentibus laborem.

Vitam Vestram Redicitus Emendate. Iudicii Districtum Examen Subito Omnes Comprehendet (Tutus Nemo) Et Amaritudine Sua, Luctibusque Eternis Vitiosos Replebit, Tristare Sanctos Non Audebit. Ejulantes Deplorate Reatus Vestros Miserrimi Stultissimique. Ecce Sine Exercitiis Bonis Nomen Religionis Recusatis. An Nescitis Examen Superventurum Noxiis? Appropinquat Hora Novissima, Non Vivemus Diu, Sed Improviso Transire Omnes Nos Horribiliter Compellemur Itaque Nolite Tempus Negligere: Gratiam Concessam. Operibus Honorate. Ex Spanheim, 13. Calend. Aprilis, Anno 1500.

His literis susceptis vel quibuslibet aliis, quæ fuerint charactere Geradielis insignitæ, non opus erit quoquam se vertere, sed præmissis in arte consuetis, carmen conjurationis dicendum est.

Conjuratio 2.

Geradiel ofayl chamerusinchulti pemersoniel dayr
fayr cathurmo lesbornatyn ersoty camylor fayr fa-
belmerodan cofry damerson maly nabelmerusyn.

Clavis.

Clavis & Sensus.

oSaYlChVITiDaYrCaThVrMoErSoTiSaYrCoFrYmAlTy.

Sensus. Sicut dictum est sic fiat.

Hac conjuratione completâ spiritus missi apparebunt tibi visibilibus, tibi que manifestabunt omnia secretè loquentes in aurem.

Tenor arcani.

Wer diese conte sal verstan der muß sieben RR Nasen han/ und ist noch nit gnoch.

CAP. XXII.

CUJUS PRINCEPS EST BURIEL, NOCTURNUS, LUCIFUGUS, ET HABITANS IN LACUBIS ET FORAMINIBUS TERRÆ, ET NON FIT OPERATIO PER EUM NISI IN NOCTE.

Post Geradielem sequitur Buriel, princeps quidem magnus sed perversus & nequam, qui omnes alios spiritus, & maxime principes, odit, persequitur, detestatur: sed non minus odio habetur ab illis, lucem timet & fugit cum omnibus ducibus & famulis suis, nec unquam venire consuevit nisi in nocte, & hoc frequenter cum magno horrore & pavore operantis, maximè si non fuerit perfectus in arte, constans & fortis animo. Et frequenter apparet in specie serpentis, habens caput Virgineum, caudam & totum corpus serpentinum, sibilans terribiliter. Adjuratus debito modo, verbis humanis loquitur, habet sub se duces & principes, quos in ministerium mittere consuevit cum famulis & servis eorum, quorum multitudo est penè innumerabilis. Ex his aliquorum nomina ponamus, qui nobis sufficiunt ad operationem.

Roth.	S.	R.	S.	R.	S.	R.
Merofiel	Casbriel	Dausiel	100	10	10	100
Almadiel	Nedriel	Carmiel	100	10	10	100
Cupriel	Bufiel	Drubiel	100	10	10	100
Saruïel	Futiel	Nestros	100	10	10	100

Habemus in hac descriptione tabulæ ex principibus Burielis 12, cum famulis 880, qui secundum 12. horas noctis inæquales, quas planetarum appellamus, cum ducibus singulis in ordine suo procedunt, cum ab operante fuerint debito modo vocati. Dux apparere consuevit in forma quâ diximus: famuli autem solent frequenter apparere, tanquam

tanquam simiæ aut joculariores, ludentes & saltantes ex alto in terram mirabili phantasiâ. Cum per istos principes operari volueris: non præsumas, nisi post solis occasum, incipere operationem tuam, quia non obediunt nisi in nocte. Non opus est observare plagam orbis, sed inspiciendo terram sub pedibus dicito istam conjurationem.

Clavis.

Modus 22. à fine incipit & ibi prima vacante, altera valet, atque ea alternatione versus principium proceditur.

Conjuratio 1.

Buriel masfoyr chamerufin noel pean ionachym
mardusan philarfy pedarim estlis carmoy boys char-
noti phroys fabelronti mear laphany vearchas clare-
son notiel pador aslotiel marsyro reneas capedon
thismation melro lauair carpentor thurneam camel-
rofin.

Clavis & Sensus.

mAsFoYrNoElloNaChYmPhllArSyEsTllsBoYsPhRoYsMe
ArVeArChAsNoTiElAsLoTiElReNeAsThIsMaSiOnLaValrTh
VrNeAm. *Sensus.* A fine incipias & ibi primâ vacante, al-
ternatim solvit una.

Carmen istud cum sub silentio dixeris semper inspiciendo terram: spiritus aderunt vocati, sed vide ne terrearis, quia tibi nocere non poterunt, si fueris fortis & animo constans. Et nota, quod isti principes seu spiritus, quamvis generaliter deputati, nunciare omnia nocturna secreta in nocte habeantur: maxime tamen sunt apti & voluntarii nuncium ferre in carceres & lacus ad captivos, & similiter in his, quæ pertinent ad amorem carnalem & occultas practicas amantium, & ad omnia, quæ fiunt in nocte, sive bona, sive mala sint, quia lucem odio habent.

Ponamus arcanum quod nulli penitus sit confidendum.

Arcanum mihi sit adamicum in hac civitate constitutum, quod illi nec per literas possum nec per nuncium significare, ne fiat publicum. Obstant mihi plura, ne amicum ipse accedam. Voco aliquem

ex prædictis spiritibus, committo illi mysterium: vadit, nuntiatque fideliter, quæ commisi: sum tutus.

Literas confingam, qualescunque voluero, quæ neminem vereantur, nempe ut sunt istæ.

Salvator Noster christus Iesus, qui Humanum genus Cruore suo In cruce Moriens redemit, Sollicite absque Intermissione est A nobis Laudandus ipse Fugabit mortem, Vitamque nobis Eternam se Timentibus amantibusque Spondit traditurum Nunc itaque Exurgamus charissimi Fratres à Peccatis nostris Operibus bonis Lucernas nostras Componentes ut Redemptori læti Occurramus in Hora metuendi Transitus, quando Mors rapiet Animas nostras. Habemus nunc Copiosum tempus Implendi pœnitentiam Lucernasque ornandi. In hora Vero mortis Ultima spaciū Nobis pœnitendi Ulterius prorsus Negabitur. consideremus Brevisimam gloriam Mundi, quoniam Vana est Transit velocissimè Nosque eam Illâ omni Horâ corrumpimur. Humiliemus ergo Corda nra Omni tempore Nunquam deficientes.
Anno M. D. 13. Cal. Apr. ☉.

Cum has aut alias quaslibet susceperit literas is, cui mittuntur in arte peritus, cognito signo Burielis, præmissis præmittendis, terram inspiciat & conjurationem dicat.

Conjuratio 2.

Buriel thresby chamerontis hayr plassu nadiel
marso nearni pean sayr fabelron chulti penioy dayr
mernia cathurmo mllros erfoty caduberosyn.

Clavis & Sensus.

tHrEsByHaYrNaDiElNeArNiSaYrChUlTiDaYrCaThVrMo
ErSoTi. *Sensus.* Heb hinden an sicut dictum est.

Dicto carmine spiritus omnibus invisibilis, tibi visibilis apparebit,
& arcanum sibi commissum fideliter dicet.

Tenor latentis arcani.

Noch hint umb Nûn wil ich am Thor clopfen ste uf laiß
mich in.

CUJUS SPIRITUS ET PRINCEPS SUPREMUS VOCATUR HYDRIEL, ET MORATUR IN AQUIS: HABENS SUB SE DUCES 100, COMITES 200, FAMULOS PENE INNUMERABILES.

Est alius inter principales spiritus princeps, qui vocatur Hydriel, & moratur in aquis, piscinis, lacubus, paludibusque & mari, & circa fontes, cisternas & flumina; habens sub suo dominio ad minus 100. duces five principes, comites verò five subduces 200, & famulos multos. Horum officium est generaliter nunciare omnia tam per aquas, quam per terram, five in die sit five in nocte. Et scias, quod satis benevoli & voluntarii ad omnia sunt principes, sed non ita apparent, quando veniunt conjurati. Apparent enim frequenter in forma serpentis, aliquando parvi; caput virgineum valde pulchrum habentes, capillis expensis. Nullus eorum solus incedit, sed quilibet princeps secum ducit ad minus duos comites & 80. famulos; ut autem in operatione non incurras errorem, & ducibus tibi aliquorum nomina ponam.

℞.		℞.		℞.	℞.	℞.
Mortaliel	Lameniel	Camiel	10	20	100	200
Chamoriel	Brachiel	Arbiel	10	20	100	200
Defariel	Samiel	Lufiel	10	20	100	200
Mufuziel	Dufiriel	Chariel	10	20	100	200

Ecce, habes ex principibus & ducibus Hydrielis 12, & ex comitibus & servis 1320, qui tibi sufficiunt ad operationes tuas in Steganographia secundum ordinem 24. horarum, ita, ut quilibet dux habeat duas horas, comites & famulos 110. in ordinibus suis, quoste omnino scire oportet. Cum per istos principes spirituum aliquid agere in Steganographia volueris; fac, quæ scis secundum artem facienda, & dic conjurationem.

Clavis.

Modus 23. sicut præcedens à fine sumit exordium & una vacante duas recipit significativas alternatim versus principium.

Conjuratio I.

Hydriel õpton chamerote satrus pean nearmy chabelon vearchas belta nothelmy phameron arfoy pedaryn onzel, Camedo drubel areon veatly cabyn
ernoti

ernoti maleros haytny pefary does pen rafi medufan
ilcohi person.

aPrOnSaTrUsNoArMyVeArChAsNoThElMyAnFoYoNzEl
DrUbElVeAtLyErNoTiHaYtNyDoEsRaSillCoHi. *Sensus.* Post
unam vacantem à fine duæ valent hinder ficy.

Carminè dicto spiritus, quem vocasti, aderit, cum fervitoribus
sibi secundum horam deputatis, eritque tibi in omnibus obediens, &
fidelis ad omnia, ad quæ miseris eum.

Arcanum aliquod fingamus.

Sit mihi arcanum valde secretum qualecunque ad amicum, quod
illi nec per literas, nec per nuntium tuto possim facere notum. Ne ergo
in lucem veniat secretum, advoco spiritum, venit, obtemperat ille,
commendo secretum, perfert fideliter. Literas qualescunque for-
memus.

*Joannes Tritb. Abbas Spanheimensis fratri Petro Marponio
Gisemio laureato, Monacho Rhenensi, S. P. D.*

*frater Nicolaus Irbusiensis episcopus Suffraganeus Reverendissimi pa-
tris Illustrissimique Ducis adami Insignis Burgi pantomorani Honestissimi Cla-
rissimique archipræsulis Infatigabilis Librorum amator Iustissime Videtur
abbatem Vinilianum Nomine (quia Est) Bestiis comparare, Epulantem
Splendidè inter Bestiarum Merdmonia, præferentem Voluminibus Vitulos
quemadmodum Reuchlin Firmavit. tu Nicolaum Rogo imiteris Optimum
Mansuetissimumque pontificem. Vale. 12. Cal. Apr. M. D. x.*

Cum literas istas aut quaslibet cum signo Hydrielis acceperis
nulla consideratione orbis observatâ, sed præmissis duntaxat genera-
libus in arte præmittendis, ex more dicito sequentia.

Conjuratio 2.

Hydriel onear penadon epyrma narfoy greol fa-
belrusyn adiel pedrusy nozeui melrays usemy pean
larfoynaes chamerotyn.

Clavis & Sensus.

oNeArEpYrMaGrEoLaDiElNoZeViVsEmYlArFoYrNaEs.
Sensus. Na eim gelden ziven à fine.

Hac conjuratione dictâ, debito modo, secundum institutionem artis, apparebit tibi spiritus missus visibiliter, revelans arcanum sibi commissum in aurem.

Tenor arcani.

Worn frû umb seben wil ich bi dir sin.

CAP. XXIV.

Cujus Princeps vocatur Pyrichiel, Habens sub se Duces, Principes Comites, Famulos Multos, Quorum Numerus Incertus Est.

Pyrichiel, princeps quidam spirituum supremus, nobis ab arte nostra non videtur omnino abjiciendus: quia satis benevolus esse perhibetur. Non habet sub se duces aut principes more cæterorum, sed tantum comites & servitores, quorum incertus est numerus, sunt, qui dicant, eum duces sub se habere & principes, qui nobis videntur proprietatem & consuetudinem ejus non satis intelligere, quippe qui comites & servitores pro ducibus somniarunt. Nomen autem Pyrichielis ab igne traxit vocabulum; quia frequenter circa ignem versari consuevit.

℞.

Damarfiel	Menariel	200	200	100	80	80
Cardiel	Demediell	100	600	60	50	50
Almafor	Hunfiel					
Nemariel.	Cuprisiel	400	30	30	10	10

℞.

Habes jam octo ex comitibus Pyrichielis cum famulis ad obsequium deputatis secundum ordinem horarum. Cum itaque per istos dictos jam spiritus operari volueris: voca unum ex eis quem volueris, cum iterum operaris aliâ vice, tunc vocabis alterum immediate sequentem: & simili modo cum cæteris faciendum memineris. Præmissis itaque ex more præmittendis in arte generaliter dic conjurationem istam.

Clavis.

Modus quoque 24. sicut præcedentes duo à fine incipit & unâ valente secundum recipit alternatim otiosam, cumque versus principium reversum fuerit, denno à fine sumitur exordium, & tunc ea, quæ antea vacabant, occulto inserviunt.

Conjuratio 1.

Pyrichiel marfoys chameron nael peanos pury lames iameue famerufyn mearlo canorson theory torfa
neal-

nealthis dilumeris maphroys carsul meor thubra phor-
fotiel chrebonos aray pemalon layr toyfi uadiviel ne-
mor roseuafi cabti phroys amenada nachyr fabelron-
this, poyl carepon vemy aaslotyn.

Clavis & Sensus.

mArFoYsNaElPuRylaMeVeMeArLoThEoRyNeAlThIsMa
PhRoYsMeOrPhOrSoTiElArAyLaYrVaDiViElRoSeVoSiPhRoYs
NaChYrPoYlVeMy. *Sensus.* A fine primum alternatim
primo, postea aliud versus principium.

His completis, spiritus quos vocasti, videbis præsentes; & Prin-
cipalis semper in forma serpentis caput pulchrum habens instar vir-
ginis, capillis expensis apparere consuevit.

Arcanum ponamus quodlibet.

Arcanum mihi sit ad amicum procul absentem, quod nec per lite-
rastutò mittere possum, ne legantur districtæ, vel certè in via perce-
ptæ. Homini perferendum minùs confido; quippe qui noverim fidem
in hominibus cum fortuna mutari. Ut ergo sint omnia tuta, spiritum
secreti amicum advoco: venit ille mox, audito certamine, refert com-
missum fideliter. Formemus literas ut placet.

*Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis Iacob Dracomio Præ-
monstratensis Ordinis Canonico, S. & charitatem.*

*Est Nobiscum Mathematicus Insignis Et Egregius Rhetor Tranquillis-
simæ Vitæ Studio Feruens Iugitur; Habet Secum Codices Ferme Infinitos
Exemplariumque Diversorum Inæstimabilem Thesaurum Rectæ Et Bonæ
Vitæ Societatis Honestæ Iucundis Benevolusque Doctor, In Resolvendis Du-
biis Expertissimus, Res Grandes Exponit Nomen Suum Est Orphoni-
Regni Bosne Burgravius. Vale. 12. Calend. Aprilis. †.*

Cum has, aut similes quaslibet acceperit literas, Pyrichielis cha-
ractere signatas, is, cui mittuntur, in arte Steganographiæ peritus; fa-
ciat, sicut novit secundum artem esse faciendum: deinde accenso lu-
mine dicat istam conjurationem.

Conjuratio 2.

Pyrichiel ofayr Chamerosi chulty mefano dayr
Cc 3 fabel.

fabelron cathurmo pean erfoti mear iathar cabon fri-
lasto merusi.

Clavis & Sensus.

oSaYrChULTiDaYrCaThUaMoErSoTilaThArFrIlAsTo.

Sensus. Sicut dictum est ita fiat.

Carmine dicto nuncius invisibilis visibilem se præstabit, & com-
missum sibi arcanum fideliter revelabit in aurem.

Tenor arcani latentis.

Brenger diß Briefs ist ein böser Dib/ huet dich für eme.

CAP. XXV.

CUIUS IMPERATOR ET PRINCEPS EMONIEL VOCATUR, HABENS SUBDU-
CES ET PRINCIPES 100, COMITES ET SUBSERVITORES MULTOS, QUI HA-
BENT OFFICIUM GENERALE SUPER OMNIA.

Hujus capituli princeps Emoniel cum ducibus & principibus suis
vagus & instabilis est, & frequenter in nemoribus habitat, non fu-
git lucem, benevolus & promptus ad omnia quæcunque mandaveris
ei, & tam in die quam in nocte libenter occurrit vocatus. Habet sub
suo dominio principes & duces 100, comites verò sive subduces non
pauciores quam 20, famulos & servos sine numero certo. Ex his no-
minabimus aliquos, qui nobis ad operandum sufficiant, cæteros suo
loco cum aliis reservantes, si opus fuerit nominandos.

R.		R.		R.		R.
Ermoniel	Dramiel	Cruchiel	10	20	100	200
Edriel	Pandiel	Armefiel	10	20	100	200
Carnodiel	Vasenel	Caspaniel	10	20	100	200
Phanuel	Nasiniel	Musiniel	10	20	100	200

Habes nunc ex ducibus Emonielis 12, cum subducibus & servitori-
bus eorundem 1320, qui secundum ordinem horarum ad omnem ope-
rationem intentionis nostræ nobis sufficiunt, sive operatio nocturna
sit sive diurna. Et scias, quod princeps Emoniel cum ducibus suis
capite virgineo & corpore, sed caudâ serpentinâ apparere consuevit.
Tu vero, cum volueris per spiritus Emonielis aliquid in Steganogra-
phia operari: fac ea, quæ nosti secundum artem generaliter esse fa-
cienda: & postea lege istam conjurationem, tacite sub silentio nomi-
nans spiritum vocandum.

Clavis.

Clavis.

Modus 25. unam à fine recipit otiosam & duas ponit significantes alternative, id ex numero spiritibus adjecto facile colligitur.

Conjuratio 1.

Emoniel aproysi chamerusin thulnear peanos
meuear pandroy cralnotiel narboy mauy fabelron-
thos Arliel chemorsin nety pransopyr diuiel malos
ruelty perfon raob chromelrusin.

Clavis & Sensus.

aPrOySiThUlNeArMeVeArCrAlNoTiElMaVyArLiElNeTy
DiViElRuElTyRaOb. *Sensus.* Post unam vacantem valent
duæ retro.

Hac conjuratione dicta eo modo, quo ars ipsa requirit, spiritus quem vocasti apparebit paratus obedire ad omnia, quæcunque mandaveris ei, quia benevolus & fidelis est.

Arcanum quaecunque volueris.

Amicum habeo passim omnibus nimium confidentem, qui pro amicis fovet inimicos, à quibus & malam famam & damnum sæpe reportat, credulus est blandimentis adulantium, & unius maxime suo lateri adhærentis, quem nescit sibi contrarium in occulto, quia blandum videt in aperto, ipsum accusare cupio, ita tamen, ut consilium soli amico fiat notum: cæteris fiat occultum. Literarum tenor formetur ad placitum.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis, R. P. D. Nicolao,

Episcopo Irbusiensi, Vicario Pantomorani Archi-

Episcopi, S. D. P.

cum Tuum Ingenium vitæque Honestatem Ad mentem Revoco, Te omnium Episcoporum Dignissimum pater Reverende Et præstantissime Pronunciare Maxime compellor; Enimvero Sive eruditionem Iutuear Bonarum artium In Te, sive Innocentiam Vitæ tuæ Quid Aliud quam Te Lustissimum omnibus Literis Eruditissimum sanctissimisque Moribus Reverendum dixerim? Adornas Conversationem tuam Operibus Rectitudinis semperque Te Exhibes optimum Pastorem Animarum atque In Bonis literis Iugiter Te Studendo Exerces, Ut tibi Aliisque Conferas utroque. Vale. Datae ex Spanheim, II. Cal. Apr. Anno Dom. nativitatis. M. D.

Post.

Postquam literas acceperit is, cui mittuntur, in arte Steganographiæ perfectè imbutus: faciat, sicut novit secundum artem esse faciendum: quibus præmissis conjurationem subjungat.

Conjuratio 2.

Emoniel lebos chameroti meor hemorfi dior medulorsin fray pean crymarsy melrosyne uati chabarym dayr aschre cathurmo fabelron ersoti marduse.

Clavis & Sensus.

IEbOsMeOrDiOrFrAyCrYmArSyVaTiDaYrCaThVrMoErSoTi. *Sensus.* Eo modo facias ut dictum est.

Carminè ritè completo, spiritus vocatus aderit in forma sibi consueta, revelabitque tibi omnia & singula, quæ sibi fuerant commissa arcana cum fidelitate.

Tenor arcani.

Cave tibi à Petro Carmelitâ, qui tibi semper detrahit.

CAP. XXVI.

CUJUS SUPREMUS IMPERATOR ICOSIEL VOCATUR, HABENS SUB SE DUCES SIVE PRINCIPES 100, COMITES SIVE SUBDUCES 300, SERVORUM NON EST MIHI CERTUS NUMERUS ADHUC.

Icosiel inter spiritus aëreos est unus ex potioribus Imperator magnus & potens in arcanis Steganographiæ, habens sub se principes ducalis ordinis 100, comites vero 300, servorum certum numerum nondum inveni. Nam posteaquam ex ducibus ejus, quempiam semel debitè conjuratum ad te vocaveris cum comitibus suis: si volueris, ut omnibus diebus vitæ tuæ tecum permaneat, deputa ei unum locum secretum & abstrusum in domo tua: & conjuratum fortiter principas eum illic manere: & obediet tibi hilariter, semperque ad mandatum tuum erit paratus.

℞.		℞.		℞.		℞.
Machariel	Larphiol	Artefiel	10	300	100	30
Pfichiell	Amediel	Urbaniei	10	300	100	30
Thanatiel	Cambriel	Cumariel	10	300	100	30
Zosiel	Zachriel	Herefiel	10	300	100	30
Agapiel	Nathriel	Munnefiel	10	300	100	30
						Hic

Hic habemus ex 100. ducibus Icosielis nominatos 15, subduces vero 50, servitores 2150, qui cum ducibus suis secundum ordinem sibi in 24. horis diei & noctis deputatum in ministerium Steganographiæ vocati per operationem venire consueverunt. Ad omnia, quæ volueris, idonei, voluntarii sunt: modo tu in arte perfectè sis doctus, constans, & imperterritus in operatione: quia veniunt in specie & similitudine serpentinâ, capita habentes virginea. Cum itaque volueris operari per aliquem eorum, fac, quæ secundum artem sunt facienda, & subjunge istam conjurationem.

Clavis.

Modus 26. unam ponit vacantem & tres subjungit significativas atque à fine versus principium sensus mysticus est legendus. Clarè patet ex numero spirituum.

Conjuratio 1.

Icosiel aphorsy chamersyn thulneas ianothiel
meuear peanos crasnotiel medurfan matori fabelron
ersouial cathurmos laernoti betraym alfayr lamedonti
nael cabelron.

Clavis & Sensus.

aPhOrSyThVlNeAsMeVeArCrAsNoTiElMaToRiErSoViAl
LaErNoTiAlFaYrNaEl. *Sensus.* Post unam vacantem tres
valent à fine.

Conjuracione ritè completâ spiritus aderunt vocati sine morâ, quibus arcanum tuum ad amicum securè poteris committere.

Arcanum sit qualecunque volueris.

Amicus mihi sit procul absens in arte Steganographiæ peritus, ad quem mihi sit magnum secretum & arcanum, quod non sit alicui credendum, per literas etiam nec insinuandum. Ut ergo maneant secreta omnia, nuncium secretum mitto spiritum, qui amico revelet arcanum, & negotium meum teneat secretum.

Literas mittendas ad placitum facias.

*vitam Nostram Emendemus Humilitantes nos Coram Universitatis
Summo actore. Humilitas Cælum Impetrat, tentationes Daemonum Nocivas
Annihilat, perniciosum Mentis Tumorem Refrænat: omniaque Incendia
Vitiorum Valenter exterminat; Trames Humilitatis Coronam meretur Ac-*

cipere, Nobileque Regnum possidere, Ego Tramitem Tibi constituo Innocentiam Morum Honestatem quam Custodiens Assidue Non peccabis, Sola Nobis Ista via Est Beatitudinis Meritum cumulandi Ut Gratias Agentes deo Timeamus Illum Rectissimo corde Fugientes Tumultum Sæculi, humilitatis Exercitium Nunquam Fastidiamus supernam Vitam inquirentes. Joannes Trithemius Abbas Spanheim. scripsit 10. Calend. Aprilis. M. D. 33.

Cum literas susceperitis cui mittuntur, in arte peritus: signo principis cognito faciat, quæ novit esse facienda, deinde dicat conjurationem.

Conjuratio 2.

Icosiel ofayr penarizo chulti medarim phrael melchufi dayr pean cathurmo fabelron ersoty camerufon iltham pedaly fuar melrofin crimarsy phroyson.

Clavis & Sensus.

oSaYrChVITiPhRaELDaYrCaThVrMoErSoTiIlThAmFuAr
CrlmArSy. *Sensus.* Sicut prædictum est ita facias.

Hac conjuratione completâ spiritus aderit vocanti revelans arcanum.

Tenor arcani.

Uf nest Fritag umb eins nach Mitternacht wirt man dich suchen.

CAP. XXVII.

CUJUS SUPREMUS SPIRITUS ET PRINCEPS VOCATUR SOLEVIEL, HABENS SUB SUO DOMINIO PRINCIPALES DUCES 200, SUBDUCES ET COMITES 200, SERVITORES INNUMERABILES.

Inter eos spiritus, qui cum hominibus in arte Steganographiæ peritos mores habentibus libenter conversantur, est quidam Soleviel nomine, non ultimus inter principes hujus artis, qui habet sub se duces principales 200, subduces sive comites similiter 200, qui inter se hunc ordinem infallibiliter observant, ut, qui hoc anno sunt duces, anno sequente sint comites, ex comitibus similiter duces. Servorum autem certum numerum non adhuc reperi, qui & ipsi ordines tuos inter se secundum horarum dispositionem custodiunt.

℞.		℞.		℞.		℞.	
Inachiel	Nadrufiel	Axosiel	20	20	20	200	200
Praxeel	Cobufiel	Charoel	20	20	20	200	200
Morucha	Amriel	Murfiel	20	20	20	200	200
Almodar	Prasfiel	Penador	20	20	20	200	200

Hic

Hic habes ex principibus Solevielis 12, quorum sex primi sunt isto anno duces & reliqui sex comites: sequenti anno isti erunt duces, & illi comites, & ita consequenter alternatis semper viribus. Subservitorum numerum collegi 1840, quanquam sint plures, quos nondum numerare potui. Cum autem per istos spiritus operari volueris, esto constans animo & fortis, nec terrearis ab eorum aspectu, cum videris eos in forma serpentum apparere cum capite virgineo. Deinde fac, quæ sunt secundum artem facienda, quibus præmissis subjunge istam conjurationem.

Clavis.

Modus 27. duas à fine recipit otiosas & duas significativas alternatim & expletâ versus principium epistolâ denuo à fine incipit & quæ ante fuerunt otiosæ nunc sensui mystico accommodat. Hinc duces sunt 200. & comites 100, & comites in ducum, ac duces in comitum ordinem ac officium alternatim succedunt.

Conjuratio 2.

Soleuiel marfoy chamerusyn oniel dabry diviel pean
vear lasmyn cralnoty pedaros drumes pean vear
chamcron loes madur noty tasray erxo nadrus peliel
thabron thyrsio canothin vear perasy loes pean nothyr
fabelron bauesy drameron eschiran pumelon meor
dabrios crimorsie pemy vear nameroy lyernoti pral-
sones.

Clavis & Sensus.

mArFoYoNiElDiViElVeArCrAlNoTyDrVmEsVeArLoEs
NoTyExXoPeLiElThYrSoVeArLoEsNoThYrBaVeSyEsChIr
AnMeOrCrImOrSiElVeArLyErNoTy. *Sensus.* A fine duæ va-
cant duæ valent, expletis valentibus etiam otiosæ va-
lent.

Carmine ritè completo, spiritus aderunt vocati in consueta forma, quibus committas arcanum.

Arcanum ponamus ad placitum.

Amicum procul absentem, in arte Steganographiæ antea peri-
tum, super quibusdam periculis imminentibus avisandum duco, sed

publicum vereor, quum de alieno periculo facerem proprium: quod evitare ut possim, non literis, non hominibus committo secretum, sed spiritui, quem novi in omnibus fore fidelissimum. Literas formemus ad placitum.

Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis ordinis Sancti Benedicti

R.P.D. Rutgero Sycambro Archiepiscopo Narviensi, S.P.D.

Exponet Tibi Nicolaus Reverendissimus Sarbusiensis Episcopus Generalem Rerum Ecclesiasticarum Tuarum Gubernatorem Male Egisse Vinculis Ligatum Subjiciendo Innocenter Domini Nostri Desiderii Regis Vicarium Benignum Virum, Fane Executiatum Interemisse. Hostem Cotidie Desiderium Regem Irrumpentem Diœcesi Expectamus. Sed Te Exoramus Opitulare Brevi Ut Hostem Non Incidas. Vale. 9. Calend. April. M.D. 77.

Cum literas acceperit is, cui mittuntur, modo sit in arte generali imbutus antea, faciat, quæ sunt facienda, subjungens istam conjurationem animo constanti, nil metuens.

Conjuratio 2.

Soleuicl curtiel chamersin faty pemalros dayr ianothy cathurmo parmoriotran lamedon frascu penoy ilthon fabelmarusyn.

Clavis & Sensus.

cVrTiElSaTyDaYrCaThVrMoloTrAnFrAsCuIlThOn.

Sensus. Ut est dictum ita facito.

Dicto carmine spiritus missus ab operante visibilis apparebit, revelans omnia commissa fideliter, & si quid remandare voluerit operanti, eidem spiritui committat.

Tenor literarum occultus.

Huet dich für disem er ist ein böser Dieb und lügt gern.

CAP. XXVIII.

CUJUS SUPREMUS SPIRITUS ET IMPERATOR EST MENADIEL, QUI HABET SUB SE PRINCIPES SIVE DUCES 20, COMITES 200, SERVOS INCERTI NUMERI, QUI SUIS OBEDIUNT DUCIBUS.

Quamvis ad omnem Steganographiæ operationem, quæ diximus, copiose nobis videantur sufficere: ne tamen ea, quæ sumus experti, oblivioni tradamus: placuit adhuc nobis nonnulla subjungere, quæ

quæ esse ad artishujus perfectionem optima, prædictorum spirituum revelatione cognovimus, & satis plene experti sumus. Est itaque inter alios spiritus, qui huic arti favent Menadiel nomen sortitus ratione officii, qui habet sub se principes & duces 20, comites 100, servos multos, quorum mihi incertus est numerus, qui omnes in commissis sunt fideles & optimi nuntii in causis magnis regum & principum, per quos operabimur mirabilia.

	℞.		℞.		℞.
Larmol	Benodiel	20	10	100	Barchiel
Drassiel	Charfiel	20	10	100	Nedriel.
Clamor	Samyel	20	10	100	Amasiel
					Curasyn.
					Baruch
					Tharson.

Jam habemus ex ducibus sex & ex comitibus totidem nominatos, ex servis quoque eis, deputatos per vices & ordines suos numero 390. Habent inter se hunc ordinem, ut prima vice duo duces vocentur & unus comes, qui secundâ vice iterum vocatur & nunc venit in ordinem ducum. Tertiâ vice fit comes, qui fuerat dux primi ordinis primus & ita consequenter. Cum ergo volueris per spiritus Menadielis aliquid operari: considera diligenter quis dux & quis comes tibi sit vocandus secundum tempus & horas: præmissisque præmittendis, dic conjurationem.

Clavis.

In Modo 28. à fine versus principium ter discurritur & primò valet prima & duabus omisiss quarta septima & sic consequenter, secundò valet secunda & duabus omisiss quinta octava &c. Tertiò valet tertia & duabus omisiss sexta, nona, & ita per totum.

Conjuratio I.

Menadiel marfoy peanos onael chamerusyn theor
ianothy ofayr mltros tudayr penorsyn fachul tarno
roseuas peathan asiel morfoy maplear casmyron sto-
real marpenu nofayr pelnodan layr thubra elnodion
cariephy drumos fabelmerusyn andu pean purays cal-
byn nachir loes philuemy casaner.]

Clavis & Sensus.

mArFoYoNaElThEoRoFaYrTuDaYrSaChVIRoSeVaSaSiEl
MaPhEoRsToReAlNoSaYrLaYrElNoDiOnDrVmOsAnDuPuRa
Dd 3 YsNa

YsNaChlrPhllVeMy. *Sensus.* A fine ter fit discursus semper transfiliendo duo ad principium.

Hac conjuratione ritè completâ, aderit spiritus vocatus, videlicet primo comes unus duo duces cum servis.

Sit tibi arcanum ad amicum aut amicam, quaecunque pro tempore aut rerum varietate occurrit, quod non velis alicui alteri commune. Voca spiritum, commenda illi negotium, nihil metuens, omnium fidelissimus est, bene commissum implebit.

Literas super his formare poteris, quales volueris, ad placitum tuum.

magna Sunt Eternaque observantium Innocentiam Futura commoda: Angelicis Laudibus homines Lætantes Interesse, cernere Numen Excelsum illud Eternæ Beatitudinis splendorem Faciemque Majestatis lumine Proprio Videre. attendite Omnes Exactasque negligentias Lachryinis Tergite, inutiles Curas Nocentesque exuite Rerum Instabilium deceptiones. O Homines lutosi Horrete, Lucrum animarum Tandem Inquirite, bonis Moribus Virtutibusque honorabiles Estote, Vanitates contemnite Deum Humiliter invocate Nolite Concupiscere mundum Amaritudinem Infundentem. Anno M.D. 9. calend. April. ss.

Cum has literas acceperitis, cui mittuntur, ante in arte peritus cognito charactere supremi principis Menadiel, præmissis his, quæ sunt ex more præmittenda, conjurationem dicat.

Conjuratio 2.

Menadiel murty chamerote dayr pean cathurmo phameron ersoti pray fauepo fabelmery rean, charon ietlas meduse fayr lamerosyn alty merchahon.

Clavis & Sensus.

mUrTyDaYrCaThVrMoErSoTiSaUePoReAnleTlAsFaYr AlTy. *Sensus.* Ut dictum est supra ita fiat.

Carminè dicto, spiritus missus apparebit vocanti visibilis, referetque omnia ei fideliter & secreto in aurem, quæ habet in commissis.

Tenor occultus.

Ich wil hinte umb Eilse an dem Thor clopfen laß mich balde in als ich com.

CAP. XXIX

CUJUS PRINCEPS SUPREMUS VOCATUR MACARIEL, HABENS SUB SUO
IMPERIO DUCES, PRINCIPES, COMITES ET SERVOS COMPLURES
AD DIVERSA MINISTERIA DEPUTATOS.

Macariel quoque unus ex supremis spiritibus, qui operationibus Steganographiæ præfunt, non est omittendus à nobis cum principibus & servitoribus suis, quia satis utilis, promptus & fidelis est ad omnia quæcunque voluerimus. Habet autem principes 40, ex quibus nunquam pauciores mittuntur in ministerium quam 4, videlicet duces tres, comes unus cum servis non paucis, huncque inter se ordinem observant, ut per vices suas semper ex ducibus unus gerat officium comitis, & secundum 4. partes anni. Et de his omnibus necessarium est operantem habere plenam notitiam. Sed jam ex his principibus nominemus aliquos, qui nobis ad operationem Steganographiæ nostræ abunde sufficiant.

	℞.		℞.	℞.	℞.	℞.
Claniel	Asmadiel	Gremiel	40	30	20	10
Drufiel	Romyel	Thuriel	40	30	20	10
Andros	Nastuel	Brufiel	40	30	20	10
Caroel	Varpiel	Lemodac	40	30	20	10

Habemus jam nominatos ex principibus Macarielis 12. cum servis numeratis 400. secundum vices & ordines suos. Cum itaque per eos in Steganographia (cave, ne voces pauciores quam quatuor ex prænominatis) volueris operari: præmissis ex more præmittendis, dic ista conjurationem.

Clavis.

Sicut in modo immediatè præcedenti à fine versus principium ter discurretur, ita hic quatuor fit discursus & semper post unam valentem sequuntur tres vacantes, sicut ibi duæ, atque sicut ibi à prima, ita hic à quarta incipitur primò, secundo à tertia &c.

Conjuratio 1.

Macariel myrno chamerosy purmy maresyn ameos
peanam olraduchabor ianoes fabelron dearsy chadon
vlyses; Almos rutiel pedaron deabry madero neas
lame-

lamero dearfy, thubra dorpilto melrosyne draor chal-
mea cnear, parmou dearfy charon alnodiel parsa ro-
dean, maroy reneas charso gnirole, melrosin tedranfo
casmar ebrosset. Landrys masfayr therasonte noel
amalan.

Clavis & Sensus.

mYrNoPuRmYaMeOsOlRaDulaNoEsDeArSyVIYsEsRuTi
ElDeAbRyNeAsDeArSyDoRpIlToDrAoReNeArDeArSyAlNoDi
ElRaDeAnReNeAsGnloLeTeDrAnSoEbRoSeTmAsFaYrNoEl.
Sensus. In primo ordine das Vierte/ darna das Drit/ dar-
na das Under/ darna gilt das Erst à fine.

Hoc carmine dicto, spiritus vocati aderunt in diversa specie ap-
parentes, & frequenter quidem capite cum virgineo, corpore & cau-
dâ definentes in formam draconis, involventes & revolventes se qua-
druplici ordine.

Arcanum sit ad Principem.

Præfectus Regis aut Principis in terra seu provincia constitutus,
intellexit delatione secretissimâ hostes in brevi propositum habere
provinciam irrumpendi, vult avisare Principem, sed nuntiis non po-
test, quia torquendi sunt ab Adversariis in via ut tradunt arcanum:
nec literis, quoniam omnes aperiuntur per eos. Vocat ergo spiritum,
committit arcanum, literas fingit alienas.

Literas fingamus nihil conducentes.

Rogamus Amicorum suavissime, tuum Exemplar Tertulliani nobi-
lissimi sapientissimique Viri Nobis ut velis Veteris Amicitiae intuitu Re-
scribendum Velociter Mittere, bernardique Epistolam Ad Templarios, ter-
tulliano Gloriosum Katholicæ Sanctitatis nomen novimus Cunctis Exhibi-
tum antiquitus inter Nostros Nobileque lumen scimus Illum Fidei sacræ Non
Remansisse Ultimum. actionibus Erat Eximius, Gloriosus divinæ Legis In-
stitutor: Assertor nostræ Libertatis Devotissimus Licet in Aliquibus Repre-
hendatur Scripsit tamen Fidem Exponendo Nostram honoranda volumina.
Habebat Autem conjugem zelosam Religionis Nostræ amatricem Humilitate
Et Innocentiâ nobilem Castitate Gloriam. Extant recte ipsius Institutio-
nis Nonnullæ elucubrationes Laudabiles Dulces Exuberantesque doctrina
multa:

Multa: Epistola Breves non inutiles, Nos Ad inquisitionem Eternæ Gloriae Honorificè gratiosèque hortantes. 8. Calend. Aprilis Anno M. D. Joannes Trithemius scripsit. .cc.

Cum has literas aut quaslibet alias acceperit is cui mittuntur, in arte Steganographiæ antea peritus: cognito signo Macarielis faciat, quæ sunt ex more facienda, subjungens carmen.

Conjuratio 2.

Macariel ofayr chameroſe chulti peſano dayr fame-
ron cathurmo pean erfoty lamedon ſouapor casrea
mafyr. lanostharfia peathan acripean etion matramy.

Clavis & Sensus.

oSaYrChVITiDaYrCaThVrMoErSoTySoUaPoRmAfYrTh
ArFiAaCrleTiOn. *Sensus.* Sicut dictum est supra ita fa-
cito.

Completo rite carmine, spiritus missus visibilis soli apparebit.

Tenor occultus.

Gnediger Her die Kincſauer haben ein Anſlag uf neſt Miantag in
der Nacht in das Land bi uns heimlich zu fallen ſin geruſt.

CAP. XXX.

CUJUS IMPERATOR SUPREMUS VOCATUR URIEL, HABENS SUB SUO DO-
MINIO DUCES 10, COMITES VERO SIVE SUBDUCES 100, SERVORUM
INCERTUS EST NUMERUS.

Sed nec Urielem magnum nos decet omittere, quem novimus ex-
perientiâ nos docente non ultimum inter hujus artis fautores uti-
litatis locum possidere. Habet is sub suo dominio & imperio duces
& principes huic arti Steganographiæ deputatos 10, comites sive sub-
duces, qui semper ipsos duces comitantur, quilibet in ordine suo 100
servos multos quorum mihi adhuc certus non est numerus.

	℞.		℞.	℞.	℞.			
Chabri	10	Dragon	10	100	20	α	α	β
Drabos	10	Curmas	10	80	40	ν	α	π
Narmiel	10	Drapias	10	60	60	π	τ	λ
Fraſiniel	10	Hermion	10	40	80	η	α	δ
Brymiel	10	Aldrufy	10	20	100	β	ι	α
					Ee			Habe-

Habemus hic duces nominatos cum comitibus & subservitoribus, quorum nobis ministerium sufficit ad complementum hujus artis nostræ præsentanti. Et nota, quod primi in ordine sunt duces & principes. Secundi sunt comites: habentque inter se duos ordines, quos te scire ante omnia oportet. Illi, qui sunt in primo ordine, tam duces quam comites, quotiescunque vocantur, semper apparent monstruosi, capite videlicet virgineo, corpore & cauda in forma serpentis. Qui sunt in secundo ordine, familiari nobis & usitata similitudine apparere consueverunt. Nec pauciores venire solent, quam unus dux & unus comes, sequens eum in utroque ordine, cum autem per istos spiritus operari volueris, primò facito secundum quod nosti ex arte faciendum: postea subdes istam conjurationem.

Clavis.

In modo 30. à fine ad principium, & iterum à principio ad finem vacat una & altera valet alternatim.

Conjuratio I.

Vriel marfoys lamedonti noes chameron anduchar
pean phustiel arsmoney tuerchoy iamerfyn nauiel pe-
nos rafeon loes veat fabelruso cralti layr parlis merai
mear, thubra aslotiel dubyr reanu nauosti masliel pe-
dony to chemarphin.

Clavis & Sensus.

mArFoYsNoEsAnDuChArPhUsTiElTuErChOyNaViEl
RaSeOnVeArCrAlTiPaRllsMeArAsLoTiElReAnVmAsLiElTo.

Sensus. A fine ad caput & è converso vacat prima, altera valet.

Completa conjuratione spiritus vocati aderunt, quilibet in ordine, prompti & hilares obedire in omnibus.

Arcanum sit valde magnum.

Sit mihi quoddam arcanum ad Principem vel ad amicum, cujus manifestatio mihi periculum, damnum illi afferret non parvum. Ut ergo maneant omnia inter me & illum secreta: non homini, non literis, sed spiritui commendo arcanum.

Literæ sint ad placitum nihil metuentes.

Incipite Fratres Dilectissimi Emendare Negligentias Lachrymis Assiduis Tergentes Transacta Peccata, Salvatorem Omnium Viventium Rogantes Residuo Tempore. Exaudi Domine Gemitus Assidue Lachrymantium: Veniam Impende Vitiorum: Amator Innocentium. Vivifica Lugentes Vivificator Inclyte. Non Contemnes Exulantes Homines. Misere Valde Miseris Creator Optime Hominum Christe Iesu Salvator Nostrum Nobilissime: Libera Infirmas Animas Exulum Iesu Benignissime: Salva Miseros Et Veniam Nobis Tribue. Humiles Nos Exaudi Infirmisimos In Hora Mortis Horribili Lumen Concede Iucundum Omnium Consolator Normaque Humilium. Anno M. D. 7. Cal. Aprilis scripsi ego Ioannes Trith. Abbas Spanheim. 22.

Postquam has aut alias quaslibet literas signo Urielis principis consignatas in fine, acceperitis, cui mittuntur, in arte peritus, faciat inprimis, quæ novit secundum artem facienda, & dicat conjurationem.

Conjuratio 2.

Vriel aflan pemaſon coſayr chameron chulti fabelmeron dayr pean cathurmo merofyn erfoty chalmon fauepo meduſe rean Camerofyn.

Clavis & Sensus.

aFlAnCoSaYrChULTiDaYrCaThUrMoErSaTySaVePoReAn.

Sensus. Fac ſicut dictum eſt ſupra.

Dicto carmine inviſibilis ſpiritus miſſus apparebit in forma ſibi conſueta, omniaque ſibi ab operante ſive mittente commiſſa fideliter revelabit, & ſecretiſſimè, ita, ut nemo circumſedentium quidquam poſſit percipere vel audire; ſemperque arcanum manebit ſecretum.

Tenor occultus.

Noch hint umb Eins kommen wail gerüſt an di Zeltport da wil ich uch in laiſen heimlich.

CUIUS PRINCEPS SUPREMUS VOCATUR BYDIEL, HABENS SUB SUO DOMINIO DUCES 20, COMITES VERO 200, SERVORUM INCERTUS EST NUMERUS: SUNT MULTI VALDE.

Adhuc unus restat è spiritibus supremis, nobis ad operationem Steganographiæ deputatus: ultimus quidem in ordine, sed cum primis dignitate: cuius nomen ratione officii sui vocatur Bydiel, habens sub imperio suo duces 20, comites sive subduces 200, famulos & servos complures. Habent hi duces cum comitibus inter se certum ordinem, & quoties ab operante vocati fuerint, veniunt duces 2. cum 20 comitibus, & apparent in forma humana, placidi & prompti ad omnia vicissim inter se mutantur, ut cum primo anno duces vocati fuerint, postea comites, in secundo comites pro ducibus vocantur.

	℞.		℞.		℞.		℞.
Mudriel	20	20	200	20	200	Charobiel	20
Crucham	20	20	200	20	200	Andrucha	20
Bramfiel	20	20	200	20	200	Merafiel	20
Armoniel	20	20	200	20	200	Parfifiel	20
Lameniel	20	20	200	20	200	Chremoas	20

Habemus jam hic ex principibus & comitibus Bydielis decem signatos nominibus suis, qui nobis pro præsentis, sufficiunt ad omnem operationem nostram in Steganographia, cum servis multis, qui ordinem suum observare noverunt secundum imperium ducum & principum. Cum autem per istos in hac arte operari volueris, præmissis præmittendis dic conjurationem.

Clavis.

Modus tandem 31, & ultimus præsentis libri, duas à principio vacantes & duas recipit significativas alternatim, cum ad finem deventum fuerit, de novo ab exordio versus finem, quæ antea fuerunt otiosæ, occulto inserviunt.

Conjuratio 1.

Bydiel marchan chamerosi philtres maduse vear
casmyron cralnoti pean deuoön fabelros eltida ca-
mean ueor, oniel vear thyrsio liernoti ianos prolsato
chanos elasry peanon elsathas melros notiel pen soes
probys chyras lasbroy mauear iothan liernoti chry-
marson

Clavis

Clavis & Sensus.

mArChAnPhltTrEsVeArCrAlNoTiDeUoOnElTiDaVeOr
 VeArLiErNoTiPrOlSaToElAsRyElSaThAsNoTiElSoEsChYrAs
 MaVeArLiErNoTi. *Sensus.* A capite vacant duo & duo va-
 lent postea restantes etiam valent.

Carminē dicto, sicut oportet, spiritus vocati statim apparebunt
 visibiles, pulchrè incedentes, & tanquam amici se mutuò complexan-
 do ducentes, eruntque tibi voluntarii ad omnia obediētes.

Arcanum mihi sit quaecunque.

Arcanum mihi est, quod cupio scire amicum procul absentem
 valde secretum: substantiam concernit occultam, quam necesse est
 amittere, si mysterium quolibet modo contigerit publicari. Unde non
 homini, non literis, sed solis spiritibus committo perferendum, quos
 novi & securos & fideles.

*Joannes Trithemius, Abbas Spanheimensis, Rutgero Sicambro
 S. D. & presentem Magni Basilii dicat oratiunculam.*

*Gloria Ineffabilis Beatitudinis Eternæ Bonis Exercitiis Humilibusque
 Acquiritur. Sedulis Nunc Lachryinis Tergite Errata Mortales Deum
 Amate Adorantes Nomen Sanctum Illius. Tramitem Iesu Christi Humilis
 Crucifixi Humiliter Discite Imitari Semper Illi Reddentes Honorem, Dulci-
 ter Ardentes Amore Benignissimi Nostri Salvatoris. Glorificate Et Exal-
 tate Laudabilem Bonitatem Ejus Benedicite Sanctum Nomen Zelantes Bo-
 nitatis Incendium Vanos Honores Despiciate: In Adversis Laudes Referre
 Discite: Devotionis Exercitium Amate, Humilitatem Nobilissimam Virtu-
 tem Excolite: Iesum Nos De Morte Eripientem Salvantemque Exultate.
 Vale. 7. Calend. April. Anno Nativitatis Dom. M.D. 77.*

Suscipiens autem literas amicus, in arte Steganographiæ antea pe-
 ritus; cognito characterē Bydielis, præmissis his, quæ sunt ex more
 præmittenda, generaliter dicat conjurationem.

Conjuratio 2.

Bydiel maslo chameron theory madias near fa-
 belron thiamy marfoy veat pean liernoty calmea
 drubes: Thubra pleory malrefa teorty melchoy vemo
 chosray.

Clavis & Sensus.

mAsLoThEoRyNeArThlaMyVeArLiEeNoTiDrVbEsPlEo
RyTeOrTyVeMo. *Sensus.* Alternatim valent duæ per to-
tum.

Carminē dicto, spiritus adstabit visibilis duntaxat illi, qui eum vo-
cavit; referet tibi commissā integrè atque fideliter.

Tenor occultus oratiuncula.

Behalt das ich dir hab geben zu halden undt se/ gib es nemant
ich si dan selbs bi dir daheimē.

CAP. XXXII.

IN QUO PRÆSCRIPTORUM FIT QUÆDAM NECESSARIA RECAPITULATIO.

INSERUNTUR CAUTELÆ NONNULLÆ, QUÆ VOLENTIBUS EXERCERE ARTEM
STEGANOGRAPHIÆ SUNT OBSERVANDÆ.

Postquam (DEO maximo super benedictio laus) non sine ingenti &
continuo labore officia spirituum supremorum Steganographiæ
nostræ præ cæteris faventium descripsimus; ne volentes per eos ope-
rari contingat errare in ordine, nominibus, characteribus, ducibus
vel comitibus: necessarium duximus generalem omnium tabulam
pro memoria in hoc capitulo ordinare.

			℞.		℞.		℞.
1.	Pamerfiel	α	1000	1000	100	10	k.
2.	Padiel	β	1000	2000	100	10	k.
3.	Camuel	γ	10	10	0	100	k.
4.	Asiel	δ	10	20	0	200	k.
5.	Barmiel	ε	10	20	10	200	k.
6.	Gediel	ζ	20	20	00	200	k.
7.	Afyriel	η	20	20	10	100	k.
8.	Maseriel	θ	30	30	00	300	k.
9.	Malgaras	ι	30	30	10	200	k.
10.	Dorothiel	λ	40	40	10	400	k.
11.	Ufiel	μ	40	40	30	300	k.
12.	Cabariel	ν	50	50	50	500	k.
13.	Rayfiel	ξ	50	50	40	400	k.

14. Sy-

14.	Symiel	αα	10	1000	0	4	k.
15.	Armadiel	ξ	1000	180	10	800	k.
16.	Baruchas	•	10	180	0	100	k.
17.	Carnesiel	π	1000	300	1000	300	1000
18.	Caspiel	ε	200	400	200	400	200
19.	Amenadiel	σ	300	500	300	500	300
20.	Demoriel	τ	400	600	400	600	400
21.	Geradiel	υ	200	100	40	30	60
22.	Buriel	φ	100	10	10	100	θ.
23.	Hydriel	χ	10	20	100	200	θ.
24.	Pyrichiel	ψ	40	30	200	10	θβ.
25.	Emoniel	ω	10	20	100	20	θ.
26.	Icofiel	ββ	10	300	100	30	θ.
27.	Soleviel	γγ	20	20	20	20	θ.
28.	Menadiel	δδ	100	20	30	10	θυ.
29.	Macariel	εε	40	30	20	10	θδ.
30.	Uriel	ζζ	20	10	40	30	θκ.
31.	Bidiel	ηη	30	40	100	20	κβ.

In hac tabula posuimus unum & triginta spiritus principales, qui præsunt, quilibet in officio & in ordine suo omnibus operationibus Steganographiæ nostræ, de quibus in hoc primo libro nostro sumus locuti, supponentes unicuique characterem, sibi appropriatum; numerum & ordinem Principum, Ducum, Comitum, Servorum & Subservientium, in propriis gradibus quoque subjungentes, ne quis in hac arte studere cupiens propter diversitatem operationum incidat in errorem. Magna quidem hujus artis mysteria non nisi à studiosissimis viris penetrari possunt, illis videlicet, quos amor secretorum & natura promoveat ad perscrutandum, & qui desiderio scientiæ consequendæ nullum subire laborem honestum & possibilem recusent. Homines autem pigri obtusique ingenio, & quos nec amor incendit ad studium secretorum sapientiæ, nec natura juvat, cum hanc nostræ ad inventionis artem secretissimam intelligere nequiverint, non nobis imputandum, sed suæ potius, socordiae, pigritiæ & malitiæ adscribendum intelligant. Quippe qui aut voluptatibus carnis mundialibusque curis immersum habentes ingenium, his perlustrandis cum diligentia vacare nequeunt, aut se jam sapientes aut

aut doctissimos arbitantes, nostras compositiones tanquam indignas suis lectionibus contemnunt? Aderunt etiam nonnulli ita pristinis alienisque traditionibus asueti, ut quicquid in illis non didicerint, aut impossibile aut superstitiosum arbitrentur, nihil istis ad hujus profundæ artis scientiam ineptius, qui aut nolunt, aut nequeunt altissima ejus speculari; cæterum eos qui & apti & voluntarii sunt studere, in hac arte (si qui futuri sunt) ut proficere possint, in fine hujus libri paucis admonere statuimus, inprimis monendi sunt quatenus artem ipsam teneant semper occultam, ne pravorum manus & notitiam penetrent, qui multa & execranda scelera per ipsam facerent. Nam etsi ars ipsa per se veraciter sit bona, tamen ejus practica non minus ad malum per impios, quam ad bonum conduceret per bonos; maneat ergo inter bonos secretum, quod noceret in malos publicatum. Nec tamen scientiam boni propterea debebunt contemnere, quia malis ad malum proficit, sicut nec gladium spernit qui hominem prostermit. Deinde monendi sunt hujus artis studiosi, ne præsumant ad operandum in ea procedere, nisi prius in omnibus, quæ requiruntur ad practicam scientiam perfectè fuerint instituti: non enim me fugit, quantis rem periculis subjiciant, qui minus periti in ea operari aliquid tentaverint aliquando.

Item, qui bene institutus in hac scientia voluerit operari per eam, diligenter observare meminerit (secundum ea, quæ diximus, tam in circulo, quam in singulis tabulis atque capitulis) differentiam, loca, nomina, ordines & officia supremorum spirituum, duces quoque eorundem, & quot sint comites in numero: quem ordinem observent, & quot præsent substitutis, ut noverit hæc in conjuratione exprimere, nisi enim omnia ista diligenter custodierit artis operator, non poterit proficere, nec ad intentionis suæ effectum pervenire. Rursus diligenter attendat, quando unusquisque & ad quæ officia sive arcana nuncianda spiritus sit vocandus, & ad quam orbis plagam habet, ne erret vel in locis vel in omnibus singulorum aliquorumve quos vocare voluerit.

Item sit avisatus omnis in hac scientia operaturus, ut attendat diligentissimè, ut conjurationum verba debite pronunciet, in quibus magna vis operationis nostræ consistit; quoniam, dum in conjurationibus error committitur, spiritus vocati & vocandi non solum

lum non obediunt, sed etiam omnino reluctantur. Consequenter præmonitus sit, ne alterum vocet pro altero, sed unumquemque in ordine, tempore & officio suo, quemadmodum à nobis pene in omnibus istius libri capitibus sufficienter est dictum. Nam si vel ex errore vel ex qualibet alia negligentia, alterum vocaverit pro altero, nihil in operatione sua proficeret, sed periculum sibi potius provocaret.

Item in conjurationibus, ut spiritus, qui vocatur, cum suis substitutis exprimatur ex nomine, & causa vocationis ante statuatur in intentione, nec fiat operationis actus in rebus levibus & prophanis, quas alter alteri alioquin sine periculo, sive per literas, sive per nuncios securè poterit intimare. Non enim, nisi in magnis & arduis nunciandis, quæ publicata vel damnum vel periculum inferrent operanti, hac arte utendum est.

Item necessarium est omni operanti in hac arte scire naturas spirituum, qui sint boni, qui mali, qui prompti & benevoli ad obedientiam, qui duri atque rebelles, rursus, qui nocturnis operationibus præsententur, & qui diurnis, quia nisi naturas spirituum, antequam incipiat operari, noverit, cum difficultate maxima proficiet, & facile vertetur in stuporem.

Item, qui spiritus vocati coram operante apparent visibiles; præmissis verbis arcano, committat duci sive comiti mentis suæ secretum, verbis debitis, & appropriatis sub silentio: quia non est opus ad spiritum loqui voce extensa, sed utatur submissa. Cavendum etiam summopere tam operanti quam recipienti, ne in aliorum hominum hanc artem ignorantium præsentia operentur, quicquam ad Steganographiam pertinens, dum ad locum secretum possunt habere accessum. Quod si nequiverint esse soli, sed coactos inter alios operari contigerit, agant tam secrete, tam prudenter, & cum tanta industria, ut præsentium nullus quicquam de præsentia spirituum intelligat. Sunt enim omnes spiritus in ministerium istius artis deputati ejusmodi naturæ & conditionis, ut & tumultum hominum penitus detestentur & fugiant, & publicum odiant conventum. Item cavendum quoque est operanti, ne spiritum quoque sine literis, vel saltem charactere imperatoris ejus dirigat: quoniam, ubi ipsum characterem impressum non conspicit, obedire vocanti & ar-

canum perferre alicui penitus contemnit. Literas autem duplici ex causa mittimus, quamvis arcanum sine literis per solum spiritum nunciare possemus: ut videlicet homines perferentes characterem à suspicionem servemus, & spiritum ipso characterem alligatum, amico ad obediendum coarctemus.

Clavis.

Postquam Autor unum & triginta modos Steganographiæ, sub spirituum nominibus, officiis & conjurationibus velatos hucusque totidem capitulis descripsit, nunc in præsentis capitulo simul omnes breviter complectitur, & singulorum nomina, proprietatesque ex ordine ob oculos ponit, ut uno intuitu lector eos possit comprehendere. Cautelas deinde nonnullas inferit, quæ Steganographiæ studiosis diligenter sunt observandæ; quarum

- I. Est: Ne artis studiosi præsumant in ea operari nisi prius in omnibus fuerint bene instituti copiamque habeant perfectæ Latinitatis, si enim vel parum oratio fuerit coacta, oritur suspicio pro difficultate materiæ operanti periculosa.
- II. Artis studiosi bene animadvertant, per quem modum operentur, quomodo literæ sensus mystici sint in orationem apertam coercendæ, quot & quænam dictiones apertæ orationis valeant aut vacent.
- III. Conjurationum sensum bene intelligant, utpote in quibus tanquam regulis tota vis operationis consistit, nam & minimus error totam sæpissime confundit operationem.
- IV. Ne artis studiosi his modis in scribendo utantur, nisi sit res magna & ardua, & cujus manifestatio damnum causaret & periculum, in rebus enim levibus hos modos adhibere frustranei esset laboris, & suspicionem deinde in rebus magnis facile provocaret.
- V. Cum aliis alii modi sint faciliores aut difficiliores, omnium naturam scire operator debet, ne ingentem aliquando sine necessitate subeat laborem.
- VI. Ne utatur hac arte in aliorum hanc artem ignorantium præsentia, siue literas ad amicum mittendo, siue ab eo recipiendo, suspicionem enim causabit & periculum.
- VII. Denique, ut operator cuivis modo proprium consignet characterem, eumque literis apponat; in quo enim si erraverit, vel omittendo, vel alium adponendo, nunquam amicus mentem illius intelliget.

Finitur liber primus Steganographiæ Joannis Trithemii Abbatis Spanheimensis 6. Cal. April. M. D.

LIBER SECVNDVS
STEGANOGRAPHIÆ
JOANNIS TRITHEMII,
 ABBATIS SPANHEIMENSIS,
 AD
 SERENISSIMVM PRINCIPEM,
DOMINVM PHILIPPVM,
 COMITEM PALATINVM RHENI,
 DVCEM BAVARIÆ, SACRIQVE IMPERII ARCHI-
 DAPIFEREM, AC PRINCIPEM
 ELECTOREM.

P R Æ F A T I O.

In præcedenti libro, *DE I* summi auxilio freti, unum & triginta per ordinem spiritus supremos artis nostræ Imperatores cum Ducibus, Comitibus & Servitoribus suis nobis ad operationem necessariis non sine magno sudore digessimus, quorum etsi ad omnium arcanorum nunciationem, quantumlibet secretam, ministeria copiosè omni operanti sufficiant, ne quid tamen eorum, quæ ad perfectionem hujus artis conducere possunt, videremur omittere, libro primo secundum statuimus copulare, cum autem singulis horis diei & noctis spiritus singuli per quorundam sapientum traditionem sint ad varios operationes, diversosque & mirandos effectus deputati, placuit nobis eorum ordinem duntaxat, non superstitionem imitari, ut sumamus sine christiani nominis læsione ab eis, quod nobis ad nostrum conducit propositum: Reliqua vero, tanquam magicis artibus plena, & fidei nostræ contraria spernendo, transeamus; singulis itaque horis tam diurnis quam nocturnis deputatos per decretum Salomonis, cognominati Hermetis in suo de Magia volumine spiritus principales, tanquam artis supremos Imperatores cum cæteris officialibus, nobis ad operationem propositam ne-

cessariis assumentes prosequemur, dabimusque & modum & doctrinam omnibus in hac arte studiosis, quibus mentium suarum conceptum secretum & arcanum qualibet horâ tutiori consilio patefaciant amicis; Quilibet namque princeps, suis spiritibus ducibus, comitibus & servitoribus tanquam speculator præsidet, ad cujus præceptum vocati à nobis legitimo carmine veniunt, arcana commissa perferunt, & se nobis obediens promptosque in omnibus ostendunt. Sed cum denuò spirituum mentionem sum habiturus, rursus mihi reor esse præfandum, nihil in hac arte nostra haberi frivolum, nihil evangelicæ traditioni, aut Catholicæ fidei contrarium, nihil omnino tradi superstitiosum, omnia enim, quæ vel in præcedente volumine diximus, vel in sequentibus dicturi sumus, naturalibus licitis & honestis sunt subnixæ principiis, solisque peregrinis institutionibus velatum mysterium, & verba nominibus involuta spirituum, lectorem requirunt eruditum; utimur enim ministerio spiritus ad velandum secretum, quod noceret reprobis publicatum; & ne quis in horarum supputatione ex errore deficiat, horas planetarum tam in die quam in nocte nos accepisse noscat.

Clavis.

In præcedenti libro unum & triginta Steganographiæ modos Trithemius noster non sine magno sudore digessit, per quos, mystici & arcani sensus literis in valore & potestate naturali manentibus, quidvis tutò, secretò, & sine ulla suspitione scienti artem poterit nunciari; Subjungit nunc in præsentis libro alios 24. modos ad imitationem 24. diei & noctis horarum superioribus multò tutiores & securiores; quorum tres quidem ultimi mysticum sensum in syllabas & dictiones integras dissecant, & eos hoc modo integras orationi apertæ sine ulla ejus vel læsione vel suspitione includunt. Priores vero 21. literas quidem singulas cum libro superiori narrationi apertæ accommodant, sed prius callidè dispositas, ut nulla se ipsam significet, sed aliam omnino naturam induat. Cum ergo, quantum quidem ad propositum, sint 22. literæ alphabeti hoc naturali ordine se invicem sequentes:

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z

Fient, si ordine hoc manente alphabetum transponatur, 21. ordinatæ transpositiones, & singulæ literæ cum singulis ex ordine corresponderent, ita, ut primo sub a ponatur b deinde c d &c. v. g.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z

b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z a

In Alphabeto ita disposito b valet a f valet e &c. sique vellem scribere dictionem: Petrus, ita in habitu suo novo procederet: Qfusxt.

Nomina Horarum literam initialem gerunt illam, quæ in hac literarum transpositione correspondet cum A, & sic ex literis Horarum initialibus Alphabeti transpositio horæ illi propria immediate cognoscitur. Primæ horæ nomen omissum est, reliquarum vero nomina ordine alphabetico sequuntur.

Ceuorym, Danzur, Elechym, Fealech, Genapharym, &c.

Spirituum ratio eadem, quæ in libro superiori. Ducum verò nomina ex alphabeto illius Horæ, cui præsumt, mutuata initialium literarum correspondentia facilem patiuntur explicationem. v. g. in hora Genapherym dicta hæc est alphabeti dispositio:

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z

g h i k l m n o p q r s t u x z a b c d e f

Nomina vero spirituum sunt in ordine superiori: Arnebiel, Gamyel, Nedabar. Ubi vides, quod A correspondeat cum G, & G cum N. Eadem est ratio de reliquis.

Conjunctionum eadem clavis, quæ supra, nisi quod dictiones, quæ in alternatione primò vacabant expletis valentibus etiam valeant. v. g. in hora Ceuorym.

Anael otiel aproisy rachymas, thulnear layr meuear theor cralnotiel amerfoty mouear phroys lierto mear urnesa elty famelron. *Que ita disponitur:* otiel rachymas layr theor amerfoty phroys mear elty approysi thulnear meuear cralnotiel mouear lierto urnesa.

CAP. I.

SAMAEI, SUPREMI IMPERATOR, PRIMÆ HORÆ DIEI PRÆSIDET: QUI HABET SUB SUO IMPERIO DUCES, COMITES ET SERVOS COMPLURES, QUOS MITTIT IN HAC HORA TANTUM VOCATOS AD OPERANTEM IN STEGANOGRAPHIÆ EXPERTUM.

Primæ horæ diei, quæ in ortu solis sumit exordium, spiritus & imperator Samael dicitur, qui habet sub suo imperio duces, comites & subservitores complures: qui vocati per operantem in hac hora duntaxat in Steganographia veniunt, Arcanum, quod eis committitur, perferunt, sed venire extra horam penitus contemnunt; Et nota, quod Duces, & primi Samaelis principes rarò mittuntur ab eo in ministerium hujus scientiæ: quippe, qui magicis & nocturnis illusionibus hominum concitandis gerunt officium: Comites autem cum servitoribus suis ad ministerium hujus artis specialiter deputati sunt, in quod etiam sine Ducum præsentia crebrius mittuntur: qui,

cum sint ex supremo inter spiritus ordine, aliquantulum superbos se & rebelles exhibere vocantibus solent, nec facile alicui nisi peritissimo in arte Steganographiæ sine labore & periculo obtemperant, procaces enim sunt & ad illusiones irrisionesque hominum promptissimi, deridentque & subsannant maximè illis quos in arte Steganographiæ minus offenderint esse peritos; Eos autem, quos audaces, constantes, & expertos in arte ipsa considerant, reverentur & metuunt, eorumque mandatis cum tremore & reverentia promptissimè semper obediunt; Jam itaque ex comitibus eorum, qui nobis sunt necessarii in operationibus Steganographiæ hac horâ, nomina referemus.

℞.		℞.	℞.	℞.		
Ameniel	Brumiel	10	100	1000	μ	ν.
Charpon	Nestoriel	10	100	1000	ω	β
Darofiel	Chermas	10	100	1000	10	20
Monasiel	Meresin	10	100	1000	20	20.

Habemus jam ex Ducibus magni Samaelis 4, & ex Comitibus totidem, ex servitoribus ex triplici ordine 4440, quorum ministerium ad omnem operationem artis Steganographiæ, quo ad primam horam diei copiosè nobis sufficit.

Cum itaque in prima hora diei operari in arte volueris, characterem Domini ascendentis scribe in schedulam primò, deinde Lunæ, postea reliquorum Planetarum omnium, secundum ordinem consuetum, & in fine characterem signi eadem horâ ascendentis, cumque hoc compleveris, scribe in dorso ejusdem schedulæ istam conjurationem cum silentio, tacens.

Clavis.

Primus hic modus alphabetum ita disponit ordine naturali, ut dictum est, ut secunda litera fiat prima, & sic pro A capiatur B, pro B capiatur C, & sic consequenter usque ad finem alphabeti, tum literæ sensus mystici ex novo hoc alphabeto in alias transformantur, & literis secundum modos in primo libro traditos accommodantur: in præsentè exemplo omnes literæ initiales sunt significativæ: Alphabetum vero ita disponitur.

Potestas. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x z.

Character. b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x z a.

Conjuratio.

Samael afluar, onayr, Myscolayr, Madiel Cuhiel naniel Nabruys fatiel, Atharbiel nadian naslo ranialcoha Pemarson.

Clavis & Sensus.

aFlVaRmYsCoLaYrCuHiElNaBrVySaThArBiElNaSlOoNa
YrMaDiElNaNiElSaTiElNaDiAnRaNiAlCoHa. *Sensus.* Für je-
lichen Buchstaben so nimb den nesten darnach.

Hac conjuratione scripta in scheda, ut præfertur, pulchrè, clarè & distinctè; literas mittendas ad eum, quem volueris scire arcanum, aptabis in quacunque forma tibi placuerit, quia nihil refert quales, modo nullum in se secretum contineant, literæ mittendæ formatæ fuerint. Deinde literis etiam scriptis voca unum aut duos ex comitibus secundum ordinem, si multis vicibus in hac ipsa hora diei prima operaris, & dic conjurationem præscriptam ex eadem scheda fortissimâ intentione, nihil metuens, qua rite completa spiritus vocati statim apparebunt tibi visibiles in forma familiari, sibi que consueta placidi, benevoli, ad omnia promptissimi servitiis occurrentibus: quibus accedentibus committe principali inter eos arcanum tuum, dicens: Ameniel tibi per virtutem occultam hujus conjurationis mando, ut ad Albertum Goëler de Ravenspurg Præfectum in Creuzenach quanto citius pergas, eique ex meo nomine dicas sic vel sic. His dictis subjunge verbum secretum, quod non est scribendum, statimque spiritus avolabit, literas autem characterè Samaelis obsignatas (sicut moris est) per nuncium mitte, in quibus nullum contineatur secretum, & quæ nullius vereantur conspectum.

Arcanum sit qualecunque occurrit.

Sit arcanum magnum arduumque secretum, qualecunque pro tempore occurrit, & tale, quod nulli debeat communicari, nec literis credendum, ne Tabellionibus: quia non est in hac arte maximè per spiritus secundi voluminis operandum, pro parvis levibusque causis, quæ alias per literas nunciari possunt.

Litteras super his formabis ad placitum.

Majestas Katholicæ Fidei Cunctis Firmiter Servanda Hominibus Felicitatem Vitæ Sempiternæ, Xsto Famulantibus Spopondit. Tenete Catholicam Fidem Christianam, Glorificate Omnipotentem, Fugientes Tumultum Vanitatis. Nemo Pravorum Operum Vitam Beatam Habebit. Homo Fidelis Sequatur Xstum Tramite Virtutum. Operibus Bonis Decoratur Integritas: Et Catholicum Nomen Xstianâ Fidelitate Servatur, Nam Prævus Homo Fidem Obnubilat: Xstus Odit Temerarios Amatque Xstianos Exercentes Catholicas Operationes, Tranquillitatem Venerantes. Ioannes Tritheimus Abbas Spanheimensis, edidi Kalendis Aprilis M. D. 88.

Cum litteras acceperit, cui mittuntur, in arte peritus, præmittat ea, quæ sunt ex generali artis institutione præmittenda: & dicat præscriptam conjurationem, eo modo & ritu, quibus prædiximus in scheda scriptum cum charactere domini ascendentis, cæterisque expressis. Mox autem, cum conjurationem compleverit, spiritum videbit præsentem, quo viso imperterritè dicat:

Conjuratio 2.

Penador aneval, solmeniel plianu savear, Caschanti Liernoti, Maduran.

Clavis & Sensus.

aNeVaLpLiAnUcAsChAnTiOlMeNiElSaVeArLiErNoTi. *Sensus.* Nulla vacat omnes valent.

His dictis fileat, & videbit spiritum appropinquantem ad se & commissum arcanum referre in aurem secretè, atque securè, quem sine timore ita audiat cum magna industria, ut si aliquis circumfederit, ne vel nutu vel verbo spiritum indicet præsentem.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

M K F C F S H F V S X F S T K F X G O F T U
 l i e b e r g e t r u e r s i e u f n e s t
 N P O U B H H F S X T U O B D I E K N X F S N P
 m o n t a g g e r u s t n a c h d i m u e r m o
 H F O X O T A X E K O T U.
 g e n u n s x u d i n s t.

Tenor. Lieber Betruer sie uff nest Montag gerüst nach dim Vermögen uns zu Dinst.

CAP. II.

HORA SECUNDA DIEI VOCATUR CEUORYM, CUJUS PRINCEPS ET SUPREMIUS SPIRITUS EST ANAEL, QUI HABET SUB SUO IMPERIO DUCES 10, COMITES, CENTURIONES, PRÆSIDENTES 100, SERVORUM ET SUBSERVORUM NON EST CERTUS NUMERUS.

Præfidens & Imperator secundæ horæ diei principalis vocatur Anael, qui habet sub suo imperio deputatos in ministerium hujus artis Steganographiæ duces 10, comites, centuriones, & præfidentes omnibus spiritibus suis 100, servorum adhuc mihi non est certus numerus. Hora autem diei secunda vocatur Ceuorym, in quo mirabiles operationes fiunt cunctis stupendæ hominibus. Istius Imperatoris spiritus omnes sunt satis benevoli, jucundi, hilares, & ad obediendum operanti in arte promptissimi: modo sit peritus in arte, fortis animo constans & bene intelligens.

	℞.		℞.		℞.
Menarchos	Orphiel	Quosiel	10	100	G n
Archiel	Cursiel	Ermaziel	10	100	G n
Chardiel	Elmoym	Graniel	10	100	G n

In hac tabula posuimus ex ducibus Anaelis 3, ex comitibus 6, & ex servorum numero 330, qui nobis ad omnem operationem Steganographiæ in hac secunda hora diei per suos ordines missitando sufficiunt.

Cum itaque in hac hora volueris aliquid in Steganographia operari, scribe in munda scheda characterem Domini Ascendentis, & secundum ordinem sequentem illam cæteros planetas ac novissimè signum domus XII. cum encausto facto ex materia istius artis. Deinde scribas in dorso prædictæ schedulæ istam conjurationem cum silentio, facie conversâ ad solem.

Clavis.

Nunc alphabetum ita disponitur, ut tertia litera fiat prima, ut hic

Potestas. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z.

Character. c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z a b

Tum sensus mysticus in alphabeto superiori acceptus in alios characteres inferioris Alphabeti transformatur & orationi cum libro primo inseritur. Res clara est, hinc ne justò sim prolixior claves reliquorum capitum consultò omisi, tum quia ex conjurationibus, literis spirituum initialibus, ac numeris

res primo intuitu comprehenditur, tum quia clavis hujus præfationis toti difficultati sufficit. Nec in dictionum valentium variatâ transpositione & methodo tanta oritur diversitas, quæ plus requirat instructionis.

Conjuratio 1.

Anaelotiel aproysi rachymas, thulnear layr meuear
theor cralnotiel amerfoty mouear phroys lierto mear
urneas elty famelron.

Clavis & Sensus.

o T i E l R a C h Y m A s L a Y r T h E o R i A m E r S o T y P h R o
Y s M e A r E l T y P r O y S i T h U l N e A r M o V e A r L i E r T o V r N e A s.
Sensus. Tertia litera est prima & post unam valet una.

Conjuratone scriptâ fac cætera, quæ nosti secundum artem facienda; Deinde carmen sub silentio dicas, & spiritum mox videbis præsentem, hilarem, jucundum, atque benevolum ad omnia, cui arcana committas securè.

Arcanum ponamus quodcunque.

Sit nobis arcanum qualecunque pro tempore occurrens, quod nec literis videatur utiliter, nec tabellioni committendum. Vocentur ex spiritibus Anaclis dux & comes unus, vel alter eorum, ut libet. Committatur principaliori secretum debito modo, sicut oportet secundum artis præceptum: & fideliter perferet. Tenor literarum sit familiaris.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis, Wilhelmo Veldico,
Canonico S. Augustini in valle Franconis, Con-Philosopho,
Salutem.

tuis Respondere literis Gauderem, ita Xtus me Gaudere faciat, Transmitteremque volumina Flagitata, si Tandem habuisssem. Zelatus sum Enim pro Maximis atque Gravissimis occultis Tractatoribus naturæ Zelo bonæ, Quem habuere Philosophi antiquissimi. Habeo autem Tibi gratias Longè immortales Frater mi Dulcissime, qui Glutinum mutui Tenuisti semper Inviolatum. hoc Enim familiari Negotio, quod Gravi modestiâ Diligentissimè procurasse Videris, plane Cognovi quod Factum laudo, Gratiasque habeo
Nun-

Nunquam morituras. Itaque morem Gerere tuis Petitionibus maxime Cuperem, si Postulata, (novit Xstus) haberem. Ficiati varias Translationes nuper Latinas vidi: Pici mirandulani Excellentissimi viri Multa volumina Fulgentissima legi, Ippolitum vidi Græcum: si Translatus sit Penitus, nescio. Veritas summa Xtus novit Cui nihil Tenebræ occultant, Ex corde Morem tibi Gerere cupio Postulanti. rogo Zelato virtutem Zelo rectitudinis: Laudes honoresque Perituros contemne. Laudem existima Veram præcedentem Xstum imitari. Fac rogo Quatenus sacerdos Existas operibus, Xstumque omni, Quo vivis Tempore diligas. Verus amator Xsti fervet Zelo justitiæ; Nihilque præponit Xsti mandatis; Quoniam novit Timorem dei Zelum animi Optimum amor Beatitudinis deum Zelotem amando. Vera anima Requies & Cognitio salvatoris Piaque observantia Katholicæ traditionis Gloriam sempiternam Omnibus præparat. Iesus christus, Gloriosus bonorum Omnium largitor Conferat tibi Eternitatis amorem Katholicum, sacerdotem Xstianorum efficiens. Vale. A. Kal. April. Anno M. D. ..

Cum litteras missas acceperit is cui missæ sunt in arte peritus: præmissis generaliter præmitti consuetis ordinet Dominum ascendentis cum cæteris: quæ sunt de more in chartula, dicatque conjurationem præscriptam, quâ dictâ spiritus missus apparebit visibilis, ad quam conversus intrepidè dicat.

Conjuratio 2.

Fabelmerusin paslotiel liertos ryleneas melchus thyrmo nydran vear padroys.

Clavis & Sensus.

pAsLoTiElRyNeAsThlrMoVeArLiErToSnElChVsNyDrAn.
Sensus. Alternatim valet secunda.

Completo hoc carmine spiritus mox blandus accedet, referabitque commissam fideliter: Caveat autem omnis in hac arte operaturus, tam is, qui mittit spiritus, quam ille, ad quem fuerit destinatus, ne in publico vel inter alios, qui non sunt hujus artis periti, quicquam operari præsumant; quia omnes spiritus horarii amant secretum & publicum detestantur, & sine periculo non abirent.

R G X G T F T Z E M G T Z Q P H T L F D G
 p e t e r d r u c k e r u o n f r i d b e
 T I E N G D V C F G N I G P C P X F T L P E M F J G T
 r g c l e b s a d e l g e n a n t d r i n c k d g e r
 P V X C T E M G P Z Z L P L V X F Q E X Q T V X Z N X Q
 n s t a r c k e n v v i n i s t d o c t o r s t u l t o
 T Z O B Z V R C P K G O I G O C E K X.
 r u m z u s p a n h e m g e m a c h t.

Tenor. Peter Drucker von Fridberg, Clebsadel genant / drinckt
 gern starcken Win / ist Doctor stultorum zu Spanhem gemacht.

CAP. III.

CUJUS HORA VOCATUR DANZUR, ET SPIRITUS EJUS IMPERATOR SU-
 PREMUS EST VEQUANIEL, QUI HABET SUB SUO DOMINIO DUCES 20,
 COMITES 200, SERVORUM NON EST NUMERUS.

Tertia hora diei vocatur Danzur, cujus supremus spiritus & impe-
 rator vocatur Vequaniel, habens sub suo imperio duces 20, comi-
 tes 200, servorum incertus est numerus. Horum officium est ad
 omnia generale, suntque satis prompti atque benevoli in omnibus,
 quæcunque eis fuerint commissa, & fideles & securi, nec sunt involun-
 tarij ad obedientiam, sed vocati in publico sine læsione aut periculo vo-
 cantis minimè possunt; Amant enim secretum sicut & cæteri omnes,
 qui horis & earum operationibus præsent: Nomina verò omnium
 non novi, sed paucorum tantum, quæ revelantibus ipsis in hanc tabu-
 lam redacta nobis sufficiunt.

℞.		℞.		℞.		℞.
Asmiel	Drelmech	Gemaryl	20	20	200	200
Perfiel	Sadiniel	Xantiel	20	20	200	200
Murfiel	Parniel	Serviel	20	20	200	200
Zœfiel	Comadiel	Furiel	20	20	200	200

In hac tabula nominatos habemus ex ducibus 4, ex Comitibus 8,
 & ex Servitoribus eorundem innumeratos 1730, qui nobis ad omnes
 hujus artis operationes in hora tertia diei sufficiunt, cum ergo volue-
 ris in hac hora spiritum pro aliquo numero perferendo ad amicum
 vocare, non pauciores quam ad minus duces duo, comites totidem,
 cum

cum servis eorum vocentur : si autem plures vel pauciores vocare volueris, poteris quidem, sed oportebit conjurationem habere ad imperatorem universalem, sine cujus mandato non violant ordinem suum spiritus. Itaque scribe in chartam novam characterem Domini ascendentis, cæterosque per ordinem planetarum cum signo domus duodecimæ, eo modo, quo institutio artis requirit, in dorso chartæ scribe istam conjurationem.

Conjuratio 1.

Ve quaniel, odiel mesry revoy fotiel mear iamy otiel
aslo fian irfoti breotion dreary fabelmerufin.

Clavis & Sensus.

oDiElReVoYmEaRoTiEllrSoTiDrEaRymEsRySoTiEllaMyAs
LoFiAnBrEoTiOn. *Sensus.* Der Vierte ist der Erste im Al-
phabeto.

Conjuratione scripta, subjunctisque his, quæ requiruntur ex arte, dic eam voce submissa, ne à quoquam audiatur: & statim venient spiritus vocati, quos ut videris, committe potiori secretum, quem facile cognosces ex habitu, quia semper qui primus est, inter cæteros spiritus coronatus apparet.

Arcanum sit quaecunque.

Secretum tibi sit quaecunque ad amicum absentem, quod nec literis, ne à quopiam legantur, sit committendum; nec tabellioni, ne quavis occasione aut pretio corruptus aut metu te tradat in publicum, voca spiritum horæ deputatum, committe illi arcanum, nil metuens: perferet fideliter. Literas forma memus ad placitum.

Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis, Arnoldo Bostio Carmelita Gandavensi, Conphilosopho, salutem & charitatem.

cum te Amatorem Artium humanitatis noverim, Devotum Christianæ fidei cultorem, Maximumque Fautorem omnium philosophorum, Libenter Gratificor petitionibus tuis Mirâ Voluptate amicitia adductus. Librum Descriptioribus prænotatum Ecclesiasticis Catholicisque doctoribus, tibi Hortanti Ecce transmitto, ut Habeas, Quo animum oblectes: Codicem Autem hermetis & Libros Dionysii de spiritibus, Opusque Grande eventii de Hybernis Quaestionibus mihi remittas, Xstus Dignetur cordis nostri Oculos Zelo serventissimo sui Amoris Exornare faciatque nos Habere Amorem,

cælestium bonorum, Atque Desideriis infinis exutos Vanos Honores doceat contemnere Quatenus Artis sublimia, natura Quoque Grandia secreta penetrare Queamus, Habeamusque continuum ad Philosophiam Desiderium, purificare affectus, Quo Catholicam fidem semper Honestissimis Exornemus moribus virtute Humilitatis Quotidie meliores effecti Gaudia Despiciamus caduca, non Queramus Placere hominibus, tene Magnum Verbum: philosophus es, Dimitte Omnia & invenies Omnia: Horam suspicare proximam Mortis: Quatenus paratus occurras. Vale. 3. Cal. Apr. M. D. xx.

Cum literas quascunque caractere Vequanielis obsignatas acceperis, scribe figuram Domini Ascendentis & domus XII. cum cæteris, quæ requiruntur ad artem, in schedula nova, & in dorso ejusdem conjurationem prædictam; & statim spiritus missus apparebit visibilis; quem mox ut videris, dic carmen istud.

Conjuratio 2.

Fameron aprois liernoti stadiuear diuiel fauean la-merfy.

Clavis & Sensus.

aPrOiSsTaDiVeArSaVeAnLiErNoTiDiViEl. *Sensus.* Post duas valent duæ.

Clavis literarum & Tenor occultus.

A A D X M F L G M V L D E K H E H Q C A L D O G H Q
u u a s i c h d i r h a b g e b e n z u h a l d e n
X D O Z A E H A A D V H Q A Q G Q H P D Q K H E H
s a l t u b e v v a r e n u n d n e m a n g e b e
Q G D Q P M V D O O H M Q.
n d a n m i r a l l e i n.

Tenor. Was ich dir hab geben zu halden saltu bewaren und neman geben/ dan mir allein.

CAP. IV.

CUJUS HORA VOCATUR ELECHYM, ET SUPREMUS SPIRITUS HORÆ VOCATUR VATHMIEL, QUI HABET SUB SUO IMPERIO DUCES 10, COMITES 100, SERVORUM NON EST CERTUS NUMERUS, PER QUOS IN QUARTA HORA FIT OPERATIO.

Quarta hora diei vocatur Elechym, cujus supremus angelus appellatur Vathmiel, qui habet sub se deputatos ad hanc artem Steganographiæ duces nominatissimos 10, comites vero 100, servorum infinitus

nitus est numerus; habentque officium nunciandi generaliter omnia arcana, & sunt valde boni, benevoli & obedientes ad omnia quaecunque jubentur: verum secreti amatores tumultus hominum valde detestantur. Ergo cave, ne inter alios constitutus, qui non sunt in arte periti aliquid per eos operari atemptes, quia nec facile conjurati accederent, & sine tuo periculo non abirent. Custodi omnia, quæ tibi præcipimus, & habebis magnum in hac scientia profectum.

℞.		℞.		℞.		℞.
Ammiel	Emarfiel	Jermiel	10	100	100	100
Larmilh	Permuel	Thuroz	10	100	100	100
Marfiel	Queriel	Vanefiel	10	100	100	100
Ormuel	Strubiel	Zasviel	10	100	100	100
Zardiel	Diviel	Hermiel	10	100	100	100

Habemus in hac tabula ex Ducibus Vathmielis 5, ex Comitibus verò 10, & fervorum numero 1550, quorum ministerium nobis ad omnem operationem Steganographiæ ad quartam horam est sufficiens. Cum itaque in hac hora volueris operari: characterem domini ascendentis & domus duodecimæ cum cæteris scribe in charta novâ & in ejus dorso istam conjurationem, sicut decet.

Conjuratio 1.

Vathmiel adres rheareso rafe theoty venofi sayr fatiel
cafa irsoti verotiel doelro fabelmerusin.

Clavis & Sensus.

aDrEsRaFeVeNoFiFaTiElIrSoTiDoEsRhEaReSoThEoTySa
YrCaFaVeRoTiElRo. *Sensus.* Der Fünffte ist der Erste & sic
fürter.

Deinde posteaquam præmiseris ea, quæ sunt ex more præmittenda: eandem conjurationem submissâ voce dicas, & statim spiritus vocati aderunt, ad minus unus dux, & unus comes, cum servitoribus eorum, prompti ad obediendum tuis mandatis.

Argumentum secreti nuntii.

Sit arcanum qualecunque magnum & valde secretum, quod nullum omnino scire velis præter unum, voca spiritus horæ deputatos, quot volueris, & committe principaliori secretum, literas scribe in quacunque forma volueris, in quibus nihil contineatur secretum, & quæ nullius omnino vereantur conspectum.

Joanne.

*Ioann. Trithemius Abbas Spanheimensis, ordinis Sancti Benedicti,
Rutgero Vencaio Sicambro Canonico ordinis Divi Patris
Augustini Cœnobii Dametensis, S.*

*ea Quæ mihi Solvenda proposuisti Xsto adjuvante Resolvi; an Bene-
tu, Qui proposuisti, Ferto sententiam. Referam tibi Breviter facta Rem-
stupidam. Retulit mihi Nuper frater Quidam amicus Quoque unus Non
ultimus Resuscitatum fuisse Iuvenem ad Xsti invocationem Ex mortuis Re-
ferentem miranda, Horrendaque apud Inferos, pravorum Xstianorum nar-
rantem Tormenta, eorum Scilicet, qui Xstium perverse Agendo crucifixe-
runt, Illius maxime Reos, quod Benignissimæ redemptionis Beneficium obliti,
Exterunt semper Christo ingrati, Horribiliaque pati Eos, qui Beneficiis non
Bene vivendo Noscebantur ingrati, Peccatisque occæcati Neglexerunt futura
Gaudia voluptates Mundi sectantes, Qui commissis Negligentiis remorden-
tibus Amarissime clamabant: Merito ista Sustinemus, qui Redemptori gene-
ris Humani semper Ingrati fuimus; Christiani nomine Actione gentiles.
Terrenas consolationes Miseri semper Inquisivimus: quare Christum offen-
dimus? Heu nos Infelicissimos mortales! Multa alia Iuvenis resuscitatus
Nobis retulit, Quæ scribere Penitus jam Non valeo, Gravibus negotiis Ma-
ximè præpeditus. Ideoque frater Christi vestigia Zelosè imitemur Gratias
semper Mitissime salvatori Nostro agentes, Rogantes quatenus Indulgeat no-
bis Reatus commissos. Vale. 3. Calend. April. aa.*

Cum literas acceperit is, cui mittuntur in arte peritus, observet
Dominum ascendentis, ejusdem horæ & signum domus duodecimæ:
scribatque eorum characteres cum cæteris in charta, cum aliis, quæ
requiruntur ad operationem, dicatque postea conjurationem supra
dictam & viso spiritu ista verba.

Conjuratio 2.

*Camerusin aproysi lierto Thulnear venean maveas
fabelron.*

Clavis & Sensus.

*aPrOySiThVlNeArMaVeAsLiErToVeNeAn. Sensus. Post
unam valet una.*

His dictis accedet spiritus missus, & commendatum sibi arca-
num fideliter & sine periculo revelabit.

Clavis

Clavis literarum & Tenor occultus.

Q S X R. B Q F. R B R. R N Q. Q N R I X. E R. H I X. T S X
 m o r n. u m b. n u n. n i m. m i n e r. a n. d e r. p o r
 A I R. B B E X. H E. B B N P. N G M. Q N A. M S R H I X A.
 t e n. u u a r. d a. u u i l. i c h. m i t. h o n d e r t.
 T M I X H I. M I N Q P N G M. I X Z G M N R I R.
 p h e r d e. h e i m l i c h. e r s c h i n e n.

Tenor. Mornumb Nūnnim miner ander Porten war, da will ich
 mit hondert Pherde heimlich erschinen.

CAP. V.

CUJUS HORA VOCATUR FEALECH, ET SPIRITUS IMPERATORQUE SUPRE-
 MUS APPELLATUR SASQUIEL, HABENS SUB SUO IMPERIO DUCES 10, COMITES
 100, SERVORUM MAXIMUM NUMERUM.

Quinta hora diei vocatur Fealech, & spiritus ejus nominatur Sas-
 quiel, Imperator magnus & potens, qui habet sub suo imperio in-
 ter multos duces 10, comites 100, cum famulis eorum: in ministerium
 diversarum & maxime secretarum artium & hujus scientiæ nostræ
 deputatos. Et notandum, quod duces raro vocantur in hora quinta
 ad operationes Steganographiæ, quia non sunt semper necessarii, cum
 comites unâ cum servis sibi deputatis ad omnem operationem nobis
 copiosè sufficiant; si quis tamen etiam ex ducibus videre aliquos, po-
 testateque uti eorum voluerit, potest vocare unum, duos aut plures, &
 venient sine mora, qui satis benevoli sunt & prompti ad obediendum
 operantibus.

	℞.		℞.	℞.	℞.
Daniel	Jameriel	Omerach	10	100	1000
Araniel	Futiniel	Lameros	10	100	1000
Maroch	Rameriel	Zachiel	10	100	1000
Sarapiel	Amisiel	Fustiel	10	100	1000
Putisiel	Uraniei	Camiei	10	100	1000

Ex ducibus Sasquielis jam nominatos 5. habemus, ex comitibus
 vero 10, & ex servorum numero 5550, quorum ministerium ad omnem
 operationem præsentis horæ sufficit, cum itaque operari per aliquem
 ex prædictis ad Steganographiam in quinta hora diei volueris, scribe
 characterem domini ascendentis domus duodecimæ cum cæteris,
 Hh quæ

quæ ad artem requiruntur, in chartula munda, & in ejus dorso conjurationem istam, eo, quo scis modo.

Conjuratio r.

Sasquiel adres Rhetroseti, rosiel emelto fatu olmeniel
insoti savear nave nodiel liernoti chameson.

Clavis & Sensus.

aDrEsRoSiElSaTuInSoTiNaVeNoDiElRhEtRoSeTiEmElTo
OlMeNiElSaVeArLiErNoTi. *Sensus.* Der Geste ist nun der
Erste & omnes valent.

His completis, cæterisque necessariis subjunctis, dic ipsam conjurationem sicut oportet; statimque videbis spiritum, quem vocasti, visibiliter præsentem, cui arcanum secure committere potes.

Argumentum nunciandi arcanum.

Sit nobis arcanum qualecunque ad amicum, quod scire præter ipsum velimus neminem, sitque tale, quod nec literis tuto committitur nec tabellionibus. Vocemus unum ex comitibus Sasquielis supra dictis: committamus illi secretum, literas adjungamus characteribus illius consignatas, tutique erimus.

Literarum tenor ad placitum.

Joannes Tritemius Abbas Spanheimensis, Religioso fratri Nicolao Baselio ex Durckheim Monacho Hirsaugiensi &c.

Sanctam Obedientiam Bone Frater Humilitatemque Negligis, Benedictæ Constitutiones Labefactas, Relatione Omnium Successive Convenientium Cognovi, Te Zelum Bonum Odio Habere, Normam Religionis Catholicamque Obedientiam Spernere, Operibus Artibusque Sacularibus Occupari, Bone Frater Quid Agis, Turbasti Nos, Fatuosque Zelaris Bilingues, Odium, Amaritudinem, Rixas Contentionesque Amas, Odis Bonitatem, Es Contentiosus, Superbus Bilinguis Fatue Quid Agis? Tempus Adest Ocyas Secundum Iustitiam Corrigendi Zelose Has Negligentias Tuas, Zelumque Amaritudinis Flagellis Humilitatum Nisi Occurras Humiliter Nobis Infringere: Officia Zelare Cogimur Contra Omnia, Qua Aetitas Fidei Moribusque Catholicis Seditiosa. Vale. ex Spanh. Cal. April. Anno M. D. *µµ.*

Cum literas acceperitis, cui mittuntur in arte peritus, cognito characteribus Sasquielis, præmissisque præmittendis ex more, dicat supra dictam conjurationem, & statim spiritus missus apparebit, & se visibilem exhibebit. Quo viso mox dicat illa verba. *Con-*

Conjuratio 2.

Fabelmerufin, aneval, vear plyan cralti penanfon.

Clavis & Sensus.

aNeVaLpLiAnVeArCrAlTi. Sensus. Nulla vacat.

Clavis literarum & Tenor occultus.

SOB.FHNB.CL.ROF.CCTZB.OHN.RKOS.O
 nit.acht.uf.min.vvort.ich.mein.i
 A.SOB.FQAT.NFZB.OA.RCA.OBECsb.FQAT.
 s.nit.alfo.hart.is.mus.itzunt.alfo.
 AOS.IAZHN.TZAFHN.OHN.IOZ.CCOQA
 sin.durch.orsach.ich.dir.vvil.f
 FMKS.

agen.

Tenor. Mit acht uf min Wort/ich min es nit also hart/ is muß izunt
 also sin/ durch Orsach/ ich dir wil sagen.

CAP. VI.

Cujus Hora Vocatur Genapherym, Et Spiritus Ejus Imperator
 Supremus Appellatur Saniel, Qui Habet Sub Se Duces Et
 Comites 110, Cum Multis Famulis.

Sexta hora diei vocatur Genapherym, & angelus ejus est Saniel ma-
 gnus & potens in operationibus suis, qui habet sub suo imperio du-
 ces 10, & comites 100, servos 5550, in ministerium diversarum opera-
 tionum deputatos, qui nobis ad omnia, quæ per Steganographiam in
 hac hora voluerimus operari, sufficiunt.

Duce tamen rariùs vocantur, licet prompti sint & valde volun-
 tarii ad obediendum mandatis nostris, quia comites eorum officia, ut
 plurimum peragere consueverunt, cum in aliis experimentis magicis
 sæpè occupentur.

	R.		R.	R.	R.
Arnebiel	Gamiel	Nedabar	10	100	100
Choruch	Jenotriel	Permon	10	100	100
Medufiel	Lameon	Brasiel	10	100	100
Nathmiel	Trafiel	Camosiel	10	100	100
Pemiel	Xamion	Evadar	10	100	100

Hh 2

Habe-

Habemus ex ducibus Samielis hic nominatos quinque, ex comitibus 10, & ex servorum numero 5550, per quos fit operatio Steganographiæ in sexta hora diei; cum itaque per hos spiritus operari volueris, fiat omnino in loco secreto, & si ducem unum aut plures vocare volueris, in tua sit potestate, quamvis non sit opus, quia comites ad omnia intimanda nobis sufficiunt, itaq; scribe in chartula munda characteres planetarum & signorum consuetos & in dorso ejus conjurationem.

Conjuratio 1.

Samiel asiel Thebrean pothyr ersoti mear pornys
layr moas merofin.

Clavis & Sensus.

aSiElPoThlrMeArLalrThEbReAnErSoTiPoRnIsMoAs.

Sensus. Septima litera est prima.

Deinde præmissis præmittendis, dic eandem conjurationem eo ritu, quo nôsti, statimque spiritus vocatus aderit, ad omnia promptus & alacer, quem mittas procul aut prope ad amicum, ut perferat secretum.

Argumentum Secreti.

Arcanum quaecunque habueris ad quemcunque in arte Steganographiæ peritum, per spiritus Samielis in sexta hora diei secure mittere potes, quia ad omnia intimanda generales sunt, & in commissis omnino fideles, si debito modo in omnibus secundum præcepta nostra processeris.

Literarum tenor ad placitum.

Humillimis Lamentis Orantes Gratiam Remissionis Consequemur, Gemitibusque Recipiemus Reatum Libertatem; Homines Assiduo Pœnitentes Lætitiâ Merito Percipient, Justitiæ Operibus Katholicam Pietatem Adornantes: Benignitatis Legem Tenebunt Katholicæ Laudem. Omnes Liberabit Piissimus Salvator, Remisitque Peccata Indulgentiam Optantibus. Diligentibus Tramitem Katholicæ Religionis Gaudia Percipient Beatitudinis, Bona Potestas Libertatis, Tramitem Legis Servantibus. Gloriosè Triumphabunt. Beatitudinem Lucidam Obtinebunt Lumine Trinitatis. Anno M. D. Cal. Apr. Joan. Trith. Abbas scripsit. *vv.*

Cum has literas acceperit is, in arte peritus, cui mittuntur, præmissis præmittendis dicat conjurationem, & mox spiritus missus apparebit, quem ut præsentem viderit dicat hæc verba.

Conju-

Conjuratio 2.

Charmes pormeniel veat fasevy liernoty noty ersy
Melron.

Clavis & Sensus.

pOrMeNiELSaSeVyNoTyVeArLiErNoTyErSi.

Sensus. Omnes sunt valentes.

His dictis, sicut in arte præcipitur, spiritus accedet propius, commissumque sibi arcanum fideliter & secretè revelabit.

Clavis literarum & Tenor occultus.

H L O G K C. G R R L. H A P L M. P I O. K P A. B L T K L.
b e h a l t. a l l e. b r i e f. i c h. d i r. f e n d e.
O L P S R P I O. D T K. R G P B. B P L. T L S G T. B L O L T.
h e i m l i c h. u n d. l a i s. s i e. n e m a n. f e h e n.

Tenor. Behalt alle Brief/ ich dir sende heimlich/ und laß sie neman sehen.

CAP. VII.

Cujus Hora Vocatur Hamarym, Et Spiritus Ejus Barquiel,
Habens Sub Suo Imperio Duces 10, Comites 100, Servorum Mihi Non
Est Certus Numerus.

Septima hora diei vocatur Hamarym, & angelus ejus appellatur Barquiel, qui habet sub suo imperio duces 10, comites 100, servorum magnus & incertus est numerus, quorum omnium ministeria per vices & ordines suos ad omnem Steganographiæ operationem in hora diei septima nobis abunde sufficiunt. Cum autem operari volueris per spiritus prædicti imperatoris in septima hora, non voces pauciores, quam ad minimum unum ducem, & unum comitem, qui habent fervos sibi deputatos, quilibet in ordine suo: ut autem habeas ad manum nomina aliquorum ducum & comitum, per quos queas operari, tabulam attende.

℞.		℞.	℞.	℞.
Abrafiel	Harmiel	Pasriel	10	100
Farmos	Naftrus	Venesiel	10	100
Nestoril	Varmay	Evarym	10	100
Manuel	Tulmas	Drusiel	10	100
Sagiel	Crosiel	Kathos	10	100

Hic nunc habes nominatos ex ducibus 5, ex comitibus 10, & numeratos ex servorum ordine 600. Duces & comites vocantur ex nomine, & sunt satis prompti ad obediendum vocanti in omnibus, quæ pertinent ad hujus artis ministerium, cum itaque per eos operari volueris, scribe in charta munda characteres domini ascendenti domus 12. cum cæteris ex more scribendis, & in dorso ejus scribe istam conjurationem secundum artis præcepta, ut scis.

Conjuratio 1.

Lamedon mosco Ersoty Tharvean: dayr lays emel
Thebrean rasoti bamerson.

Clavis & Sensus.

mOsCoThArVeAnLalsThEbReAnErSoTyDalrEmElRaSoTi.

Sensus. Octava litera est die Erst.

Deinde subjunctis, quæ sunt ex more artis subjungenda, dic ipsam conjurationem cum forti intentione, sicut oportet, & statim spiritus vocati visibiles apparebunt; Arcanum non comiti, sed duci commit- tas, nisi forte comitem sine duce vocasti, quod etsi fieri posse non nego, tamen secundum præceptum artis ad minus dux unus cum comi- tibus, quod volueris, vocandus est.

Argumentum Secreti ut vis.

Arcanum tibi sit quaecunque ad amicum, quod nulli alteri ve- lis esse commune, ideo neque litteris neque tabellionibus confiden- dum; quia utrobique fraus intervenire potest, voca ex supra dictis spiritibus quot volueris, committe potiori arcanum, nihil metuens, quia boni & fideles sunt ad omnia.

Litterarum forma sit ad placitum.

Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis, strenuo militi Henrico de Bunanw, Conphilosopho studiosissimo, salut. dicit.

commendaveram Libras tibi Meos sub Conditione restituendi, Miles charissime Bunane, sed Ecce minimè Eos restituisti, Quos tu Brevis remittere Debuisses, contra Legem facis Quam fides Katholica de Promissione sancivit Non differas, Quod promisisti Solvere cunctis. Non decet Bonum & Hone- stum virum Ortum parentibus, Majoribusque nobilibus Violare promissum, Promiseras autem Eros brevi Diligentissimè remittere Levitatis est Quasi ad
Kalen-

Kalendas græcas Promissionem differre. Nonne satis Exspectavi cum Benevolentia grandi, Maxima promittere Turpissimum est Minima reddenti. Militem ornat Bona fides, Quod gravius Crimen accommodatum Denegare promissum; Nec decet Christianum nolle Servare condictum, Iubet autem Christianæ legis Constitutio servare Promissum, reddere Mutuum & Quod tibi Desideras fieri Etiam aliis Vicissim facere Libenter oportet. Ego libros Expostulo meos, Quos tibi Supplicanti accommodaveram. Longiores excusationes Quos ad Kalendas græcas Promittis diimitto, Mentem meam Brevibus tenes Nomen tuum Honestumque genus Bunawensium considera, Mibi que mea Volumina remitte. Vale. ex Spanh. 4. April. Anno M.D. 99.

Cum has litteras aut quaslibet alias acceperis ab eo, qui spiritum ad te misit, cognito signo Barquielis observa in eadem hora Domini ascendentis & scribe characterem ejus cum cæteris ad chartam mundam, & conjurationem scriptam in dorso leges occultè sicut oportet, & statim spiritus missus apparebit, quem mox ut videris, dic ista verba ad eum.

Conjuratio 2.

Mefarym Burne Theor alveas, casvean cralti lierto aply charmoys.

Clavis & Sensus.

bVrNeAlVeAsCrAlTiApLyThEoRcAsVeAnLiErTo.
Sensus. Una vacat altera valet.

His dictis, spiritus propius accedens revelabit tibi arcanum commissum sibi fideliter, sed vide, ut sis fortis, constans & imperterritus in omnibus.

Clavis literarum & Tenor occultus.

LMCMB. EEQBD. LQKP. NQS. NBHOMV. PED.
d e s e r. v v i r t. d i c h. f i l. f r a g e n. h ü t.
LQRP. NEB. MTM. MB. QCD. NXS. IXC PMQD.
d i c h. f ü r. e m e. e r. i s t. f o l. b o s h e i t.
EVL. EEQS. LQKP. MBN HBMV.
u n d. v v i l. d i c h. e r f a r e n.

Tenor. Deser wirt dich sil fragen/ hüt dich für eme/ er ist fol Bosheit, und wil dich erfaren.

CAP. VIII.

CUJUS HORA VOCATUR IAFANYM, ET ANGELUS EJUS DICITUR OSMADI-
 ELM, QUI HABET SUB SUO IMPERIO DUCES 10, COMITES 100,
 SERVORUM INCERTUS EST NUMERUS.

Octava hora diei vocatur Jafanym, & spiritus ejus principalis ap-
 pellatur Osmadiel, secundum Picatricem in magicis, qui habet
 sub imperio suo duces 10, comites 100, servos innumerabiles deputa-
 tos, non solum ad operationem Steganographiæ nostræ, sed etiam
 ad multa experimenta magica, & dicit Salomon Judæus cognomen-
 to Hermes in libro de natura spirituum, quod omnes isti prænomi-
 nato Osmadieli obedientes & subjecti duces & comites in diversis
 transformationibus ad libitum operantis venire consueverunt, quem-
 admodum ab operante jussi fuerunt, sed jam aliquorum nomina po-
 namus.

Saviel	Demarot	Mariel	10	10	100	100
Amalym	Janosiel	Remasym	10	10	100	100
Chroel	Larfuti	Theoriel	10	10	100	100
Mesial	Vemael	Framion	10	10	100	100
Lanthotz	Thribiel	Ermiel	10	10	100	100

Ex ducibus quinque & ex comitibus 10 jam nominatos in ta-
 bula habemus, qui nobis ad omnem operationem hujus horæ suffi-
 ciunt, cum autem per eos operari volueris in Steganographia, scribe
 in chartula munda cum characteribus & conjurationibus consuetis,
 & primo subjunctis subjungendis, dic ipsam conjurationem scriptam,
 quæ est talis.

Conjuratio 1.

Osmadiel aneor erfoty neas hays layr Caphrayn
 thelreas Mear penarsy.

Clavis & Sensus.

aNeOrNeAsLaIrThElReAsErSoTiHaIsCaPhRaInMeAr.

Sensus. Nona litera est hic prima.

Hoc conjurationis carmine dicto, spiritus vocati aderunt, prompti & obedientes ad omnia, Arcanum Duci committas non comiti, nisi ille fuerit absens, quia semper principaliori inter venientes debet commendari.

Argumentum secreti ad placitum.

Sit nobis arcanum quaecunque (quod velimus scire amicum procul absentem) & tale quod non velimus venire ad alicujus alterius notitiam, ut sæpe contingere potest; ne ergo vel Tabellarius Mysterium qualibet occasione revelet, vel in manus peregrinas literæ perveniant, operemur, & spiritum erimus securi.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis, ordinis sancti Benedicti, Domino Conrado Abbati S. Stephani Herbipolensi salutem dicit.

exiit Rumor de Lymburgensi abbate, Quod dimiserit Fratrem joannem Feilsdorffensem virum Fidelem & Temporalium rerum Maximè peritum, Novosque introduxerit Monachos pantimoranos Ipsosque sibi Deputaverit officiales. Miror vehementer Factum inutile, Veruntamen cum Recorder consuetudinem Lymburgensium, nescio Quid dicam; Temporalium siquidem Rerum sunt Nescii ideoque Dimiserunt virum Fidelem, quoniam Facta eorum Redarguebat, qui Debuissent gratias Dixisse salvatori Nostro jesu Christo pro Fidelitate tanti Fratris, qui Relevare eorum Necessitates potuisset. Miseri quare Repellitis bonum Necessariumque adiutorem, Quid dicam? Non laudo Recessum tam. Vtilis fratris Temporaliumque peritissimum Rerum, qui Lymburgensibus subvenisset Quam citissimè Doleo vehementer Ita desipuisse Lymburgenses monachos Qui virum Dimiserunt optimum Et monachos Nihil penitus Valentes in Rebus temporalibus Economos constituerunt. Machari abba Non sic Virum decebat. Primo laudasti Nunc repulisti Tibi virum Multum necessarium, Nullique postponendum Fateor si Christus eum Mihi dedisset Illi, ut Christianum decet Maximas gratias Nunc agere in Curareque sedulo, Ne discederet Unquam, sed Maluisti virum Fidelem pravorum Fatuo consilio Fatigatum dimittere Ne videretur Rebus tuis Desertis spes Esse recuperationis. Ex Spanh. 3. Non. Apr. M.D. 66.

Cum literas istas, vel quaslibet alias receperit, signo Osmadielis signatas, is, cui mittuntur in arte peritus, præmissis præmittendis

dicat conjurationem præscriptam, & mox spiritus missus visibilis apparebit, quem ut videris dic.

Conjunctio 2.

Menason Aproysy elmovo Thulnear aslierto Ma-
wear veneas Cralnoti permason.

Clavis & Sensus.

aPrOySyThVlNeArMaVeArCrAlNoTiElMaVoAsLiErTo
VeNeAs. *Sensus.* Post unam vacantem valet una.

His dictis nuntius spiritus arcanum tibi manifestabit.

Clavis literarum & Tenor occultus.

RLQFFFTMN. MID. MF. VRLQ. TRAD. FFRD
ich. vvulde. das. du. mich. lies. vvis-
DNX. FFRN. MRN. QMRVTRLQ. DILQ. DEN.
sen. vvie. die. heimlich. sach. ste.
VRE. MNV. PNTMN. FXM. IXMNCNV. MF. FF
mit. dem. gelde. und. anderem. du. vv
NRDE.

eist.

Tenor. Ich würde/das du mich ließ wissen/wie die heimlich Sach-
se/mit dem Gelde/ und anderem du weißt.

CAP. IX.

Cujus Hora Vocatur Karron, Et Nomen Angeli Ejus Est Qua-
briel, Habens Sub Suo Imperio Duces 10, Comites 100, Servorum
Non Est Certus Numerus.

Nona hora diei vocatur Karron, & spiritus ejus principalis appella-
tur Quabriel, qui habet sub suo imperio multos & pene innume-
rabiles duces, comites & servos, è quibus in ministerium hujus artis
nostræ Steganographiæ deputati sunt ex ducibus 10, & ex comitibus
100, qui servos deputatos sibi multos habent in ordinibus, in primo
ordine sunt 10, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 500,
in sexto 600, in septimo 700, in octavo 1000 & 80, in nono 90000,
in decimo vero sunt 100000, sed raro per omnes ordines vocantur
spiritus, & si vocati fuerint; non omnes, sed aliqui cum ducibus &
comitibus suis secundum imperatoris jussionem venire consueve-
runt;

runt; Dixit autem Raziel magnus in libro suo de præstigiis & transformationibus, quod istorum spirituum maximus est numerus, & ordines suos singuli in omnibus ministeriis & officiis diligentissime custodiunt, & Salomon Hermes Judæus de natura spirituum dicit, istos apparere solitos in ea forma, quam operans in arte descripserit, in sua voluntate, sed nunc aliquorum ducum & comitum exponamus.

℞.	℞.	℞.	℞.	℞.	℞.
Astroniel	Kranos	Trubas	10	10	100
Charmy	Menas	Xermiel	10	10	100
Pamory	Brasiel	Lameson	10	10	100
Damyel	Nefarim	Zaznor	10	10	100
Nadriel	Zoymiel	Janediel	10	10	100

Hic jam habemus nominatos duces 5, comites decem, numeratos ex servis ejus deputatis 650, qui nobis sufficient; cum autem in nona hora diei per istos spiritus operari volueris, observa Dominum ascendentis, & scribe in charta munda ea, quæ sunt secundum artis institutionem præcepta, & in ejus dorso conjurationem.

Conjuratio 1.

Quabriel, Odiel, amear, caynalco meanchyr pareos payr, peray I hubro menasty.

Clavis & Sensus.

oDiElCaInMeAnPaReOsPeRalaMeArAlCoChYrPaYrThVbRo.

Sensus. Decima pro prima accipitur.

Deinde præmissis ex more præmittendis dic ipsam conjurationem, sicut in arte præcipitur, & statim spiritus vocati aderunt, in quacunque forma volueris, prompti & fideles ad omnia: potiori committe secretum.

Argumentum secreti.

Arcanum nobis sit qualecunque ad amicum, quod volumus esse secretissimum, & nulli omnimodo revelari præter ipsum, vocemus itaque ex supradictis ducibus & comitibus unum aut duos, juxta institutionem artis, & committamus potiori secretum.

Formemus litteras ad placitum.

*Ioan. Trith. Abbas Spanh. Ord. S. Ben. Religioso Patri Ioanni
Hugoni Guardiano fratrum minorum S. Francisci in Creu-
cenach, salutem & charitatem.*

*religiosè Venerandeque pater, Scio quod Omnia amicis Libenter conce-
dis Optata, propterea Deprecor humiliter Quatenus intuitu Katholicæ pieta-
tis Diutius apud Nos detentos Summa cum Karitate tuos Zelosos fratres Non
agrè feras. Oportuit namque Eos me Obscrante manere Gloriosum nobis
Gaudium erat, Gaudentibus nobis Omnibus sine Delicto. exultavimus In
domino Gaudio spirituali Gratas deo Omnipotenti bono Zelo referentes.
Letitia nostra Devotissima erat, Gaudium quoque Nostrum meritis Omni-
farium sanctissimis Decoratum: frater Religiosus atque Katholicus nostram
Letitiam pulchrè Ornavit sanctissimo Zelo discipline. Exultavimus enim
Sine dissolutione Mentis semper Religiosissimè conservantes, Erat nobis
Omnibus strenuè Devotus, sumillimusque Amor divinus Zelumque anima-
rum, Qua cum pietate Ornatus erat Sanctissimè elucescebat, Exhibuit ma-
gnam Fervorem disputandi, Vehementem operam Sanctissimâ devotione
Mentis in Religione navabat. Quid tali Obscuro conventu Religiosius? ubi
Katholica conversatio Viget, ubi Nihil dicitur Otiosum, nihil Zelatur ini-
quum, Christus Iesus Salvator omnium Faciat nos Gaudere in Gloria super-
na, Atque amor Dei & Fervor veros Omnes recreet Zelatores veritatis Glo-
riosi virtutum Zelatores veritati Nihil præponunt; Gavisi sumus Gaudio
sancto Orantes & Deprecantes ut Mente fratres Tranquillâ suscipias,
Omnemque amaritudinis Zelum deponas. Vale. ex Spanheim Non. Jan.
Anno Domini 1598. Joannes Trith. Abbas. 77.*

Cum litteras has aut quaslibet alias acceperit is caractere Qua-
brielis consignatas, in arte peritus, præmissis præmittendis dicat præ-
scriptam conjurationem: quâ dictâ mox spiritum videbit destinatum,
quem ut viderit, dicat ista verba.

Conjuratio 2.

*Mesraym paslotiel vear, Reneam, cralti Thio
phroyfyma mear hamorsy.*

Clavis & Sensus.

pAsLoTiElReNeAmThloMaVeArCrAlTyPhRoIsMeAr.

Sensus. Alternatim vacat prima.

Clavis

Clavis literarum & Tenor occultus.

V S O L Q D. Q K D N S K Z. N O E D. G G G O D. I G G
 l i e b e r. g a r d i a n. d e s e. u v v e r. z v v
 O Z. L D G N O D. R K L O Z. E S M R. E O D. A Z Q O S
 e n. b r u d e r. h a b e n. s i c h. s e r. o n g e i
 E F V S M R. Q O R K V N O Z. X S F. G G A D F O Z. G Z
 s t l i c h. g e h a l t e n. m i t. v v o r t e n. u n
 N. G G O D M T O Z.
 d. v v e r c k e n.

Tenor. Lieber Gardian, dese unwer zwen Brüder haben sich ser un-
 geistlich gehalten mit Worten und Wercken.

CAP. X.

CUJUS HORA VOCATUR LAMARHON, ET IMPERATOR EJUS SUPREBUS
 SPIRITUS ORIEL APPELLATUR, QUI HABET SUB SUO IMPERIO DUCES,
 COMITES ET SERVOS MULTOS.

Decima hora diei vocatur Lamarhon, & angelus ejus supremus ap-
 pellatur Oriel imperator magnus & potens, qui secundum Salo-
 monem Judæum multos habet sub suo imperio duces, per quos fiunt
 miranda experimenta in magicis horâ diei septimâ. Habent autem
 inter se ordines, decem illi duces & comites illi, qui ad operationem Ste-
 ganographiæ deputati sunt, cum famulis eorum, in primo ordine sunt
 10, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 500, in sexto 600,
 in septimo 700, in octavo 800, in nono 900, in decimo 1000, nos au-
 tem ex primis quinque ordinibus comites 10, ex ultimis vero duces
 quinque duntaxat assumentes in operationibus nostris contenti su-
 mus, si quem delectat plurium nomina scire, vocet unum ex nomina-
 tis in tabula, & interroget eum & audiet quæcunque voluerit, & quot-
 quot voluerit scire perfectè sciet ex illo.

R.		R.		R.		R.
Armofy	Lemur	Xantros	10	10	100	100
Drabiel	Ormas	Bafilion	10	10	100	100
Penaly	Charni	Nameron	10	10	100	100
Mefriel	Zazyor	Kranoti	10	10	100	100
Chober	Naveron	Alfrael	10	10	100	100

Habemus hic ex Ducibus Orielis quinque, ex Comitibus 10, cum servis tibi deputatis per vices suas in numero 1100, qui nobis ad omnem hujus horæ operationem sufficiunt, cum autem operari per ipsos in hac hora diei volueris, præmittendis ex more & scriptis scribendis in charta munda, & ista conjuratione in dorso ejus ordinata, fac, ut scis.

Conjuratio 1.

Oriel Burnadiel Irasmy crismean pormy erfoti amear Medusen.

Clavis & Sensus.

bVrNaDiElCrIsMeAnErSoTiIrAsMiPoRmlaMeAr.

Sensus. Undecima est jam prima.

Postquam istam conjurationem compleveris, secundum rectam constitutionem artis, videbis ducem cum cæteris spiritibus vocatis præsentem, cui committas arcanum.

Constitutio arcani.

Sit nobis amicus cui bonum favemus: hunc ab aliquo circumcellione supplantandum & circumveniendum timemus, cupimus ergo avisatum iri apertis verbis per nuncios non possumus; per litteras, ne in manus alicujus deveniant, similiter non audemus: ut ergo simustuti, & arcanum nostrum semper maneat secretum, vocemus spiritum unum, ad minus prædictorum ducem, venit, obedit, perfert nuncium fideliter.

Epistola formetur ad placitum.

Ioan. Trithemius Abbas Spanh. Henrico de Bunavv, Equiti auro, Philosopho & Mathematico insigni, Salutem dicit.

cum Sis artium Humanitatis studiosissimus, Gaudebis utique Opinor vehementer Te invenisse Novum studiorum Socium, iste Qui tibi Has litteras Exhibet, vir Multæ scientiæ Est, summus Philosophus, subtilissimus Arithmeticus, eloquentissimus Rhetor, mathematicus Profundissimus, omnifarièq; Excellenter doctus, Ornatisimè loquitur, Tullianâ nitens Facundiâ nisi Maxime tibi Essem amicus, Tantum virum Penitus retinuissem Quoniam eo Familiariter usus, Philosophorum doctissimum Expertus sum. Tibi maxime Faveo, tu Gratanter suscipe Philosophum, quem Tibi singulari Amore adductus

ductus Mitto. teque Benevolum illi Familiaremque exhibendo Philosophum summum Expertissimumque probabis. Vidi quaedam Artium secreta, Litteris ornatisimis Mandata, quibus Patravit miranda. Respondere ad Propositiones sibi Gravissimas quaestiones Ex tempore Homo doctissimus Potest. in Proponendo utitur Zelo disputandi Promptissimo. hunc Rogo quatenus Liberaliter humaniterque Excipias omnium Artium bonarum Tam humanitate, quam Familiaritate doctissimus, Gravissimusque defensor. Poterit te Errare in Multis, quoniam Philosophus est, Ornatisime doctus, Egregius est Historiologus, peritissimus Rhetor quoque Promptus Geometer acutissimus. O utinam Tales essent Nostri quicunque Studentes, quo Tumido pectore Necessarium contemnunt Studium, iste Vero studium Philosophiae, & Alias insuper Artes amat Profunde continè Tractat & Auctissime penetrat. Hunc ergo Hominem rogo Benevole humaniterque Suscipere pro Christo memineris. Vale. ex Spanheim. Non. Jan. Anno Domini M. D. 66.

Cum litteras acceperit amicus cui mittuntur in arte peritus, faciat omnia quæ sunt secundum artem facienda, & subjungat præscriptam conjurationem sicut moris est, & cum viderit spiritum missum præsentem, dicat hæc verba ad ipsum inter spiritus potiozem.

Conjuratio 2.

Camyn aparfy aslotiel omeas, vean Triamy
cralti penafon.

Clavis & Sensus.

aPaRsloMeArVeAnCrAlTiAsLoTiElReNeAsTrlaMy.
Sensus. Prima vacat alternatim.

Clavis literarum & Tenor occultus.

S H G. O T N S. Q H E. M E P A R P E. O T F. M E T P Q F.
h ü t. d i c h. f ü r. b r e n g e r. d i s. b r i e f s.
P E. T F G. P T A. M B F P E. V A L M P. R P G E H P. P Z P.
e r. i s t. e i n. b ö s e r. k n a b e. g e t r u e. e m e.
R L E. A T F G. P E. M P O E H R P G. O T N S. T N S. V P
g a r. n i s t. e r. b e d r ü g e t. d i c h. i c h. k e
A A P. T A. H H B S X.
n n e. i n. v v o h l.

Tenor. Hüte dich für Brenger dieß Briefs / er ist ein böser Knabe /
getrue eine gar nist / er bedrüget dich / ich kenne in wohl.

CAP. XI.

CUJUS HORA VOCATUR MENELOYM, ET SUPREMUS IMPERATOR EJUS
DICITUR BARIEL, QUI HABET SUB SUO DOMINIO PRINCIPES, DUCES,
COMITES ET SERVOS MULTOS.

Undecima hora diei vocatur Meneloym, & angelus ejus supremus imperator appellatur Bariel, qui, ut Hermes Judæus scribit, multos sub suo imperio spiritus habet, per quos miranda fiunt in hora diei undecimâ in experimentis variis. Ex his deputati sunt ad operationem Steganographiæ per ordines suos multi, in primo ordine sunt decem, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 500, in sexto 600, in septimo 700, in octavo 800, in nono 900, in decimo 1000. Hi omnes per vices & ordines suos in ministerium hujus artis mittuntur, inter quos sunt duces & comites cum servis eorum multi valde, quorum omnium nomina non est facile depromere, nec quidem opus est: cum paucorum nomina scire sufficiat, & operans in arte semper ex unius relatione spiritus plura aliorum nomina scire possit, & nota, quod secundum Raziem, omnes isti spiritus ad voluntatem operantis se formant & transformant, ita, ut in quacunque forma eos videre voluerit, jubeat ante conjurationem eo modo, quo præcipit ars, & obedient ei promptissimè ad omnia. Sed jam aliquorum nomina nobis sufficientia exponamus.

℞.		℞.		℞.		℞.
Almarizel	Menafiel	Almas	10	10	100	100
Prasiniel	Demasor	Perman	10	10	100	100
Chadros	Omary	Comial	10	10	100	100
Turmiel	Helmas	Temas	10	10	100	100
Lamiel	Zemoel	Lanifiel	10	10	100	100

Hic jam habemus ex spiritibus Barielis nominatos 15, quorum quinque sunt duces, & decem comites, qui habent numerum servorum 1100, qui nobis pro nostris operationibus undecimæ horæ diei in Steganographia sufficiunt, cum itaque volueris per istos spiritus operari, dominum ascendens cum cæteris observa, secundum quod in superioribus diximus, & istam conjurationem cum aliis scribe in charta munda sicut moris est, in hac scientia.

Conjuratio 1.

Bariel mylan thebry madrufon alfayr dreschym
taparoys mear moas layr penafon.

Clavis & Sensus.

mllAnMaDrVsOnDrEsChImMeArLaYrThEbRyAlFalrTaPa
RolsMoAs. *Sensus.* Jam duodecima litera fit prima

Præmissis præmittendis dic istam conjurationem, sicut oportet,
& statim spiritus vocati apparebunt, quos vocasti, committe eis secre-
tum, quodcunque habueris.

Constitutio arcani cujuscunque.

Est nobis arcanum ad amicum, sive ad alium quemlibet in arte
nostrâ peritum, quod neque per literas, neque per tabellionem signi-
ficare possumus, quia periculum utrobique formidamus, vocamus
itaque spiritum, commendamus potiori secretum, & in omnibus tuti
fumus.

Literarum Tenor ad placitum.

Ioan. Trith. Abbas Spanh. Ordinis Divi Benedicti, fratri Quiri-
no, Monacho Corbeiensi in Francia, S.

de Genitrice perpetuæ Virginis marie, Transmitto orationem Meam,
quam Nuper postulasti, Quirine: ave Benignissima mater Anna, marie Vir-
ginis parens Fulgentissima, tu Summæ unitati Quoque es Gratisima tu Om-
nium invocantium Te auxiliatrix Fidelissima. o Virgo tu Quærentium te
Nobile refugium, & Quietum sanctitatis Beneficium. salve Pauperum ad-
vocata Mitissima, consolatrix Gementium pulcherrima, Virtutum apotheca
Ornatissima, ave Tristium refocillatrix, Languentium consolatrix, Judith
benignissima, Veni in Auxilium miseris Christi amicorum Celeberrima
promotrix, Ave felicissima Anna, in Qua Solamen Mærentium & Nobilita-
tis fastigium, Quoque spes Fidelium certissima, Veniam nobis Orantibus im-
petra, Tremendum judicem Christianitatis mitiga, Compunctos corde Ad-
juva, auferas Animas nostras Quæsumus, tuâ Bonitate sanctifica, Virgo mater
Honestissima, quæ Peperisti sobolem Integerrima, virgo Genuit salvatorem
Omnipotentem summi Tonantis unigenitum Filium, manens Quoque sem-
per Virgo purissima, Nuncius gabriel, Quam plenam Gratiâ salutavit, Hu-
manitate matrem, Ave mater Veræ indulgentiæ Fons inexhauribilis, Pietate
fulgens Maximâ, magnitudine Beneficiorum cunctis Reverendissimâ, tuis

Intercede pro Famulis, nos Tuis orna Virtutibus, ut Beatitudinem consequamur sempiternam, Amen. Vale. ex Spanh. 8. Iduum April. Anno Domini M. D. ππ.

Cum literas acceperit is cui mittuntur in arte peritus, attendat imprimis characterem horæ literis annexum, quo cognito operetur per dominum ascendentis horæ, in qua literas suscepit cum cæteris in arte præceptis, deinde subjungat, conjurationem præscriptam, eo modo & ordine quibus oportet, & mox spiritus missi apparebunt, quos ut videris dicenda sunt ad principaliorem inter eos ista verba.

Conjuratio 2.

Chamerusim maslotiel veat Reneas, liernoty trismy penafon.

Clavis & Sensus.

mAsLoTiElReNeAsTrIsMyVeArLiErNoTy. *Sensus. Alternatim valent.*

Clavis literarum & Tenor occultus.

G V. T M N Q B. A V F. S Q G O T F V Q N Q B. P M G.
 s i. h a b e n. m i r. g e s c h r i e b e n. d a s.
 V O T. L I. V A. X C A A Q. M N Q F. V O T. X C A A Q. B
 i c h. z u. i m. k o m m e. a b e r. i c h. k o m m e. n
 V H. P I. G O T F Q V N Q G H. A V F. P M B. R I F T V B.
 i t. d u. s c h r e i b e s t. m i r. d a n. v o r h i n.

Tenor. Si haben mir geschrieben daß ich zu im komme/ aber ich komme nit/ du schreibest mir dann vorhin.

CAP. XII.

Cujus SPIRITUS MAGNUS IMPERATOR SUB SUO DOMINIO MULTOS
 HABET PRINCIPE, DUCES, COMITES ET FAMULOS; HORA VOCATUR
 NAYBALON ET SPIRITUS EJUS BERATHIEL.

Duodecima hora diei vocatur Naybalon, & angelus ejus supremus Imperator appellatur Beratiel, qui secundum Salomonem Judæum sub imperio suo spiritus habet ad diversas operationes deputatos penè innumeros. Ex his omnibus deputati sunt ad operationem Steganographiæ in diversis ordinibus diverſi; in primo ordine sunt
 duces

duces & comites 10, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 500, in sexto 600, in septimo 700, in octavo 800, in nono 900, in decimo 100, in undecimo 200, in duodecimo 300, hi omnes per vices & ordines suos cum infinita copia servitorum ad operationes istius artis deputati sunt, ex quibus intelligens & perfectus operator in arte, quos & quot voluerit in hora diei duodecima poterit advocare: omnes autem hujus horæ principes, duces & comites, secundum sententiam Razielis formas assumunt ad placitum operantis:

℞.		℞.		℞.		℞.
Camaron	Plamiel	Edriel	10	100	10	100
Astrofiel	Nestoriel	Choriel	10	100	10	100
Penatiel	Emarson	Romiel	10	100	10	100
Demarac	Quirix	Fenofiel	10	100	10	100
Famaras	Sameron	Hamarius	10	100	10	100

Hic jam habemus ex spiritibus Berathielis nominatos numero 15, quorum 5. per totidem ordines sunt duces, & decem comites, quibus conjuncti sunt famuli ad diversas operationes in secretis magicæ 1100, cum itaque volueris per aliquem eorum operari in ultima hora diei, observa dominum ascendentis ipsius horæ, & domum duodecimæ, & characterem utriusque cum cæteris necessariis in chartula munda scribe & in ejus dorso istam conjurationem,

Conjuratio

Berathiel Odiel Irsoti, rodu Dreor Ravezu melros
Ethiel aty nadiel hayres penafon.

Clavis & Sensus.

oDiElRoDuRaVeZuEtHiElNaDiElIrSoTiDrEoRmElRoSaTy.

Sensus. Der Druzehende ist der Erst.

Deinde præmissis omnibus præmittendis ex more dic istam conjurationem debito modo, & statim spiritus vocati apparebunt, tunc potiori committas arcanum secundum institutionem artis, & fideliter obediet in omnibus.

Argumentum secreti cujuscunque ad placitum.

Est nobis amicus procul absens, huic periculum scimus imminere, quod ipsum latet: avisare illum cupimus, sed ob certas causas in

aperto non audemus, vocamus ergo secundum horam huic operationi deputatos spiritus, arcanum securè commendamus.

Literas ad placitum formatas signo spiritus obfirmamus.

omnis Qui de Rebus temporalibus Gloriatur, virtuosus Nequaquam restat Appellandus, & Qui amat Res transitorias Non potest Esse amator Iustitie, quoniam Katholica integritas Detestatur hominem Cupiditatibus inhiantem; Sancta enim Religio fidei Christianæ mundi Amorem interdicit Hominibus suis, Quoniam, qui Diligit mundana Gaudia, felicitatem Supernam amittit, Katholicus non Katholicè vivens Christum negasse Arguitur, & Qui amat Res temporales Bonus esse Katholicus non Dicitur, qui Creatorem amat Gaudia inquit Rerum spiritualium, Christi amator Cunctas mundi Voluptates contemnit, Nec curat Gloriam divitiasque Instabiles, sed Mundi amator Odit virtutes De futuris Gaudiis nihil Curat; heu Quid agitis Christiani, vanis Rebus intenti? Cogitatis quæ Non sunt Honestæ, agitisque Religioni contraria, Nolite miseri Obsecro nolite Hujus mundi Perituras mox Vanitates diligere, Curate potius Christum amare Quatenus nos Recipiat ad Cœlestia regna. Ioann. Trith. Abbas. &c.

Cum hanc præscriptam oratiunculam aut quaslibet alias characteres Barathielis obfirmatas suscepit in arte peritus, faciat diligenter omnia, quæ præcipiuntur in arte, & dicat conjurationem, cumque spiritus, qui sine mora venient, viderit esse præsentem, dicat ad potentiorum, qui coronatus incedit.

Conjuratio 2.

Famerusyn Melysno alny vemoby dreary drymes charsony.

Clavis & Sensus.

mEllsNoVeMoByDrImEsAlNyDrEaRy. Sensus. Ein umb die ander.

His dictis, propius accedet spiritus, dicetque arcanum operanti in aurem fideliter, sed oportet eum esse constantem, & non timere: quia boni spiritus sunt, & neminem lædunt in arte bene institutum, si quis autem imperitorum accedere præsumpserit, non evaderet periculum.

Clavis

Clavis literarum & Tenor occultus.

Q R G. N A Q R. N E T. K D C. S R X A H Q D G S. K K X
 d e r. a l d e. a p t. v o n. f e i l s d o r f. v v i
 A. Q R B K D C. G R X C V N G I M O D G C. Q X R. C N
 l. d e n. v o n. r e i n h a r t z b o r n. d i e. n a
 H R. N O H P V C X Q R C.
 s e. a b s c h n i d e n.

Tenor. Der alde Apt von Feilsdorff / will dem von Reinhartz-
 born die Nase abschneiden.

CAP. XIII.

CUIUS HORA VOCATUR OMALTHARIEN, ET ANGELUS EJUS SUPREMUS
 APPELLATUR SABRATHAN, QUI HABET SUB SUO IMPERIO PRINCIPES, DUCES,
 COMITES ET SERVOS MULTOS.

Prima hora noctis vocatur Omaltharien, & angelus ejus appellatur
 Sabrathan, qui multos alios spiritus sub se habet, diversis opera-
 tionibus magicis deservientes temporibus & ordinibus suis, sicut te-
 statur Hermes Salomon Judæus in magicis expertissimus. Ex his ad
 operationem artis nostræ multi per vices & ordines suos deputati sunt,
 in primo enim ordine sunt 10, in secundo 20, in tertio 30, in quarto
 40, in quinto 500, in sexto 600, in septimo 70, in octavo 80, in nono 90,
 in decimo 100. Hi omnes in ministerium secretorum mittuntur
 per vices suas & ordines occultos, de quibus nos nec plenam habemus
 notitiam, nec loquimur.

℞.		℞.		℞.		℞.
Domaros	Remesiel	Hayzoym	100	100	100	100
Ameranx	Omedriel	Emalon	100	100	100	100
Penoles	Francdac	Turtiel	100	100	100	100
Mardiel	Chrasiel	Quenol	100	100	100	100
Nastul	Dornafon	Rymalice	100	100	100	100

Hic jam habemus ex spiritibus Sabrathan duces quinque, comi-
 tes decem nominatos, qui habent sibi per vices & ordines suos depu-
 tatos famulos 2000: cum itaque per istos operari volueris, observa Do-
 minum ascendentis, & characterem ejus, cum cæteris necessariis in
 schedam mundam scribe & istam conjurationem in dorso.

Conjuratio

Sabrathan odiel Melros Rhupis othian Elroz adiel
methiel mear Natiel Lafian Irsoti Brestion dreor cha-
merusin.

Clavis & Sensus.

oDiElRhVplSElRoZmEtHiElNaTiElIrSoTiDrEoRmElRoSo
ThIaNaDiElMeArLaFiAnBrEsTiOn. *Sensus.* Der Bierzehente
ist der Erst in dem alphabeto.

Deinde præmissis ex more præmittendis, mox ut conjurationem
præscriptam dixeris, vocatos spiritus videbis adesse, cum quibus faci-
to secundum præcepta artis, quodcunque volueris.

Arcanum sit ad placitum.

Erit arcanum magnum, & arduum secretum, quod noceat publi-
catum & ob id nec literis, nec tabellioni committendum, sed ministe-
rium spirituum subeat, qui horæ præfunt in qua operaris, non est tu-
tum in levibus causis, advocare spiritus, sed ubi ministeria humana
deficiunt eorum in arte requirantur.

Literarum tenor sit ad placitum.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis, fratri Nicolao Ba-
selio Monacho Hirsaugiensi, cum salute præsentem dicat
orationem.

omnipotens Deus creator Excelsus omnium, Qui per Christum nos
Christianos redemit Zelum sui Dedit amoris Catholicis, per Lumen fidei,
Credientibus remissionem Peccatorum insinuans. Dedit autem Liberalis-
simè suum Dilectum filium Lumen gratiosum Liberare nos Omnes credentes
De potestate Regis tartarei Luctuosi, destruereque Carcerem tenebrosam
Zabulumque crudelissimum. Quid nos Christiani passionibus Christi di-
gne Exsolvere poterimus? Homines infirmi Sine operibus Iustitiæ profiten-
tes Catholicam fidem? Orantes itaque Devotissimè te Redemptorem no-
strum Summis laudibus Collaudamus dicentes: Laus tibi Lumen æternum,
Omnium salvator Benignissime, qui Redemisti nos Sanguine tuo. Fragili-
tatem nostram Zelo amoris tui confirma Salva nos Dulcissime jesu Cordi-
busque nostris Zelum fidei Catholica infunde. Sanctus est Zelus tuus Con-
junctionem operatur In cordibus, Quærentium te Christe salvator Benignis-
sime

sine, o Lumen aeternum Iesu dulcissime, Illumina tenebras Servorum tuorum Bonitate solita. Iesu salvator Eterne, salva Animas nostras Eterna nobis Conferas gaudia, Christe audi Servos tuos Humiles & Omnibus indulge Peccata, salva Nos miseros Licet indignissimos, Concede nobis Zelum bonum Humiliter postulantibus. Amen. Scripsimus 18. Calend. Maji, Anno Domini M.D. vv.

Cum acceperit literas is cui mittuntur in arte peritus, observet & scribat dominum ascendentis illius horæ cum reliquis in hac arte præceptis, & præmissis præmittendis dicat præscriptam conjurationem, & statim spiritus missi visibiles ei apparebunt, quos mox ut viderit, dicat ad potio-rem ista verba.

Conjuratio 2.

Chameros Burnean Aslotiel veat Reneas cralti triomy penarson.

Clavis & Sensus.

b VrNe AnVe ArCr AlTi AsLo TiEl ReNe AsTrIoMy.

Sensus. Vna vacat alternatim.

His dictis revelabitur arcanum in aurem.

Clavis & Tenor literarum occultus.

DEQX.XZDK.LCP.DLD.LLOD.RL.CZQX.XE
n o c h. h i n t. u m b. n ü n. v v a n. d u. m i c h. h ö
HSIK.OD.RSC.LLOBRS.FZTSD.CZK.SZC.IQ
r e s t. a n. d e m. v v a l d e. p i f e n. m i t. e i m. s c
XBLIISB.IE.AECCS.HOP.NL.CZH.
h l u s s e l. f o. k o m m e. r a b. z u. m i r.

Tenor. Noch hint umb Nün wann du mich hñrest pisen mit ein Schlüssel so komme rab zu mir.

CAP. XIV.

Cujus Hora Vocatur Panezur, Et Angelus Ejus Supremus Imperator Appellatur Tartys, Qui Habet Sub Se Principes, Duces, Comites Et Servos Multos.

Secunda hora noctis vocatur Panezur, & angelus ejus appellatur Tartys, habens sub suo imperio principes, duces, comites & subservitores multos, quos vocatos ad diversa ministeria operantium in occultis

cultis naturæ secretis per vices & ordines suos mittere consuevit. Ex his duodecim ordines ad nostram scientiam Steganographiæ deputati sunt, qui nobis ad omnem operationem sufficiunt; in primo namque ordine sunt 10, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in septimo 70, in octavo 80, in nono 90, in decimo 100, in undecimo 1000, in duodecimo 100000. Rarò tamen contigit, ut per omnes istorum spirituum fiat operatio, quia non est opus in altioribus occupari: cum infirmi nobis ad omnia copiosè sufficiant: nisi quis in arte bene constitutus & omnino perfectus omnium præscriptorum ordinum principes videre optaret, & eorum nomina scribe, ille posset omnes per ordinem advocare.

℞.		℞.		℞.		℞.
Almodar	Permaz	Gabrynoz	100	10	100	10
Famoriel	Vameroz	Mercoph	100	10	100	10
Nedroz	Emaryel	Tameriel	100	10	100	10
Ormezy	Fromezyn	Venomiel	100	10	100	10
Chabriz	Ramaziel	Jenaziel	100	10	100	10
Praxiel	Granozyn	Xemyzin	100	10	100	10

Hic habemus nominatos ex Ducibus Tartys 6, ex Comitibus 12, servos quoque numeratos per vices & ordines distributos 1320, qui nobis ad experimentum artis hac in hora sufficiunt, & nota, quod secundum Salomonem & Ratielem, omnes isti duces & principes Tartys benevoli & promptissimi sunt ad obedientiam, & in quacunque forma jussi fuerint apparere, illam libenter assumunt; cum itaque volueris in hac scientia operari, observa Dominum ascendentis cum cæteris, quæ præcipimus, diligenter, & scribe omnia, quæ sunt scribenda, cum ista conjuratione.

Conjuratio 1.

Tartys chrybes faziel irsoti haelnot dreor advear
afy mearo veny satu pamerson.

Clavis & Sensus.

cHrlbEslrSoTyDrEoRaFyVeNyFaZiElHaElNoTaDvEaRm
EaRoSaTu. *Sensus.* Sie ist der Fünfte der Erst.

Deinde omnibus diligentissimè completis, & lectâ conjuratione debito modo sicut oportet, spiritus vocati mox aderunt ad imperium tuum parati.

Arcanum sit qualecunque nobis occurrit magnum arduum.

Arcanum, quod per spiritus intimare volumus amico, sit qualecunque pro tempore, & negotiorum varietate nobis occurrerit, ita ut non sit leve & tale, quod alias secure nunciari potest.

joannes Trithemius sanctimonialibus In monte Almi ruperti Katholicam fidem Lucidâ virginitate Exornantibus eternam Felicitatem continuo Religionis sanctissimo Zelo promereri. Eterni regis Misericordiâ providenter Mittimus vobis Multo expectatum Tempore, virum Magnæ in Temporalibus experientie, Ioannem de Kaunenstat oriundum, Monasterii vielsdorfensis Reverendum & Zelosum multo Tempore abbatem, Eandemque abbatiam Libere resignantem, Accessi propter Eum, sicut Vobis promiseram Monasterium limburgense, In quo Christo serviebat Precibus continuis, Et sanctarum Lectionibus scripturarum Occupatus cum Monachis ejusdem Monasterii: & Petii, ut Ad vestrum Cœnobium descenderet, Temporaliumque rerum Susciperet curam, Procuratorque fieret, Et cellarius; Abbas limburgensis Instabilitate solitâ Animo mutatus Dimittere eum Tandem consentit, Oravi cum Maxima instantia, Vixque obtinere Ab eo Consensum potui: Christo inspirante Tandem consensit, Licet timide: Ideo quod Monialibus servire Timeat, quæ Levissimè mutantur. Timet non immerito, quoniam, Sicut nos Instruxit experientia, Aliquoties moniales Economis suis Reddiderunt pro Benefactis non Laudabilem mercedem. Fœmineus animus Repentè mutatur Zelo amaritudinis, Christo autem Tribuente scio Illum vobis Esse utilem. Christianus est, Monachus est, Salvatorem suum Timet, bonique est intellectus. Muliebrem itaque Mutabilitatem coercere Assuescite, quatenus Esse constantes Memineritis suscipientes Eum cum Sancto honore Atque sincera Karitate omnem Levitatem animi Muliebris deponentes Maximè cum Adjuvare vos Et recuperare Gratum rerum Temporalium vestro In monasterio Collapsam possit Auxiliante christo Redemptore, qui Zelatur charitatem. Valete ex Spanheim 17. Cal. Maji Anno Domini nostri Jesu Christi M. D. ☉☉.

Cui literas caractere Tartys insignitas suscepit is, cui mittuntur, in arte nostra peritus, observet Dominum ascendentis & faciat omnia & singula diligentissimè, quæ sunt facienda, subjungatque solitam conjurationem, & cum viderit spiritus missos esse præsentes, dicat ad principalem ista verba.

Conjuratio 2.

Cuabor maslotiel Tusevo Reneas porean trysmeuy
penarfon.

Clavis & Sensus.

mAsLoTiElReNeAsTrlsMeVyTuSeVoPoReAn. Sensus. Al-
ternatim ut supra.

Et cum hæc verba cum forti intentione dixit ad ducem princi-
palem, statim placide accedens revelabit arcanum.

Clavis literarum & Tenor occultus.

TI. AKL. EFRZ. EMMMT. MTIKMRZTEL. AE.
e r. i s t. n o c h. n u v v e. v e r s u c h e n t. i n.
VMI. XPELO. MMPAC. TSPE. AI. ADT. OM. VA
f u r. g a n t z. v v a i l. e d a n. i r. i m e. z u. f i
C. XTLM TL. TI. SIAERBL. FRZ. XTIE. XMS.
l g e t r u e t. e r. d r i n c k t. o c h. g e r n. g u d
TE. MMAE. MES. AKL. MMAESTICARZ.
e n. v v i n. u n d. i s t. v v i n d e r l i c h.

Tenor. Er ist noch nuwe/versuchent in für gang/wail edan ir ime
zu sil getruet/er drinckt och gern guden Win/und ist winderlich.

CAP. XV.

CUJUS HORA VOCATUR QUABRION, ET ANGELUS EJUS SUPREMUS
APPELLATUR SERQUANICH, HABENS SUB SUO IMPERIO PRINCIPES,
DUCES, COMITES, ET FAMULOS MULTOS SINE
NUMERO.

Tertia hora noctis appellatur Quabrion, cujus imperator & ange-
lus supremus appellatur Serquanich, habens sub suo imperio
principes, duces & comites multos, per ordines duodecim, cum mul-
tâ continuâ famulorum distinctos, in primo namque ordine sunt 10,
in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in
septimo 70, in octavo 80, in nono 90, in decimo 100, in undecimo
1000, in duodecimo 10000. Ex his de quorum ordine per vices in
ministerium diversorum experimentorum vocantur, & mittuntur
duces, comites & servi sufficientes.

℞.		℞.		℞.		℞.
Menarym	Evanuel	Vanosyr	10	10	100	100
Chrusiel	Sarmozyn	Lemaron	10	10	100	100
Penargoz	Haylon	Almonoyz	10	10	100	100
Amriel	Quabriel	Janothiel	10	10	100	100
Demanoz	Thurmytz	Melrotz	10	10	100	100
Nestoroz	Fronyzon	Xanthyozy	10	10	100	100

Hic jam nominatos habemus ex spiritibus Serquanich potioribus duodecim, ex quorum ordine unum, qui secundum vices suas & ducum & comitum suscipiunt dignitatem, reliqui sex nunquam mutant officium suum, sed semper sunt duces. Qui verò plurium nomina scire voluerit, facile intentum suum per eos, quos nominavimus, consequi potest; cum itaque per istos operari volueris, observa Dominum ascendentis, & ejus characterem cum cæteris necessariis scribe in chartula mundâ, & in ejus dorso istam conjurationem.

Conjuratio. I.

Serquanich ofiel Theory dreochy amerfoty omeapornis layr meapenarson.

Clavis & Sensus.

oSiElDrEoChIoMeArLalrThEoRyAmErSoTyPoRnIsMeAr.

Sensus. Sedecima litera est prima.

Deinde subjunctis subjungendis & lectâ conjuratione spiritus vocati mox aderunt ad obedientiam parati, cum quibus secundum artis præcepta est agendum.

Argumentum secreti.

De imminente periculo cupimus avisare amicum, sed nos ipsum periculum formidamus, quoniam si nos ipsum avisasse notaretur, non minori incommodo subjiceretur, ergo cum nec literis nec nuncio sit confidendum, spiritui horæ duximus confidendum.

Literarum tenor sit ad placitum.

Joannes Trithemius Spanheimensis Abbas Ordinis sancti Benedicti, Pastori Ecclesiæ vallis amygdalarum salutem dicit.

de Ecclesiasticis scriptoribus Grandem feci Katalogum, quem Fraternitati tuæ Nuper videndum Exhibui, nimisque Repente concludens Fateor me Nonnullos præterisse Famosissimos viros, Non quod Nomini eorum Benefi-

cium inviderem Katalogi, quemadmodum Manum pensator Tumidus criminatur, Verbis stultissimis Katalogum vituperans, Qui me Existimavit suos Homines non Memorasse solâ Ex invidiâ, Quod est Falsissimum. enim vero Conceptionem sanctissimæ Genitricis dei Ego scripsi, Et affirmavi Venustissimam semper Fuisse sine Nævo originalis Flagiti, quod Tumidus pensator Tumidè reprehendere Volens dixit: Fulgentissimam virginem Reatu originalis Noxæ (contra Katholicam observantiam Vanissimâ temeritate) Fuisse maculatam. Temerarium est, Beatissimam virginem Velle deturpare. Colonienses autem Notinatissimi doctores Volentes insani Fraterculi opinionem Veritati contrariam Extirpare citatum Vanas eum Fabulas suas Revocare compulerunt: Virginem beatissimam Afferentes confirmantes Quoque statuto Debere credi Mundissimam nulloque Tempore (quantumlibet Brevisimo) originali Fæditati subjacuisse Tibi hæc Quoniam veritatem Amas, scribere Volui, quatenus Beatissimæ virginis Exprobratores devites. Vale. 16. Cal. Maji Anno Domini M.D. xx.

Suscipiens autem literas is, cui mittuntur, in arte peritus, signum principalis spiritus attendat, ut sciat, quem debeat secundum horæ vices advocare. Deinde observet Dominum ascendentis in ipsa hora qua literas suscipit cum reliqua dispositione cœli per duodecim domos zodiaci, nihil obmittens omnino illorum, quæ præcepta sunt, dictâ conjuratione, cum viderit præsentem spiritum, dicat sequentia verba.

Conjuratio 2.

Chamerusin maslotiel vean Reneas cralty Thyrmovenear penarson.

Clavis & Sensus.

m As Lo Ti El Re Ne As Th Ir Mo Ve An Cr Al Ty Ve Ne Ar.

Sensus. Alternatim vacat una.

Clavis literarum & Tenor occultus.

E G K F. N E R. F N F. N N B K M. T V K. Q E H M E Q F.
m o r n. u m b. n ü n. v v i r t. d e r. a m p t m a n.
C G E E V F. N F T. T V F. R N K V F. T B V. C N V. F V E
k o m m e n. u n d. d e n. b u r e n. d i e. k ü e n e m
V F. R V A Q D M. T B F. T Q A V B E.
e n. b e h a l t. d i n. d a h e i m.

Sensus. Mornumb Nünwirt der Amptman kommen/ und den Buren die Rüe nemen/ behalt din dabeint. CAP.

CAP. XVI.

Cujus Hora Vocatur Ramerzy, Et Angelus Ejus Supremus Imperator Dicitur Jefischa, Qui Habet Sub Se Principes, Duces, Comites Et Ministeriales Spiritus Multos.

Quarta hora noctis vocatur Ramerzy, cujus angelus appellatur Jefischa, habens sub suo imperio principes, duces, comites, & ministeriales spiritus multos, qui instar eorum, quos in præcedente capitulo descripsimus, per vices & ordines duodecim sunt distributi, in primo namque ordine sunt decem, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in septimo 70, in octavo 80, in nono 90, in decimo 100, in undecimo 1000, in duodecimo 10000, ex his duodecim ordinibus per vices suas spiritibus in ministerium nobis mittuntur in operationibus artis Steganographiæ, de quibus jam aliquos nominabimus.

℞.		℞.		℞.		℞.
Armofiel	Rayziel	Lamediel	10	100	100	1000
Nedruan	Gemezin	Adroziel	10	100	100	1000
Mangyloz	Fremiel	Zodiel	10	100	100	1000
Ormael	Hamayz	Bramiel	10	100	100	1000
Phorfiel	Japuriel	Coreziel	10	100	100	1000
Rimezyn	Lasphyel	Enatriel	10	100	100	1000

Hic jam habemus ex spiritu Jefischa duces & comites 12 nominatos, quibus deputati sunt ministeriales 7260, qui per vices & ordines suos mittuntur in obsequium operantis in arte: Isti autem principes secundum dictum Salomonis Philosophi sunt multiformes, & quasunque formas jussi fuerint, assumunt; cum itaque per eos operari volueris in quarta hora noctis, observa Dominum ascendentis, & totam figuram cœli, & fac omnia, secundum quod tibi præcipimus, scribens omnia in schedulam mundam & in ejus dorso istam conjurationem.

Conjuratio 1.

Jefischa ofiel mear pathyr lays mean Theor dreochis
fazam moab lofcas Ersoti breo pornis tayr penarson.

Clavis & Sensus.

oSiElPaThlrMeArDrEoChlsMoAbErSoTiPoRnlsMeAnLals
ThEoRfAzAmLoFeAsBrEoTalr. *Sensus.* Septima decima est
prima litera alfabeti. L 1 3 De-

Deinde subjunctis subjungendis, cum dixeris conjurationem ipsam debito modo, formâ & ordine, spiritus, in qua præceperis forma, visibiles apparebunt, prompti & voluntarii ad omnia.

Arcanum sit ad placitum.

Arcanum quaecunque tibi pro tempore occurrit, quod velis absentem in hac hora noctis quarta scire, spiritibus potes secure committere, modo sit tale quod nec per literas nec per nuncios illi tuto possis intimare, ea enim, quæ sine periculo vel per literas, vel per nuncios possumus, nequaquam intimare ministerio spirituum debemus; quicumque autem spiritus advocare propter res leves, & arcana, quæ sine periculo per literas aut nuncios intimari possunt, tentaverit, sine dubio damnum & incommodum cum periculo reportabit.

Literarum tenor ad placitum.

Venerabili in Christo patri Lymburgensium æconomo Religioso domino
Ioanni weisdorffen Nuncupato joannes Ovilis spanheimensis
Humilis abbas Gaudia cælorum.

Moniales sancti Ruperti te Gubernatorem suum Nimiâ aviditate Concupiscunt, teque Humili rogant Benevolentia, quatenus Rerum temporalium Gubernationem ipsius Monasterii suscipias. Servire devotis Christi virginibus Laudabile est Atque meritorium Bonum habes Rerum spiritualium Ejusdem cœnobii Nominatissimumque visitatorem, Te maximo Honore complectentem; Gravem moribus, Ornatum virtutibus, Consilio cautum, Omnibus dilectum, Conversatione monasticæ Religionis bene Famatum, & Cunctis hominibus Notabilem (quæ Vita merito Christo est Gratisima) monasterii Sancti joannis Optimum abbatem. Literis tam Christianorum quam Gentilium eruditissimus, Studiosissimusque Est, qui Cunctorum hominum Sapientiam procul Notabiliter excedit. Gregem sibi Creditum optime Novit regere, Zelosusque virginum Xsti custos Est, quarum Clastrum servat Firmissime. non Timeas sub Eo tam Honestis servire Monialibus, qui novit sponsas Xsti secundum Legem monasticam Optimâ discretionem Gubernare: qui Virtute & Zelo fidei Xstianæ tibi Libenter in Necessitate subveniet. Hunc virum Tam clarum Benignumque pastorem Cum habeas Familiarem, rogo Gubernaculum tam Religiosarum virginum Libenter assumes, Laborem tuum Xstus æternis Gaudiis remunerabit. Monialium sponsus Tutor & Benignissimus remunerator Concedat tibi Zelo bono Zelari meliora. Vale. ex Spanh. 13. Cal. Maji. M. D. 44.

Cum

Cum literas caractere Jefischæ insignitas acceperit is, cui mittuntur, in arte peritus; observet imprimis Dominum ascendentis illius horæ cum tota figura cœli, & describat eam in schedulam mundam, & in ejus dorso conjurationem præscriptam, quam cum adstare viderit, dicat ad potiozem ordine sic.

Conjuratio 2.

Chamerusin aphroys aslotiel mean reneas vear
tryamo cralti penafon.

Clavis & Sensus.

aPhRolsMeAnVeArCrAlTiAsLoTiElReNeAsTrIaMo.

Sensus. Prima vacat alternatim.

Clavis literarum & Tenor occultus.

V X L. R I N. O H G. M R G N. C H B R G M S X L A. B R
d e r. a p t. v o n. s a n t. j o h a n s b e r g. h a
E N. T H G O C O C R. F O N. V X Q. S O L X G. S E C S N.
I t. c o n v i v i a. m i t. d e n. b u r e n. b l i b t.
G C N. Z X E. C F. T E H M N X L. O G V. Z X L N. H T B. C F.
n i t. f e l. i m. c l o s t e r. u n d. f e r t. o c h. i m.
G R L L X G M T B C Z Z.
n a r r e n s c h i f f.

Tenor. Der Apt von Sant Johansberg halt Convivia mit dem
Buren/ blibt nit sel im Closter/ und fert och im Narrenschiff.

CAP. XVII.

CUJUS HORA VOCATUR SANAYFAR, ET ANGELUS EJUS SUPREMUS IM-
PERATOR DICTUS EST ABASDARHON, QUI HABET SUB SUO DOMINIO
DUCES, COMITES, ET FAMULOS MULTOS.

Quinta hora noctis vocatur Sanayfar, cujus angelus primus & su-
premus imperator dictus est Abasdarhon, qui habet sub suo Do-
minio principes, duces, comites, & ministeriales multos per ordines
& vices duodecim instar priorum distributos: quos in ministerium
diversarum artium, & experimentorum ad operatores ritè institutos
mittere consuevit, in primo ordine sunt 10, in secundo 20, in tertio 30,
in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in septimo 70, in octavo 80, in
nono

nono 90, in decimo 100, in undecimo 1000, in duodecimo 100000, & per hos fit omnis operatio Steganographiæ in quinta hora noctis.

℞.		℞.	℞.		℞.
Meniel	Gemarii	Barmas	100	100	100
Charaby	Vanefceor	Platiel	100	100	100
Appimel	Sameryn	Neszomy	100	100	100
Deinatz	Xantropy	Quesdor	100	100	100
Nechorym	Herphatz	Caremaz	100	100	100
Hameriel	Chrymas	Vmariel	100	100	100
Vulcaniel	Patrozyo	Kralym	100	100	100
Samelon	Namelon	Habalon	100	100	100

Hic jam habemus ex spiritibus Abasdarhon nominatos 40, quorum primi duodecim in ordinibus suis sunt duces, reliqui verò duodecim sunt comites, & sunt de quolibet ordine duo, videlicet unus dux, & unus comes. Habemus deputatos ministeriales 3200, quibus per vices in diversis operationibus magicis utuntur. Dicunt autem Salomon & Raziel sapientes & in magicis expertissimi, quod principes Abasdarhon apparere solent in quacunque forma jussi fuerint ab eo, qui operatur, quod cum frequenter simus experti, veritate suo nixum fatemur. Cum itaque volueris per ipsos in Steganographia operari in quinta hora noctis, observa Dominum ascendentis, & tam ipsum, quam totam dispositionem coeli in scheda munda conscribe cum cæteris, quæ docuimus, & in ejus dorso istam conjurationem.

Conjuratio

Abasdarhon morca Lafias Tharvean Buel dreschin
Tayr moab erfoty layr pornys Theori mean asar penafon.

Clavis & Sensus.

mOrCaThArVeAnDrEsChInMoAbLaIrThEoRiAsArLaFiAs
BuElTalrErSoTyPoRnIsMeAn. *Sensus.* Octava decima litera alfabeti est prima.

Subjunctis deinde jungendis, mox ut ipsam conjurationem dixeris, apparebunt tibi spiritus, quos vocasti, parati ad omnia, quæ præceperis eis.

Argu.

Argumentum secreti occurrentis.

Arcanum quodcunque habueris, quod alioquin sine periculo amico notum facere propè aut procul existenti non vales, potiori ex spiritibus eo ritu & formâ committe, quibus secundum artem oportet, nihil metuens, quia fideles & benevoli sunt.

Literæ formentur ad placitum.

fides Katholica neminem Salvat, qui Ardorem divini Amoris contemnit Credere & Zelum amoris Divini non Habere, nihil Omnino conducit Redemptioni animæ. Plures autem Inveniuntur nunc Homines fide Gloriantes catholicâ Sed pauci Habent fidei Xstianæ opera, Sed otiosa Fides moritur. Credunt multi, Sed mandata Dei paucissimi Observant. heu Zelus credentium Debilis, quo Habere fortiozem Homines etiam Increduli possunt, Habentque complures. Pœnis cruciabuntur Inferni gentiles Hominesque, qui Non credunt Salvatorem nostrum Hominem factum Omnipotentis filium Excruciabuntur autem Suppliciis gravioribus Omnes, qui Credunt in Mundum venisse Dei filium Hominemque factum Zelo redemptionis Humanæ, sed Xstianam fidem Sanctis operibus Minimè exornant, Peccatisque semper Involuti mundi Honores æternæ Beatitudini præferunt, Zelantes impias Actiones fideique Puritatem pravis Moribus contra Obedientiam maculantes. Amatores autem Dei, qui Habent rectum Xstianæ fidei Zelum deo Nihil præferunt, Xstum imitantur Peccata fugiunt, Divitias mundi Honoresque contemnunt. Nunc ergo Intendite sermonibus His, qui De fide Gloria-mini, amate Deum, & Habebitis mercedem Beatitudinis justitiam Zelantes, si Amaveritis vanitates Sæculi, contra Honorem dei Bravium recipietis Zelantium iniquitatem Horrores inferni. Scripsi 15. Cal. Maji Anno Domini M.D.

Cum literas charactere Abasdarhon consignatas susceperit is, cui mittuntur, in arte peritus: mox dominum ascendentis, & totam cœli dispositionem consideret, observet, & scribat cum tenore conjurationis & aliis necessariis in schedulam mundam, subjunctisque subjungendis, & dictâ conjuratione, cum viderit spiritus missos sibi astantes, dicat ad potiozem ista verba.

Conjuratio 2.

Chameron Maslotiel Tasevy Renean pornas Thilmevy penason.

Clavis & Sensus.

mAsLoTiElReNeAnThIlMeVyTaSeVyPoRnAs.

Sensus. Alternatim ut supra.*Clavis literarum & Tenor occultus.*

K S A A. C Z D H O R. P I H. G S H X S F. C S D O. Z D H.
 p a f f. h e i n t z. v o n. m a n d a l. h a i t. e i n.
 H I H. P I H. N S H O. E S O C M D H Z H. X S M P I H.
 n o n. v o n. s a n t. k a t h r i n e n. d a r v o n.
 B Z A P M O. A D H X Z N. X P. D H. N I. H D G. D H. B Z
 g e f ü r t. f i n d e s. d u. i n. f o. n i m. i n. g e
 A S H B Z H.
 f a n g e n.

Sensus. Pass Heink von Mandal hait ein Non von Sant Kathri-
 nen darvon geführt/ findes du in/ so nim in gefangen.

CAP. XVIII.

Cujus Hora Vocatur Thaaaron, Et Angelus Ejus Appellatur
 Zaazenach, Multis Præsidents Spiritibus.

Sexta hora noctis appellatur Thaaaron & nomen angeli ejus est
 Zaazenach, qui habet sub imperio suo principes, duces, comi-
 tes, & ministeriales penè innumerabiles, qui diversis operationibus
 magicis præfunt per vices & ordines suos, in primo ordine sunt 10, in
 secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in septi-
 mo 70, in octavo 80, in nono 90, in decimo 100, in undecimo 1000, in
 duodecimo 10000, cum autem eos volueris vocare, in quacunque spe-
 cie tibi placuerit, prompti sunt, & omninò obedientes, sicut testantur
 prædicti sapientes, & nos sumus experti.

℞.		℞.		℞.		℞.
Amonazy	Tuberiel	Pammon	100	100	100	100
Menoriel	Humaziel	Dracon	100	100	100	100
Prenostix	Lanoziel	Gemaz	100	100	100	100
Namedor	Jamerotz	Enariel	100	100	100	100
Cherafiel	Xerphiel	Rudefor	100	100	100	100
Dramaz	Zeziel	Sarmo	100	100	100	100

Hic jam habemus ex duodecim ordinibus spirituum Zaazenach
 duces 12 & comites 6 nominatos, cum servis suis ritè per ordinem
 depu-

deputatos, numero 1860, qui nobis in hora noctis sexta ad omnem operationem Steganographiæ sufficiunt abundè, cum ergo in hac hora noctis operari volueris, observa Dominum ascendentis, & tam ipsum, quam totam cœli dispositionem, cum cæteris necessariis scribe in schedulam mundam & conjurationem.

Conjuratio

Zaazenach Eneos fari Neabdiel lasmy chyrmean
ersoty layr pornys Theor mean penafon.

Clavis & Sensus.

eNeOsNeAbDiElChlrMeAnLalrThEoRfArIlAsMyErSoTyPo
RnlsMeAn. *Sensus.* Nona decima litera jam est prima.

Deinde subjunctis ritè subjungendis & dicta conjuratione spiritus vocati sine mora placidi & benevoli apparebunt ad omnia parati.

Argumentum secreti cujuscunque occurrentis.

Arcanum quaecunque nobis occurrit, quod neque per nuncios neque per literas amico tutò intimare possumus, in hora noctis sextâ uni ex præscriptis ducibus, veletiam comitibus, si dux non adfuerit, quod sæpe contingere potest, committamus eo modo ac ordine quibus in hac arte extat præceptum, nihil omnino metuentes, quia omnes boni & fideles sunt in cunctis, quæ eis per operantem commissa fuerint, nihilque obmittunt.

Tenor Literarum ponatur ad placitum operantis vel negotii præsentis.

Ioannes Trithemius Abb. Spanh. Ada fullonis ex solitariâ Artium & Philosophiæ doctori, salutem & charitatem.

memor Esto promissionis Tuæ, quam Christo suscipiens Catholicam fidem Voto solenni Obtulisti; lætitia Aeterna quibus Est promissa? Pœnitentibus, an Sordidis? sine Dubio promittuntur Temporales voluptates Et gaudia Præsentis vitæ Intuitu æternæ Quietis futuræ Contemnentibus deumque Amantibus, qui Orationibus sacrisque Læctionibus scripturarum Noverunt insistere Catholicis moribus, Christum imitantes; Deum non Amantibus paratur Infernus, quoniam Aversi deo Nihil aliud Quam vanitatem Quærunt condemnantes Eternæ majestatis Gaudium, humiles Zelo amaritudinis Elati non Christo, sed Diabolo serviunt. Amatoribus dei Novimus proemia Optima esse Promissa, sed Amatoribus mundi Christianisque reprobis Deus

præparavit Amarissimas pœnas Inferni. quid Obsecro facit Catholicam fidem Veritatem abnuere; Tu, qui Gloriaris sine Zelo divi Amoris, teque Affirmas christianum Non ostendere Zelum tuum Et fidem Christianam moribus Dignis sed Humilitate abjecta Katholicæ traditionis Credis sine Amore non Te arbitraris lustum & Fidelem. enimvero, Qui fidem Habet, sed Habere divinum Amorem negligit, Infidelis est, De fide Quoque frustra Præsumit. divini Zelator amoris, Et qui Christianam fidem Devotis ac Bonis operibus Quotidie exornare Non desinit, Exercitans se Humiliter in Artibus pietatis. Vale. 14. Cal. Maji Anno Dominicæ incarnationis. M. D. a.

Cum has literas acceperit caractere spiritus horæ consignatas is cui mittuntur, in arte peritus, observata imprimis figurâ cœli ipsam cum reliquis necessariis scribat, ac deinde completis omnibus, quæ ad operationem pertinent, dictaque conjuratione præscriptâ cum spiritus apparuerit visibilis, dicat.

Conjuratio 2.

Chamerusin ferion notiel asevomy rean badian
Iaso sear vaobry Hastori peson.

Clavis & Sensus.

fErloNaSeVoMyBaDiAnSeArNoTiElReAnLaSoVaObRy.

Sensus. Eins umb das Under als vor.

His dictis, spiritibus revelabit arcanum sibi commissum fideliter, & secretissime operanti in aurem.

Clavis literarum & Tenor occultus.

ETKKV. OAEPS. DTEP. IQ. CAOLNKXDAI.
jacob. feitz. hait. nu. gesprochen.
AN. QQEG. ZEXD. ANOPAXDAI. OK. VTGZA.
er. vvildich. erstechen. fo. balde.
AN. ZEXD. HKCA. TIFQHHA. DQP. ZEXD.
er. dich. möge. ankummen. hüt. dich.
BQN. EHA.
für. ime.

Sensus. Jacob Seitz hait nu gesprochen er wil dich erstechen so
balde er dich möge ankummen/ hüt dich für ime.

CAP. XIX.

CUJUS HORA VOCATUR VENAYDOR ANGELUS EJUS APPELLATUR MENDRION, HABENS SUB SUO IMPERIO PRINCIPES, DUCES, COMITES, ET MINISTERIALES PENE INNUMERABILES.

Septima hora vocatur Venaydor, cujus Angelus & supremus spiritus dicitur Mendrion, qui habet sub suo imperio multos alios spiritus tanquam principes, duces, comites & ministeriales, qui ad diversas operationes in magicis sunt deputati. Ex his ad Steganographiam & ejus operationes in septima hora noctis deputati sunt per vices & ordines suos principes, duces & comites cum servitoribus suis multi numero, in primo ordine sunt 10, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in septimo 70, in octavo 80, in nono 90, in decimo 100, in undecimo 1000, in duodecimo 100000. Hi omnes per vices vocantur & veniunt ad operationem.

℞.		℞.		℞.		℞.
Ammiel	Ventaziel	Rayziel	10	100	100	100
Choriel	Zachariel	Tarmyz	10	100	100	100
Genarytz	Dubratz	Anapion	10	100	100	100
Pandroz	Marchiel	Imoniel	10	100	100	100
Menefiel	Jonadriel	Framoth	10	100	100	100
Sameriel	Pemoniel	Machmay	10	100	100	100

Hic jam habemus ex duodecim ordinibus spirituum supremi Angeli horæ septimæ noctis Mendrion duces 12, & comites 6, qui nobis hac vice ad omnem operationem sufficiunt cum servitoribus suis, veniunt autem spiritus isti, ut Hermes Hebræus & Raziel Arabs testantur, in quacunque forma jussi fuerint ab eo, qui operatur in arte: qui autem non fuerit in arte nostra perfectus, non obedientiam sed periculum & incommodum reportabit, si ad operandum accesserit, tu autem, cum in septima hora noctis aliquid per istos spiritus operari volueris, observa Dominum ascendentis, & totius cœli figuram, quam cum reliquis in arte præceptis scribas in charta munda, inque dorso istam conjurationem.

Conjuratio.

Mendrion curiaco breotnis ersoy Nevo omear
Nyco lays ersota Theory pornys Azan mean Lafias
asto penafon.

Mm 3

Cla-

Clavis & Sensus.

cVrlaCoErSoloMeArLalsThEoRyAzAnLaFiAsBrEoTnIsNe
VoNyCoErSoTaPoRnlsMeAn. *Sensus.* Vicesima litera Alfa-
beti nunc est prima.

Deinde subjunctis subjungendis dictaque conjuratione, sicut oportet, statim spiritus vocati apparebunt tibi ad omnia parati.

Arcanum sit quaecunque.

De nunciando arcano propè vel procul absenti amico in hac arte spirituum antea perito, parum refert quale sit, modo non sit leve aut tale: quod alioquin per nuncios aut literas tutò nunciari potuisset, literarum etiam nobis non est cura, quales sint: modo characterem angeli principalis horæ illius, in qua fit operatio, habeant: & nullum omnino secretum.

Formemus literas ad placitum.

*Ioannes Trithemius Abbas, Nicolao Basselio Monacho S. D. &
hunc Divi Nicolai orationem transmittit.*

omnium Rerum conditor, Reformator, & Factor creavit Primum hominem Adam, cui Vxorem conjunxit Pulcherrimam, nomine Evam, omnium Viventium matrem, Catholicam ecclesiam Præfigurans conjungendam Pastoribus, moribus Rectitudinis pulchrè Refulgentem, parituramque Bonorum filios Operum homines, Qui regna Cælorum sine Fine mansura Humilitate percipiunt. Redemit nos Christus per Benignitatem suam, Humilians se Propter nos, Oportet itaque Benignissimum nos Amare jesum, Qui nobis fidem dedit Catholicam, quam Amantes veraciter Felicitatem angelicam Iure obtinebunt. Viventes, sicuti Christianos homines, Rebus temporalibus Resignantes decet, Benefactorem omnium Pie reverentes Bonis virtutibus Catholicè imitemur. Domine jesu Benignissime salvator Qui nos Omnes misericorditer Redemisti, de Barathro mortis, Fragilitatem & Infirmitatem nostram, Benignè attendens Catholicæ nos Fidei conforma Quatenus post Transitoriam vitam Requiem æternæ Consolationis, & Felicitatis perpetuo Habere mereamur. Amen. 14. Cal. Maji An. Domini. M.D. b.

Cum has literas consignatas characterem Mendrionis acceperit is, cui mittuntur, in arte nostra peritus, observet Dominum ascendentis, & tam ipsum quam totam dispositionem cœli scribat in schedulam mundam, & in ejus dorso conjurationem, deinde subjunctis subjungendis

gendis & dicto carmine mox ut spiritus adstare sibi viderit, dicat ad priorem hæc verba.

Conjuratio 2.

Chamerusin Merion Nodielburmy Raveto Badria
sevepo Elay Reas penafon.

Clavis & Sensus.

mErloNbVrMyBaDrIaElAyNoDiElRaVeToSeVePoReAs.

Sensus. Ein umb die ander ut supra.

Cum hæc verba insonuerit ad eum, qui inter cæteros spiritus apparet esse præstantior, mox ille placidè accedens commissum sibi arcanum revelabit.

Clavis literarum & Tenor occultus.

R R F P. A V P. E V K P. P R R B O Q. C F H. R X B H P. O
v v i s. d a s. h a n s. f v v e r t. f i l. ü b e l s. r
B A Q. F K. A F I. V X R R B P B K. D B Q O R B. F I B. K F Z.
e d t. i n. d i m. a b v v e s e n. g e t r u e. i m e. n i t.
T R. C F H.
z u. f i l.

Sensus. Wiß daß Hans Swert fil übels redt in dim Abwesen/
getrue ime nit zu fil.

CAP. XX.

Cujus Hora Vocatur Xymalym, Et Angelus Ejus Imperator
Supremus Appellatur Narcoriel, Habens Sub Se Principes, Duces,
Comites, Et Servos.

Octava hora noctis vocatur Xymalym & angelus ejus imperator
primus & supremus appellatur Narcoriel, qui habet sub imperio
suo multos spiritus alios principes, duces, comites, & ministeriales,
qui per ordines suos ad diversos effectus vocantur ab iis, qui in se-
cretis Philosophiæ deserviunt; in primo ordine sunt 10, in secundo 20,
in tertio 30, in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in septimo 70,
in octavo 80, in nono 90, in decimo 100, in undecimo 1000, in duo-
decimo 10000. Hi omnes ita ordines observant suos, ut nemo tutò
per eos possit operari, nisi fuerit in omnibus ad plenum institutus:
quis;

quisquis enim non observat debitum ordinem, & seipsum exponit periculo, & optato frustrabitur effectu.

Cambiel	Almezon	Xanoryz	100	100	100	1000
Nedarym	Lemozan	Jastrion	100	100	100	1000
Astrocon	Xernisiel	Themaz	100	100	100	1000
Marisiel	Kanorsiel	Hobrazym	100	100	100	1000
Dramozyn	Bufanoz	Zymeloz	100	100	100	1000
Lustifion	Jamedroz	Gamsiel	100	100	100	1000

Hic jam habemus nominatos duces 12, & comites 6, per omnes duodecim ordines occultâ dispositione constitutos, qui habent sub se ministeriales numeratos XII & CC, qui nobis ad omnem operationem octavæ horæ noctis sufficiunt, cum itaque per eos in Stegano-graphia octavâ horâ noctis operari volueris, observa Dominum ascendentis, & tam ipsum, quam totam dispositionem cœli in chartam mundam scribe, & in ejus dorso cum cæteris ex more consuetis istam conjurationem.

Conjuratio 1.

**Narconiel Aples pornya Navelo meas Triome
Ilnecas Azyfan lasfyas my brestion ersoti penafon.**

Clavis & Sensus.

aPlEsNaVeLoTrIoMeAzIfAnMyErSoTyPoRnlaMeAsllNeAs
LaFyAsBrEsTiOn. *Sensus.* Penultima jam est prima in alfabeto.

Deinde subjunctis ex more subjungendis & dictâ conjuratione spiritus vocati aderunt in ea forma, quam eis sumendam præceperis ad omnia prompti.

Argumentum secretum.

Arcanum, quod volumus scire amicum procul absentem, si nec literis confidimus nec tabellionibus, in octava hora noctis potiori ex spiritibus Narcorielis committamus, nihil omnino metuentes, quoniam omnes fideles sunt, & ad obedientiam paratissimi.

Literas formemus ad placitum.

o Benignissime jesu, Gratias ago Pietati tuæ Sanctissimæ, qui Sanguine tuo Genus humanum Patri cœlesti, pendens Elevatus in Cruce miserabiliter
Quas-

Quassato corpore, Animo tristi, Facie corruptâ, Portansque nostra Crimina
 per Zelum ineffabilis Charitatis nostros Livores sanasti, Floridam nobilissimi
 Corporis juventutem Propter nos Vulneribus duris Subdidisti, ut Hominem
 vivificares Mortuum nimia Karitate devictus, Katholicamque restituens
 Communionem mori Laboriosissime voluisti, Gratias igitur, Quas possumus,
 Redemptori nostro Katholici agamus Gementes & Laudantes memoriam
 Passionis more Christiano, piè Recolentes. o Benignissime jesu Salva me Boni-
 tate tuâ Solitâ, mihi que Cuncta indulge Quæso peccata: Lætificans me Gau-
 dio sancto Redemptor meus Sana me, Sanctifica me Chrisle verum Lumen
 cordium, Benedico te Conditor mundi Potentissime, rex Chrisle salvator Lu-
 men inextinguibile, Quæso purifica Animam meam Fautor omnium Illumi-
 na me, Chrisle amator Excelsæ fidelium Gloria te Quærentium me Respice
 da Beatitudinis sempiternæ Gaudia, da Amoris tui Ferventissima incendia,
 Vita jesu Sanctorum omnium Salvator mundi Clementissime jesu Per dolo-
 rem Benedictæ acerbissimæque Passionis tuæ Concede mihi Lumen intellectus,
 Amorisque tui Humili puræque Conscientiæ radios Lucis prægustare, Mise-
 rere mei Bone jesu, Clementiæ fons Pietatis abyssus, Gratiarumque plenitudo,
 Lumen supernorum Civium, mihi que Sanctæ charitatis Suavissimum dul-
 cissimumque Gustum infunde, Eripe me Examinator omnium Cordium, &
 Da mihi Cum puritate Lætitiâ & Exultationem in Laudibus tuis Glori-
 ficans te Quoniam dolore Vulnerum tuorum Sanasti me, Quid retribuam
 Charitati tuæ Redemptor meus Vivificator meus Compatior tibi Lachry-
 mans, & Felicissimæ passioni Sanctisque vulneribus Corporis tui Benedicens.
 salvator Benignissime jesu Gratias immortales Ago indulgentiam Facinorum
 postulans. Anno Domini M. D. 13. Kal. Maji scripsi hanc orationem
 ἔγω ἰωάννης τρίτημος. C.

Cum literas qualescunque fuerint, caractere Narcorielis con-
 signatas acceperit is, cui mittuntur, in arte peritus Dominum ascen-
 dentis eadem horâ observet, & tam ipsum, quam totam cœli disposi-
 tionem cum reliquis scribat in scheda munda, subjunctisque omni-
 bus ex more necessariis, & dicta conjuratione, cum viderit sibi adstare
 spiritus, dicat ad potiolem ista verba.

Conjuratio 2.

Medaro caslotiel va reneas Thasny Thyrmio Thea
 penafon.

cAsLoTiElReNeAsThlrMoVaThAsNyThEa. *Sensus.* Alternatim ut ante.

Clavis literarum & Tenor occultus.

BGP. SSGPR. ECQA FPCZCL. FCP. VS. HMKK
 dir. vvirt. geschreiben. her. zu. komm
 CL. GQR. KGL. PXR. BS. BSCQ. LGR. SSXL. BCP.
 en. ist. min. rat. du. dues. nit. v. v. a. n. d. e. r.
 XLQA FIVE. GQR. BGAF. VS. SCPBPCLAHCL.
 anschlag. ist. dich. zu. verdrencken.
 MBCP. GL. CSSGE. ECDCLELGQ. VS. QCRV
 oder. in. ewig. gefengnis. zu. setz
 CL. FSCB. BGAF.
 en. hued. dich.

Sensus. Dir wirt geschrieben her zu kommen, ist min rat/du dues nit, wan der Anschlag ist dich zu verdrencken oder in ewig Gefängnis zu setzen/ hued dich.

CAP. XXI.

CUJUS HORA VOCATUR ZESCHAR, ET SPIRITUS EJUS APPELLATUR
 PAMIEL, MULTOS SUB SE HABENS PRINCIPES.

Nona hora noctis vocatur Zeschar, & angelus ejus supremus Imperator appellatur Pamiel, qui habet more præcedentium sub imperio suo multos alios spiritus bonos & malos, principes, duces & comites, & ministeriales per vices & ordines ejus deputatos. In primo namque ordine sunt 10, in secundo 20, in tertio 30, in quarto 40, in quinto 50, in sexto 60, in septimo 70, in octavo 80, in nono 90, in decimo 100, in undecimo 1000, in duodecimo 10000. Nos autem in operationibus Steganographiæ non indigemus his omnibus, cum pauci nobis sufficiant.

℞.		℞.		℞.		℞.
Demaor	Comary	Befranzy	10	100	10	100
Nameal	Matiel	Lachoroz	10	100	10	100
Adrapon	Zenoroz	Xanthir	10	100	10	100
Chemel	Brandiel	Armapy	10	100	10	100
Fenadroz	Evandiel	Druchas	10	100	10	100
Vemasiel	Tameriel	Sardiel	10	100	10	100
						Hic

Hic jam habemus ex spiritibus Pamielis 18. principes, qui per vices suas aliquando sunt duces, aliquando comites, quorum ordines, qui nescierit, frustra in hac arte laborabit, Ministros sibi habent deputatos per vices & momenta horæ 1320, cum quibus operantur mirandos effectus, cum itaque per eos in nona hora noctis operari in Steganographia volueris, observa Dominum ascendentis ejusdem horæ, ac totam figuram cœli, & scribe omnia in charta munda, & in dorso ipsius chartulæ istam conjurationem.

Conjuratio

Pamyel lyraz lafian mavelo breothis Thirmoan
ersoti layr pornis Theori moar azas penafon.

Clavis & Sensus.

IlrAzMaVeLoThirMoAnLalrThEoRiAzAsLaFiAnBrEoThIs
ErSoTiPoRnlsMoAr. *Sensus.* Jam ultima litera alfabeti est
prima.

Deinde completis omnibus, quæ præcipiuntur in arte, dic ipsam conjurationem, diligentissimè præcavens, ne aliquid obmittas eorum, quæ ad perfectionem operationis requiruntur, dicta autem conjuratione spiritus statim visibiles apparebunt, in ea forma quam eis, ut induerent, præcepisti, sunt enim omnes, quos nominavimus, benevoli, boni, prompti, & ad obedientiam ritè operantis voluntarii, & in commissis fideles.

Argumentum secretum.

Arcanum quodcunque nobis occurrit, quod alioquin neque per literas, neque per nuncios tutò possumus notum facere amico, primo inter spiritus nobis apparentes committimus & securi sumus, potior autem inter alios habitu & corona discernitur.

Literæ formentur ad placitum.

*ululate Mortales, qui Nunc ridetis, Benignitatemque nostri Gloriosi redemptoris Gravissimis peccatis Horrendisque sceleribus Multipliciter ingrati-
tissimè Sprevistis; ecce Turcus christianorum Lethalis inimicus Ab ungaria
Movebit exercitum, Trucidabit homines More bestiarum, Transivit danu-
bium Truculentus, & Zelo impietatis Quasi igne Succensus. propterea Lugete
miserrimi Horrendâ cæde Morituri, in Zelo amaritudinis Moriemini, quia
Comprehendent vos Delicta vestra, Leges dei Redemptoris vestri Benignissi-*

mi contempstis. Gravitas fidem Catholicam deseruit Zelus & Fervor divini Amoris procul Decessit; propterea Hostibus tradimini Crudelissimis, qui Devorabunt vos, Quasi locustas. Auditum percipimus Quam crudeliter Turcus ungariam, Bohemiam, poloniam Invaserit, civitates Destruixerit validissimas, Mulieres virginesque Consecratas deo Zelo sanctitatis Tenentes castitatem Turpissimè stupravit, Horribiliter mactans Catholicos quoscunq; Homines instar Bestiarum crudelium Grassans ubique. Crudelitatem ejus Horribilem in Brevis sentietis, Germaniam enim Repentè suo Turbabit exercitu Bellicosissimo, nisi Generalis principum Defensio sine Mora resistat. Gementes igitur Humilitatem assumite Mores emendate, Cum lachrymis Deum orate, Quatenus vobis Concedat remissionem Delictorum, & Liberet nos Ab inimicis, Zelo iniquitatis Tradere animas Letho conantibus. Scripsi 13. Calend. Maji Anno Domini M. D. Joannes Trithemius. e.

Literas vel istas, vel alias quascunque signo Pamielis firmatas suscipiensis, cui mittuntur, in arte peritus, observet & scribat Dominum ascendentis & totam cœli figuram, sicut præcepimus, in charta munda, faciatque omnia & singula, quæ sunt secundum artem facienda, & dictâ conjuratione cum viderit spiritus missos adstare visibiliter, ad potioem dicat.

Conjuratio 2.

Chasmeron apornys veto mean, ilno vean aplois
cralto illo pamerfon.

Clavis & Sensus.

aPoRnIsMeAnVeAnCrAlToVeTollNoApLoIsIlSo.
Sensus. Prima vacat ut in aliis.

His dictis, ad principalem statim accedet propius, & arcanum sibi commissum in aurem sensibilibiter revelabit.

Clavis literarum & Tenor occultus.

MNBG. GHMS. TLA. MTM. TTZQS. LHM. ZM.
n o c h. h i n t. u m b. n ü n. v v a r t. m i n. a n.
CDL. RBGKZF. ADH. CDQ. AQT. BIDM. CZ. TTHK.
d e m. s c h l a g. b e i. d e r. b r ü c k e n. d a. v v i l.
HBG. CHBG. RTBGDM. GHMCDQ. CDL. AZTL.
i c h. d i c h. s u c h e n. h i n d e r. d e m. b a u m.

Sensus.

Sensus. Noch hint umb Nün wart min an dem Schlag bei der Brücken/ da wil ich dich suchen hinder dem Baum.

CAP. XXII.

CUJUS HORA VOCATUR MALCHO, ET ANGELUS EJUS SUPREMUS IMPERATOR APPELLATUR JASGUARIM, QUI HABET SUB SUO IMPERIO PRINCIPES, DUCES ET COMITES ET MINISTROS PLURES.

Decima hora noctis vocatur Malcho, & Imperator ejus angelus supremus appellatur Jasguarim, qui habet sub suo imperio principes multos, duces, comites & ministeriales mirandis & diversis magicis operationibus deputatos, quemadmodum Salomon cognomento Hermes in suo secreto Magiæ testatur; ad Steganographiam per vices & ordines suos deputati sunt duces 100, & comites 100, ministeriales multi, ut:

℞.		℞.	℞.		℞.
Lapheriel	Chameray	30	100	100	300
Emarziel	Hazaniel	30	100	100	300
Nameroyz	Vraniel	30	100	100	300

Quamvis autem multi sunt duces & comites ad operationem Steganographiæ in decima hora noctis deputati, tamen cum nobis pauci ad omnia sufficiant, ex ducibus tres, & ex comitibus similiter tres nominatim posuimus in hac tabula subjicientes numerum servorum eorundem per vices & ordinem legitimè distributum. Qui autem plurium nomina scire voluerit, advocet unum ex prædictis, & interroget eum de singulis, cum vero per istos spiritus operari volueris in decima hora noctis, observa & fac universa, quæ præcepta sunt, diligentissimè scribens omnia in schedula munda, & in ejus dorso istam conjurationem, eo modo, quo præceptum est.

Clavis.

Hucusque tam in primo, quam in præsentī libro singulas tantum primas literas certarum dictionum secreto latenti applicavimus, nunc traditur modus quomodo integræ syllabæ primæ certarum dictionum ministerio arcani deserviant: est autem modus generalis, quem in speciales dissecare, sicut de literis factum, nec est laboris exigui, nec necessitatis, unicum exemplum ponit Autor: ubi omissis à principio tribus lineis vacantibus & à fine, prima dictio quartæ lineæ à secreto est otiosa, prima vero syllaba secundæ dictionis proposito inservit, & ita consequenter.

Conjuratio 1.

Iasguarim apornys Vefale moes labiel Throc
Tadrys asiel cachylos thubla nailso thirmiel veat Tu-
riel cralty solmys aslotiel naemes Renhar veat thirmo
cralnoti faon dremion laviel odres notiel pornys por-
nis mear moab sayr aslotiel lo raytu lian asevo Bian
eory churio bays astro penafon.

Clavis & Sensus.

aPoRnlsMoEsThRoEaSiElThVbLaThlrMiElTuRiElSoLmIs
NaEmEsVeArCrAlNoTiDrEmIoNoDrEsPoRnlsMeArSalrLoLi
AnBiAnChVrloVeSaLelaBiElTaDrIsCaChIlOsNaIlSoVeArCrAl
TyAsLoTiElReNhArThlrMoSaOnLaViElNoTiElPoRnlsMoAb
AsLoTiElRaltVaSeVoEoRyBals. *Sensus.* Primæ tres & ulti-
mæ tres lineæ vacant, deinde prima syllaba cujuslibet
dictionis vacat alternatim solvente prima alterius
verbi.

Deinde subjunctis subjungendis & dicta conjuratione, sicut oportet, mox spiritus vocati astabunt.

Arcani cujuscunque intentio.

Sit arcanum quodcunque, cum illud per literas & nuncios notificare non potes amico propè vel procul existenti, vocatum unum aut duos ex spiritibus Jasguarim tabellarios constitue tuos, committe arcanum nihil dubitans.

Literæ formentur ad placitum.

Hæc est prophetia Nicolai Basselii Irbusiensis, sancti Episcopi quam vidit in spiritu & dixit: Hæc dicit Dominus pastoribus Ecclesiarum, cito peribitis.

quoniam CALamitas maxima VEstrum dominum LATum dissipabit TOTamque europam RESperget; vae ISmaelitis, qui TABernaculi fœdera RVMpunt, quoniam Llvore & TEMeritate pascua RApiunt. ecce RVMpetur dominium, QVOd habetis NIsi pœnitentiam AMpliolem accole

*celeratis, TRAdeminique misere Dilacerandi. Iheu TOta ecclesia RES-
persa est PESsimis moribus, Simulatio invasit Ministros ejus, EVgite, nolite
RESpicere, nam DESolabimini, eritisque TRACTus canibus TOtam ter-
ram RESpergent sanguine. QVERite pœnitentiam HAbitatores terræ,
BENjamin adolescentulus TVRBationes experietur.*

*Vae habitatoribus Genesarethi, quæ est Europa, quoniam propter multi-
tudinem peccatorum suorum peribunt sub manibus Bulgarorum. Explicit
propheta Nicol. Epis. Ir. 12. Cal. Maji. f.*

Cum literas qualescunque signo Jasguarim prænotatas accepe-
rit is, cui mittuntur in arte peritus, faciat omnia, quæ secundum artem
præcipiuntur, & observet ordinem planetarum, scribatque scribenda,
& dicta conjuratione supra scripta, mox ut spiritus apparuerint missi
dicat ad potiozem inter eos.

Conjuratio 2.

**Camerusin Othriel arnotiel solais elty Naeles proy
vear sato cralnoti penafon.**

Clavis & Sensus.

**oThRiElSoLalsNaElEsVeArCrAlNoTiArNoTiElElTyPr
OySaTo. Sensus. Tres lineæ vacant ante & post.**

His dictis, statim accedens spiritus commissum sibi nuncium fide-
liter ac placide revelabit.

Literarum tenor occultus.

Cave latores istarum literarum quoniam traditores pessimi, fures,
detractoresque habentur.

CAP. XXIII.

**CUJUS HORA VOCATUR AALACHO, ET ANGELUS EJUS SUPREMUS IM-
PERATOR APPELLATUR DARDARIEL, QUI HABET SUB SUO IMPERIO DUCES,
COMITES, ET SPIRITUS MULTOS.**

Undecima hora noctis vocatur Aalacho, & spiritus ejus Impera-
tor supremus appellatur Dardariel, habens sub suo imperio mul-
tos potentissimos principes & duces, qui præsunt comitibus & mini-
steria-

sterialibus pene infinitis, sunt autem ipsi duces supra modum benevoli, hilares & jucundi, & delectantur conversari cum hominibus, suntque operantibus in arte bene institutis obedientissimi. Et nota, quod ducum istorum infinitus est numerus, quia pene totus aër repletus est, & numerari non possunt: Dicit autem Salomon Hermes, & nos sumus experti, quod inter duces, comites & ministeriales spiritus Dardarielis multi sunt boni, utiles & honestissimi, qui hominibus semper prodesse cupiunt, cohortantes eos semper quodam invisibili Magisterio ad bonum, ad honestatem, pacem & concordiam, ad integritatem fidei, ad amorem DEI, ad observantiam mandatorum ejus, ad contemptum mundi, ad supernæ felicitatis desiderium, & ad omne bonum. Isti sunt boni & sanctissimi spiritus, qui Deum amant, venerantur, & habent, qui delectantur esse cum hominibus sanctis & Deum timentibus, quia sunt eis protectores deputati à DEO creatore omnium bonorum inimici, qui continuè tentant mortales & insidiantur hominibus, & quidquid boni spiritus ad honorem DEI instituunt, hoc isti semper destruere & revocare conantur, & aër istis malignis spiritibus plenus est, inter homines currunt & discurrunt invisibiliter, semper incitantes eos ad malum, & incautos secum trahunt ad infernum, per istos malos spiritus Dardarielis fiunt infinita maleficia, non solum apud Christianos sed etiam apud infideles, & maximè decipiunt mulierculas ad malitiam promptiores, & quicumque per eos maleficiis insistere voluerint, erunt in malis super omnes alios maleficos potentes & æterno incendio digni, nos autem, qui non malum sed bonum & docere & operari semper pro viribus cupimus, non ex malis sed ex bonis spiritibus duces nobis nuncios paucos ponamus.

℞.		℞.		℞.		℞.	
Cardiel	Masriel	Nermas	10	20	00	20	10
Permon	Hariaz	Druchas	10	20	00	20	10
Armiel	Damer	Carman	10	20	00	20	10
Nastoriel	Alachuc	Elamyx	10	20	00	20	10
Casmiroz	Emeriel	Iatroziel	10	20	00	20	10
Dameriel	Naverroz	Lamerfy	10	20	00	20	10
Furamiel	Alaphan	Hamarytz	10	20	00	20	10

Ex bonis itaque spiritibus Dardarielis duces hic nominavimus quatuordecim, & comites septem, qui nobis ad omnem operationem Steganographiæ pro undecima hora noctis sufficiunt, cum servitoribus eorum multis & penè infinitis, cum itaque per aliquem, vel aliquos eorum operari volueris, fac omnia, quæ sunt in arte Steganographiæ præcepta, & postquam compleveris omnia, dic istam conjurationem cum attentione.

Clavis.

In cap. superiori syllabas, nunc integras dictiones arcani sensus literis manifestis & nil verentibus tali astutia inferimus, ut nec unio, nec connexio, nec sensus sub illis latens ullâ ratione vel probabilitate deprehendi possit. Variatur & hic modus tot differentiis, ut impossibile sit eos omnes perscrutari & scribendo publicare; est enim hæc scientia chaos infinitæ altitudinis, quod nemo perfectè comprehendere potest, quia quantumlibet in hac arte doctus & expertus fueris, semper tamen minus apprehendisti, quam illud est, quod nescis, habet enim hæc profunda secretissimaque ars eam proprietatem, ut discipulum magistro facile reddat incomparabiliter, ut ita dixerim doctiorem, modo sit à natura ad procedendum dispositus, & in his, quæ in traditione Cabalistica percepit, studiosus. Itaque in hoc cap. unum præscribit modum, quo à principio & à fine tres lineæ vacent, in reliquis lineis secunda & penultima dictio valeat,

Conjuratio 1.

Dardariel pirno Nadeuym pornis melto, nachir pheon pliros evali estafri Thyrmauo, oniel Maviel ve ar Rabi cralnoti vemy Throe orbasiel asar Ravean, purgiel near jano masiel arlay Nasevi myrso modias merchul, noti penafon.

Clavis & Sensus.

plrNoPoRnlsNaChlrPlIrOsEsTaFrIoNiElVeArCrAlNoTi
ThRoEaSaRpVrGiEllaNoArLaImlrSoSmErChVlNaDeVyMmEl
ToPhEoNeVaLiThlrMaVoMaViElRaBiVeMyOrBaSiElRaVeAn
NeArMaSiElNaSeViMoDiAsNoTi. *Sensus.* In principio & fine vacant tres, ruge in aliis secundum & penultimum verbum observa nam sensum dant.

Hac conjuratione completâ cum attentione debita spiritus vocati cum benevolentia adstabant.

Argumentum committendum.

Omnes supra dicti duces & comites boni & fideles sunt, nemini omnino nocentes, qui Deum amat in veritate, ergo committe eis, quidquid in undecima hora noctis nunciare volueris amico propè vel procul absenti, nihil hæsitans secundum artem.

Joan. Trithemius Abb. Spanh. Cornelio Gyrardi Gaudensi Canonico Divi August. propè Leidis. S. D.

Dominus noster jesus christus mitissimus animarum nostrarum salvator promisit nobis felicitatem æternæ consolationis, si mandata ejus puro semper corde observemus, tu ergo charissime frater CVSTODI mandata dei & sanctæ regule, DILIGENTER, quia nisi OMNIA usque ad mortem inviolatè servaveris QUÆ omnipotens deus TIBI mandavit: morte peribis æterna idcirco TRADIDI tibi formam ET legem religiosæ & sanctæ conversationis. CAVE igitur diligenter, NE cor tuum per amoris desiderium ALICVI creaturæ mortali DEDERIS possidendum; quia nemo venit ad ILLA suprema gaudia, NISI, qui mundum pro Deo contemnit, iterum ergo PER has meas LITERAS te hortor, ut amicum charissimum monitiones meas, QUAS feci, observes TIBI, me enim felicem existimo, cum SCRIPSERO aliquid boni ISTO sacro tempore, maxime ad ædificandum de MODO bene vivendi QVO te semper melior efficiaris, idcirco NVNC iterum tibi SCRIBO in bonum tuum, quia non minus periculum TVVM, quam meum TIMEO, sed oro sēper vigila in timore Dei proficias quotidie, ET vivens innocenter NVLLI nocens, in sanctoque proposito OMNINO perseverans non CONFIDAS tempori, non fortunæ, non ætati, quia nihil sunt NISI fumus revera EGO te diligo sincerè in christo jesu orans ut IPSEMET tibi quoque, SIM dilectus disponat, & qui absens sum tibi corpore PRÆSENS sēper In spiritu existam unde cum tui memoriam jugiter habeam in orationibus meis, ne tu mei obliviscaris te vehementer oro. Vale. 12. Calend. Maji Anno M. D. g.

Sensus.

Custodi diligenter omnia, quæ tibi tradidi, & cave ne alicui dederis illa, nisi per literas, quas tibi scripsero isto modo, quo nunc scribo, tuum timeo, & nulli omnino confidas, nisi ego ipsemet sim præsens.

CAP. XXIV.

CUJUS HORA VOCATUR XEPHAN, ET ANGELUS EJUS SUPREMUS IMPERATOR DICTUS EST SARANDIEL, HABENS SUB SE PRINCIPES, DUCES, COMITES, ET SERVOS MULTOS.

Duodecima hora noctis, quæ contingit auroram, vocatur Xephan, & angelus ejus appellatus est Sarandiel, qui habet sub suo imperio multos spiritus bonos & malos, principes, duces, comites, & ministeriales, qui sunt diversis operationibus deputati, boni bonis, & mali malis, isti principes (ut dicit Hermes Hebræus, qui dictus est Salomon, in libro quarto de officiis spirituum) frequenter apparere solent in ea forma, quâ Diabolus Evæ legitur apparuisse, habentes unum caput pulchrum instar virginis, capillis ab utraque parte dependentibus: sed duo corpora serpentina, quæ tamen semper velant, & abscondunt sub quibuscunque tegumentis, & frondibus, ne videantur, in facie autem sunt pulcherrimi, benevoli & jucundi, & ad omnem obedientiam operantis promptissimi & hilares.

℞.		℞.		℞.		℞.	
Adoniel	Marachus	Hardiel	10	20	00	20	10
Damasiel	Chabrion	Nefrias	10	20	00	20	10
Ambriel	Nestoriel	Irmanotz	10	20	00	20	10
Meriel	Zachriel	Gerthiel	10	20	00	20	10
Denaryz	Naveriel	Dromiel	10	20	00	20	10
Emaryon	Damery	Ladrotz	10	20	00	20	10
Kabriel	Namael	Melanas	10	20	00	20	10

Hic jam habemus ex bonis spiritibus Sarandielis duces 14, & comites 7, cum multis servitoribus eorum, qui nobis in duodecima hora noctis ad omnem operationem sufficiunt, cum itaque volueris operari per eos in ultima hora noctis, observa & fac omnia, quæ præcepimus diligenter, & postea dic conjurationem.

Oo a

Clavis.

Clavis.

Modus præsens planè cum præcedente convenit, nisi quod à fine versus principium sensus mysticus legi debeat.

Conjuratio 1.

Sarandiel Marfo porne joniel schendiel jano Nati
chilpres jafachar, Meon pristi dyon volayr penafon.

Clavis & Sensus.

mArFoIoNiEllaNoChllPrEsMeOnDyOnPoRnÆsChEnDiEl
NaTilaSaChArPrIsTiVoLalr. *Sensus.* A fine incipe modo
præcedentis capituli.

Constitutio nunciandi arcani.

Cum videris spiritus in forma tibi adstare peregrina: non terrearis, quia boni & benevoli sunt, neminem lædentes, & monstrosam formam, ne quem exterreant, quasi semper abscondunt, facie pulcherrimâ apparentes committe secure, quidquid in hora noctis volueris scire amicum.

Literæ formentur ut placet.

O Miser homo & verè miserabilis, cur non attendis omnium
temporalium instabilitatem, & cur te non moriturum
brevis cogitas? memento quod primus -- --
homo PROMERVIT, quod mandatum violavit, utinam SICVT optavit
Balaam MORIATVR anima nostra justorum morte VT contemnentes
voluptates PRÆSENTES, & vanos mundi honores SIMVS immaculatè
custodientes NOS ab omni peccato, sed non curamus QVOVSQ. tandem
horrenda VINCULA mortis incidimus cruciandi IN perpetuum;
felix ē ILLVM existimo, qui ista præcogitat, igitur o homo PROICE mūdū,
sicut FECIT Dei filius & cogita, quanta ex ejus amore MALA nos
sequantur. MVLTa enim pericula nobis ingerit, & QVONIAM suis
Amatoribus EST damnabilis, merito contemnitur; vere DIGNVS est
æterna MORTE amator mundi, quid tibi prodest ISTE mundus
miserabilis HOMO, qui, dum amatur, fugit: dum præsens est,
transit: dum exaltat, dejicit: dum blanditur, decipit: dum
floreit, arescit: dum amatores suos emittit, ad perpetuas misérias
transmittit. Anno M. D. 12. Cal. Maji. h

Acce-

Acceptis literis, & cognito signo spiritus principalis, peritus in arte faciat, quæ sunt ex more facienda. Dictâ deinde, supra scriptâ conjuratione secundum artem apparebunt spiritus, commissum fideliter referentes.

Tenor occultus.

Homo iste morte dignus est, quoniam multa mala fecit, projice illum in vincula quousque nos sumus præsentibus, ut moriatur, sicut promeruit.

CAP. XXV.

IN QUO DOCEBIMUS MODUM, ET FORMAM GENERALEM ACCEDENDI AD HANC ARTEM STEGANOGRAPHIÆ, ET OPERANDI IN EA SINE PERICULO CUM MAXIMA UTILITATE.

Quicumque ad hujus artis nostræ occultæ scientiam accedere desiderat; quicumque operari per eam mirabilia & multis commodosa periculis optat, inprimis oportet eum ornatum esse virtutibus & conscientia mundæ, ac voluntatis bonæ ad Deum, ad seipsum & ad proximum, ne sit inclinatus ad nocendum alicui, neque commercia turpitudinis quærat; Deinde necesse est, ut sit bonis artibus literarum aliquantulum imbutus, & maximè in scientia astrorum, ut sciat generales motus, cursus, discursus, mutationes, ordines, naturas, situs, ortus, occasus & effectus stellarum, signorum & planetarum, quia sine istorum competenti scientia nemo potest ad hujus profunda habere accessum.

Consequenter necesse est, ut præceptorem habeat in arte perfectum & expertum: quia non nisi paucis & in multis eruditissimis, & magicis peritis ad hanc scientiam venire sine præceptore, possibile credimus. Oportet autem præceptorem non solum in scientia esse probatum & expertum, sed etiam fidelem, probum & DEUM timentem: quia quanto fuerit cum DEO in bona conversatione purior,

purior, tantò erit in hujus scientiæ operatione securior: spiritus enim virtutibus obtemperant. Cum itaque ad hanc artem quisquam accessurus est, accipiat eum præceptor, & ducat in locum aliquem secretum & mundum: sit tempus tranquillum & serenum, & lunâ in oppositione completa, sole clare splendente: & sit Mercurius in Ascendente conjunctus Veneri aut Jovi, si fieri potest: sintque Saturnus remoti & Mars: quia si ipsi aut alter eorum fuerint cum Ascendente non erit institutio perfecta. Inprimis jurabit instituendus in hac arte hoc juramentum.

Ego N. juro & promitto per virtutem omnipotentis DEI, per sanguinem Domini nostri Jesu Christi, per resurrectionem mortuorum & extremum judicium, & per salutem animæ meæ in fide sancta catholica omnipotenti DEO, Beatae Virgini, omnibus Sanctis, & tibi N. quod hanc artem Steganographiæ omnibus diebus vitæ meæ occultam fideliter servabo; nec docebo illam aliquem sine tua voluntate & consensu. Insuper in eadem virtute juro & promitto, quod hanc scientiâ non utar contra DEVM & ejus mandata, nec contra ecclesiam Sanctam Romanam & Universalem seu ministros ejus, neque contra justitiam & æquitatem. Sic me DEVS adjuvet & sic salvet in extremo judicio.

Deinde præceptor legat sequentem conjurationem in lingua mystica, & interpretetur eam & omnes conjurationes in hoc opere contentas, coram discipulo: ne suspicetur, aliquid esse diabolicum, superstitiosum aut DEO contrarium, vel pactum cum dæmonibus implicite vel explicitè quomodolibet latenter absconditum.

*Conjuratio generalis ante accessum ad artem à Magistro
dicenda.*

Mefari Cosmeniel archea Sameor critas
 Dricho mofayr usio nœs veso tureas
 Alrithios naselian pyrno chyboyn ormon.
 Cervali myrbeuo lian faueao sayr.
 Rhymatro cavet iapion nospiel faseuo.
 Rhaony Naty thirpolian ionayr chuleor nefris.
 Mistriona nayr dauosy tyramo turmy.
 Pleori nomeato turias bresnie nasephon
 Adion sayr catros chyrosny aschyon ermy
 Otyel layr romays theory naias atreuo.
 Aliar measco trisna useori iefachor.
 Bios pailon rauemy feor, Astropenafon.

Clavis.

Clavis eadem est, quæ omnium conjurationum specialium. Nempe
 Primò. Dictiones prima & ultima sunt omnino otiosæ. 2. Secunda, quar-
 ta & sic consequenter alternativæ proposito inserviunt. 3. Expletis valen-
 tibus alternativis, etiam cæteræ valent, quæ antea ut otiosæ sunt omissæ.
 4. Prima litera est otiosa, secunda, quarta & sic alternativæ mysticum sensum
 perfectè reddent; Itaque hoc modo conjuratio disponetur & legetur.

cOsMeNiElSaMeOrDricHoUsIoUeSoAbRiThIoSpYrNoOr
 MoNmYrBeVoSaVeAoRhYmAtRoIaPiOnSaSeUoNaTyIoNaYr
 NeFrIsNaYrTyVaMoPlEoRiTURiAsNaSePhOnSaYrChYrOsNy
 ErMyLaYrThEoRyAtReVoMeAsCoVsEoRyBiOsRaVeMyArCh
 EaCrItAsMoSaYrNoEsTuReAsNaSeLiAnChYbOiNcErUaLiLi
 AnSaYrCaVeTnOsPiElRhAoNyThlrPoLiAnChVIEoRmIsTrIo
 NaDaVoSyTuRmYnOmEaToBrEsNiEaDiOnCaTrOsAsChYo
 NoTyElRoMaYsNalaSaLiArTrIsNaleSaChOrPallOnSeOr.

Sensus

Sensus Conjuratōnis Generalis.

Omnes modi hujus artis in omnibus variari possunt in infinitum per transpositionem literarum ac verborum, ac etiam sine translatione ulla sicut operanti placuerit industrio & bene docto ac in terminis latinis copioso.

Et postquam magister artis hujus discipulo suo explanaverit omnium conjurationes spirituum, ordinem & seriem: aperiat sibi arcana secretissima hujus scientiæ, quæ nec scripta sunt, nec scribenda; prohibens sub juramento præstito, ne illa revelet alicui quamdiu vixerit, nisi dignis & in arte juratis; nec scribat ea quovis modo vel causâ. Deinde doceat eum naturas, nomina, loca, numeros, officia, & proprietates omnium spirituum, qui ad hanc sunt artem deputati: quomodo, quando, & ubi per eos sit operandum: & reliqua arcana, quæ ad hujus artis perfectionem pertinent; de quibus non est scribendum.

*Finitur liber secundus Steganographiæ Joannis Trithemii Ab-
batis Spanheimensis 12. Cal. Maji Anno Do-
mini M.D.*

LIBER TERTIVS
STEGANOGRAPHIÆ
JOANNIS TRITHEMII,
 ABBATIS SPANHEIMENSIS,
 AD
 SERENISSIMUM PRINCIPEM,
DOMINVM PHILIPPVM,
 COMITEM PALATINVM RHENI,
 DVCEM BAVARIÆ, IMPERIIQVE SACRI PRIN-
 CIPEM ELECTOREM.

P R Æ F A T I O.

Postquam auxiliante Domino nostro Iesu Christo salvatore fidelium animarum, primos artis nostræ libros duos complevimus, in quibus Steganographiam nostram utcunque descripsimus, oportet nos hunc tertium librum illis conjungere, & mirabilibus adinventis mirabilia copulare. Inveni in quodam libro cujusdam antiqui Philosophi, qui dictus est Menastor, esse possibile ut quadam arte mentis nostræ conceptum amico notum faciamus, quantumlibet absenti, in 24. horis, sine literis, & sine nuncio, perfectissimè, latissimè, & secretissimè, cum autem desiderio sciendi vehementissime ducerer, cæpi velle experiri dictionum veritatem, & post multos labores tandem inveni ipsam scientiam experientia probatam. Maximum est hujusmodi artis secretum, & tantis obscuritatibus involutum, ut nulli facile sit pervium; Menastor enim nimis obscure & paucis verbis mysterium involvit, tantisque viribus, ut secretum maneat, usus est, ut post eum nullus adhuc reperiri potuerit, qui ausus sit ejus sermonem aliquo documento facere clariorem. Ego autem metuens tam mirabile opus propter nimiam obscuritatem vilipendi ab imperitis, aut tandem igne cremari, cum in eo multis probationibus jam diu sum expertus, ita illud lite-

ris commendare apertioribus volui, ut & viris eruditis ac in magicis studio-
sissimis cum DEI auxilio possit aliquatenus fieri pervium, & tamen impe-
ritis Rapophagis omni tempore maneat occultatum, & nullatenus eorum obtu-
so intellectui cognitum.

Dixit autem Menastor: septem sunt planetæ, quibus septem
præfunt angeli, & illis sunt 21. spiritus subiecti, per quos nunciantur
arcana.

Horum nomina per tabulam exponamus.

		X.		X.	
Mansiones spirituum cum planetis. VI. M. L. n. c.					
S.	Roth.		Roth.		Roth.
♄	Orifiel	Sadael	1 — 675	663	651
		Poniel	2 — 700	688	676
		Morifiel	3 — 725	713	701
♄	Zachariel	Floriel	1 — 575	563	551
		Ariel	2 — 600	588	576
		Raphael	3 — 625	613	601
♄	Samael	Amael	1 — 475	463	451
		Asmael	2 — 500	488	476
		Nebiel	3 — 525	513	501
♄	Michael	Laniel	1 — 375	363	351
		Pasael	2 — 400	388	376
		Vanriel	3 — 425	413	401
♄	Anael	Zabdiel	1 — 275	263	251
		Sacmiel	2 — 300	288	276
		Adoniel	3 — 325	313	301
♄	Raphael	Carmiel	1 — 175	163	151
		Nabyel	2 — 200	188	176
		Pathiel	3 — 225	213	201
♄	Gabriel	Remafiel	1 — 75	63	51
		Tespiel	2 — 100	88	76
		Theoriel	3 — 125	113	101

S	Aniel 4	Wenafor	631	20	642	639
H	Saturnus	Schamaro	627	20	638	646
I	Kralvotos	Thubrays	626	20	650	634
	Ymarona	Tzatzraym	628	20	639.	

Isti sunt septem Angeli planetarum secundum traditionem antiquorum sapientum, quorum quilibet ducit mundum annis trecentis quinquaginta quatuor, mensibus bis binis in ordine suo. Orifiel est angelus Saturni, qui à principio creationis gubernavit mundum annis 354 mensib. 4, postea Venus, deinde Iupiter, post illum Mercurius, ac deinde Mars, postea Luna, postremo Sol; quilibet annis 354 mensibus 4 suum Angelum in tabula sibi communi scriptum Dominium Mundi habuisse describitur. Itaque tempore diluvii ferunt sapientes Samaelem angelum Martis servivisse Imperio Regiminis: Gabrielem autem angelum Lunæ tempore confusionis linguarum: Michaellem angelum Solis tempore exitus Israelis de Ægypto. Et quidem, si quis affectioni præfata adhibeat fidem, per seimet ab origine mundi facile mutationes temporum & gubernationem Angelorum usque ad suam ætatem præscripto ordine poterit supputare. Nos autem ea, quæ nostro conducunt proposito prosequentes, septem Angelis planetarum prædictis 21. subjectos alios spiritus, hoc est, unicuique tres non ambigimus secundum huiusmodi artis nostræ institutionem, per quos intentionis nostræ operamur effectum. Ordinem planetarum consuetum observabimus, à supremo omnium Saturno incipientes usque ad lunam primo cujuslibet principalis Angeli operationem conscribentes, ac deinde subservientium: & capitula per ordinem conjungentes.

CAP. I.

DE ORIFIELE, PRIMO ET SUPREMO ANGELO SATURNI, ET DE OPERATIONIBUS, QUÆ FIUNT PER EUM.

Saturnus, planetarum omnium altior & supremus, motu natura tardus, frigidus, quia remotus, difficilis, gravis à puncto sui principii 650, annis usque ad punctum primæ stationis in quolibet signo mensibus commorans 30, naturali proprio motu movetur 626. Ejus primus & supremus angelus vocatur secundum opinionem antiquorum Orifiel, qui habet sub se alios tres principales spiritus, videlicet: Sadach, Poniel & Morifiel, de quibus suo dicemus & loco & ordine, per hunc autem Orifielem magnum Saturni angelum fiunt multæ & diversæ operationes in Steganographia; per ipsum possumus mentis nostræ arcanum notum facere amico, artem scienti ubicunque fuerit, per literas, si placet, veletiam sine literis, & alia multa mirabilia facere, quæ nemo intelligit alius, qui in hac nostra scien-

tia imperitus fuerit ; Itaque volens per hunc angelum in Steganographia quippiam operari, maxime in die Saturni, & in his rebus, negotiis & causis, quæ pertinent ad Saturnum, in primis necesse est, ut motus ejus noveris varios & diversos ; & varios primum, purum, proprium, mixtum, rectum, retrogradum & confusum. Et in his omnibus non solum generales regulas, ab Astronomis traditas, (quia licet maxime conducant, huic scientiæ nostræ, tamen non penitus sufficiunt) sed etiam particulares sciat necesse est. Pro fundamento igitur præsuppositis tabulis & regulis de motibus planetarum, quos omnino scire operantem in hac arte necessarium est, speciales regulas & tabellas punctualium motuum per singula capitula hujus operis adjecimus, sine quarum observatione nemo in hac arte poterit operari. Et nota, quod dies cujuslibet planetæ in quatuor partes æquales dividitur, quarum primam, id est, horas inæquales tres, angelus ipsius planetæ principalis obtinet ; & reliquas tres partes ejus substituti per ordinem consequuntur : Exempli gratia, in die Saturni Orifiel primus angelus ejus tres horas ab ortu solis inæquales, quæ dicuntur horæ planetarum, possidet, secundas tres primus Angelus ejus Sadaël, tertias tenet Poniel secundus, & quartas tres horas Morisiel angelus Orifielis tertius, sub primis tribus horis diei tam Saturni, quam cæterarum stellarum, in rebus Saturno appropriatis operandum est per Orifielem, sub secundis per Sadaelem, sub tertiis per Ponielem, & sub ultimis tribus per Morisielem, & omnes operationes secundum motum Saturni aut prosperum effectum accipiunt aut debilem, sed jam tabulam punctualem ponamus.

Tabula punctualis.

Saturn.	αλφα S. 1					
644	638	672	632	688		
650	634	657	696	685		701
629	635	655	689			725
650	632	667	684	δελτα	κ.	719
645	640	658	692	719		713
635	637	673	692	725		708
646	643	675	699	704		710
		660	692	725		717

636	638	651	698	720	707
632	634	675	688	710	715
646	<i>Σητα</i> S.	669	684	721	712
639	669	663	697	711	718
635	675	658	682	707	713
641	654	660	680	721	709
642	675	667	692	714	S.
649	670	637	683	709	<i>γω</i>
642	660	665	698	716	641
648	675	662	700	717	642
638	661	668	685	724	649
634	651	663	676	717	646
647	671	659	700	723	635
632	664	<i>γαμμα</i>	<i>κ.</i> 604	713	24
630	659	694	688	709	644
642	666	700	683	722	<i>κ.</i> 646
633	667	679	685	707	633
648	674	700	602	705	735
650	667	695	682	717	632
655	673	685	690	708	631
626	663	669	687	723	646
650	659	686	693	725	635
644	659			710	643

Iste ordo nigro colore
scriptus.

642	685
639	18
633	693
643	699
S. B. <i>κ.</i>	692
657	690
665	691
674	692
21	698
672	693
667	696

671	697	δ
18	720	
654	707	
656	710	
671	17	
666	722	
670	721	
671	710	
23	10	
π T. X.	712	
681	713	
700	710	κ.
685	708	
683	721	
19	714	
682	725	
689	715	
684	721	
696	714	

Medio motu Saturni in secundum diem, gradum & horam ex tabulis communibus cognito, diligenter imprimis observandum scias; utrum sit directus, an retrogradus, purus, proprius, mixtus, aut confusus. Hoc autem ex tabulis communibus invenies, idcirco præscriptam tabulam ordinavimus, in quâ punctum principii motus ejus & finis poteris invenire qualibet horâ, divisis gradibus simul intercurrentibus in particulis minorum, ita videlicet, ut quodlibet minutum in duas, tres, vel quatuor partes horarias, secundum proportionem motus puri aut confusi; hoc est, aliorum planetarum conjunctione & separatione observatâ, dividatur: impossibile est enim vel per stellas, vel per spiritus stellarum te posse ad effectum hujus artis pervenire, nisi motu punctuali cognito: & diligentissime observato suas operationes ad qualitates planetarum, proprias noveris præscisè ordinare: nam in diversis gradibus signis, diebus, horis, minutis, secundis, tertiis & quartis planetarum effectus, quo ad hanc scientiam diversimodè variantur. In quolibet enim gradu 25 mutationes diversas observavimus, & invenimus, unde & quem-

quemlibet gradum in totidem partes dividere principales necessarium nobis videbatur: Ista autem divisio non habet locum per omnes gradus, sed in illis duntaxat, in quibus stellæ nobis ad hanc artem conducentes oriuntur, cum quibus fit operatio ad significandum absenti-
bus omne, quod volumus, ministerio spirituum sine literis sicut dice-
mus, itaque prima tabula divisionis graduum motus Saturni, quam præmisimus, primæ quartæ diei vel noctis deservit perpetuò in his, quæ pertinent ad operationem Saturni & principum ejus, secunda ve-
ro ad secundas tres horas, tertia ad tertias, & quarta ad quartas. Deinde subjecimus punctualem ordinem motus ipsius Saturni in ascendente, quando videlicet fuerit in uno ex primis quatuor signis, quæ sunt Ari-
es, Taurus, Gemini & Cancer, de reliquis octo signis etiam tabulam or-
dinabimus consequentem.

Tabula prima.

				9			12			12
S.	N.)	S.)	N.)	N.)	S.)	N.)	S.)	N.)	N.)	S.)
Q.	3 =	7.6	=	700	y	69				
639	693	16		689	647	716				
642	696	639		697	650	722				
633	685	638		696	634	721				
N. 23	25	642	N.	691	24 N.	714				
641	679	633		21 S.	642	24				
650	682 S.	13		682	648	724				
642	22	644		684	643	710 S.				
634	690	648		24	6j	721				
24	692	643		679		714				
647	685	23		682		719				
632	25	0.				721				
18. Lib. S.)		Sag. S.)								
700		634								
692		mp. N.								
691		663								
21		673								
681		668								
696		18								

692 }
664 }
24 }

674 } S.
671 }
668 }
675 }
666 }
658 }

Tabula.

mp. S. 673 663 665 665 671 659 633 23 N. 664 663 673 668 18 668 667 664 658	4 N. mp 706 } 725 } 714 } 24 } 717 } 709 } 19 } S. 722 } 707 } 721 } 708 } 18 }	2 S. 668 675 674 671 21 671 667 664 } N. 24 669 660 663 659 671 664 }	n X N. 710 } 717 } 723 } 718 } 708 } 721 } 714 } 24 } S. 715 } 717 } 708 } 18 } 722 } 717 } 710 } 20 } 0 }	13 S. 672 } 667 } 660 } 20 } 668 } N. 675 } 674 } 24 }
16 } N. 640 } 642 } 633 } S. 23 } 647 } 642 } 635 }	19 S. 707 714 722 12 } N. 709 721 718 72 }	22 N. mp 697 692 684 24 700 691 } S. 691 } 696 } 684 }	14 Gem. S. 694 696 699 696 689 10 679 682 69 S.	17 m N. 675 666 659 19 672 659 }

20. Sag. ☾.	23 ☾ R.	5 Sag. R.	718 725	8 Aq. ☾.
639	724	634		693. R.
632	717	646		
634	17	635		
633	722	646		
23	717			
632	710			
636				
635				
646				

Motus planetarum purus.				
649	549	333	Sat.	650
635	538	23	s	675
646	534 ☾.	347	p	700
639	546	342	Vir	725
644	535	348	4	550
646	25	343	e	575
635	☾ R.	245	a	600
12	427	232	r	625
647	450	235	M.	450
642	441	25		475
634	444	246	n	500
24	24	240	Sol	525
649	432	246	L	350
635	439	18	p	375
642	447 ☾.	246	v	400
646	17	235	ve	425
645	446	☾ ☾.	z	250
645	442	131	s	275
634	439	142	A	300
24	20	135	M	325
Iup. ☾.	☾ R.	133	c	150
542	347	23	n	175
534	342	147	p	200
533	346	142	D	225
23	349 ☾.	148	R	50
546	19	143	I	75
542	343	23	T	100
539	332	150		125
19	346	139		Grad. 26.

Qq

De

DE VARIO MOTU PLANETARUM, ET INTERPRETATIONE TABULARUM.

Quamvis in præsentî capitulo specialis nobis tractatus habendus sit de motibus Saturni & spiritibus ejus, ac de operatione in Steganographia per ipsos, ne tamen semel opportunè dicta cogamur in quolibet capitulorum repetere, monendus lector studiosus fuerat, ut eorum, quæ in hoc ipso capitulo dicimus etiam in sequentibus studeat esse memor; sunt autem singulorum planetarum varii motus, & in diversos alios omnes subtilissimè partiuntur: Motus purus & proprius multiplex est, & variis subtilissimis divisionibus variatur: directus, retrogradus, mixtus & confusus tot fermè punctis variantur, quot à principio sui motus in circulo divelluntur. Quid dicam de conjunctione ipsorum planetarum ad invicem? nam sicut Ptolomæus in gentiloquio ait, centum viginti conjunctiones in ipsis planetis, videlicet binariæ 21, ternariæ 35, quaternariæ 35, quinariæ 21, senariæ 7, & septenaria una. Et de his suo loco dicemus. De cæteris autem motibus quamvis dare certum terminum non possumus propter infinitam diversitatem, quibus quotidie punctis crescentibus aut minuentibus variantur ignorantes: ad plenum tamen, quantum nos observare potuimus, invenimus divisiones plusquam 300000, in quibus omnes hujusartis operationes, quoad effectum sæpe variantur, & nisi quis valde expertus in omnibus his fuerit, scieritque motus ipsorum planetarum, medios perfectè, ac deindè minutissimas divisiones punctuales, quæ ex quartis, tertiis, secundis minutis & gradibus inæqualibus subtilissimè divisis proveniunt: facile in veros errores incidet, & grave periculum vix evadet. Ad perfectam itaque hujus scientiæ institutionem tres tabulas ordinavimus, in quarum prima motum Saturni secundum quatuor partes tam diei quam noctis proprium videlicet & purum ad punctualem radicem reduximus, & ad verum cujuslibet ascendentis signi punctum ordinavimus. Incipientes à primo gradu Arietis puncto 641. **S. II** & **S** totum Zodiacum in secunda tabula complexi sumus. Deindè in eadem secunda tabula motum Saturni in quolibet duodecim signorum ad omnes quartas diei & noctis ita digessimus ad minutias, ut qualibet hora nobis gradu ascendentis, in quo fuerit Satur-

Saturnus ipse, cognito, clare patefcere possit radix ipsius punctualis, semel autem terminata calculata alicujus, quod nostra ætas nescio si unquam pertingere possit, tabula denuo à capite sui principii incipienda est. In tertia tabula septenariam conjunctionem Saturni cum cæteris planetis, quæ unica est ad proportionem puncti reduximus, per quam omnes conjunctiones 120 facile ad punctum reducuntur. In eadem tabula purus motus planetarum omnium per punctualem principii cujuslibet divisionem, progressionem & elongationem à puncto in quolibet motu cognoscitur, si medius motus antea perfectè habeatur: nam sine cognitione medii motus, impossibile est aliquem ad practicam hujus scientiæ posse accedere. Rursus etiamsi medium motum & verum similiter perfectissimè intelligas, nihil tibi ad hujus scientiæ cognitionem proderit, nisi præscriptas tres tabulas ad omnes punctos divisionum in motibus planetarum à gradibus inæqualibus æqualiter sumptos per minutias singulas ad integrum intelligas, sed jam ad operationem procedamus.

Cognitis autem omnibus intellectisque perfectè his, quæ diximus, & auxiliante DEO dicturi sumus; cum volueris in hac profundissima speculatione operari: inprimis oportet te scire ortum, exaltationem, & occasum omnium stellarum octavæ sphæræ, per quas fit operatio, & quantum quælibet distet ab alia; Sunt autem stellæ, per quas operamur ad nunciandum secretum quodcunque absenti sine verbis, sine scriptis, & sine homine nuncio, septingentæ numero, quarum nomina, loca, ortus, occasus, elevationes, distantias, accessus & regressus in libro speciali descripsimus, quos nimis studiosum esset, hic denuo inferendo repetere; itaque observata stella in omnibus sicut oportet & cognito puncto ascendentis, in quo Saturnus eadem hora fuerit, si per ipsum fit operatio, diligentissimè considera qualitatem motus ipsius, utrum sit directus an retrogradus, purus an mixtus, proprius an cum aliis impedimentis malorum aspectuum conjunctus, discretus an confusus: Deinde punctum principii motus in eodem signo tam ipsius Saturni quam cæterorum planetarum conjunctorum, ex tabulis communibus & his quas præmisimus, subtilissimè & propriè calculatum scribe in charta munda, & quantum sit progressus, quantum elevatus, quantumve depressus. Dili-

genter observa: Hoc idem facies in cæteris planetis, Saturno vel illi per quem fit operatio conjunctis. Simili modo diligentissime observa, quo aspectu se mutuo planetæ aspiciant, an trigonus, quadr. conjunctio vel sext. quia in ipsis latet hujus operationis maxima vis; Item ante omnia observes, in qua quarta sit Saturnus, non solum, quoad diem aut noctem, sed etiam quoad signum in quo est, & quoad annos à principio mundi, quando fuit in domo sua primo creatus: quia omnia ista sunt necessaria, & nota, quando Orifel angelus Saturni regit mundum in suo ordine, quod regimen ducet annis 354, mensibus quatuor, tunc omnis operatio hujus profundissimæ scientiæ, quæ pertinet ad opera Saturni, & quæ fit per eum, facilis est, & sine magno labore perspicuum consequetur effectum. Et simile de cæteris planetis est observandum. Quicumque ergo cognitis principiis hujus artis sine difficultate voluerit operari per eam, per illum planetam operetur, cujus angelus principalis isto tempore orbem gubernare facili calculatione invenitur. Igitur calculatis perfectissime omnibus, processurus ad operationem observa, quis angelus Saturni præsit illi quartæ diei aut noctis: & nomen ejus scribe cum nomine stellæ per quam vis operari, quam te videre necesse est. Omni autem tempore stellas tibi necessarias videre poteris, arte, quam tradidimus: five in die five in nocte, deinde scribe in eadem charthula cætera, quæ scis secretissima, cum encausto ad hoc nostro more præparato sicuti scis, postea pone schedulam ipsam quam scripsisti ante te, super mensam, & scribe in aliam chartam mentis tuæ conceptum, quemvis scire absentem, & involve has duas schedulas ad invicem, & pone in loco eminentiori ante te super mensam aut pulpitem, & dic conjurationem ad spiritum, per quem operaris sibi appropriatam, aut si malueris sine scriptis omnino nunciare secretum per spiritum vel sine spiritu, in tuo arbitrio sit positum, ejusdem namque operationis est, cum spiritu vel sine spiritu secretum nunciare amico paucis alteratis, sicut suo loco dicemus; jam differentiam operationum Saturni & angelorum ejus, secundum quatuor quartas principales cum conjurationibus unicuique per ordinem appropriatis componemus, quibus utendum est, cum per spiritum nunciatur arcanum &c.

DE PRIMO ANGELO SATURNI, QUI EST PRINCIPALIS, ET VOCATUR ORIFIEL, QUI PRIMAM QUARTAM SATURNI OBSERVAT.

Primus & principalis angelus Saturni, sicut in præcedentibus diximus, vocatur Orifiel, qui cum cæteris angelis planetarum in ordine suo orbem regit annis 354, mensibus quatuor, hic habet primam partem tam in die, quam in nocte, & per eum fit operatio ab ortu solis in die & ab occasu solis in nocte, usque ad tertiam horam inclusivè in omnibus, quæ ad Saturnum pertinent, & in ejus die ac nocte, sicut diximus; cum itaque in prima quarta Saturni aliquid volueris nunciare absenti sine verbis & sine literis, tum spiritus Saturni non alius, quam Orifiel, tibi vocandus est, quia per eum poteris omnia nunciare perfectissimè. In primis considera in quo signo sit iste Saturnus, & in quo gradu, & an sit directus, vel retrogradus, & quibus planetis sit conjunctio. De primo ponamus exemplum: Ecce Saturnus jam est in 25. gradu Tauri die 28. Mensis April. anni præsentis, qui est Domini 1500, nunc itaque ducamus 25 per 25, & fiunt 600, hos dividamus per quatuor quartas æquales, & manebunt cuilibet quartæ 150, compleamus omnes gradus Saturni in signo Tauri, & erunt 30. Ducamus aleum 3. per 25. in toto, & fiunt 750, rejiciamus quatuor gradus superfluos à medio tertiæ quartæ & remanebunt 650, accipiamus nunc punctum motus Saturni ex tabula ad præsentem diem & horam, & scire poterimus, quis sit ortus, elevatio & occasus Angeli Orifielis, cum Saturno in prima quarta: quibus cognitis facilis erit operatio nostra.

Tabula.

S.	R.	S.	R.	R.	S.
Hora 1.	hora 2.	hora 3.	grad.	punct.	hora 1.
640	635	S. 22	25	634	632
642	R. 646	647	R. 3	646	32
634	25	646	2	S. 648	S. 640
646	640	632	1	632	650
635	646	634	4	639	644
646	642	12	1	647	639
			5		Sat.

Q q 3

hor. 2.

N. }	S. }	N. }
hor. 2. }	hor. 3. }	§ }
632	632	650
640	640	640
§ 24 } S.	633 } S.	646 } S.
647	632	639
638	632	650
639 }	640 }	626 }

His diligentissime consideratis, Orifielem angelum Saturni constat esse separatum à Saturno 25 gradibus & 15 minutis: & est ad orientem, à primo puncto motus Saturni 625 gradationibus distans, à fine motus 25 minutis; his cognitis fac imaginem ex cera vel pinges in chartam novam figuram Orifielis in modum viri barbati & nudi, stantis super taurum varii coloris, habentis in dextra librum & in sinistra calamum, quem dum facis dic, fiat hæc imago magni Orifielis plena, perfecta & apta nunciare mentis meæ secretum N. filio N. amico meo secure fideliter & integre. Amen. Scribe in fronte nomen tuum cum encausto ex oleo rosarum temperato, & in pectore nomen amici tui absentis, dicens: hæc est imago N. filii N. cui per angelum Saturni Orifielem nunciatur mentis meæ conceptum. Amen. In fronte imaginis scribe Mendrion & in pectore Throesda, deinde conjunge ambas imagines simul, dicens, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen, audi Orifiel princeps stellæ Saturni, & per virtutem omnipotentis DEI adjuro te, ausculta: præcipio & mando tibi per virtutem istius imaginis tuæ, ut nuncies N. filio N. hanc intentionem meam (explicetur intentio) quantoque secure, secreta & fideliter, nihil obmittens eorum, quæ eum volo scire, & quæ tibi commendavi, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen; Deinde involve ipsas imagines sic conjunctas simul panno mundo loto cum aqua albifine, & pone eas in vas mobile, quod appellant sapientes Indiæ pharnat alronda: & cooperi illud superius diligenter cum corio raso, ac pone in introitu alicujus habitationis clausæ, ubicunque volueris, ad spatium 24 horarum, & sine omni hæsitacione tuum desiderium intra illa 24 horas perfecte adimpletur; Scietque amicus tuus absens intentionem in omni forma perfectissime, sicut eam super imaginem dixisti (quantumcunque prolixa fue-

fuerit) & quicquid illum ex te scire volueris, sciet in illis 24 horis perfecte & secretissime, ita, quod nunquam aliquis homo in æternum poterit hoc percipere aut scire sine voluntate tua aut amici tui. Et est magnum secretum, quod nullus sapientum ante nos literis commendare ausus fuit: amicus autem tuus, si quid te scire voluerit ex suis negociis, cum eodem spiritu te potest facere certiores intra idem spatium 24 horarum, modo sit in hac arte bene perfectus, tu autem 24 horis elapsis leva imagines de loco, in quo positæ sunt, & repone eas, quia omni tempore Orifielis per eas operari potes, non solum ad illum amicum tuum, sed ad quoscunque alios, mutato duntaxat nomine ipsius amici, in illius nomen quem volueris aliquid scire: & nota quod non oportet ipsas imagines depingi pulchras aut curiosas, sed quantumcunque simplices fuerint, nihil refert: modo habeant aliquam similitudinem proportionatam, ita ut imagines hominum esse cognoscantur, qui autem eas pulchrè depingere voluerit aut poterit, nihil impediet, nec prodest.

DE SECUNDO ANGELO SATURNI, QUI EST PRIMUS SUB ORIFIELE, ET VOCATUR SADAEL, PRÆSIDENS SECUNDÆ QUARTÆ SATURNI.

Secundus angelus Saturni vocatur Sadael, qui est primus sub Orifiele in ordine constitutus, & habet secundam partem post suum principem, tam in die, quam in nocte, in operibus & temporibus Saturni: hoc est, quartam, quintam & sextam horas inæquales, cum itaque in his tribus horis aliquid nunciare volueris ad amicum absentem in 24 horis, sine literis, sine verbis & sine nuncio, fac id per omnia & singula, quæ in operatione præcedente diximus: & observa punctum secundi motus Saturni in gradibus suis ad signum, in quo planeta ipse movetur, & qualis sit motus, & ubi sit spiritus movens astrum, quantum recesserit: & quantum elevetur è centro sui motus, quantumcunque distet à puncto quolibet totius circuli sive sphæræ, ad horum scientiam consequendam est tabula hæc.

R.	S.	R.	S.	R.	S.
hora 4.	hora 5.	hora 6.	hora 4.	hora 5.	hora 6.
669	660	634	673	655	669
675	671	24	663	667	651
654	661	666	659	658	675
					675

675 } 25 } 670 } X.	657 } 671 } 664 } S.	667 } 674 } 667 }	23 } 672 } 657 }	18 } 673 } 675 }	69 } X. 663 } 23 }
hora 4. }	hora 5. }				
658 666 667 } S. 657 665 662 }	668 X. 663 659 } Saturn. 656 653 } S. 652 }				

Loco angeli Sadaëlis ex consideratione stellæ fixæ ad punctum motûs Saturni invento, fac duas imagines (eo modo quo diximus in operatione præcedente) Orifielis, cum inscriptionibus, contestationibus, & aliis singulis, quæ ibi dicta sunt: quibus completis pone ipsas imagines super quinque ramusculos herbæ thransnote extra domum in loco securo & secreto, & dic super eas: In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen, Sicut duas istas imagines Sadaelis angeli N. Filii N. amici mei simul conjunctas super hos quinque ramos mobiles posui, ita tibi Sadael in virtute Orifielis principis tui magni præcipio, ut mentis meæ secretum, quod tibi explicando commisi, sine mora ad notitiam præfati perferas amici. His dictis dimitte ibidem imagines per 24. horas, & fiet quod voluisti, scietque amicus tuus omne, quod super imagines dixisti perfectissimè ac secretè, item si volueris de aliquo absente scire, quomodo valeat, & verum statum ejus in 24. horis, quantumcunque longè sit, isto modo scire poteris. ET OMNIA, QUÆ FIUNT IN MUNDO, CONSTELLATIONE OBSERVATA PER HANC ARTEM SCIRE POTERIS.

DE TERTIO ANGELO SATURNI, QUI EST SECUNDUS SUB ORIFIELE, ET VOCATUR PONIEL, PRÆSIDENS TERTIÆ QUARTÆ SATURNI.

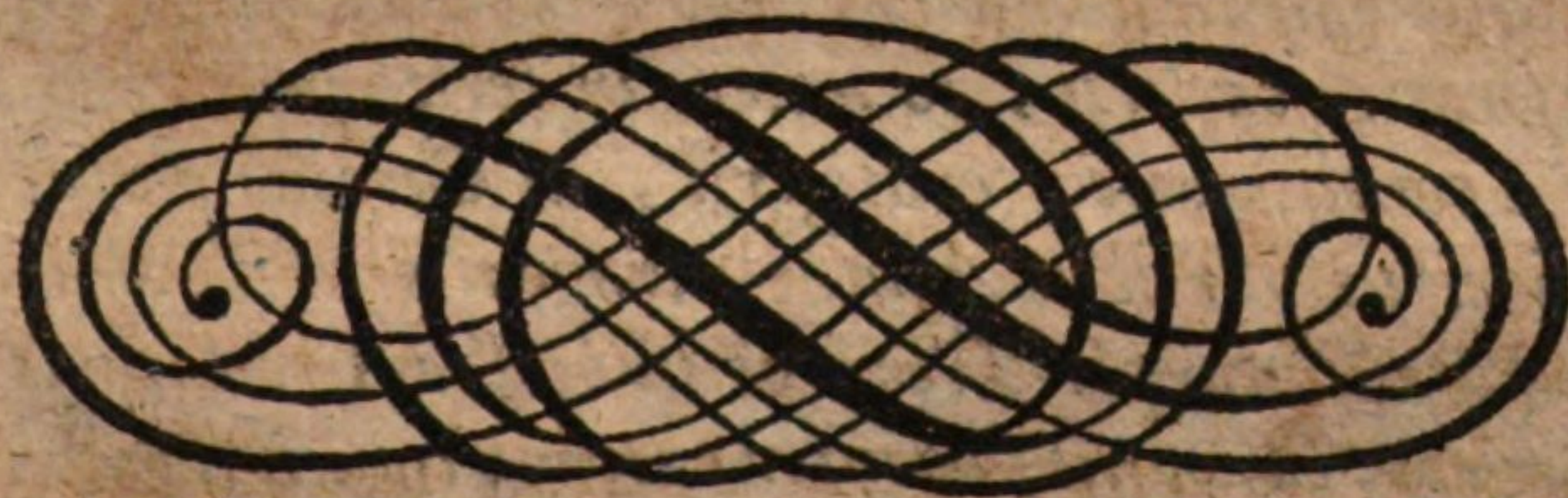
Tertius angelus Saturni vocatur Poniel, qui est in ordine secundus sub Orifiele principali angelo Saturni, præfidet horæ Saturninæ septimæ, octavæ & nonæ, tam in die quam in nocte, in omnibus, quæ pertinent ad operationem Saturni, locum ejus, quoniam cum suo

fuo movetur ordine ad stellas fixas 25. gradibus ab oriente per tabulas dispositis suis horis, ita invenies.

S.	R.	S.	R.	R.
Hora 7.	hora 8.	hora 9.	hora 7.	hora 9.
694	685	684	698	Sat. 685
700 R.	696 S.	12 R.	688 S.	676 S.
679	686	691	684	700
700	682	692	24	694
24	696	699	697	688
695	689	692	682	18
S.	S.	R.		
hora 8.	hora 7.	hora 8.		
680	683	693		
692	685	688		
682	692 R.	684 S.		
23 R.	682	24		
698	690	0		
700	687	677		

Motu Saturni certificato, & invento punctuali loco Ponielis fac duas imagines per omnia, ficuti diximus.

Finis Tertii Libri.

JOANNIS TRITHEMII,
PRIMO SPANHEIMENSIS DEINDE DIVI JACOBI PEAPOLITANI
ABBATIS,
STEGANOGRAPHIA
ILLUSTRATA.

P R Æ F A T I O.

Vidimus in *Steganographia vindicata*, quomodo *Trithemius* pro incomparabili sagacitate ingenii inter cetera subtilissimum quoddam opus *Steganographiae* mirabilis adinventionis mente conceperit, ac in orbem propalare cogitavit. Vidimus ex *Chronico Spanheimensi*, quomodo anno 1499. literas futuri hujus operis materiam ac dispositionem continentes ad *Arnoldum Bostium Carmelitam Gandavum* scripserit, & cum interea accidisset, quod *Bostius* ipse nesciente *Trithemio* ex hac vita migrasset, quomodo ex litera à *Priore Conventus Gandavi* aperta, lecta, & quasi pro miraculo divulgata, atque brevi tempore per totam *Galliam* & *Alemanniam*, coram multis Principibus & doctissimis viris publicata, rescripta, & maximâ omnium admiratione lecta & pro novo ac inaudito miraculo habita diversa in animis hominum excitarent judicia, aliis *Trithemium* praedicantibus hominem divinum, aliis eruditissimum, aliis magum & necromantem. Vidimus ex praefatione *Polygraphiae*, quomodo Anno 1500. octo mysteriorum libros in *Steganographia* scribere cepit, eo autem in tertio jam libro ejusdem operis lucubrationem continuante, contigerit, ut *Carolus Bovillus*, natione *Picardus*, superioribus partibus *Alsaciae* paragratis ad *Trithemium* hospitii gratiâ venerit in *Spanheim* per *Treviros* in *Galliam* rediturus; qui, cum esset omni humanitate exceptus, ac inter cetera, quae ipsi exhibebantur videnda, etiam perlustrasset memoratum opus *Steganographiae* necdum consummatum, quod & obiter legit mente aliunde occupatus, nec quo intelligeretur modo curavit, quomodo reversus posthac in *Galliam* malum pro bono

bono reddiderit, ac interrogatus per Germanum de Ganay postea Episcopum Aurelianensem, quid apud Trithemium reperisset, falsa pro veris, mendacia pro beneficiis rescripserit, ac scribens literas ad memoratum virum doctissimum falsitate, mendaciis, injuriis & contumeliis multis plenas, & non intellectæ Steganographiæ mentionem faciens Trithemium pravis artibus deditum, magum & necromantium falso, mendaciter & nimis injuriose temerariâ præsumptione proclamavit. Vidimus denique, quomodo hæ ipsæ Bovilli injuriæ, blasphemiæ (quod dolenter refero) in causa fuerint, quod admirandum opus Steganographiæ ab Autore non consummatum sit, sed unâ cum subtilissimis suis inventionibus in amico Trithemii sepultum perpetuò delitecat. Res certè ab omni rep. literaria, à cunctis Steganographorum scholis, à maximis Regibus, Principibus, ac belli Ducibus, aliisque, qui nuntiis utuntur mysteriorum latoribus tantò magis deploranda, quanto subtilissima orbis ingenia in inveniendis iis & solvendis, quæ Trithemius proposuit & promisit, fuerunt frustrata & elusa. Nam non defuerunt hucusque viri sagacissimi & studiosissimi, qui in perscrutandis naturæ mysteriis nullum laborem honestum ac possibilem subterfugere, & quid prostitere? Alii, cum capere Trithemium non possent, carpere non erubere, ac ad injurias conversi exclamarunt eum de re impossibili temere se jactitasse. Alii post longam & frustraneam speculationem concludere, multa in verborum contextu, quibus Trithemius inventa sua proposuit, reperiri prorsus contradictoria & impossibilia, latereque inconsideratam quandam assertionem. Alii viles & quotidianas artes pro Trithemianis inventis vendando & substituendo, ea eluserunt ut puerilia, ac judicarunt, non necesse fuisse Trithemium tam pomposis verborum compullis jactare secretum id, quod jam quotidiana fere consuetudine viluit, & vel ipsis jam pueris patet. Alii denique ignorantiam suam ingenuè sunt confessi. Sed horum omnium mihi displicet opinio; nec enim impossibilia sunt, quæ Trithemius promisit, neque in verbis patiuntur æquivocationem aut contradictionem, neque sunt communia, ut pueris pateant, neque tandem ita sunt abscondita, quia ab aliis etiam fuerint cognita & inventa. Itaque in eum finem, hanc editionis partem necessariam judicavi, atque Steganographiam Rescratam appellavi, non vero quod ejus me censeam eruditionis ut summi illius viri scripta vel inventa illustrare valeam, sed quod cum hucusque non parum detrimenti, suspitionis & impossibilitatis à suspecta Steganographiæ obscuritate sint passa, ego denuo illa in lucem extra-

ham, & novo examini Steganographorum subjiciam, quod unicum in hac parte promitto, an plura præstem, lector judicium dabit. Statueram quidem nuper materiam hanc verè difficilem & profundam paulo accuratius tractare, & nitore debito exornare, verum cum cum finem longius tempus requiri videbatur tum ratione ipsius materie ad maturitatem perducendæ, tum ratione scriptoris nullâ scribingendi dexteritate vel elegantia præditi; Synopsis vero nuper evulgata, paululum præceptis, præfixos egressa limites, omnium intuentium animos de hujus operis editione redderet securos; necessarium judicavi hanc materiam pro more reliquarum partium simplici stylo tractare lectoris benevoli confusus humanitate, & ita communi expectationi & nuperrimis promissis satisfacere.

CAP. I.

EXHIBETUR COMPENDIUM STEGANOGRAPHIÆ UNIVERSALIS.

Legimus complures veterum sapientes Reges & Principes, olim varios atque multiplices excogitavisse modos, quibus nuntiis suis ad loca remotiora mittendis tutò committerent arcana consilii, & quidquid mysterii confidendum occurrisset secreti, quo fierent in perferendis idonei, atque ab omni pravorum incursione securi, ne vel simplicitas cabalisticorum denudaret mysterium, vel baucceorum innata curiositas apostolicis rebus inferret detrimentum. Magnus ex his Romanorum Cæsar Augustus tenebroso cupiens in arduis uti nunciorum ministerio, spiramina vocis conceptæ mutavit ex lucidis in opaca, quorum barbariem vocis renitentem, metatheseos orchestrate pulchrâ inventionem ad nutum convenientem effecit. Archimedes ille Syracusius mathematicorum facile princeps, albam suis convenientem institutis volucrem nudam per caput & pedes, bastro in formam tetragoni reciso, circumferenter affixit, ordinatisque debitâ proportionem ministris, opus volatili commendavit instrumento. Quo ritè peracto resolvit affixam suâ manu, quam ut avolare permisset, facta est subito inter familiares penetralium facies disjunctio magna, surrexitque mox tortuosæ imaginis monasticæ prius monstrum nimis vagabundum, cujus in aspectu, nemo, quod erat, potuit cogitare. Nec prius conquievit bubonum dissensio, donec

donec imago magistri picam scite religasset tetragono confimili. M. T. Cicero facundus orator ingenio usus & arte, phraseos minutias commutavit in signa & thelamatos sui philergiam sive characterem pro usitata phrasi locavit. Pharamundus quoque 43. post Marcomerum, Francorum in Germania rex potentissimus, ut fierent omnia tuto, suis arcanis alligavit minutias peregrinas. Clodius etiam Crinitus Pharamundi filius, imitatione genitoris mysteria consilii notis involvit propriis ac peregrinis. Carolus Magnus 63. post Marcomerum Francorum rex bubones minutiis alligavit & variis & multis, ac singulis regni praefectis singulos contulit arte bubones. Nortmanni ex Gothiae finibus egressi, vocatis è Græcia bubonibus, tutum suis latibulum paraverunt arcanis. Fuerunt, qui accidentiis visibilibus minuta discernere, quorum prudentiâ nox vertebatur in diem, & sine bubonum ministerio lux splendebat in tenebris. Alii verò minutias divisione regulata multiplicantes barbarorum ad instar, naturæ schemata subverterunt, in tenebris orchemata nascentium umbra secretantes, & ubi consilii requirebat arcanum per diapyramata cabalam subministrabant absentibus. Fuerunt etiam, quos harmonia cœlestis peregrinas docuit componere voces, quarum duplex fuit intelligentibus usus, dum alter sensum suspendebat, alter in æthera mentem. Conati sunt plures, in umbra sine luce quærere lucem, minimè tamen potuerunt, quia sepultus jacet in cineribus ignis; nonnulli exercitati larvarum pictores ventum unum in duos distinxerunt ad punctum, quorum alter misophos tenebras odit, lucem diligit, arcanum bubone custodit. Rursus Bedâ fuerunt contestante nonnulli, quorum intentio progrediens ad latiora invisibilem oculis ventum rebus colligabat visibilibus, & vegetabilia multa, nec minus lapides, atque fructeta, quæ vocibus carent, linguâ cogebat loqui humanâ, quid inferam bruta, cum arti obtemperent cuncta? Et quis veterum occultè scribendi modos exprimeret omnes? Sed & orbis hodiernus ingeniosissima licet veterum inventa longe supergressus, eò devenit subtilitatis, ut ipsam noctis umbram sub diei lumine collocaret & absconderet, ut neque nox præjudicium diei neque dies nocti suspicionem generaret; atque ex iis aliqui quidem, & qui artis prima posuere fundamenta, eo anni tempore, quo noctem dies cursu naturali excedit, noctem ita minu-

statim diei gradibus supponere, ut oculo libero nonnisi diei gradus, telescopio verò steganographico sub quolibet diei gradu integrum noctis minutum deprehenderetur. Alii in ipsis æquinoctiis, cum diei nox æqualis, rem non infeliciter tentârunt, ac noctem totam, sub tota die, & ita singulos noctis gradus sub singulis diei gradibus mirabili proportionem absconderunt. Alii denique circa solstitium hyemale, ubi nox tantò diem, quantò in æstivo dies noctem excedit, admirandâ, & pene incomprehensibili adinventionem singulos noctis gradus sub singulis diei minutis occultârunt. Sed & admiranda hæc inventio tot variatur differentiis & extenditur ampliationibus, ut nemo sit in mundo, qui species tanti queat mysterii omnes dinumerare. Et hinc mirus alicui videri possem, quod in synopsi nuper evulgata promiserim omnium fere Steganographorum inventa in compendio exhibere; Verum huic ego, cum contigerit, respondendum duco; esse quidem valde difficile, aut etiam vix possibile, omnes omnium familiares occultè scribendi modos enumerare; non tamen esse impossibile, eos, qui à Steganographiæ scriptoribus hucusque in lucem sunt editi, sub certis regulis ac divisionibus comprehensos exhibere; quæ intentio mea fuit & est in cap. præsentis, quò festino. Animadvertendum tamen prius Steganographiam accepisse me in generali significatione, qua etiam Steganologiam comprehendat, licet alias ad invicem specificè distinguantur, ut statim videbimus.

§ I. Complectitur Steganologiam in compendio.

Et si Steganologia ex ipso nomine ob diversitatem tam vocis quam significationis sufficienter à Steganographia differat ac distinguatur, quia tamen non una omnium semper est sententia, quò modi particulares aliquando referri debeant, ego in hoc tractatu talem pono ac sequor differentiam, qua omnes ii modi, quibus aliquid ad absentem mittitur, siue scriptura sit, siue scripturæ officio fungens, Steganographiæ adscribantur, cum vero nihil ad absentem mittitur, sed tantum aliquid sit penes nunciantem, ex quo alter in cognitionem arcani deveniat, ad Steganologiam pertineat. Potest autem utraque tam Steganologia quam Steganographia multiplici divisione in varias abire species inferiores, differentiâ desumptâ ratione
tama

tam suspicionis & facilitatis, quam temporis, loci, commoditatis & utilitatis. Ego iis neglectis, in Steganologia differentiam specificam statuo pro ratione distantiae, quam triplicem assigno; praesentiam, quā vox humana naturalis naturaliter prolata pertingit, ac percipi potest; distantiam mediam, qua visus & auditus humanus naturaliter ac distincte agit; & denique distantiam maximam, quæ est extra terminos dictorum sensuum, v. g. ad 5, 10, 100, aut 1000 miliaria & plura: Steganographiæ verò differentiam fundo in natura scriptiois.

Primo itaque praesentibus, aut in praesentia mentis arcanos conceptus possumus nunciare. I. Voce altā naturaliter prolata, & ita. 1. Lingua omnino incognita & fictitia, quam corresponsuri pro libitu assumpserint, qui loquendi modus, licet sit valde difficilis, est tamen omnino securus; potest autem nova lingua excogitari, cujus singulae dictiones dictionibus communis linguae respondeant, aut cujus integra dictio, unam tantum literam repraesentet, prioris generis linguam aliquando me assumpsisse recordor, posterioris generis sunt illae, quas Trithemius in 3. & 4. libro Polygraphiæ tradit, & licet illa libri 3. sit valde difficilis & in sermone non suadenda, illa tamen libri 4. est jucunda & facilis. 2. Lingua quadam aliena, quæ tamen iis ignota sit, quos mysterium latere oportet, qualis est in Germania Hispanica, in Hispania Germanica, in Gallia Anglica &c. sed in hoc cautè agendum est, præterquam enim, quod multis in locis diversæ linguae in usu sint, talis locutio suspicionem generat, & quandoque interdicta est. 3. Lingua communi & usitata, sed quæ per transpositionem syllabarum ita sit deformata, ut omnino aliena censeatur, talis est, qua utitur Trithemius in Polygraphia his verbis: *Ejus autem scriptura fit in charta vel sine churta cum nemilua & cata, raphocam, lapolce, aliisque rebus diversis; scribuntur item literæ ac variis modis absconduntur & locis, ut sub race tabulata, sub rofirila cubior in leopi, in necoflas, in ceocali, locubat, in ratera, in lispilia, & aliis similibus penè infinitis.* 4. Potest lingua communis etiam per transpositionem, mutationem, additionem & repetitionem quarundam literarum talem induere novitatem, ut nec à quovis facile cognosci, nec secretum latens deprehendi possit, tales modos recenset Janus Hercules de Sunde l. i. iteg. & alii, unde sequentia pono exempla. Per transpositionem: *Im maice*

*geo mēſſer & maavi xe ouq rpimūm ide. &c. quod denotat: Mi amice, ego ſemper te amavi, ex quo primum die. Item: Morturiunt pantes riſce-
 tur nadiculus muſ &c. quod ſignificat: Parturiunt montes naſcetur ridi-
 culus muſ. Per mutationem: *fio naulvurg io finen harteo odes bo finen
 andreo &c. quod ſonat: Ein Maulwurf in einem Garten / oder an
 einem andern &c. Per additionem: Itluwen itmēm irēmēm engen
 aſpurgſtren jehenzen / quod idem eſt ac: Wiltu mit mir gen Straß-
 burg ziehen. Per repetitionem, v. g. dicendo *fabricator* diceretur;
fababribicabatobor, aut: *Pater meus non eſt domi: Pabateber mebeubus
 nobon ebeſt dobonibi.* 5. Potheſt adhiberi lingua, qua Trithemius uti-
 tur in conjurationibus Steganographiæ, ubi alternæ tantum literæ
 ſunt ſignificativæ, reliquæ pro libitu aſſumptæ; & eſt modus loquen-
 di valde ſecurus, ut qui tam longo tempore non fuerit deprehenſus, &
 eſt facilis tam pro loquente quam intelligente, v. g. *interinio nec ſeti
 dromeis.* Id eſt: *nemo eſt domi.* 6. Potheſt quis communiter uti lin-
 gua uſitata, ſed ubi occurrit dictio occultanda, eam exprimere alia
 lingua, ita apud nos inter ſe loquuntur Hebræi, dum ſermoni Ger-
 manio hebraicas dictiones immiſcent, talis etiam eſt lingua quam
 Itali *Calman*, nos *Rothwelfch* appellamus, ejus proponit exemplum
*Hercules à Sunde in der Barlung Geſpräch zwifchen einem Leminger
 Soldaten, ſeiner Rrdnerin Weib, einem Spengler / Kessler, und
 Schöcherfezer Wirth.* 7. Poſt quis lingua communi loqui per ænig-
 mata, figuras, ſimilitudines, ita, ut non ab omnibus intelligatur. Exem-
 pla pono ex *Hercule à Sunde*, ſic Itali dicunt: *Baldezza de patrone capello
 de matto.* cum dicere volunt, *nimia familiaritatem parere contemptum.*
 Ita cum veteribus Rabbiniſ dici poſſet: *Iſleri bilgina kiſch kiſch karie.*
 volendo ſignificare, aliquem alteri artem quandam ſurripuiſſe &
 pro ſua jactare. 8. Tandem ſenſus ſecretus ita communi linguæ
 potheſt interſeri & abſcondi, ut nec ſenſûs fiat diſcontinuatio, neque
 materiæ ſuſpicio, pulchrum exemplum ponit *Hercules à Sunde*, &
 ex eo P. Schot, ubi poſt quodvis appellativum creaturæ viventis, aut
 ejus pronomen dictio ſequens eſt ſignificativa. Sed & plures poſſunt
 fieri ſenſus ac diſtinctè pronunciari, & à principio vel fine omnium
 dictiones poni valentes. Exemplum. *Der N. iſt ein guter Man. Sein
 will iſt wie mein Wil. Nichts iſt mir ſo lieb als Dieſes. Zu ihm will
 ich ſehen in glück und Unglück. Er iſt gewünſcht für Uns. Es trage ſich
 böſes***

böses oder gutes Zu. Ein solcher Freund ist hoch zu Schätzen. II. Potest alteri quidpiam significari voce submissa & quidem 1. aliis infusurando in aurem, quod adstantes latere debet, sed hic modus rusticus est, indecorus, periculosus, ideoque fugiendus. Itaque melius & securius res expedietur instrumentis acusticis vel operationibus inde descendentibus, quæ apud scriptores ejus materiæ ex professo videantur, ego pauculos modos adduco ex P. Schot. Potest ergo 2. submissee alteri quidquam nunciari, si loquens trabis etiam longissimæ humi prostratæ, aut, quod melius est, fulcris impositæ, uni extremitati admoveat os, & submissee loquatur, ut à nullo adstantium percipiatur, alter verò alteri extremitati applicet aurem. 3. Si loquens os applicet uni parti superficiiei circularis politæ, alter parti diametraliter aut quasi diametraliter oppositæ applicet aurem: tunc enim quidquid loquens submississimè dixerit, alter distinctissimè audiet, adstantibus etiam colloquentibus inter se, aut cantantibus, aut quosvis clamores ac strepitus excitantibus. Idem quoque fit in quibuslibet rotundis fabricis concavis ac politis, cujusmodi est aula quædam rotunda in arce Heidelbergensi. 4. Si eligantur ambulacra longarum domuum aut aularum, ubi duobus lateribus & parallelis parietibus politis superpositus est fornix similiter politus. Si enim unus uni muro applicet os, alter alteri muro aurem, & submissee colloquantur, audiunt se mutuo. 5. Per canales apertos, hoc est, qui sunt instar semicilindri concavi aut prismatis excavati, per hos enim canales ab una extremitate ad alteram defertur, quidquid submissee fuerit in murmuratum. 6. Per canales clausos & aquæ ductus coopertos. Romanorum aquæ ductuum Præfecti notarunt, loquentium voces in illis ad quingentorum pedum distantiam tanquam præsentem audiri. 7. Per machinas & instrumenta acustica, quæ magno numero descripsit P. Schot in *Magia Phonotectica*, Syntagm. 2. per totum. 8. Per statuas loquentes, quas magno etiam numero nec minori artificio descripsit idem P. Schot in eadem *Magia*, Syntagm. 3. per totum. III. Variis signis pro libitu assumptis possumus animi nostri conceptus aperire, talis est modus. 1. Quem pueri in scholis adhibent, ubi pro membris corporis aut generibus vestimentorum literas supponunt, & præsertim eas, quæ illarum partium sunt initiales, exempla vide

apud P. Schot in schola Steg. & Herculem à Sunde. 2. *Dactylogia*, quæ est ars loquendi per digitos, cum nempe pro eorum varia positione, incurvatione, extensione, combinatione valor literarum intelligitur; de hoc loquendi modo Bedanus monachus integrum libellum composuit, & extant modi plurimi cum exemplis apud Steganographos, quos recensere superfluum censeo, cum quilibet pro libitu possit sibi novum alphabetum formare. 3. Potest quis loqui nutibus, aspectu variarum partium conclavis, in quo quis est, ad dextram, sinistram, antrorsum, varia positione manuum, pilei, etiam inter comedendum variis gestibus &c. quod ita secreto & secure fieri potest, ut nec suspicionem generet, nec etiam penetrari possit; experimento loquor. IV. Possumus occultè mentem significare ope Magnetis. De quo videatur incomparabilis ille Magister Magnetis P. Athanasius Kircherus, ego manum de tabula retraho.

Secundò, cum ad aliquam distantiam quidquam nunciandum est, id efficiemus. I. Variis instrumentis musicis ut chely, fistula, tuba & similibus pro ratione distantiae. Potest id autem fieri, 1. ut notæ in scala musicali, pro earum vario situ ac proprietatibus literarum assumant officium, ac tum intelligatur illa litera alphabeti, cum nota illam repræsentans in instrumento exprimitur. Exemplum vide apud P. Schot & Herculem à Sunde, sed modus hic est valde difficilis & non nisi à Musicis in practicam vocandus, itaque facilior & jucundior erit operatio. 2. Si loco singularum alphabeti literarum una, duæ, vel tres integræ cantilenæ substituantur, erit quidem tum modus valde tardus, sed tamen securissimus ac ideo pro ratione circumstantiarum tantum exercendus, ita ope dulcis v.g. fistulæ, amico sedenti in carcere, aut amasiæ intra parietes domesticos custoditæ quidvis poterimus significare, ita tubicen in castris aut ubivis locorum, omnia poterit arcana & brevi tempore ad sat magnam distantiam scienti artem nunciare. II. Possunt accipi diversa simul instrumenta musica, & eorum sono qualicunque, etiam iter correspondentes non determinato arcana nunciari, quò autem plura fuerint, tanto res est expeditior, ut si essent 24. instrumenta, quodlibet posset unam literam repræsentare semel tactum; si essent 12, posset quodvis semel tangi pro duodecim primis literis alphabeti, & bis pro

pro reliquis duodecim ; si essent octo : quodlibet semel tangeretur pro primis octo literis, bis pro secundis octo literis, & denique ter pro reliquis octo, & sic in univcrsum erunt 24 literæ ; Eadem ratio de reliquis. Sed & potest instrumentorum diversorum fieri combinatio, ut si pro A. chelys minor sola tangeretur. Pro B. chelys major sola. Pro C. chelys minor cum majore &c. III. Defectu instrumentorum musicorum possunt alii soni edi, ut voce, manibus, &c. & eorum varia combinatione aut repetitione tot fieri & determinari differentiæ, ut facile 24 literis alphabeti æquivaleant. IV. Possumus & mentem nostram facibus luminibusque exprimere aut simili signo visibili de nocte, idque vel ope unius tantum, aut plurium, prout ingeniosè describit Hercules à Sunde in Steganogr. id verò quod præstant faces de nocte, inter diu fumus, aut vexilla, vel similia signa, quæ videri & distingui possunt. V. Hercules de Sunde tradit modum loquendi cum alio non adeo distante, ope tabulæ semicircularis, aut alterius cujuscunque formæ, instructæ regula dioptrica & signatæ lineis à centro ad 24 literas alphabeti circa marginem tabulæ scriptas ductis, ac directis versus 24 saxa, aut palos, aliave signa iisdem alphabeti literis signata ; qui ipsemet videatur. VI. Possumus denique etiam pulsu campanarum, explosione tormentorum bellicorum, ratione loci, temporis, magnitudinis &c. tot reperire differentias, ut alphabetum inde aliquod formari possit, & ita absentibus loqui. Quæ omnia ingeniosi lectoris ulteriori studio relinquuntur.

Tertiò denique ad maximam distantiam, ultra terminos naturales visûs & auditûs, ad 3. 5. 50. 100. 1000. milliaria voluntatem nostram quomodo manifestare possimus docent quidam, quod videamus. I. Itaque quidam, ut Cornelius Agrippa & Joannes Baptista Porta, ac alii, proponunt artificium quoddam, quo per radios lunares ope speculi aut sine speculo aliquid nunciari potest ; discutit illud P. Schot Schol. Steg. classe 7. erot. 7. §. 2. qui ibidem videatur. II. Cornelius Agrippa docet quomodo per diffusionem specierum visibilium vel audibilium naturaliter, procul omni suspitione hominibus homini ad quamcunque longissimam etiam vel incognitam distantiam brevissimo tempore nunciare mentis conceptum potest. Videatur hac de re P. Schot. ubi supra §. 3. III. Hercules de Sunde, ubi

sæpius ait, Fridericum Risnerum in optica sua meminisse cujusdam speculi, quo noctu ad lunæ splendorem legebatur Constantinopoli, quod Londini in Anglia scriptum erat. Sed & ibidem dicit Sunde reperisse se in tractatu de Magia monachi cujusdam antiqui, posse tria specula fieri ac ita disponi, ut noctu in plenilunio videri possit, quidquid in toto terrarum hemisphærio sub dio contingit. IV. Tradunt aliqui ope duarum pyxidum magneticarum arcana mentis manifestari posse; refert hunc modum Sunde, & discutit P. Schot Steg. schol. erot. 12. V. Alii docent per reciprocam sanguinis aut carnis infusionem posse duos inter se quantavis distantia distitos loqui, quem modum itidem proponit Hercules à Sunde & discutit P. Schot, ubi supra, erot. 13. VI. Denique alium absentibus loquendi modum quovis in loco quantumcunque distito commorantibus proponit Hercules à Sunde lib. 3. cap. ult. proponit eum vero Steganographia scriptura, ne ad cujusvis desidis homunculi notitiam perveniat. Cui otium suppetit, scripturam explicet, & se inventi participem reddat.

§. 2. Compendium Steganographiæ exhibetur.

Dixi supra, eos omnes occultè scribendi modos ad Steganographiam referri debere, quibus aliquid ad absentem mittitur, itaque ante omnia nuncios constituamus, ut sine quibus hæc operatio effectus non potietur. Nunciorum autem nomen & officium I. convenit homini & fere soli, quos pro arcanis perferendis fidelissimos eligamus, necesse est, nisi periculum subire velimus; sed quis tam acutus est ingenii aut prudentiæ, ut corda hominum scrutari possit? quin & hominum fides valde est labilis & aurum obcæcat plures; igitur erit remediis utendum, talia nobis subministrat P. Schot, ubi medicamenta soporifera præscribit, quibus somnus conciliatur nuntiis, & ita secretum pro libitu ac necessitate occultatur. Sed & ipsi nuntii aliquando suspicionem patiuntur, aut liberum transitum non habent, ergo nuntii omni suspicioni carentes eligendi sunt, tales sunt II. Mendici, quibus usi dicuntur Patres Concilii Ephesini, qui Nestorium damnarunt. Cum enim sententiam suam Constantinopoli constare vellent, & portæ ac viæ omnes à Nestorii amicis infestæ; epistolas intra calamos absconditas tradidere mendicis Constanti-

stantinopolim deferendas. III. Cum oppidum quoddam aut castellum obsessum est, quod fluvio adjacet, aut alias necessitas postulat, Urinatorum utemur ministerio, ist est eorum hominum, qui sub aqua aut exercitio naturæ, aut artis instrumentis ambulant, tale exemplum de Decio Bruto refert Dio. De loricis verò aquaticis agit P. Schot in Technica curiosa l. 6. cap. 9. & alii. IV. Sed & columbæ literarum latriceis fuere, sicut & aliæ aves cicures, cujusmodi stratagematis plenas dicit esse historias P. Schot, sicut plura refert exempla ex Aeliano l. 6. Animal. cap. 7. Ex Æmilio in Philippo II. Egnatio l. 7. c. 4. Ex Famiano strada de bello belgico l. 7. Ex obsessione Lugduni Batavorum. Ex Frontino l. 3. stratag. c. 13. Ex Plinio & aliis, quæ videantur. V. Canes etiam nunciorum supplent officium, cujusmodi exemplum recenset Lipsius cent. 1. Epist. ad Belgas ep. 44. de cane quodam Lovaniensi, sed & similibus exemplis historiæ sunt refertæ. VI. Antiqui sagittis circumvolvebant aut alligabant literas, & ad amicos intra vel extra urbem jaculabantur, ut refert Herodotus de Timoxeno, & Plutarchus in Cimone de Chiis; sed etiam adhuc hodie id exhiberi potest, præsertim in Belgio vel à Belgis, qui exercitatissimi sunt in jaculandis sagittis, & in singulis fere oppidis pro pretio quotannis certant. VII. Hodie etiam literas includunt intra globum plumbeum & sclopo vel tormento mittunt ad locum destinatum. Non omnibus omnia conveniunt, electio facienda est pro ratione circumstantiarum.

Hucusque fidos, celeres, & carentes suspitione nuntios constituimus, nunc literas iis commendandas formemus, eæ autem fiunt Primò, sine ulla scriptura, id est, cum aliæ res præter characteres ad absentem mittuntur, ex quibus ille in cognitionem arcani devenire possit. Talis modus est, I. si flores aut herbæ loco literarum substituantur, iique requisito ordine pro ratione arcani in sertum vel fasciculum colligantur, ac ita transmittantur; modus certè facilis, jucundus, securus, & amatoribus pretio magno æstimandus. Idem præstant II. diversorum generum & colorum ligulæ sericæ, quæ literarum potestate insigniri, & ad exprimendum arcanum sensum facili & jucunda compositione conjungi & transmitti possunt. Quin & chartis lusoriis III. uti possumus, cumque in quovis

lusu sint 52. chartæ, binas pro quavis alphabeti litera, aut etiam pro aliquibus præcipue vero vocalibus, utpote sæpius occurrentibus ternas substituere, sed & cum literæ quædam sæpius occurrunt, plures lusus adhibere. Similem nec minus jucundum effectum præstat IV. diversa moneta, id quod in Germania facile in praxin revocari potest, ob multitudinem & eorum, qui jus cudendæ monetæ habent, & ipsius monetæ; Ita possumus 24. Statuum Imperii florenos pro 24 literis alphabeti supponere, v. g. Moguntinenses pro A, Saxonicos pro B, Brandenburgicos pro C, Palatinos pro D, Darmstadienses pro E, &c. cumque nunciandum esset Cade conjungimus quatuor florenos: Brandenburgicum, Moguntinum, Palatinum & Darmstadiensem, atque hoc ordine illæso transmittimus. V. Potest fieri lamina cuprea, lignea, aut similis materiæ, rotunda, quadrata, oblonga & cujuscunque tandem figuræ, tantæ tamen magnitudinis, ut tot sit capax foraminum, quot sunt literæ alphabeti necessariæ, excindatur ea in extremitatibus, ut fiat sicut rota dentata, pro numero literarum, five tot perforetur separatis foraminibus, singula verò foramina uni & certæ literæ attribuantur, atque ita cum quidquam nunciandum est, filum certo loco ab una extremitate affigitur, reliquâ extremitate ex ordine per ea foramina trahendâ, quæ literas repræsentant proposito convenientes. Plures tales modos describit Hercules à Sunde.

Secundò. Possumus arcanum nostrum literis & scripturæ commendare, sed quæ ita apud nuncium occultentur, ut nec suspicionem faciant nec deprehendi possint. Sic possumus I. abscondere literas, ridicula ferè, sed ingeniosa praxi intra lapidem, quam describit Hercules à Sunde & P. Schot; Simile quoque artificium tradit Joannes Baptista Porta l. 16. Mag. nat. c. 6. II. In Calceis, quem modum etiam insinuat Trithemius in Polygraphia per vocem *ceocali*, sed & Ovidius ejus meminit, dicens:

Cum possit solæ chartas celare ligatas,

Et victo blandas sub pede ferre notas.

Ejus praxin docet P. Schot in sch. iteg. cl. 12. c. 2. §. 1. ubi etiam varia adducit exempla hujus inventionis. III. intra sigillum, sc. Principum & Magistratum in urbibus, qui latis admodum sigillis obsignare solent, possunt autem verba secreta in schedula quadam exigua

gua exarari, atque ea scheda complicari, & exterius oleo vel pinguedine illita infra ceram in loco sigilli occultari. IV. Intra baculum viatorium, intra hastile, intra gladii vaginam, inter alia quaecunque tabellariorum arma epistolas abscondere non est infrequens, qua de inventione vide P. Schot d. l. §. 5. & Hercule à Sunde. V. Absconduntur etiam epistola in *leopi* & in *lispilia*, id est in pileo & palliis aliisque vestibus, cujusmodi multa sunt exempla. VI. Intra varios cibos & fructus, quæ praxis innumeras admittit variationes. Nam 1. potest abscondi epistola intra panem antequam pinfitur & panis dari tabellario, vel melius mendicabulo, deferendus ad absentem. 2. Potest epistola angustæ & delicatissimæ papyro inscripta, ac convoluta abscondi intra calamus, calamus intra pyrum, pomum, carmen assatam, placentam &c. & absenti transmitti. 3. Securissimum est, tametsi turpiculum, si nux avellana facto in cortice exiguo foramine evacuetur, schedulæ exiguæ ac delicatissimæ secretum inscribatur, intra nucem abscondatur, & ea foramine clausa, tabellario deglutienda detur & ita transmittatur, reddat enim tabellarius nucem integram per secessum. Honestius erit, si epistola in esculento abscondita cani devoranda detur, atque is nuntio associetur, ac demum occidatur, ut ex visceribus epistola eximatur. VII. Absconduntur literæ in *necoflas*, id est, in flascone, quem modum valde ingeniosum describit P. Schot d. l. §. 2. ex Hercule à Sunde, ubi ex fundamento legatur, quod dabit occasionem ingenioso lectori alias excogitandi praxes, quibus literæ inter quaecunque alia vasa abscondantur. VIII. Occultantur etiam literæ inter dissecta animalia, cujus pragmaticæ P. Schot d. l. cap. 3. §. 1. dicit meminisse Frontinum lib. 3. stratagem. cap. 13. IX. Intra collaria canum, quos nuntii secum ducunt, aut inter ephippia, fræna, aliaque equorum arma possunt tutissimè literæ occultari, uti teste Frontino fecere Campani. X. Intra ferreos tubulos ligularum, cujus inventionis exemplum narrat P. Schot d. l. §. 4. quod contigit Carolo V. Imperatori in obsidione Metensi, qui videatur. XI. In utribus, aut urnis testaceis & literæ tuto absconduntur, qui deinde à nandi peritis ad locum destinatum deferantur, tale exemplum narrat ex Frontino, l. 3. stratag. cap. 13. P. Schot d. l. cap. 4. §. 1. & 3. XII. In laminis plumbeis tutum etiam literis est latibulum, de quo stratagemate exemplum ex Frontino

tino adfert P. Schot d. l. §. 2. XIII. Intra ovum literæ absconduntur tali praxi: Scripta in papyro epistola conciditur in segmenta longa, quolibet unam epistolæ lineam habituro, hæc segmenta à tergo literis vel numeris pro ordinis ratione signata in ovum recens per rimulas tantæ capacitatis in cortice factas singulatim intruduntur, ac tum ovum rimulâ occlusâ absenti mittitur vel aliis immistum ovis, vel aliâ ratione suspicionem non pariturâ. Sed & idem alia ratione poterit effici: Ovum acri aceto immergitur horis ternis, quaternis aut pluribus, & cum emollitum est, cultri acie cortex aperitur, ovum evacuatur, charta secretum continens per rimam intruditur, ac tum scissurâ calce & gummi mistis obturatâ, ovum aquæ frigidæ immergitur macerandum, quo cortex pristinæ duritiei reddatur. XIV. Potest & epistola secretum continens in longa segmenta confindi, ea segmenta intra mulierum vel virorum, aut etiam equorum plegmata seu complicatos capillos abscondi, & ad absentes mitti. XV. Tandem etiam intra bellaria potest epistola latere abscondita, quale exemplum de Polycrate fœminâ narrat P. Schot d. l. cap. 4. §. 8.

Tertiò potest secretum mitti ad absentem literis apertis, id est, non occultatis, sed quæ scriptæ sint characteribus invisibilibus, id est talibus, qui, ut scripti sunt, delitescant, & non nisi ab artis consilio legibiles fieri possint vel ad ignem vel insperso pulvisculo, vel in aqua & simili liquore, vel aliis modis. Fit autem scriptura talis in pergameno, charta, panno, ovo, lapide, crystallo, &c. Itaque 1. fieri potest scriptura invisibilis, quæ non nisi ad ignem denuo legibilis reddatur, 1. si scribatur succo, qui exprimitur ex pomis, piris, malis perficis, uvis, malis citreis & similibus fructibus, nam ut scriptæ sunt literæ delitescunt, & non nisi admotæ igni reviviscunt. 2. Idem præstat scriptura, quæ lacte fit, sive animalium sive herbarum ut thymali ficûs &c. 3. Similis fit scriptura, eâ aquâ, in qua vel vitriolum, vel alumen, vel sal armoniacum, vel calx, vel cremor tartari, aut camphora, & similia sunt dissoluta vel injecta delitescet enim & ad ignem revocabitur. 4. Eodem potiemur effectû, si sulphur cum paucis salis vino misceatur, idque coletur & loco atramenti adhibeatur. 5. Succo cæparum & allii eadem est virtus, nempe ut literæ primò evanescant eo scriptæ, ac postea per ignem reducantur. 6. Suc-

6. Succus expressus ex capis cum sale & urina literas scriptas primò occultat, deinde admotas igni efficit nigras & legibiles. II. Potest fieri scriptura invisibilis, quæ aquâ vel alio liquore fiat legibilis. 1. Si aquâ, in qua vitriolum seu calchantum dissolutum, ac injectus pulvis gallæ tenuiter comminutus, scribatur supra chartam, illico scriptura delitefcet, restituetur verò cum aquæ frigidæ injicitur, literas ipsamet charta candidiores efficiendo. 2. Similiter jucundum exhibetur spectaculum, si alumen tenuiter comminutum aqua solvatur, atque ea aquâ scriptura exaretur in charta crassa, linteo, pergameno candido. 3. Si vitriolum tenuiter comminutum solvatur aqua frigida, atque inde scriptura fiat in charta, literæ illico evanescunt reddituræ, si semina unica gallarum pulverizata intra quartam partem mensuræ aquæ communis injiciatur, bene misceatur, per pannum lineum coletur, & epistola scripta per hanc aquam aliquoties traducatur, nam nigræ efficientur literæ. 4. Simile accidit, si succo limonis exares literas in papyro, nam siccatae penitus abeunt, si verò lythargirium in vas fictile cum aceto injicias, decoquas, decoctumque percoles, ac huic liquori scripturam immergas, illico reddetur candida & legibilis. 5. Albumen ovi temperatum & discussum ad scribendum, scripturam reddit penitus illegibilem, nec apparituram nisi aquæ imponatur frigida. 6. Si hirci adipe supra lapidem scribas, ipse tuam illico scripturam non amplius agnosces aut deprehendes, nisi lapidem aceto immergas, quo literæ redeant conspiciendæ quasi supra lapidem eminentes. 7. Potest & fieri scriptura duplici atramento visibili & invisibili, illo quidem pro rebus quibuscunque nullius aspectum timentibus, hoc verò pro arcano conceptu, quem omnes præter artis conscium latere oportet, & latebit nisi certa quadam operatione scriptura visibilis deleatur, atque eo ipso invisibilis reviviscat. Modum ex Porta tradit P. Schot. III. Potest fieri scriptura inconspicua, quæ insperso legatur pulvisculo, & quidem i. vino, aceto, urina, adipe, sebo, aliaque pinguedine, gummi, lacte animalium, lacte herbarum aut foliorum ut ficulneo, Tithymali; si enim unâ ex his materiis ad scribendum aptatâ supra chartam, aut in aliqua corporis parte, ut manu, brachio, fronte literas feceris, sicarique permiseris, ne vestigium quidem scripturæ amplius apparebit, redibunt autem denuò literæ tritis in pulverem carbonibus, aut

chartæ combustæ polline aut fuligine conspersæ. 2. Potest etiam tali modo supra crystallum seu vitrum scriptura fieri; Dissolve gummi arabicum vel tragacanthum in aqua clarissima, quâ scribe supra phialam crySTALLINAM seu vitream, permitte siccari & nihil apparebit, usquedum tali pulvisculo inspergatur scriptura. 3. Similiter supra tabellam, chartam, linteum, scribere poteris; Solve adipem hircinum cum pauculo terebinthinæ resinæ, & liquore isto chartam aliquam bene illine & serva, cum scribendum est, pone eam supra tabellam, linteum, strophium &c. & quas lubet significare literas, stylo ferreo exara, adhærebit scriptura, nec apparebit, nisi uno ex dictis pulvisculis inspergatur. IV. Fit & scriptura, quæ non nisi aëre, vel posita inter oculum & lumen vel ignem legitur, talis est, si cerusam, aliumque colorem album tragacanthæ liquefactæ immisceas, eaque misturâ in charta scribas, nihil enim legi poterit, nisi scriptura inter oculum & lumen solis aut candelæ ponatur. V. Huc spectat Dermaticum scribendi genus à Trithemio in Polygraphia insinuatum, quod fit in dorso nunciorum; fit autem juxta Trithemium scripturâ quadam artificiali per loturam cujusdam humoris seu liquoris duntaxat visibili. Similiter huc pertinet stratagema Hyftiæi quod videatur in P. Schot. Hercule à Sunde, P. Kircher. Porta.

Quartò denique potest scriptura fieri characteribus visibilibus, atramento videlicet communi, & ita quidem l. possunt à correspondentibus assumi characteres omnino fictitii, & qui nullam aliam habeant significationem, quam ex instituto operantium; Non est autem possibile omnia omnium figmenta huc adducere, nec proposito quidquam conducit, cum quilibet sibi pro libitu novum possit fabricare alphabetum. Plura refert Trithemius l. 6. Polygr. ubi adducit alphabetum Nortmannorum, veterum Francorum, item quoddam in Codice Hunibaldi repertum, Pharamundi, Honorii cognomento Thebani, Ciceronis & aliorum. Similia quoque habet Sunde, ubi tria ponit Cabbalistica Alphabeta, quorum primum appellatur scriptura cœlestis; secundum, scriptura angelica; tertium, scriptura transitus flavii &c. Sed in hoc genere scriptionis cautè procedendum est, nam non tantum inveniuntur multi, qui facili & brevi studio tales possunt aperire scripturas, sed & passim apud Auctores extant regulæ eas legendi & secretum latens inveniendi; Itaque

Itaque possunt plures characteres pro una litera substitui, & præcipue pro vocalibus, vel possunt duæ dictiones conjungi, aut aliquæ literæ dictionis unius, alterius dictionis literis per variam mutationem vel transpositionem adjungi, quo difficilior scriptura reddatur. Sed & referente Trithemio in Polygraphia M. T. Cicero pro quavis dictione latina Characterem unum supposuit, tantamque copiam notarum in quodam dictionario cum dictionibus subjectis collocavit, ut omnino sufficiant ad scribendum latino sermone quæcunque volueris. Qualibus notis sive characteribus psalterium latinum integrum & pulchrè descriptum olim vidisse se Trithemius asserit in Bibliotheca majoris Ecclesiæ Argentinensis, cui quis rerum judex ignarus titulum forinsecus præposuerat talem Psalterium in Armenica lingua. II. Possunt & numeri loco literarum substitui, varia earum combinatione & variatione, atque ita transmitti ad artis conscium; quò autem literæ tales minus patiantur suspicionis, poterunt numeri collocari & assumi instar computûs communis aut Astronomici; sed cum & hoc non semper tutum sit, astu utemur ingeniosissimo, quem invenit P. Kircherus, ac P. Schot in tota schola Steganogr. recenset, & excolit; consistitque præcipue in illo, ut epistolæ cujusdam de quavis rescriptæ, & nullius conspectum formidantis, cujuscunque etiam linguæ & idiomatis singuli characteres ab initio numerentur, cumque deventum fuerit ad literam in qua numerus significandus terminatur, signum fiat visibile vel invisibile suo tamen tempore rediturum, pro secundo numero itidem numerentur tot literæ ab hoc signo inchoando quot unitates numerus continet, & denuo signum fiat atque ita consequenter donec omnes numeri nunciandi epistolæ sint inferti. III. Etiam sola puncta non effigiata in characteres aut literas proposito deserviunt, debet autem eorum varius situs, combinatio, distantia tot efficere differentias, ut literis alphabeti necessariis correspondeant; tales modos describit Hercules à Sunde l. 5. cap. 3. 10. 12. utiturque triangulo, lineâ sola vel circuli semidiametro. IV. Ipsæ literæ usitatæ etiam tutum arcanis præbent receptaculum, cum ita suam mutant potestatem, ut omnino diversam assumant naturam per transpositionem alphabeti ordinatam vel inordinatam; Quo pertinet totus liber quintus Polygraphiæ Trithemii; sed & per variam literarum paucarum combinationem poterunt

fieri 24 differentia, quomodo usum fuisse Julium Cæsarem refert Hercules à Sunde d. l. cap. 12. Illæ vero literæ, quæ per talem alphabeti transpositionem pro arcano proveniunt, possunt aut separatim pro ratione sensûs ipsius poni, aut cum num. seq. ita inter alias occultari, ut nec suspicionem generent, nec ullatenus deprehendi possint. V. Arcanum ipsum separatum vel in dictiones, vel in syllabas, vel in literas ita orationi apertæ potest inseri, ut impossibile sit illud ulla ratione deprehendere; exhibet id totus liber primus & secundus Steganographiæ Trithemii, ubi certarum aut omnium dictionum alicujus epistolæ literæ aut syllabæ initiales, arcani nunciandi literas aut syllabas referunt, cumque earum tanta sit variatio, prout & in duobus capp. seqq. ampliaciones meæ ostendunt, nemo certè tam erit in arte combinatoriâ exercitatus, qui literas in tali epistola arcano deservientes queat invenire præsertim, si per secundum librum & ejus ampliaciones fuerint in alias transformatæ; Sed & exempla exhibebo infra cap. seq. ubi non initiales sed secundæ ultimæ aut penultimæ certarum dictionum literæ arcano deserviunt, similis est Steganographia Brixienfis, quam refert P. Schot, ubi certorum numerorum certus ordo assumitur, atque oratio aperta sic instituitur, ut computatis à principio literis epistolæ, prima secreti litera incidat in locum quo definit numerus primus assumptus, secunda secreti litera incidat in locum quo definit numerus secundus assumptus computatione facta à prima litera, & ita consequenter. Eadem ratio syllabarum licet modus operandi sit paululum difficilior; jucundissima omnium operatio est, integras arcani dictiones literis patentibus inserere præterquam enim quod securissima sit etiam summa facilitate instituitur, quod tamen de omnibus modis hujus operationis non ita generaliter intellectum velim; nam certè modus Trithemii in lib. 2. cap. 23. & 24. Steg. non ita est facilis, sicut nec ille quem Hercules de Sunde steg. auctæ cap. 9. l. 5. describit & tantoperè æstimat.

CAP. II.

EXAMINAT ET AMPLIAT LIBRUM PRIMUM STEGANOGRAPHIÆ.

Primus Steganographiæ liber ut vidimus, continet varios occultè scribendi modos, quibus oratio vel epistola sic instituitur, ut initiales literæ omnium vel certarum dictionum sensum arcanum ex-
pri-

primant; videndum itaque in cap præsentī an tales sint, ut tam speciosam & pomposam meruerint præfationem, ita enim inquit Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium: *Primus liber continet plusquam centum modos occultè scribendi, quidquid velis, sine omni suspitione, sine literarum transpositione, sine omni timore, ita ut non sit homo in mundo, qui naturali industria scire, vel suspicari quidem possit, quid in meis literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex me vel ex eo quem ego docuero. Verba sunt plana & familiaria, omni suspitione carentia, sed intentionem meam nemo sine arte percipere poterit in æternum, quantumcunque sit doctus, & est res verè stupenda.* Secundò desideratur ipsorum horum modorum ampliatio, ut manifestum fiat, quod Trithemius in Apologia Steganographiæ præposita insinuat: *Nec fieri quispiam tam doctus & expertus in hac ipsa scientia unquam poterit, ut non relinquantur infiniti modi, secretè, & occultissimè scribendi ad omnia sufficientes, quos ipse nondum apprehendit. Est enim hæc scientia chaos infinite magnitudinis, quod nemo comprehendere potest. Quia quantumlibet doctus in hac arte fueris, minus tamen est, quod intelligis, quam illud quod nescis. Nam hujus scientiæ proprietas est magistro discipulum semper, modo sit industrius & velit, reddere sine comparatione doctiorem.*

§. I. Continet Examen libri primi Steganographiæ.

Examen Steganographiæ instituturus explorabo, an conveniat regulis in cap. I. Steganogr. Vind. positis, idque cum fecero, ostenderoque quam hi modi occultè scribendi, sint absque omni suspitione: quam sint securi ac tuti; & denique quam sint faciles & expediti, sine dubio meritas iis laudes obtinuero; quod conclusionibus tribus breviter expedietur.

Dico I. Steganographiam libri primi esse absque omni suspitione, id manifestè ostendo. Quia inde dicitur oriri suspicio, ubi est aliquid novi, extraordinarii, & contra communem scribendi consuetudinem, ita fit, cum scribimus characteribus fictitiis & peregrinis, cum numeros & puncta aut literas literis apertè substituimus, cum signa incognita, vel communia contra eorum proprietatem assumimus; Atqui nihil horum fit in his modis, nihil ibi reperitur novi, nihil extraordinarii; verba sunt plana, communia, & in propria acceptione in perfectum & concinnum sensum composita; nulla in iis re-

peritur differentia ab aliis literis, quibus ordinariè & citra occultorum significationem scribimus; experimentum cape lector suspiciose, & vide, quid in literis sequentibus lateat suspicionis? quæ dictio, quæ litera ei ansam præbeat?

Epistola.

Non sine ratione sententiam teneres negativam, utpote & tibi favorabiliorem & valde validis utroque in jure stabilitam argumentis, nisi hujus temporis malignitas & immutatus rerum status leges facerent silere antiquas, ut loquar brevibus, dissimulandum est moderno tempore, non jure agendum, qui jure agit, supprimitur ubique, nec facile desiderato potitur effectu; tibi itaque consulturus respondeo, ut præfenti in casu dissimules, repetiturus leges, ubi antiqua fides & sinceritas legum reduxerint obedientiam & debitum honorem. Vale.

Dices 1: Etsi epistolæ ipsæ libri primi nihil contineant suspiciosi, in fine tamen earum poni characterem illius Imperatoris, per cujus spiritus operatio est instituta, qui vix conservabit epistolam à suspicionem immunem. Resp. Signum illud à Trithemio docendi tantum non necessitatis causâ assumptum, ideoque aliud assumi posse, quod sit ab omni suspicionem remotum, prout me fecisse recordor, dum literas assumpsi Græcas aut Latinas; sed & hæ literæ tam secretò possunt literis inferi, ut à nullo mortalium advertantur, v. g. in subscriptione post nomen cujusvis proprium, ut ab aliquibus factitatum audio.

Dices 2: Cum sit valde difficile tales exquirere dictiones, quarum literæ initiales proposito deserviant, sensum quandoque fieri inconcinnum, coactum, vel minùs fluidum, & contra ordinarii styli cursum, ut inde quis possit arripere occasionem suspicandi. Resp. Id vitium scriptoris erit non ipsius artis, quæ operantem requirit eruditum & interminis latinis copiosum & elegantem; Non est ut quivis ad eam accedat, & operari præsumat, qui vel grammatices inspexit tedimenta; vel Romanæ latinitatis flumen sicco pede pertransiverit;

Dico 2: Steganographiam Libri primi esse omninò tutam & securam. Et id quomodo melius probavero, quam ipsa experientia præteritorum & futurorum? Quis enim ab eo tempore, quo Steganographia extat, & autem plusquam sesqui sæculum, quis inquam vel unicam epistolam aut formulam precatoriam ad mentem authoris explicavit & arcanum latens deprehendit? Nec dices: Hos scribendi modos

modostempore Trithemii quidem, aut etiam hucusque fuisse sat securos ac tutos, non autem id fore amplius, postquam per editionem hujus operis fuerint omnibus manifesti, multis in re præsertim majoris momenti, nullum laborem subterfugituris quò arcanum in tali epistola latens valeant deprehendere. Resp. Enim similes modos ab aliis Steganographis vel ingenio proprio, vel imitatione clavis, quæ semper fuit adjuncta & præfixa Steganographiæ, fuisse excogitados, & Steganographiam Trithemii nihilominus mansisse occultam & intactam, quod itidem poterit evenire post hujus libri editionem. Sed quid disputando longus sum, exemplo veritas patefcet, quod curioso & sciolo adversario proponendum duxi.

Epistola.

Tuæ petitioni libenter & ex animo annuisssem, transmisisssemque pridem renovatum hæreditatis tuæ inventarium, nisi occasio satis commoda, & nuncius fidelis defuisset, nec enim securum est, rem tanti momenti cui libet committere, maxime originale ipsum, cujus recuperatio tempus requireret; Itaque si necessitas urgeat, aptam huic rei occasionem pro tua in similibus negotiis experienciâ, notaque dexterritate poteris ad manum dare, ostendam, nihil mihi potius in orbe toto esset tua amicitia, quam summa constantia hucusque custodivimus & reciproca officiornum vicissitudine comprobavimus. Hisce te tutelæ & protectioni divinæ commendo. Vale.

Dico 3: Sunt etiam hi modi steganographici omnino faciles tam pro legente, quam pro scribente; in cujus tamen demonstratione videndum mihi primò quibuscum res agatur adversariis; si enim disputare contingat cum iis, qui Romanæ latinitatis rudimenta tantum salutârint, & ut supra insinuavi, sicco pede transiverint, facile cum omnibus meis demonstrationibus succubuero, quid enim aquid tales probabilitatis effecero, quibus familiarius est sapientiam spernere quam didicisse? & qui, si contendendam esset, ut anseres in celebribus illis avium comitiis, ad pascua redibunt, aquilæ primatum sine contentione relicturi. Nec id mirum, sicut enim non est rusticorum, aut cujusvis è plebe, sed nec eorum, qui vel novem aut decem annis hodierno studendi more scamna scholarum rerum Principum agere Secretarios & Scribas, ita minus erit mirandum, si & horum scribarum non quivis huic scientiæ sit aptus, sed quem longior exercitatio perfecit.

Si

Si verò mihi eveniat in contentionem descendere cum viris doctis & in scripture literarum exercitatis, unius diei cursu totam demonstrationem exhibuero; certus sum enim tales brevissimo tempore omnem difficultatem superaturos & impofterum cum summa facilitate & voluptate scripturos.

Objicies cum Hercule à Sunde & dices hos modos, præterquam quod non sint adeo faciles, esse nimis amplos, requirereque nimis longam orationem vel epistolam pro paucis arcani literis nunciandis, adeoque non ubique usui esse posse. Resp. Non sunt hi modi inventi ut ubique sint usui, sed tum, cum amico absenti aliquid nunciandum est secure & secreto, cum vero hæ circumstantiæ cessant, aliis utemur, quorum infiniti sunt. Et sane, si modi illi quos ipse Hercules à Sunde ipsemet tradit ubilibet adhiberi possunt, facilius ego Trithemianis utar utpote & magis absconditis & minus suspicionis generaturis.

§. 2. Continet ampliationem libri primi Steganographiæ.

Etsi Steganographia Trithemii possit in innumeros ferme modos extendi & ampliari infinitique & vix non supervacanei esset laboris eos enumerare, operæ tamen pretium facturum me putavi, si paucas adjicerem regulas generales, quò incipientibus ad hanc artem aditus tantò facilior & jucundior reddatur, & via ostendatur ad alios & longe subtiliores excogitandos.

Primò itaque Trithemius omnes dictiones ponit significativas. Modus hic nullam aliam, quam generalem totius libri hujus & utilissimam recipit ampliationem, quæ fit per transpositionem literarum arcani, cum nempe literæ quidem omnes naturalem retinent valorem sed ita fitum mutant, ut, quæ fuit prima, fiat v. g. tertia aut quarta &c. Potest autem talis transpositio fieri primò in singulis arcani dictionibus separatim, ut in cap. 21. vel simul sumptis omnibus dictionibus, ut fit in capp. 24, 27, 28, 29, 30, 31, ubi secretum pro numero literarum in certas partes distribuitur, atque ex singulis divisionibus accipiuntur primo primæ, deinde secundæ post tertiæ literæ, & sic consequenter. Exemplum: Dividatur hæc sententia: Omnes consiliari sunt contra te, res est perdita; in sex partes, & sic stabit: Omnesco nsiliar iisuntc ontrate resestp erdita. Si nunc ex qualibet parte

parte accipiantur primo primæ, tum secundæ, post tertiæ, quartæ, quintæ, sextæ, &c. Sic proveniet eadem sententia in novo habitu: oniore mfiner nistsd elurei sinast cattta orcep. Plura his similia & magis ingeniosa inveniet curiosus lector ipsemet, viam sufficiat ostendisse. Postquam itaque arcanum quoddam ita transpositum est, tunc per omnes modos hujus libri poterit orationi apertæ inseri, ut vel omnes literæ sint significativæ vel alternativæ, prout operanti placuerit. Exemplum intuere.

Epistola.

Ex postremis tuis literis Colonia mihi derivatis non sine gaudio excepi conditionis tuæ immutatum esse statum, notoque officio modo te potiri; nam dubitavi nuper an ex voto hæc res sit successura, ideoque omnem lapidem movi. Itaque lætor vehementer ita tandem tibi provisum ut tota vita & sis honoribus futurus illustris & divitiis abundans, sed & optimam nactus es occasionem amicis tuis consanguineisque egregiè benefaciendi ac inimicorum invidiæ e contra stimulum adjiciendi. Vale.

Secundò Trithemius alternas dictiones tantum ponit significativas, ita ut vacantes & otiosæ cum valentibus alternâ positione varient, poterit autem numerus utrarumque pro libitu assumi, Autor tantum ascendit ad quinque; sed & singulas arcani dictiones certis dictionibus orationis apertæ concludit & ab invicem separat. Modus hic commodissimè poterit variari, si in prædicta alternatione assumatur inæqualis numerus valentium & vacantium, sicut Autor fecit in capp. 17. 18. 19. 20. vel manente per totum eodem numero valentium potest numerus vacantium ascendere & descendere, ut in capp. 15. 16. vel e contra. Exemplo res patebit.

Epistola.

Euer letzteres Schreiben vom 26. Augusti habe ich erhalten/und darab mit grosser Freud vernohmen/ welchermaßen ewer alte und nechste Freund sämtlich willens seynd/euch nacher Ingolstatt/Wien/Praag/oder Löben oder sonst eine Teutsche Universität/welche Catholischs exercitium Religionis hatt zu verschicken. In Frankreich zu gehen ist anjesso unsicher und noch sehr gefährlich/in Engelland ist gar nicht rathsam: daß dahero ich euch die vorhabende Reiß nit allein nit mißrathe/ sonder viel Glück und Heyl darzu wündsche.

Tertiò: In cap. 14. Trithemius ponit modum, ubi inter duas vacantes dictiones orationis apertæ integra dictio arcani ponitur. Hic modus poterit variari ex num. 1. per transpositionem literarum; vel simpliciter quælibet dictio inverti, ita ut ultima litera fiat prima, penultima secunda, &c. sed & quælibet arcani dictio tot vacantibus poterit concludi & à sequente separari quot illo literas habuit. Exemplum.

Epistola.

Debui non sine tædio sæpius audire relationem, cujus exemplar mihi nuper transmisisti omnino ridiculam esse; præterquam enim quod manifestè veritati contraria sit, etiam plena est tam immaturo lepore, insulsisque metaphoris, ut risum legenti movere debeat. Itaque deinceps advertere debes, ut majori acumine tam reconditum opus perficias, scis enim & officii ratione debes scire, ingentem curam relationibus adhiberi debere, quod sanè non præstitisti.

Quartò: Trithemius in capp. 16. & 17. proponit modum, quo tam valentes quam vacantes ab uno ad octonarium ascendunt, & iterum descendunt, id est, ut primo ponatur vacans, post valens, inde duæ vacantes & duæ valentes, postea tres, & ita consequenter ad octonarium. Poterit autem & hic modus variari, ut 1. vel fiat tantum descensus, aut tantum ascensus. 2. Ut valentium tantum aut ècontra fit descensus vel ascensus. 3. Ut etiam ipsorum ascensuum vel descensuum fiat ascensus vel descensus. Exemplo res comprehendetur.

Epistola.

Non satis intelligo hesternas tuas literas, quibus negativam sustinere opinionem intendis; nec enim sufficienter declaras, unde resulter illa, quam exponis, experientia, neque rationem ejus physicam adducis; indubitatum est, quod dicis, esse animam hominis triplicem, rationalem, sensitivam & vegetativam: & sensitivam continere totam perfectionem vegetativæ, sicut rationalis virtualiter, ac eminenter tenet sensitivam: verum non recte indicas, quisnam sit ille primus motor bene operandi, & unde resulter illa motio.

Quinto: Trithemius à principio & fine lineas aliquas omnino ponit otiosas, id quod præter cæteras utilitates etiam facit, quo epistola fiat magis fluida, atque inde tanto minus generet suspicio-
nis.

nis. Hunc modum ampliabimus si non tantum in initio sed etiam in contextu interponamus lineas otiosas, v. g. ut primo sit linea vacans, postea valens, tum iterum otiosa, & sic alternativè ad finem. Exemplum.

Epistola.

In magno hucusque fuimus periculo, & quotidie nobis erat mors reformidanda, in balance erat vita nostra, & nihil vidimus præter innumeros latrones & infidiatores; in summa, ubique terror erat, nunc vero evasimus DEO adjuvante, cessant infidiæ & dolores magnusque terror, qui nobis incussus fuit hucusque; verbo; sumus modo extra periculum hic & nemo nos turbat, omnem libertatem recuperavimus; Id quod tibi propterea hisce significare volui, quo curam & sollicitudinem abjicias omnino, & nos brevi visites, bene nos haberi præsens ipsemet visurus, interim parabimus omnia pro tuo optato adventu & musicam instituemus excellentem.

Sexto: Sicut Trithemius hucusque per totum librum primum primas certarum dictionum literas posuit significativas, ita generali ampliatione, literæ possunt accipi secundæ, atque tales proposito convenientes exquiri dictiones, quarum secundæ literæ sensum arcanum exprimant. Exemplum.

Epistola.

Accepi non sine maximo animi gaudio epistolam tuam postremam Viennâ ad me datam indeque tuam & salutem & futuram non exiguam promotionem apud Nuncium Apostolicum intellexi. Optarem me simili conditione etiam hoc tempore provideri posse, certè nulla mihi nunc esset conditio tam annexa, quam non paratissimè resignarem. Itaque amorem illum & affectionem ac humanitatem, quam semper exhibuisti erga me, continua, meque ad conditionem assertam vel similem stude recommendare, me reperies benefactorum memorem & semper gratum, aliudque nihil unquam facturum potius, quam ut id vicissim erga te reciproco bono affectu recompensem. Vale.

Septimo: Sicut loco primarum literarum secundas posui significativas, ita similiter ultimas vel penultimas certarum dictionum literas instituemus, ut arcanum exprimant. Duo rem ostendunt exempla.

Epistola.

Accepi hesternas tuas literas & pluribus inde cognovi, ubi ponas emphasin argumenti & demonstrationis ante nuperam pentecosten propositæ, sed necdum intellexi ubi lateat vis & unde sumatur ratio concludendi, nec enim adhuc rem penetrasti, nec ad propositum respondisse te sufficienter mihi videre, atque hinc proximè alia faciliior captu à te desideratur demonstratio. Vale.

Alia epistola.

Sicut ante mensem ore tenustibi dixi, ita nunc percepi ex fundamento fratris tui promotionem, scripsi id & feci notum amicis jam omnibus, quos amari à vobis constanter scio, & illi rescripserunt literis tam obligantibus, ut indubitato sit erga vos eorum affectio permanitura, concluderunt etiam fratrem tuum occasione proximâ visitare, de officio gratulaturi, & se ex corde toto recreaturi. Tu fac venias, ego adero, nam habeo tecum adhuc negotia maxima conferenda. Vale.

Octavò. Tandem ex his omnibus regulis generalibus ut vel primæ, vel secundæ, vel ultimæ, aut etiam penultimæ literæ certarum dictionum sint significativæ, infinitæ possunt fieri combinationes, quas pagina non caperet. Unum pono exemplum.

Epistola.

Admiror clementiam nostri principis & iustitiam quam subditis exhibet universis, nemo certe discedit sine consolatione, qui ejus aspectu fruitur, animos omnium quadam sympathia ad se trahit, cum venerabundâ dulcedine majestatem suam temperat, & moderatâ sermonis severitate excessus pravos punit, ac dignis cumulat præmiis, qui merentur, tali principe resurget noster Archiepiscopatus, qui abjectus ferme aliquot annis fuit, & antiquum splendorem accipiet ac dignitatem. Maximæ igitur gratiæ omnipotenti DEO agenda sunt, quod eum hoc turbato tempore acceperimus. Vale.

CAP. III.

EXAMINAT ET AMPLIAT LIBRUM STEGANOGRAPHIÆ
SECUNDUM.

Quod de libro primo mihi superius præstandum fuit, nunc in iisdem terminis de secundo proponitur, itaque & eadem methodo procedendum erit.

§. 1. Examen Libri secundi Steganographiæ.

Si argumenta pro securitate & facilitate cæterisque requisitis Steganographiæ libri primi superius adducta quidquam continent roboris aut probabilitatis, ea certè hic demonstrationis accipient complementum, quidquid enim de ea dixeris, multo magis & excellentius de modis steganographicis hujus libri dici poterit & ostendi, præcipue verò cum de securitate foret controversia, namque modi hujus libri tam sunt securi & tuti, tam ab omni periculo remoti, ut de iis omnino verum sit quod Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium insinuat, sed & non minus sunt faciles & suspicione carentes; quod facilius non ostendero, quam exhibitione aliquot exemplorum proposito convenientium.

Epistola prima.

Etsi summo animi dolore intellexerim, fratrem tuum unicum naturæ debitum solvisse, quia tamen idem nuntius hæreditatis tuæ me fecit certior, luctus ille ex literarum initio conceptus, tantum fuit sub finem temperatus, ut in dubio sim, luctusne an lætitia majorem animi partem occupet. Doleo quidem vel maximè, & intimè doleo, amico tam singulari me privatum fuisse, quia vero id immutabili numinis decreto factum agnosco, videoque dolore meo nihil retractatum iri, cur non potius tecum lætarer, iterum fratris tui in meis ad DEUM præcibus pro ejus felici resurrectione non obliturus. Vale.

Epistola secunda.

Transit inadvertenter tempus nobile, zelari oportet quietis æternæ securitatem. Surgamus itaque, levemus in devotione & humilitate nostras mentes ad DEUM, & quotidie multis abluamus lachrymis noxas nostras graves, quibus mundi favorem quærendo divinam offendimus majestatem. Ecce jam tempus optatum lugendi nobis adest; sine dilatione mundemus conscientias de obscuris tenebris voluptatum mundanarum, detestemur & linquamus periculosas hujus perversi sæculi vanitates, & fugientes execrabilem desidii hujus torporem constanter teneamus ardentem Zelum religionis Catholicæ & Sanctitatis. Vale.

Epistola tertia.

Auf Euer letzteres Schreiben vom 6. dieses habe ich gleich sobald Audienz bey Ihrer Churfl. Gnad. eyfferig angesucht / weilen aber selbe geheimen Rath gehalten / habe ich nit gleich nach Wundsch können vorkommen / sonder biß auf Morgen warten müssen / allwo ich dann nochmal anzufuchen / nit unterlassen werde / ungleichen bey Ihrer Excellenz unserm Herrn Canzlar bin ich umb destomehrer Beförderung dieser Sach schon gewesen wie auch bey den mehrsten Herren Regierungs-Rätthen: Unterdessen werdet ihr euch fleißig angelegen seyn lassen / damit die noch erforderte bewußte Schrift mit nechstem überschickt werde / wie auch benebens die Obligation der 400. Reichsthaler / welche ich euch erst vor wenig Tagen zugestellt / auffdaß man in der Haupt-Sach mit aller Nothwendigkeit gleich gefast seyn und nit auffgehalten werden möge.

Epistola quarta.

Percurri nuper omnes tuos libros, nescivi tamen invenire conjurationes notas spirituum Sinesii, sicut & libros occultioris Philosophiæ Agrippæ, licet omnia rimatus fuerim diligentissimè. Itaque te rogo confidenter, ut, si tractatus prædictos occultè tenes, eos mihi relegendos transmittas, firmiter spondeo eorum restitutionem, desidero enim tantum refutare tam vanam doctrinam, vel si naturalis sit, me ad explicationem ejus fervore omni convertere. Vale.

Epistola quinta.

Integrum cœli globum pro Zenith regionis istius bene dispositum nuper habui remisique Heidelbergam, unde acceperam; fanè nihil hucusque vidi melius & studiosis utilius, nam repræsentat revolutiones stellarum errantium quotidianas, totamque fabricam firmamenti stellarum fixarum, quæ movetur tardissimè quasi staret & fere apparet quiescere, potest nihilominus adverti valde bene hic motus, computarique in horizonte facile, quantum ad orientem quotidie retrocedat. Vix fidem meis dictis primùm habebis, sed fac ut ipsemet illum globum videas, habebis ingentem consolationem cum videris oculis ipsis, quomodo in compendio brevi mundus universus exhibeatur.

§. 2. Ampliatio Libri secundi Steganographiæ.

Tres modi steganographici generales in hoc libro proponuntur: Primus primis 21 capp. literas cum libro primo ita docet componere, ut certarum dictionum initiales literæ, singulas arcani nunciandi literas determinato ordine repræsentent, sed per variam Alphabeti naturalis metathesin prius transmutatas. Secundus literas ponit ubi certarum dictionum syllabæ initiales integras arcani syllabas referunt. Tertius denique integras dictiones arcani sensûs orationi apertæ inserit. Horum omnium nec injucunda nec difficilis erit ampliatio. Itaque

Primò: Quia Trithemius in hoc libro, pro determinatione dictionum valentium, id est earum, quarum literæ initiales sunt significativæ triplici tantum utitur differentia, vel enim omnes ponit significativas, ut in cap. 1. 5. 6. 20. vel alternativas, ut in cap. 2. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. vel duas cum duabus alternantes, ut in cap. 3. facile ex toto libro primo alias mutuabimus differentias, vel 1. ex numero alternantium, ut v. g. tres cum tribus aut quatuor vacantes cum quatuor valentibus alternent. Vel 2. ex ratione conclusionis singularum arcani dictionum. Vel 3. ratione initii, ut à fine vel principio, aut omissis aliquot lineis initium fiat sensûs arcani. Vel 4. ratione dispositionis literarum sensûs mystici; Quæ omnia prudens lector facilius proprio assequetur studio, quam longis verborum circumscriptionibus. Ecce exemplum.

Epistola.

Ex lege secunda C. de generali abolitione argumentari nuper contra adversarium tuum potuisses, verum legem istam non bene intellexisti, unde triumphum parti tuæ adversæ cessisti gloriosum & bonam partem bonorum tuorum, proprio tandem sapiens incommodo, sciesque, quid ultimorum librorum ignorantia adferat, cum præsertim legum fueris candidatus & consequi gradum potuisses, sisque summi Dicasterii Advocatus, qui leges totius corporis juris bene, sine ulla differentia titulorum debet applicare, itaque ut paululum cautior sis imposterum, nullasque leges vel rubricas prætereas, labora. Vale.

Secun-

Secundò: Poterimus etiam hunc librum ampliare per ampliationes libri primi, quas in cap. superiori insinuavi vel ostendi, quæ sanè & infinitæ sunt & faciles & jucundæ, tamque reddent epistolam ab omni examinerum incurfione fecuram, ut nemo fit futurus in orbe univerfo, qui fecretum latens ullâ virtute naturali poffit deprehendere nifi per fcribentem aut artis confcium. Exemplum cape.

Epiftola.

Ex literis tuis abunde intellexi parentem meum gravi invaletudine teneri, vixque ab ea furrecturum, nifi medicus omnipotens benedictione fua erigat, quod absque miraculo fieri nequiret. Gravi sanè affecifti animum meum triftitiâ, brevique præ mœrore nimis amaro ego æquè contabuiſſem; Etenim his feftis totius anni maximis efferre ex ſtrato pedem biduò nequivi; Ante dies ſex incepti qualitercunque grefſum repetere, domique obambulare plane ſicut infans novus breviffimis itineribus, equidem ſum aſthmaticus, vix queo refpirationem habere. Itaque abſentiam meam tuo explebis fervore, parentemque meum ita amabis, ac ſi tuus eſſet; viciffim id ſpondeo. Vale.

Tertiò: Sicut Trithemius utitur ordinatâ & naturali ferie literarum alphabeti, pro metatheſi & transmutatione literarum efformandâ, ita poterimus eandem feriem ponere transpoſitam & perturbatam. v.g.

A b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x z

n d i k o l ſ r c b p f q x t m u h z a e g

Atque hic modus erit adhuc intricatior & ſecurior, poteritque aliis etiam in caſibus uſui venire, prout omnes Steganographi mecum fatentur. Ecce duo exempla.

Epiftola 1.

Hucusque ſane reperire neminem potui, qui bene & prudenter ſubtilem hancce quæſtionem ad votum aliquando defenderet, nam certe ſubtili conſtat materiâ non omni notâ, hinc ſuum ingenium Caraffa oftendit, dum quæſtionem iſtam feliciter defendit, hoc ego modo & lege ſolviſſem nunquam, tam eſt præter Autores nec non contra ſententiam communem. Ille ipſe interim ſolus tam longâ diſputatione potuit nobis oftendere explicationem & ſolutionem varios adducendo Autores hacce opinione ſuffultos. Hinc magnam Caraffa adeptus eſt laudem, facile Gradum Doctorem acci-

accipiet, cum illum voluerit suscipere, nam doctrina ipsius luce eniter clarius; Itaque summoperè rogo, ut eum aestimes quasi hujus temporis excellentem Juristam & dignum honore legali. Vale.

Epistola 2.

Postremas Dominationis vestræ de sexto Octobris literas optimè septimo hujus accepi, quam amicæ gratæque fuerint, lator harum pluribus explicabit; nam sine illis facile justissimam nostram causam perdere potuissemus, remedium unicum nobis erant vestræ literæ. Itaque studebimus excellentem eum favorem servitiis reciproci vicissim recompensare & devotissimum animum vobis nostrum exhibere, cujus, enixè rogo, occasionem mihi offerat, habiturus in effectu evidentem demonstrationem. Interea laudem famamque nominis vestri ubique summè deprædicabimus, & hoc de triumpho gaudium vestro patrocínio adscribemus, luctum omnem obliviscentes quem habuimus ex periculis & optato solatio tam vehementibus malis erepti fruantes.

Hucusque primam libri secundi partem sat ampliâsse me credo, nec enim possibile est omnes ejus adducere ampliationes, pigris & otium desiderantibus nimis operosas, magnis ingeniis nimium viles futuras, itaque ad secundam partem procedo.

Tertiò: In ampliatione secundæ partis, quæ integras syllabas arcani sensûs orationi accommodet apertæ, nihil reperio novi adducendum, sed sufficere videtur, si lectorem avidum remittam ad ampliationes primi libri in cap. superiori ad longum traditas, ubi quæ de literis dixi, facili methodo syllabis applicabit, & varias, ipsemet speculabitur differentias vel ratione ordinis dictionum valentium cum vacantibus, vel ratione terminationis & conclusionis, vel ratione principii, vel ratione transpositionis syllabarum arcani, vel ratione primarum, secundarum, ultimarum, aut aliarum syllabarum in dictionibus proposito deservituris, vel denique ratione alternationis unius cum alio modo. Solùm igitur aliquot exempla adjicere placuit huic doctrinæ accommodata.

Epistola 1.

Dudum quidem ad aliquot dierum spatium te visitare volui, sed à Cancellario nimis severo veniam vix mediæ diei adipisci potui, diem severus homo denegavit & prohibuit emanere, interea celebra-

vimus Bacchanalia tacite cum amicis nostris, qui nos benevolè & libenter vino bono tractârunt, radicitus lætabamur & jocabamur, teque solum cum amicis te amantibus Rogerio & Everhardo desiderabamus. Itaque in aliud tempus ista recreatio differenda erit, quæ nobis solenni hoc tempore invidiâ hominis melancholici fuit interdicta.

Epistola 2.

Heri hic advenit notus noster inimicus ferme circa meridiem, & statim ad aulam porrexit, nequeo dicere, quo sit honore exceptus, nam electorali jussus est tabulæ assidere, & accepit primum locum apud Electorem ipsum, qui multâ illum benevolentia excepit & liberalitate. Unde poteris ratiocinari, quid nobis boni efficere potuerit. Interim patientia, spero eum suam culpam & injustitiam agnosciturum rotunde & nobis absque ulteriori processu satisfaturum.

Quartò: Quod Trithemius integras orationi apertæ dictiones inseruerit, facili & multiplici variatione poterit extendi. Nam 1. sicut ibi dictiones inseruit certo respectu ad singulas lineas epistolæ, assumendo secundam & penultimam dictiones, ita ab initio epistolæ computatis omnibus dictionibus potest accipi quinta, decima, decima quinta, & sic per quinarium procedendo, aut sexta, duodecima &c. procedendo per senarium. 2. Possunt accipi certi numeri, qui demonstrent situm dictionum valentium, prout Brixienfes pro literis posuere. v. g. 7. 11. 3. 8. 13. 5. 2. 6. &c. sed de hac ampliacione plura in cap. hujus partis penultimo.

Exemplum.

Principis Electoris Trevirensis adventum heri expectavimus, sed modo cras est venturus, atque hinc veniam pro voto adipisci non potui, quò ad te venirem Bacchanalia celebraturus, possem quidem abesse paululum circa horam sextam, verum quid mihi prodest mediam voluptati horam impendere, nisi noctem integram liceat conjungere. Dicitur autem altissimè memoratus Elector venturus cum trecentis hominibus, atque hinc omnibus militibus mandatum est in armis esse. Vale, mei inter gaudia non immemor.

CAP. IV.

INDAGAT MODUM NUNTIANDI SECRETA PER IGNEM AD QUAMCUNQUE DISTANTIAM SINE VERBIS, SINE SCRIPTIS, SINE SIGNIS.

Quæ duobus ultimis capp. non sine maximo labore protuli, Steganographorum doctissimi hujus temporis applausum vix adipiscuntur, nec enim nova sunt aut prius incognita & inaudita; cum plures Steganographi & inter eos Hercules à Sunde ferme similia & æque subtilia inventa jam dudum in lucem dederit, quin imò subtiliora sunt Brixienfium inventa, licet & simul in praxi sint difficiliora; itaque obiter tantum fuerunt attingenda, ne animis ad ulteriorem hujus scientiæ cognitionem accensis nausea crearetur. Verum, quæ deinceps tractanda sunt, paulò longius à communi Steganographorum artificio recedunt, nec tam sunt obvia, sed ingenia etiam doctissimorum ita torfere ut ignorantiam tandem fassi sint aut in injurias conversi. Offert se autem hic inprimis artificium scribendi per ignem, quod Trithemius hisce verbis in litt. ad Arnoldum Bostium proponit: *Secundus liber multa mirabilia continet, per ignem videlicet in hac arte possum mentis meæ conceptum notum facere artem meam scienti, sine verbis, sine scriptis, sine signis, per quemcunque nuntium, qui, si comprehensus in via fuerit, si interrogatus etiam per tormenta durissima, nihil potest fateri de nuntio meo, quia nihil sibi penitus constat de illo. Quicquid occurrat, nuntium meum semper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines, si simul essent congregati, possent illud investigare virtute naturali, quod etiam facere sine nuntio, dum volo, possum.*

Paradoxum sane videri posset, ignem manifestissimum illud universi elementum ad occultissimæ hujus & secretissimæ artis ministerium adhiberi posse, quod alias ob intensissimas suas & maxime activas qualitates nec abscondi potest, nec ulla arte includi; digna est igitur Steganographis quæstio, quomodo id fieri possit naturaliter & sine superstitione, & Trithemius sciverit ac se daturum promiserit. Fuerunt quidem hucusque viri doctissimi ut P. Athanasius Kircherus, P. Casparus Schot, Joannes Baptista Porta, Cornelius Agrippa & alii, qui quæstionem hanc ex fundamento tradiderunt ac ingeniosissimis inventis ita illustrarunt, ut nihil ipsis addi posse videatur; Verum, cum ea huc & ad vindicias Trithemii omnino pertineat, neces-

sarium judicavi eam ad complementum vindiciarum cum cæteris tenui meo stylo repetere, sed hic in ipso limine occurrit gravis quæstio: an promissio citata Trithemii non contineat quædam contradictoria & impossibilia? Nam P. Athanasius Kircherus putat impossibile, per ignem significari sine signo aliquid posse absentibus, cum ignis sit signum quoddam: quare tamen per ignem significari aliquid absenti queat sine literis, & scriptis; sine signis tamen, quæ literis & scriptis æquivaleant, id fieri haud quaquam posse autumat. Ex quo infert in hac Trithemii pollicitatione inconsideratam quantorum assertionem latere. Non etiam minus impossibile putat, aliquid absentibus significari per ignem, per quemcunque nuntium; si enim per ignem inquit, quomodo per nuntium aut tabellarium, cum manifestationes per ignem factæ nuntio opus non habeant. Sed huic objectioni ego cum Patre Schot respondendum duco, Trithemium non locutum fuisse de quibusvis signis, quasi diceret sine omni signo aliquid absenti nunciari posse, sed tantum sine signis apparentibus, novis, extraordinariis, suspicionem inducentibus, & quibus ante ipsum homines colloquebantur aut scriptis correspondebant, fuit enim Philosophus, scivit sine signis nihil alteri posse indicari præsentis aut absenti, vox enim, scriptura, gestus sunt signa naturalia conceptuum nostrorum, sine quibus nemo alteri mentem suam potest manifestare, nec Angeli sumus, ut angelicè loquamur, quamvis nec id sine signis fiat. Nunc ad quæstionem ipsam.

§. 1. Examinatur Sententia P. Kircheri.

Refert P. Schot sch. steg. cl. 7. erot. 7. vidisse se multorum annorum spatio in Sicilia per totum circuitum in locis maritimis frequentes in editioribus locis turres seu speculas esse dispositas ac in singulis habitare perpetuò speculatores publicis regni sumptibus. Horum quicumque in mari è longinquo observat adventantes naves, signum edit fumo de die, igne de nocte, quo signo speculatorem proximum reddit attentum; hoc signum videns alter aliud signum edit pro tertio, tum tertius pro quarto, quartus pro quinto, adeo ut infra horæ quadrantem omnes urbes maritimæ de conspectis navibus & de navium numero admoneantur. Putat itaque consequenter; si hac ratione in aliquo regno quantumvis magno disponderentur frequentes turres, è qua-

è quarum unâ ad alteram conspectus pateret, posse intra breve tempus ad magnam distantiam absentibus significari quidpiam v. g. hostium irruptio, mors regis, nativitas prolis regiae & similia. Consequenter si adhiberetur artificium cujus passim cryprographi meminere, ut nimirum alphabeti literæ in abaco dispositæ certis numeris notentur & repetitâ facis aut facium elevatione & depressione dictæ literæ indicentur, posse quodcunque secretum paucis verbis conceptum significari absentibus ad quamcunque distantiam. Tandem dicit P. Schot, hanc esse sententiam P. Kircheri putantis Trithemium non alio quam relato modo perfecisse aut perficere voluisse, quæ promisit; prout eodem loco præmiserat: *Non necesse erat, Trithemium tam pomposis verborum ampullis jactare secretum id, quod jam quotidiana ferè consuetudine vult.* Quis nescit, istiusmodi arcanum Trithemii ad eo manifestum & usitatum esse, ut vel ipsis pueris pateat? Verum huic ego sententiæ adstipulari non possum sed cum P. Schot. Dico artificium descriptum nil minus esse quam Trithemianum, atque id probo ex ipso P. Kirchero: Artificium Trithemii debet posse fieri sine signis & per quemcunque nuntium, id autem artificium descriptum facit minimè, non igitur inter se conveniunt; Quod autem artificium descriptum per signa fiat, manifestum est, & ipsius P. Kircheri confessione suppositum, sed & id per nuntium fieri nequit, quomodo enim ignem poterit quis mittere per nuntium? Potest quidem etiam ignis mitti ad absentem, sed an ad quamcunque distantiam ad centum milliaria vel plura? & denique talistransmissio ignis verè esset nova, ridicula, & inconveniens scribendi methodus, multis & infinitis aliis facilius & secretius arcanum delaturis.

§. 2. Proponitur Sententia P. Schot.

Adduxi superius in cap. 1. & passim extant apud Steganographos, & maxime apud Baptistam Portam & P. Schot, sparsim per totam classem 8. sch. steg. Varia occultè scribendi artificia, quibus per succos scriptura potest fieri, quæ ut siccata est delitefcet, nec redeat, donec admoveatur igni, & potest ea scriptura fieri in charta, pergameno, ovo, panno &c. Putat itaque P. Schot, artificium scribendi per tales succos aut liquores esse ipsum Trithemii artificium; Scribatur enim, inquit, in charta vacua vel in spatiis inter duas lineas atramento scriptas

vacuis mentis quodcunque secretum succotali, literæ non comparent, nisi charta igni admoveatur, tradatur charta cuicunque nuncio, mittatur ad quantumvis distantem artis ejusdem scribendi conscius: hoc casu nec nuntius scit secretum in charta contentum, ideoque revelare non potest, nec literæ ullæ aut vestigia ejusdem secreti apparent in charta, ideoque nec literas intercipienti innotescit, quamprimum vero absens acceptas literas ad ignem applicat, notum fit ipsi secretum per ignem, sed sine verbis, aut signis per ignem à scribente factis aut chartæ impressis. Ita P. Schot, nunc quid hæc de re sentiendum breviter.

Prænotandum. Constat multas esse ignis qualitates & inter eas præcipuum habere locum, lucem & calorem, quarum utraque activa est & mirandos effectus tam in Phycis, quam in Steganographia operari potest, itaque pro solutione hujus quæstionis ante omnia videndum est, per quamnam ex dictis duabus qualitatibus ignis possit operari effectum à Trithemio promissum, si enim per lucem dixeris hunc effectum fieri, P. Schot sententia jam se ipsa corrumpit, si vero per calorem, P. Kircheri & multorum sequentium opinio nullo nitetur fundamento. Videamus itaque primò, an per lucem quid possimus præstare. Tripliciter autem potest operari lux; vel ex parte nuntiantis, vel ex parte nuntiarii, vel in medio, si sit lux tantum ex parte nuntiantis, erit modus P. Kircheri relatus & jamdum refutatus; si sit lux tantum ex parte nuntiarii, erit modus scribendi literas, quæ non nisi interposito igne aut lumine appareant, qualem refert P. Schot cl. 8. cap. 6. §. 4. Atque hic scribendi modus non minus poterit defendi, quam relatus Patris Schot, unde idem examen subibit. Si lux sit in medio, erit modus Cornelii Agrippæ aut Joannis Baptistæ Portæ, quem seq. §. discutiam facileque refutabo, cum per nuntium fieri non possit. Videamus modo, quid per calorem efficere possimus, sed hujus longè alia est operatio, quam lucis, nec enim si sit ex parte nuntiantis agere potest ad quantamcunque distantiam, ut ita facile excludatur, nisi quis ad calefaciendum liquorem scribentis igne velit uti & solutionem quæstionis illudendo evadere, vel ad extrahendam aquam fortem aut separationis ignem adhibere & eo liquore scribere, ut N. 2. dicetur, nec in medio calor effectum poterit consequi tam distantem, ut utrimque agat; Itaque ex parte nuntiarii tantummodo à P. Schot relato poterit calor effectum Steganographiæ exhibere, sed an Trithemianum?

Dico

Dico I: Modus scribendi per succos & liquores relatos satisfacit promissis Trithemii, idque per partium enumerationem ostendo. 1. *Possumus tali modo nunciare ad quamcunque distantiam ad centum milliaria vel plura*; non minus enim tales literæ quam aliæ vulgares & communes per universum orbem mitti possunt, nec timendum est per tantam viarum longitudinem, auræ mutationem, ac alios casus virtutem talium succorum perire, quo minus scriptura delitescens reviviscat, aut scripturam quovis modo se ipsâ redire & sic arcanum propalari, nam quotidiana his obstat experientia. 2. *Scriptura talis fit sine verbis*; nam chartæ committitur secretum, non nuntio, non igitur verbis opus est, ac inde nec ex infidelitate nuntii quidquam pertimescendum. 3. *Scriptura hæc fit sine signis, sine scriptis*; si per signa fieret, ea essent ipsa scriptura, quæ arcanum continet, sed scriptura non apparet, nec vestigium quidem intuentibus aut indicium exhibet, igitur sine signis fit; sed an sine scriptis? paulò est difficilius explicare, verum & huic satisfieri puto, si dicitur Trithemium locutum fuisse de scriptis apparentibus, ad distinctionem aliorum modorum, quibus alioquin & absque hac differentia Trithemii promissum convenisset; nam certe omnia reliqua quæ de hoc modo dicuntur, potuissent convenire scripturæ communi per literas fictas encausto scriptas. 4. *Scriptura fit per quemcunque nuntium*; id dicit ad exclusionem aliorum modorum, ubi secretum quocunque tandem modo nuntiis committitur, itaque hic modus nuntium non requirit arcani quavis ratione participem, sed cuicunque etiam muto & qui nec loqui, nec signis voluntatem exprimere potest, columbis, canibus, tormentis bellicis &c. literas portandas committit. Et hinc, si nuntius comprehensus in via fuerit, & interrogatus etiam per tormenta durissima, nihil poterit fateri de nuntio, quia nihil scit vel habet quam literas arcani conscias. 5. *Nuntium semper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines, si simul essent congregati, possent illud vestigare virtute naturali*. Putat hic P. Schot, Trithemium id ideo addidisse, quia vel ejus tempore fuerit aliis incognitus, aut, quia putaverit Trithemius eum esse aliis ignotum & sibi primum in mentem venisse, quin imò utut hæc se habeant potuisse Trithemium succo illo suo scribendo tam variis modis occultasse secretum, ut, quamvis ab aliis, quam ab eo, ad quem scribebat, igni admota fuisset epistola, & characteres appa-

apparuisse, legi tamen & intelligi ab iis nequivissent. Verum ego Trithemii promissionem puto esse verissimam absque hoc P. Schoti effugio, dicit enim, quod artem scienti possit manifestare mentis conceptum, adeoque respectu ignorantis arcanum semper manere occultum, itaque nemo poterit legere, nisi qui artem scit, quod semper manet verum, nam qui literas tali modo scriptas igni applicat, artem ipsius scit, cui secretum non potest esse occultum. 6. *Quod etiam facere sine nuntio, dum volo, possum.* Putat iterum P. Schot Trithemium solum asserere, posse se per ignem sine nuntio manifestare absenti arcana mentis, non verò addere se id posse sine verbis & signis aut ad magnam distantiam. Adde quod prædicta arte, nempe scribendo succo aliquo literas, quæ ad ignem applicatæ compareant, scribi possit epistola & ad absentem non adeo distantem mitti per canem, per columbam, aliquamque avem, per globum tormenti bellici intra urbem obsessam.

Dico II: Modus P. Caspari Schot relatus videtur esse ipsum Trithemii artificium; Conjicio id ex Trithemii verbis in explanat. Polygraph. ubi postquam invisibilium characterum tria genera, nempe 1. Dormaticum, quod fit in dorso nunciorum scripturâ quadam artificiali per loturam cujusdam humoris duntaxat visibilis. 2. Hyphasmaticum, quo rebus certis in panno scribitur, quod exsiccatum videri potest minimè, donec madefactum in aqua frigida cernatur. 3. Aleoticum, cujus scriptura fit in charta vel sine charta, cum nemilua & cala, cum raphocam, lapolce aliisque rebus diversis, insinuâset, subjungit: *Verum quia nihil istorum hac vice nostro deservit proposito, propterea convenit, ut ad ea, quæ ratio postulat, festinemus.* Item paulo post: *Denique, ut sine literis arcanum mentis tuæ denuncies absenti, etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis, inventis Steganographiæ manet adscriptum.* Manifestè igitur apparet, Trithemium voluisse in Steganographia sua tradere inter cætera genus scribendi aleoticum, quod continet modos faciendi scripturam quibusdam succis & liquoribus, quæ siccata delitescat & admota igni redeat, nec contra apparet, sub quo titulo potuerit melius comprehendere quam sub artificio scribendi per ignem, præcipuè cum ostenderit modum scribendi hisce succis convenire Trithemii promissis.

Secundò: P. Schot cl. 8. cap. 8. refert ad longum Joannis Baptistæ Portæ modum lib. 16. Magiæ nat. cap. 18. insinuat, quo
in

in dorso nuntiorum fit scriptura quædam, quæ legi non potest nisi ab artis conscio, quod scribendi genus, ut modo vidimus, Trithemius vocat Dermaticum; Tandem concludit hunc modum esse ipsissimum Trithemii modum, quem promisit in secundo libro Steganographiæ, ostendit autem examinando eum ad omnia Trithemii verba jam sæpius citata, & quidem ea verba, per ignem, explicat per ignem virtua-lem, nempe per aquam fortem seu separationis &c.

Dico: Ex paritate rationis, quam supra in concl. 2. adduxi, constanter dici potest, hunc modum in genere esse ipsum Trithemii modum, etsi forte in specie Trithemius aliud sciverit artificium præparandi liquorem quam Baptista Porta, quod ad solutionem quæstionis nihil refert, hæc autem mea opinio examinanti ad oculum patebit. Ita sentio interim.

§. 3. Examinatur aliorum Sententia.

Aliud artificium nunciandi quidpiam per ignem sive potius lucem adfert Cornelius Agrippa lib. 1. cap. 6. Philosophiæ occultæ, ubi sic ait: *Est & aliud prestigium admirandum magis, ubi pictis certo artificio imaginibus, scriptisve literis, quis nocte serenâ plenæ lune radiis opponat, quarum simulacris in aëre multiplicatis, sursumq; raptis & unâ cum lune radiis reflexis, alius quispiam rei conscius per longam distantiam videt, legit, & agnoscit in ipso disco seu circulo lune, quod equidem nuntiandorum secretorum obsessis villis & civitatibus utilissimum est artificium, olim à Pythagora factitatum & hodie aliquibus adhuc pariter & mihi non incognitum. Item in censura seu retractatione de Magia cap. de prestigiis: sed & doctissimum Pythagoram id ridiculum aliquando factitasse, ut quæ collibuisse, sanguine perscriberet in speculo quo ad pleni luminis lune orbem obverso, stanti à tergo res exaratas in disco lune commonstrasse legimus.*

Idem artificium innuit Joannes Baptista Porta lib. 17. Magiæ nat. cap. 17: *Hoc diximus & animadvertimus, ut hoc artificio in magnis & mirabilibus rebus uti possimus, & præcipuè literas lune disco inscribendo. Quæcunque enim hoc speculo exaravimus, ut diximus de plano, poterimus longissimè mittere literas, & quia in infinitum diximus facile usque ad lunam mittitur, præcipuè cum suo lumine adjuvetur.*

Hercules à Sunde Steg. auctæ l. 3. refert, Franciscum Risnerum in optica sua meminisse cujusdam speculi, quo noctu Constantino-
poli quis ad lune radios legere potest, quod Londini in Anglia scri-

ptum est; similiter dicit idem Hercules à Sunde, se in tractatu magico cujusdam monachi legisse, quomodo per singulare artificium tria parentur specula, quibus noctu ad plenæ lunæ radios videri potest quicquid in toto hemisphærio terræ fit, tria verò illa specula fuisse facta ex tribus sectionibus conicis. Sed de his omnibus inventis quæ retuli, quidquid sit, an vera sint nec ne.

Dico: Modum nuntiandi per talia specula plane non esse Trithemianum, nam 1. Trithemii modus debet fieri per ignem, hic autem ignis non est, nec enim luna ignis propriè dici potest nec ejus radii. 2. Modus Trithemii debet fieri sine signis, sine scriptis; quod certè in allatis modis non fit, uti omnibus pater. 3. Modus Trithemii debet fieri posse per nuntium; sed quomodo id faciet Agrippa aut Porta? Atque hac eadem ratione etiam dico Trithemii artificium non posse exhiberi per alias catoptricas operationes, quibus ope speculi plani chalybei aut vitri lenticularis majoris, possunt in locum distantem obscuratum figuræ & literæ quæcunque & integræ repræsentationes scenicæ, aliaque similia projici non solum per lumen solis interdiu, sed etiam per lumen candelæ seu nocte seu die, prout multis probat in Magia sua Catoptrica laudatus P. Schot.

§. 4. Proponitur Sententiâ, quam Cornelius Agrippa jactat Trithemianam.

Cornelius Agrippa l. 1. cap. 6. Philosophiæ occultæ novâ & inauditâ philosophandi ratione aëris naturam eò elevat perfectionis ut dicat, eum velut deificum quoddam speculum in se suscipere & retinere rerum omnium cum naturalium tum artificialium & sermonum quorumcunque species, easque pro dispositione recipientis imprimere sensibus hominum & animalium quousque ferantur ad phantasma & animum, atque ita mediante aëre posse aliquem ad longissimam distantiam alteri mentis nunciare conceptum brevissimo tempore. Ita enim inquit: *Ipsæ namque rerum species, licet ex propria natura deferantur ad sensus hominum & animalium, possunt tamen à cælo, dum sunt in aëre, acquirere aliquam impressionem, ex qua unâ cum aptitudine à dispositione recipientis magis ferantur ad sensum unius, quam alterius. Atque hinc est possibile, naturaliter & procul omni superstitione, nullo alio spiritu mediante, hominem homini ad quamcunque longissimam etiam vel in-*
cogni-

cognitam distantiam & mansionem brevissimo tempore nuntiare mentis suæ conceptum: et si tempus in quo istud fit, non possit præcisè mensurari: tamen intra viginti quatuor horas id fieri omnino necesse est. Et ego id facere novi, & sæpius feci. Novit idem etiam fecitque quondam Abbas Trithemius. Ubi concludit P. Schot: Si constaret certius, Trithemium scivisse modum ab Agrippa insinuatum, quo naturaliter & sine omni superstitione brevissimo tempore ad quamcunque distantiam mentis suæ conceptum significaret; dicerem audacter, Trithemii pollicitationem quam examinamus, de modo illo intelligendam; Itaque videndum, an Trithemius hunc modum Agrippæ sciverit. Et sanè, si veræ sunt eæ literæ nec supposititiæ, quæ habentur in fine libri Epist. Fam. Trithemii ad Jacobum fratrem, quibus inter se corresponderunt Trithemius & Agrippa, ubi fit mentio, quod Agrippa apud Trithemium fuerit in cœnobio ad S. Jacobum Herbipoli, cumque eo multa de chymicis, multa de magicis, multa de cabalisticis, cæterisque quæ adhuc in occulto delitescunt arcanis scientiis atque artibus unà contulerit, nullum dubium relinqui potest, quin Trithemius modum Agrippæ sciverit, maximè cum & opus Agrippæ de occultiore philosophiâ approbaverit, ut habetur in iisdem literis: *Opus tuum ornatis sine Agrippa, de occultiore Philosophia prenotatum, quod nobis examinandum per latorem præsentium obtulisti, quantum cum voluptate susceperimus, nec lingua mortalis unquam potest exprimere, nec scribentis calamus referare. Et paulò infra: Tuum opus, quod nemo doctissimorum etiam virorum satis laudare sufficiet, probamus. Sed quid ambagibus utor? nunquid modus libri tertii Steganographiæ Trithemii & ex eo promissus effectus plane concordat cum modo ab Agrippa insinuato? Dicitur enim ibi passim l. cap. i. de Orifiele: Per hunc autem Orifielem magnum Saturni Angelum fiunt multe & diversæ operationes in Steganographia. Per ipsum possumus mentis nostræ arcanum notum facere amico artem scienti, ubicunque fuerit: per literas, si placet: vel etiam sine literis & alia multa mirabilia facere, quæ nemo intelligit alius, qui in hac nostra scientia imperitus fuerit. Item de vario motu Planetarum: Sunt autem stellæ, per quas operamur ad nunciandum secretum quodcunque absenti sine verbis, sine scriptis, & sine homine nuntio septingentæ numero. 3. De primo Angelo Saturni: Deinde involve ipsas imagines sic conjunctas simul panno mundo loto cum aqua albifine, & pone eas in vas mobile, quod appellant sapientes Indiæ: Pharnat alronda, & cooperi*

*illud superius diligenter cum corio raso ac pone in introitu alicujus habitatio-
nis clausæ, ubicunque volueris, ad spatium 24 horarum, & sine omni hæsitatio-
ne tuum desiderium intra illas 24 horas perfectè adimpletur, scietque amicus
tuus absens intentionem in omni forma perfectissimè, sicut eam super imagi-
nem dixisti, quantumcunque proluxa fuerit &c.* 4. De secundo Angelo
Saturni: *Cum itaque in his tribus horis aliquid nunciare volueris ad ami-
cum absentem in viginti quatuor horis, sine literis, sine verbis, & sine nuntio.
Et paulo post in fine: His dictis dimitte ibidem imagines per 24 horas, & fiet
quod voluisti: scietque amicus tuus omne quod super imagines dixisti, perfe-
ctissimè ac secretè. Item, si volueris de aliquo absente scire, quomodo valeat, &
verum statum ejus in 24 horis, quantumcunque longe sit, isto modo scire pote-
ris. ET OMNIA QUÆ FIUNT IN MUNDO, CONSTELLATIO-
NEOBSERVATA, PER HANC ARTEM SCIRE POTERIS.*

CAP. V.

INDAGAT MODUM INDICANDI VOLUNTATEM SEDENTI IN CARCERE
ETIAM LONGE ABSENTI, QUANTUMCUNQUE CUSTODIATUR, ETIAMSI
TRIBUS MILLIARIBUS SUB TERRA SEDERET.

Paradoxus est & stupendus modo relatus Trithemii modus scriben-
di per ignem; sed artificium hujus cap. multò est mirabilius, magis
supra captum humanum, magis præter principia notæ Philosophiæ,
invenimus enim adhuc Steganographos, qui artificium Trithemii vel
attingerunt, vel applicârunt, vel viam attingendi ostenderunt; Verum
hic omnes vel ignorantiam suam fatentur, vel impossibilem existi-
mant Trithemii pollicitationem, vel figmentis inanibus & contra ex-
perientiam ac principia naturæ veritatem obnubilant & credulæ plebi
illudunt. Hoc autem suum artificium Trithemius in litt. ad Arnol-
dum Bostium ita proponit: *Voluntatem quoque meam indicare possum
sedenti in carcere artem scienti, etiam longè absens, quantumcunque custodia-
tur, etiam si tribus miliaribus sub terra sederet. Et hæc omnia latissimè &
universaliter, quando & quotiescunque voluero, possum, naturaliter sine ali-
qua superstitione, vel adjutorio spirituum quorumcunque. Ecce paucissi-
mis verbis propositum mirabile scribendi secretum, quod omnem hu-
mani intellectus capacitatem superat, quod omnes abditarum rerum
exploratores hucusque nosse desiderârunt, quis enim id concipiat? At-
que hinc meritò excusari posset P. Kircherus, dum inquit referente*

P. Schot

P. Schot, hunc Trithemii conceptum, quo id fieri, quod dixit, putavit posse, cum naturaliter fieri nequeat, fuisse solummodo conceptum phantasticum in eâque re fuisse Trithemium illusum, & eum fecisse, quod Alchymistæ solent, qui lapidem suum Philosophicum tantæ virtutis esse asserunt, ut omnes etiam incurabiles morbos fanet, à mortuis quasi resuscitet, senectutem in juventutis florem mutet, vitam ad trecentos & plures annos prolonget, eoque aureos montes, & inexhaustos divitiarum thesauros mundo promittunt, cum tamen tantum absit, ut hæc consequantur, ut potius à tot sæculis inventus sit nemo: nisi forsitan quispiam à magistro Diabolo omnium mendaciorum fabro instructus, qui hujusmodi arcana, quæ stolidè pollicentur, comprobare potuerit. Verum ego mallem cum P. Schot ignorantiam fateri meam, quam de Trithemii, viri religiosissimi, doctissimi, ac prudentissimi fide ambigere: sed in fine dabitur sententia.

§. 1. Indagatur principium inveniendi artificium
scribendi in carcere sedenti.

Dixi supra cap. 1. Steganographiam in genere duplicem esse, ac sub se continere tanquam species Steganographiam in specie & Steganologiam, hasque species ita à se invicem distinxi, ut Steganographia contineat eos occultè scribendi modos, quibus literæ, vel aliquid literarum loco ad absentem mittuntur; Steganologia verò eos, quibus nihil ad absentem mittitur, sed aliquid sit penes nunciantem ex quo ille in cognitionem arcani veniat. Videndum itaque per quamnam Steganographiæ speciem Trithemii fiat artificium; si enim per Steganographiam Trithemius id voluit exhibere, res expedita videtur, nec diu laborandum de Trithemii intentione; posset enim plausibiliter dici, Trithemium eos per hoc artificium intellexisse ac insinuare voluisse occultè nunciandi modos, quibus epistola penes nuncium aut latorem literarum ita occultatur & absconditur ut invenire non possit. Tales supra quamplurimos retuli, & extant passim apud Steganographos, & præsertim apud P. Schot class. 8. cap. 2. 3. & 4. ac alibi ad longum. Hujus autem opinionis conjecturam accipio ex ipsis Trithemii verbis in Explanatione in Prologum Polygraphiæ, ubi postquam retulisset modos abscondendi literas, subjungit eos ad Steganographiam pertinere: ita enim inquit: *Scribuntur item literæ ac variis modis abscondan-*

tur & locis, ut sub race tabulata, sub rofirila cubior in leopi, in necoflas, in ceo- coli, locubat, ratera, in lispilia, & aliis similibus infinitus. Verum quia nihil istorum hac vice nostro deservit proposito, propterea convenit, ut ad ea, quæ ratio postulat, festinemus. Et paulò post: Denique, ut sine literis arcanum mentis tuæ denuncies absenti, etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntian- tis, inventis Steganographiæ manet adscriptum; Si igitur artificium ab- sccondendi literas in Steganographia tractari debuit, in quânam parte id potuit fieri convenientius? aut quânam propositio magis ei con- venit quam ista, quæ describit & proponit artem nunciandi aliquid sedenti in carcere? Possumus enim ita facillimè aliquid nunciare se- denti in carcere, ut quotidiana demonstrat experientia, ita ut fere alius modus hoc in casu non fuerit tentatus, & hic sæpissimè optatum habue- rit effectum, quantumque custodiatur in carceratus, habemus enim plurima exempla, quod per ipsos custodes literæ suâ arte absconditæ fuerint delatæ; Nec enim tam quis erit in carceratus, nisi ut fame pe- reat, ad quem non aliquid pervenire debeat, neque obstat, quod ali- quando ars ex voto non successerit, id enim vitium erit, quod alter ar- tem nesciverit, vel nuncians literas non ex arte custodiverit, hac arte aliàs omnia latissimè & universaliter, quando & quotiescunque quis voluerit perfectissimè nuntiaturâ. Si vero per Steganologiam Tri- themii artificium fieri debeat, altius inquirendum erit, excluduntur enim vel primo intuitu omnes ii modi, qui fiunt auditu & visu, alii- que quos experientia hucusque comprobavit, ut ita in novos & ab ex- perientia alienos investigandum sit. Proponit tales Hercules de Sun- de Steg. auctæ l. 3: Primus fit ope duarum pyxidum magneticarum; Secundus per reciprocam sanguinis aut carnis insitionem; Tertius per sanguinis destillationem, quos ordine examini subjiciam.

§. 2. Examinatur artificium arcana mentis manifestan- di absentibus ope duarum pyxidum magneticarum.

Hercules à Sundel. 3. Steg. auctæ cap. 3. docet fabricare ferrum vel potius chalybem, quem Chadid nominat, atque illi per quadru- plex magnetis genus, quorum primum vocat Almagritum, cujus vis est vertendi ad Austrum; secundum Theamidem, cujus vis est ver- tendi verius Borcam; tertium Almas largont, cui tribuitur vis ver- sus orientem; quartum Calamitrum appellant, cui adscribitur vis ver- ten-

vertendi in occidentem; talem vim atque virtutem assignat, ut acus cæteroquin magnetica ejus affrictu ac debitâ dispositione addictos quatuor cardines mundi, sicut ordinaria acus magnetica ad septentrionem pro libitu operantis mirabili operatione se convertat, quiescat, moveatur &c. & id quidem non tantum in præsentia aut ad modicam distantiam, sed etiam ad magnam immò trium milliariorum distantiam, ita ut si duæ pyxides instar magneticarum & in iis duæ acus secundum requisita artis formentur, atque earum una penes cryptologum sit, altera discedenti amico ad magnam distantiam, intra tamen sphæram activitatis, cujus terminum reperire docet, tradatur, ad applicationem Chadid sive ferri hujus præparati utraque acus moveatur vel quiescat. Nam, inquit, si duo ferra ita teneantur, ut cuspides Horizontem aspiciant, ambæ acus pyxidum quiescunt, & directè vertuntur versus meridiem, quod si vero unum Chadid vertas & ita versum in gyrum ducas, acus non poterunt quiescere, etsi etiam 2. aut 3. milliaribus à ferro distent. Atque ita putat posse duos distantes colloqui cum ad quatuor cardines literæ figurari, & variâ, repetitâ ac determinatâ gyratione, motione, quiete acuum eæ possint exprimi, prout ad longum explicat & ex eo P. Schot clarissimè ostendit. Admirandum sanè & summâ laude dignissimum artificium, cum & experientia fuerit probatum & naturæ viribus subnixum; Verum hoc opus hic labor est, & præsentis §. materia & scopus. Sunt autem hic duæ quæstiones examinandæ; prima utrum detur quadruplex tale magnetis genus, quorum unus operationem exerceat versus septentrionem, alter versus meridiem, tertius versus ortum, quartus versus occasum, & an Chadid illud Herculis de Sunde eam habeat & accipiat virtutem. Secunda, an saltem unum genus magnetis aut ferrum dictâ arte præparatum possit movere acum ad duo vel tria milliaria? Prima quidem quæstio huc est impertinens, atque hinc neque examen subitura, nihil enim modo nostra referret, etiam si darentur tot genera magnetum, ut quilibet Horizontis gradus proprium sibi vendicaret. Altera quæstio propriè hujus est loci; sed ad ejus solutionem quamprimum se offerunt P. Kircherus & P. Schot, qui partem affirmantem rident, refutant, & experientiæ ac rationi contrariam explodunt; Experientiæ quidem, quia eam nemo hucusque demonstravit; rationi verò, quia virtus magnetica omnis certam ac determinatam habet activitatis sphæram.

eo majorem aut minorem, quo magis aut minus præstans est illa virtus, nullâ tamen hætenus industria humana adeo corroborari potuit, aut tantæ virtutis inveniri, ut ultra aliquot palmos, nedum ultra aliquot milliaria sese diffunderet. Horum itaque auctoritate & ratione motus cum eis subscribo aut experientiam physicam expecto.

§. 3. Proponitur artificium nunciandi per reciprocam sanguinis aut carnis insitionem.

Hercules de Sunde d. loco hoc artificium ita proponit: Mars à Mercurio discessurus ad 100. vel 1000. milliaria, intendit ad eam distantiam in unico momento certas quasdam res significare, v.g. *Bene valeo, ad mortem decumbo, veni per postam ad nos, unus amicorum tuorum est mortuus*, aut aliquid his simile. Antequam itaque Mars discedat, phlebotomica lanceola, aut alio instrumento in brachio aut simili loco carnosio vulnus aperit exiguum, quod sanguine bene lavat ac ficcari permittit. Inde Mercurius se parum in digito vel brachio lædit, aliquot sanguinis guttas elicit, & instillat vulneri Martis; quo factò vulnus clauditur emplastro & sanatur. Simili modo Mars aliquot sanguinis guttas dat Mercurio, ac tum artificium erit perfectum. Nunciaturus ergo Mars Mercurio aut vicissim unum & primum ex prædictis, de quo convenerunt, acu locum sui vulneris pungit ac tam statim sentiet Mercurius intelligatque esse primum; si bis pungat, erit secundum, si ter, tertium &c. Tota verò ratio & artificium hujusmodi consistit in eo, quod ad tantam distantiam Mercurius sentiat puncturam Martis & vicissim. Hanc autem suam sententiam confirmat historia sequenti: In Italia, inquit, inveniuntur artificiosi chirurgi, vel potius Rhinurgi præstantissimi, ut eos appellat P. Schot, qui nasum mutilatum aut consumptum alterius hominis vivi carne ex brachio aut alio loco maxime carnosio reficiant. Verum P. Schot, uti supra statuit hanc Steganographiam per carnis aut sanguinis insitionem minimè naturalem esse, hoc est minimè naturaliter fieri ut interventu acus pungentis & carnis punctæ, in uno hic existente, illico sequatur punctura carnis alterius quantovis intervallo disiti: sed si quando effectus sequitur non nisi cacodæmone operante sequi; ducitur autem ideo, quia nullæ rationes occurrunt aut suggeruntur, quæ eam probent esse naturalem, nam ipsemet Janus Hercules cit. loco addit, se experientia deprehendisse

disse eam successum habere, sed causam rei se nescire; Multæ verò ostendant illam naturæ limites excedere: si enim, inquit, acus pungens Romæ vulnus Martis, pungat & vulnus Mercurii Constantino-
poli, vel id agit agendo in distans? at hic operandi modus virtutem agentium naturalium excedit; vel agendo per medium? Quid ergo producit in medio? Unde tanta in agendo vis, ut ad quamvis distanti-
am etiam mille & plurium milliariorum id quod producit, per medi-
um diffundat? Unde celeritas tanta? Abi igitur vane Sympathista,
rationes conjunge experientiæ, & mitiorem sententiam adipisceris.

§. 4. Examinatur Artificium Steganographicum per sanguinis destillationem.

Hoc artificium, ne ad cujuslibet rustici aut desidii homunculi
notitiam perveniat, Hercules de Sunde d. libro proponit steganogra-
phicâ scripturâ per transpositionem literarum, monetque ut juxta suas
sequentes regulas, eam solvere studeat secreti particeps futurus.

Consistet vero principaliter in eo, ut duorum amicorum, qui
secreto correspondere intendunt, Mense Augusto sanguis ex vena
v. g. brachii eliciatur, misceatur, destilletur, ac exinde oleum fiat, quo
uterque brachium inungit ex quo sanguis emissus est, tum lanceolâ
phlebotomicâ brachium pungit, sicut præcedenti artificio, atque alter
eandem puncturam sentiet. Verum, amice lector, antequam fidem
dictis adhibeas, paululum investiga in rationem ejus naturalem, &
invenies, illud non esse melioris notæ quam præcedens. Eandem
sententiam subit unguentum symphaticum Baptistæ à Porta, quod re-
fert P. Schot cl. 7. erot. 13. §. 2. annot. 2.

CAP. VI.

EXAMINAT ARTEM, PER QUAM HOMO IDIOTA SCIENS TANTUM LIN-
GUAM MATERNAM, QUI NUNQUAM NOVIT VERBUM LATINI SERMONIS, IN
DUABUS HORIS DOCETUR SCRIBERE, LEGERE ET INTELLIGERE LATINUM.

Optandum certè esset & peroptandum, ut Carolus Bovillus, teme-
rarius ille & iniquissimus Trithemii calumniator, vel in Spanheim
nunquam venisset, vel Steganographiæ principium nunquam oculis
conspexisset, accepisset suum ea complementum, accepisset lucem
admiranda hæc inventio, nec in animo Trithemii sepulta nobis æter-
num delitesceret, nullâ cæteroquin ratione illam inventuris. Nam

fane quis vel intuitu primo comprehendat artem hanc, quam in litt ad Arnoldum Bostium ita proponit: *Mira sunt, fateor, sed audi mirabilia; Tertius liber docet artem, per quam possum hominem idiotam scientem tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini sermonis, in duabus horis docere scribere, legere & intelligere Latinum satis ornatè & disertè, quantumcunque voluerit, ita, ut quicumque viderint ejus literas, laudent verba, intelligant latine composita.* Si quis verò penitus contempletur, non mirabitur, nec ridiculum censebit, quod de autore hujus inventionis in literis ad Arnold. Bost. Trithemius his verbis dicit: *Si quæris, unde mihi ista, quæ nemo alius novit, audi: Non ab homine, neque per hominem ista didici, sed per revelationem, nescio cujus; cum enim præfenti anno quadam vice cogitarem, quid novi possem invenire, quod omnes lateret, capi cogitare, si ea possum excogitare, quæ dixi, miranda. Cum post longam phantasiam tanquam de re impossibili penitus desperarem, dormitum eâ me nocte reposui, fatuitatem meam mecum ipse deridens, quam impossibilia quærere tentaverim. Eadem nocte mihi adstitit quidam, dicens, non sunt vana, o Trithemi, quæ cogitasti, quanquam tibi sint impossibilia, quæ nec tu nec alius tecum poteris invenire, dixique ad eum, si ergo possibilia sunt, dic, obsecro, quomodo fiant. Et aperiens os suum, de singulis per ordinem docuit, ostendens quomodo fieri, quæ multis diebus frustra cogitaveram de facili possent.* Sive verò jam quis hoc appellet Agathangelum, five cacodæmonem, five præoccupatæ phantasiæ illusionem, mecum tamen fatebitur, hanc inventionem esse inventoris plusquam humani, vel saltem incomparabilis. Inventus quidem, qui dudum invenit P. Athan. Kircherus & hoc artificium Trithemii orbi exhibuit, licet non tam propriâ inventionem, quam ita novâ illustratione, ut ipsemet autoris nomen reportare videatur, quod tamen ipse sibi non attribuit, sed omnem inventoris gloriam in Trithemium & ejus Polygraphiam refundit.

§. I. Explicatur Artificium Trithemii in Polygraphia traditum.

Trithemius, postquam Steganographiam suam sub spirituum ænigmatibus velatam & Anno Christi M. D. jam tertium librum continuatam ex causis in præfatione Polygraphiæ ad Maximilianum Cæsarem & alibi expressis intermisisset ac statuisset suppressere & æternum sepelire; Anno dein M. D. VIII. ex Peapoli Francorum Oriën-

Orientalium civitate, ubi tum ad S. Jacobum Apostolum Abbas erat, aliam Steganographiam scripsit, sed ob metum prioris nominis jam undique exosi Polygraphiam indigitavit. Divisit eam autem in sex libros, ac in eorum duobus primis artificium tradidit, quo mentis tuæ arcanum tutò, secretè & sine aliqua suspitione quorumcunque intuentium notum facias artem scienti, quam latissimè opus fuerit, ad quamlibet locorum distantiam sermone regulatam. De primo sic ipse Trithemius præfatur.

In primo hujus Polygraphiæ nostræ libro dictiones latini sermonis, quotquot cernuntur, per ordinem ternarii nostri locantes distribuimus, quarum usu & ministerio cuncti per orbem Principes in quibuslibet arcanis tutum reperient obsequium, quod sine periculo mysterii, sine nota & sine suspitione bacuceorum perpetuò manebit occultum. Bubonibus constat his iter tutum & nulla unquam indagatione cujusquam violandum. Duobus tantum scientia rei latentis conceditur, si binarius scitè ad monadem revocetur; Sunt autem ipsa paraphrasmata in modum peracta vel monentis vel supplicantis, quæ ad omnem hujusmodi visibilem possunt materiam variari. Latini Alphabeti literas per ordinem singulis dictionibus ea consideratione proposuimus, quatenus & operator modum habeat in proposito facilem & reciprocus in relatione à labore nimio relevetur. Id est: Dictiones latini sermonis per ordinem supra 9000, sub Alphabetis fere 400, ita seriatim distribuimus, quod si de quolibet Alphabeto una duntaxat post aliam capta fuerit à principio usque ad finem, sibi mutuo cohærentes congruam efficient latinam orationem. Erit enim modus scribendi valde conveniens, dum unaquæque dictio literam repræsentat sibi à capite propositam; Nam si, ut diximus, de primo Alphabeto dictionem acceperis unam, atque de interpositis extra ordinatam lineam unam, usque ad periodum aut libri finem, latina & congrua satis tibi consurget oratio. Casum ponamus; quod homo nequitiosus per te petat promoveri apud amicum aliquem tuum, tu verò, ut preces opportunas rescindas, nec tamen indignum promoveas, ita scribere secretius decernis amico per ipsum poscentem ne intelligat. *Cave tibi ab isto viro, quia fur est & nequam pessimus, sed tace, oro.* Vade ad primum Alphabetum & scribe dictionem *Conditor*, quæ significat C. In 2. *Clemens*, quæ denotat A. In 3. *Decernens*, quæ repræsentat V. In 4. *Mundana*, quæ repræsentat E.

Jam habes in occulta narratione CAVE. Procede consequenter etiam per alia alphabeta, & evadet talis oratio: Conditor clemens discernens mundana insinuet expetentibus amœnitatem seraphicam cum omnibus Sanctis suis in cœlestibus. Amen. Mansuetudo gloriosissimi principis sanctis ubique reverenter rememoranda, optimis præceptis nos abjectissimos dormientes hortatur præsentia propter venerationem directoris bonorum derelinquere, & gloriam perpetuæ quietis omni affectu pro viribus expectare. Eruditionem igitur ô vani derisores accipite, ut ad fœlicissima tripudia Archangelorum remuneratoris orthodoxorum, valeatis ingredi fœlicissimè decori. Resurgite igitur à spurcissimis honoribus hujus peregrinationis, cum sitis ad jucunditates benigni salvatoris sæculorum beatissimè ingres-
suri. In hac præscripta narratione publica, ista continetur latens in occulto sententia, ut diximus: *Cave tibi ab isto viro, quia fur est & nequam pessimus, sed tace, oro.* Eodem modo procedendum est in cæteris quibuscunque, & à capite toties incipiendum, quousque occultam mysterii tui narrationem incluseris manifestè. Sic ipse suam explicat Polygraphiam Trithemius, tamque clarè, ut vel is, qui primo intuitu Polygraphiam inspexerit, mentem abunde intelligat, ac absque ulteriori explicatione literas quolibet modo sit scripturus. Verum cum non contingat omnibus Polygraphiam ad manum habere, injustumque sit lectorem curiosum ob ejus penuriam, uberiori & sufficienti hujus inventionis explicatione destitui aut privari, octo Alphabeto ex sæpe d. Polygraphia hic adjicere, ac rem totam brevissimo exemplo declarare cogitavi.

Alphabetum 1.

A. DEUS. B. Creator. C. Conditor. D. Opifex. E. Dominus. F. Dominator. G. Consolator. H. Arbiter. I. Judex. K. Illuminator. M. Rector. N. Rex. O. Imperator. P. Gubernator. Q. Factor. R. Fabricator. S. Conservator. T. Redemptor. V. Auctor. X. Princeps. Y. Pastor. Z. Moderator. W. Salvator.

Alphabetum 2.

A. Clemens. B. Clementissimus. C. Pius. D. Piissimus. E. Magnus. F. Excelsus. G. Maximus. H. Optimus. I. Sapientissimus. K. Invisibilis. L. Immortalis. M. Eternus. N. Sempiternus. O. Gloriosus. P. Fortissimus. Q. Sanctissimus. R. Incomprehensibilis. S. Omnipotens. T. Pacificus. V. Misericordissimus. Y. Cunctipolens. Z. Magnificus. W. Excellentissimus.

Alpha-

Alphabetum 3.

A. Creans. B. Regens. C. Conservans. D. Moderans. E. Gubernans. F. Ordinans. G. Ornans. H. Exornans. I. Constituens. K. Dirigens. L. Producing. M. Decorans. N. Stabiliens. O. Illustrans. P. Intuens. Q. Monens. R. Confirmans. S. Custodiens. T. Cernens. V. Discernens. X. Illuminans. Y. Fabricans. Z. Salvificans. W. Faciens.

Alphabetum 4.

A. Cœlos. B. Cœlestia. C. Supercœlestia. D. Mundum. E. Mundana. F. Homines. G. Humana. H. Angelos. I. Angelica. K. Terram. L. Terrena. M. Tempus. N. Temporalia. O. Ævum. P. Æviterna. Q. Omnia. R. Cuncta. S. Univerſa. T. Orbem. V. Astra. X. Solem. Y. Stellæ. Z. Vitam. W. Vi-ventia.

Alphabetum 5.

A. Impendat. B. Conferat. C. Donet. D. Largiatur. E. Concedat. F. Condonet. G. Tribuat. H. Distribuat. I. Retribuat. K. Contribuat. L. Indulgeat. M. Exhibeat. N. Præſtet. O. Offerat. P. Deferat. Q. Ostendat. R. Revelet. S. Manifestet. T. Inſinuet. V. Aspiret. X. Restituat. Y. Reddat. Z. Adminiſtret. W. Faveat.

Alphabetum 6.

A. Omnibus. B. Cunctis. C. Univerſis. D. Credentibus. E. Nobis. F. Christianis. G. Fidelibus. H. Petentibus. I. Expetentibus. K. Orantibus. L. Exorantibus. M. Poſtulantibus. N. Expoſtulantibus. O. Quærentibus. P. Chriſticolis. Q. Inquirentibus. R. Requirentibus. S. Exquirentibus. T. Optantibus. V. Exoptantibus. X. Præoptantibus. Y. Expectantibus. Z. Sperantibus. W. Deſiderantibus.

Alphabetum 7.

A. Vitam. B. Amœnitatem. C. Jucunditatem. D. Conſolationem. E. Lætitiâ. F. Gloriam. G. Fælicitatem. H. Beatitudinem. I. Viſionem. K. Jubilationem. L. Quietem. M. Requiem. N. Manſionem. O. Habitationem. P. Recreationem. Q. Fruitionem. R. Lucem. S. Exultationem. T. Claritatem. V. Pacem. X. Tranquillitatem. Y. Glorificationem. Z. Contemplationem. W. Securitatem.

Alphabetum 8.

A. Permanſuram. B. Æternam. C. Sempiternam. D. Cœleſtem. E. Supercœleſtem. F. Perpetuam. G. Beatiffimam. H. Angelicam. I. Seraphicam. K. Immortalem. L. Immarceſſibilem. M. Ineffabilem. N. Incomprehenſibilem. O. Inæſtimabilem. P. Luminofam. Q. Splendidam. R. Lucidiſſimam. S. Amœniſſimam. T. Perennem. V. Sanctiſſimam. X. Interminabilem. Y. Dulciſſimam. Z. Perfectam. W. Futuram.

In quovis horum alphabetorum lector deprehendet omnes dictiones synonymas aut quasi synonymas, ita, ut si ex singulis acceperit unam dictionem & qualemcunque, semper inveniat sensum concinnum & perfectè latinum. Itaque pro arcano quolibet nunciando, ex primo alphabeto accipiat dictio, quæ adscripta est ei literæ, quæ est arcani prima; Ex secundo illa, quæ est arcani secunda &c. Exemplum. Sit secretò nunciandum, *Veni cito*. Ex primo alphabeto capiat dictio, *Auctor*. Ex secundo *Magnus*, & sic consequenter provenietque talis sermo apertus. Author magnus stabiliens angelica donet expetentibus claritatem inæstimabilem; occulta verò intentio erit: *Veni cito*.

In secundo Polygraphiæ libro nihil à primo novi componitur, in quo solius diei paraphrasinata variantur; Propterea, quidquid observandum in illo diximus, etiam in isto custodiendum fore admonemus; sunt enim utriusque libri symbola in eundem ordinem sub lucis tramite composita, & paraphrasmatum significatione tantum necessario permutata. Atque hi duo Polygraphiæ nostræ libri sufficienter deserviunt operationi promissæ, per quos non solum tutissimè, & securissimè ad amicos quodcunque volueris scribere, omni tempore ac nunciare poteris, sed etiam sine aliqua suspitione, quod tali modo prius credimus inauditum, latini sermonis ignarum penitus, modo literas formare noverit, hujus artis facere participem & eruditum.

§. 2. Additio P. Kircheri & P. Schot.

Trithemius etsi tam in Polygraphia, quam in ejus clavi multas & admirandas hujus inventionis proponat utilitates, insinuet ampliationes, & cautelas in ejus operatione observandas fideliter tradat. 1. Quomodo ministerio hujus operis in parvi temporis spatio hominem latini sermonis ignarum, modo literas tantum legere ac scribere noverit, sub lingua materna docebis sub lingua latina, ut volueris, ornatè vel concinnè scribere omniaque voluntatis suæ arcana mysteria celare, abscondere, artemque scienti quam placuerit latissimè nunciare tutò, secretè & absque suspitione. 2. Quomodo per ampliationem similitudinis rei acceptæ omnia ista in quamlibet possunt linguam extendi, reducto instituyente binario ad unitatem. 3. Quo-

3. Quomodo imitatione similitudinis communicare possumus artem inventionis nostræ scienti quæcunque mentis arcana quantumcunque volueris abundè, multipliciter & latissimè, variis modis, qui ab alio sciri nullo poterunt vel notari. Datur isthic multiplex sine voce locutio, per quam tutò, securè, latissimè, omni suspitione remotâ mentis nostræ conceptiones universas, quantumlibet arduas, scientibus artem plenissimè indicare poterimus. Et hæc inventio miranda progressionem habet innumerabiles, omniumque mysteriorum capaces.

4. Si vis, ut hæc industria perpetuò maneat secreta & occulta; Quomodo Polygraphiam de novo rescribere, sed alphabeti literas dictionibus præponere non debeas, & nemo secreti rationem facillè suspicabitur. Verum ut scribenti & legenti mysterium nulla difficultas occurrat; quomodo alphabeti literæ in schedula ordine dictionum conveniente scribi, & ea mobilis ad capita earundem adaptari debeat; quomodo etiam literæ in lamina cuprea sculpi possint, ut de uno ordine in alium moveantur.

5. Quomodo Reges & Principes, qui multos in diversis locis habent vicarios, quibus omnibus uno genere occultæ narrationis scribere non est cautum, ut proprium ad singulos habeant secretum modum scribendi, toties mutare debeant ordinem dictionum, quot modos voluerint habere separatos, sicque ipsi modos scribendi teneant omnium, & nullus modum alterius intelligat subditorum; sunt enim variabiles modi secretius scribendi hujus artis infiniti.

6. Quomodo in hac ipsa inventionem Polygraphiæ latent quædam præscriptis longe meliora, videlicet quomodo latini sermonis ignarum in paucis diebus ne dicam horis, informare poteris, ut sciat latinè scribere, legere, loqui & intelligere, non quidem universaliter omnia, sed ad certum modum, quicquid sibi necessarium occurrit de quacunque materia in negotiis suis. Item, quemadmodum amico tuo longe absenti & industriam artis scienti omnes mentis tuæ conceptiones sine scriptis & ignorante nuntio securè ac tutò & secretissimè notas facias, etiam interdum sine nuntio, naturaliter & sine aliqua suspitione, periculo vel timore.

7. Quomodo latent sub his non parvæ subtilitatis mysteria de medicinis, de herbis, de plantis, de lapidibus pretiosis, de fluminibus, de membris humani corporis, de brutis animalibus, de

Sanctis, de Nationibus, de Cosmographia, de Astronomia & septem artibus liberalibus, de his etiam omnibus, quæ in usu habentur hominum, & de mundo universali tam visibilium quam invisibilium. 8. Et denique, quomodo, quicquid est visibile in universo mundi circulo positum, ad hujus novæ artis ministerium promptum tribuit fulcimentum, aër & ignis, aqua & terra, fontes & flumina, arbores & fructeta, flores & gramina, verba & nomina, accidens & substantia, lapides & arena, fimus & stercora, res & vocabula, honesta & vercunda, ligna & metalla, dura & liquida, existentia & non existentia, historiæ & fabulæ, bestię & bruta, homines & jumenta, singula & universa, quæ vel sermo potest exprimere, vel anima cogitare, campum Polygraphiæ præstant latissimum, & artem, quantum mortalibus potest constare promittunt ampliandam fore in infinitum. Re vera tamen Trithemius id non expresse in ipsa Polygraphia præstitit, sed ingenio lectoris reliquit, nempe, ut ipse loquitur, quia qui prudens lector est, ex parvis & non satis ad amussim politis ad inventionibus suis facile majora politioraque ingenio præstanti, si vigeat, poterit invenire, & utrumque facile dabit studiosa posteritas, ut & nitorem apponat materiæ & sufficientem progressum formæ. Primus cujuslibet artis inventor majora transmittit ad posteros, quia cum sint artis dura & inconsueta principia, nulla reperitur subtilis adinventio ab initio consummata. Ipsi satis fuerit artis invenisse principia, modumque tradidisse scribendi symbolicè rudem & ex proposito in formam, nam ut cultiora ea formerentur inventa, nec tempus erat nec ratio, ne mel nauseantibus vomitum aut veritas odium pareret indignantibus. Itaque sæpissimè laudatus P. Athanasius Kircherus Trithemii vestigiis institit atque subtilem hanc inventionem plurimis suis politionibus & ampliationibus eò perfectionis deduxit, ut jam consummata esse & nihil amplius desiderare posse videatur. Quod breviter videndum ex P. Schot.

Primò: Quoniam nec decorum semper nec securum est in scribendo uti formulis precatoriis, quibus Trithemius utitur, præstatque uti sermone ad modum epistolæ de quavis re scriptæ; P. Athanasius Kircherus pro ingenii sagacitate quâ pollet in Polygraphia nova paraphasmata in lumine diei continuâ progressionem succedentia sub hac aut simili epistolæ conceptu instituere jubet, hoc ipse utitur:

Accepi

Accepi literas tuas dulcissime Antoni, quas mihi tradidit tabellarius tuus, & simulac perspexi voluntatem tuam, tibi obedire volui, nam te jubente, mox Simoni, dulcissimo amico tuo, centum libras dandas ex ærario curavi. Oro, ut hanc affectionem meam aspicias, neque enim aliud desidero, nisi ut te honorare possim humillimo hoc obsequio meo. Quod si aliud quidpiam velis, jube & parebo, utpote, qui insigni probitate tuâ devinctum me sentiam. Vale Amice dulcissime. Datum Romæ, primo die Januarii Anno Christi 1660.

Secundò: Ex hac epistola dictiones accipit 40, quamvis & plures possint accipi, aut etiam epistola, sensus & materia major & amplior fieri, tum quamvis dictionem vigesies quater variando totidem alphabeti literis applicat, & ita quadraginta tabulas polygraphicas instituit in usum hætenus explicatum.

Tertio: Ut verificetur quod Trithemius dicit, per ampliacionem similitudinis rei acceptæ omnia illa in quamlibet linguam extendi posse, dictas tabulas polygraphicas latinas & ita unius tantum linguæ, in quatuor alias linguas variavit & extendit, nempe in Germanicam, Italicam, Gallicam & Hispanicam, licet P. Schot in Schola sua Stegan. quatuor tantum ponat, quæ ibi videri possunt, ego superfluum existimavi paginam hanc iis implere. Exemplum saltem in omnibus linguis placeat accipere. Sit v.g. alicui secretò nunciandum. *Abi cito.* Latine sic esset nuntiandum: *Accepi Syngrapham tuam, Excellentissime Laurenti, quam mihi monstravit Andreas, intimus tuus.* Germanicè verò sic: *Ich hab empfangen deine Unterschreibung / für trefflicher Lorenz / welche mir gezeigt Andreas dein geheimer Freund.* Italicè: *Ho ricevuto il vostro viglietto, Excellentissimo Lorenzo, il quale m'hà mostrato Andrea vostro intimo.* Gallicè tandem sic: *J'ay receu vostre billet, tres excellent Lorent, que m'a montré André, vostre intime.*

Quartò: Cistulam fabricavit Glottotacticam ex ligno aliaque materia, eæ longitudinis, ut contineat, pro hoc quidem epistolari paradigmate, viginti loculamenta distincta & separata, numerum nempe dimidum paraphrasmatum diei, tantæ verò latitudinis, ut contineat loculamenta duo itidem separata, ita, ut quodlibet capere possit quatuor tabellulas polygraphicas, atque ita in universum sint loculamenta 40, quorum quodlibet sit capax quatuor tabellularum, pro quatuor linguis, & sic proveniet spatium pro 160 tabellulis; Tandem ea cistula tantæ erit altitudinis, ut continere possit tabellulam habentem 24 spa-

tia secundum altitudinem separata pro 24 literis alphabeti & convenientibus linguæ cujuslibet dictionibus & phrasibus. Tabellulis his inscribuntur singulæ alphabeti literæ, & iis correspondentes paradigmatis epistolaris phrasés, cistula hâc cum suis tabellulis ad omnem hujus artis usum serviturâ. Nec hic opus est rem pluribus explicare cum & facilis sit captu, & ubique proftet Schol. Steg. P. Schot, ubi hujus cistulæ constructio & usus ad longum recensentur.

§. 3. Examinatur, an Artificium hucusque traditum satisfaciat Promissis Trithemii.

Quicumque expenderit Polygraphiam tam Trithemii quam P. Kircheri, tum etiam Classẽ 1. & 2. Scholæ Steg. P. Schot, sine dubio mecum condescendet, asseretque inventionem hucusque explicatam, id perfectissimè præstare, quod Trithemius in Polygraphia promittit, nempe quomodo mentis tuæ arcanum tuto, securè ac sine aliqua suspitione quorumcunque intuentium notum facias artis industriam scienti, quam latissimè opus fuerit ad quamcunque distantiam fermone regulatam. Nec te moveat, quod multitudo verborum in aperto sensum brevem contineat in occulto; scias enim in rebus duntaxat magnis & arduis hunc modum adhibendum esse; Et sane, quis tam piger est, ut non id suscipiat laboris, quò paginam chartæ impleat spe potiundæ civitatis aut fortalitii, alias vix multorum millium sanguine emendi, sed nec omnes tam pigri sunt aut desides, ut illis tam subtilis & jucundus labor displiceat; Consulendum esset pigris illis dormilionibus, ut satagerent invenire modum, quo possimus arcana mentis nunciare dormiendo. Neque etiam obstat, quod hic scribendi modus vix possit amplius à suspitione liberari, postquam & artificium jam penè cunctis notum & tabulæ polygraphicæ ubique prostant. Resp. I. P. Schot, Valde ingeniosum est hoc artificium, cujus prima semina jecit Trithemius, excoluit P. Kircherus, perficiunt in dies docti, quoniam inventis facile est addere; Itaque quamvis forte concedi posset post editionẽ Polygraphiæ Trithemianæ ac etiam Kircherianæ vix satis tutum esse uti eo epistolarum paradigmate, quamvis variato, immutato, ac ita disposito, ut secretum latens nullâ subtilitate naturali valeat inveniri, præsertim, cum, ut jam supra insinuavi ac etiam P. Schot asserit, inventio Trithemii per modum formæ preca-

precatoriæ nec decora sit nec extra suspensionem, nec pro quovis hominum & correspondentium statu, deinde etiam ipsæ tabulæ Kircherianæ suos patiantur defectus, cum neque omnes dictiones sint synonymæ, neque ratione generis & numeri connexionem servant, nec nomina propria cuilibet præsertim inter personas notas applicari possint. Videndum tamen, an non ex iisdem tabulis aliæ fieri possint magis concinne sine coactione & extra suspensionem quorumcunque.

Accipiamus aliquot tabulas, & eas reformemus, unde lector ipse pro sua privata correspondentia alias sequentes similiter poterit facili artificio reformare.

1. Ex prima tabula possunt accipi dictiones magis propriæ & proposito convenientes, v. g. sequentes octo: *Accepi, nactus sum, adeptus sum, tenui, obtinui, recepi, percepi, suscepi*, ut autem vigesies quater varientur poterunt illis præponi, aut postponi adverbia, v. g. *optimè, rectè, bene* &c. Aut poterunt accipi tantum sex, quinque aut quatuor, & præpositione aut postpositione adverbiorum fieri 24 variationes. Pro exemplo capiantur hic 4. dictiones: *Accepi, obtinui, nactus sum, adeptus sum*, pro 4. primis literis, a. b. c. d. His præponatur *optimè* pro 4. seqq. e. f. g. h. Pro 4. seqq. i. k. l. m. postponatur *optimè*. Pro n. o. p. q. præponatur *rectè*; pro r. s. t. u. postponatur *rectè*. Pro reliquis x. y. z. w. præponatur *bene*.

2. In secunda tabula hæ dictiones *literas tuas* per transpositionem variatæ erunt pro primis literis a. b. hæ dictiones tres: *postremas tuas literas*, utpote, quæ sexies situm mutare possunt, erunt pro sex seqq. c. d. e. f. g. h. Iterum hæ tres: *ultimas tuas literas*, eodem modo dispositæ pro sex, i. k. l. m. n. o. Sic hæ tres: *posteriores tuas literas*, pro p. q. r. s. t. u. Et denique hæ tres: *responsorias literas tuas*, pro x. y. z. w.

3. Tertia & quarta tabula, utpote vel prima fronte suspensionem & coactionem vel affectationem ostendentes, poterunt planè omitti; sic etiam sexta, quæ sequitur.

4. Dictio, *quas*, manet per totum, tum pro primis 12. literis a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. præponatur *mibi*, sequentibus 12. synonymis: *tradidit, tulit, attulit, detulit, misit, transmisit, exhibuit, dedit, portavit, adportavit, reddidit, retulit*. pro seqq. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. w. post-

ponatur *mibi*. Ultimæ literæ y. z. vix sunt in usu, nisi forte apud Italianos, Germanos & Gallos poterit igitur aut aliqua dictio, quæ minus conveniens, aut aliqua alia litera ut x. omitti.

5. His sex dictionibus: *famulus, servus, hospes, amicus, intinuis, nuncius*. pro a. b. c. d. e. f. præponatur *tuus*. Pro g. h. i. k. l. m. postponatur *tuus*. Pro n. o. p. q. r. s. t. præponatur *meus*. Pro t. u. x. y. z. w. postponatur *meus*.

6. Pro primis 12. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. his 12. dictionibus: *perspexi, percepi, cognovi, intellexi, penetravi, expendi, vidi, legi, perlegi, examinavi, novi, agnovi*, præponatur & simulac. Pro reliquis 12. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. w. præponatur iisdem. Et simul ut. &c.

7. Dictionibus: *voluntatem, intentionem, mentem, opinionem, cogitationem*, præponatur *tuam* pro a. b. c. d. e. iisdem postponatur *tuam* pro f. g. h. i. k. Tum dictionibus: *Desiderium, consilium, animum, propositum, institutum, nutum, velle*, præponatur *tuum* pro l. m. n. o. p. q. r. Eisdem postponatur *tuum* pro s. t. u. x. y. z. w.

8. Pro primis sex A. b. c. d. e. f. transponantur sexies hæ tres dictiones, *tibi gratificari volui*. Pro g. h. i. k. l. m. transponantur hæ sex: *tibi condescendere volui*. Pro n. o. p. q. r. s. transponantur hæ: *tibi satisfacere volui*. Pro ultimis t. u. x. y. z. w. hæ sex: *tibi annuere volui*.

9. His 3. dictionibus: *tui causa, tui gratia, tui amore*. Pro a. b. c. præponatur *nam*. Pro d. e. f. eisdem præponatur *namque*. Pro g. h. i. præponatur *etenim*. Pro k. l. m. postponatur *enim*. Pro n. o. p. interponatur *namque*. Pro q. r. s. interponatur *etenim*. Pro t. u. x. interponatur *enim*. Pro y. z. w. postponatur: *etenim*.

Sufficiant hæ novem tabulæ studioso lectori reliquas proprio ingenio facillime suppleturo; Exemplum tamen addere libuit, quò appareat, quam fluida & concinna ex his tabulis construatur epistola: sit v. g. nunciandum: Fugio ad te. Ita veniret in paraphrasmate diei: *Optimè obtinui literas tuas postremas, quas mibi exhibuit hospes tuus, & simul ut percepi tuam voluntatem, volui tibi gratificari, tui enim causa quamocytus &c.* Iterum si exemplum aliud detur: cito fuge. *Natus sum ultimas tuas literas, quas exhibuit mibi meus servus, & simulac expendi animum tuum, tibi condescendere volui: namque tui gratia &c.* Eadem nunc exempla vestiamus ex cista Glottotactica P. Schot, omis-
sis etiam tabb. 3. 4. & 6. Primum sic erit: *Cognovi valetudinem tuam,*
quem

quem mihi consignavit famulus tuus, & simul ac volvi voluntatem tuam, tibi condescendere volui, nam te sollicitante quantocyus. Alterum vero sic erit: Habui Codicem tuum, quem mihi retulit intimus tuus, & simul ac exploravi affectum tuum tibi subscribere volui, nam tui gratia, &c.

Resp. II. Trithemium & Kircherum tradidisse solummodo modum hujus artificii & ostendisse praxin per tabulas in publicum editas, non autem voluisse, ut quis præcisè iisdem tabulis utatur, sed alias similes pro conditione & ratione statûs personarum correspondentiam ipse fabricet, tales tibi exhibebo lector curiose, quas direxi inter dominum & servum, aut si quis vult scribere domino tali cui titulum gratiæ dat, germ. Gnaden.

Alphabetum 1.

Proprimis 4. literis A. b. c. d. præponantur hæ duæ dictiones: Ewer Gnaden/ vel per abbreviationem, E. G. his quatuor: Schreiben/ Handschreiben/ Briefflein/ Handbriefflein. Pro e. f. g. h. præponatur, E. G. lehtes. Pro i. k. l. m. præponatur, E. G. jüngstes. Pro n. o. p. q. præponatur, E. G. lehteres. Pro r. s. t. u. præponatur, E. G. gnädiges. Pro x. y. z. w. præponatur, E. G. jüngerer.

Alphabetum 2.

Sequentibus 24 diebus mensis: A. 1. B. 2. C. 3. D. 4. E. 5. F. 6. G. 7. H. 8. I. 9. K. 10. L. 11. M. 12. N. 13. O. 14. P. 15. Q. 16. R. 17. S. 18. T. 19. vel 25. V. 20. 26. X. 21. 27. Y. 22. 28. Z. 23. 29. W. 24. 30. præponatur vom / aut von Dem/ vel unterm/ & postponatur dieses Monats/ aut verwichenen Monats/ aut similia.

Alphabetum 3.

Pro A. b. c. d. ponantur hæ dictiones: erhalten/ empfangen/ erlanget/ überkommen / & eis præponatur, hab ich. Tum pro e. f. g. h. inter hæce dictiones, nempe inter ich & v. g. erhalten/ interponatur, recht. pro i. k. l. in. interponatur wohl. pro n. o. p. q. interponatur zu recht. pro r. s. t. u. omittatur dictio ich. pro x. y. z. w. Inter habe & v. g. erhalten/ interponatur wohl/ omitta dictione, ich.

Alphabetum 4.

Primo ponatur und / deinde 24. sequentes dictiones pro ordine meo literarum A. darab. B. damit. C. daraus. D. darinn. E. dardurch. F. ab demselben. G. aus demselben. H. durch dasselbe. I. in demselben. K. mit demselben. L. Inhalts dessen. M. Inhalt desselben. N. ab dessen Inhalt. O. aus dessen Inhalt. P. durch dessen Inhalt. Q. durch desselben Inhalt. R. ab desselben Inhalt. S. aus desselben Inhalt. T. ab Verlesung dessen. V. ab Verlesung desselben. X. mittels dessen. Y. mittels desselben. Z. ab dessen Verlesung. W. ab desselben Verlesung.

Alphabetum 5.

Pro A. b. c. d. seqq. quatuor dictiones ponantur: ersehen/vermercket/ verstanden/ vernommen. Pro e. f. g. h. præponatur mit mehrerem. pro i. k. l. m. præponatur satsam. Pro n. o. p. q. præponatur zu genügen. pro r. s. t. u. unterthänig. Pro x. y. z. w. in Unterthänigkeit.

Alphabetum 6.

Primo ponatur, was dieselbe. deinde seqq. dictionibus pro primis 12. literis præponatur, mir. Sunt autem dictiones: A. befehlen. B. gnädig befehlen. C. in Befelch geben. D. in gnädigem Befelch geben. E. gebieten. F. gnädig gebieten. G. in Befelch committiren. H. in gnädigem Befelch committiren. I. in Befelch aufftragen. K. in gnädigem Befelch aufftragen. L. anbefehlen. M. gnädig anbefehlen. Pro reliquis 12. literis loco dictionis mir/ponatur, ihrem Diener. Demum omnibus postponatur wollen.

Alphabetum 7.

A. Gleich wie dann. B. gleich wie nun. C. gleich wie dann nun. D. gleich dann. E. wie dann nun. F. gleich dann nun. G. massen nun. H. allermassen nun. I. gestalt dann nun. K. massen dann nun. L. allermassen dann nun. M. massen nun dann. Pro reliquis 12. literis n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. w. postponatur ich.

Alphabetum 8.

Pro primis sex, A. b. c. d. e. f. ponantur hæ sex dictiones, wünsche/verlange/suche/gedencke/trachte/ in Verlangen trage/ sed prius præponatur, nichts mehrers. Pro sex, g. h. i. k. l. m. præponatur, nichts anderst. Pro sex, n. o. p. q. r. s. præponatur anderst nichts. Pro sex, t. u. x. y. z. w. præponatur, nichts hefftigers/ vel mehrers nichts.

Alphabetum 9.

His sex dictionibus: Capabel zu seyn/ Capabel zu werden/ würdig zu seyn/ würdig zu werden/fähig zu seyn/ fähig zu werden; pro A. b. c. d. e. f. præponatur, als so. pro g. h. i. k. l. m. præponatur als also. pro n. o. p. q. r. s. præponatur dann so. pro reliquis, t. u. x. y. z. w. præponatur dann also.

Alphabetum 10.

His sex dictionibus: Wundsch/Verlangen/Begierdet/Würde/Gefallen/Gnügen/ præponatur daß ich dero selben nach. pro A. b. c. d. e. f. Pro g. h. i. k. l. m. præponatur, daß ich E. G. nach. Pro n. o. p. q. r. s. præponatur das E. G. nach. Pro t. u. x. y. z. vv. præponatur, daß dero selben nach.

Alphabetum 11.

A. Ueberall. B. in allen. C. in allem Sachen. D. in aller Gelegenheit. E. in aller Occasion. F. in aller Begebenheit. G. zu aller Gelegenheit. H. zu aller Begebenheit. I. zu aller Occasion. K. in allem Fall. L. auff alle Gelegenheit. M. auff alle Begebenheit. N. auf alle Occasion. O. zu aller Zeit. P. jederzeit. Q. Zeit Lebens. R. bey
aller

aller Begebenheit. S. bey aller Gelegenheit. T. bey aller Occasion. V. Zeit meines Lebens. X. in aller Angelegenheit. Y. bey aller Angelegenheit. W. auf alle Angelegenheit.

Alphabetum 12.

His sex dictionibus: laisten/ thun/ bezeugen/ erweisen/ præstiren/ beweisen/ præponatur unterthänige Dienste pro A. b. c. d. e. f. Pro g. h. i. k. l. m. præponatur angenehme Dienste. Pro n. o. p. q. r. s. gefällige Dienste. Pro t. u. x. y. z. w. præponatur beliebige Dienste. Denique omnibus postponatur möge.

Alphabetum 13.

His octo dictionibus: in dieser Sache/ in gegenwärtiger Sache/ bey dieser Sache/ bey gegenwärtiger Sache/ in diesem Geschäft/ in gegenwärtigem Geschäft/ bey diesem Geschäft/ bey gegenwärtigem Geschäft; pro primis octo literis, A. b. c. d. e. f. g. h. præponatur also werde ich. Pro i. k. l. m. n. o. p. q. præponatur also werde auch. Pro ultimis, r. s. t. u. x. y. z. w. præponatur also werde ich auch.

Alphabetum 14.

A. mir angelegen seyn lassen. B. dahin sehen. C. mich befeissen. D. mich dahin befeissen. E. Fleiß anwenden. G. mich bewerben. H. mich dahin bewerben. I. mich bearbeiten. K. mich dahin bearbeiten. L. mich bemühen. M. mich dahin bemühen. N. Sorge tragen. O. dahin Sorge tragen. P. Fleiß anlegen. Q. dahin Fleiß anlegen. R. möglichsten Fleiß anwenden. S. möglichsten Fleiß anlegen. T. allen Fleiß anwenden. V. allen Fleiß anlegen. X. sonderbahren Fleiß anlegen. Y. sonderbahren Fleiß anwenden. Z. mich eusserst bemühen. W. mir eusserst angelegen seyn lassen.

Alphabetum 15.

His sex dictionibus: ihrer intention, ihrem Zweck/ ihrem Vorhaben/ ihrem Vornehmen/ ihrer gefassten intention, ihrem Vorsatz/ pro A. b. c. d. e. f. præponatur, daß E. G. zu. Pro g. h. i. k. l. m. præponatur, daß dieselbe zu. Iterum his sex dictionibus: Intention, Zweck/ Vorhaben/ Vornehmen/ gefassten Intention, Vorsatz/ pro n. o. p. q. r. s. præponatur, daß E. G. zu dero. Pro t. u. x. y. z. w. præponatur, daß dieselbe zu dero.

Alphabetum 16.

Pro 12 primis, A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. postponatur gelangen werden. His 12. dictionibus, mit nechstem/ aufs nechste/ mit ehistem/ aufs ehiste/ ohne Verzug/ ohne Aufschub/ unverzogen/ alsobald/ ohn allen Verzug/ ohn allen Aufschub/ bald/ gleich so bald. Pro reliquis 12, n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. w. postponatur geraichen werden.

Ecce sedecim tabulas pronunciandis totidem arcani literis; potuissim & plures & pulchriores invenire; sed neque loci dispositio neque intentionis ratio patiebatur, nihil enim hisce tabulis aliud præ-

præstare volui, quam modum indicare, quo prudens lector pro conditione personarum novas sibi pro usu privato construet. Itaque exemplis duobus meam ad inventionem claudo. Sit v. g. alicui nunciandum: *Man will euch fangen.* Id indicari poterit hæc epistola: *E. S. jüngstes Hand-Brieflein vom 1. dieses hab ich zu recht erhalten/ und ab desselben Verlesung satt samer sehen/ was dieselbe mir anbefehlen wollen/ wie dann nun mehrers nichts verlange/ als so würdig zu seyn/ daß ich E. S. nach Verlangen in aller Begebenheit unterthänige Dienste laisten möge: Also werde auch in diesem Geschäft mich bewerben/ daß E. S. zu ihrer gefaßten Intention mit nechstem geraichen werden.* Aliud Exemplum, sit v. g. nunciandum secreto: *hac nocte capieris;* sic esset scribendum: *E. S. letztes Hand-Brieflein vom 1. dieses habe ich erlangt/ und ab dessen Inhalt zu Genügen vermercket/ was dieselbe mir in Befehl geben wollen: Massen nun ich nichts mehrers trachte/ als so würdig zu seyn/ daß ich deroselben nach Wunsch jederzeit angenehme Dienste bezeugen möge: Also werde ich in diesem Geschäft möglichsten Fleiß anwenden/ daß dieselbe zu ihrem Vorhaben ohne Verzug geraichen werden.*

Ex hucusque dictis facile concludi poterit, Trithemium exactissime præstare id quod Polygraphia promittit. Verum nunc dubitatur, an etiam per hoc artificium præstetur id, quod in literis ad Arnoldum Bostium promittit, nempe, quomodo latini sermonis ignarus possit in duabus horis doceri, legere, scribere & intelligere Latinum, &c. Atque hic se quamprimum offert P. Casparus Schot, qui ita loquitur: *Ex dictis hætenus manifestè patet, de hoc artificio Kircheriano multò magis ac perfectius quam de Trithemiano verificari id quod Trithemius tantopere (& merito) æstimat, & tot verbis extollit, nempe: posse hominem latini sermonis ignarum intra breve temporis spatium doceri, ut latine scribat ornatè ac eleganter, legatque & interpretetur, quæ scribit.* Ejusdem sententiæ est P. Kircherus, atque duplici ex capite. I. Quia dum sciens artificium hoc juxta regulas præscriptas exscribit ex columnis latinis latina vocabula, scribit & legit illa, & si eadem vocabula in vernaculam ipsius translata sint, & in columna alia e regione disposita, uti in syntagmate disposita sunt Italica, Gallica, Germanica, potest statim illa interpretari. Atque ita consequenter putant, eum, qui solam vernaculam suam linguam legere & scribere potest, brevissimo temporis spatio doceri posse,

posse, ut omnium ferè nationum linguas legat, scribat, intelligat, interpretetur. 2. Ex eo, quod tabulæ per vocabula synonyma & variata ita sint compositæ, ut, si quis ex quavis dictionem acceperit unam & quamcunque, sensum ejus linguæ faciant perfectum, quem intelligat scribens & legens, interpretarique possit non quidem secundum communem proprietatem dictionum, sed secundum eam, quam ex operantis instituto consecutæ sunt. Ego eidem sententiæ subscribo, & dico, hoc artificium præstare id exactè, quod Trithemius promittit, verum non ex primo capite, nam ex eo capite Trithemius per hoc artificium non plus præstitisset, quam Dictionaria, Nomenclaturæ & similia, ubi vocabula vernaculæ linguæ in alia sunt variata, quod certè probabile non est, cum hoc artificium Trithemius tantopere extollat, & ipse P. Schot magni æstimet; Nec quidquam illis suffragatur ipse Trithemius in Polyg. ubi dicit: *Scribet enim artis novæ discipulus quam non noverat linguam, & latinum* (eadem ratio de reliquis) *sermonem sub institutione regulata compositum intelliget, interpretabiturque si jusseris ipse de verbo ad verbum sufficienter.* Nam aliâ & mox dicenda ratione id æquè præstari potest. Itaque dicendum erit ex secundo tantum capite verificari id quod Trithemius promittit, si enim omnes literarum ad Arnoldum Bostium dictiones, quibus id artificium proponit, ad inventionem dictam examinentur, assertio mea clarè patebit. Nam 1: *Quod quis latini sermonis ignarus doceatur scribere & legere;* quis enim negabit, quin talis scribat eam linguam quæ in tabulis comprehenditur, sed ea perfectè latina est aut alterius linguæ. 2. Dicitur, *quod talis etiam doceatur intelligere Latinum;* nam intelliget id, quod per latinæ dictiones repræsentatur, nempe literas à capite præpositas, quod sufficit, sicut enim omnis lingua est signum ex instituto vel destinatione cujusque populi aut nationis ad significandos conceptus & res illius populi cujus est lingua, ita eadem lingua potest assumi ad significandos conceptus alterius populi, ita Germanus ad exprimendos suos conceptus poterit loqui Italicè, Hispanicè &c. & semper verum erit per linguam Italicam exprimi conceptum Germani eundem, quem Italus per suam vernaculam exprimeret. Quin imò, si v. g. Italica lingua assumeretur alio modo & in alia significatione quam Italus assumit, semper tamen verum esset Germanum loqui Italicè, id est, eâ lingua quâ Itali utuntur ad exprimendos suos conceptus. Itaque rectè & in propria signifi-

catione dici poterit Germanum, qui ex tabulis Latinis, Italicis aut aliis loquitur, aut exscribit illas dictiones, quæ propositi arcani literas à capite repræsentant, loqui & scribere Latine & Italice, & illud intelligere quod scribit, etsi forte non in ea significatione, in qua quivis Latinus aut Italus intelligit, sed in ea, quam pro libitu assumpsit.

§. 4. An hoc Artificium sit illud ipsum quod Trithemius scivit & promisit.

Consequenter existimant P. Kircherus & P. Schot, hoc artificium esse illud ipsum, quod quondam Trithemius scivit & in literis ad Arnoldum Bostium promisit, atque his fermè moventur rationibus: 1. Quia d. artificium exactè præstat id quod promisit, ut vidimus, estque inventio Trithemiana, & verè admiranda, ut tam splendidam meruerit præfationem, & hominum etiam doctissimorum effugerit capacitatem, adeoque probabile sit Trithemium illud unà cum multis, quæ in Steganographia promiserat, Polygraphiæ suæ inseruisse, quoniam illam suppressere & luce privare cogitabat, ne scilicet tam subtile & salutare inventum in tenebris maneret sepultum. 2. Quia Trithemius multis in Polygraphiæ locis, ubi utilitates ejus & cautelas in operatione observandas exponit, expressis verbis dicit, sub traditis Polygraphiæ principiis inventionem traditam latere v. g. pag. convenient 61: *Quarto decimo sciendum, quod in hac ipsa inventione Polygraphiæ nostræ adhuc latent quædam præscriptis longè meliora, videlicet quomodo latini sermonis ignarum in paucis diebus ne dicam horis, informare poteris, ut sciat latinè scribere, legere, loqui & intelligere &c.* Verum quominus huic sententiæ tam cito subscribam, obstant ipsa Trithemii verba in Polygr. pag. adiuvantis 38: *Tertia vero utilitas, quod Romani sermonis imperitum, non solum in paucis horis docebis quod pollicemur scribere ac legere, sed etiam intelligere, si prudenter munus officii adhibueris, quod non sine rationabili causa nos duximus reservandum.* Unde clarè patet, Trithemium suam hanc inventionem in Polygraphia nec tradidisse nec tradere voluisse. Nec quidquam movent argumenta superius adducta, non primum quia id incertum est, & tantum conjectura nullo fundamento subnixa; non secundum, nam potius meam confirmat sententiam, dum dicit, quod in ipsa inventione Polygraphiæ lateant quædam præscriptis longè meliora, nam si lateant, certe non expresse tradi-

tradidit, artificium verò hætenus explicatum expressè continetur in Polygraphia, non igitur erit unum idemque artificium, quin imò claris verbis dicit, se illud non traditurum, ut post citata verba habetur. Postquam enim explicasset quomodo hoc artificium in inventione Polygraphiæ lateat, subjungit. *Sed ista in suis permaneant latibulis sepulta cum reliquis, ratio nos permovet, quoniam & lapides pretiosos inventum projicere, & ardua sine fructu gratitudinis patrare, mihi nec placet nec omnino conducit.*

§. 5. Utrum inventio Kircherina à P. Schot ex-culta satisfaciat promissis Trithemii.

P. Kircherus pro mira ingenii sagacitate qua pollet, modum invenit ingeniosissimum & humano ingenio impenetrabilem, quo per quamvis linguam totius mundi, etiam ignotam & quam quis ne fama quidem cognovit arcanos mentis conceptus alteri potest nunciare, atque illud inventum tradit ipse in Polygr. sua nova syntagm. 3. c. 5, ubi illud ita proponit: *Quomodo hujus artificii ope, per epistolas quacunque lingua, quarum etiam imperitus est & quas ne fama quidem percepit, quispiam scribere possit; immò quibuscunque peregrinis characteribus, uti Hebraicis, Græcis, Arabicis, Syriacis, Armenicis, Æthiopicis, Sinensibus, & quocunque demum alio characterum genere ad occultos animi sensus alteri retegendos, nulla numerorum transmissione, uti possit.* Illud ipsum etiam tradit P. Schot sch. steg. classe 3.4.5. Principaliter in eo consistit: Literas secreti nunciandi variis ac subtilissimis modis per abacum numeralem, per tabulam cryptographicum indissectam, & eandem dissec-tam in varias columnas, per tabellulas minores, per rotulam stegano-graphicam simplicem vel duplicem, varia ac multiplici combinatione cum clave vel sine clave in numeros commutat, deinde eos numeros artificio novo literis quacunque lingua totius mundi scriptis subtili-ter includit: nempe epistolæ quavis lingua scriptæ singulas literas à principio vel naturali vel assumpto incipit numerare, & ubi perve-nit ad eam literam in quam definit numerus primus arcani nuncian-di, signum ponit vel punctum infigit visibile aut invisibile, ab hac li-tera exclusivè iterum incipit literas numerare usquedum veniat ad literam in quam definit numerus secundus arcani, ac iterum infigit punctum, & ita consequenter, donec omnes numeri sint punctati. Exemplum cape: Volo alicui nunciare: cave ab eo quem haud nosti.

Hæ omnes literæ sint sua inventione & methodo in numeros transmutatæ, hoc modo, 20. 6. 5. 9. 3. 8. 6. 9. 12. 13. 10. 22. 9. 7. 16. 13. 24. 13. 14. 16. 8. Volo eos literis includere; accipio literas qualescunque v.g. latinas quæ incipiant. Plurimum scito me tibi subirasti, qui nolueris mihi &c. numero à principio literas usquedum incidam in vigesimam, quæ est S, & infigo punctum ab hac numero sequentes usque in sextam, quæ est S, & iterum infigo punctum, ab ista iterum numero reliquas usquedum incidam in quintam, quæ est i, & rursus infigo punctum, eadem ratio de reliquis. Ecce literas integras, ubi literas quibus puncta subfigenda essent diverso caractere notavi.

Plurimum scito me tibi subirasci, qui noluerit mihi commodare librum tuum. Equidem nescio quo meo in te merito id fiat. Nunc enim verò cognovi, quantum mei causâ facturus sis, cum negaveris mihi rem tam exiguam. Verba tua & animus tuus non videntur mihi bene consentire. Si tu petiisses à me res majoris momenti, nihil ego negâssem tibi. Verum profectò illud est, quod vulgò dici consuevit, probandos esse amicos antequam his opus sit, nam in adversis probare ferum est. Mihi verò satis est animum spectâsse tuum. Vale.

Putat autem P. Kircherus, Trithemii artificium ab hoc suo non fuisse diversum ex eo, quod postquam mirade sua Steganographia dixisset, subjungat; *Possun autem ista omnia docere in omni lingua totius mundi, quam nunquam audiui.* Verum id ego mihi necdum persuadere valeo, præterquam enim quod ex nullo Trithemii textu possimus colligere aut etiam conjicere, quod Trithemius literas loco numerorum substituerit, & epistolis suis puncta infixarit; etiam clarè apparet hoc artificium, ne quidem satisfacere Trithemii promissis: Nam in artificio Trithemii est essentielle ut ipse Steganographus, quâ Steganographus discat epistolam latinam aut alterius linguæ componere, & scribere, ac scribat & componat prout in allato superius artificio clarè constat, at in hoc artificio Kircheri Steganographus tantum infigit puncta & literas numerat, nihil ille componit, sed epistolam integram ab alio compositam describit, aut ab alio scriptam suæ adhibet operationi. Item Trithemii artificium tale est, ut sub eo occultare possimus quæcunque nobis occurrunt secreta, & taliter scribere ad amicum in arte peritum, quod si omnes, qui sunt totius mundi homines, convenirent in unum, latens sub aperto sermone nunquam possent invenire secretum, modo rectè

rectè fuerit ordinatum: sed artificium Kircheri non docet abscondere secretum sub aperto sermone sed sub punctis, quæ etiam suspicionem generant, & intuentes de latente arcano reddunt facile sollicitos, quod omnino est contra mentem Trithemii.

CAP. VII.

INVESTIGAT TRITHEMII STEGANOLOGIAM SINE VERBIS, SINE NUTIBUS, INTER LOQUENDUM PRÆDICANDUM, LUDENDUM IN ORGANO VEL CANTANDUM SINE IMPEDIMENTO ACTIONIS CUIJUSCUNQUE.

Dispositioni Steganographiæ secundum literas ad Arnoldum Bostium insistentres hucusque libros & inventa in eis promissa breviter examinavi, sequitur Steganologia, quam ibidem in libro quarto promisit & ita proposuit: *Quartus liber continet multa stupenda experimenta, sed purè naturalia: mentem videlicet meam indicare possum scienti artem meam inter edendum, vel sedendum cum aliis, sine verbis, sine nutibus, quam latissimè voluero etiam inter loquendum, prædicandum, ludendum in organo vel cantandum, sine impedimento alterius actionis cujuscunque, ita ut prædicando bona & sancta indicem, non verbis, non signis, non nutibus cuicunque scienti latissimè quidquid voluero etiam clausis oculis. Et alia multa quartus liber continebit arcana, quæ non sunt in publicum proferenda.* Mira sunt, fateor, si & veritati & naturæ sunt consentanea, nam impossibile multis videtur posse aliquid alteri significari *sine nutibus, verbis, signis, &c.* Atque hinc existimat P. Kircherus dictas voces sumendas esse non sub colectivo, sed sub disjunctivo sensu, nihilque aliud velle Trithemium, quam quod arcana mentis indicare possimus alteri aliquando nutibus sine verbis, aliquando verbis sine nutibus, aliquando & verbis & nutibus sine signis, aliquando solis signis sine nutibus & verbis. Verum rectius putat P. Schot, Verba Trithemii esse æquivoca, & in sensu aliquo verissima, ac proinde in eo sensu intelligenda esse ut sonant, etsi non constet, quæ ars Trithemiana fuerit; dupliciter autem possunt verba Trithemii salvari, primò, si ea interpretemur in hunc sensum cum P. Schot: *Possum inter edendum, sedendum, loquendum cum aliis, prædicandum, ludendum in organo, cantandum &c. mentem meam alteri artem scienti, ac præsentì indicare sine signis, nutibus verbis, i prædictis actionibus distinctis, ita ut ex illis ipsis signis, nutibus, verbis, quibus actiones illas exerceo, alter præsens illasque vel videns vel audiens mentem meam intelligat.* Verum huic interpretationi objicitur, quod Trithemius Dactylogiam in Stegano-

graphia scribere voluerit, nam ita inquit in Expos. in prologum Polygr. *Bedanus iste monachus in libello suo de inventis antiquorum multos & varios occultè scribendi notandique modo recensuit, quibus arcana sua tutè nuntiabant amicis, ac sine voce loquebantur præsentibus. Arthrologiam & Dactylogiam primus omnium literis commendavit, quarum usu alter pandit alteri securissimè quicquid voluerit secreti, quod assidentium nemo notabit alius ac multo minus intelliget multis hoc ipsum & aliis modis fieri posse Bedanus ipse docuit, de quibus cum nihil in Polygraphia scripserimus, loqui etiam plura istic merito recusamus. Locum his ipsis rebus arduis proprium in Steganographia dudum consignavimus, quam edere in publicum necdum cogitamus.* Si ergo Trithemius Dactylogiam in Steganographia scribere voluit, quomodo illam potuit exhibere sine signis, aut quasnam actiones adhibere, à quibus indistinctus fuisset modus loquendi per digitos? Secundò possunt verba Trithemii eam interpretationem accipere, ut intelligantur posita tantum ad differentiam veterum occultè loquendi modorum, qui fiebant per verba, nutus & signa suspiciosa & apparentia, adeoque Trithemius sciverit, ac promiserit modos loquendi *sine verbis*, id est, ut occulta locutio fiat sine verbis non verò aperta: *sine nutibus & signis*, id est talibus, quæ habeant rationem signi per se non vero talibus, quæ per accidens assumuntur ad aliquid significandum, cum per se sint ad aliud officium destinata, vel actionum humanarum sint proprietates; Quamcunque acceperis explicationem ego ad rem ipsam festino.

§. 1. Indagat Steganologiam Trithemii inter loquendum & prædicandum.

Inter modos occultè loquendi, quos in cap. 1. hujus partis exhibui & passim extant apud Steganographos, eos in præsentia seligere, aut tales invenire nos oportet, qui fiant sine suspicione præsentium & assidentium; id autem fiet, si eos arripimus modos, per quos arcani significandi dictiones ita orationi apertæ in eum finem expressè compositæ inferuntur, ut nullam inter se connexionem habeant, servent tamen cum oratione expressa continuum cursum, quales modos in duobus capp. ultimis l. 2. Steg. Trithemius quoque proposuit; ut verò is, cui arcanè loqui intendo, sciat, quænam dictiones proposito convenient statuendum est certum signum inter eos, aut certa vocabula, quibus prolatis immediate sequantur verba secreti significandi. Hercules de Sunde & ex eo P. Schot ponit exemplum & methodum, ubi narratio sic instituitur,

tuitur, ut post quamvis rem animatam à loquente nominatam aut pronomina earum, vel articulos eò relatos, verba immediate sequentia secretum indicant. Ecce exemplum ipsum, ubi vocabula rem animatam significantia, eorum pronomina & articuli diverso caractere cernuntur, ita ut secretum nunciandum facile deprehendi possit.

Ich liebe schöne Historien/ wie auch bißweilen die Fabel/ weil viel gute Lehr darbey zu vernehmen/ will jegund euch Freunde ein Fabel erzehlen von einem Esel. Es hat sich begeben/ daß ein Esel im Winter sehr ungedultig worden/ weil er ein schlecht Futter hatte/ und grosse Kälte außstehen mußte: solches nun des Esels Unglück machte/ daß er über die massen seuzet / und wündschte / daß der grüne Lenz kommen mögte / drum sagt er, uns gehets im Winter am härtesten/ als aber der Lenz kam, und der Bavver berathschlaget &c.

Verum hic modus paulò difficilior est, quam ut à quovis & cum quocunque amico in praxin redigi posset, itaque faciliorem dabo, pro utroque tam nunciante quam audiente. Locuturus amico quoddam arcanum, singulas arcani dictiones cum priori apertæ narrationi inferit, quolibet modo & ordine, absque ullo respectu ad certas dictiones narrationis; convenit aut cum amico eas dictiones hujus narrationis esse significativas, in quarum expressione signum aliquod dederit, oportet autem tale sit signum, nutu, gestu, motione manuum &c. quod sit ab actionibus ordinariis hominum loquentium indistinctum, & nulum vel det indicium rei latentis aut moveat suspicionem, quod ingenio Steganologi relinquendum. Exemplum. Volo indicare amicis: **Gehet/ man will euch fangen;** narrationem sic instituo: **Lieber Freund in euren größten Nöthen gehet zu Petro. Er ist ein braver Mann, er liebt euch/ und will mit aller Möglichkeit euch beystehen/ auch auf Begehren Gelds genug vorstrecken / deßhalben wann ihr nicht wißt was ihr an sollet fangen.** Ecce narrationem quam exprimens ad dictionem gehet gestu manus, v. g. ejus applicatione ad pectus, genu &c. signum dat, iterum ad dictionem Mann / & sic consequenter.

Inter concionandum iidem modi & facilius poterunt adhiberi, prout exemplum dat P. Schot. Occurrit mihi tamen adhuc alius modus, licet longior, multò tamen facilior & expeditior pro utroque operante. Libros S. Scripturæ, veteris & novi Testamenti, Sanctorum Patrum, Historicorum sacrorum, aut etiam profanorum, literarum insignio

infignio, nominibus & potestate, v. g. A, Genesis. B, Exodus. C, Leviticus. D, Numeri. E, Deuteronomium. F, Josue. G, Judicum. H, Ruth. I, liber primus Regum. K, lib. 2. Regum. L, lib. 3. Regum. M, lib. 4. Regum. N, 1. Paralipomenon. O, 1. 2. Paralipomenon. P, Tobias. Q, Judith. R, Esther. S, Job. T, Psalmi. V, Proverbia. X, Ecclesiastes. Y, Canticum Canticorum. Z, Sapientia. W, Ecclesiasticus. Iterum aliud Alphabetum ex novo Testamento. A, Evang. sec. Matthæum. B, Ev. sec. Marcum. C, Evang. sec. Lucam. D, Ev. sec. Joannem. E, Actus Apostolorum. F, Paulus ad Romanos. G, ad Corinthios. H, ad Galatas. I, ad Ephesios. K, ad Philippenfes. L, ad Colossenses. M, ad Thessalonicens. N, ad Timotheum. O, ad Titum. P, ad Philæmonem. Q, ad Hebræos. R, Petrus Apostolus. S, Joannes Apostolus. T, Jacobus Apost. V, Apocalypsis Joannis. W, Juda Apostolus. Reliquæ literæ raro sunt in usu, nisi Z, pro quo ponemus secundam Pauli Apostoli ad Corinthios, ita ut prima sit pro F. Poterimus tertium Alphabetum & quartum fabricare ex Prophetis, SS. PP. & Historicis, quod ingenio lectoris relinquitur. Nunciaturus ergo arcanum quoddam concionator, citat textum, aut nominat saltem librum sacrae scripturae aut SS. Patrum & aliorum, qui adscriptus est ei literæ alphabeti, quam intendit significare, & id ex quo placet alphabeto. v. g. Scit concionator ex consilio secreto amicum capiendum, vult hoc indicare his verbis: *hodie capieris*. Primo accipit textum ex L. Ruth, vel Pauli ad Galatas, qui magis rei convenit. 2. Ex 1. 2. Paralipomenon, vel Pauli ad Titum. 3. Ex libro Numeri, vel Evang. secundum Joannem. 4. Ex 1. 1. Regum, vel Pauli ad Ephesios. 5. Ex Deuteronomio, vel Actibus Apostolorum, & sub his textibus intelligetur dictio: *hodie*; eadem ratio de aliquis.

§. 2. Steganologia inter ludendum in organo.

Prævenit hujus §. materiam jam supra in Compendio Steganographiæ universalis, ubi diversos exhibui modos, per quos ope musicae aut instrumentorum musicorum quidquam alteri secretissime potest indicari, qui huic proposito plane videntur sufficere, & licet in organo lateant adhuc multi modi particulares, variæque desumi possint ampliationes ex octo tonis & earum differentiis, ex Registris, ut vocant, & multiplici eorum combinatione, ea tamen omnia tam facili studio comprehendantur etiam à Steganologo vel mediocriter versato, ut necesse non sit diutius inhærere.

CAP. VIII.

EXHIBET MODUM STEGANOGRAPHICUM, QUO UNA INTEGRA
DICTIO ALIAM DITIONEM REPRÆSENTAT.

Quæ in literis ad Arnoldum Bostium pro quatuor Steganographiæ libris Trithemius promisit, ea hucusque summa & coacta brevitate examinavi, restant nunc cætera, quæ passim in Polygraphia promittit, & inter ea primò mirabile & incomprehensibile illud scribendi artificium, quo una dictio aliam quamvis integram dictionem repræsentat, atque illud à Trithemio his verbis proponitur: *Dabimus ergo in quatuor sequentibus libris faciliores quidem scribendi modos, licet suspitione intuentium prorsus non careant propterea quod intellectum abhorreant plurimorum. In Steganographia autem locupletiores sunt modi secretissimè & sine aliqua suspitione scribendi, ubi non dictio literam, sed quæque aliam integram ad mysterium convenientem repræsentat dictionem. Cujus rei ponamus exemplum, ut si velis præmonere amicum de aliquo imminente periculo, sub tali narratione verborum: Conspiraverunt in necem tuam Melancius, Tyberius, Joannes & Petrus, famuli Comitis de Asoto, & quartâ die post Laurentii in nocte circumvallabunt domum tuam, provide quid agas. Hoc secretum Steganographia sic palliat: Oro te amice charissime, ut mutuo mihi transmittas decem florenos cum latore præsentium, quia sunt mihi valde necessarii pro constructione cujusdam ædificii, eos tibi fideliter restituum. Quis hoc arcanum crederet, aut suspicaretur latere in sermone præscripto? Quod idem sub alia etiam narratione ponamus: Domine Jesu Christe, fili Dei vivi, qui homo fieri, pro nobis pati & mori voluisti, miserere mei peccatoris indigni nunc & in terribili hora mortis meæ. Ecce jam unam cordis tui occultam sententiam, duplici habes narratione sub Steganographiæ limitibus velatam sermone brevi at fideli, quam totus mundus nec suspicari quidem poterit, nec si annis quærat centum ullatenus invenire, etiamsi omnes docti convenirent. Denique hanc ipsam sententiam cordis tui secretam non solum unâ vel duabus narrationibus præscriptis, sed pene infinitis modis jam dicta Steganographia docet abscondere & cui volueris tutissimè, secretissimè ac securissimè nunciare. Omnes quoque modi hujusmodi adinventionis per metathesin possunt mutari vicibus infinitis, & scribi per eos ac nunciari universa. Ecce artificium simplicissimis verbis propositum, quod Steganographorum*

phorum hucusque ita torfit ingenia, ut plures fuerint coacti suam ignorantiam fateri, alii impossibile crediderint, certè Blasius Vigenèrius in suo de cyphris Gallicè conscripto volumine, cum capere hoc artificium non posset, Trithemium de re impossibili temere se jactantem carpere non fuit verecundatus. Verum aliter P. Kircherus ille namque invenit modum, quem satisfacere putat Trithemii promissis, eumque in Polygraphia syntagmate tertio his verbis proponit: *Tertium continet arcanum steganographicum universale, sive humano ingenio impenetrabilem scribendi modum, à Trithemio pariter in sua Polygraphia indigitatum, sed in hunc diem à nemine captum, & passim à plerisque pro paradoxo habitum, jam tandem à falsa persuasione vindicatum atque omnibus numeris absolutum.*

Erit igitur scopus præsentis capitis, ut proponam hoc artificium Kircheri, & examinem, an revera satisfaciat promissis Trithemii, cumque ominer illud satisfacturum minimè, ut ostendam, quomodo mea inventio non tantum id quod Trithemius proponit, immò plus præstet, nempe quomodo unica alphabeti litera clavis officium sustinere possit, quod problema proposuit P. Kircherus, & videbatur valde paradoxum, nisi æquivocatione laborasset.

§. I. Proponitur & examinatur artificium P. Kircheri.

Suum descripturus artificium P. Kircherus ita præfatur: *Procedo tandem ad magnum illud & mirabile scribendi secretum, quod tot magnificis verborum ampullis descripsit, tantis sermonum spinis metaphorisque ab ingratorum hominum accessu muniendum putavit Trithemius; in quo reperiundo tot hucusque ingeniosissimorum hominum desudavit industria.* Est autem breviter tale: Subsidio arcæ & tabellarum steganographicarum indiffectarum, aut jucundius & ingeniosius earundem dissectarum in varias columnas, singulas secreti nunciandi literas variâ dispositione & combinatione cum singulis sententiæ alicujus loco clavis assumptæ literis in numeros commutat, quos deinde ad modum §. ult. cap. 6. supra, literis includit. Artificium vero & in quo tota subtilitas ac impenetrabilitas consistit, est, quod positâ combinatione certæ literæ clavis cum certa litera secreti, non possit nisi unus idemque semper numerus provenire; unus verò idemque numerus possit ex pluribus combinationibus provenire, adeoque etiamsi numeri aperte mitte-

mitterentur aut essent cogniti, in æternum tamen non possent reperi-
ri literæ quas repræsentant, quia quilibet numerus omnes alphabeti
litteras potest repræsentare. Res melius pateret exemplo, quia vero
hujus operis dispositio non patitur illud per tabellas P. Kircheri exhi-
bere, sufficiat ostendere in abaco numerali P. Schot, qui, quoad hoc qui-
dem, idem præstat. Posui hunc abacum in fine hujus libri.

Sit alicui nunciandum: *Cras ero cum milite ad portam arcis*; accipio
aliquam sententiam quamcunque siue plures contineat litteras, quam
secretum siue pauciores, vel initium epistolæ scriptæ vel scribendæ. v.g.
Intendo scribere: *Accepi aliquando desideratissimas tuas litteras* &c. cum
itaque in secreto tantum sint litteræ viginti novem, totidem accipio li-
teras ex epistola, eruntque: *Accepitandem aliquando desidera*. Nunc in
abaci numeralis alphabeto frontali quæro primam litteram clavis, quæ
est A, & in laterali primam litteram secreti, quæ est C, & quia infra A. è
regione C. reperitur numerus 3. hunc observo. Secundo in alphabe-
to frontali quæro secundam litteram clavis, quæ est C, & in laterali se-
cundam secreti, quæ est R, & quia sub C è regione R reperitur nume-
rus 19. hunc itidem observo. Eadem prorsus est operatio cum tertia
& reliquis literis clavis & secreti, provenientque hi numeri:

Secretum. cras ero cum milite ad portam arcis.

Clavis. acce pit and em aliq u a n d o d e s i d e r a.

Numeri. 3 19 3 22 19 1 8 3 8 15 16 20 11 19 3 10 20 4 3 17 6 22 5 5 9 20 7 1 18.

Hucusque artificium P. Kircheri breviter exhibui, quod ille
putat omnino satisfacere Trithemii promissis ex eo, quia, dum sin-
gulæ literæ clavis, singulis literis arcani combinantur, semper verum
fit, litteras singulas unius, singulis literis alterius & consequenter dictio-
nes dictionibus respondere, quod Trithemius volebat. Verum id ego
mihi nondum persuadere valeo, sed dico, hoc artificium plane non esse
Trithemianum.

Primò: Quia Trithemius expressè dicit, quod quælibet dictio
aliam integram repræsentet dictionem, non igitur sufficit singulas
litteras à singulis literis repræsentari; quod etiam animadvertit P.
Schot sch. steg. classe 3. c. 14. §. 2. ac tandem concludit, tum per
hoc artificium Trithemii promissum verificari quando singula con-
ceptûs steganographici verba tot præcisè litteras continent, quot
singula verba clavis. Et certè, si Trithemius intellexisset, litteras tan-

tum repræsentari literis, claves duæ propositæ non concordarent cum secreto; clavis enim prima literas habet 159, clavis secunda 125, secretum vero 147. Nec satis longè effugit P. Kircherus dum putat inæqualitatem illam non efficere ex eo, quia alibi ostendit posse clavam nunc abundare nunc deficere, & si deficiat, posse eam expletam denuo à principio repeti, donec totum exhauriatur secretum, adeoque inæqualitatem illam in exemplo Trithemiano ab illo adhibitam fuisse ad vexanda more ipsi solito curiosorum ingenia. Non auxiliatur inquam hoc effugium P. Kircheri; quia mentem Trithemii conjicit contra manifestam verborum proprietatem, quæ etiam vel tantò magis contra Kircherum ex eo elucet, quia in allato exemplo numerus dictionum in singulis clavibus & inter se & numero dictionum secreti æqualis est, sunt enim ubique 26 dictiones, quod P. Kircherus videtur non animadvertisse.

Secundò. Trithemii modus debet fieri secretissime, & sine ulla suspitione, quod certè non fit, quando numeri loco literarum substituantur, nam numeros mittere vel puncta supponere literis, sive sint visibilia, sive invisibilia suo tempore reditura, inusitatum est scriptoribus itaque nec extra suspicionem, quod itidem animadvertit P. Schot d. loco.

§. 2. Proponitur artificium primum Autoris.

Refutato Kircheri artificio aliud supponam, illi quidem in eo simile, quod literas literis ostendat respondere & repræsentari, Steganographiæ vero Trithemianæ simillimum in eo, quod jubeat occultare modo libri primi Steganographiæ Trithemianæ; Est autem tale: Fiant duæ rotulæ concentricæ, diversæ magnitudinis, nempe quarum una sit major altera; infigatur minor supra majorem in eodem centro, ita, ut facile quovis gyrari possit, dividatur utraque in limbo in tot spatia æqualia quot literas adhibere tuæ operationi intendis, v. g. cum Trithemio 22. His spatiis inscribantur 22 literæ Alphabeti: A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z. et sic instrumentum erit perfectum. Nunc ad operationem: Volo nuntiare amico, v. g. *Cave à Friderico*, conveni autem antea cum amico circa aliquam sententiam, quæ loco clavis assumpta sit, v. g. *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto &c.* quæ sententia & memoriter scienda & ubique pro regula obser-

observanda est. Itaque in limbo rotulæ exterioris aut inferioris quæro primam literam clavis, quæ est G, in limbo rotulæ superioris aut interioris quæro primam literam secreti, quæ est C, eamque admoveo, ut sit directè supra G, tum adverto quænam litera hujus superioris rotulæ correfpondeat cum litera A, quæ est in rotula inferiori, eamque noto. Secundo: In rotula inferiori quæro secundam literam clavis, quæ est L, eique admoveo secundam literam secreti, quæ est A, & invenio quod litera N. limbi superioris correfpondeat cum litera A. in limbo inferiori, eamque noto, & sic procedo donec totum secretum in alias literas commutatum, & proveniret hoc modo:

Clavis. Gloria Patri et f

Secretum. caveas rider ico

Literæ. tnglpf cihli eg i

Has literas ita transformatas poterit quis ad modum libri primi Steganographiæ vel mearum ampliacionem literis inferere nil verentibus & ita transmittere ad amicum secure. Ecce exemplum, ubi alternativæ valent.

Epistola.

Ex tuis postremis negotiorum tuorum gravitatem pluribus legi, utinam possem tam felici succurrere consilio, tu integritas tua honoribus debitis lætissimè cumuletur; Interim quod exoptas, curabo, gratificaturus tibi in omnibus. Vale.

Corollarium.

I. Quod per has rotulas exhibui, idem æquè facile potuisset exhiberi per abacum numeralem, si loco numerorum literæ ponerentur, vel per tabellas steganographicas dissectas & indissectas P. Kircheri; Verum usus earum rotularum quoad ampliaciones multo est compendiosior & jucundior.

II. Sicut non est necesse, ut clavis Kircheriana præcisè tot contineat literas, quot secretum, ita etiam clavis hæc potest abundare, ut in exemplo; vel deficere, ac, cum expleta est, repeti. Sic etiam potest assumi quidvis pro clave, nomen alicujus proprium, titulus vel principium ejusdem epistolæ.

III. Sicut positâ certa litera secreti supra certam literam clavis dixi, animadvertendum esse, quænam litera rotulæ superioris correfpondeat cum A inferiori; ita potest alia litera inferioris alphabeti

assumi cum qua correspondentes notentur literæ superioris alphabeti posita combinatione literarum clavis & secreti, sed & plures possunt assumi consequenter quod ad ampliaciones spectat.

Ampliatio I: Qua duæ possunt assumi claves. Posse duas assumi claves pro quovis secreto tegendo, aut etiam plures successive, ita ut literæ per primam clavem transformatae, per aliam clavem denuò transformentur nec artis est, nec necessitatis, nec meæ intentionis, id intendo, ut duæ claves simul accipiantur ad hunc usum quod sic fiet: Sit prima clavis, *Gloria Patri & Filio*. Secunda: *Sit Trinitati gloria*. Secretum ut supra: *Cave à Friderico*. Nunc in rotula inferiori, quære primam literam primæ clavis, quæ est G, eique admove primam literam secreti, quæ est C. Tum in variata hac positione quærat in limbo inferiori prima litera secundæ clavis & adverte quænam litera superioris rotulæ ei correspondeat, quam notabis eadem operatio in reliquis: Ecce literas, quæ proveniunt.

Clavis 1. G l o r i a P a t r i e t f

Secretum. C a v e a f r i d e r i c o

Clavis 2. S i t t r i n i t a t i g l

Literæ. O x c g i o p r d l e n n t

Ex hoc clarè colligi potest quomodo loco cujusvis clavis unica possit assumi litera, quod enim per plures literas facilius hac methodo fiet per unam.

Ampliatio II: Qua eadem epistola secundum diversas claves diversimodè legitur. Non volo hic intelligi, quasi per duas claves duo arcana in alias velim literas transformare, & utrasque ita orationi apertæ inferere, ut aliquæ quidem literæ serviant uni, aliæ alteri arcano, id enim esset ampliare libros Steganographiæ, aut æquivocatione illudere. Itaque tradam artificium quo eadem literæ ejusdem epistolæ combinatae cum diversis clavibus, diversum exhibent secretum, id ita faciam: sint duæ claves, prima & secunda, sint item duo secreta, primum & secundum, sit primum secretum per combinationem cum sua clave in alias literas transmutatum, quæ literæ serventur pro nova clave secundi secreti. Iterum sit secretum secundum per combinationem cum sua clave, nempe secunda in alias mutatum literas, quæ serventur pro nova clave primi secreti; Tum hæ duæ novæ claves etiam inter se combinentur, & artificio descripto, ita quidem

quidem ut una sit quasi loco secreti altera loco clavis, in novas literas transformantur, quæ literis communibus inferantur, provenietque, ut ille, cui primum secretum nunciandum est, si literas has epistolæ combinet cum clave novâ secundi inveniat suam clavem novam, quam ad primam & veram applicando arcani particeps fiet. Eadem ratio de secundo.

Ampliatio III: Ut eadem epistola secundum diversas claves eodem modo intelligi possit. Hæc est quasi ampliatio superioris; si enim sicut ibi duo, ita hic idem sensus arcanus ad diversas claves combinetur, & præscripto modo operatio dicta instituat, & hoc potiemur effectu non minus quam illo. Est autem hæc ampliatio præcipuè eum in finem, ut cum duobus possimus occultè correspondere literis iisdem aut diversis, neuter tamen possit clavem alterius deprehendere, etsi idem arcanum iisdem ex literis possit elicere.

Ampliatio IV: Quâ eadem epistola secundum eandem clavem diversimode legitur, id est, ut duo sensus arcani in eadem epistola sub eadem clave possint abscondi. Hæc est quasi conversa præcedentis ampliationis, atque ideo eodem modo ejus operatio instituenda, ut nempe primo ad duo arcana eadem clavis combinetur, & literæ, quæ ex illis duabus combinationibus proveniunt, denuo inter se combinentur, & literæ inde provenientes orationi inferantur.

§. 2. Exhibetur secundum artificium Autoris.

Tandem DEO adjuvante eo loci adductus sum, ubi mirabile illud scribendi artificium hætenus tantum desideratum, tam pro impossibili creditum, tamque à summis Steganographis tentatum liceat ordine designato aperire, & ita meis promissis satisfacere ac æmulorum invidiam refrænare. Impostoris notam certè incurissem, nisi post evulgatam nuper synopsin occasio mihi fuisset inventionis hujus propalandæ, quæ omnium Steganographorum hucusque effugit subtilitatem, quis enim concipiat modum scribendi, quo alicujus sententiæ loco clavis assumptæ singulæ dictiones representant singulas literas, syllabas, dictiones secreti nunciandi; Item singulæ syllabæ representant singulas literas, syllabas, dictiones secreti; Item singulæ literæ representent singulas literas, syllabas, dictiones secreti; Et denique, ut unica litera, syllaba vel dictio loco clavis assumpta representet omnes & singulas literas, syllabas, dictio-

dictiones secreti? Itaque ut brevitati studeam & ipsemet non diu detinear in honoris mei defensione, ecce breviter hoc artificium & quidem ultimum ac maximè incomprehensibile, quo una litera loco clavis assumpta repræsentat omnes & singulas dictiones secreti, ex quo prudens lector facile reliqua ac majora inveniet. Sit itaque litera E. loco clavis assumpta, sit secretum nunciandum v. g. *Cras ero cum milite ante portam arcis.* Literas compono in nullo penitus suspectas, eisque prædicti arcani dictiones infero, ita, ut inter se nullam habeant unionem, nec ullâ ratione suspicionem possint movere, habeant tamen fluidam connexionem cum reliquis epistolæ verbis. v. g. sint istæ literæ:

Epistola.

Quia Generalis Montecuculi huc iter direxit, sic in mandatis habeo, ut *cras* illi obviam procedam, *ero* autem processurus *cum* tota nobilitate hujus loci & multo *milite*. Noster Princeps eum excipiet *ante* novam *portam*, & splendide, nam constitutum est, ut viginti tormenta tribus vicibus ex vallo *arcis* explodantur.

Nunc à principio dictiones hujus epistolæ numero, & noto in quem numerum incidant dictiones arcano deservientes, invenio autem ita dispositos: 12. 4. 3. 7. 5. 2. 13. His positis aliam incipio aut continuo periodum vel postscriptum formo, ubi computatis simili modo à principio dictionibus, dictiones in hos numeros incidentes incipiant ab E, nempe, eâ literâ, quæ est assumpta pro clavi.

Continuatio.

Spero autem illum non frustra huc suum illud iter instistuisse, sed *Ex* causa rationabili, nam *Extra* viam plane *Est* iste locus; ominor illud pacis indicium *Esse* brevi concludendæ, maximè cum *Etiam* aliunde *Ejus* mihi argumentum fuerit assecuratum; Quidquid sit brevi in probabulo tota illius intentio *Erit*. Vale.

Vides, credo, & clarissimè vides lector curiose, quomodo una sola litera integras dictiones repræsentet, ex quo facile colligere poteris, quomodo eadem litera syllabas repræsentet & literas, id quod exemplis duobus ostendo.

Epistola 1.

Quia Generalis Montecuculi huc iter Viennense direxit, sic in mandatis habeo, ut illi obviam procedam, ero autem cum nobilitate
tota

rota hujus loci processurus, habens simul ingentem militum cohortem. Noster Princeps honore illum valde magno excipiet, nam constitutum est, ut viginti tormenta bellica tribus vicibus explodantur circa adventum.

Epistola 2.

Quia Generalis Montecuculi suum iter Viennense huc direxit, sic ego habebō honorem, ut illi Principis diversorium offeram, stipatus ero totā nobilitate hujus loci maximāque militum caterva noster Princeps ipsemet ante veterem portam apud crucem illum excipiet, & constituit, ut sub adventum explodantur triginta tormenta belli cabinis vicibus.

Ex his allatis exemplis & doctrinā adjunctā sufficienter & ita constabit hujus artificii universalitas, ut superfluum sit, pluribus ostendere ea, quæ promisi; quò tamen id quod Trithemius promissit & proposuit in ipsismet illius exemplis clarius fiat, ea exempla arripere & exhibere volui, quomodo una dictio aliam integram repræsentet.

Epistola.

Periculoso tempore vivimus, tres illis viventis naturæ hostes, bellum, pestis & fames, conspiraverunt in interitum & necem Europæ, undique bellum, annonæ caritas, mortalitas, præcipuè in Rheni partibus. Itaque patriam tuam, quam alias tantopere amas, derelinquere tandem cogeris, id quod etiam Melancius, Tiberius, Joannes & Petrus, famuli Comitis de Asoto, communes amici nostri, tibi suadent; maximè cum de Gallis & Suecis audiamus nova non omnino grata. Ille jam quartā vice triumphavit, hic verò de die in diem fit potentior; dicitur, quod post festum S. Laurentii tribus potentissimis exercitibus in Germaniam sit ituri. Præteriatā nocte cursor hic advenit, qui id omne confirmat & periculum sat nequit describere, nam Galli primā æstate circumvallabunt Augustam, quam sine dubio accipient. Venies ergo ad nos, Petrus tibi suam offeret domum, quam incoles ut tuam. Itaque provide quid agas.

Ecce literas quibus arcanum Trithemii inclusi, oportet nunc continuare vel postscriptum facere & clavem similiter abscondere.

Præterea pro tua benevolentia, quâ omnes amplecti soles amicos & præcipuè conjunctos, rogo te, multum colende amice, & inter eos, quos vel natura dedit, vel lex adjunxit, mihi longè charissimè, utpote quem natura speciali nexu arctius conjunxit, rogo itaque ut, mutuo mihi transmittas decem florenos cum latore præsentium: aut, si majori summa posses subvenire, tantò foret gratius, quia nemo hac in necessitate mihi vult succurrere, & sunt in hoc infelici statu rerum mihi supra omnes meas necessitates jam tantum valde utiles immò necessarii, inter cætera verò pro reparatione mei tecti & constructione novæ cameræ, nam vetus ita destructa est ruinosaque quotidie ruinam & inde lachrymabilem casum transeuntis cujusdam minetur, quin & quod exinde metuendum fit, ne corruat aliquando simul maxima pars ædificii; Nummos eos tibi fideliter restituiam.

Ecce nunc paucissimis verbis hoc mirabile secretum: requiret quidem ejus explicatio, ampliatio, & ornatus plus verborum, verum nec locus capit nec tempus patitur, sufficiat artis ostendisse principia, excolat, quem vel necessitas impellit, vel otium incommodat.

CAP. IX.

DECLARABIT RELIQUA OMNIA, QUÆ TRITHEMIUS IN STEGANOGRAPHIA SCRIPTURUM SE PROMITTIT.

Reservaveram in præsens caput ea, quæ TritheMIus quidem in Steganographia scripturum se promisit, sed à Steganographia Illustrata hucusque lucem non fuissent adeptura: Inter quæ primò erat Arthrologia & Dactylogia: quarum usu alter pandit alteri securissimè, quidquid voluerit secreti, quod assidentium nemo notabit alius, ac multo minus intelliget. Secundò, Characterum invisibilium triplex occultè scribendi genus: quorum primum vocatur Dormaticum, quo fit in dorso nunciorum scriptura quædam artificialis, quam penetrare nemo sufficit, qui artis nescierit arcanum. Secundum verò Hyphasmaticum dicitur, quo rebus certis in panno scribitur, quod exsiccatum videri potest minimè, donec madefactum in aqua frigida cernatur. Tertium genus nominatur Aleoticum, quod est multi-

multiplex & varium tam in forma quam in materia. Tertiò: Quomodo sine literis arcanum mentis tuæ denuncies absenti etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis. Verum cum ea omnia jam supra convenienti loco insinuaverim, extentque passim apud alios Steganographos fusissimè ac doctissimè, & maximè apud P. Casparum Schot sch. steg. cl. 7. erot. 8. 9. 10. item d. 8. per totam, nolui Rheno aquam affundere, sed immediatè festino ad artificium, quo omnia, quæ in hoc universo continentur, Steganographiæ possunt inservire, quod Trithemius ita proponit: *Quid est visibile in universo mundi circulo positum, ad hujus novæ artis nostræ ministerium promptum tribuit fulcimentum; Aer & ignis, aqua & terra, fontes & flumina, arbores & fructeta, flores & gramina, verba & nomina, accidens & substantia, lapides & arena, fœmus & stercora, res & vocabula, honesta & verecunda, ligna & metalla, dura & liquida, existentia & non existentia, historia & fabula, bestiae & bruta, homines & jumenta, singula & universa, quæ vel sermo potest exprimere vel anima cogitare, campum Polygraphiæ nostræ præstant latissimum, & artem quantum mortalibus potest constare, promittunt ampliandum fore in infinitum.* Quod ne longa & tædiosa verborum circumscriptione expediam, aliquot solum exempla adjicere volui, ex quibus lector facile rem ipsam & methodum deprehendat.

Exemplum I.

Habet Grammaticus cum Grammatico arcana negotia, utque ea secreta maneant, ex Grammatica sibi formant Alphabetum, v. g. pro primis quinque alphabeti literis ponunt quinque casus singularis numeri primæ vel secundæ declinationis, omittitur autem vocativus ubique. Pro secundis 5. literis accipiunt earundem declinationum casus plurales. Pro tertiis quinque, tertia & reliquarum declinationum casus singulares. Pro quartis 5. harum declinationum casus plurales pro ultimis 4 literis w. x. y. z. possunt poni quatuor vocativi. His positis, literas format, ut omnia substantiva ex ordine in eo sint casu, quem ratio literarum arcani requirit. Sit nunciandum: *nisi venias pereo*; tales formantur literæ.

Epistola.

Audivi fratri tuo data esse egregia dona & majora quam clavis officialibus, atque hinc ei *tricas* moverunt, verum ab omnibus hominibus

ille præfertur & ab *Archiepiscopo* merito magis honoratur scio id *patri* tuo maximè arrisurum, eaque *donæ* eum summe æstimaturum, præcipuè cum *Archiepiscopus* ipsemet dederit; Itaque tuis gratulor *parentibus*, quod hoc tristi tempore & misero statu possint *prolium* suarum famam frui, honoresque participare.

Exemplum 2.

Similiter poterimus Regiones, oppida, fluvios, montes, Populos, Exercitus loco literarum substituere, & literis earum nomina ita inferere, ut secundum ordinem repræsentent singulas literas arcani nunciandi; sit tale Alphabetum. A. Pommern. B. Stettin. C. Rostock. D. Wismar. E. Stralsund. F. König in Dännemarc. G. König in Schweden. H. Chur-Brandenburg. I. Lüneburg. K. Gen. Cobb. L. Bischoff von Münster. M. Bremen. N. Staden. O. Elb. P. Schonen. Q. Rügen. R. Allürte. S. Dänische Armee. T. Schwedische Armee. V. Münsterische Völcker. W. Brandenburgische Völcker &c. Et hoc Alphabeto poterimus literas omni carentes suspitione facillimè componere; sit igitur secretum quoddam nunciandum, v. g. Heut erlöse ich den Hansen.

Epistola.

Chur-Brandenburg ist nun würcklich vor Stralsund / und seynd die Münsterische Völcker auch dahin im Marsch begriffen / die Schwedische Armee aber will ihm den Paß auf Stralsund abschneiden / hingegen wollen die Herren Allürte den Bischöffen von Münster nit lassen / mögte also zu einer Haupt-Action gerathen / an der Elb ist nun etwas still / weilien die Dänische Armee diesen Fluß nunmehr gang verlassen / und sich auch gegen Stralsund gewendet, Lüneburg stehet bey Rostock / umb Chur-Brandenburg zu secundiren / Wismar hat anjeto gute Sach / und erwartet / wie es Stralsund ergehen mögte / dann Chur-Brandenburg setz hart daran / und will ganz Pommern wieder erobern. Man hat zwar dieser Tagen vermeint / es werde Staden wieder von der Dänischen Armee attackirt werden / so haben sie sich doch wieder gegen offged. Stralsund gewendet / vielleicht aber aus einer Feinte, umb Staden zu überfallen / wann man sich dessen am wenigsten besorget.

F I N I S.

SYNOPSIS OPERIS

SIVE

INDEX

PARTIVM, CAPITVM AC TITVLORVM.

PARS PRIMA:

in qua exhibentur

TRITHEMII VITA, GESTA, SCRIPTA.

- I. CAP. *Nativitas & Educatio Tritheimii.*
- II. *Visio Tritheimio facta & ejus studium.*
- III. *Introitus Tritheimii in Monasterium Spanheimense.*
- IV. *Descriptio Monasterii Spanheimensis.*
- V. *Electio Tritheimii in Abbatem Spanheimensem.*
- VI. *Exitus Tritheimii de Monasterio Spanheimensi.*
- VII. *Translatio Tritheimii ad Abbatiam S. Jacobi Peapolitani & Resignatio Spanheimensis.*
- VIII. *Descriptio Monasterii S. Jacobi Peapolitani.*
- IX. *Mors Joannis Tritheimii.*
- X. *Bibliotheca Spanheimensis à Tritheimio comparata.*
- XI. *Cura Tritheimii pro incremento Monasterii Spanheimensis in temporalibus.*
- XII. *Cura Tritheimii pro incremento Monasterii Spanheimensis in spiritualibus.*
- XIII. *Fama Monasterii Spanheimensis per Tritheimium comparata.*
- XIV. *Capitula Ordinis S. Benedicti, quibus praesedit vel interfuit Tritheimius.*
- XV. *Libri à Tritheimio conscripti.*
- XVI. *Quibus studiis potissimum deditus fuerit Tritheimius.*
- XVII. *Tritheimium non fuisse Alchymistam, Astrologum & Magum, ostenditur.*
- XVIII. *Tritheimii Virtutes.*
- XIX. *De favore Principum erga Tritheimium & ejus familiaritate cum viris doctissimis.*

PARS SECUNDA:

in qua proponitur

STEGANOGRAPHIA VINDICATA.

- I. CAP. *Quid sit Steganographia?*
 - II. *An Tritheimius Steganographiam aliquam scribere cogitaverit?*
 - III. *Quid Tritheimius in Steganographia scripturum se promiserit?*
 - IV. *An Tritheimius Steganographiam suam non tantum mente conceperit, sed etiam*
 - V. *An Tritheimii Steganographia sit in lucem edita? (scripserit?)*
 - VI. *An Tritheimii Steganographia adhuc extet?*
 - VII. *Describitur forma Steganographiae in Editione Darmstadiana.*
 - VIII. *An Editio Darmstadiana sit vera Tritheimii Steganographia?*
 - IX. *Utrum Editio Darmstadiana sive Steganographia Tritheimii sit secundum literam intelligenda?*
- X. *Utrum*

- X. *Utrum Steganographia Trithemii fiat ope & ministerio spirituum?*
- XI. *An modus, quo Steganographiam Trithemius scripsit, sit reprehendendus?*
- XII. *An Steganographia Trithemii iuste potuerit interdici?*
- XIII. *Gloria Steganographiae Trithemianae.*

PARS TERTIA:

in qua traditur

STEGANOGRAPHIA RESERATA.

CLAVIS GENERALIS.

- I. CAP. *Examinatur Caramuelis Steganographia Vindicata.*
- II. *Traditur Clavis libri primi Steganographiae Trithemianae.*
- III. *Traditur Clavis Epistolarum aut Formularum Precatoriarum.*
- IV. *Clavis libri secundi Steganographiae Trithemianae.*
- V. *Traditur Clavis & Explicatio Spirituum.*
- VI. *Traditur Clavis Conjuratum spiritibus propriarum.*
- VII. *Traditur Clavis numerorum Spiritibus, Ducibus, Comitibus & Famulis adjecto-*
- VIII. *Traditur Clavis libri tertii Steganographiae.* (rum.

CLAVIS SPECIALIS.

- I. LIB. *Steganographiae Trithemii, ubi sunt XXXII. Capitula.*
- II. *Ejusdem Steganographiae, ubi XXV. Capitula.*
- III. *Ejusdem, ubi I. Capitulum.*

PARS QUARTA:

in qua traditur

STEGANOGRAPHIA ILLUSTRATA.

- I. CAP. *Exhibet in Compendio omnia fere Steganographorum Inventa.*
- II. *Examinat & ampliat librum Steganographiae primum.*
- III. *Examinat & ampliat librum Steganographiae secundum.*
- IV. *Indagat modum nunciandi Secreta per ignem ad quamcunque distantiam, sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunque nuntium.*
- V. *Indagat modum indicandi voluntatem sedenti in carcere, etiam longe absenti, quantumcunque custodiatur, etiam si tribus miliaribus sub terra sederet.*
- VI. *Examinat artem, per quam homo idiota, qui nunquam novit verbum latini sermonis, in duabus horis docetur legere, scribere & intelligere Latinum.*
- VII. *Investigat Trithemii Steganologiam sine verbis, sine nutibus, inter loquendum, praedicandum, ludendum in organo, vel cantandum, sine impedimento actionis cujuscunque.*
- VIII. *Exhibet modum steganographicum, quo una integra dictio aliam quamvis dictionem representat.*
- IX. *Declarat reliqua omnia, quae Trithemius hinc inde in Steganographia scripturum se promisit.*

SOLI DEO GLORIA.

ABACUS

NUMERALIS.

Alphabetum frontale.

Alphabetum laterale.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z	W
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
B	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1
C	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2
D	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3
E	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4
F	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5
G	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6
H	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7
I	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8
K	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9
L	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
M	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
N	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
O	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
P	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Q	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
R	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
S	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
T	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
V	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
X	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Y	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Z	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
W	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23

1000,-

11.2.83

Trithemius, Johannes,

Steganographia

Norimberga 1721

Res/4 Graph. 92

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10897310-6

VD18 10328424-009